

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

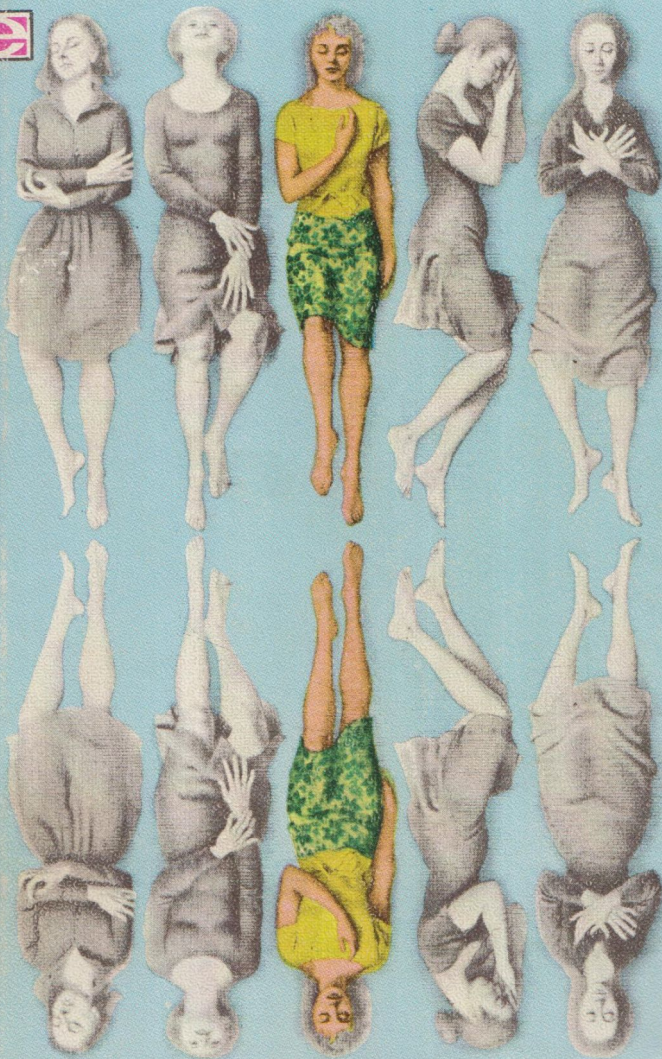
- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

besinci kadın

roman

maria fagyas

106

106

the fifth woman
beşinci kadın
roman
moria fagyas
türkçesi: nilgün arıt

e yayınları genel dizi: 106

ANKARA CADDESİ 13
TELEFON: 26 81 42
NARLIBAHÇE SOKAK 19/3
TELEFON: 27 87 20
İSTANBUL

MARIA FAGYAS

Bütün dünyada büyük ilgi uyandıran **ŞEYTANIN TEĞMENİ**/THE DEVIL'S LIEUTENANT yazarı Maria Fagyas, adını ilk olarak **BEŞİNCİ KADIN**/THE FIFTH WOMAN adlı romanıyla duyurmuştu. Macar asıllı Maria Fagyas romanlarını İngilizce olarak yazıyor. Kendisi gibi Macar asıllı ünlü oyun yazarı Ladislas Buch - Fekete'nin dul karısı olan Maria Fagyas, romanlarında genellikle çocukluk günlerinin Orta Avrupasını konu olarak almaktadır. **BEŞİNCİ KADIN** Fagyas'ın bu kural dışında kalan tek romanıdır. Olay 1956 yılında Macaristan'da geçmektedir; Macar Ayaklanması olarak bilinen günlerde. Bütün çevrildiği dillerde «Soluk kesici bir roman.», «En küçük bir kararsızlığa bile gerek yok; hemen okunmalı.» «Gerçekten az raslanan kitaplardan.» gibi övücü eleştiriler alan **BEŞİNCİ KADIN**, yazarın ilk romanıyla büyük ustalığını belgelediği bir kitap olmaktadır. Bütün roman boyunca sürüp giden genel ile özelin çelişkisi kuşkusuz romanın büyük başarısının kaynağı olmaktadır.

BESİNCİ KADIN

THE FIFTH WOMAN beşinci kadın ● marla fagyas'ın romanı ● yayın hakları: bush - fekete 1963 / onk copyright ajansı, e yayınları 1974 ● kapak: / kemal kaldı ● dizgi - baskı: toker matbaası, dizgi düzeni: 10 / 12 batone no. A-313 ● kapak filmi: ebru grafik ● kapak baskısı: arofis basımevi ● cilt: baba ciltevi ● ● yayınları ankara caddesi 13 telefon 26 81 42 narlıbahçe sokak 19 kat 3-4 telefon 27 87 20 istek ve yazışmalar için kısa adres ● yayınları posta kutusu 12 istanbul ● birinci baskı: şubat 1974 ●●●

MARIA FAGYAS
BESİNCİ KADIN
ROMAN
E YAYINLARI

GENEL DİZİ

Bu kitaptaki bütün kişiler hayal üründür, yaşayan ya da ölü kişilerle her türlü benzerlik raslantı sonucudur.

BİRİNCİ KİTAP

27 Ekim 1956, Cumartesi

BUDAPEŞTE'DE, bir yerlerde kilise çanı saat altıyı çaldı. Sert bir rüzgâr evleri yalayıp, duvarlara tırmanarak, titiz ev kadınlarının toz bezi silkmelerini andırır şekilde bayrakları dalgalandırdı. Müze Bulvarı'nda tanklar yeniden saldırıya geçmişlerdi; makineli tüfeklerin sürekli gürültülerine, ara sıra patlayan el bombalarının uğultularına tankların kaba paletlerinin sesleri de ekleniyordu.

Perc Koez'in köşesindeki pasta fırınının kaldırımında dört kadın ölüsü düzgün bir biçimde yanyana sıralanmış yatıyorlardı. İkisinin üstüne, yırtılarak genişletilmeye çalışılmış iki boş un çuvalı serilmişti. Ötekiler için çuval bulunamadığından olsa gerek sıradan, kahverengi ambalaj kağıtları ile yetinilmişti. Kağıtların üstünde koyu mavi mürekkeple yazılı isim ve adreslerin yanısıra yine koca harflerle göze çarp-sın diye yazılmış «ÖZELDİR» ve «KIRILABİLİR» kelimeleri okunuyordu.

Birinci kadın uzun boylu ve sıska yapılıydı; kağıt parçası etsiz baldırlarını gizleyememişti. Üzerlerine siyah yün çorap geçirilmiş ensiz tahta parçalarını andırıyordu bacakları. Çoraplar ve eskimiş, alçak tabanlı ayakkabılar, rüzgarın zaman zaman oynattığı kağıdın altından gözüken parlak sarı saçlarla taban tabana zıt bir görüntü oluşturunuyordu. Öteki üç kadın ise kısa boylu, şişman ve oldukça yaşlıydı. Çevrelerinde, uzamış akşam gölgelerini andıran koyu kahverengi hatlar halindeki kan birikintileri dikkati çekiyordu.

Duvarın dibinde tek bir küme oluşturan parçalanmış üç çantayla bir pazar filesi duruyordu. Filede biraz kabak, küçük bir konserve kutu içinde domates salçası ve üç elma vardı. Çantalardan biri tepeleme taze ıspanakla doldurulmuştu. Kıtlik tehlikesiyle karşı karşıya bulunan bir şehirde hangi türden olursa olsun yeşil sebze arayıp bulabilmek biraz akıl, biraz da güç işiyken, böylesine azimli bir kadının köşeden bir Rus tankı gözüktü diye kuyruktaki yerinden ayrılmasına elbette imkân yoktu. Tank ateş açtığında ise kaçmak için çok geç kalınmıştı. Ne o, ne de ötekiler korkacak vakti bile bulamamışlardı zaten. Kuyruğun başına nasıl olsa varamayacakları için bütün öğleden sonralarının boşa gittiğini düşünmelerine fırsat vermeyen dost kurşunlar böylece hayıflanmalarının da önüne geçmişti.

Fırının camları küçük yuvarlak deliklerle doluydu; her deliğin çevresinde deli-dolu şekiller çizerek yayılan çatlaklar vardı. Mucize denecek ölçüde bir arada durmayı başarmıştı bu kırık camlar. Dükkânın içi, kurşunlarla parçalanmış cam eşyaların kırıklarıyla kaplıydı. Genç bir kız yeri süpürmeye başlamıştı

bile; bir başkası boş rafları siliyordu. Sanki kendileri ortalığı büsbütün temizleyemedi yeni bir fırtına kopacakmış gibi, soluk soluğa çalışıyorlardı.

Lajos Nemetz, Merkez Emniyet Müdürlüğüne giderken yolunun üstündeki fırının önünden geçtiği sırada durup ölümlere baktı. Onları, profesyonellere özgü, dehşet ve acıma duygularından yoksun bir ilgisizlik içinde süzdü. Cinayet Masasında geçirdiği otuz altı yıl boyunca pek çok kez beklenmedik ölümün etkisiyle garip, kaba şekillere bürünmüş kişileri seyretmiş durmuştu. Bunlardan pek azının yüzleri aklında kalmıştı; çoğu ya barok devri meleklerinin abartılmış çekiciliğine; ya da ortaçağ azizelerinin haşın, sert, balmumunu andıran çehrelerine sahip genç kızlar ve çocuklardı. Geri kalanlar hafızasında hiç bir iz bırakmamışlardı; belki de bunun nedeni ölüm ve çürümenin, onları kişiliklerinden uzaklaştırmış ve hattâ cinsiyetlerinin belirlenmesini bile güç kılmış olmasındandı. Ormanlık bir yerde iki ay sonra bulunmuş bir ceset getirildiği zaman, güzellik kraliçesi mi yoksa banka memuru mu olduğunu anlamak ancak kraliçenin uzun saçları sayesinde mümkün olurdu.

Nemetz, yürümeye başladı yeniden. Duvarlardaki kurşun izlerine, camları kırılmış dükkan vitrinlerine, kısa bir süre önce zarara uğramış bina cephelelerine bakıyordu yürürken. Evlerin duvarlarında açılan koca delikler, tıpkı tiyatro sahneleri gibi, hasar görmüş fakat hâlâ boşaltılmamış katların mahremiyetini ortadan kaldırıyor, içerdeki hayatı sokağa yansıtıyordu.

Kasvetli, karanlık dört günün sonunda, hayatın son derece ölçülü bir tekdüzelik içinde akıp geçtiği bir şehir, bir kan ve ateş alanına çevrilmişti. Ne bir uyarı gelmişti, ne bir ultimatoma, ne de bir savaş ilâ-

nı... Kavga doğal bir âfet gibi ansızın patlayıvermişti. Nemetz, Parlâmento alanında salı günü yanından geçen neşeli, canlı genç kadınları ve erkekleri çok iyi hatırlıyordu. Elllerinde, komünist armasının kesilerek yerinden çıkartıldığı Macar bayrakları taşıyorlar; ülkeleri için özgürlük ve bağımsızlık türküleri çağırıyordu. Aynı günün akşamı, geç saatlerde bunlardan kimisinin Komünist Gizli Polis Teşkilâtı 'AVO' tarafından, Radyoevinin önünde kurşun yağmuruna tutulduklarını bilmek acı veriyordu insana.

Yıkılmış bir balkonun çevreye yayılan taş sütunlarının arasında uzanmış küçük bir erkek çocuk bednine ayağı takılan Nemetz sendeledi. Oğlanın başında şapka yoktu; kısa, kürk-kenarlı bir ceket giymişti, ayakkabıları pahalı cinstendi. Koyu mavi renkli beresi yanıbaşındaki taş yığının altında yarı yarıya gözden kaybolmuştu. Şakağında açılan derin yaranın çevresinde kanla ıslanmış saçları darmadağın, yapışık bir biçimde alnına yayılmıştı. Yan olarak yattığı için kurşunla mı vurulduğunu, yoksa düşen taşlardan biriyle kafasının mı patladığını anlamak çok güçtü. Nemetz evin numarasını ezberleyerek, eğer hâlâ faaliyet halindeyse, bunu Kayıp İnsanlar Bürosuna bildirmeye karar verdi. Kısa bir süre sonra çocuğu aramaya başlayanlar olur diye düşündü: Belki tam şu sırada ailesi akşam yemeğine oturmak üzere hazırlanıyor, annesi ise geç kaldığı için kendisini bir güzel pataklamayı düşünüyordu.

Merkez'in ana kapısının önünde kaldırım adına bir şey kalmamıştı; yanmış bir otobüs iskeleti duvara dayalı duruyordu. Nemetz, binanın yan tarafına geçerek, aslında, kilitli tutulması gereken kapıdan içeri girdi. Kapının açık olması bir yana; nöbetçi polisin ye-

ri de boştu. İkinci kattan tek bir daktilonun tıkırtıları duyuluyordu. Batan bir gemiden S.O.S. sinyalleri yollamaya devam eden telsiz aracının ürkütücü yalnızlığı içinde, binada yankılanıp duruyordu bu tıkırtı.

Nemetz basamakları çıkmaya başladı. Koridorda ilerlerken ara sıra durarak odalara bir göz attı. Hepsinde de karanlık ve boştu; yalnızca kapıların üstündeki bakır adlıklar, ihtilal öncesi bu odaların sahibi olan kişileri hatırlatıyordu. Beş gün önce büyük bir şehir için su ya da elektrik gibi hayatî önem taşıyan bir örgüt hızla yokolmaktaydı. En baştaki adamın kaçışından sonra alttakiler beklemeye ve olayların gelişimini izlemeye karar vermişlerdi. Yalnızca bir iskelet görev başındaydı bu durumda, bir avuç «chevaliers sans peur et sans reproche»... (*)

Yapayalnız çalışan yazı makinesinin sesinin kendi odasının giriş bölümündeki masadan geldiğini anlamak Nemetz'i şaşırtmadı. İçeri girdiğinde Irene Les-tak'ı, her zamanki suratsız, huysuz çalışma düzeni içinde makine başında buldu.

Irene, kemirilmiş davul çomaklarını andıran, kara kuru, çirkin, yaşlı bir kızdı. Bütün kat sakinleriyle sürekli bir didişme ve anlaşmazlık içindeydi; ancak Nemetz bir istisna sayılabilirdi; çünkü sarsılmaz soğukkanlılığı sayesinde kadının insanı deli eden ufak tefek davranışlarına karşı bir bağışıklık kazanmıştı. Gözleri kan çanağına dönmüş, konuşması zor anlaşılır bir halde, üç günlük sürekli bir çalışmanın ertesinde büroya geldiği zaman bile, Irene kendisiyle tartışacak fırsatı bulamazdı. Kadının alaylı sözlerini, yakasını kirleten kuş pislikleri gibi silkeler atardı. Irene uzun yıllar önce, sık sık Bayan Lajos Nemetz olabilme ha-

(*) «Korkusuz ve yiğit şövalyeler.»

yalini kurmuştı. Ama bu, mehtaplı gecelerde genç kızların düşlediği toz pembe hayallerden değil, yalnız başına geçirilecek bir yaşlılığın korkusuyla umutsuzluktan doğan bir istektir. İnatçı ve dar görüşlü bir kadının olduğu için, mümkünsüz bir şeyi umduğunu anlaması en azından on yıl sürmüştü. Kısa bir süre kırılgan bir buruklukla huysuzlaşmış, sonra öfkesi yerini iyi yürekli bir diktatörlüğe bırakmıştı. Sık sık Nemetz'i, yüzüne karşı, sarhoşlukla suçlar; sonra da koşa koşa yolun öteki yanındaki bardan iki kişilik kahve almaya giderdi. Kahveyi önüne koymadan önce de parasını isterdi. Üstelik erkekler için para harcayacak kadınlardan olmadığını bağıra bağıra söylemekten de geri kalmazdı tabii. Nemetz içinden 'Zaten ben de kadınların para harcayacağı bir erkek değilim' diye geçirdi.

İçeri girdiği zaman:

«Ne yazıyorsun?» diye sordu.

Kadın omuzlarını silkerek:

«Vasiyetnamemi» diye cevapladı. Ayağa kalktı; paltosunu alıp astı. «Eeee... Dünyada yeni ne var, ne yok?» Yirmi yıldır her gün aynı soruyu sormaktan bıkmamıştı kuşkusuz. Ne var ki, ses tonu hiç değişmez, dünyada yeni bir şeyler olsa bile, kendisini ilgilendirmeyeceğini, hattâ etkilemeyeceğini sezdirirdi.

Nemetz:

«İyi bir şey yok...» diye cevap verdi. Kadının o hep aynı sorusunun, hep aynı cevabı da buydu işte yirmi yıldır. Hitler'in, 1944 yılında Macaristan'ı işgalinden, 1945'de Rusların bağımsızlık vermesinden tutun da 1956'da isyanın patlak vermesine kadar önemli ya da önemsiz bütün olaylar için bu cevap uygun düşmüştü zaten.

Kendi odasına girerek ışığı yaktı. Oda, günlerdir temizlenmemişti. Masasının üstündeki tozlu dosyalar

yiğini, çoktan unutulmuş cinayetlerin ayrıntılarıyla dolu çekmeceler, sinirli zanlılarla tanıkların avuçları sayesinde iki yanındaki el konulacak yerleri mermer düzgünlüğüne ulaşmış tahta sıra, Nemetz'in evindeki yatağından çok daha fazla kullandığı büyük koltuk, kızgın ve acımasız ışığını tüm gücüyle masanın önünde oturan adamın yüzüne verecek şekilde eğilip bükülebilen çirkin lamba, bu aşırı büyüklükteki fare kaparı, her şeyiyle, her zamankinden daha sinir bozucuydu bugün.

Nemetz masasına oturarak. alışlagelmiş bir hareketle masanın üstündeki kağıtları tek tek şöyle bir gözden geçirdi. Meslek hayatının en sıkıcı ve en basit davalarından biriyle uğraşmaktaydı o sıralarda. İşsiz kalan bir uşak ev sahibesini öldürmüş, paralarını alıp kaçmıştı. Adamcağız, haftalardır kirasını bir türlü ödeyememişti; kadın kendisini kapı dışarı edeceğini söyleyince eline geçirdiği demir parçasıyla içinde birikmiş karamsarlığın, umutsuzluğun acısını kadından çıkartıvermişti. Evdeki ikiyüzyirmi forent'i (*) cebe indirmek sonradan aklına gelmişti. Zaten bir cinayet işlemiş olduğuna göre, kaybedecek fazla bir şeyi kalmamış demektir.

İki hayat böylece parça parça olmuş, elde kalan ikiyüzyirmi forent ise kötü cins bir çift ayakkabıyı bile güçlkle karşılayabilecek bir para olduğu için, işin kârı denilebilecek şey de anlamsızlaşmıştı. Yitirilen hayatlardan biri ayakkabının bir teki, öteki ise öbür teki değerinde kalmıştı.

Irene başını kapıdan içeri uzatarak:

«Bir kadın sizi görmek istiyor» dedi.

«Beni mi?»

(*) **Forent:** Macar para birimi

«Başka kimi olabilir? Koca katta bizden başka tek bir ruh bile yok ki... Sadece biz iki deliler!»

Kadın, Irene'in arkasında durduğu için sözlerinin hepsini duymuştu. Fakat bu da Irene'i rahatsız etmezdi. Halka —yani zanlılara, tanıklara ve davacılara— hep aynı kayıtsızlığı gösterirdi. Genel ve alışlagelmiş ses tonunun özellikle boğuk, ters ve huysuz olmasına dikkat edilen bir yerde Irene, yine de bütün çalışma arkadaşlarını bu konuda yaya bırakabilirdi. Düşmanları onun bu kibirli, gösteriş düşkünü kabalığını rejim'e olan bağlılığıyla özdeşleştiriyorlar; daha doğrusu bu kabalığının rejime olan sadakatinin bir kanıtı olduğunu ileri sürüyorlardı. Bu doğru değildi. Nasıl bir kirpi dikenleriyle doğarsa, Irene de kabalığıyla birlikte doğmuştu sadece.

Nemetz:

«Bayanı içeri al» dedi. «Yoldaş» kelimesini asla kullanmazdı, fakat Irene'in kabalığı şimdiki rejimle bağlantılı olmadığı gibi, Nemetz'in bir geçmişin tutum ve davranışlarına bağlılığı da şimdiki rejime karşıt olduğundan değildi. İki yaşlı sirk köpeği gibi, her ikisi de yeni numaralar öğrenmeye kalkışamayacak kadar eskiye bağlı kalmışlardı.

Bayan içeri girmesine izin verilmesini beklemedi. Odaya girmişti bile. Nemetz'in masasına sanki hareket halindeki bir trene yaklaşıyormuş gibi yaklaştı; kendisini bu trenin altına atacak gibi bir hali vardı.

Nemetz bir iskemle göstererek:

«Oturun, lútfen» dedi.

Kadın olduğu yerde durdu, Nemetz'e hoşnut kaldığını ifade eden kaçamak bir bakış fırlattı, sonra iskemlenin ucuna ilişti.

«İnşallah gereken yere gelmişimdir» dedi. «Cinayet ihbarları buraya yapılır, değil mi?»

Son derece uyumlu bir ses tonu vardı, şivesi başkentlilerinkinden biraz değişikti. Bu aksan, konuşmasına ayrı bir güzellik kazandırıyordu. Dış görünüşü de Macar ovalarını anımsatmıştı Nemetz'e. Esmer tenliydi, çekik gözlerinin ve Tatarları andıran çıkık elmacık kemiklerinin süslediği yüzü yusuvarlaktı. Kahverengi, yumuşak, dalgalı saçları vardı. Pas rengi, tvid paltosunun içine yeşil bir etek, kaşmir bir kazak giymişti. Ayakkabıları, eldivenleri ve çantası paltonun rengine tıpatıp uyuyordu; yabancı moda dergilerinde görülen zengin ve zarif aksesuardan hiç de geri kalmamıştı bunlar. Çok az sayıda Budapeşteli kadın böyle bir giyimin altından kalkabilirdi, yapabilecek olan birkaç kişi de bu kılıkta gözükmemeyi tercih ediyordu. İyi giyimli olmanın tehlikeleri vardı. Dikkati çekerd. Kılıksız olmak daha iyiydi.

Kadın eldivenlerinin birini çıkardı. Nemetz bakımlı, yumuşacık elleri farkettti. Parmakları kısa ve kalınca olduğu halde, pembe ojeli tırnakları, kedileri anımsatacak kadar uzundu.

«Evet bayan, sözünü ettiğiniz yer burasıdır.»

Nemetz sesini fazla yükseltmemeye ve kayıtsız davranmaya karar vermişti. Gerçekte kadının sorusu sinirini bozmuştu. Sorunun tek amacı karşısındakini adamakıllı şaşırtmaktı kuşkusuz, fakat Nemetz şaşırmamaya kararlıydı. İskemlesinde geriye doğru yaslanarak sabırlı ve rahat bir halde kadının yeniden konuşmasını beklemeye başladı. Epey beklemesi gerekti.

Kadın en sonunda:

«Polis, hayatı tehlikede olan birini korur mu?» diye sordu.

Nemetz:

«Bu, o insana ve tehlikeye bağlı bir şeydir» diye cevap verdi.

Kadın kendisini uzun uzun süzdü. Odaya girerken, buradaki tutumu ve konuşmaları konusunda iyice hazırlıklı olduğu, epey prova yaptığı anlaşılıyordu. Fakat beklediği tepkilerle karşılaşmayınca, hayal kırıklığına uğramaya başlamıştı.

«Kocam beni öldürmek istiyor» dedi. «Ben de polisin kendisini tutuklamasını istiyorum. Bunu yapmalısınız! Yoksa beni öldürecek.»

Suluk soluğa kalmıştı, ama isterik bir hali yoktu. Bakışları bir an için olsun müfettişin yüzünden ayrılmamıştı; soğuk ve hesaplı bir anlam okunuyordu bu bakışlarda. Nemetz, kadını buraya getiren nedenin gerçek bir korku olmayıp, özellikle planlanmış bir olay olduğu kanısına vardı. Ya herhangi bir suçu nedeniyle kocasını cezalandırmak, ya da ondan kurtulmak istiyordu.

«Kocanızın sizi öldürmek istediğini nereden çıkarıyorsunuz? Birisi sizi uyardı mı yoksa kendisi böyle bir girişimde mi bulundu?»

Nemetz'in olayları son derece hafife alan ses tonu kadının canını sıkmış gibiydi. Gözlerinde bir sabırsızlık okunur gibi oldu.

«Biliyorum, çünkü kendisi söyledi. Beni öldürmek istiyor.»

Nemetz başını salladı:

«Bunlar büyük laflar. Saçma sapan bir işe girişmeden önce iyice düşünüp taşınmanızı öğütlemek isterdim. Evli çiftler arasında geçen öyle çok olay vardır ki, yapılacak en iyi iş ertesi gün bunları tümüyle akıldan çıkarmaktır. Kocasını, karısını iyice pataklatabilir, yüzünü gözünü morartabilir, ama bu bile onu öldürmek istediği anlamına gelmez.»

Kadın, sanki sağır birine laf anlatırmış gibi, keli-

meleri teker teker heceleyerek yeniden konuşmaya başladı:

«Müfettiş bey, anlamıyorsunuz galiba.. Eğer polis bu işe el koymazsa, benim işim bitmiş demektir.» Sesini yükseltti. «Fakat zaten ben buraya öğüt dinlemeye değil, korunmaya geldim.»

Nemetz bıkkın bir tavırla kalemini eline aldı.

«Pekâlâ öyleyse, adınız nedir?»

«Bayan Zoltan Halmy, genç kızlık adım da Anna Toth.»

«Kocanızın adı, mesleği?»

«Doktor Zoltan Halmy. Doktordur. Daha doğrusu operatör.»

«Adres?»

«Jozsef Attila Caddesi, 28 numara.»

Nemetz evi hatırlamıştı. Merkez'den az ötedeydi.

«Sizin mesleğiniz?»

«Hemşireyim.» Kadın cevap vermeden önce belli belirsiz bir süre duraklamıştı.

Nemetz yalan söylediğini anladı.

«Çalıştığınız yerin adresi nedir?»

«Eee...» Uzun bir sessizlik oldu. «Eee... Gerçekte çalışmıyorum. Yani şu sıralarda. Demek istediğim, ara sıra kocama yardım ediyorum. Kendisi Municipal Hastanesinde görevlidir de...»

«Kendisine orada mı yardımcı oluyorsunuz? Yani Municipal Hastanesinde mi?»

«Hayır.» Kadın başını salladı fakat daha değişik bir bilgi sunmaktan da kaçındı.

«Demek kendisine muayenehanesinde yardım ediyorsunuz?»

Kadın derin bir nefes aldı.

«Eğer doğrusunu istiyorsanız, ben eğitim görmüş

bir hemşire değilim.» Ses tonunda acı bir ifade belirmiş, sol ayağı sabırsızca yere vurmaya başlamıştı. «Bana bir fabrika işi verilmesin diye Çalışma Bakanlığına böyle dedik... Çocuklarım da yok, anlıyorsunuz değil mi? Dolayısıyla ev işleriyle uğraşıyorum. Annem ve babam, kız kardeşimle kocası da bizimle birlikte oturdukları için yapacak çok işim oluyor. Ortalıkı temizlemek, yemek pişirmek ve benzeri...»

Sesi gittikçe yavaşladı, sonunda cümlesinin ortasında sustu. İsteği yerine gelmeyen kedilerin kuyruklarını sağa sola sallamaları gibi, pahalı ayakkabısının yüksek ve sivri topuğu üzerinde sallamaya başladığı sol ayağı, sabırsızlandığını gösteriyordu. Bir süre bekledi. Nemetz:

«Yaşınız?» diye sordu.

Ayak bir iki saniye kadar durdu.

«Otuz üç.» 'Kendine güveniyorsan bunu da araştır bakalım' der gibi sert bir bakış fırlattı.

«Ya kocanız kaç yaşında?»

«Otuz yedi.»

Az ötedeki sokakların birinden kurşun sesleri geldi. Kadın, sanki çevresindeki duvarlar ses ve kurşun geçirmezmiş gibi, kayıtsız kaldı.

«Şimdi bana şu tehdit işini bir anlatın, lütfen. Kocanızın sizi öldürmeye karar verdiğini nereden...»

«Neredeni var mı? Ben gerçek olmayan bir şey için buralara kalkar gelir miyim?»

Nemetz kadının dil bilgisinin giyinişi kadar mükemmel olmadığını farketti.

«Biliyorum. Benden kurtulmak istiyor. Bir kız buldu; onunla evlenmek istiyor!»

«Bu bile sizi öldürmesi için yeterli bir neden değil.»

Kafasının arkasında şiddetli bir ağrının belirtile-
rini hissetmeye başlamıştı. Elli dokuz yaşındaydı ve
kaç gündür ancak parça parça, kısa süreli uykularla
yetinmek zorunda kalmıştı. Yorgunluk, bir deli gömle-
ği gibi, tüm bedenini sımsıkı sarıyordu. Birazcık uza-
nıp, kestirebilmek için neler vermezdi şu anda. Kadın-
dan nefret etmeye, kocasına sempati duymaya başla-
mıştı bu isteklerinin sonucu olarak.

Bayan Halmy, Nemetz'deki gittikçe artan kayıt-
sızlığı gözden kaçırmadı. Öne doğru eğilerek, onun
dikkatini çekmeye yeniden kendi sorununa eğilmesini
sağlamaya çalıştı.

«Kocam benimle evlendiğine çoktan pişman ol-
duğunu söyledi. Annesinin sözünü dinlememiş olduğü-
na üzülyormuş. Annesi benden nefret ederdi de on-
dan...»

«Neden sizden nefret ederdi?» Nemetz konuşa-
rak, kendisini saran uyusukluk sisini biraz olsun dağı-
tabileceğini umdu.

«Ben onlara yaraşır bir gelin değildim. Param
yoktu. 1943'de, tam savaş sonrasında evlenmiştik. O
günlerde bile kişinin zengin ya da fakir olması hâlâ
değer taşıyordu. Bugünkü gibi değil...» Kısa ve sinir-
li bir gülümseme yüzüne yayıldı.

Nemetz:

«Konudan uzaklaştık» dedi. «Şimdi gelelim Dok-
tor Halmy'yle tehditlerine. Kullandığı kelimeleri tıpkı-
sı tıpkısına tekrarlayabilir misiniz?»

Kadının yüzünden yine sinirli bir gülümseme
geçti.

«Bir kızla birlikte dışarı kaçmak istiyor. Batı'ya
kaçmak. Bana anlatmadı tabii, fakat ben öğrendim ve
kendisine izin vermeyeceğimi söyledim. Gideceksen
cesedimin üstünden geçersin dedim.»

«Bunu söyleyen sizsiniz demek. Peki o ne dedi?»

«Kelimelerini tam olarak hatırlamıyorum. Her neyse, kendisine öyle kolay kolay kalkıp gidemeyeceğini anlattım. Ne de olsa karısıydım; on bir yıllık bir evliliğimiz var... Kanun benden yana. Ülkesinde ihtilal olan ve sınırların kapanmadığını öğrenen her koca kaçıp gitseydi ne olurdu? Kendisini zorla burada tutacağımı da sözlerime ekledim. İşte o zaman, beni öldüreceğini söyledi. Vuracağını... Tabancası var. Biliyorum. Kendi gözlerimle gördüm. Size soruyorum, Müfettiş Bey, benim kocam gibi birisi neden tabanca edinsin?»

Nemetz iskemlesinden ayağa kalktı. Uykusunu dağıtabilmek için biraz dolaşmak zorundaydı.

«Sevgili Bayan Halmy» dedi, «on iki yaşındaki çocuklar bile artık sokaklarda, bellerinde tabancalarıyla dolaşıyorlar. Ansızın kadın, erkek, çoluk çocuk herkes gırtlığına kadar silahlanıverdi bütün şehirde. Pekâlâ, sizin kocanızın da tabancası olduğunu kabul edelim; bu hiç bir zaman tabancasını sizin üzerinizde kullanacağı anlamına gelmez ki...»

Kadın ayağa fırladı.

«Beni öldüreceğini söyledi» diye bağırdı.

Nemetz kadını uzun uzun, düşünceli bir tavırla süzdü.

«Ne yapmamı istiyorsunuz?»

«Onu tutuklamanızı!»

«Böylece kız arkadaşıyla birlikte Batı'ya kaçmasının önüne geçmiş oluruz, değil mi?»

Kadın tuzağı sezerek, dikkatli bir şekilde sessizliğini korudu.

Nemetz:

«Bu tip şeyler daha önce de olmuştu, değil mi?»

diye sordu. «Kavgalar, kötü sözler, tehditler... Yoksa ikiniz ilk kez mi böyle bir kavgaya tutuştunuz?»

Kadın el çantasından bir mendil çıkartarak gözle-rini kuruladı. Arpége kokusu tüm odayı kapladı. Ne-metz büyük bir haz duyarak kokuyu içine çekti. Ken-disine başvuruların pek azı böyle güzel kokular sa-lardı.

Kadın:

«Ohhh...» diye içini çekti; gözlerinde yaşlar be-lirmişti. «Son zamanlarda kocam felâket bir hal almış-tı. Yani daha önceleri de aramızda tartışmalar olurdu ama hiç böyle değildi o kavgalar. Şimdi ya bana avaz avaz bağılıyor, ya da günlerce ağzını açıp, tek kelime söylemiyor. Eğer ben bir şey söyleyecek olsam, kal-kıp odadan dışarı çıkıyor.»

«Fakat dün gece ilk kez size cevap verdi, öyle mi?»

«Ne cevap, ne cevap!» Kadın yeniden öfkelenmiş-ti. «Beni vuracağını söyledi. Ve bunu yapar da biliyo-rum.»

Kadın hep aynı dairenin çevresinde dolanmaya başlamıştı. Dönüp dolaşıp aynı yere geliyordu: Ölüm tehdidi...

«Kendisini ve kız arkadaşını Avusturya'ya geçir-mesi için bir rehber kiralamış. Adamın adını öğrenemedim. Kısa boyluca, sarışın ve çok genç birisi. Yirmi yaşından fazla göstermiyor. Kocamla konuşmak üze-re bize geldi. Bu ilk karşılaşmaları olmayacaktı kuşku-suz; ayrıntılar konusunda, yani tarih, ödenecek para vesaire, tam bir anlaşmaya varmışlardı bile. Öğleden sonra çocuk, kararlaştırıldan yarım saat önce geldi. Kocam henüz işten dönmemişti. Bu çocuğun kim ol-duğu ve kocamla ne gibi bir iş konuşacağı konusunda

hiç fikrim yoktu. Kendisine oturup, beklemesini söyledim. Sonra konuşmaya başladık. Benim bu plana dahil olmadığımı bilmiyordu; bu nedenle ne var ne yok, olduğu gibi anlattı. Tabii kocam eve gelip de oğlanın kırdığı potları anlayınca, aklı başından gitti ve kendisini evden kovdu. Sanki onu bir daha görmeyecekmiş gibi davrandı. Fakat bunu sırf beni yanıltmak için yaptığından eminim. Yine buluşacaklardır. Bu nedenle polis işe el koymasını istiyorum. Çocuğu bulmak güç olmaz...»

Nemetz alaylı alaylı:

«Çocuğun da tutuklanmasını istiyor musunuz?» diye sordu.

«Tabii, kanunlara karşı gelmek suç değil mi? insanların kaçmasına yardım etmek... Bunlardan çok daha basit suçlar yüzünden bile asılan asılan!»

Nemetz son sözleri duymazlıktan gelmeyi tercih etti. Polemiğe girmek niyetinde değildi.

«Kocanıza, kaçmasını önleyeceğinizi söylediniz. Oysa o, siz evden çıkarken önlemeye kalkışmadı. Kendisini ihbar etmeye gittiğiniz ihtimal dahilinde olduğu halde. Tehdidini yerine getirme konusunda, sizin korktuğunuz ölçüde kararlı olmadığını bu davranışıyla kanıtlamış olmuyor mu?»

Kadın gözlerini koskocaman açarak Nemetz'e baktı.

«Galiba ben yanlış bir yere başvurdum» dedi. «Polislerin faşistlerle işbirliği halinde olduğunu nereden bilebilirdim?»

Nemetz, isteklerini yerine getirmediği kişilerden gelen hakaretlere alışıkta. Omuzlarını silkmekle yetindi.

«Lütfen anlayışlı, mantıklı olun Bayan Halmy.

Buraya elinizi kolunuzu sallaya sallaya girip, adını verdiğiniz her adamı tutuklatamazsınız ki.»

Kadın tiz bir sesle:

«Demek hiç bir şey yapmayacaksınız?» dedi. «Böyle olduğunuz yerde oturup, beni öldürmesine göz yumacaksınız...»

Nemetz içini çekti.

«Hayır. Konuyla ilgileneceğiz. Kocanızı bularak hikâyeyi bir de onun ağzından dinleyeceğiz. Yeter ki kendisini emniyete çağırmak üzere, görevli bir memur bulabileyim...» Son cümleyi söylerken alaylı bir şekilde gülümsüyordu.

«O zamana kadar kocam da kızla birlikte sınırı geçmiş olurlar»

Nemetz sabrını yitirmeye başlamıştı.

«Böylece siz de emniyette olursunuz, daha iyi yal istediğiniz bu değil mi?»

«Hayır...» diye bağırdı; sonra kendine hakim olarak sesini alçalttı. «Kendisi çevremde olduğu sürece ben emniyette olamayacağım. Eğer polis bu konuda bir şey yapmayacaksa, ben de başka bir yol ararım kendime. Kommandatura'da (*) dostlarım var nasıl olsa...»

Nemetz kadını tekmelememek için kendini güç tuttu.

«Ben sizin yerinizde olsam, Rusları bu işe hiç karıştırmazdım.»

Kadın ayağa kalkarak, paltosunun düğmelerini ilikledi.

«Bana başka bir yol gösteremediniz ki...»

Kapı vuruldu, Irene elinde bir dosyayla içeri girdi.

(*) **Kommandatura:** Rus Askerî Karargâhı.

«Rahatsız ettiğim için özür dilerim, Müfettiş Bey» dedi. «Bu kağıtları az önce yukarıdan gönderdiler. Yüzbaşı Porkai bir saate kadar sizden rapor istiyor.»

Nemetz dosyaya baktı. İçinde, çoktan kapanmış bir cinayet davasıyla ilgili tıbbî raporlar vardı. Irene apar topar çekmeceleri karıştırırken bunu buluvermişti demek. Kaldı ki, üst kattan herhangi bir şey yollanmasına imkân yoktu, çünkü terkedilmiş bürolarda canlı olarak dolaşan tek varlık Cica adında siyah bir tumbul kedi idi. Yüzbaşı Porkai'ya gelince, kendisini gündür gören olmamıştı. İyi haber alan kaynaklara kulak verilecek olursa, büyük bir gurupla birlikte Avusturya sınırına doğru yola çıkmış bulunuyordu.

Irene çoğu zaman bir baş belâsı olmasına rağmen, sıkıcı konuklardan nasıl kurtulunacağını iyi biliyordu doğrusu.

Nemetz kendisine:

«Lütfen bayanın şikayetini yazarak, kendisine imzalatır mısınız?» dedi.

Irene gülümseyerek:

«Gayet tabii, memnuniyetle» diye cevap verdi. Bayan Halmy'ye döner dönmez, tüm neşesi kayboldu.

«Haydi bakalım, bayan, dışarı! Bütün geceyi bu işle geçirecek değiliz.»

Bayan Halmy:

«Yazacağı şey nedir?» diye soracak oldu.

Nemetz:

«Bana anlattıklarınız» dedi. «Yalnız lütfen kısa kesin ve sadece özünü anlatın.»

Kadının huzuru kaçmış gibiydi:

«Neden imzalamam gerekiyor?»

Irene, Nemetz'den daha önce davranarak bu sorunun da cevabını verdi:

«Çünkü polisin harekete geçmesi için önce elinde bir şikayet olması gerekir. Çünkü sahte bir ihbarla harekete geçecek olursak, içimizden birinin bunun sorumluluğunu taşıması gerekecektir.» Sonra yeni bir soruya fırsat bırakmadan dışarı çıktı ve kadına da:

«Haydi, haydi, dışarı» diye bağırdı. «Müfettiş meşgul, çabuk olun.»

Bayan Halmy'yi hemen hemen dışarı ittiği söyle-nebilirdi. Bir iki dakika sonra dışarıdan, Bayan Halmy'nin sesini de bastıran bir yazı makinası tıkırtısı duyul-maya başladı.

Irene'in yazı makinasının özel bir yeteneği vardı. En heyecan verici bir cinayet olayını bile tüm dramatik öğelerinden arıtıp, bir annenin bisküvi kavanozuna ya-pılan hırsızlık teşebbüsü kadar basit bir olay gibi gös-terirdi. Bayan Halmy'nin uzun hikayesini de birkaç kısa ve ciddî cümleye sığdırdıktan sonra kadını yeni-den Nemetz'in odasına soktu.

Bayan Halmy sinirli bir şekilde:

«Size şunu söyleyeyim, Müfettiş Bey» dedi. «Ko-cama yapacağınız bütün çağrılar cevapsız kalacaktır. Bunları dikkate bile almayacaktır. Hastaneden ayrıl-masına imkân olmadığını söyleyecektir. Bu günkü o-laylar işini kolaylaştıracak, bunu rahatlıkla bir özür gibi kullanacaktır.»

Irene kadının sözünü keserek:

«Kendisini bulacağız, merak etmeyin» dedi. «Şimdi şu şikayetinizi imzalayın; gerisini bize bıra-kın.»

Bayan Halmy masaya yaklaştı; kalemi eline al-dı, sınava girmiş bir kız öğrencinin dikkatli yazısıyla imzasını attı. Sonra artık yapacak bir şey kalmamış ol-duğu için kapıya doğru ilerledi. Nemetz daha sonra

kadının, kapının önünde bir iki saniye duraklayışını ve sanki bu odanın koruyucu havasından dışarı çıkmaya korkarcasına tereddüdünü hep hatırladı.

Irene:

«Ne numaracı kadın yahu» dedi arkasından. «Kocasından korktuğunu söylüyor fakat sokağa çıkmanın en tehlikeli olduğu saatlerde dışarı çıkmaktan korkmuyor. Değil kocası tüm Rus ordusu ortadayken... Onlardan neden korkmuyor acaba?»

Nemetz omuzlarını silkti:

«Belki korkuyor, belki de korkmuyor, kim bilir?»

Saat on sularına kadar binanın çevresinde sessiz denilebilecek bir hava hüküm sürdü. Ara sıra uzaklardan bir patlama sesi duyuluyordu. Bir ara binanın girişine bir gurup yaralı bırakan Rus keşif ekibi herhalde yaralıların burada daha emniyette olacağını düşünmüştü. Sonra yarı çıldırmış bir kadın ailesinin hayatta kalan son ferdi bebeğiyle birlikte polise sığınmak istediğini söyleyerek içeri daldı. Irene, anneyi ve çocuğu elinden geldiği kadar iyi bir şekilde Yüzbaşı Porkai'nin odasına yerleştirdi. Saat onda trafik de hemen kalmamış gibiydi. Müfettiş Koller kapıdan içeri girdiğinde Nemetz henüz dalmıştı.

«Sen evine git, arkadaş. Ben görevi devralıyorum. Haydi...» diye bağırdı.

Nemetz uyku sersemliğini üstünden atmaya çalışarak olduğu yerde dikildi. Emniyet Kuvvetlerindeki tek dostu Koller'i görmekten her zaman memnunluk duyardı. Gürültülü, ateşli, bol küfürlü konuşan ve asla kültürlü bir kişi sayılamayacak olan Koller, modern kriminoloji ilminin kesinlikle kınadığı sert, hattâ vah-

şı polis memurlarından biriydi. Nemetz her ne kadar onun kullandığı yöntemleri doğru bulmuyorsa da, bunları hiç bir zaman yüzüne karşı eleştirmeye kalkışmazdı. Koller, eğer kendisine yardımcı olmak istemeyen bir tutukluyu dövmüşse, kendisinin verdiği fiziksel ceza sayesinde öteki memurları bir sürü işten ve dolayısıyla şehri de büyük ölçüde para harcamaktan kurtardığı inancında olduğu için böyle davranıyordu kuşkusuz. Hiç kimseye salt kızgınlıkla tek bir fiske bile vurmuş değildi. Hattâ kendisinin suçsuz olduğuna inandığı zanlılardan işittiği hakaretlere karşı son derece kayıtsız kalabilirdi. Ayrıca baskı yapılmış ya da haksız yere hüküm giymiş kişilere büyük iyilikleri dokunurdu. Ataklığı ve işine düşkünlüğü yüzünden pek çok kereler **önemli kişilerin** ayağına dolanmış, bu nedenle de büyük tehlikelerle karşı karşıya kaldığı çok olmuştu.

Koller:

«Haydi arkadaş, evine gitsene» diye tekrarladı.

Nemetz:

«Sen ne diye evinde kalmadın?» diye sordu. «Arka arkaya üç gecedir buradasın.»

«Wop'ın yine hey-heyleri üzerinde. Pek önüne çıkmasam daha iyi olacak. Irma'yı öğrenmiş.»

Wop karısıydı. Milanoluydu ve hiç kuşkusuz, beş yüz galonluk bir şarap fıçısıydı. Hemen hemen 125 kilo gelen bu kadın Budapeşte'de geçirdiği otuz yıla rağmen tek kelime Macarca konuşamazdı. Çocukları Macar okullarına giderlerdi, hizmetçisi Macar'dı, fakat o yine de kendisine hepsinden ayrı bir hayat düzeni kurarak, kırmızı kadife perdeler, dinî tablolar, Gigli plakları ve koca spagetti tabakları arasında yaşar giderdi.

Koller:

«Wop dayanılmaz bir hal aldı» diye yakındı. «Sırf geceleri dışarıda kalabilmek için ihtilali benim çıkarttığımı sanıyor.»

Nemetz kıkırdarak:

«Eh, pek haksız da sayılmaz» dedi.

Koller kendisine şehirdeki son gelişmeler üzerine bilgi verirken paltosunu giydi. Kilian kışlası çevresinde çatışmalar tüm gücüyle devam ediyordu. Ruslar beşinci bölgeden püskürtülmüşlerdi. Lenin Bulvarı'nda koca bir tanklı bölük okul öğrencileri tarafından ateşe verilmişti. Molotof kokteylleri atmak, çocukların dünyasında futbolun, pin-ponun yerini alan yeni bir oyun olmuştu şimdi. Nemetz ansızın Jozsef Meydanındaki küçük çocuğun cesedini hatırladı. Bütün benliğini bir endişe fırtınası kapladı. Yeğeni Peter de o çocuğun yaşlarındaydı. Eğer ona bir şeyler olursa ne yapardı...

Rüzgâr dinmişti; Nemetz eve gitmek üzere sokağa çıktığında her yer sinsi bir sessizlik içindeydi. Merkez'den, yürüyerek yirmi dakika uzaklıktaki Arpad sokağında, dul yengesinin evinde bir odada kalıyordu. Hava açık ve soğuktu; insanın içini ürpertiyordu. Tuna nehri, sanki saldırıya uğramış iskelelerini görmek istemiyormuş gibi, kalın, gri bir sis tabakası altına gömülmüştü.

Yolu Perc Koez'den geçiyordu. Ölü kadınlar hâlâ fırının önünde yatıyorlardı. Birisi, birincinin göğsüne kabaca yapılmış bir haç yerleştirmişti. Onun yanındaki ayaklarının dibine de, yaklaşan dinî bayram için şehir dışındaki çiçekçi dükkanlarınca hazırlanmış küçük çelenklere benzeyen bir çiçek buketi konulmuştu.

Anî bir esinti, sanki birini arıyormuşçasına, uzun boylu sarışının üstündeki ambalaj kağıdını hafifçe havalandırdı. Sokak lambasının soluk ışığında, kadının kül renkli yüzü göğe bakıyordu. Bu yüz daha şimdi-

den, az sonra kendisini bağına basacak mezar toprağının rengini almaya başlamıştı.

En yakın kapının önünde üç kişi oturuyordu. Acıyı henüz tatmış insanların bükülüşü içinde bir kadın ve bir erkekle onlardan az daha ötede on dört yaşlarında bir kız çocuğu. Her birkaç saniyede bir kadın, yeni ayakkabı gıcirtısına benzeyen tiz bir ses çıkartıyordu. Kız sessizdi; yalnızca dişleri birbirine çarpıp duruyordu. Bej renkli beresinin altından taşan koyu kestane, dalgalı saçları yüzünü gizliyordu. Kendisine en azından bir beden küçük gelen bir palto giymişti; ayrıca yılın bu mevsimi için de fazla inceydi paltosu. Kızın görüntüsü Nemetz'e «Yetim» adlı Viktorya devri kartpostallarını hatırlattı.

Tam önlerinden geçip, bir iki adım daha atmıştı ki, ilk önce ne olduğunu tam olarak anlayamadığı, birden beliren bir duygu kendisini durdurdu. Bu, ara sıra olurdu. Polislik damarını etkileyen izlenimler kimi zaman mantık süzgecinden geçmeye vakit kalmadan davranışlarını ayarlardı. Uzun bir süre kaldırımdayatan ölüleri süzerek, kendisini durduran şeyin ne olduğunu anlamaya çalıştı.

Sonra farketti. Akşam altı sularında dükkanın önünden ilk geçişinde, kaldırımdayalnız dört kadın ölüsü yatıyordu. Şimdi, saat on buçukta, bu sayı beş olmuştu.

Yeni gelen, sıranın en sonuna konulmuştu, sokağın köşesine en yakın olan oydu. Üzerine un çuvalı örtülmemişti; palto yoktu; üstünde sadece bir kazak, bir de etek vardı. Kazağının altından gözükken bir parça pembe ipekli, hiç de uygun düşmeyen bir dişilik kazandırmıştı cesede. Sol ayakkabısı kayıptı; naylon çoraplarının içinden ojeli tırnakları görünüyordu. Kısa, koyu renk saçlarının gizlediği yüzü kaldırıma dönük

olarak yatıyordu. Yine de Nemetz onu tanıdı. Bayan Anna Halmy'ydi bu kadın. Aynı akşamın daha erken bir saatinde kendisini odasında ziyaret eden kadın.

Bu buluş kendisini iyice afallatmıştı. Doğacak bir trajedinin uyarı işaretini anlayamamış olduğundan dolayı kendisine kızdı. Emniyette geçirdiği uzun yıllar ona altıncı bir his kazandırmış; bir başkasının gizli düşüncelerini, örneğin ufacık bir ferahlananın doğduğu iç çekişini ya da yarı kapalı bir gözün belli belirsiz kırılması gibi başkalarının üstünde durmayıp, hattâ dikkat bile etmeyeceği en küçük ayrıntıları dahi kapan bir alarm sistemine sahip olmuştu. Bu gece herhalde sistemindeki sigortalardan biri belirsizce atmış, kısa devre yapan sistem alarmı vermemişti. Üstelik hâlâ Bayan Halmy'nin davranışlarındaki gerçek bir korkunun izlerini hatırlayamıyordu. Nemetz'de bıraktığı etki, korku dolu bir kadından çok, soğukkanlılıkla birtakım dolaplar çeviren biri biçimindeydi. Şimdi ise kuşku götürmez bir gerçek, kadının öldürülmüş olduğu gerçeği işte önünde yatıyordu. Aralarındaki anlaşmazlıkta kadın haklı çıkarak, hayatı pahasına sözlerinin doğruluğunu kanıtlamıştı.

Nemetz yere eğilerek, ölüm nedenini anlamaya çalıştı. Cebinden bir el feneri çıkarıp yaktı ve kadının sırtında, kürek kemiğinin altından başlayarak beline dek uzanan koyu lekeyi gördü. Kurşunun saplandığı küçük deliği aradı. Eğer öldürücü araç, bir bıçak ya da şiş benzeri bir şey olsaydı, elbiseleri daha fazla zarar görmüş olurdu. El fenerinin küçük ışığını beden her tarafında gezdirdi, fakat başka bir yara bereye rastlamadı. Sırtından yediği tek kurşunla, herhalde derhal ölmüştü.

Kaldırımında da hiç kan lekesi yoktu; bu da cina-

yetin başka bir yerde işlendiğini ve ölümünden sonra katil tarafından buraya getirildiğini gösteriyordu.

Kanun ve adalet kavramlarının tatile çıktığı, ihtilalle çalkalanan bir şehirde, cinayet son derece özel bir sorun oluyordu. Binlerce kişinin yok olduğu yangın Allahın işiydi; fakat bu arada bir insanın eliyle alevlere itilen bir kadın da kül olmuştu. Büyük ateşi ilk yakan kibritin sahibini bulmaya Nemetz'in gücü yetmezdi, ama öteki suçlu hâlâ kendi avıydı. Otuz altı yılını böyle adamların peşinde geçirmişti; ister savaş ister barış içinde olsun, bu şehir hâlâ kendi av alanıydı.

Ayağa kalktı ve çevresinde bakındı. Kapının eşğinde çömelmiş olan kadın inlemeyi bırakmış, oturduğu yerde dikilip büyük bir ilgiyle kendisini izlemeye başlamıştı. Adam da tetikte ve tehdit edercesine, sanki üstüne atılmaya hazırmış gibi, müfettişi gözlüyordu. Sadece küçük kız ilgisizliğinden sıyrılmamıştı. Acıdan sağır ve kör kesilmiş, hareketsiz oturuyordu.

Nemetz, çiftin yanına giderek:

«Afedersiniz, ne kadar zamandır burada olduğunuzu söyleyebilir misiniz?» dedi. «Yani bu fırının önünde demek istiyorum...»

Birbirleriyle çabucak bakıştıktan sonra erkek ayağa kalktı.

«Bundan size ne?» Tiz ve sinir bozucu bir sesi vardı.

Nemetz kendini takdim ederek, kartını gösterdi.

«Oh, polis?... Hâlâ ortalıkta olduğunuzu bilmiyordum.» Bu kez konuşan kadındı. Dramatik öğelerden yararlanmadan duramayan bir tipti. «Arkadaşlarınızdan bazılarının sokak lambalarında sallandığını gördüm.»

«Onlar AVO, sevgili Ida'cığım; yani siyasi, gizli polis» diye düzeltti kocası.

Nemetz:

«Ben cinayet masasındayım. AVO ile hiç bir ilgim yok» diye ekledi. Aptal bir kadının önünde kendisini savunmak zorunda kaldığı için hafifçe utanmıştı. «İzninizle birkaç şey sormak istiyorum. Buradaki kurbanlardan birinin yakınısınız galiba, değil mi?»

Adam sesini çıkartmadı fakat «Kurban» kelimesi kadında duygusal bir laksatif etkisi göstermişti. Yeniden alevlenen üzüntünün etkisiyle bedeni sarsılmaya başladı.

Ayak ucuna çelenk konulmuş olan cesedi göstererek:

«Annem» dedi. «Tam birlikte kahve içiyorduk ki, komşunun küçük kızı gelerek Bozsan'ın açıldığını ve fırının önünde çoktan uzun bir kuyruk oluştuğunu söyledi. Annem de yağmurluğunu giyip dışarı fırladı. Saat beşe yirmi falan vardı. Saat sekize kadar geri dönmeyince merak ettim, endişelendim. Kocama, içimde garip bir duygu olduğunu söyledim. Tam sözümü bitirmiştim ki, kapı vuruldu. Gelen yine komşunun küçük kızıydı. Bu kez anası da yanındaydı. Bozsan'ın önündeki kuyruğa bir Rus tankının ateş açtığını ve annemin de yaralılar arasında olduğunu öğrenmiş, öğrenir öğrenmez de bana haber vermeye gelmişti.»

Nemetz:

«Yani buraya saat sekizden sonra geldiniz, öyle mi?» diye sordu.

Kocası sözü devraldı:

«Şöyle oldu... Küçük kız bana karım Ida'nın gitmesine izin vermememi söyledi. Ben de yalnız geldim.»

«Tam olarak saat kaçta burada olduğunuzu biliyor musunuz?»

«Sekiz buçuk sularıydı yanılmıyorsam...»

«O zamandan beri de burada mısınız?»

Cevap veren kadın oldu:

«Yok, hayır. Hemen geri dönerek haberi bana bildirdi. Fakat aslında hiç bir şey söylemesine gerek yoktu. Yüzüne bir bakışta her şeyi anladım.»

Adam sözüne devam etti:

«Tabii karım nerdeyse kriz geçirdi.» Karısı yeniden ağlamaya başlamıştı. «Allahtan damlası yanındaydı.» Karısına döndü. «Yapma, sevgilim. Doktorun ne dediğini biliyorsun.» Yatıştırmak istercesine karısının kolunu okşadı. «On beş damla verdim. Bu biraz sakinleşmesine yaradı.»

«Yeniden buraya döndüğünüzde saat kaçtı?»

Adam:

«Oh, onu biraz geçiyordu herhalde.»

Kadın şaşırtacak kadar pürüzsüz ve ağlamasız bir sesle:

«Ona çeyrek vardı» diye doğruladı.

Adam sıkkin bir tavırla karısını düzeltti:

«İda, yanılıyorsun. Saat dokuz kırkbeşte radyoyu açmıştık ya... Kurbanların görevliler tarafından toplanacağını öğrendikten sonra buraya geldik.»

Nemetz için çekti. Bu çiftin sadece onu az geçeden bu yana ölüleri koruduklarını anlamak için bir çeyrek uğraşması gerekmişti. Şimdi bir adım daha ilerleyebilirdi:

«Öteki ölüleri tanıyor musunuz?»

Adam tartarak cevap verdi:

«Tanıyoruz denemez.»

«Annemin yanında, üstüne haç konulmuş olan ka-

dın var ya... o bizim sokakta oturuyor, yani oturuyordu. Ama adını bilmiyorum» diye atıldı kadın. «Onun yanındaki de Bayan Citrom. Kocas ı Merleg sokağ ında ki küçük tezgâh ında meyva satar. Bizim ev sahibemiz Bay Citrom'un, karısının ailesine acı haberi vermeye gittiğini söyledi. Fakat henüz görünmediler. Belki evde değ illerdi. Ya da sınırı geçmek üzere çoktan yola çıkmışlardır. Budapeşte'nin yarısı böyle yapıyor çünkü. Size sormak istiyorum, bütün bu insanlar Batı'da ne yapacaklar Allah aşkına? Orada paranın ağaçlarda yetiştiğini falan mı sanıyorlar yoksa?»

Nemetz, Anna Halmy'yi gösterdi.

«Şu yeş illi kadın hakkında ne biliyorsunuz?»

«Daha önce hiç görmedim.»

«Saat ondan sonra buraya geldiğinizde o da burada mıyd ı?»

Adam baş ını salladı:

«Tabii buradaydı. Herhalde cesetlerin kalkıp yürüdüklerini düşünmüyorsunuzdur. Hele sokağ a çıkma yasağı varken...» kıkırdadı.

«Fakat ilk geldiğinizde burada değ ildi, değ il mi?»

Bir süre adam boş boş baktı, sonra ansızın gözlerinde bir heyecan parıltısı belirdi.

«Doğ ru yahul Haklısınız! Tamamen haklısınız! Burada değ ildi. Aslına bakacak olursanız, bir değ iş iklik olmuş gibi garip bir duygu da vardı içimde yani... Tabii, tabii, ilk geldiğ imde burada dört kişı yatıyordu, şimdi ise beş taneler!»

Nemetz:

«Bunu garip bulmuyor musunuz?» diye sordu.

Adam sesini yükselterek:

«Garip mi?» dedi. «Böylesine çıldırmış bir şehirde? Hayatını tehlikeye atmadan bir parça ekmek bile

alamadığın bir yerde...» Sonra ekledi. «Belki sokağın daha ötesinde bir yerde vurulmuştur. Sonra birisi onu buraya kadar sürüklemiştir ki, ötekilerle birlikte alınıp götürölsün...»

«Kendisini buraya getireni gördünüz mü?»

Kadın kocasının yardımına yetişti:

«Biz hiç kimseyi görmedik. Kendi derdin baştan aşmışken, başka insanların sorunlarıyla kafa yoramazsın.» Yeniden hıçkırmaya başlamıştı. «Neden annemi öldürdüler? O hiç kimseye bir zarar vermezdi ki. Onu yalnız bırakmamalıydım. Zaten yarım okka ekmeğimiz de vardı evde. Soruyorum size müfettiş bey, neden, niçin öldü?»

Nemetz karşılık olarak omuzlarını silkmekle yetindi, sonra duvara dayanmış ve olduğu yerde büzölüp oturmuş çocuğa doğru eğildi. Bütün konuşma ve tartışmalar boyunca ilgisizliğini sürdürmüş, yerinden kıpırdamamıştı. İncitmekten korkarcasına hafifçe, kızın omuzuna dokundu.

«Sen ne kadar zamandır buradasın, küçük?»

Kız sanki çok derin bir uykudan uyanıyormuş gibi yavaş hareketlerle olduğu yerde biraz kıpırdadı ve duygusuz, bomboş bakışlarını Nemetz'e dikti.

«Efendim?...» diye fısıldadı.

«Ne kadar zamandır burada, bu sokakta olduğunı öğrenmek istiyordum.»

Kız kendisine öylesine anlamsız bakışlarla bakıyordu ki, Nemetz, sağır mı, yoksa yabancı da dil mi bilmiyor diye düşünmeye başladı. Yavaş yavaş, her kelimeyi tek tek heceleyerek, sorusunu tekrarladı ve yine bir cevap alamayınca daha değişik bir yolla yaklaşmaya karar verdi.

«Şu yeşil elbiseli kadının buraya getirilişini gördün mü?»

Kız başını 'hayır' anlamında salladı.

«Öteki kadınlardan hiçbirini tanıyor musun?»

Kız dudaklarını oynatır gibi oldu, durdu.

Ida, onun yerine cevap verdi. Güzel saçlı sarışın kadının cesedini göstererek.

«Ya kız kardeşi, ya annesi» dedi. «Kızcağız hiç bir şey söylemiyor. Aptallaşmış gibi. Bilincini mi yitirdi ne? Buna da pek şaşmamak gerek aslında; son birkaç gündür herkes rahatça delirebilirdi. Sadece çocuklar değil, büyükler de...»

Adam:

«Ben buraya ilk geldiğimde bu kız yoktu» dedi. «Karımla birlikte döndüğümde, onu o sarışın kadının yanbaşıda, elini tutarken gördüm ilk kez. Sonra Nador sokağından ayak sesleri duyuldu. Acağa bir Rus gece devriyesi mi diye korkarak, onu da buraya, geriye, yanımıza çektim. Zavallı çocukcağız. Aklını kaçırmış gibi bir hali var.»

Bu arada küçük kız yeniden ilk pozunu almıştı: Kapı eşiğinde bırakılmış küçücük bir bohça... Hâlâ gözleri yaşsız, dişleri birbirine çarpıp tüm bedeni sarsılarak oturuyordu. Nemetz yanına çömeldi.

«Ayağa kalk, küçük kız; bu soğukta öleceksin. Şimdi yapabileceğin hiç bir şey yok. Seni evine götürüyüm.»

Sonunda ayağa kalktı. Ne kadar ufak tefek olduğunu Nemetz ancak, ayağa kalktığı anda anlayabildi. Gri paltosu, etten, kemikten bir insan bedeni değil de, telden bir iskeleti örtüyordu sanki. On iki, çok çok on üç yaşlarında gösteriyordu. Nerdeyse hâlâ ufak bir hayat belirtisi görmeyi bekliyormuş gibi, bütün dikkatiyle ölü sarısına bakmaya devam etti.

Yaklaşan bir kamyonun gürültüsü duyuldu. Köşeyi döndüğünde, üstüne beyaz bir bayrak asılarak her

iki yanına kocaman kırmızı haçlar yapılmış olduğunu gördüler.

Adam, bilgiç tavırlarla, ölülerini toplamaya gelen kamyon olduğunu söyledi. Karısının omuzunu sevecenlikle okşayıp, sarıldı. Kadın bu davranışa tiz çığlıklarla cevap verdi.

Şöförle iriyarı, bıyıklı bir adam kamyonun altına atıldılar. Her ikisi de kollarına kızıl haç bantları dikilmiş kirli, beyaz keten gömlekler giymişlerdi. Ölülerin başına geldiler. Sakallı, bıyıklı olanı elindeki feneri yakarak, cesetlerin üzerinde dolaştırdı.

Şöför:

«İşte onlar, tamam» diye başını salladı. Eğilerek, önce sarışını kucakladılar; şöför omuzlarından, yardımcı da kalçalarından kavramışlardı. Antikacıların pek değerli olmayan bir eşyayı incelemesi gibi çabuk ve basit hareketlerle, kadını kamyonun arkasına götürdüler. Küçük kız, kadının üstüne atılmak istercesine bir adım ilerledi, sonra olduğu yerde kaskatı kesilerek, dimdik bir biçimde kaldırdığı koluyla cesedi gösterdi.

«Onu nereye götürüyorlar? Nereye götürüyorlar onu?» Herhangi, belirli birine yöneltmemişti sorusunu.

Adamlar çoktan kamyonun yanına gitmişlerdi. Tente görevi yapan boyalı muşambayı kaldırdıklarında, sokak lambasının ışığı, aracın zeminine sıralanarak yatırılmış ölü bedenlerin görünmesine yol açtı. Biri, bu bedenlerden kimisini yerinden oynatarak, yeni gelenlere yer açtı.

Kaldırımındaki adam seslendi:

«Neden çocuğun sorusuna cevap vermiyorsunuz? Kadını nereye götürdüğünüzü soruyor?» Önlerine

geçerek, yollarını kesti. «Ve lütfen aramızdan ayrılanlara biraz daha saygılı davranın. Allah için, biraz saygı duyun!»

Gözlerinin altında koyu renk halkalar belirmiş, nefesleri içtikleri cin'i eleveren, kirli, pasaklı, traşsız, yorgun adamlar onu bir itişle yollarından uzaklaştırarak, işlerine devam ettiler. Sabahın erken saatlerinden beri iş başındaydılar; ihtilâl enkazını toplamakla görevliydi. İşlerinin bitiş tarihi gittikçe sisli geleceğin karanlığında kaybola dursun, bu iki modern Karon (*) Sağlık Bakanlığından kendilerine verilen koca, raşitik kamyonlarıyla, işlerine devam ediyorlardı. Görevleri hiç de tehlikesiz değildi üstelik. Ölülerin çoğunu iki cephe arasındaki tehlikeli bölgeden toplamak gerekiyordu ki, buralarda hareket halindeki her varlık bir hedef sayılırdı.

Nemetz adamların yanına giderek kim olduğunu söyledikten sonra şoförden, bu ölülerin gömüleceği yeri en yakın polis merkezine bildirmesini istedi. Haftanın ikinci yarısından bu yana ölülerin mezarlığa nakledilmesinin imkânsız hale geldiğini biliyordu. Bunlar ya alanlarda ya da şehir parklarında acele olarak kazılmış hendeklere bırakılıveriyordu.

Anna Halmy'nin cesedine gelince, onun burada bırakılmasını istedi. Derhal bir polis arabasıyla gelip cesedi buradan alacağını bildirdi.

Sonra küçük kıza:

«Haydi artık gidelim» dedi. Hiç bir cevap alamadı. Arkasına dönünce, kızın ortalıkta olmadığını gördü. Kendisi şöförle konuşurken o da usulca çekip gitmiş olmalıydı. Ne idâ, ne de kocası gidişini görmemiş-

(*) **Karon:** Ölümünden sonra ruhları «Styx» ırmağından geçireceği söylenen kayıkçı.

lerdi. Geceleri şehir dışı yollarda araba sürerken, farların ışığında ansızın belirip, bir saniye sonra gecenin karanlığına karışarak yok olan tavşanlar gibi gözden kayboluvermişti.

Hastane, ne güneş ışığını içeri, ne de kendi küf kokusunu dışarı veren küçük pencere ve kalın duvarlarıyla, bir cezaevi kadar kasvetli ve tiksindirici, üç katlı, hastalık kokan bir bina azmanıydı. Budapeşte'nin tam göbeğinde kurulmuş bu dörtgen, herhangi bir hastanın içindeki en küçük yaşama zevkini bile yok etmekte birebir koca, bakımsız bir avluyu çevreliyordu. Geçen yüzyılın ortalarına doğru yapılmış ve iki dünya savaşı arasındaki devrede yeni ve modern bir başka hastane inşa etme sorunu Belediye Meclisi tarafından her ne kadar sık ele alındıysa da, yine bu eskisi galip çıkmıştı. Her nedense öteki, plan ve tasarımlar bürokrasinin çamuruna gömülmüş, bu binayı daha modern bir hale getirip onarmak bile mümkün olmamıştı. Fakirlerin, canından bıkmışların, önemsiz ve isimsiz kişilerin —sokak kazaları kurbanlarının ya da genel bir deyimle hayatın kurbanlarının— lazaresi (*) olmaktan öte bir yer de olamamıştı böylece.

Nemetz hastaneye vardığında daha gece yarısı olmamıştı. Moloz taşlarıyla kaplı sokaklarda ilerlerken bir kez bile Rus devriyeleri tarafından çevrilmediği halde iki kere ihtilalcilerce yolu kesilip, kimliği sorulmuştu. Rakoczi caddesi dehşet verici, iğrenç bir görünümdeydi. Yıkılan duvarlar, yapılmamış yatakları, sahibinin tuvalet malzemeleriyle dolu banyoları, ör-

(*) **Lazare:** Fakirlere ve özellikle cüzzamlı fakirlere mahsus hastane.

tüleri yeni serilmiş kırık ayaklı masaları, is ve kir kaplı mutfakları, neşeli resimlerle süslü çocuk odalarını yabancıların seyrine bırakmıştı. Köşelerden birindeki sokak lambasından ölü bir adam sarkıyordu. Radyo binasını korumakla görevli gizli polis üyelerinden biri olsa gerek diye düşündü Nemetz. Zaten ince yapılı bir adam olduğundan, ölüm ona, ufak bir erkek çocuk görünümü kazandırmıştı. Saman rengi saçları, yırtılmış üniforması ve bir zamanlar gömlek görevi gören, şimdiyse rüzgârda parça parça dalgalanan beyaz kumaş parçaları arasında, çocukların partilerinde parçalanan irice oyuncaklara benziyordu.

Hastanenin giriş kapısının önünde bir cankurtaran dizisi, yaralıları boşaltıyordu. Üniformaları kirlenmiş ve buruşmuş hademeler ağır yaralıları öncelikle binaya taşımaktaydılar. Kısa kollu bir gömlek giymiş, ilk bakışta doktor izlenimi uyandıran bir adam, cankurtaranların şoförlerini, öteki hafif yaralı hastalarını başka yerlere götürmeleri için kandırmaya uğraşıyordu. Bu sözleri, yorgun omuz silkişlerle cevaplandıran şoförler yaralıları arabalarından çıkartıp, ıslak şemsiyeler gibi duvarın dibine dayanmaya devam ediyorlardı. Kısa kollu gömlek giymiş adam, şimdi de bir hemşireyle tartışmaya başlamıştı. Hemşire, bu öldürücü yorgunluktan önce oldukça çekici olduğu hâlâ anlaşılan, soluk yüzlü bir genç kızdı. O ve Kısa-Kollu herhalde sorumluluğu üstlerinden atmaya karar vermiş olacaklar ki, adam sedyelerle merdivenlerden çıkmakta olan hademelere seslenerek, Doktor Halmy'yi aşağı yollamalarını istedi.

Nemetz zemin katın antresindeki bir sıraya oturdu. Şanslı bir raslantının, doktorla karşılaşmasını kolaylaştırmış olmasından dolayı rahatlamış ve sevin-

mişti. Böylece soru sorma, merdiven çıkıp inme ve koridorlarda oraya buraya koşuşma külfetinden kurtulmuş oluyordu.

Birkaç dakika sonra merdivenlerden aşağı koşarak inen adamda hiç de az önce dul kalmış bir kişi havası yoktu. Cankurtaranların bu tümüyle beklenmedik gelişi karşısında düştüğü büyük sorunun içinde kaybolmuş gibiydi; yaralıları acele bir bakış fırlattıktan sonra öfkeden uzak, hafif bir küfür savuruverdi.

Hemşireye dönerek:

«Kata, cerrahiye git ve herkese söyle ayaklansınlar,» sonra bir hastabakıcıya döndü ve «Doktor Saos'a söyle, derhal ameliyatlara başlamamız gerekiyor, Janos» dedi, «ayakta tedavi görebilenler 2 numaralı koğuşa yatırılınsınlar. Yatak yok ama fazla battaniyeleri toplayıp, yerlere yayıverin. Ve Feri...» Bir başka hastabakıcıya dönmüştü bu kez, «... sen de bu işlerle uğraşmaya başla ve ilkyardım malzemeleri konusunda ne yapılması gerektiğine bir karar veriver! Uyuşturuculara fazla yüklenme. Son derece gerekli olmadığı sürece hiç kimseye verme. Sulfalar için de aynı şey söz konusu. Elimizde hemen hemen kalmadı gibi bir şey. Haydi bakalım, şimdi iş başına. Anlaşıldı mı?»

Nemetz, 'Demek Doktor Halmy bu' diye düşündü. Ortadan daha uzun boylu, uzun kollu, uzun bacaklı, koyu sarışın bir adam. Dudakları genç ve uysal bir kişiyi yansıtırken, gözlerinin çevresindeki ince, kuru çizgilerle yüzünün üst tarafı otuz yaşını geçkin olduğunu açıklıyordu. Bu gözlerde alaycı, kendine güvenen bir gülüş vardı; hattâ yüzü baştan aşağı ciddî olmasına rağmen bu gülüşü görmek mümkündü. Yeni traş olmuştu; çamurlu botları içindeki cankurtaran şoförlerinden, kasap çıraklarını andıran hastabakıcılardan

ve savaş bitkinliği içinde, acınacak durumdaki yaralı-
lardan oluşan karanlık, kasvetli bir zemin üzerinde le-
kesiz, pırıl pırıl beyaz gömleğiyle on dördüncü yüzyıl
İtalyan sanat ve edebiyatında görülen melekleri andı-
rır bir parlaklık, aydınlık saçıyordu çevresine. Mağara-
yı anımsatan alçak tavanlı bu dehlizde yankılanan ses-
sinin de, dinî vaızlar veren bir papaza benzeyen ber-
raklığı, duruluğu vardı. Hiç değilse Nemetz'e böyle
geldi.

Ayağa kalkarak, doktora yaklaştı.

«Doktor Halmy siz misiniz?»

Adam kayıtsız bir şekilde «Evet» diye cevap ver-
di.

«Sizinle bir iki kelime konuşabilir miyim acaba?
Ben Müfettiş Nemetz, Cinayet Masası dedektiflerin-
denim.»

Nemetz kaçınılmaz bir şok işareti bekleyerek,
dikkatle doktoru izliyordu. Hiç bir tepkiyle karşılaşma-
dı. Doktor meraklanmaktan çok, rahatsız olmuş bir göz
kırpıştırmasıyla:

«Size bir başkası yardımcı olamaz mı acaba?» di-
ye sordu. «Ben şu sırada oldukça meşgulüm.» Uzun
parmaklı operatör eliyle, beşer beşer merdivenin başı-
na konulan sedyeleri işaret etti.

Nemetz başını salladı. Ne yazık ki, doktorun özel
bir sorunu konusunda kendisiyle yalnız olarak görüş-
mek üzere gelmişti.

Doktor kesin bir şekilde:

«Özür dilerim» dedi. «Başka bir zaman seçmeniz
gerekıyor. Şu anda size ayıracak vaktim yok.»

Nemetz, doktorun peşinden, birkaç hastabakıcı-
nın en azından yüz kilo çeken bir adamın yattığı sed-
yeyle cebelleştikleri merdivenin başına kadar yürü-

dü. Hademeler her basamak çıkışlarında hastadan daha fazla iniyorlardı. Doktor Halmy kendilerine seslenerek:

«Yavaş olun» dedi. «Dikkat et, Janos, şu sapı az daha kaldırıver; adamı yere düşürmek istemezsin herhalde.»

Nemetz kelimelerin üstüne basa basa, özellikle yavaş yavaş konuşarak:

«Söyleyeceklerim karınız hakkında» dedi. «Kendisini Perc Koez'in köşesinde ölü bulduk. Sırtından kurşunla vurulmuştu.»

Doktorun gözleri, hâlâ sedyeyle boğuşan hademelerdeydi. Nemetz, Halmy'nin kendisini duyup duymadığını ve ne dediğini anlayıp anlamadığını farkedemedi. Halmy'nin hareketsiz kalışı, sedyenin çıkışını izleyen sabit bakışları zaman kazanmak için seçilmiş yollar da olabilirdi. Nemetz beklemeye ve bu kendinden emin sessizliği bozmayı Doktor'a bırakmaya karar verdi. Uzun bir süre sonra doktor konuştu:

«Karım mı?» Ses tonu şimdi biraz şaşkın gibiydi. Ansızın müfettişe döndü. «Perc Koez'in köşesinde mi bulduğunuzu söylediniz?» Şaşırmış gibiydi.

Nemetz tasdik etti:

«Evet, öyle söyledim.»

«Bulduğunuz kadının benim karım olduğundan emin misiniz?»

«Bu konuda hiç bir kuşkumuz yok.»

«Ehhh...» Halmy bir şey söyleyecek gibi oldu sonra şoförlerden birinin kucağında ufak bir erkek, ya da kız çocuğuyla birlikte, içeri dalması üzerine durdu. Adam yavaşça ve büyük bir dikkatle yürüyor, battaniyeye sarılı çocuğun başının kendi omuzuna gelmesine dikkat etmeye çalışıyordu.

Şoför yanlarından geçerken tiksindirici bir kan

kokusu burunlarını doldurdu. Doktor Halmy battaniyenin köşesini kaldırarak yaraya baktı.

«Doğru ameliyathaneye» dedi. «İkinci katta, solda. Hemşirelere de söyle önce bunu alacağım.»

Şoför yukarı çıkarken, doktor yeniden müfettişe döndü:

«Geldiğiniz için teşekkürler, Müfettiş Bey. Ne yazık ki, sizi şimdi yalnız bırakmak zorundayım. Burada, beklemeye tahammülü olmayan olaylar karşısında olduğumuzu siz de görüyorsunuz.»

Nemetz arkasından seslendi:

«Doktor, ayrıntıları merak etmiyor musunuz?»

Doktor Halmy döndü; sıkılmış bir hali vardı.

«Büronuza uğrayacağım. Önümüzdeki haftanın başında olabilir meselâ. O zamana kadar inşallah işler biraz yatıştır.

Nemetz adama doğru bir iki adım attı.

«Karınızın öldüğünü biliyor muydunuz? Yani, ben size söylemeden önce demek istiyorum?»

Doktor Halmy omuzlarını silkti:

«Ne fark eder ki?»

«Biliyor muydunuz, bilmiyor muydunuz?»

Halmy merdivenin ilk basamağında, tek ayağı bir-sonraki basamağa basmak üzere birkaç santim havada şefin işaretini bekleyen dansörleri andırır biçimde durmuş, cevabını böyle vermişti. Şimdi havadaki ayağını indirdi ve:

«Dinleyin, Müfettiş Bey» dedi, «Az önce ameliyathaneye götürülen oğlanı gördünüz, değil mi? Kendisini daha önce hiç görmemiştim, fakat onun başına neler geleceği beni karımın başına gelmiş olanlardan çok daha fazla ilgilendiriyor. Bugünlerde öylesine çok hayat yitirildi ki, tümüyle değersiz saydığım biri için oturup ağlamamı beklemeyin benden.»

Soluk renkli, yorgun yüzünü kan basmıştı. Gözlerinde acı, ızdırap dolu bir öfke okunuyordu. Nemetz kendisini neredeyse hayranlığa varan bir ilgiyle seyrediyordu. Şu an, on bir yıllık karısının ölümüne karşı doktorun gösterdiği şaşkınlık verici tepkiyi değerlendirmek istemiyordu. İstedığı tek şey Halmy'yi konuşturmaktı. Doktor öylesine gergin bir ruh hali içindeydi ki, dilini tutmasını becerememiş ve sonradan çok pişmanlık duyacağı şeyleri çoktan söylemişti.

«Öğrenmek istediğimiz sadece şu, Doktor Halmy, karınızın ölüm haberini benden mi, yoksa benden daha önce bir başkasından mı aldınız?» Nemetz, doktoru yeniden isyan ettirebilmek amacıyla, özellikle sert bir biçimde sormuştu bunu. Oysa sorusunu sessizlik izledi. Halmy yeniden konuşmaya başladığında sesi çok yorgun ve boş çıktı.

«Hayır, bir başkasından öğrenmedim. İlk sizden duydum. Ve şimdi gitmeliyim. Beni affedin.» Cevap beklemeden döndü ve basamakları tırmanmaya başladı. Yarı yolda ansızın durdu ve geri döndü.

«Perc Koez'in hangi köşesiydi?» diye sordu.

«Bozsan fırınının olduğu yan.»

Halmy:

«Allah Allah» diye mırıldandı ve yeniden yoluna devam etti.

Nemetz düşünceli düşünceli adamın arkasından bakakaldı. Doktor, kesinlikle, bilinen klasik zanlı tiplerinden değildi. Rolünü oynayış biçimi oyunun kurallarına uymuyordu. Ne üzülme, ne şaşkınlık içinde kalma, ne hayrete düşme; hiç bir tipik tepki belirmemişti davranışlarında. Karısından nefret ediyordu ve bunun bilinmesinden de bir korkusu yoktu. Ayrıca suçlu bir kişi için, cinayetten bu kadar az bir süre sonra, kanunla karşı karşıya gelmek oldukça moral bozucu bir şey

olmalıydı; oysa doktor sadece beklenmedik bir ziyaretçi nedeniyle işinden alıkonulan insanların sabırsızlığını göstermişti. Perc Koez'in köşesinde dururken son derece basit ve apaçık görünen dava hastanesinin bu dehlizinde bir bilmece haline dönüşüvermişti. Bir kez daha anlaşılıyordu ki, falcılıklar içinde en güç olanı insan kafasının içindekileri okuyabilmektir.

Sıraya oturdu. Tam sert tahtaya yerleştiği anda sırtındaki sıkıcı romatizma ağrısı kendisine ne kadar yorgun olduğunu hatırlattı. İlk düşüncesi oturup doktorun yeniden görünmesini beklemek olmuştu, fakat şimdi biliyordu ki kısa bir süre sonra olduğu yerde uyuyakalıp doktoru kaçıracaktı.

Hastabakıcı Janos, cankurtaran şoförlerinden biriyle birlikte, merdivenlerden aşağı iniyordu. Nemetz ayağa kalktı ve adamın yolunu kesti.

«Seninle bir iki kelime konuşabilir miyim, öğlüm?»

Janos son derece kısa bir cevap vererek:

«Toz ol» dedi.

Bunlar zor kazanılmış bir özgürlüğün ilk günleri olduğu için, halk her türlü otoriteye baş kaldırıyor ve ihtilal öncesi kanunlarının koruyucularına rahatlıkla dil uzatabiliyordu.

Janos en azından yüz kiloydu; kol adaleleri gemi halatlarını tutan babalara benziyordu. Yine de Nemetz pek kolay baştan savulacak bir kişi değildi. Yükseltilmiş bir sesin havaya kaldırılmış yumruktan çok daha etkili olabileceğini öğretmişti hayat ona. Bağırarak:

«Sana birkaç soru soracağım» dedi. «Ve cevap verirsen çok iyi edersin; şimdiden söyleyeyim... ihtilal var, doğru, ama bu, polislerin birkaç salak itten hakaret göreceği anlamına gelmez, tamam mı? Ya bana

yardımcı olursun, ya da ben seni yardımcı etmenin yollarını bulurum.»

Hadame parladı:

«Harcayacak vaktim yok.»

Nemetz lafı duymazlıktan geldi.

«Bu gece kaçta nöbeti devraldın?»

«Bu gece mi?» Hademe kısa ve alaycı bir kahkaha savurdu. «Hiç komik değil bu şakanız. Sabahın saat altısında geldim buraya. Ne öğle ne de akşam yemeği yemeye de vakit bulamadım. Akşamüstü bir bardak kahveyle bir ufak kek, o kadar. Bütün gün başka bir şey girmedi ağızıma!»

«Demek ki Doktor Halmy bu gece nöbete geldiğinde sen buradaydın.»

Genç adamın gözleri kısıldı. Yavaşça:

«Dışarı çıktığını bilmiyordum.»

«Çıktı ya... Akşamın geç bir saatinde evine gidip saat on sularında döndü. On'dan önce mi, yoksa sonra mıydı?»

Hademe başını salladı.

«Bilmiyorum. Ben burada elalemin ne zaman gelip gittiğini kontrol mu edeceğim bir de? Zaten işim başımdan aşkın. Eğer bugün hiç dökmedimse yüz sürgü...»

Nemetz sözünü kesti:

«Senin nöbetinde kaç doktor var?»

Janos sesini çıkartmadı. Nemetz, genç adamın bu soruda ne gibi bir tuzak olabileceğini hesaplamaya çalıştığını anlıyordu. Sonunda cevap vermekten başka çıkar yol bulamamıştı galiba:

«Bir kere, Profesör Lendvai var, fakat o kaç gündür hiç uğramadı. Ne de asistanı Doktor Forster ortalıkta. Her ikisi de parti üyeleriymiş. Geriye bir Doktor Halmy kalıyor. Kendisi ikinci asistandır. Sonra Doktor

Soos ve Doktor Wirth var. Bir de iki dahiliyeci Raab ile Kraus...»

«Bu gece onlar nerede?»

«Yukarıda. Hâlâ da oradalar. Raab hariç hepsi, daha doğrusu. O öğleden beri yok. Kırk sekiz saat sürekli nöbette olduğu için Doktor Halmy kendisini eve gönderdi. Şimdi Profesör de ortalıkta olmadığına göre, patron Doktor Halmy.»

«Patron Doktor Halmy olduğu halde sen bütün akşam kendisinin burada olmadığını farketmedin demek?»

Hademe Nemetz'e öldürücü bir bakış fırlattı.

«Bana baksana, ne oluyor? Neden Doktor Halmy'yle uğraşıp duruyorsun?»

«Doktor Halmy'yle uğraşacağımız hiç bir şey yok. Sadece bir cinayet davasıyla ilgili olarak biraz bilgiye ihtiyacımız var. Bu kadar.»

Soruşturmanın, doktorun şimdi ölü bulunan karısıyla ilgili olduğunu söylemekten kaçındı. Bu hastabakıcıya benzeyen kişilerin çoğunda, kendilerini suçlunun tarafını tutmaya iten garip bir polis-düşmanlığı olurdu. Nemetz dikkatle ilerlemesi ve sorularını, çamurlu bir araziye basacak taş yerleştirir gibi teker teker, ardı ardına sorması gerektiğini biliyordu. Fakat öğrendikleri uğraşmasına değmedi. Hademe en sonunda Doktor Halmy'nin gerçekten akşamın geç bir saatinde hastanede bulunmadığını hatırlamaya tenezzül etti, ama doktorun saat dokuz olmadan döndüğü konusunda direndi. Saat tam dokuzdu, diyordu, çünkü hastalardan birkaçına iğne yapılacaktı ve Doktor Halmy şırıngaların doldurulmasında kendisine yardım etmişti. Antibiyotik gittikçe azalmakta olduğundan doktor tek bir damlanın bile ziyan olmasına, ya da çalınma-

sına fırsat vermemek için bu işlerle bizzat uğraşıyordu.

Eğer bütün bu anlattıkları doğruysa —Nemetz'in eğitilmiş kulakları adamın doğru söylediği yolunda bir karara varmıştı— demek ki Halmy, karısının öldürölüşü olayında etkili bir rol oynayamazdı. Kadın Merkez'den saat sekiz kırk beşte çıkmıştı. Eğer alanın bir ucundan ötekine dosdoğru yürümüşse, en azından beş dakika daha geçmiş olurdu. Böylece Perc Koez'e dokuza on kaladan daha erken varmasına imkan yoktu. Başka bir yerde öldürölüş olduğuna göre de (en yakın yeri düşünsek bile) cesedi oradan kaldırıp, fırının önüne getirmek de vakit alacak bir işti; demek, onu vuran kişi ancak dokuzu geçe olay yerinden ayrılabilirdi. Hastane ise, fırından on beş dakikalık bir yürüyüşle varılacak uzaklıktaydı. Ama tabii, doktorun kiralık katil tutmuş olması da ihtimal dahilindeydi.

Nemetz hademeyi gönderdikten sonra yeniden Merkez'e yürüdü. Gece havası soğuk, nemli bir el gibi yanaklarına çarpıyordu. Anacaddeleri dikey olarak kesen, dar ve sessiz yolların güvenliliğini düşünerek, daha uzun sürmesine rağmen, böyle bir rota çizdi kendisine. Andrassy caddesini geçerken baştan aşağı silahlı altı genç ihtilalciden oluşan bir gece devriyesi yolunu kesti. Çocuklar kendisine Tuna'dan uzak durmasını, çünkü rıhtım ve iskelelerin hâlâ, serseri serseri dolaşan kedi ve köpeklerden tutun da otomatik çalışan trafik işaretlerine değin tüm hareketli cisimlere ateş açan Rusların elinde olduğunu söylediler.

Köşeyi döndüğünde, rıhtımdan bir top atışı duydu. Nemetz, Rusların Parlamento'nun öte yanındaki hedeflere nişan aldıkları kanısına vararak, boş yere sağa sola saklanmasına gerek olmadığını düşündü. Bir dakika sonra Merkez'e varmıştı.

Şanslı sayılırdı. Şehirde dolaşmasını hâlâ sürdüren bir ekip arabası binanın önüne henüz park etmişti. Şoför yorgun ve uykuluydu, fakat Nemetz kendisine Bozsan fırınına gitmek istediğini söyleyince derhal motoru çalıştırdı.

Nemetz:

«Oradan bir ceset alıp doğru Devlet Tıp Enstitüsüne bırakacağız» diye açıkladı.

Adam başını kaşıyarak:

«Kossuth Lajos sokağından geçebileceğimizi sanmıyorum. Oraları Ruslarla dolu.»

Nemetz:

«Eğer beceremezsek onu buraya getiririz» diye cevap verdi.

Şoför Nemetz'in cesetten söz ederken kullandığı zamire değinerek:

«Demek bir kadın» diye gülümsedi. «Öyleyse, kendisini Yüzbaşı Porkai'nin yatağına yatırırız. Geceyi orada geçirecek ilk kadın da olmaz üstelik.»

Fırının içinde ve çevresinde herşeyi eskisi gibi buldular. Anna Halmy'nin cesedi hariç... O ortada yoktu. Hiç bir iz bırakmadan kaybolmuştu.

28 Ekim, Pazar

NEMETZ, rıhtımdan az ötede, Tuna nehriyle Hürriyet Meydanı arasındaki rüzgârlı sokakta, kasvetli görünüşlü, dört katlı bir evin ikinci katında oturuyordu.

Dul yengesinin dairesinde küçük bir odası vardı; bunun bedeli olarak yengesinin kirasının, yemek, yakıt

ve elektrik masraflarının tümüne eşit bir para ödüyordu ona. Küçük hücrelerinde yatağı, ufak bir komodini, bir gardrobunu, bir masası ve bir iskemlesi vardı; cezaevi hücrelerinden daha rahat bir yer sayılmazdı. Her şeye rağmen Nemetz hiç bir zaman başka bir yere taşınmayı düşünmemişti, çünkü kendi kiracılığının yengesi için hayatî önem taşıdığının bilincindeydi. Bu şekilde yengesi evini yabancılarla paylaşmamış oluyordu. Epey bir süredir, hükümet, zorlaşan konut kıtlığı sorununu çözmek için birkaç aileyi birden fazla odası olan evlere yerleştiriyordu. Sayıları ikiden altıya kadar varan kadınlar aynı mutfakı paylaşıyor, aynı ocakta yemek pişiriyor ve bir düzineden fazla insan aynı banyoyu kullanıyordu. Lilla Nemetz için kendi karmakarışık, karanlık evini başkalarıyla paylaşmaktan daha korkunç bir şey yoktu.

Kedileri andıran dışı yumuşak tüylü, içi sert demirden garip bir yaratıktı zaten. Devamlı olarak ağrılardan ve sızılardan yakındığı halde yine de kafese sıkıştırılmış sincapların telaşlı halleri içinde uğraşır dururdu. Sık sık odalarının şeklini değiştirir, aileden kalma, lunduha eşyalarını o köşeden bu köşeye dolaştırır; sonra daha aradan bir hafta geçmeden yine eski yerlerine koymayı daha uygun bulurdu.

Çocuklarına da, mobilyasına olduğu gibi kaprisli bir tutum takınır, onları baleden tenise, piyanodan kemana, bitkisel besin rejimlerinden yüksek proteinli diyetlere çevirtip dururdu. Nemetz'e olan davranışları da ay boyunca farklılıklar gösterirdi. Ayın birinden sonra müteşekkire ve içtenlik dolu bir hal kazanır, git-tikçe ilgisizlik derecesinde bir soğukluğa bürünür, ayın yirmi dördünden sonra, hele evin parası azalmaya da yüz tutmuşsa, tüm dostluk duyguları kabarırdı.

Meslekdaşlarının çoğu h k mette önemli mevkilere yükseldikleri halde, Nemetz mütevazı bir polis m fet-tişi olmaktan öteye geçmediği için, Lilla kayınbiraderi-ne karşı daima belli belirsiz bir horgörü duygusu da beslemişti. Arkasından konuşurken ondan «talih-siz» kayınbiraderi olarak bahseder ve serserice bir hayata sürüklenmesini önlemek için kendisini yanına aldığını ima etmeye uğraşırdı.

Nemetz yengesinin ne olup, ne olmadığını çok iyi biliyordu. Kadını, bir insan olmaktan çok, vergiler, kötü hava şartları, sokak gürültüleri ve kötü kaliteli şaraplar gibi insanın katlanmak zorunda kaldığı birta-kım pürüzlerden biri olarak kabulleniyordu. Katlanma-sının tek nedeni ise çocuklardı.

iki çocuktan gerçekte oğlanı seviyor, kıza karşı sadece görev duygularıyla dolu, derin bir şefkat hisse-di-yordu. Kızcağız güzel olmayan, iyi davranmaya, kar-şısındakileri sevindirmeğe çalışan önem verilmeye ve sevimmeye düşkün bir çocuktu. Soluk yüzü, ince ve kıvrımsız dudaklarıyla gençliğe özgü çekicilikten, yu-muşaklıktan yoksundu; on iki yaşında olmasına rağ-men yüzü, elli yaşında alacağı halden daha değişik değildi. Öte yandan oğlan, yavru köpekleri andıran tükenmek bilmez bir enerji ve canlılık içinde; mas-karalıkta, soytarılıkta eşi benzeri bulunmayan, ne-ře dolu bir şeydi. On bir yaşındaydı ve yaşına göre biraz kısa boylu sayılabilirdi. Kırmızıya ka- an sarı saçları vardı. Koyu renk, ufak gözlerinden eğlence taşardı. Sağlam yapılı bir çocuktu ve annesi-nin günü gününe uymaz disiplin kavramları gözönüne alınacak olursa, şımarıklıktan böylesine uzak oluşuna hayret edilebilirdi. Annesinin oğluna düşkünlüğü göz-den kaçacak gibi değildi. Kızına olan ilgisi ise acıma dolu i   ekişlerden ve yarımamız iltifatlardan öte git-

miyordu. İyi bir öğrenimin çok güzel nice yüzden daha çekici olduğu, ya da çirkin kadınların genellikle güzel-
lere oranla çok daha mutlu oldukları biçiminde birta-
kım cümlelerle aklı sıra kızını da ihmal etmemiş olu-
yordu. Bu ne olduğu belirsiz kelimelere küçük kızın
tepkisi anlamsız, boş bakışlarla, daha da soluklaşan
bedbin bir yüzdü daima. Bu kendince içten konuşma-
lara istemeden kulak verdiği günler, Nemetz'in içinde
uyan en büyük arzu, yengesini hayatî bir tehlikeye
sokmadan en gurur kırıcı yerinden tekmelemek olur-
du.

Bu pazar sabahı kahvaltılarını hep birlikte ettiler.
Aydın sonu olduğundan Lilli Nemetz daha sokulgan ve
nazik bir tutum içindeydi. Nemetz'e:

«Radyoyu dinledin mi?» diye sordu. «Maleter
hâlâ Kılıan Kışlasında dayanmakta. Söylediklerine gö-
re Ruslar şehrin içinden dışarı doğru püskürtülmüş-
ler. Hükümet Birleşmiş Milletlerden yardım istemeye
karar vermiş.»

«Bunu söyleyen kim anlamadım. Radyo mu yok-
sa bir başkası mı?»

Kadın sorusunu cevapsız bıraktı.

«Ruslar Macaristan'dan çekilmek üzere» diye de-
vam etti. «Senin kuşkulu olduğunu biliyorum, ama
sözümü unutma, kazanacağız. Göreceksin kazanaca-
ğız!»

Saat sabahın sekizini biraz geçiyordu ve Nemetz
beş saat ya uyumuş ya uyumamıştı. Üstelik hafiften
grip belirtileri de başlamıştı: Belli belirsiz bir baş ağ-
rısı, göğsünde köşe kapmaca oynayan sızılar... Hasta-
nenin cereyanlı girişinde soğuk almış olacaktı herhal-
de. Sağa sola koşuşan, yüzüne ateş basmış bir yenge
bu haldeyken hiç çekilmiyordu doğrusu. Annelerinde-

ki bu ihtilal ateşinin çocuklara da geçmiş olduğunu görmek ayrıca üzücü bir durumdu. Dört gündür okula gitmiyorlardı. Bu beklenmedik tatil onların gözünde ihtilale biraz daha önem kazandırmış, onu tarihi bir olay mertebesine yükseltmişti. Bu ihtilalde eylemci bir rol almaktan alıkondukları için de hayal kırıklığı içindeydiler. Yapabildikleri tek şey radyoyu ve uzaklardan gelen çarpışma gürültülerini dinlemek, sokaklardan hatıra toplamaktı. Bu hatıra eşyalarının arasında örneğin patlamış bir Rus tankından artakalan bir zırh parçası, boş kovanlar, bir Macar piyade askerinin kepi ve alevler içinde yanan Millî Müzeden kalan bir tahta oyma idi.

Evin içi sıcacıktı; her yanı yeni pişirilmiş kahvenin kokusu kaplamıştı. Bu pazarlara özgü özel bir kahvaltıydı. Gerçek kahve. Yalnız, tek bir mahzuru vardı: Haftanın geri kalan günlerinde kahvaltının dayanılmaz ölçüde yavan gelmesine yol açıyordu. İkinci fincandan sonra Nemetz kendisini biraz daha iyi hissetmeye başladı. Ayağa kalktı, oğlanın dağınık saçlarını okşadı ve görevini yerine getirircesine kızın yanaklarını sevdi. Lilla'ya işe gideceğini söylediği zaman, kadının rahatladığını farketti.

«İyi, iyi. Demek ki ayak altında olmayacaksın. Bugün mutfağı temizlemeyi düşünüyorum.»

Oğlan:

«Ama anneciğim, bugün bizi yürüyüşe çıkartacağına söz vermiştin? Unuttun mu?»

Kadın, Nemetz'e dönerek:

«Tabii ki unutmadım» dedi. «Harabeleri ve parçalanmış tankları görmek istiyorlar da... Bu akşam şöyle bir çıkar dolaşırız. Mutfağı bitirir bitirmez, tamam mı?»

Nemetz içinde kızgın bir öfkenin kabardığını hissetti.

«Böyle bir şey yapmaya kalkışmamanızı öğütlerim. Onları evden dışarı çıkarmayacağın gibi, mahallede tek bir kurşun sesi bile duysan doğru aşağı bodruma indir!»

Oğlan direndi:

«Fakat, Lajos amca, bizim mahalledeki bütün öteki çocukların dışarı çıkmasına izin veriliyor. Bütün gün evde tutulanlar yalnız biziz. Zoli geçen cumadan bu yana ihtilalcilerle birlikte Corvin sinemasında çarpışıyor.»

«Zoli kim?»

«Kapıcının oğlu, genç olanı, hani şu çillisi. Ona gerçek bir tüfek vermişler ve nasıl ateş edileceğini öğretmişler. Bu da bir şey değil. Geçen gece bir bodrum katının penceresinden içeri girmiş —yanında başka bir arkadaşı da varmış— ve ikisi yanlarına bir şişe benzinle bir de teneke tava almışlar —hani uzun saplı olan tavalardan— ve bir Rus tankının köşeyi döndüğünü görünce dışarı çıkıp tavayı sokağın ta orta yerine koymuşlar. Zoli koymuş. Sonra tank durunca —çünkü tanktakiler onun tava olduğunu anlamayıp mayın falan sanmış herhalde— Zoli, benzin şişesinin içindeki bir mantara sarılı, ucu dışarı sarkık paçavra parçasını kibritle tutuşturmuş ve tankın arkasına doğru emekledikten sonra şişeyi zırhlı kulesinin altındaki boşluğa bırakıvermiş, tank havaya uçunca da iki Rus canlı canlı yanmışlar, biri ise üniforması alevler içinde dışarı fırlamış fakat o da fazla uzaklaşamamış, çünkü Bayan Schulz'un camından ateş eden Sandor tarafından vurulmuş!»

«Sandor kim?»

«Sandor Galambos, okulda benim yanımda oturan

çocuk. Babası Hold Sokağının köşesindeki bakkal dükkanında çalışır, idarecisi mi ne? Zavallı Sandor, o pencereye çıkana kadar neler çekmiş neler. Bu kadın, yani evin sahibi, içeri hiç bir yabancı alamayacağını söylemiş, evinin kirlenmesini istemiyormuş, fakat Sandor ayakkabılarını iyice temizledikten ve kirli elleriyle hiç bir şeye dokunmayacağına dair şeref sözü verdikten sonra kadın ona bir ayrıcalık tanıyarak penceresinden ateş etmesine izin vermiş...»

Nemetz sesinin sert ve kesin çıkmasına çaba göstererek:

«Bana bak, Peter» dedi, «sınıf arkadaşların bir düzine tank uçursa umurumda değil. Bu beni hiç ilgilendirmez. Fakat ben izin vermediğim sürece sizler dışarı çıkmayacaksınız. Anlaşıldı mı?»

Oğlan içini çekti:

«Anlaşıldı Lajos Amca.»

Agnes, küçük kız, bütün bu konuşma süresince kendisi de bir iki laf edebilmek için sabırsızlanarak yanlarında durmuştu.

«Lajos Amca, Lajos Amca» dedi, «öteki çocuğun adının ne olduğunu bilmediğine eminim.» Nemetz'e bakan gözlerinde anıtsal değeri olan bir sırta sahip kişilerin gururu okunuyordu.

«Hangi öteki çocuk?»

«Zoli'nin yanındaki arkadaş.»

«Bilmiyorum.»

«İsmi Aladar ve Tata'lı.» Berrak, ciddi ve yüksek bir ses tonuyla açıklamıştı sırrını.

Annesi:

«Eeee... Ne olacak yani?» diye parladı. «Bu çocuk gerçekten beni deli ediyor. ille iki paralık bir bilgi saçacak, ille ilgi çekecek...»

Kalbi kırılan ve gururu yıkılan Agnes sustu; ne var ki on dakika sonra bütün bunları tekrarlamaya hazır olacağı kuşkusuzdu. Hiç bir yenilgi ve hiç bir hayal kırıklığı onun, konuşulan konuyla asla önemli bir bağlantısı olmayan bilgi kırıntılarını saçmasının ya da daha sonuna varılmadan insanın canını sıkan fıkralarını anlatmasının önüne geçemezdi.

Nemetz saatine bir göz attı. Sekizi yirmi geçiyordu. Eğer bir şeyler yapacaksa bir an önce evden çıkması gerekiyordu. İliklerinin çevresi artık paralanmaya yüz tutmuş, en azından yedi yıllık paltosunu (yengesi aylardır tamir edeceğini söyleyip duruyordu) giydi, en sıcak tutan kaşkolunu boynuna doladı ve Merkez'e doğru yola çıktı.

Gökyüzünde incelen ve yer yer rüzgarla dağılacak gibi olan bulutların arasından toprağı ısıtacak bir güneş ışığının müjdesi vardı bu ılık ekim havasında. Sokağa çıkma yasağına rağmen caddelerde insanlar vardı ve tek tük açılmış dükkanlarda satış hazırlıklarına başlanmıştı.

Bir kez daha Bozsan fırınının önünden geçti. Kapalıydı ve içerde hiç bir hareket yoktu. Sokağa çıkma yasağına uyararak binanın ön giriş kapısı kilitlenmişti. Zili çaldı. Bir süre sonra gözetleme deliği açılarak yuvarlak, kırmızı kırmızı çilli bir kadın suratı belirdi; Franz Hals portrelerini hatırlatan küçük, fare gibi gözleri vardı. İlk önce kendi kaldırımındaki bir ceset hakkında hiç bir şey bilemeyeceğini ileri sürdü, sonra biraz yumuşayarak gece yarısından önce gelen bir Kızılhaç kamyonunun o bölgedeki sahipsiz ve adsız ölülerin tümünü toplayıp gittiğini hatırladı.

Nemetz Merkez'den Kızılhaç'a telefon etmeye çalıştı, fakat santraldaki memurun hatların kesilmiş olduğunu söylemesi üzerine işinin başına gelmiş çok az

sayıdaki sivil memurlardan birini cesedi bulmakla görevlendirdi; eğer ceset bulunacak olursa derhal Devlet Tıp Enstitüsüne gönderilerek incelemeye tabi tutulacaktı.

Ferenc Kaldy adlı çok iyi bir dedektif olan memur, önceki gece Beşinci Bölgede toplanan sahipsiz cesetlerin tümünün harabe haline gelmiş Millî Müze Parkı'nda açılan büyük bir mezara toptan gömüldükleri haberiyle döndü. Bu ılık ekim havası hızla yayılabilecek bir salgın tehlikesinin belirmesine yol açacağı için gerek ihtilalciler, gerekse Sovyet Ordusu ölülerini gömme konusunda büyük bir hız ve çaba gösteriyorlardı.

Normal zamanlarda herhangi bir mezarın açtırılması çok basit bir işlem sayılırdı; oysa şimdi ortaya çıkan engeller aşılabilir cinsten değildi. Nemetz'in, bölge Savcısı Doktor Homdays'den gerekli izin belgesini alması şarttı, fakat savcı bey günlerdir ortalarda görünmediği gibi onun vekili de, akşamları makam odasının ışıklarını yakıp, gece vakti kapatmak dışında bir sorumluluğu almaktan ödü kopan, ne yapacağını şaşırmış bir adamdı. Nemetz yine de şansını denemeye karar vererek gerekli izni alması için Kaldy'yi gönderdi.

Öğle üstü hastaneye kadar yürüdü. Durgunluk ve pazar sessizliği, sabahın daha erken saatlerinde Başbakan Nagy tarafından istenen ateşkesin, sanki ihtilalciler ve Ruslar tarafından da incelenip kabul edilmiş olduğu kanısını uyandıracak biçimde bütün mahalleyi sarmıştı.

Günün moda giysileri içindeki, pantolonlu, babuşkalı kadınlar hastane girişindeki uzun sıralara oturmuşlar, koğuşlardan gelecek haberleri bekliyorlardı. Alçak sesle konuşuyorlar, gözlerini merdivenlerden

ayırıyorlardı. Hangi yaştan ve hangi sınıftan olurlarsa olsunlar, endişeyle karışık umut hepsini birbirinin benzeri yapmıştı.

Nemetz merdivenleri tırmanarak Hariciye Bölümüne çıktı. Sahanlık bomboş, sanki terkedilmiş gibi sessizdi. Üzerinde hâlâ «Ziyaret günleri çarşamba ve pazar saat 3'ten 5'e kadar» cümlesi yazılı buzlu cam kapıdan Bölüm'e girdi. Geçmiş bir barışın tek anısı buzlu camdaki bu yazıydı bugün hastanede.

Kapının eşiğinden içeri adım atıldığı andan başlayarak, koridorun eskimiş taş zeminine yayılmış şiltelerin ve battaniyelerin üstüne yatırılmış yaralılarla hastaların savaşı sürdürdükleri görölüyordu. Nemetz yanından geçerken, on beş yaşlarında bir erkek çocuk yattığı yerde dikilerek su istedi. Ayakları sarılıydı; onun dışında başka bir yara bere gözüküyordu oğlanın vücudunda.

Nemetz bir yandan bardak aranırken:

«Neyin var?» diye sordu. Uyuyan bir askerin yanbaşıda aradığını buldu.

Çocuk neşeli bir şekilde:

«Oh, bir Rus'un teki her iki ayağımdan da vurdu» dedi. Sesi pürüzsüz, tiz ve hâlâ büyüklere özgü kısıklıktan uzaktı. «İt herif sokağın ortasında durmuş, Allahın belası bir balerin edasıyla olduğu yerde fır dönerek bir yandan da otomatik tabancasıyla gördüğü herkese ateş ediyordu. Bütün arkadaşlarımı yaraladı. Çocuklardan hiç biri kaçamadı. Sonunda birisi herifi vurdu... Damdan... İşin komik tarafı herifi öldüren bizden biri de değildi. Mike isimli bir İngiliz öğrenciydi. Sırf gırgır için Oxford'dan kalkıp Budapeşte'ye gelmiş.» Sokak çocuklarının kaba, küfürlü diliyle konuşuyordu. Tiz, çocuksu sesinin yanında komik bir zıtlık yaratıyordu bu konuşma şekli.

Nemetz tuvaleti görerek, bardağa su doldurmaya gitti ve döndü.

«Çok' teşekkür ederim, efendim.» Oğlan yeniden, gerilla olmadan önceki iyi yetiştirilmiş çocuğun kişiliğine bürünmüştü. Sonra konuşmasını sürdürdü. «Görüyorsunuz ya, Amerika'daki seçimler bitene kadar dayanmamızı söylemişlerdi bize. Acaba yeniden seçildiği takdirde Eisenhower yardım eder mi dersiniz, efendim?»

«Bunu Eisenhower bile bilmiyordur sanırım.»

«Eh, ben de pek onun yerinde olmak istemezdim, efendim.» Sonra homurdanarak ayaklarını daha rahat bir pozisyona sokmaya çalıştı.

Koridorda bir sıra oda kapısı uzanıyordu. Ameliyathane bu kapıların en sonucusuydu. Nemetz ilk kapıdan içeri başını uzattı. Normal zamanlarda on yatak bulunan bu koğuşun her yeri sedyeler, saman yataklar, portatif karyolalar ve hattâ şezlonglarla tıklım tıklım doluydu. Kadınlı, erkekli, çocuklu bir sürü yaralıdan kimisi çizgili hastane pijamaları giymiş, fakat çoğu çıkartmaya vakit bulamadıkları kirli, buruşuk elbiseleri içinde koğuşu doldurmuşlardı. Gözleri kan çanağına dönmüş bir hemşire hastaların arasında zombiler gibi dolanıp duruyordu. Kapının yanında altı genç Rus, duvara dayalı portatif yataklara yatırılmışlardı. İkisinin pantolonları ve çizmeleri hâlâ üzerlerindeydi, ötekilerin tünikleri başlarının üstündeki duvarda asılı duruyordu. Düşmanın arasında, ancak çok hasta kişilere özgü, duygusuz ve cansız bir biçimde uyuyorlardı. Hemşire onlara doğru eğildi, sonra savaş sırasında kolunu yitiren genç bir Macar kızının yatağının başucuna gitti.

Kız:

«Çok acıyor, hemşire hanım» diye inledi. «Sanki

parmaklarım bile sızlıyor. Oysa parmağım kalmadığı halde nasıl acıyabilir?»

Hemşire yorgun bir sesle:

«Birazdan sızıların duracak» diye cevap verdi.

Nemetz hemşireye:

«Doktor Halmy'yi arıyorum. Acaba kendisini nerede bulabilirim?» diye sordu.

«Bir dakika önce buradaydı. Eğer yanlış hatırlamıyorsam, biraz uyumaktan sözetti. Aslında nasıl olup da hâlâ ayakta durduğuna şaşıyorum. Üç gündür hep ayakta.»

Halmy'nin odası ameliyathanenin yanındaydı, fakat Nemetz bu odanın şimdi bebek koğuştur haline getirilmiş olduğunu gördü. Küçük çocuklar şimdi hariciye bölümünün tıkabasa dolmasında başrolü oynuyorlardı. Sokak giysileri içinde yaşlıca bir kadın çığlık atan, bağıışan, rahat durmak bilmeyen, hırçın yirmi çocuğun başında bekliyordu. Saçı başı dağılmıştı, aklı başından gitmiş bir hali vardı.

«Doktor Halmy mi?» diye mırıldandı. «Bayan Mehely'yle birlikte laboratuvarda olsa gerek. Oraya doktorlar için bir kanep konuldu. İşleri azalır gibi oldu mu, birkaç dakika dinleniyorlar.»

Nemetz:

«Bayan Mehely de kim?» diye sordu.

«Laboratuvar asistanlarından biri.»

Nemetz odadan çıkmak üzere döndü. Kadın ardından seslendi.

«Ama eğer uyumuştur sakın uyandırmayın. Yani Doktor Halmy'yi demek istiyorum. Dinlenmeye çok ihtiyacı var. Allah biliyor ya, aslında hepimizin ihtiyacı var. Oğlum da çocuk hastalıkları doktoru. İki gündür daha elbiselerini çıkarmaya vakit bulamadı. Ben de neredeyse yığılıp kalacağım. Önceki gün birkaç

saatliğine yardım etmeye geldim ve o zamandan beri buradayım.» İçini çekerek devam etti. «Şu küçük canavarlar bir dakikacık susuverseler!» Bunları söyledikten sonra bebeklerin en gürültücüsünü kucağına alarak anneannelere özgü bir şefkatle sallamaya başladı. Bebek bağırmaktan vazgeçip bir süre kadına baktı, sonra kulakları tırmalayan bir çığlık daha attı. Nemetz son hızla odadan dışarı çıktı.

Laboratuvar zemin kattaydı. Nemetz kapıya vurunca bir kadın sesi biraz beklemesini söyledi. Odada ayak sesleri duyuldu, anahtar döndü ve kapı hafifce aralandı.

Nemetz kolalı gömleklİ genç bir kadınla yüzyüze geldi. Kısa kesilmiş sarı saçları düzgün olmayan bukleler halinde yüzünü çevrelemişti. İnce yapılıydı; uzun, zarif bacakları ve büyüklerden çok çocukları andıran incecik bilekleri vardı. Yüzünün soluk şeffaf beyazlığı bir bardak sütü anımsatıverdi ansızın. Güzel elmacık kemikleri ve iri yeşil gözleriyle sanki ilâhi, meleksi bir saflık okunan yüzü güzelliğini tamamlıyordu.

Fısıldarcasına:

«Sizin için ne yapabilirim?» diye sordu. Kapının açılmasını önlemek için sımsıkı tutmuştu.

Nemetz:

«Doktor Halmy'yle görüşebilir miyim?» dedi. «Ben Cinayet Masası dedektiflerinden Nemetz.»

«Doktor Halmy istirahat ediyor, Rahatsız edemeyiz.» Nemetz kadının nefeslerinin sıklaştığını hissetti. Aklına Anna Halmy'nin sözünü ettiği ve kocasıyla arasına girdiğini söylediği genç kız geldi.

«Öyleyse bana siz yardımcı olacaksınız.»

Aynı rahatsız tonla:

«Nasıl?» diye cevap verdi genç asistan. Koridora çıkarak, kapıyı arkasından kapadı.

Yarım metre kalınlığındaki duvarın en yakın pencere girintisine doğru ilerlediler. Nemetz kızın kimliğini not etti. Alexa Mehely, yirmi altı, bekâr, laboratuvar asistanı, Bajza Sokağı 120 numarada oturuyor. Babasının adı Tibor Mehely, ölmüş. Annesinin adı Maria Szell, ölmüş. Nemetz'in elindeki kalem ansızın duruverdi.

«Tibor Mehely mi? Savaş sırasındaki Tarım Bakanı değil mi?»

Kız omuzlarını silktilti.

«Evet. Fakat bunu aleyhimde bir delil olarak kaydetmeyin lütfen.»

Kendine hakim olmuş, ses tonu yarı alaycı ve daha soğuk bir anlam kazanmıştı. Gömleğinin cebinden ucuz cins bir paket sigara çıkartarak Nemetz'e de ikram etti. O reddedince, bir şato sahibesi tavrıyla kendisinin içmesinde bir mahzur olup olmadığını sordu.

«Çok kötü bir alışkanlık bu» dedi. «Ne yazık ki, vazgeçemiyorum. Galiba pek kişilik sahibi değilim.» İçtiği düşük kaliteli sigaraya pek uygun düşmeyen, som altından bir çıkmakla yaktı sigarasını. «Pekâlâ, yapacağınız sorgu ne hakkında, Müfettiş Bey?»

«Hiç bir sorgu söz konusu değil, Bayan Mehely. Ben sadece Bayan Halmy üzerine bazı şeyler öğrenmek istiyorum. Doktor Halmy'nin rahmetli eşi hakkında.» Kızın tepkisini bekledi, fakat dudaklarındaki gülümsemenin sönmesinden başka bir şey görmedi.

Sessizlik çok uzayınca Nemetz sözlerini sürdürdü:

«Anna Halmy'nin öldürülmüş olduğunu bildiğinizi sanıyorum.»

«Evet, Ruslar tarafından.» Son derece kesin söylenmiş bir cümleydi bu.

«Korkarım bunun hiç bir delili yok.»

«Bir Rus tankının, Bozsan fırınının önünde kuyruk olmuş kişilere ateş açtığını Özgür Gyoer Radyosundan duydum. Bayan Halmy de kurbanlardan biriydi.»

Nemetz başını salladı:

«**Bunu** radyodan duymadınız.»

Kız bir süre sustu ve camdan dışarı baktı.

Sonunda:

«Haklısınız, Müfettiş» dedi. «Doktor Halmy söyledi.»

«Ne zaman söyledi tam olarak hatırlıyor musunuz?»

Bu kez soru ve cevap arasında hiç bir sessizlik olmadı.

«Dün gece sizinle konuştuktan sonra. Doktor Kraus da duymuş. Kendisi dahiliyecilerimizdendir. Sonra Başhemşire Bayan Schulz da... Bir dakika, size olduğu gibi anlatayım. Hepimiz koridordaki açık camın önünde duruyorduk. Üçü ameliyathaneden dışarı çıkmışlar biraz temiz hava almak istemişlerdi. Ben Doktor Halmy'ye bir iskemle getirdim, fakat o oturmadı. Eğer oturursa bir daha kalkamayacağını söyledi. Çok yorgundu ve moral bozukluğu içindeydi. Az önce on dört yaşlarında bir erkek çocuk ellerinin arasında, daha doğrusu bıçağının altında, can vermişti.» Sesi son derece normal ve serinkanlı çıkıyordu; bu sesteki ufak endişe duygusunu ancak Nemetz'inki gibi hassas kulaklar sezebilirdi.

«Doktor Halmy'yi ne kadar zamandır tanıyor musunuz?»

Yine, sorunun ince bir noktaya dokunduğunu belirten o kısa duraklama oldu.

«Burada çalışmaya başladığımdan beri. Şimdi

hangi aydayız? Ekim sonu mu? Ben martta işe başladım. Martın birinde.»

«Peki aranızdaki ilişki nedir? Doktor Halmy'yi hastane dışında da görür müsünüz?»

«Bu beni ilgilendiren bir konudur, Müfettiş.» Kesin, fakat hiç kabalaşmadan söylemişti son cümleyi. İstese bile kaba olamayacağı belliydi zaten.

Eğer Nemetz, Anna Halmy ile Alexa Mehely'yi karşılaştıracak olsa, Alexa'nın kolayca kazanacağı belliydi. Bir adamın neden onunla birlikte kaçmak istediğini anlamak zor değildi. Nemetz kendisi bile kızı son derece cana yakın bularak, bu duygusundan huzursuz oldu.

Hafifçe sinirlenmiş bir ifadeyle:

«Sevgili Bayan Mehely» dedi, «çok zeki bir genç hanım olduğunuz belli. Onun için şunu bilmeniz gerekir ki, eğer polis bir soru sormuşsa, mutlaka cevabını bekliyordur. Soru ne kadar sevimsiz olursa olsun.» Az öteden hızlı bir tüfek ateşi duyuldu. «Ayrıca tanıklar gerçeği söylemekle genellikle hiç bir tehlikeye de girmiş olmazlar.»

Kız gülümsedi.

«Oh, anlıyorum. Ben tanıgım. Bilgiye teşekkürler. Zanlı olduğumu sanmıştım.»

«Bu davada hiç bir zanlı yok. Henüz yok. Sadece bir kurban var. Bayan Halmy.»

Kızın yüzü kızardı.

«Tabii, sizce kurban.» Ansızın sesi kızgın bir hal almıştı. «Ne var ki polis şunu anlamazlıktan geliyor: Bazan kurbanlar ölenler değil, hayatta kalanlardır.»

«Konuyu dağıtmayalım, Bayan Mehely. Ben size Doktor Halmy'yle aranızdaki ilişkiyi sormuştum. Kendisini görev dışında da görür müsünüz?»

Kız soğuk ve meydan okuyan bir bakışla Nemetz'i süzdü.

«Evet görürüm. Çok sık. Arkadaşız. Daha doğru-sunu isterseniz iki sevgiliyiz. Evet, Doktor Halmy benim sevgilimdir. Şimdi biliyorsunuz. Soracağınız daha başka bir şey var mı?»

Nemetz başını salladı. Şimdiye kadar iyi. Artık bir adım daha atabilirdi.

«Dün akşam Doktor Halmy üstünü değiştirmek üzere evine gitti. Buraya döndüğünde saatin kaç olduğunu hatırlıyor musunuz?»

Kızın yüzü soldu. Gözleri korku içinde büyüdü. Sonra sahnede kaza olduğu zaman inen tiyatro perdelerinin hızıyla göz kapaklarını indirdi. Nemetz aynı belirtiyi pek çok kereler görmüştü. Bu, sanık lehinde tanıklık eden birinin, kaybedilecek bir davayı savunmakta olduğunu ilk farketdiği andı. O andan itibaren, eğer tüm gücünü ortaya koyacak olursa, savcı tanığı kendi tarafına çekebilirdi.

Nemetz şu durumda böyle bir değişme bekleminin aptallık olacağını biliyordu. Yapabileceği tek şey doktorun hastaneden ayrılmasıyla, karısının ölümü arasında bir bağlantı olabileceği fikrini kızı aşılamaktı. Tabii, cinayete bu kızın da suçortaklığı etmesi ihtimal dahilindeydi.

Alexa gözlerini açtı, fakat Nemetz'e bakmadı.

Soruyu tekrarladı:

«Saatin tam olarak kaç olduğunu öğrenmek istediniz, değil mi?»

Nemetz kızın vakit geçirmeye uğraştığını anladı, ama beklemeye karar verdi. Bazan dikkatle hazırlanan bir yalan, düşüncesizce ortaya atılandan çok daha fazla şey ortaya koyardı.

«Oh, saat altı civarında ayrıldı, fakat yedide buradaydı.» Sonra hızla ekledi. «Saat yedide burada olduğundan eminim. Çünkü saatime baktım. Bir filim üzerinde çalışıyordum ve yedide teslim etmem gerekiyordu.»

Nemetz başını sallayarak:

«Anlıyorum» dedi. Bir süre sesini çıkartmadı, sonra devam etti:

«Siz saat yedide döndüğünü söylüyorsunuz. Hastabakıcılarınızdan biri ise kesinlikle saat dokuzda döndüğünü hatırladı. Şimdi kim haklı?»

Kız aşağıdaki avluya baktı. Bir tuzak sezmişti ve konuyu doktorla konuşmadan cevap vermekten korkuyordu.

Nemetz sorusunu tekrarladı:

«Evet, kim doğru söylüyor?»

Kız ansızın başına saplanan bir ağrıyı geçiştirmek istercesine alnını ovuşturdu.

«Bilmiyorum. Özür dilerim, fakat gerçekten bilmiyorum. Dün o kadar çok şey oldu ki... Bütün gün bir an bile durmadan çalıştık. Beş gündür doğru dürüst bir yatakta uyumadım. Bazan günümü bile şaşıyorum.»

«Fakat Doktor Halmy'nin saat tam yedide hastanede olduğundan çok emindiniz.»

«Size saatime baktığımı söyledim. Çünkü filmin saat yedide hazır olması gerekiyordu.»

«Doktor Halmy saat yedide hastanede değildi. Saat yedide hâlâ evindeydi. Karısıyla beraberdi.»

Kız omuzlarını silkti:

«Öyle mi? Ne demek diyorsunuz yani? Öyleyse benim hatırladığım dün değil, önceki günmüş. Size söylüyorum, aklım hiç başımda değil. Zaten onu ne

diye takip ediyorsunuz anlamıyorum?» Sesi tiz ve umutsuzdu. «Bütün şehirde binlerce insan ölüyor. İnsanlar sinekler gibi öldürülüyor. Burada, bu dört duvarın içinde kimler yok olup gidiyor. Hiç kimse onların katilini arıyor mu? ihtilal! Gizli polis!... Neden tek bir ölümü mesele haline getiriyorsunuz? Neden Bayan Halmy, dün gece ameliyat masasında ölen genç çocuktan daha önemli? Neden? Bütün bunların ardında ne var? intikam mı? ihbar mı? Ne?»

«Her ikisi de değil. Ya da her ikisi birden. Gerçekte Doktor Halmy ihbar edildi.»

Kız şaşkın şaşkın baktı.

«ihbar mı edildi? imkansız bu. Kim onu böylesine korkunç bir şeyle suçlayabilir?»

«Bayan Halmy suçladı.»

«Bayan Halmy mi?» Kız kaşlarını çattı. «Fakat o şimdi, yani... Fakat o ölmüş!»

«Doğru. Dün gece öldürüldü. Fakat ihbar ettiği zaman henüz canlıydı.»

«Nasıl oluyor anlamadım? Kimi ihbar etti? Lütfen sözlerinizi tekrarlar mısınız?» Ses kapının eşiğinden gelmişti. Doktor Halmy kapının yanında duruyordu. Kazağının üstüne gömleğini geçirmişti. Saçları karışık, gözleri ise uykudan yarı şişmiş durumdaydı. Kız onun yanına koşarak kolunu tuttu.

«Zoltan, bu korkunç bir şey! Mutlaka bir yanlışlık olmalı. Müfettişin ne istediğini bilmiyorum ama...»

Doktor şefkatli bir tavırla kızın yüzünü okşadı, sonra Nemetz'e doğru yürüdü. Kız da, sanki ansızın onun bir parçası oluvermişcesine, birlikte ilerledi.

«Yani karımın dün gece sizi Merkez'de ziyaret ettiğini mi söylemek istiyorsunuz. Müfettiş Bey?»

Nemetz başını salladı:

«Ben böyle bir şey söylemedim.» Sonra hafif, yarım memnun bir gülümsemeyle devam etti, «Fakat dediğinizi yaptı. Herhalde bunu **ondan** duymuş olacaksınız.»

Alexa, Halmy'nin yanlış bir adım attığını farketmiş olacak ki, bir an soluğunu tuttu. Oysa doktorun yüzünde hiç de korkulu bir ifade yoktu. Şaşkınlık, acıma ve merak duyguları taşan gözleri Nemetz'in yüzüne dikilmişti. Ansızın:

«Bana baksanıza Müfettiş Bey» dedi, «yüzünüzdeki şu izi niye yok etmeye kalkışmadınız? İyi bir estetik cerrahı rahatça onu ortadan kaldırabilirdi.»

Soru bütününü beklenmedikti ve Nemetz'i sanki boşluğa yuvarlayıverdi.

Omuzlarını silkerek:

«Niçin doktor?» dedi. «Gençken bile beni hiç rahatsız etmemişti, şimdi niye etsin? Yaşlanıyorum.»

Doktor:

«Neden rahatsız etmemişti?»

Nemetz yeniden omuzlarını silkti:

«Hiç aynaya bakmazdım da ondan.»

Uzun bir sessizlik oldu. Doktor kendisini şaşırtmayı başarmıştı. Düşüncelerini yeniden düzene koyması için zamana ihtiyacı vardı.

İpin ucunu güçlkle bularak:

«Bakın Doktor» dedi, «karınız benim odamdan saat dokuza çeyrek kala çıktı. Eve gideceğini söylemişti. Saat onda ise çoktan ölmüştü. Bozsan fırının önünde yerde yatıyordu. Bilmek istediğim tek şey şu: Saat dokuza çeyrek kala ile on arasında siz neredeydiniz? Eğer evde idiyerseniz, soruşturmaya çok yardımcı olabilirsiniz. Tabii eğer hastanede idiyerseniz, sizden fazla bir yardım görmemize imkan olmaz.»

Halmy gülümseyerek:

«işte yanıldığınız yer de bu» dedi, «Ben kiralık bir katil de tutmuş olabilirim. Aslını soracak olursanız bu hiç de fena bir fikir sayılmazdı ya... Ne var ki bunlara çok daha önceden karar vermem iyi olurdu. On yıl boklemeden.» Parmaklarıyla kırmızı gözlerini ovuşturmak için biraz durakladı. «Sokak lambasına asılmış olan o AVO'lu polisi gördünüz mü acaba? Burada, Szentkiralyi sokağında? It herifin teki olduğuna eminim, fakat suçu ne olursa olsun, muhakkak ki benim karımdan daha zararlı bir yaratık değildi. Her ne kadar karım hiç kimseyi öldürmemiş ve hattâ işkence etmemişse de —yani maddesel anlamda demek istiyorum— bu ülkeyi son sekiz yıldır saran tüm belaları kendi kişiliğinde toplamış bir insandı. Duymak bilmez, aptal, kötü kalpli, fesat ve yalancının tekiydi. Şimdi öldü. Allah kurtardı desem daha doğru olacak. Şu anda o AVO'lu adama aldırın yok. Öyleyse benim karım sizi niçin bu kadar uğraştırıyor? Size söylüyorum, karımın ölümü de en az o AVO'lu adamın ölümü kadar ihtilalin bir sonucudur. Şehir kendisini temizliyor. İster beğenin, ister beğenmeyin gerçek bu. Çamuru atalım. Aydınlanalım. Ve aydınlık da çok yakın!»

Doktor'un sesi ansızın kesildi, tertemiz gömlekli, ince yapılı bedeni sanki ayaklarının altından yer kayıyormuş gibi olduğu yerde ileri geri sallandı. Eğer Alexa kendisini yakalamamış olsaydı, olduğu yere çökecekti.

«Özür dilerim» diye mırıldandı. «Galiba biraz dinlenmeye ihtiyacım var. Çok yorgunum. Sizinle polemığe girişmemeliydim. Saat dörtte Doktor Kraus'u serbest bırakmak gerek.»

Halmyler Bozsan fırınından üç blok kadar ötede, Jozsef Attila sokağında oturuyorlardı. İkinci kat sahanlığından açılan daire kapısının üstüne, doktorun isminin yazılı olduğu bakır levhanın yanına, iki kart daha tutturulmuştu. Son derece itinalı bir şekilde el yazısıyla yazılmış olan bu kartlarda «JANOS TOTH» ve «KAROLY ZLOCH» adları okunuyordu. Toth'un kartında konuğuna «Lütfen iki kere çalın» sözleri hatırlatılmış, Zloch'un kinde ise «Lütfen» kelimesine gerek duyulmadan «Üç kere çalın» diye emredilmişti.

Nemetz bir kere çaldı ve cevap alamayınca Toth'un sinyali denedi. Sinyali ikinci çalışından sonra sinek pislikleriyle kirlenmiş ön kapının ardında birinin hareket ettiğini duydu. Kilitte anahtar döndü ve kısa, kirli tırnaklı bir el isteksizce kapıyı hafifçe araladı. Nemetz diziyle kapıyı itmek istedi fakat yerinden çıkartılmamış bir emniyet zincirine çarptı. Aralıktan ter kokusuyla karışık bir yemek kokusu sızıyordu. Bir ses:

«Yoldaş Toth evde yok» dedi.

«Ya Bayan Toth?»

«O da. Evde hiç kimse yok.»

«Peki sen kimsin?»

«Ben mi?» Kısa bir sessizlik oldu. «Ben burada çalışırım o kadar.»

«Tothların yanında mı?»

«Hayır. Doktor Halmy'nin. Fakat evde hiç kimse yok ve ne zaman döneceklerini de bilmiyorum.»

Nemetz kimliğini uzattı.

«Bırak içeri gireyim. Polis.»

Kadın kapıyı çarparak kapamak istercesine ansızın itti ve,

«Hiç kimse içeri giremez» dedi.

Nemetz:

«Aç diyorum!» diye kükredi. Boğuk sesinin bu

anî ve beklenmedik yükselişi, «Açıl susam açıl!» etkisi yarattı. Kirli eller çabucak zinciri çıkardı.

Kadın on yaşlarındaki bir çocuktan daha uzun boylu değildi, hemen hemen bir metre elli santim kadardı. Üzerinde bir önlük vardı. Önlüğünün altında bir erkek kazağı ve dolgun kalçalarıyla baldırlarını olduğu gibi ortaya seren eski bir pantolon giymişti. Kısa saçları kötü bir permanantla mat, kıvrıkcık bir topak haline gelmişti. Çok koyu bir ruj sürdüğü dudaklarıyla yuvarlak yüzü insana tam ortasına kocaman bir kiraz yerleştirilmiş pandispanyaları hatırlatıyordu.

Nemetz hole girdi. Burası uzun, dar ve oldukça karanlık bir koridordu. Kadına:

«Işığı aç» dedi.

Kadın sinirli bir şekilde kıkırdadı:

«Memnuniyetle. Ama sabahın erken saatlerinden beri cereyan kesik. Ayrıca gaz da yok. Bombalardan dolayı ana hatları kesmiş olacaklar. Sonunda hepimiz havaya uçacağız zaten. Eğer hanımım kaza geçirmiş olmasaydı, ben şimdi Soroksar'da olacaktım. Ailem orada oturuyor. Fakat doktorun yanında bulunmak zorunda kaldım şimdi. Hele Tothlar da çıkıp gittikten sonra.»

«Öyle mi? Ne zaman çıktılar?»

«Oh, geçen haftanın ortasında. Perşembeydi galiba. Tüfek sesleri duyulmaya başladığı gün. Yoldaş Toth, halkın o AVO'lu adama yaptıklarını kendisine de yapacaklarını sanıyordu.»

«Neden? Toth da gizli polis örgütünden miydi?»

Kadın sinsice Nemetz'i süzdü:

«Bilmem. Ben hiç bir şey bilmem. Yoldaş Toth gerçek bir AVO değildi, sadece parti mensubuydu. Bölge temsilcisiydi galiba. Çok da düşman kazandı

böylece. Eğer hanımımın kazasının onunla bir ilgisi varsa doğrusu hiç şaşmam.»

«Neden? Tothlarla Bayan Halmy arasında nasıl bir ilişki vardı?»

«İlişki mi?» Kadın güldü. «Onların kızıydı. Bu tür bir ilişki vardı işte.»

Ansızın rahatlamış gibiydi; ses tonu hor gören bir anlam taşıyordu. Polislerin her şeyi bilmediklerini keşfetmek kendisini hem ferahlatmış, hem de kabalaştırmıştı.

«Bayan Halmy onların küçük kızlarıydı. Bayan Zloch büyüğüdür. O ve benim hanımım kardeştiler.»

Nemetz susuyor ve Halmy'nin ev hayatı hakkında daha fazla şeyler öğrenmesini sağlayacak gelişigüzel birkaç cümle daha gelmesini bekliyordu. Şimdi, doktorun karısının ailesiyle, yani annesi, babası, kızkardeşi ve eniştesiyle, aynı evi paylaştıklarını öğrenmişti. Hizmetçinin Bayan Halmy'den «hanımım» diye söz ederken, Tothlarla Zlochlardan «yoldaşlar» diye söz etmesi hem garip, hem de kimi şeyleri açıklar nitelik-deydi.

«Yoldaş Zloch'un Mor'da bir üzüm bağı var; çoğu zaman orada kalırlardı. Sadece ayda bir ya da iki kere resmi işlerini halletmek için şehre inerlerdi. Kendisi Mor'daki Maliye tahsil şubesinde şef olarak çalışırdı. Ne de şef hani! İlkokulu zor bitirmiş. Hecelemesini bile bilemezmiş. Karısı söylemişti.»

«Zlochlarla doktorun ilişkileri nasıldı?»

«Hiç bir ilişkileri yoktu. Zlochlar buraya gelir gelmez doktor evi terketti. Çoğu zamanlar geceleri de hastanede uyur, sadece üstünü değiştireceğinde eve gelirdi.»

Nemetz not defterini ve kalemini eline alarak:
«Adın ne?» diye sordu.

«Kısaca Tiny diyebilirsin. Herkes öyle der.» Elini uzattı. «Tanıştığımıza memnun oldum.»

Nemetz homurdanarak:

«Gerçek adını soruyorum» dedi.

«Rose Fried, kızlık adımla Rose Kiraly. Dulum.» Kırgın bir öfkeyle devam etti. «Eğer merhum kocamın adını da merak ediyorsan söyleyeyim, Rudolf Fried. Satıcıydı.» Sonra inatçı bir tavırla ekledi. «Fakat herkes bana Tiny der. Eğer Rose Fried'i soracak olursan, hiç kimse kimden söz ettiğini anlayamayacaktır. Boşuna vakit harcamış olursun beni gerçek adımla aramaya kalkışırsan.»

Nemetz gülümsedi:

«Pekâlâ Tiny. Şimdi sana bir şey soracağım. Dün gece doktor üstünü değiştirmek üzere geldiğinde, sen evde miydin?»

Kadın her nedense biraz huzursuzlanarak:

«Bakın şöyle oldu» diye söze başladı. «Ben şehirden ayrılmaya karar vermiştim. Onun için bir arkadaş, motosikletiyle beni Soroksar'a götürüp götürmeyeceğini sormak istedim. Fakat Hürriyet Meydanı'nı tutan gurupla birlikte olduğu için evde bulamadım. Bekledim gelmedi. Sonunda o geldiğinde saat dokuz buçuk olmuştu. O yüzden de sabahın sekizinden önce oradan çıkamadım. Sokağa çıkma yasağı var ya...»

«Arkadaşının evine gittiğinde saat kaçtı?»

«Altı falandı. Cumartesi günleri hep erken çıkarım. Hanımım cumartesi günleri sinemaya gitmeyi severdi ve son zamanlarda doktor da geceleri evde olmadığından, benim işim erken bitiyordu»

«Demek akşamın altısından ertesi sabahın sekizine kadar arkadaşının evindeydin. Hep orada mıydın?»

Kadın sınırlı bir şekilde kısırdandı. Sorgu kendisini huzursuz etmeye başlamıştı. Meraklı bir polis memuruyla ilk karşılaşısı değildi bu herhalde. Bir yahu-diyle evlenmiş, Nazi dönemini ve savaşı yaşamış, sonra Nazilerin bıraktığı yerden işe devam eden barış yıllarını görmüştü. Bu devirlerde yalnız bir kadının hayatta kalmayı başarabilmesi için, gelenin kanununa ayak uydurması gerekiyordu. Bu kanunlar da öyle sık değişiyordu ki, kime ne demesi gerektiğini, hangi kanunun kime ait olduğunu anlayamadığı zamanlar olmuştu. Bu nedenle, müfettişin bir sonraki sorusunu beklerken, işinden ayrılmaya karar vermiş olmasının; geceyi bir erkekle beraber geçirmesinin ve üstelik hanımının öldürüldüğü gece dışarıda olmasının onun aleyhinde sayılıp sayılmayacağını merak eder olmuştu.

Nemetz:

«Arkadaşının adı ve adresi nedir?» diye sordu.

Kadın biraz duraladı.

«Onun Halmylerle hiç bir ilişkisi yok. Onları tanımaz bile.»

«Adı ve adresi!»

«Albert Rasko. Boru tamircisi. Marleg Sokağı, on bir numara. Daire numarası, 18.»

Nemetz 'adamin adını kaydetti. Öfke dolu gözlerle kendisine bakan kadın içinden «Polis!» diye düşünüyordu. «Kar gibi beyaz olsan, eğer bir kez peşine düşmüşlerse, seni kıpkırmızı, simsiyah, yemyeşil, her türlü hale sokabilirler!»

Koridorun sonundaki çift kanatlı kapılardan sokağa bakan odalara giriliyordu. Mutfak ve yatak odaları aynı koridora açılıyor, fakat avluya bakıyorlardı. Nemetz, çalışma odası olduğunu tahmin ettiği odaya girince buz gibi soğuk, keskin bir rüzgâr çarptı yüzü-

ne. Çarpışmalı geçen cuma gecesi, iki Rus zırlılı ara-
bası az ötede havaya uçurulmuş ve patlamanın şidde-
tiyle sokaktaki çoğu pencereler kırılmıştı.

Nemetz odaya bir göz gezdirdi. Ferah, aydınlık
bir odaydı; bir Avusturya barok çalışma masası, çok
güzel bir konsol, büyük bir XV. Louis ereveli aynayla
birkaç parça antika eşya vardı. On sekizinci yüzyıldan
kalma birkaç iskemleye göz alıcı, modern desenli ku-
maşlar kaplanmış, pencerelere, duvar kağıtlarının so-
luk yeşil rengiyle hoş bir uyum sağlayan kabartmalı
ipek perdeler asılmıştı ve kurdeleleri, bzg dantel-
den kırmalarıyla Viktorya devri şapkalarını anımsatan
abajurlar odayı süslüyordu. Bu karma zevkin son r-
neklerini konsolun üstünde de görmek mümkündü:
Bir ift eski porselen fincanın hemen dibinde Eyfel
Kulesinin bronz bir modeliyle köpek biçiminde bir
kumbara yanyana duruyordu. İyice cilalanmak istedi-
ėi gözden kaçmayan parke döşemeye, bakımsızlıktan,
kirden ve eskilikten sıcak, koyu kırmızı renkleri sol-
muş, sesini duyuramaz olmuş, ender gzellihte bir i-
ran, Buhara halısı serilmişti.

Tiny:

«Burası günlük oturma odası» diye açıkladı.
«Doktor sadece kendisi evde olmadığı zamanlar, Toth-
larla Zlochların buraya girmesine izin verirdi.»

Sol yandan bir kapı doktorun çalışma odasına a-
ılıyordu. Burası gerekli eşyalarla döşenmiş, lüks ve
inelikten uzak, serin, sade, hastaneyi hatırlatan bir
odaydı. Nemetz'in gözleri yavaşça ve sistematik bir
şekilde yerin ve döşemenin her santimetrekaresini ta-
rayarak, bir önceki gece burada olması mümkün sayı-
labilecek bir şiddet hareketinin izlerini aradı. Oysa
hiç bir iz yoktu ortada.

Başka yerlerde de hiç bir ize rastlamadı. Ne Halmylerin, ne de Tothların yatak odasında dikkatini çeken bir şey buldu. Bu odaların pencereleri avluya baktığı için patlamadan etkilenmemişti. Odalardaki hava, özellikle havalandırılmamış yataklarla içeri sinmiş sigara kokularının birbirine karıştığı Tothların yatak odasındaki hava, ürpertici ve bunaltıcıydı. Elbise dolabında sadece birkaç parça giyecek kalmıştı: Bir iki pantolon, oldukça kötü lekelenmiş gri bir ceket ve üç keten elbise.

Çift kişilik yatağın üstündeki duvarda Tothların düğün resimleri asılıydı. Saçlarını geride sıkıca toplayıp başının tepesine küçük, Cezair menekşelerinden bir taç koymuş, dört köşe çeneli yüzünü ufak bir duvakla süslemiş olan kadın hem gülünç, hem de garip bir biçimde ürkütücü duruyordu. Onun hemen hemen yarısı kadar olan damat, bir boğa yılanının ağzına düşmekten korkan bir farenin ifadesini taşıyordu yüzünde. Düğme gibi küçücük gözleri, yuvarlak ağzının üstündeki bir tutam bıyığı bu benzetmeyi iyice tamamlıyordu.

Bir köşede büyük, kilitli bir çeyiz sandığı duruyordu; onun yanında eski model, pedallı bir dikiş makinası vardı. Duvarlara Japon yelpazeleri ve raflar yerleştirilmişti. Bayan Toth'un zevkini iyice ortaya koyan son derece kirli, köylü elbiselerinden birkaçı masanın üstünde duruyordu.

«Tothlar taşınmadan önce bu odada kimin kaldığını biliyor musun?» diye sordu.

Tiny:

«Doktorun kız kardeşi» diye cevap verdi. «Evlenip evi terketmeden önce o kalırmış. Apartman aslında doktorun annesi Bayan Halmy'ye ait.»

«Bayan Halmy şimdi nerede?»

«Öleli çok oldu. Ben Halmylerin yanında çalış-

maya başlamadan önce ölmüş. Başka bir kasabaya sürüldükten sonra orada ölmüş. Kimisi bu işte Tothların parmağı olduğunu söylüyor. Söylendiğine göre yaşlı kadınla geçinememişler. Biraz geri fikirli —kapitalist düzene bağlı— biriymiş; oysa ötekiler kızılın da kızılı. Üstelik kendilerini buraya taşınmak istiyorlarmış.»

. Nemetz başını salladı. Olaylar son derece basitti. Merkezi bir yerde, kaloriferli, akar sulu ve tüm modern ihtiyaçlara sahip, beş odalı bir ev. Beş odalı bir cehennem. Doktorun annesi «siyasî yönden güvenilirmez» olduğu gerekçesiyle sürgüne yollanarak, kayınvaldeyle kayınpedere yer sağlamış oluyordu. Doktor, eşinin ebeveynini sanki soluk alıp vermeleri bile havayı kirletiyormuşçasına, kendisine ait yerlere sokmuyor, hattâ gecelerini evinden ayrı geçirmeyi yeğliyordu. Ve yavaşça, küflenmiş elbiselerin, yıkanmayan bedenlerin kokusu, aynı zamanda acı ve nefret duygularıyla dolan ev toz bürüyor, duvarlarına Japon yelpazeleri asılıyor, masaların üstünü kumbaralar kaplıyordu.

Nemetz yemek salonuna geçti. Burada da eşyalar zevk ve kültür sahibi kişilerin seçtiği türdendi. Yalnız bir köşeye katlanabilir bir demir karyola atılmış, sararan duvarlara çakılan çivilere bornozlar ve gecelikler asılmış, duvardaki kitap rafları kitap yerine çamurlu ayakkabılar, oyuncaklar ve odanın sahibinin değişmiş olduğunu hatırlatan benzeri kutularla donanmıştı.

Tiny:

«Bütün bu mezbele yığını Zlochlara ait» diye açıkladı. «Son zamanlarda beraberlerinde çocuklarını da getirir olmuşlardı. Sanki üç velete bakmaya vakit ayırabilecekmişiz gibi...»

Nemetz kilere girmek istediye de, kapının kilitli olduğunu gördü.

Tiny gülümsedi:

«Oraya giremezsiniz. Kapıyı kırmanız gerekir. İşte hanımım karaborsa mallarını orada gizlerdi.»

Nemetz kulaklarını dikti:

«Karaborsa mı?»

«Bazı kişilerle ilişkileri vardı. Amerikalıların buradaki akrabalarına gönderdikleri hediye paketlerini eline geçirmenin yolunu biliyordu. Kahve, çay, jambon, tuna balığı, California şeftalileri, sigaralar, naylon çamaşırlar, yüz kremleri, ruj! Anahtarı her zaman anahtarlığında dururdu; sanırım hâlâ el çantasındadır.»

Nemetz, Anna Halmy'nin kolundaki hardal renkli çantayı hatırladı. Evde ne bu çantaya, ne de palto-suna raslamıştı. Elbise dolabında, doktor hanımlarının sağlayabileceklerinden çok daha fazla ve iyi kaliteli bir sürü elbise vardı. Birkaç parça kürk bile dikkatini çekmişti. Bir tane kunduz derisinden uzun palto, bir tane mink etol ve üç adet sansar.

Nemetz:

«Hanımın elbiseye pek düşküncü galiba,» dedi.

Tiny kıkırdadı:

«Öyleydi ya. Ve kendisine nasıl ihtimam gösterirdi bilseniz! Manikür, permanant, yüz kremleri! Haftada iki öğleden sonrasını güzellik salonlarında geçirirdi. Bu onun için fazla pahalı bir şey sayılmazdı. Fakat benim öğle yemeğinde iki kokmuş yumurta yememi çok görür, pahalı bulurdu.» Ses tonunda öfke ve alay belirmişti.

Nemetz kadını uzun uzun süzdü.

«Aklıma gelmişken, Tiny, sen Bayan Halmy'nin vurulmuş olduğunu nereden biliyorsun?»

«Kapıcının karısı Bayan Moller söyledi. Bu sabah buraya döndüğümde ilk söz bu oldu. Doğrusunu isterseniz, buraya sadece eşyalarımı toplamak için gelmiştim. Her ne olursa olsun, Soroksar'a evime dönmeye kesin kararlıyım. Sonra olanları duydum ve kalmaya karar verdim. Çünkü doktorun bakıma ihtiyacı vardı.»

«Bayan Halmy'yi öldürenlerin Ruslar olmadığı düşüncesi sana nereden geldi?»

Tiny omuzlarını silkti:

«Çünkü... Bilmiyorum. Yalnız Tothların çok fazla düşmanları vardı.»

«Doktorun yok muydu?»

«Oh, hayır hayır. O bir sineği bile incitemez. Kendi içine kapanık bir şekilde yaşar durur. 'Günaydın', 'Mutlu Noeller', 'Yeni yılınız kutlu olsun' sözleri komşularla olan ilişkilerinin bütünüdür. Benimle de fazla konuşmaz. Çok ender olarak bir şey ister. Fakat o zaman bile cümlesine 'Acaba bana...', 'Lütfen'siz başlamaz ve teşekkür etmediği olmamıştır. Bunun dışındaki zamanlarda yalnız kalmayı sever. Hiç kimsenin kendisine dikkat etmemesini arzular.»

«Karısıyla arasındaki ilişkiler nasıldı? Çok kavga ederler miydi?»

«Oh, buna kavga denemez. Yani, doktor hiç bir zaman sesini yükseltmezdi. Hanımım son zamanlarda sürekli kriz geçirir gibi olmuştu. Geçen pazartesi öylesine yüksek sesle haykırıyordu ki, ben tavanarasında çamaşır asarken kendisini rahatlıkla duyabiliyordum. Aşağı indiğimde ise hâlâ susmamıştı. Sonra doktor çantasını aldığı gibi evden çıkıp gitti.»

«Gitmesine izin verdi mi?»

«Başka ne yapabilirdi ki? Bazan onu zorla tutmak istediği de olurdu. O zamanlar doktor bir böcek gibi

kadıncağızı atardı. O gider gitmez hanımım bir defter çıkarıp bir şeyler karalamaya başlardı.»

Nemetz ilgilendi:

«Ne defteri?»

«Oh, çocukların okulda kullandıkları cinsten kalın bir defter; üstü damalıydı. Her zaman tuvalet masasının çekmesinde dururdu. Kilitli tabii. Zaten kilitlemek onun bir hastalığıydı. Daha doğrusu bütün ailede bu tutkuyu gördüm. Yani Tothlarda da, Zlochlarda da, yoksa doktorda böyle bir şey yoktu. Yine de hep bir takım şeylerini çaldırır dururlardı. Mezbelelerinden bir şeyin kaybolduğunu gördükleri an ilk önce benden kuşkulanırlardı. Hiç değilse haftada bir bütün çekmecelerim aranırdı. Ben sadece gülerdim. Bir kere, eğer bir şeylerini çalacak olsam bile, herhalde bunu kendi odamda saklamaya kalkışacak kadar aptal değildim... Sonra, birbirlerine düşerlerdi. Bir keresinde hanımım, kendi naylon donunu kızkardeşinin giydiğini görünce, kızcağızı iyice pataklamış, gözünü morartmıştı.»

Nemetz kadının sözlerini hiç kesmeden dinliyordu. O arada tuvalet masasının önüne gelmişler ve Nemetz çekmeceleri açmaya başlamıştı. İçindekileri dikkatle inceliyor, Tiny de kendisini büyük bir ilgiyle izliyordu. Ne zaman kilitli bir çekmeceyle karşılaşsa, hemen kendi anahtarlığındaki, benzeri birkaç kilidi açabilen özel anahtarını çıkartıyordu.

Kadın alçak bir sesle:

«Allahtan hanımım öldü de bu günleri görmedi, Müfettiş Bey» dedi. «Yoksa kriz geçirirdi.»

Damalı defter bir kutunun içindeydi. Nemetz onu eline alınca, hepsi aynı sinirli el yazısıyla sekiz defterin daha kutuda durduğunu gördü. İmlâ ve kelime bil-

gisi korkunçtu. Nemetz herhangi bir sayfayı açarak yazıları çözmeye uğraştı.

«1956, 27 Haziran. Kapa çenenil» Sonra onun altındaki satırda:

«29 Haziran. Babana söyle eğer benim odamı bir kere daha kokutacak olursa, o Allahın belası puro-larının hepsini sokağa fırlatırım.»

«4 Ağustos. Al sana Millî Tiyatro için iki bilet. Gidecek birini bul.»

«10 Ağustos. Sabah gazeteleri nerede?»

«15 Ağustos. İyi geceler.»

«16 Ağustos. İyi geceler dilemek bile yok.»

«20 Ağustos. Allah kahretsin! Lütfen susar mısın?»

«1 Eylül. Pekâlâ, dün gece onunla birlikte yemek yeçim. Neden mi? Sana on, yüz, bin sebep söyleyebilirim. Fakat söylemeyeceğim.»

«2 Eylül. Seni uyarıyorum, eğer ona bir kötülük yapmaya kalkışırsan, buradan çıkıp giderim, beni bir daha hiç göremezsın!»

Nemetz kutunun en dibindeki defterin ilk sayfasına bir göz attı. «2 Mart 1952» tarihi okunuyordu. Bu defterde yazılı olanlar 1956'da yazılı olanlardan daha farklı değildi, ne var ki bu defterdeki tarihlerin altında ara sıra esrarengiz bir X harfi göze çarpıyordu; harf çoğunlukla ilkel bir takım çiçekler ve şekillerle süs-lü, çoğunlukla kırmızı kalemle çizilmiş bir çerçe-venin içine alınmıştı.

Bayan Halmy'nin 1952 yılından bu yana doktorun kendisine söylediği her şeyi kaydettiği belliydi. Sayfalar, bir aktörün sadece kendi rolünü okumasına benziyor, esas hakkında bir fikir vermiyordu, fakat yine de doktorun kısa, ters ve sevgisiz satırlarının Anna

Halmy'nin uzun ve öfkeli konuşmalarına bir cevap olduğu belliydi.

Nemetz defterleri topladı, Tiny'ye veda etti ve evden çıktı. Orada geçirdiği zaman fazla aydınlatıcı ve yararlı olmamıştı, ama yine de tümüyle boşa geçmiş sayılmazdı. Doktor Zoltan Halmy'nin özel hayatı yavaş yavaş gözlerinin önüne seriliyordu. Bu, bir haritayı açarak masanın üstüne serip, o renk denizini incelemeye benziyordu: Bereketli ovalar yeşillerle, dağlar kahverengilerle gösterilmiş, siyah çizgiler yolları, kıvrılarak ilerleyen mavi hatlar nehirleri belirtmeye çalışmıştı. Bu haritada hâlâ çözemediği birtakım semboller de vardı. Örneğin Anna Halmy'nin çiçekli çerçevelere alınmış, esrarengiz X'leri gibi. Bu konuda da birkaç tahmin yürütebilirdi; hele 1952'lerdeki bir tarihin altına çizilen iki tane X'in kalp biçiminde bir çerçeve içine alınmış olduğunu gördükten sonra bu konuda tahmin yürütmek o kadar güç olmayabilirdi. Nemetz bundan sonraki günlerde, hayvansal bir öfkeye kapılmış inatçı bir kadının bu yolla ne sağlayabileceğini kendisi de bilmeden tam dört yıl durmaksızın tuttuğu bir hatıra defteri bozuntusundaki sık sık tekrarlanan satırları okuyarak epey vakit geçirdi.

Günlerden pazar olmasına rağmen, Irene Lestak'ı masasında buldu. Kadın asık bir suratla, o kalın, mavi, kalınlığıyla bir hanım bluzundan çok amele kazaklarını andıran bir şey örüyordu.

Nemetz içeri girince:

«Sen ve ben! Böyle iki aptal görülmemiştir!» diye hırladı. «Pazar günleri bile buraya gelen iki deli. Görevin gerektirdiklerinden de öte bir hizmet anlayışı. Sadece gidecek başka bir yerimiz olmadığı için. Göre-

cek kimsemiz olmadığı için. Hattâ yürüyüşe çıkaracak bir köpeğimiz bile olmadığı için.»

Nemetz kadına yarı alaycı bir bakış fırlatarak:

«Sen kendin için konuş» dedi. «Benim gidebileceğim pek çok yer var; yeter ki gitmek isteyeyim. Kaldy'den ne haber? Doktor Hommer'i bulup, kendisinden gerekli izni alabilmiş mi?»

Irene elindeki örgüyü bıraktı.

«Lütfen açık konuşalım, Müfettiş. Doktor Hommer'in hâlâ ortalıkta olacağına asla inanmış olamazsınız. Herkes olabilir de Hommer olamaz, siz de biliyorsunuz. Yok yok! Doğrusu Doktor Hommer hiç bir adres bırakmadan ortalıktan toz olacak kadar akıllı bir adammış. Eğer bana soracak olursanız, şimdi Viyana'da olduğunu, Amerikalılar tarafından büyük bir özgürlük savaşı kahramanı olarak yemeğe ve şaraba boğulduğunu söylerim. Ne de özgürlük savaşçısı yani!»

Nemetz güldü.

«Anladığıma göre, batan gemiden sıvışanlar sadace sıçanlar değil, arada fareler de tüyüyor!» dedi. «Şimdi gelelim işimize. Kaldy'yi yine de Müze'ye gönderebiliriz. Kendisi çok becerikli bir genç olduğundan Bayan Halmy'nin cesedini bulmayı başarabilir. Ne de olsa yeni mezarlar oldukça alçak. Bir de nerede gömülü olduğunu bilen birini bulması gerek.»

Irene hayretle Nemetz'i süzdü.

«Allah aşkına, dışarıda ihtilal olduğunu unutuyorsunuz galiba. Sırf gömecek biri bulunamadığı için ölü bedenler günlerce sokaklarda yatıyor. Oysa siz, yok efendim Anna Halmy'nin hangi açıdan ateş edilen bir kurşunla öldüğünü anlayabilmek için bir kamyon dolusu cesedin gömüldüğü yerlerin açılmasını istiyorsunuz. Lütfen mantıklı olun, Müfettiş. Gerçeği sç/-

lemek gerekirse, emniyet kuvvetlerinde bu kadar uzun bir süre çalışmış olmanın sizin aklınızı bozup bozmadığını ben bile düşünmeye başladım.»

Kadının sözleri Nemetz'in bir kulağından girip, öteki kulağından çıkıyordu. İnleyerek onun masasının karşısındaki alçak sıraya oturdu. Eğer kendisine karşı dürüst olması gerekecekse, Halmy davasıyla tam bir belaya çattığını itiraf etmesi gerekirdi. Bu büyük bir trajedi sayılmayabilirdi, çünkü davanın tümünü sadece onun zihninde parlayan bir kuşku kıvılcımı ortaya çıkartmış olsa da, yine kendi isteğiyle kafasından silip atması mümkündü. Yapacağı tek şey Halmy olayının asla varolmadığına karar vererek bu işi bitirmektir. Bir ihtilal vardı şehirde, bir savaş sürüyordu; binlerce kişi ölüyordu, bir kişi fazla olmuş ne önemi vardı.

Irene'e:

«Yeni haberler var mı?» diye sordu.

«Sadece birtakım söylentiler. Müfettiş Koller'in söylediğine bakılırsa, Başbakan Nagy uçağa bile binecek olsa, arkasında emniyeti açık tabancalı bir AVO polisi duruyormuş. Öte yandan Parlamentonun çevresindeki Rus tankları çekildiler. Sovyetlerin şehrin iç bölümlerinden çekilmelerini sağlamak için birtakım pazarlıklar sürüp duruyormuş. Karılarıyla çocukları da gönderilecekmiş.» Ansızın sesi kesilir gibi oldu. «Ben daima kötümser biri olmuşumdur. Fakat şimdi, eğer bu gerçekleşirse, eğer doğruysa...» Devam edemedi, ağlayacağından korkmuştu.

Nemetz gülerek:

«Beni şaşırtıyorsun, Irene» dedi. «Milliyetçilik denen kurdun en son seni kemfreceğini umardım.»

Irene omuzlarını silktili.

«Deli. 1945'de Ruslar Amiral Horth ve gurubunun ikiyüzlü rejimine bir son verdiklerinde ne kadar se-

vinmiştim. Şimdi Rusların gidişine ondan çok daha fazla sevineceğimi biliyorum.»

Nemetz başını sallayarak:

«Sen eşsiz bir kızsın» dedi. «Şimdi bana arkadaşımız Kaldy'yi bul bakalım. Onu Müze'nin bahçesine gönderip, Bayan Halmy'yi gömülü olduğu yerden çıkarmasını sağlamak istiyorum.»

Ferenc Kaldy küçük çeneli, solgun yüzlü bir gençti. Aynı zamanda çok çalışkandı; oldukça zeki ve biraz da gururluydu. Nemetz'in onu çok takdir etmesinin nedeni asla saçmalık yapmayacağına olan güveniydi. Toprak sahibi bir sınıfın davranış özelliklerine sahipti ve onların diliyle konuşurdu. Oysa bu, işçi ve köylü çocuklarının yeterli sayıldığı bir görev alanı olan polislik için pek olağan bir durum değildi.

Herhalde Parti'de Kaldy'nin sırtını dayadığı önemli bir kişi vardı, fakat Nemetz bunun kim olduğunu araştırarak meraklılığa sahip biri değildi. Ne var ki ihtilal patlak verdiğinde, genç polisin saklanmaya gerek duymaması, karşıt gurupla ilişkilerini de ılımlı bir biçimde sürdürdüğünü kanıtlamıştı. Nemetz yine de soru sormayı gerekli bulmamıştı. İhtiyaç duyulduğu zaman adam elinin altındaydı ya, önemli olan da buydu zaten.

Kaldy bir saat sonra döndü. Getirdiği bilgilere göre Millî Müzenin ön avlusunda açılan bir çukura yirmi kadar ceset gömülmüştü, makinelerle açılan çukur çok derin olduğu gibi ölülerin ebedî istirahatgâhlarına nakledilecekleri ihtilal sonrasına kadar da açılmamasına karar verilmişti.

Nemetz içinden bir küfür savurduktan sonra Kaldy'ye gidebileceğini söyledi.

Özgür Gyoer Radyosunu açıp, bir yazarlar toplantısıyla ilgili olarak sunulan uzun raporu dinledi. Onlar

da Rus birliklerinin geri çekilmesini istiyorlar ve okullarda zorunlu olarak okutulan Rus dili derslerinin kaldırılmasını uygun buluyorlardı. Spikerin tiz sesle ve soluk soluğa konuşma biçimi Nemetz'in sinirine dokundu; bir cümlenin orta yerinde radyoyu kapatıverdi.

Birbirinden korkunç beş günü geride bırakan güneş, bir kez daha batarken, elleri silahlı binlerce kadınla erkeğin nöbet tutmaya devam ettikleri şehri karanlık basıyordu. Her zamanki olağan pazar günlerinin tersine derin bir sessizlik hüküm sürüyordu. Ne tramvay gıcırtıları, ne korna gürültüleri ne de nal sesleri bozuyordu bu sessizliği; tüfekieri ellerinde bekleyen görünmez insanların varlığı bu sessizliğe ağır bir hava katıyordu.

Nemetz kendi kalp atışlarını dinleyerek, hareketsiz oturdu. Kalbinin atışları normalden hızlı gelmişti kendisine. Bedeninde dolaşan kanı hissedebiliyordu: Gözlerinin arkasındaki damarlarda, geçen birkaç günün ayakta geçirilen uzun saatlerinden dolayı hafifçe şişmiş olan ayak bileklerinde, hattâ parmak uçlarında. Birkaç ay önce gittiği doktorun uyarısını hatırladı. 'İçkiden, kadından, geç saatlerde yatma huyundan, sinirlenmekten ve yorgunluktan, kısacası hayattan kaçınacaksın' demişti adam.

Kadınlar büyük bir sorun değildi. Sol kulak memesinden başlayarak çenesine kadar uzanan yara izi bu konuyu çoktan halletmişti zaten. Nemetz için kadın demek bütün gece açık kalan kahvelerdeki kasiyerler ve haydi bilemedin, ucuz gece kulüplerindeki bayan hostesler demekti. Kendisini çirkin ve istenmeyen bir adam olarak gördüğü gençlik yıllarında Nemetz, genel evlerin özgür ve fark-gözetmeyen havasına alışmış; yaşamının geri kalan yıllarında buralara sadık kalmaya devam etmişti. Şimdi elli yaşını da geçmişti ve cin-

sel istekleri hiç de aşırı sayılmazdı. Yine de, ara sıra gençlik günlerinden kalma kadın arkadaşlarına uğradı; tabii, hâlâ ortalıkta olanlarına... Hiç bir zaman altın-yürekli fahişe hayallerine yer vermemişti kafasında. Onları oldukları gibi, yani ahlaksız, doymak bilmez ve genellikle gerçekten kötü ruhlu kadınlar olarak görmüş, ama yine de onlarla beraberken kendini çok rahat hissetmiş, zekalarından, kendilerine özgü kişiliklerinden hoşlanmış, hattâ canavarca cesaretlerine hayran kaldığı olmuştur. Eğer arkadaşlarını bir sıralayacak olsa ilk sırayı Otto Koller alır, onu ise, eski fahişelerden olup şimdi ister Macar ister Rus olsun her önemli kişinin yakından tanıdığı ve polis örgütü tarafından titizlikle ihmal edilerek bar sıfatıyla açık tutulan, şehrin en lüks genelevinin sahibesi Hannah Zagon izlerdi.

İçki bambaşka bir konuydu. Yıllar geçtikçe, hayatındaki rolü artar olmuştur. Uzun süre içkisiz durabilir ve bir sorun üstünde çalıştığı zamanlar elini sürmezdi, fakat iş biter bitmez ya kutlamak ya da eğer başarısız olmuşsa, efkâr dağıtmak amacıyla kendisini bu yasak zevke adardı.

Günlerinin tekdüzeliğini dağıtacak çok az şey vardı. Yine de kendi hayatını harcanmış ya da mutsuz bir hayat olarak görmüyordu. Bir kere, Cinayet Masasında müfettişlikten yukarı çıkamamış olmasına rağmen mesleğini çok seviyordu. Kendisinden çok sonra işe girmiş olanlar şimdi amirleri durumundaydılar, fakat bu onu rahatsız etmiyordu; çünkü onlar son siyasal dönemin ortaya çıkardığı kişiler olduklarından daha önceki rejimlere bağlı kişilerin sonuna uğramaları da daima mümkündü.

Allahtan, politika kendisini hiç bir zaman ilgilendirmemişti. İmparator Franz Josef'ten, komünist dik-

tatör Béla Kun'a, Nicholas Horthy'den bir başka komünist Matyas Rákosi'ye kadar değişik inançlara sahip pek çok kişi yönetmişti ülkesini; Nemetz ise asla değişmemişti. Her zaman adaletten, düzenden, görevini yerine getirebilmekten yana olmuş, hırs denen şeyin 'köküne kibrit suyu' felsefesini gütmüştü.

Önceki salı hiç beklenmedik bir biçimde patlak veren ihtilal, ister itiraf etsin ister etmesin, uzun süredir devam edegelen ilgisizliğini biraz olsun sarsmayı başarmıştı. Önce korkuya kapılıp canı sıkılmış, sonra ise bu huzursuzlukların kışkırtıcı ajanların işi olduğuna inanmıştı. Oysa daha sonra ansızın kafasına dank eden gerçek, bütün bu olayların umutsuzluktan doğan son derece saf, samimi ve içten gelme bir sonuç olduğuydu: Belki ancak yüz yılda bir kere gerçekleşebilecek olan bu olay savaş bakanlıklarının, başbakanların kapalı odalarında değil, kızgın bir milletin benliğinin derinliklerinde doğuvermişti.

Birkaç saat süreyle daha önceden hiç tatmamış olduğu bir duygunun heyecanını tattı. Sonra bu duygu geldiği gibi kayboldu. Bu kavgada isyancıların galip çıkması öylesine zayıf bir ihtimaldi ki...! 'Eğer kaybederlerse Allah yardımcıları olsun' diye düşündü.

29 Ekim, Pazartesi

SABAHIN saat sekizinde Merkez'e doğru yürüyen Nemetz sokakları dolduran halkın arasından güçlükle ilerleyebiliyordu. Ekim ayına göre hava kuru ve ılıktı; anlaşıldığına göre şehrin tüm insanları ateş-kesten yararlanarak temiz hava almaya karar vermişti. Kişi-

nin kendisini anormal şartlara uydurmadaki hızına şaşmamak elde değildi. İşte son on yıldır barış ve düzen içinde, halkına ev, taşıt ve fiziksel güvenlik sağlamış olan Budapeşte şehri... Sonra ansızın, hiç bir uyarı gelmeden bir savaş alanı haline dönüşüyor, her köşeden ateş ediliyor, her köşeye barikat kuruluyordu. Sıradan vatandaş ise hâlâ, olayların bu umulmadık değişimi karşısında paniğe kapılmadan, sanki uzun süredir bunların olacağını biliyormuşçasına yürüyüşe çıkıyordu.

Bu sessizliğin ne kadar süreceği belli olmadığı için, o sabah herkes bir telaş içindeydi. Alışveriş yapımları, kayıplarını aramaları, ölülerini teşh'is etmeleri için belki çok kıt bir zamanları vardı. Ayrıca görülecek şeyler de çok fazlaydı. Yanmış arabalar, havaya uçurulmuş tank artıkları, sonra Macarı da Rusu da birbirine benzeyen cesetler. Ruslar yanmış taşıtlarının yanbaşıda yatıyorlardı; kimisi yarı yarıya yanmış kütükleri, kimisi ise öğle uykusuna yatmış çocukları andırıyorlardı. Birkaçı bir gün öncesinden kireç serpilerek örtülmüştü, bu durum onlara, askerî bir mezarlığa dikilecek toplu alçıdan heykeller görünümü kazandırıyordu.

Ölülerden kimisinin göğsüne sonbahar çiçeklerinden buketler konmuş, kimisinininkine ise bir iple birbirine bağlanan iki dal parçasından haçlar yerleştirilmişti. Anacadedeki evlerin hemen hemen hepsi isabet almıştı. Alt katlardaki dükkanlar yıkılmış, vitrinleri parçalanmıştı. Korunmasız kalmış dükkan vitrinlerindeki eşyaları, ekim rüzgarıyla sürüklenen toz, kir ve ölü yapraklar kaplamıştı. İç çamaşırları, kitaplar, elbiseler, mücevherler, mutfak eşyaları, ayakkabılar, çoraplar açıkta, kir pas içinde durmaktaydılar. Kim istese

«İlini uzatıp bu zengin piyangodan yararlanabilirdi, oysa hiç kimse böyle bir şeye yeltenmiyordu.

Daha kalabalık yerlerde üzerlerine karton kartlar çivilenmiş fiçılar vardı. Kartonlarda büyük harflerle, «İHTİLALİN YETİM VE DULLARI İÇİN» yazısı göze çarpıyordu.

Son iki gündür bu tür fiçılar mantar gibi şehrin her yanından fışkırıvermişti. Ne zaman bir fiçı ortaya konacak olsa, az sonra her sınıftan insanın paralarıyla doluveriyordu.

Nemetz bu fiçılardan birinin yanından geçerken, genç bir adamın durup cüzdanını çıkartarak, kağıt para yığınının içine yüz forentlik bir banknot bıraktığını gördü. Adamın görünümü hiç yabancı gelmemişti. Nemetz'in güçlü bir yüz hafızası vardı. Zihni, bir kez gördüğü kişiyi bile derhal resimleştirerek beyninin derinliklerinde, yanlış yapmayan bir sisteme yerleştirirdi.

Her zaman olduğu gibi bu yüzle birlikte aklına isim de geldiğinden, adamın ardından:

«Lehotzkyl» diye seslendi.

Adam döndü. Kısa boylu, geniş omuzlu, çarpık bacaklıydı. Yüzü iri, olgun sivilcelerle kaplıydı; kazaklara özgü çekik, zeki gözleri vardı. Budapeşte'nin yerlilerinden, kenar mahallelerin yetiştirdiği yankesicilerden olduğu halde, gören'ler kendisini genellikle Rus askerlerine benzetirlerdi. Müfettişi tanıyınca neşeli, mutlu bir gülümsemeyle dudakları aralandı. Dişleri çarpık ve küçüktü, öndekiler mat çelikle kaplıydılar.

«Oooo, Müfettiş Nemetz... İşe bakın hele... Özgürlüğe kavuştuğumun üçüncü günü sizinle karşılaşmak!»

«Nasıl oldu da bıraktılar seni? Son duyduğumda, iki yıl hapse mahkum olmuştun.»

«Öyleydi ya... Fakat Müfettiş Bey, Foe cezaevinde bir gurup politikacıyla arkadaş oldum. Kötü bir kişi de olmadığımın onlara elimden gelen alanlarda yardımcı oldum. Ne de olsa, oraları iyi bilirim, değil mi? Sonra ihtilal patlak verdi, onlar serbest bırakılırken ben de birlikte çıkıverdim. Bunlar tarihî günler, Müfettiş Bey. Benim aşırđığım hanım çantalarına kim aldırır ki?...»

Nemetz adamı, kendi 'müşterilerinden' olmadığı halde yine de oldukça iyi tanırdı. Küçük hırsızlıklar Müfettiş Koller'in ekibinin göreviydi; Lehotzky eğer koskoca bir hafta boyunca korkunç bir cinayet olayının baş zanlılarından biri olmasaydı, yine de Nemetz'in kapısını çalmayacaktı. Şehirdeki cinayet olaylarının sayısı, sanki siyasal nedenlerle işlenenlerden geri kalmak istemiyormuşcasına son zamanlarda orantısız bir ölçüde yükselmişti. Artan heyecan ve korkuyu yatıştırabilmek amacıyla polis, her suç için bir zanlı bulmak zorunda kalmıştı; ne pahasına olursa olsun... Ernoe Lehotzky gibi zararsız küçük hırsızlar da bu arada kendilerini, ne denli değerli elemanlar olduklarını kanıtlamak için uğraşan polis memurlarının cinayet ithamlarıyla karşı karşıya buluvermişlerdi. Onun davasıyla Nemetz'in görevlendirilmiş olması Lehotzky'nin şanslılığıındandı. Müfettiş Nemetz kendi yavaş, derinlemesine araştıran yöntemleriyle genç adamın suçsuz olduğunu kanıtlamayı başarmıştı. Çözümlememiş bir dava ellerinde kaldığı için üst mevkidekilerin şiddetle öfkelenmelerine sebep olmuştu bu davranışı. Suç mutlaka cezalandırılmalıydı ve kanunun yeni yorumlanışına göre cezalandırılan kişinin ille de suçu işleyen olması gerekmiyordu. Ceza verilmeli, günlük gazetelerde yayınlanmalıydı; bu yeterli bir tatmin şekliydi.

Lehotzky, Nemetz'in hayatını kurtardığını hiç bir

zaman unutmamış ve kendi anlayışıyla ona hep şükran duymuştu. Yıllardır her Noelde Nemetz'in ev adresine Lehotzky'nin annesi tarafından yetiştirildiği iddia edilen besili bir hindi gönderilirdi. Bir noelde Nemetz, sözü edilen annenin uzun süredir Kerepesi mezarlığında yatmakta olduğunu ve hindinin geliş tarihinin, kümes hayvanları yetiştirme kooperatifine ait bir kamyonun şehrin pazar yerinde dağıtım yaptığı sırada yer alan hırsızlık olayıyla garip bir biçimde bağdaştığını farkedince, bu alışkanlığa da son verdirdi. O zamandan sonra Lehotzky'den kabul ettiği şeyler sadece yeraltı dünyasıyla ilgili ufak tefek bilgilerdi. Bu arada Lehotzky, yakalanma ihtimalini olağan bir iş kazası olarak kabullenerek, ilk seçmiş olduğu daldaki mesleğini yorulmak bilmeksizin sürdürüyordu.

Gülümseyerek:

«İnanmayacaksınız ama, Müfettiş Bey» dedi, «ben de ihtilalin kahramanlarından biriyim. Evet, Allahın belası bir kahraman! Cuma günü koluma bir kurşun bile yedim —sadece etim zedelendi o kadar— çünkü bir arkadaşın hayatını kurtarmaya çalışıyordum. Kendisini tam zamanında çekmişim; az daha Rus tankı tarafından ezilecekti. Ben Astoria Oteli'nin karşısında mevzilenmiş bir gurupla beraberim. Orszagos Gazinosunun damındayız.»

Nemetz:

«Peki neden şimdi damında değilsin?» diye öğrenmek istedi.

«Yemek sağlamak için aşağı indim. Arkadaşlar için demek istiyorum.» Lehotzky sırtındaki şişkince torbayı işaret etti. «Şimdi Lili'den geliyorum. Onu hatırladın mı? Teğmen Varga denilen o it herif Baldauf cinayetini benim üstüme yıkmak istediğinde benim

başka yerde bulunduğumu ispat etmek için ortaya çıkan kız vardı ya, o... Bir yıldır Lili, Schuck's adlı bir lokantanın mutfağında çalışıyor. İyi bir işi var. Yiyecek kontroluna bakıyor. Onun için de evinde bir sürü konserve yiyecek bulunuyor. Bu arada ithal edilenler de var tabii! Hayvar, kaz ciğeri, ananas...»

Nemetz:

«Ne de denetliyormuş hani» diye homurdandı.

«Onu kim suçlayabilir? Schuck's lokantasının kendi işçilerine verdiği yemekleri bir tatmanı isterdim. Domuz yemi. Gerçekte mutfak kırıntısından başka bir şey değil. Onun için ara sıra kendisine biraz değişik türden yiyecek ayırma gereğini duyuyor. Üstelik burada ne kötülük olabilir? Lokanta devletin malı değil mi? Eh, devlet de işçilerin kendisi. Demek ki kendisine ait olan bir şeyi almış oluyor.»

Bir an için Nemetz içinde acı bir öfkenin kabardığını hissetti. Ne kadar alçak, rezil, kötü ruhlu insanlar vardı dünyada! Hırsız, dolandırıcı, fahişe, pezevenk dolu bir şehirdi bul Poliste kaydı bulunan Lehotzky normal bir vatandaşa oranla daha güvenilir, daha açık bir kişiydi. Yankesiciydi. Kendisinden neler beklenebileceğini, ne ölçüde güvenilebileceğini bilirdiniz hiç olmazsa. Bir bilmece değildi bu adam. Bilmece olan, lekesiz bir sicile sahip **sokaktaki adam, yoldaş işçi'ydi**. Üstüne yağlı, kirli bir iş pantolonu geçirmiş, göğsüne Stalin ödülünün kurdelesini iliştilmiş adamla evinde kahramanca dört çocuk yetiştiren ve aynı zamanda fabrikada çalışan kadın vardı ya... Onlar üzerine kesin olarak ne biliyorduk? **Onların** ahlâk bozukluğunun derecesini kim ölçebilirdi?

Lehotzky'nin yüzündeki gülümseme sönerek yerini üzüntülü bir ifadeye bıraktı.

«Beni tevkif ettirmeyeceksiniz, değil mi Müfettiş Bey?» diye sordu.

Nemetz başını sallayarak:

«Yok, hayır» dedi. «Sadece seni gördüğümü unutmaya çalışacağım. Fakat adımlarını dikkatli at Ernoe.» Para toplanan fıçıları göstererek devam etti. «Sakin bunlar sana fazla çekici gelmeye başlamasın. Burada böyle, savunmasız duruyorlar.»

Lehotzky, Nemetz'e öfkeli ve kibirli bir bakış fırlattı:

«Benim bu fıçılardan bir kuruş bile almayacağımı bilmiyor musun? Böyle bir şey yapamayacağımı? Bana inanıyorsun, değil mi?»

Nemetz başını salladı:

«İnanıyorum.» Ve nedense inanıyordu da.

Lehotzky'nin yüzünde yeniden aynı gülümseme belirdi.

«Şimdi artık gideyim, Müfettiş Bey.»

Nemetz'in kafasında ansızın şimşek gibi bir düşünce parladı.

«Dinle Ernoe... Bana bir iyilikte bulunabilir misin?»

«Söyle yeter!»

«Bir kadın var... Doktor Zoltan Halmy adında bir doktorun karısı...» Ondan hâlâ hayattaymış gibi söz etmesinin özel bir nedeni vardı. «Kendisinin karaborsayla ilişkileri olduğunu sanmama yetecek kadar deliller var elimde. Babası Veritas Deri Fabrikasının müdürüymüş. Janos Toth. Parti üyesi. Beşinci Bölgede büyük adamlardan biri sayılabilir. Acaba bu kadınla ilgili bir şeyler öğrenebilir misin bakalım?»

Ansızın doğuveren bu içgüdüsel düşüncayı izlemeye karar vermişti. Anna Halmy'nin karaborsacılık

konusunda yakın işbirliği olan kişilerden ya da hoşnut edemediği bir müşteri tarafından öldürülmüş olması ihtimali de vardı. Düşündükçe fikrini daha çok sevdi. Böyle bir şey Doktor'u ve sevimli Miss Mehely'sini temize çıkartırdı. Parlak ve bulut düşmemiş bir geleceği hakeden iki genç...

Merkez binasının çevresindeki kaldırımlar hâlâ parçalanmış durumlarını koruyorlardı, fakat sonuna kadar açık duran ana kapıya geçebilmek için bir köprü görevi gören kalın tahtalar konulmuştu. Giriş kapısında nöbetçi bir polis memuru duruyordu şimdi. Yanmış otobüsü biraz yerinden oynatmak suretiyle, binaya girişi daha da kolaylaştırmaya çalışmışlardı.

İçerisi yeniden yazı makinalarının gürültüleri, kadın, erkek ve koridorlarda hızla koşuşan ayak sesleri, açılan ya da çarpılarak kapanan kapı gürültüleriyle doluvermişti. Emniyet örgütlerinin başına getirilecek bir ihtilal konseyini derlemek ve seçmek üzere yapılan bir toplantı sürmekteydi. Ülkenin her yanında, fabrikalarda, tiyatrolarda, birliklerde; esnaf loncalarında, hattâ profesyoneller arasında bu tip toplantılar düzenlenmeye başlamıştı. Hepsi birbirinden değişik adlar altında toplanmış oldukları halde, hâlâ karışıklık ve heyecan içinde, yeni bir demokrasinin itilimi olarak ortaya çıkan bu gurup toplantılarının tümünde amaç düzeni koruyabilmek ve yiyecek dağıtımını denetlemektir. Yavaş yavaş zihinlerde beliren bir fikir, sağa kaymanın, ihtilalin başlangıcında duyulan korkuya değmediği şeklindeydi. Zalim ve insafsızca davranışlarda bulunmamış bir kişi, komünist bile olsa, geleceğe umutla bakabilecekti.

23 Ekim'i izleyen ilk karışıklık günlerinde, evle-

ından dışarı çıkmayarak ansızın gelen soğuk algınlığı, migren, astım ya da hazımsızlık benzeri rahatsızlıklarını geçiştirmeye uğraşan kadın ve erkek işçiler durumun normal bir gelişim izlediğini görünce iyileşivermişlerdi. Şimdi yarı utangaç, yarı huzursuz, fakat hepsi de pek meşgul, daha doğrusu bu kadar çabuk iyileşebildikleri hastalıklarından söz edemeyecek kadar meşgul bir biçimde masalarında oturuyorlardı.

Nemetz paltosunu yeni asmıştı ki, Irene başını içeri uzattı. Ancak müfettişin eğitim görmüş kulaklarının farkedebileceği hafif bir heyecan gizli sesiyle:

«Doktor Halmy adında biri sizi görmek istiyor» dedi.

Nemetz kısa bir duraklamadan sonra:

«İçeri çağırır kendisini» diye cevap verdi.

Buruşmuş gri elbisesi, temizliği kuşku götürür kravatsız gömleği, dağınık saçları ve gözlerinin altındaki derin halkalarla Doktor Halmy, ilk karşılaştıkları anın belleğinde kalan meleği değildi artık. Gariptir bu yorgunluk kendisini daha yaşlı göstermemiş, tersine birkaç yaş daha gençleştirmişti. Hastanedeyken diktatörüksü bir otorite sembolüyken, şimdi çok genç, kayıp ve incinmesi mümkün, zavallı bir hal gelmişti üstüne.

Nemetz elini uzatırken:

«Size ne gibi bir yardımım dokunabilir, Doktor?» diye sordu.

Doktor Halmy kendisine uzatılan eli hafifçe sıktı.

«Beni görmek için yeniden zahmet etmeyesiniz diye, ben sizi görmeye geldim, Müfettiş Bey. Siz polisler insanı en güç anlarda ararsınız. Doktor Soos'u yerime bırakarak bir cankurtaran arabasıyla geldim. Cankurtaranın şoförü Ferihegy havaalanından bize

gönderilen ilaçları yükleyecek ve tam bir saat sonra beni almaya gelecek. Bir saat süreyle emrinizdeyim. İstedığınız her soruyu sorabilirsiniz. Ne kadar aptalca olursa olsun, elimden geldiğince cevap vereceğim.»

Nemetz:

«Pekâlâ» dedi. «Karını öldürdün mü?»

Bu sorunun doktor üstünde bir çok etkisi yapacağını ya da isyana sevkedeceğini umduysa yanılmıştı. Genç adam sadece başını sallayarak kıkırdamakla yetindi.

«İşte size aptalca bir soru. Buna olumlu bir cevap vereceğimi ummadığınıza eminim.»

Nemetz başını salladı:

«Gerçeği isterseniz, ummadım tabii. Bir kere sizin karınızı öldürdüğünüze inanmıyorum. İkincisi de öldürmüş bile olsanız, bunu itiraf edeceğinizi sanmıyorum. Hiç değilse şu sırada.»

Doktor cebinden bir paket Camel sigarası çıkararak Nemetz'e ikram etti. Nemetz'in, Camel'in onun için çok sert olduğunu söylemesi üzerine, kendisi bir tane yakmak için izin istedi. Nemetz, doktorun bu küçük görgü kuralını ne ölçüde alışkan bir rahatlık içinde yerine getirdiğine dikkat etti.

Doktor zihin okumada pek başarılı değildi. Hiç değilse o gün durum böyleydi.

«Korkarım benim hakkımda pek iyi şeyler düşünmüyorsunuz» oldu ilk sözü. «Kötü bir koca olduğum gibi daha da kötü bir dul örneği verdim size. Ne bir gözyaşı, ne yas, ne siyah giysiler. Sizi daha da şaşırtacak bir şey söyleyeyim mi: Bu sigaraları karımın konsolunda buldum. Hem de iki karton dolusu. Aldım ve şimdi de içiyorum. Hiç bir vicdan azabı, pişmanlık duymadan içiyorum.»

Neşeli, alaycı gözlerle Nemetz'e baktı. Sonra kolundaki saate bir göz attı.

«Müfettiş Bey tam beş dakika oldu geldiğim» dedi. Azarlarcasına başını sallayarak devam etti. «Şimdi geriye sadece elli beş dakikanız kaldı. Eğer burayı kelepçelerle terketmezsem, bir daha da hiç getiremeyeceğinizi şimdiden söyleyeyim size.»

Nemetz kaçamak bir cevap vermeyi uygun bularak:

«Vaktimi boşa geçirmiyordum ki, Doktor» dedi. Hoş bir biçimde canlandığını ve eğlenmekte olduğunu hissediyordu. Scl dirseğini masaya, çenesini de eline dayamış, önündeki bir kağıt parçasına küçük şekiller çizmekle meşguldü. Bu işlem, kendisini bir konuya iyice vermek istediğinde çok yararlı olur, aynı zamanda karşısındaki insanın da not aldığını sanmasına yardımcı olurdu. Oysa Nemetz not almazdı. «Bakın» diye ekledi. «Bu garip bir dava. Ne ceset var, ne tanık, ne suç silahı, ne de bir delil. Karınızla ilişkisi olan herkesi bana anlatmanız gerekiyor. Bilmecenin çözümü bu kişilerden doğacak. Onların söylediği ve yaptığı şeylerden değil de, kimliklerinden. Acaba aralarında katil var mı? Bizim aradığımız katili kastetmiyorum şimdi; herhangi bir katil. Ne kendisinin ne de bir başkasının hayatını savunmak söz konusu olmadığı halde tabancasının tetiğini çekebilecek niteliğe sahip bir adamı kastediyorum şu anda. Böyle bir şey yapabilmek için, belirli bir insan tipinden olmanız gerekir. Katil tipi. Tabii ki hayatta hiç kimseyi öldürmeden göçüp gitmiş pek çok katil yapılı, bu niteliğe sahip kişi vardır. Ne var ki...»

Doktor sözünü kesti:

«Bütün bunlar çok ilginç de, siz lütfen ana konuya döner misiniz?»

Nemetz başını salladı:

«Pekâlâ. Karınız kimlerle görüşüyordu? Aile fertleri, hizmetkârları, dostları, iş ilişkileri?...»

Doktor omuzlarını silktilti:

«Ailesi mi? Anası, babası, kız kardeşi, eniştesi, üç yeğeninden ibaret. Çocuklar dahil hepsi birer canavar. Fakat deyimi bilirsiniz: Bir karga, bir karganın gözünü oymazmış! Hizmetkârlara gelince, bir tek Tiny vardı. Onunla tanıştığınıza göre nasıl bir insan olduğunu anlamışsınızdır. Benim kanımca o, sizin aradığınız, cina-yet işleyebilecek tiplerden değil. Yemekleriyle zehirlenmek mümkün. Ama bunu da kesinlikle istemeyerek yapmış olur. Dostları? Bu konuda fazla yardımcı olabileceğimi sanmam. Karımla benim hiç bir zaman ortak arkadaşlarımız olmadı. Hiç bir toplumsal ilişkimiz olmadı daha doğrusu. İlk evlendiğimizde, birlikte büyüdüğüm bazı kişilerle tanıştırdım onu. Ne yazık ki, yürütemedik. Bunda suçlu tamamen kendisiydi. Herkesin kendisini hor gördüğünü sanıyordu, belki de öyleydi; bu nedenle de onlardan önce davranmaya çalışıyordu. Biz mi onları ektik, yoksa onlar mı bizi ektiler bilemeyeceğim. Fakat arkadaşlarımızla görüşmelerimiz kesildi. O iş de böylece bitti.»

«Ya kız kardeşiniz? Onun, karınızla ilişkisi nasıldı, Bir kız kardeşiniz var, değil mi?»

Doktor gülmeye başladı.

«İşte bu dikkate değer bir konu. İşte size, Anna'dan gerçekten nefret eden bir kadın. Onunla evlendiğim için benimle darıldı. Sonradan barıştık, yani ben ve kız kardeşim demek istiyorum. Anna'ya asla ısınamadı. Ondan kurtulmam için bana baskı yapar dururdu. Tabii öldürmemi amaçlamazdı bu baskılarıyla; sadece ayrılmamı söylerdi. Fakat şimdi düşünüyö-

rum da, belki de katil odur. Katil olabilecek yaradılıştaydı, ansızın parlayıverirdi. Sizin için çok iyi seçilmiş bir zanlı olabilir; ne var ki sekiz yıl önce Kanada'ya göç etti ve o gün bugün buralara dönmedi.»

Nemetz, doktorun sigarasını tazelemesini bekledi. Ellerini izledi. Hiç de titremiyorlardı.

«Kız kardeşinizin ve arkadaşlarınızın doğru bulmadıkları şey neydi ki, karınıza cephe almışlardı? Geçmiş mi yoksa kişiliği mi?»

«Her ikisi de diyebilirim. Hiç değilse kız kardeşim açısından durum böyleydi. Ben karımla ilk tanıştığımda, annemin yanında çalışıyordu. Evlatlık olarak. Hizmetçi, daha doğrusu. Bu ilk işi de değildi üstelik. Ev hanımlarının pırlanta dedikleri türden bir hizmetçi değildi asla. Çok sevimliydi; siyah bir elbise giyer, üstüne beyaz, küçük bir önlük takardı, ama eve bütün katkısı bu sevimliliğiydi işte. İşinden nefret ederdi, oysa yedinci sınıfı bir türlü geçemediğinden başka bir işte çalışacak hali de yoktu. Bence o günlerdeki tek isteği kendisini çalışmaktan kurtaracak bir erkek bulup evlenmektir. Ailesi alt tabakadan işçilerdi: Babası Veritas Deri Fabrikasında kapıcıydı. Bu dediğim 1943 yılında. O zamandan beri çok daha önemli görevlere terfi ettirildi: Ustabaşı, personel şefi ve iki yıl önce de fabrikanın yöneticisi oldu. Kendisinin Parti üyesi olduğunu söylememe bilmem gerek var mı? Üstelik de çok faal bir üye. Hele 1948'lerde... 1943'de kendisini ilk tanıdığımda oldukça zararsız bir adama benziyordu. Kızını görmek için eve gelirdi. Onu nasıl hatırlıyorum biliyor musunuz: Mutfağın köşesindeki küçük bir tabureye oturmuş, kepini eline almış, içeri kim girerse girsin derhal ayağa fırlayan biri... Ruslar Budapeşte'yi işgal etmeden

önce, çok akıllıca davranarak kestirdiği Hitlerimsi bıyıkları vardı. Onu hiç bir zaman sevemedim, fakat bunu çirkinliğine verirdim. Hitlerimsi bıyıklarından ve budalaca bir gülümsemeden daha fazla özellikleri olduğunu keşfettiğimde, çok geçti artık. Köşesinden kalkmış, bir mutfak taburesinden çok daha fazla şeye tekme vurmuydu.»

Saatine göz attı, sonra ayağa fırlayarak uzun ve sinirli adımlarla odada dolanmaya başladı. Nemetz sandalyesinde geriye kaykılarak, Halmy'nin bundan sonra anlatacaklarını beklemeye koyuldu. Kitap rafındaki bir şey doktorun dikkatini çekmiş olmalı ki, durdu, kalın bir cildi eline aldı.

Başlığı yüksek sesle okudu.

«Amerikan Cinayet Suçları Kanunu ve Kriminoloji Kayıtları... Bu binada böyle seylerin okunması gerektiğini bilmiyordum.»

Nemetz:

«Gerekmiyor zaten» diye cevap verdi.

«'Traité de Psychologie'; Pavlov'un 'Conditioned Reflexes'i; Wynd'in Grundriss der Psychologie'si; Freud'un 'Über Psychoanalyse'i..'» Soru dolu bakışlarla Nemetz'i süzdü. «Bunlar sizin kitaplarınız mı?»

Nemetz başıyla evetledi.

«İngilizce, Fransızca ve Almanca konuşabiliyorsunuz demek?»

«Almancayı oldukça iyi. Fransızca'yı idare edecek kadar. Fakat İngilizce! Buna konuşmak diyemeyeceğim. Haksızlık olur.» Nemetz yavaşça ayağa kalktı ve kitaplığın yanına geldi. «Fakat anlayabiliyorum. Yazılı olduğu zaman konuşulduğundan daha iyi anlıyorum. Bir ara Berlitz Okulunda kurs görmüştüm. Bir yıldan fazla sürdürdüm bu çalışmayı. Ne yazık ki, pratik ya-

pacak vaktim olamadı. Fakat İngilizce çok eser okurum, çoğunlukla da kriminoloji...» kıkırdayarak devam etti, «bir de dedektif öyküleri. Eski, yeni. Conan Doyle'den tutun da Mickey Spillane'e değin. Agatha Christie, Chandler, Simenon. Elime ne geçerse.»

Doktor yürümekten vazgeçmişti, yine de oturmuyordu. Elindeki sigarasının külleri yere dökülerek sırtını duvara dayamış duruyordu. Nemetz'e hitap etmekten çok, kendi kendine konuşur gibi alçak sesle:

«Annem şiddetli bir İngiliz hayranıydı» dedi. «Teyzelerinden biri bir İngiliz centilmeniyle evlenerek Sussex'e yerleşmiş; annem de genç kızlığında iki yılını İngiltere'de geçirmiş. O zamandan sonraki hayatının kendisini tam olarak tatmin ettiğini hiç sanmıyorum, yani Macaristan'daki hayatının... Tabii bunu hiç bir zaman söylemedi. Bu bizi, babamı, kız kardeşimi ve beni kırabilirdi. Üstelik annem düşüncesiz hiç bir harekette bulunmayan, son derece iyi yürekli bir kadındı. Hankiss ailesindendi. Belki bu soyadını duymuşsunuzdur; ailede birkaç bakan, profesör, yazar vardır. Örneğin şair Lorant Hankiss...»

Nemetz:

«İyi insanlardır» dedi. «Bu özelliklere sahip tek bir aile olması ne kötü! Onlar gibi birkaç aileye ihtiyacımız var oysa.»

«Acaba?... Bu ülkenin önderlere ihtiyacı var, hayalcilere değil. Ben her zaman için Hankisslerin yaşadığımız zamanın en az elli yıl gerisinden geldiklerini düşünürdüm. İçinde bulundukları devre hiç uymayan bir gurup insan. Ergeç ortadan kalkmaya mahkum. Ailenin hiç bir ferdi savaştan sağ çıkmadı. Sadece dul eşlerinden kimisi hâlâ hayatta.»

Nemetz:

«Ne yazık» dedi.

«Annem de ötekiler kadar tahammülsüzdü aslında. Hattâ belki onlardan da daha tahammülsüzdü. Çünkü İngiliz olan her şeye tapıyordu. Üstelik de Alman hayranlığının yaygın olduğu bir devirde. Her akşamüstü çay! Düşman tarafından sarılmışken bile. Kırk sekiz metrekarelik bir kömür mahzeninde, yemek yiyen, uyuyan, iskambil oynayan, sevişen ve barsaklarını boşaltan otuz kişiyle birlikte...»

Nemetz:

«Benim sığınakta olduğum günlerde aramızda iki veremli vardı» dedi. «Bunlardan biri, genç bir kızdı, dışarı çıkmamıza iki hafta kala öldü, onu mahzeninde bir yere gömmemiz gerekti. Pek de beceremedik galiba, çünkü birkaç gün sonra koku dayanılmaz bir hal aldı. Ben de eşyalarımı topladığım gibi, hava saldırılarının durakladığı bir sırada, dördüncü kattaki kendi daireme çıktım ve orada kalmaya başladım. Boğularak ölmektense havaya uçurulmayı seçtim.»

1944 yılının aralık ayıyla onu izleyen ocak ayında Almanlarla Ruslar şehre sahip çıkabilmek için halkın tepesinde uçaklarla savaşırken, ölümü yenmeye, kurtulmaya çalıştıkları pis kokulu, rutubetli deliklerden anılarında kalan acıklı ve gülünç pek çok öyküleri vardı birbirlerine anlatacakları... Korkaklarla canı sıkılanlar arasında sık sık atışmalar, yumruk yumruğa dövüşmeler ve saç çekmeler oluyordu, aynı zamanda genç aşklar doğuyor, vahşi, umutsuz bir kahramanlığın çeşitli örnekleri veriliyordu: Bebeğe bir şişe süt sağlayabilmek ya da yandaki evin yıkıntıları arasında uluyan bir köpeği kurtarabilmek için hayatlarını verenler vardı.

Doktor devam etti:

«Ben savaş sırasında Sağlık Bölüğünde görevliy-

dim. Rus sınırıyla Budapeşte arasında gidip gelen bir hastane treninde çalışıyordum. Güney istasyonunda bir gurup yaralıyı indirdiğimiz sırada Sovyet Ordusu şehre girdi. Aralık ayının sonuydu, Noelden hemen önceydi. O ara artık savaşa daha fazla dayanamayacağıma inanmıştım. Almanlarla birlikte geri çekilmek yerine ayrıldım. Hâlâ üniformalı olduğum için eve gidip kılık değiştirmem gerekiyordu. Buda'daki tren istasyonundan, Annemin Peşte'deki evine yolculuk göze alınır cinsten değildi doğrusu. Asıl tehlike Ruslar değil, ordudan ayrılanların peşine düşen Alman SS'leri ve Macar askerî polisleriydi. Akşamın beşine doğru eve vardığımda annemi sığınakta buldum. O korkunç pisliğin, bataklığın ortasında Kraliçe Anne stili koltuklarından birine oturmuş, önüne çektiği gerçek bir saray masasının üstündeki Wedgwood (*) çaydanlığından Crown Derby fincanına çay boşaltıyordu. Masaya dantel bir örtü serilmişti. Bayat mısır ekmeği dilimlerine domuz yağı sürülerek hazırlanmış sandviçler gümüş bir tepsinin üstüne dizilmişti. Anna da elinde, sıcak su bulunan yedek bir demlikle, yanbaşıyla ayakta duruyordu... Bu, hayatımda gördüğüm en sinir bozucu manzaraydı. Birkaç adım ötede küçücük bir oğlan çocuğu eline geçirdiği kovanın içine kusarken, bir kadın alkolle yakmaya çalıştığı uydurma ocakta soğan kızartırken annemin bu çay töreni geleneğini sürdürmesi ve siyah-beyaz üniforması içindeki Anna'nın darbe yemiş kişilerin yardımına koşan bir iyilik meleği havası içinde sadece annemin çayıyla ilgilenmesi akıl alacak şey değildi. Daha doğrusu Anna'yı görür gör-

(*) **Wedgwood:** İngiltere'de Joseph Wedgwood tarafından icad olunan ve renkli zemin üzerinde beyaz süsü olan bir çeşit çömlek işi.

möz kafamda canlanan hayal bu iyilik meleği hayali oldu. Bir önceki iznimde kendisiyle ufak bir maceraya girişmişim; belki orduyu terketmemin nedeni onunla yeniden beraber yatacağımı düşünmek olmuştu.» An-sızın susuverdi, olduğu yerde hızla dönerek Nemetz'e baktı. «Bütün bunları size neden anlatıyorum sanki?» Kısa, neşesiz bir gülüş savurdu. «Ve siz de niçin dinli-yorsunuz?»

Bir an için Nemetz bu sahneyi daha önce yaşa-mış gibi bir duyguya kapıldı. Sonra hatırladı. Olay 1930'larda, bir borsacının sekreteri olan genç bir ka-dının Zugliget ormanlarında başından vurularak öldü-rülmesinden sonra açılan soruşturmada geçmişti. Baş-langıçta olay intihara benziyordu: Cesedin yanibaşın-da, maktule ait olduğu anlaşılan küçük bir tabanca bu-lunmuştu; kadının şakağında yanık izleri vardı ve evde masasının üstünde veda mektubu denebilecek birkaç satır duruyordu. Bundan sonra yavaş yavaş birtakım birbirine uymaz, saçma noktalar su yüzüne çıkmaya başlamış, son derece yorucu geçen altı hafta sonunda Nemetz, borsacıya suçunu itiraf ettirecek güçteki de-lilleri toplamayı başarmıştı. O da Doktor Halmy gibi a-laycı ve zeki bir kişiydi. Hattâ ikisi arasında dış görü-nüşleri açısından da hafif bir benzerlik vardı, saçların rengi ve bedenlerin ince, uzun kıvraklığı tıpkı gibiydi. inatçı yaradılışına rağmen Nemetz, borsacıyı sevmişti. Bu, arenalarda kendisine çok zor dakikalar yaşatan a-kıllı ve cesur bir boğaya karşı matadorun duyduğu tür-den garip, karışık bir sevgiydi. Şaşkınlıklarıyla görevi-ni çocuk oyunu haline getiren, çabalayıp duran, aptal zanlılar Nemetz'de bir tiksinti —acımayla karışık bir tiksinti— yaratırlardı. Fakat o borsacı ya da Halmy gibi kişiler kendisine sanki meydan okur, görevinin her anını zevke dönüştürürlerdi. Bunlar insanın bir tür-

l  elinden bırakamayıp, bir oturuşta bitireceği kitaplara benziyorlardı. Bu kişilerin benliklerinin derinliklerine varabilmek, onları anlayabilmek için bitmek bilmeyen bir sürü önemsiz şeyi, dedikoduyu, mektupları, belgeleri, banka kararlarını, hattâ çöp sepetlerini ve çöp varillerini karıştırmak, ayaklara kara sular inene değin yorulmak ürkütücü gelmiyor, dahası değiyordu. Epey ender de olsa, bazan kesinlikle suçluluğuna inanılan bir zanlının suçsuzluğu kanıtlanabiliyordu; bu bile bir hayal kırıklığı olmuyordu Nemetz için. Çünkü çözülmeyen sadece suçun niteliği oluyordu, kişi değil. Nemetz'in başlıca ilgisi ise olayın değil, insanın esrarını çözmek olmuştu. Olay kendi başına daima kaba, gaddar ve herkesçe bilinen, bayağı bir şeydi, bir ceset bir başka cesetten daha farklı değildi; hepsi aynı ölçüde sağır, dilsiz ve dehşet verecek kadar çabucak bozulan, yokolan şeylerdi. Her davaya özel renklerini, seslerini veren katilin ta kendisiydi, çünkü ölüm-kalım d ellosundan kazançlı çıkan katil olmuştu ve kazanan her zaman için kaybedenden daha çekici, daha büyüleyiciydi.

Nemetz, Halmy'ye:

«Size ne demek istediğimi anlatabildiğimi sanıyorum» dedi. «Karıınızın  evresinin genel bir tablosunu istedim sizden; yaşayış biçimini bilmem gerek. Bu yüzden anlattığınız şeyler, benim duymak istediğim şeyler.»

Halmy yeniden güldü:

«Siz garip bir kişisiniz, Müfettiş. Çok garip. Benim, Macar polisleri konusundaki inancımdan bütünüyle ayrı.»

«Belki de Macar polisi hakkında yanlış bir kanıya sahipsiniz. Hattâ diyebilirim ki bizim tümüyle cahil ki-

şiler olmadığımızı keşfetmenin sizi ne denli şaşırttığını farkettim.»

Sonra konuyu değiştirerek devam etti:

«Şimdi, gelelim konumuza... Bana, belki ordu-
dan ayrılmanızın nedeninin bile Anna Halmy olabile-
ceğini söylüyordunuz. Ona aşık olduğunuzu sanıyo-
rum.»

Halmy başını salladı olumsuz bir biçimde.

«Hayır, hayır, aşk değil. Aşık olmak... Bence bu
terim, bu kavram tümüyle yanlış, sahte; bir aldatmaca-
dan başka bir şey değil. Sadece edebiyatta var. Üstelik
de oldukça basit. Bir kızla birlikte yatmak istersin. Ya
da onunla yatmış ve bundan hoşlanmışsındır. İşte ki-
mi insanlar buna aşk diyorlar. Ben bu insanlardan de-
ğilim, Anna'ya olan duygularım da böyle bir kavramla
nitelendirilemez. Kendimi aldatmaya kalkışmadım.
Beceremezdim zaten. Çünkü, çünkü... Anlıyorsunuz
ya, ben daha önceden aşık olmuştum.»

«Daha az önce böyle bir şeye inanmadığınızı söy-
lemiştiniz!»

«Bugün inanmıyorum. Fakat o zaman inanıyor-
dum. Clementine Monghetti gibi son derece romantik
bir adı olan kızla nişanlanmıştım. Ailesi İtalyan asıl-
lıydı, milliyetçi ve insanı öfkeli edilecek kadar da ka-
tolikler. Ben de katolik olduğumdan, ne onun ailesi,
ne de benim annem evlenmemize karşı çıkmadılar.
Konulan tek şart savaş sonuna kadar beklememizdi.
Benim Clemmy'm insanın hayal edemeyeceği kadar
şehvetli bir yaratıktı; Budapeşte'ye gelip, onu gördük-
ten sonra, cepheye hep yarı delirmiş dönerdim. Be-
nimle yatmayı kesinlikle reddettiği halde benden tam
bir bağlılık beklerdi. Böylece ben de bir yılı aşkın bir
süre hiç bir kadınla beraber olmamıştım. Yirmi beş

yaşında, epey sağlıklı bir genç için, bunun, hayatı ne ölçüde işkence haline getireceğini tahmin edersiniz. Beni delice sevdiğine eminim; sırf kilisede yürüdüğü anın kutsal saflığını koruyabilmeyi düşünerek böyle davrandığını sanıyorum. Tabii, öpüşüyor ve çılgınca okşuyorduk birbirimizi; oysa bu hiç bir şey yapmaktan daha da korkunçtu. Bunlara ek olarak bende, savaştan sağ dönemeyeceğim biçiminde bir korku yer etmişti. Kendimi Allahın belası bir şehit olarak hayal ettikçe, hele daha o zamandan kaybedileceği belli bir dava uğruna harcanmış olacağımı düşündükçe, Clemmy'den istediğim tek şey kuralları, kavramları bir yana atıp, benimle yatağa girmesinden başka bir şey olmuyordu, tabii... Neyse, kısa keseyim, savaştan ölmeden çıktım fakat Müttefiklerin bir hava saldırısı sırasında Clemmylerin villası isabet almış ve değirmende öğütülmüş gibi bir hâle gelmişti. Bütün aileden geriye ufacık, küçücük bir parça kalmamıştı; ne Clemmy'nin bir tutam saçı, ne bir el, ne bir ayak, ne de kemiklerinden biri... Clemmy adını taşıyan tüm o güzellik, mükemmellik buharlaşmış, yanan bir deste kağıdın dumanı gibi yok olup gitmişti. Annemin sevgili İngilizleriydi bunu yapan. Sevgili kuzeni Eleanor'un bir tanecek Freddy'siydi belki o bombayı salıverecek kolu çeken. Kuzenim Freddy'yle ben savaş çıkınca yarıda bıraktığımız mektuplaşmalarımıza savaştan sonra yeniden başladığımızda, onun İngiliz Kraliyet Hava Kuvvetlerinde bombardıman uçağı pilotu olarak görev aldığını ve birkaç kez Budapeşte üzerine gelmiş olduğunu öğrendim. Deminki tahminim belki çok uzak bir ihtimal olarak görünecekti; ama benim Clemmy'mi havaya uçuranın Freddy'cik olabileceğini düşünmek aklımı kaçirtacak kadar komik geliyordu. Annem Clemmy'nin ölümünü bana yazacak cesareti bulamamıştı kendisin-

de. Bu nedenle ancak olaydan bir hafta, on gün sonra bir gurup yaralıyla birlikte Budapeşte'ye geldiğim zaman öğrendim durumu. Çok acı bir şok olduğu gerçek, fakat hayrettir, ne İngilizlere, ne Almanlara, ne de Ruslara yönelmedi öfkem... Dumanların arasında yok olmaya mahkum bedenini inatla benden esirgeyen zavallı Clemmy'yeydi tüm kızgınlığım. Demin de söylediğim gibi o sıralarda durumum pek iyi değildi ve şimdi daha iyi anlıyorum ki, Clemmy'nin ölümü bardağı taşıran son damla görevini yaparak beni tümüyle çözüverdi. O günü nasıl geçirdiğimi bilemiyorum; Tuna boyunda en azından yirmi, otuz kilometrelik bir uzaklıktaki Yeni Peşte'ye kadar yürüyüp durdum; gittim geldim, gittim geldim, hayal meyal hatırladığım kadarıyla... Akşam yemeğini annemle birlikte yedim; o erkenden odasına çekilip yattı çünkü bir önceki gece, hava saldırısı alarmı verilmişti, çok yorgundu. Yemekten sonra radyoda bir Beethoven konserini dinledim, Clemmy'nin çok sevdiği parçalardan birini, imparator Konçertosunu çalıyordu Giesecking garip bir raslantı sonucu... Yine Giesecking'in solist olarak katıldığı ve Viyana Filarmoni Orkestrasınca çalınan bu eserin plağını ona Noel armağanı olarak vermiştim. Konser bitince, Anna'nın odasına giderek, kendisiyle yattım.»

Doktor durdu. Yüzünde, az önce çok şaşırtıcı bir haber almış kişilerin, inanmak istemeyen ifadesi okunuyordu. En azından yarım dakika kadar konuşmadan, hayret ve inanmama duygularıyla karmakarışık başını sallayarak, boşluğa bakıp durdu. Sonra hemen hemen duyulmayacak kadar alçak sesle:

«Anna'ya daha önceleri dikkat bile etmemiştim» dedi. «Benim için evdeki herhangi bir şeyden farksızdı; elektrik süpürgesinden daha çekici değildi. Sonra ansızın kendimi onun yatağında, onunla sevişir bul-

dum. Herşey son derece doğal ve olağan gibiydi.» Biraz sustuktan sonra daha yüksek sesle devam etti. «Hiç itiraz etmeden, hiç bir şeye şaşmadan, genç bir hayvan gibi sessiz, bana teslim oldu.»

Halmy pencerenin yanına giderek göğe baktı. Nemetz saatine bir göz attı. Saat yarım olmuştu. Doktor içeri girdiğinden bu yana elli beş dakika geçmişti; onun için eğer soru sorması gerekiyorsa, tam zamanıydı. Konuyu biraz tarttıktan sonra doktorun sözünü kesmemeye karar verdi. Halmy hâlâ pencerenin önünde sırtı dönük duruyordu. Döndüğünde yüzünde aynı şaşkınlığı bulmak mümkündü.

«İnanır mısınız? Bakireydi. Uzun bir süredir bana aşıkı ve zamanla kendisine ısınacağım hayaliyle yaşayıp durmuştu. Zaman zaman kendisine verdiğim ufak tefek armağanları bile yanlış yorumlamıştı; oysa bunlar Clemmy için satın alıp da çıkan bir kavga sonucu verme fırsatını bulamadığım şeylerdi: İpekli bir eşarp ya da bir şişe parfüm gibi... Her neyse, devir hâlâ Horthy'nin devriydi; sonuna gelmiş de olsak, başkan oydu. Ben hâlâ genç beyefendi, o ise hâlâ hizmetçiydi. Belki de bu nedenle, daha düşük seviyeli aşıkları arasından beni seçmiş, ses çıkartmamıştı Anna... Saf ve temiz yürekli annemin olaydan haberdar olmasına imkân yoktu fakat kızkardeşim Daisy yanılmak bilmeyen içgüdüğü sayesinde Anna'yla aramdaki ilişkilerin değiştiğini farketti. Öylesine bir kıyamet kopardı, ortalığı öylesine yaygaraya verdi ki, sanki sağlıklı, genç bir adam için en büyük cinsel sapıklığın evin hizmetçisiyle yatmak olduğunu sanırdınız. İlk başta annem daha nazik, ılımlı davrandı; herhalde Clemmy'nin ölümü üzerine yıkılmadığımı anlamaktan duyduğu ferahlıktı böyle davranmasının nedeni. Anna'yı da zararsız bir yatıştırıcı olarak görmüştü. Çok daha

sonraları üzüldü. Anna'yla evlenmeye kesin kararlı olduğumu öğrendiği zaman. Bütün bunların gerçek sorumlusu Clemmy'ydi. Bekareti öylesine büyük bir gü-rültü konusu yapmıştı ki, ben de bunu ölçülemeyecek değerde bir hazine olarak görür olmuştum. Esrarengiz bir gücün yasaklanmış meyvası sandığım şeyin, aslında sadece aşırı olgunlaşmış, kabukları yumuşayarak kıvrılıp, her an dalından düşmeye hazır hale gelmiş ve o sırada kim geçerse ona nasip olacak bir elma olduğunu nereden bilebilirdim.»

Halmy derin bir soluk almak için yeniden durdu. Sonra devam etti:

«Belki sadece Clemmy değil, aynı zamanda benim yetiştiğim toplumsal düzeni, uygarlığı baştan aşağı değiştiren ve bu nedenle en azından savaş kadar insanı şaşırtan, dengesini bozan yeni barış döneminin de etkisi olmuştu karmaşık bir ruh haline bürünmemde. Ne demek istediğimi anlıyorsunuz, değil mi? Siz de aynı dönemlerden geçtiniz. Annemin çay saatleri de artık Kar Kraliçesinin hayalî partileri kadar gülünç bir hal almıştı, çünkü ne ekmek, ne bir hamur işi, ne sandviç, ne şeker, ne süt, hattâ ne de çay vardı ortalıkta; sadece kurutulmuş papatya çiçekleri üzerine dökülen kaynamış su. Fakat su hâlâ bir Wedgwood çaydanlığından, Crown Derby fincanlarına boşaltılıyor ve Anna hâlâ siyah üniforması ve volanlı beyaz önlüğüyle masanın yanbaşıda duruyordu. Sokakta evimizin karşı tarafında eskiden çok özel sayılan bir kulüpte Rus denizcileri konaklıyorlardı. Geceleri bir odaya girip, kristal avizeleri hayranlıkla seyretmelerini sonra elektrik düğmesini kırana değin açıp kapayarak, açıp kapayarak oynamalarını seyrediyorduk. Bütün bu süre boyunca avutulmamış yalnızlığımı ağır bir yük gibi

içimde hissediyordum. Anna'yla evleneceğim haberi annemde bir şok etkisi yarattı. Başkalarının zayıf yönlerini, hatalarını her zaman büyük bir hoşgörüyü karşılamış olan annem gelin adayına ummadığım bir öfke göstermişti. Kendisini hiç bir zaman, ne daha önceden, ne de daha sonra, böyle bir ruh hali içinde görmedim. Bana aklımı kaçırdığımı, Anna'yla evlenmemin beni uygar bir kişi olmaktan uzaklaştıracağını, Anna'nın basit, ucuz, tembel, aptal ve yalancı bir kadın olduğunu, beni de kendi düzeyine indireceğini söyleyip durdu. Oysa o bağırırken, ben daha az inanıyordum söylediklerine. Eğer Anna bu kadar kötü biri idiyse niye çok daha önceden işine son vermemiştir? Annem bu konuda haklı olduğumu kabul ediyor fakat savaş sırasında yardımcı bulmanın güçlüğüne anlatarak bazı şeylere katlanmak zorunda kaldığını söylüyordu... Derken bir şubat sabahı annemin Anna'ya karşı olmasının tek nedeninin kızın geçmişi olduğuna karar verdim ki, bu beni hiç rahatsız etmiyordu. Ve Anna'yı Rusların evimizi taramalarından sonra elimizde kalan bir kaç parça eşyadan biri olan siyah paltoma sıkıca sararak, belediye memurunun önüne çıktım. Nikah şahitliğimizi benden sonra nikahı kıyılacak olan damatla orada tanıdığım bir icra memuru yaptı.»

Doktor bir süre sustu. Yüzünde alaydan ve eleştirden uzak, ilk gerçek gülümsemeyi görmek mümkünü şimdi.

Kıkırdarak:

«Nikahımızı görmeliydiniz» dedi. «Paltom Anna'nın bileklerine kadar iniyordu. Gerekli evrakı imzalayabilmesi için kollarını da kıvıra kıvıra kısaltmamız gerekmişti. öylesine dokunaklı bir hali vardı ki... Çok zavallı çok küçük, çok zayıf, çok çabuk incinebilecek bir görünüşteydi. Her neyse, bana o gün öyle gözükte

dersem daha doğru olacak belki de. Memurun odasında geçirdiğimiz yarım saat boyunca ona aşık olduğumu sandım. Gerçekten aşık. Bu duyguyu o yarım saatlik süreden önce de, sonra da hiç duymadım. Bunun sorumlusunun da Clemmy olduğunu sanıyorum. Kendisinin istediği düğünden —mum ışıklarıyla aydınlanmış, beyaz leylaklarla dolu kiliseden, kendi beyaz saten gelinliğinden, benim siyah elbisemden— öylesine çok söz etmişti ki... Oysa şimdi genç bir kızcağız siyah bir erkek paltosuna bürünmüş olarak, kırılmış pencereleri tahta parçalarıyla örtülmüş bir belediye memurunun odasında evlenmekteydi. Tavandan sarkan çıplak bir ampul aydınlatıyordu odanın tümünü. Geri kalan kişiler ondan daha iyi giyimli değillerdi tabii. Bizden sonra evlenecek olan adam, yani tanışımız, yeşil bir spor ceketle, piyade alayının pantolonlarından ve paraşütçülerin botlarından giymişti. Gelinin ucuz kürk etolünün içinde mavi renkli jimnastik üniforması vardı. Bana gelince, içimdeki üç kat iç çamaşırına rağmen donuyor, titriyordum.»

Halmy sıraya oturarak, cebinden Camel paketini çıkardı; yavaşça bir sigara alıp yaktı.

«Törenden sonra Anna'yı bir arkadaşımın evine götürdüm. Ben eve döndüm. Annem kendi odasındaydı. Tek kelime söylemeden yanına gittim ve evlilik cüzdanımızı masanın üstüne koydum. Uzun bir süre cüzdana bakakaldı; saatler geçmiş gibi geldi. Sonra eline alıp bana uzattı. Hiçbir öfke duygusunun okunmadığı alçak bir sesle, artık evli olduğumuza göre Anna'yla benim, ona ait olan odada, çift kişilik geniş yatakta yatmamız gerektiğini, kendisinin de benim odama geçeceğini söyledi. Tabii içimi kaplayan büyük suçluluk duygusu içinde buna şiddetle karşı çıktım,

fakat o sadece gülümsemekle yetindi ve aşçımız Ro-
se'u çağırmak için kullandığı zile basarak gelip ken-
disine yardım etmesini istedi. Daha sonra Anna'yı eve
getirdiğimde, gelinini öptü ve düğün armağanı olarak
çok güzel, antika bir broş verdi. O günden sonra ne
Anna, ne de ailesi hakkında tek bir söz söylemedi.
Hiç bir zaman eleştirici ve otoriter olmamış, her za-
man sabırlı, iyi ve alçakgönüllü davranmıştı. Bu size
annemin saygıdeğer, eşi bulunmaz bir kadın olduğunu
iyice kanıtlamıştır sanırım.»

Kolundaki saate baktıktan sonra arı sokmuşçası-
na ayağa fırladı.

«Allahım, saat yarım! Şöförüm mutlaka beni bek-
liyordur. Belki de haklı olarak küfrediyordur.» Yüzün-
de aynı alaycı gülüş belirmişti. «Sizi sıkıntıdan patla-
tana kadar konuştuğum için özür dilerim. Neden böy-
le davrandığımı bir bilsem...»

Nemetz:

«Ara sıra hepimizin içini dökmesi gerekir» diye
cevap verdi.

«Fakat hayat hikayemi anlatmak için en uygunsuz
zamanı ve yeri seçtiğimi kabul ediyorsunuz herhal-
de.» Kapıya doğru yürümeye başladı, sonra durdu.
«Size soru sorma fırsatı vermedim. Ne konuda ve na-
sıl olursa olsun sorularınız vardı oysa...»

«Bana anlattığınız şeylerle ilgili olacaklardı na-
sıl olsa... Yalnız savaştaki görevinizi anlayamadım.»

«Sağlık Birliğinde görevli olduğumu söylemiştim
galiba.»

«Hiç çarpışmaya katıldınız mı?»

Doktor gülümsedi:

«Savaşta hiç kimseyi öldürdüm mü? Öğrenmek
istediğiniz bu mu? Pekâlâ işte cevabı: Hayırlı Öldürme-

dim. Ne bıçakla, ne el bombasıyla, ne topla, ne de tabancayla. Hattâ düşman askeri olabilecek bir hedefe nişan bile almadım. Bu arada operatörlük stajıma zaten başlamıştım. 1942'de askere alınmadan önce Cerrahi Kliniğinde, Profesör Heim'in asistanlığını yapmaya başlamıştım. İlk önce emekli askerlerin hastanesine atandım, 1944'den sonra da sürekli olarak daha önce sözünü ettiğim tren-hastanede çalıştım. Hayır, Müfettiş Bey, ameliyat masasında birkaç şanssız herifin hayatına son vermiş olabilirim, fakat böyle bir şey savaş alanlarında hiç olmadı. Acaba sorunuzu cevaplamış oluyor muyum?»

Nemetz:

«Evet, teşekkür ederim» dedi. «Bir şey daha soracağım. Karınızın bir hatıra defteri tuttuğunu biliyor muydunuz?»

Halmy şaşırmış gibiydi:

«Öyle mi?»

Nemetz çekmecesini çekerek, defterleri çıkardı. «Bunları daha önceden hiç gördünüz mü?»

«Ah, bunları mı? Gerçekte görmüş değilim fakat varlıklarından haberdardım. Onlar hatıra defteri değil aslında. Benim günahlarımın bir toplamı... Jüri heyetine sunulacak resmî ithamname. Bana karşı açacağı boşanma davasında hakkımda ortaya sereceği deliller. Jüriye, benim kendisine ne denli büyük bir manevi işkence yaptığımı kanıtlayacaktı. Kendisini...»

Nemetz sözünü kesti:

«Yani ta 1952 yılından bu yana karınızın bir boşanma hayali güttüğünü mü söylemek istiyorsunuz?»

«Olabilir. Ne ölçüde ciddî olduğunu bilmiyorum. Yalancı ve entrikacı biri olduğunu aklınızdan çıkarmamanız gerekir. Sürekli olarak birtakım dolaplar çevirir,

Birtakım tuzaklar hazırlar, planlar yapar dururdu. Öyle sanıyorum ki, bazan kendisi bile neyin gerçek neyin hayal olduğunu ayıramaz hale geliyordu.» Defterlerden birini eline alarak, sayfalara şöyle bir göz attı. «Allahım, bayağı da uğraşmış bu işle desenize!» Karalamaların üstündeki tarihlere baktı. «Ve bu kadar uzun bir süre! Hiç bir zaman böylesine güçlü, kararlı davranacağına ihtimal vermezdim.»

Nemetz:

«Sizce bu X'ler ne olabilir?» diye sordu. «Epey var. Fakat yakın tarihlerde yok.»

Halmy sayfaları dikkatle gözden geçirdi. «Pekâlâ» dedi ve elmacık kemiklerinin üstü kızardı. «Onunla yattığım geceleri belirtmek istemiş olacak.»

«Yani onunla konuşmasanız bile, birlikte yatabildiğinizi mi söylüyorsunuz?»

Doktorun yanaklarındaki kızarmış noktalar gittikçe büyüyordu: «Evet.» Sonra bu izleri gizlemek istercesine arkasını döndü. «Aslını soracak olursanız, Müfettiş Bey, size şunu söyleyebilirim ki, vücudu gramerinden çok daha güzeldi.» Tekrar saatine baktı. «Başka bir sorunuz var mı?»

Nemetz:

«Hayır, teşekkür ederim. Şimdilik yok» dedi.

El sıkıştılar. Doktor kapının eşiğinde durarak, geri döndü.

«Bana ne zaman ihtiyacınız olursa arayın, diyeceğim». Gülümsüyordu. «Çünkü benimle yeniden konuşabilmek için önce bir tutuklama kağıdı sağlamamız gerekecek!»

Nemetz, Doktor Halmy'yi uğurladıktan az sonra, meslek arkadaşlarından ve üstlerinden oluşan bir gu-

rup odasına gelerek kendisine, Polis Kuvvetleri ihtilal Konseyinin başkanlığına seçildiğini bildirdiler. Meslek hayatının böylesine geç bir döneminde ona uygun görülen bu şeref Nemetz'i çok eğlendirdi. Çevresini saran dostluk dolu, canlı yüzleri seyredip, yetenekliliğine ve başarısına inandıklarından değil de tersine yavaş davranan, zayıf, beceriksiz ve her şeyden önemlisi, siyasal yönden bütünüyle zararsız ve değersiz biri olarak gördüklerinden, onu seçmiş olduklarını bilmek oldukça ilginçti. Ne sağ'a ne de sol'a asla ilgi göstermediği için, ihtilal ne yöne kayarsa kaysın, her iki gurubun da kendisinden karşıt bir tutum bekleme endişesi yoktu. Masasının önünde duran bu gurupta liberaller, komünistler, muhafazakârlar ve dönekler vardı, fakat hangi inanca sahip olurlarsa olsunlar, tek bir konuda birleşiyorlardı: Hiç değilse şimdilik işi sağlama almakta yarar vardı.

Dedektif Bürosunun şefi Simon Lauber durumun ciddiyetini belirten bir konuşma yaptı. Ateşli bir şekilde Nemetz'in övünülecek görev hayatından, leke sürülmemiş ününden, adalet sevgisinden ve arkadaşları arasındaki güçlü yerinden söz etti. Nemetz bu kadife sesin susmasını bekledikten sonra kendisine uygun gördükleri şereften çok duygulandığını söyleyerek, teşekkür etti. Sonra birkaç basit, fakat öz cümleyle kabul edememe nedenlerini anlattı. Öne sürdüğü şeyler yaşı, sağlık durumunun kötülüğü ve idarî konulardaki tecrübesizliği idi.

İşbirliği etmekten kaçınmakla, aşırı olanlara, yani bu durumda ihtilalcilere yardımcı olmuştu. Oldukça hareketli geçen ikinci bir oturumdan sonra ortacılığı savunan Lauber gurubu çekildi ve başkanlık Otto Koller'e teklif edildi. O da arkadaşlarının moralini destekleyebilmek için görevi kabullendi.

Delegeler odasından çıktıktan sonra, giriş holünden bir gürültü geldiğini duyan Nemetz dışarı baktı. Lehotzky, Irene'le tartışmaya tutuşmuştu. Anlaşıldığına göre Lehotzky içeri dalarak Nemetz'le görüşmek istemişti. Irene ise geldiğini haber vermek için adamı oturtup bekletmişti. Lehotzky, Irene'in küçük zevklerinden birinin özellikle acelesi olduğunu anladığı kişileri giriş holünde bekletmek olduğunu bilmiyordu tabii.

Yankesici, Nemetz'in ardından odaya girerken hâlâ söyleniyordu:

«Kaltak karı! Eğer siz bakmasaydınız, daha bir saat orada oturtacaktı beni. Neden buna tahammül edersiniz bilmem. Baş belası bir şey!»

«İyi bir takımız aslında. Sizlerin benim iyi yürekliğimden yararlanamamanızı sağlamakta birebirdir. İnsanlar nasıl bekçi olarak köpek beslerlerse, ben de aynı nedenle ondan ayrılamam...»

Lehotzky kıkırdadı:

«Sanki bekçi köpeklerine ihtiyacınız varmış gibi!. Siz adamı herhangi bir bekçi köpeğinden çok daha hızlı kovalarsınız!»

Nemetz masasının çekmesinden bir şişe şnaps ve dudak izleriyle dolu küçük bir bardak çıkardı. Bardağı kağıt peçeteyle iyice sildikten sonra doldurdu. Lehotzky'ye uzatarak:

«İşte, al, iç de Bayan Lestak'ı unut; öfken yatışsın» dedi. Yankesici bardağı bir dikişte bitirince yeniden doldurdu. Adamın ikinciye de yuvarlamasını bekledi ve sonra:

«Eh, neymiş iyi haberler bakalım?» dedi.

«Benimle gurur duyacaksınız, Müfettiş. Hattâ bana emniyet kuvvetlerinde bir görev bile verebilirsiniz. Hele şimdi bu kadar kadro açığı varken...»

«Önce haberleri dinleyelim.»

Adam derin bir nefes aldı ve,

«Pekâlâ» dedi. «Sorduğunuz kadın geçen cumartesiden beri ölü.»

Nemetz:

«Bu yeni bir haber değil» diye cevap verdi.

Lehotzky gülümsedi:

«Bunu tahmin etmiştim. Yani öldüğünü bildiğimizi tahmin etmiştim. Beni sinirlendiren de bu ya; siz polisler neden insanla erkekçe konuşmazsınız? Hattâ size yardımcı olmasını istediğiniz kişiyle bile.» Sesi gerçekten kırıldığını belli eder bir tondaydı.

Nemetz bu durumun gönül alıcı bir biçimde kapanması gerektiğini düşündü.

«Haklısın, özür dilerim» dedi. Sonra ekledi, «Senin mert bir insan o'duğunu bildiğim için, kadının öldüğünü söyleyerek, seni etkilemek istemedim. Belki de 'Ölmüş birinin ardından kötü söz söylememe, hakkında kötü konuşmama' biçimindeki ahlak ilkesine uygun davranmaya karar verirdin diye çekindim.»

Lehotzky başını sallayarak güldü.

«O dediklerinizi beğendim. Papaz efendi gibi konuşuyorsunuz doğrusu; bu binadaki gorillerden bazılarına benzemiyorsunuz.»

«Pekâlâ Ernoe, neler öğrendin bakalım?»

«Bir kere, hiç de hanım olmadığını. Bu bir gerçek. İyi bir iş kadını, fakat hanım değil. Bakın, Imre Kelen adında bir arkadaşım kendisini çok iyi tanıyor. Imre kahve, naylon çamaşırlar, çay, sigara ve parfüm gibi ithal malı eşyalar konusunda ihtisas yapmış. Bunların kimisi gümrükten gizlice kaçırılıyor, kimisi yurt dışındaki akrabalarından kendilerine böyle şeyler gönderilen yurttaşlardan satın alınıyor. Bu Halmy denen

kadın Imre'den naylon ve benzeri eşyalar satın almış. Kendi özel dalı ise deri eşyaları. Babası Veritas Deri Fabrikasının Müdürü. Mal o yolla kadının eline geçiyor. Babasının fabrikadan çaldığı malı, bu kadın, deri eşya imalatçılara satıyor. Biliyorsunuz bugünlerde hammadde sağlamak çok güç. Benim ayakkabıcılık yapan bir amcam vardı. Canına okudular. Her sabah dükkânını açtığında ya kendisini bekleyen bir vergi tahsildarı, ya dükkânının sağlık şartlarını kontrole gelen sağlık bakanlığı müfettişlerinden biri, ya da bir AVO'luyla karşılaşır oldu. Amcam keçi gibi inatçıdır, ama bir yıl önce canından bezerek, devlet kooperatiflerinden birine girdi...»

Nemetz yarı sikkın bir şekilde:

«Konuyu dağıtmayalım da, Bayan Halmy'ye dönelim» dedi.

«Ben de sözü oraya getirecektim zaten. Imre'nin dediğine göre karaborsa yoluyla bir servet sahibi olmuş, ama babasının fabrikadaki arkadaşlarıyla da arası açılmış. Adamcağız o derileri tek başına yürütemiyordu tabii. Imre'nin dediğine göre kadın becerikli. Müşterilerini iyice zorluyor; daha doğrusu yoluyor. Eğer kendisini tehdit etmeye kalkışan olursa o da hiç altta kalmıyor. Imre, kadının bu yolla başına bela kesilen iki kişinin hakkından geldiğini, cezalandırdığını söyledi. İşte adları.» Yıpranmış bir cüzdan çıkartarak içinden arkasına bir şeyler karalanmış bir kağıdı bulup, Nemetz'e uzattı. «Özür dilerim, doğru dürüst bir şeye yazamadım. İşte! Jozsef Bartha. Baross Sokağı, 74 numara. Ayakkabıcı. Ve Klein. O da ayakkabıcı ve onun da ilk adı Jozsef. Stalin Meydanı, 36 numara. Bu arada şunu da söyleyeyim, az önce Stalin Meydanı'nın adını değiştirdiler. Ben oradan geçerken eski sokak tabelalarını söküp, üzerlerine işiyorlardı.» Biraz

durduktan sonra anlatmaya devam etti. «Bu Bartha, Bayan Halmy'nin yüzünden çalışma ruhsatını kaybetmiş. Elinden almışlar yani. Uyduruk bir yalanla kendisini işçi mahkemesine çıkartmışlar. Ötekisi, Klein, para cezasıyla paçayı kurtarmış. Imre, kadının çok iyi birtakım tanıdıkları olduğunu sanıyor, aksi halde böyle numaralar çevirmesine imkan da yok.»

Nemetz:

«Pekâlâ bu Jozsef Bartha'ya ne olmuş? Hâlâ Baross sokağında mı oturuyor?» diye sordu.

Lehotzky omuzlarını silktilti:

«Bilmiyorum. Öğrenirim, Müfettiş Bey, yalnız benim bir an önce arkadaşların yanına dönmem gerek. Cephanemiz kalmadı, Petöfi kışlasından biraz tedarik etmeliyim.»

«Siz hâlâ aynı damda mısınız?»

«Evet efendim, fakat uzun süre kalacak değiliz. Bölgede Ruslar kalmadı gibi bir şey. Allahın belası bir gurup karga gibi, orada öyle tünemenin anlamı yok.»

Nemetz elini adamın omuzuna koyarak:

«Bak Ernoe» dedi. «İhtilal bitince dürüst bir iş bulmanı istiyorum. Bir mesleğin var, değil mi?»

«Tabii var. Komünistler peşime düşmeden önce Allahın belası bir taş ustasıydım. Sonra olaylar birbirini izledi. Nasıl olduğunu biliyorsunuz.»

«Taş ustası... Çok iyi. İşten başını kaşıyacak vakit bulamayacaksın demek ki. Bu iş bittiği zaman yapılması gereken mezar taşlarını düşün yeter. Zengin olacaksın, Ernoe.»

Lehotzky üzüntülü, zeki bir bakışla Nemetz'i süzdü.

«Siz böyle diyorsunuz ama, Müfettiş bey... Konunda, nerdeyse 'Sıkıysa gel beni al!' diyerek meydan

okuyan bir çanta asılı, yarı kayıtsız, aptal bir kadın yanımdan geçtiği an dürüst bir iş sahibi olarak sürdürdüğüm mutlu hayatım birdenbire sona erer sanıyorum.»

Jozsef Bartha, Baross sokağında, bir zamanlar dükkân görevini gören yerde oturuyordu. Giriş kapısının üstünde hiç bir levha yoktu; herhalde çalışma ruhsatını elinden aldıkları zaman bunu da indirmişlerdi. Vitrin camının üstündeki bir yazı, beyaz yağlı boya ile örtülmüştü; yine de bu boyanın altındaki «Bartha Jozsef, Ayakkabıcı, Ismarlama işler ve Tamir» yazısı rahatlıkla okunabiliyordu. Cama içeriden bej rengi bir keten perde asılmış, giriş kapısı da yine içeriden indirilmiş kepenklerle sımsıkı kapatılmıştı. Nemetz, kilitli olduğu için kapıya uzun uzun vurdu; sonunda yaşlıca bir kadın kapıyı açtı. Dışarıda sokak, nazlı bir ekim güneşinin, serseri serseri gezinen bulutlarla saklambaç oynarken ara sıra salıverdiği ışınlarla hâlâ aydınlıktı; oysa içeriye çoktan akşam karanlığı çökmüştü. Kadın Nemetz'i içeri aldıktan sonra kapıyı yeniden kilitledi. Sesini çıkartmadan Nemetz'in konuşmaya başlamasını beklemeye koyuldu. Nemetz'in gözleri içerinin karanlığına ancak alışabilmişti; dükkânla yatak odası karışımı bir görüntüyle karşılaştı. Çalışma tezgâhı hâlâ duruyordu, fakat odayı ikiye bölen elbise dolabının öteki yanında iki yatak, dört iskemleli bir yemek masası, bir de kanepesi vardı. İçeride iki kişi daha olduğu dikkatini çekti. İyice eskimiş kanepenin üstüne büzülmüş, kalın bir şala bürülü, zayıf bir genç kızla, ayakkabıcı Bartha olduğu anlaşılan gri saçlı, kalın kazaklı bir adam. Adam ayağa kalktı ve Nemetz'e doğru sekerek geldi. Uzun boylu, sırtı hafifçe kambur-

laşmış, tahta bacaklı bir adamdı. O da Nemetz'in söze başlamasını bekler gibiydi. Genç kız da şakağını tutmuş, durumu izlemeye başlamıştı.

Nemetz kendisini tanıttıktan sonra Jozsef Bartha'yla görüşmek istediğini söyledi.

Adam başını salladı:

«Jozsef Bartha benim.»

Nemetz derhal konuya girdi.

«Bayan Halmy'yi en son ne zaman gördünüz?»

Adamın gözkapaklarında ufak bir titreme oldu. Başını salladı yeniden ve,

«Ben Bayan Halmy adında birini tanımıyorum» dedi. Sonra arkasını döndü ve görüşmenin böylece sona erdiğini belirtmek istercesine odanın gerisine doğru yürüdü.

Nemetz kendisini durdurdu:

«Yanıldınız galiba. Kendisini çok iyi tanıyorsunuz. Uzun yıllar onunla bir işbirliği bile yaptınız.»

Adam omuzlarını silkti:

«Öyleyse şöyle diyelim: Kendisini hatırlamıyorum.»

«Bakın, Bay Bartha, vaktimizi boş yere harcamayalım. Siz bu kadından deri satın alıyordunuz. Yani, çalışma izniniz elinizden alınıncaya kadar demek daha doğru olacak.»

«Pekâlâ, diyelim ki, kendisinden deri satın alıyordum. Ben pek çok kişiden deri satın aldım. Her birini hatırlamam mı gerekir?»

«Bunu özellikle hatırlamanız gerek. Size çalışma izninizi kaybettiren o oldu.»

Adam duvarın uzak bir köşesindeki çatlağa dikti gözlerini.

«Pekâlâ?» dedi. «Ne yani? O olsa ne farkedecek?» Sesi yorgun ve donuk çıkmıştı.

Nemetz adamın yüzünü iyice süzdü. Sanki yeni kesilmiş, yeşil bir kütükten oyulmuş ve sonradan kuruyarak, yılların da etkisiyle şimdiki biçimini alana değin büzülmüş gibiydi bu yüz. Oldukça çirkin, hattâ aşırı büyüklükteki yarasa kulakları ve eğri burnuyla gülünç bile denebilirdi. Bütün bunların yanısıra bu yüzde derin bir acı okunuyordu. Her nedense, Nemetz'in aklına Tekvin'den bir parça geldi:

«Tanrı insanı kendi suretinde yarattı. Tanrının suretinde yarattı onu.»

«Bay Bartha... Geçen cumartesi gecesi saat sekiz kırk beşle dokuz kırk beş arasında neredeydiniz?»

Soru beklenmedikti; tahtadan yüz ansızın canlandı. Adam, Nemetz'i şaşkınlık ve merak karışımı bir bakışla süzdü.

«Dışarıdaydım» dedi. «Bazı arkadaşlarla. Kutlu-yorduk. Corvin sinemasında Ruslara karşı kazanılan zaferi kutluyorduk.»

«Nerede yapıyordunuz bu kutlamayı?»

«Rado meyhanesinde başladık; şu köşeyi hemen dönünce... Sonra Rakoczi caddesindeki biracıda devam ettik. Tabii, açık değillerdi. Bizi arka kapıdan içeri soktular. Sonra... Allah kahretsin... Bilmiyorum. Ondan sonra hatırladığım şey karımın ayakkabılarımı çıkardığı...» Bu arada Nemetz'e kapıyı açan kadını göstermişti.

Kısa boylu, şişman bir kadındı bu; sazan balığını andıran parlak, donuk bakışları, yuvarlak, titrek bir ağzı vardı.

Nemetz Bartha'ya dönerek:

«Tabancanı da yanına almış mıydın?» diye sordu.

Adam önce kaşlarını çatarak:

«Tabancamı mı?» dedi ve derhal parladı. «Siz

benden ne istiyorsunuz? Buraya öyle dingonun ahırını gibi girip, beni sorguya çekemezsiniz, tamam mı? Devir değişti! İki yıl önce yapabiliydiniz böyle şeyleri; tıpkı şu gördüğünüz küçük kızın benim yanımda çalıştığı biçimindeki sahte bir nedenle işime engel olduğunuz gibi...» Kanepenin üstüne büzülmüş soluk renkli genç kıızı göstermişti eliyle. «Sözde haber vermediğim halde yanıma işçi almışım! Oysa o karımın yeğeni, üstelik de veremli. Hemen hemen ciğerleri kalmamış gibir bir şey. Fakat kendisini deri dikerken gören bazı tanıklar da sağladınız. Beni çıkmaza soktunuz; hem de kurtulamamacasına. Ben bu şehrin en iyi ayakkabı ustalarından biriydim. Mesleğimi İtalya'da öğrenmiştim. Müşterilerim daima soylu kişilerdi. Arşidük Franz Josef'in on çocuğu da benim ayakkabılarımla büyüdü! İyi para kazandım. Bu dükkânı onarttım. Arkadaki daireyi eklettim. Yaptırdığım banyoyu görmeliydiniz. Çalışma iznim elimden alındığında, evime de Çalışma Bakanlığı müfettişlerinden biri tarafından el konuldu. Şimdi banyom onda; bana bırakılan tek şey bu odanın gerisine koyduğum bir musluk. Suyun aktığı deliğin tıkağını çıkartıp attım; bir blok ötedeki genel helalara gidemeyeceğimiz kadar soğuk kış gecelerinde, Allahın belası kuşlar gibi bu musluğun kenarına tüneyip işimizi görüyoruz. Müfettiş Bey bu arada benim iki buçuk metrelik küvetimde sıcak suyla banyosunu, karısı ise benim pembe mermerlerimin üstünde duşunu yapıyor.» Sustu ve yorulmuş gibi alnını sıvazladı.

Nemetz yavaşça sorusunu tekrarladı:

«Geçen cumartesi gecesı saat sekiz kırk beşle dokuz kırk beş arasında nerede olduğunuzu öğrenmek istiyorum sadece.»

Adam yine celâllendi:

«Neden? Niçin?»

«Çünkü o sırada Bayan Halmy tabancayla vurularak öldü.»

Adam, yüzünde hiç bir tepki belirtisi olmadan, bir süre sessiz kaldı. Oysa karısı kendisini tutamayarak, kısa ve tiz bir çığlık atmıştı. Nemetz kadına baktı. Kadın sadece ağzı oynayarak, taş kesilmiş gibi kendisine bakıyordu. Ağzı hızlı, ritmik hareketlerle açılıp kapanıyor, açılıp kapanıyordu. Veremli kız belli belirsiz titredi ve omuzlarına aldığı şala daha sıkıca sarındı.

Sonunda Bartha kıpırdandı. Nemetz'e döndü ve dimdik yüzüne bakarak:

«Onu ben öldürmedim» dedi.

Nemetz:

«Bazı kimseler, davanın sonuçlanmasından sonra kadını tehdit etmiş olduğunuzu iddia ediyorlar» diye cevap verdi.

Adam başını salladı:

«Tehdit etmiş olabilirim. Hem de çok haklı olarak. Çünkü beni o ihbar etmişti. Babası tarafından fabrikadan çaldırılan derileri bana nasıl sattığını ihbar etmeye kararlıydım; ben de ceza yiyeceğim halde yine de onu ihbar edecektim. Oysa ne zaman mahkemede kadının adını ağızıma alacak olsam, hakim beni susturuyordu. Avukatım da ondan söz etmememi tenbih etti. Bu emir avukatıma Parti'den verilmişti. Geçen hafta rasladığımda öğrendim işin iç yüzünü. Bana bunları anlatarak rahatladığını söyledi ve eğer yaşamak istiyorsak, komünistlerle iyi geçinmek zorunda olduğumuzu belirtti. Neyse şimdi bütün bunlar geçti. Eskiye dönebiliriz artık. Eski benliğimize sahip çıkabiliriz!»

Ansızın karısı hıçkırmaya başladı. Sanki kıkırdar gibi gülünç bir takım sesler cıkartıyordu ağlarken:

«Benim kocam iyi bir hırıstiyandır. İster akıllı Düşünde, ister sarhoş olsun bir sineği bile incitmez! Ruslara bile ateş etmez. Onların da insan, üstelik gencecik çocuklar olduğunu, hepsini analarının beklediğini söyler... Benim kocam böyle bir insandır işte...»

Nemetz bu kez sorusunu kadına yöneltti:

«Öyleyse neden tabanca taşıyordu?»

Adam cevap verdi:

«Ben tabanca taşıdığımı söylemedim ki!»

Nemetz duymazlıktan geldi.

«Şu tabancayı görmek istiyorum!» Bartha anlamazlıktan gelince, biraz sabırsızca ekledi. «Tabancayı burada bir yere sakladığınızı biliyorum. Oyun oynama-yalım birbirimizle. Gecenin geri kalan bölümünü tabanca arayarak geçirmek istemiyorum.»

Bartha yerinden kıpırdamıyordu.

«Ya tabancamı size gösterdikten sonra sizi vurur-sam?»

Karısı yeniden acı dolu, tiz bir çığlık salıverdi.

Nemetz kadına döndü.

«Merak etmeyin. Kocanız beni vurmaz. İyi bir hırıstiyandır. Bir sineği bile incitmez. Kaldı ki bir polisi öldürsün. Hele şimdi sarhoş da değilken!»

Bartha topallayarak elbise dolabına doğru yürüdü ve çarşaf katlarının üstünde duran Browningi aldı. Nemetz'in yanına döndü ve tek kelime söylemeksizin tabancayı uzattı. Nemetz Browningi mendiline sararak cebine koydu.

Evden ayrılmadan önce bir kez daha Bartha'ya cumartesi gecesi yaptıklarını anlattırmak istedi, fakat adam bira içtikleri meyhaneye girdikten sonrasını hiç hatırlamadığı yolundaki ifadesini tekrarladı.

Müfettiş'in bu adamdan kuşkulandırılması için hiç bir

ından yoktu, fakat Bartha'nın uzun ve inatçı susuşları dikkati çekiyordu. Nemetz, Bartha'nın içki arkadaşlarının adlarını aldıktan sonra ertesi sabah saat onda kendisini Merkez'deki odasında bekleyeceğini söyledi.

«Ortadan kaybolmaya da çalışma, çünkü adamla-
rımdan biri senin peşinde olacak ve tutuklandığın ya
da temize çıktığın ana kadar peşinden ayrılmayacak.»

Bu ihtardan sonra oradan ayrıldı. Merkez'e doğ-
ru yürürken ince, soğuk bir yağmur başladı. Akşamın
erken saatlerine oranla sokaklar daha kalabalıktı. Yiye-
cek satan birkaç dükkan açılmış, önlerinde kuyruklar
belirmişti. Kimi yerlerde bu uzun kuyruklar bütün bir
bloku çevreliyordu.

Nemetz, yirmi küsur yıllık bir ayrılıktan sonra Bu-
dapeşte'ye henüz dönmüş bir kimseye bu bol panto-
lonlu kadınlarla, omuzlarında birer tüfek asılı, belle-
rinden bir el bombası sarkan yıpranmış gömleli, es-
ki püskü paltolu adamların nasıl gözükeceğini düşün-
dü. Yolcu, şehri, zarif köprülerin altından akan büyük,
tembel Tuna'nın mavi-gri suları kadar çırpıntısız ve
sakin olan eski haliyle hatırlayacaktı; ılık ilkbahar gü-
neşinin, parkları birbirinden canlı renklere bürünmüş
laleler ve kadınlarla doldurduğu; erkeklerin genellikle
atlardan, oyunlardan ve kadınlardan konuştukları;
yoksulluğun iştah açıcı bir lahana turşusu kokusuyla
biçimlendiği, servetin çekici bile gelmediği haliyle
gözlerinin önünde canlanacaktı şehir... Budapeşte ha-
yatı denilen o parlaklığın ve zevkin, şimdi devlet tara-
fından işletilen bir bakkal dükkanının önünde biriken in-
san yığınları hayaline dönüşmesi akıl almaz bir şeydi.
Sanki komünizm Budapeşte'nin çehresini değiştirmiş
gibiymiş.

Rakoczi caddesi yönünden ağır taşıt gürültüleri .

gelmeye başladı. Kuyruklardaki halk ansızın taş kesildi. Hiç kimse koşmuyor, kaçmıyordu. Sadece duvar diplerine çekilerek, yokolmak istercesine duvarlara dayanıyorlardı. Taşıtlar köşeyi döndüğünde halk bunların bayraklarla donanmış Macar tankları olduğunu gördü. Bir gemi güvertesine kurulmuş martılar gibi bu tankların üzerlerini genç kızlar ve erkekler doldurmuştu. Erkeklerden kimisi öğrenci, kimisi asker, kimisi işçiydi: tümü de çok gençti. Kızlar da erkekler de saçlarını bir örnek alınlarından yukarı doğru kabartarak taramışlardı, yanakları pembe pembeydi. Nemetz, tankların üstündeki bu genç erkeklerin daha hiç birisinin başının kel olmadığını, daha saçlarının dökülmeye bile başlamadığını farketti.

Kuyruktakilerden biri onlara bir soru sordu bağırarak. Nemetz, ne cevap verdiklerini anlayamadı fakat her ne idiyse, sanki ansızın elektrik cereyanı verilmiş gibi kuyruk bir anda dalgalanıp titreşti.

Bir kahkaha ve alkış koptu; sonra tiz ve azıcık kısık bir kadın sesi ulusal marşı okumaya başladı. Derken bu ciddî ve dokunaklı melodiyi bugüne kadar söylenen en ahenksiz ve kötü biçimiyle, fakat en şiddetli, en canlı, en coşkunsu ruh haliyle bir ağızdan okumaya başladılar. Nemetz durdu ve şapkasını çıkardı. Grileşen, kısacık bir tutam saçının artık güçlölkle örter olduğu kafası yağmurun ilk damlalarıyla ıslanmaya başladığında kaç gündür kendisini rahatsız eden, sürünce mede kalmış soğuk algınlığının daha da artabileceğı aklına geldi. Tankların üstündeki, iliklerine kadar ıslanmış gençlere baktı; saçları yağmurdan keçeleşmiş bu ıslak, gencecik yüzlerde en küçük bir rahatsızlık okunmuyordu. Onlara imrendi. Buz hokeyi ve aşk gibi, ihtilal de gençlerin işi diye düşündü. Yaşlılar için, ansızın ölmenin yanısıra daha pek çok tehlike anlatıyordu

bu kelime. Kurşunlardan korunmayı becerse, mikroplardan korunamazdı ki...

Şarkı devam etti. Şimdi kendisini yeni bir grip saldırısının kaçınılmazlığına hazırlamış ve ona katlanmayı kabullenmiş olduğu için, tekrar çevresindeki görünümlerle ilgilenebilirdi. Kadınlardan kimisi ağlar gibiydi, fakat yanaklarından aşağı süzülen damlaların yağmur mu, gözyaşı mı olduğunu anlamak, ayırdetmek çok güçtü. Ulusal marşlarını belki de hayatlarında ilk kez anlayarak okur gibiydiler; bu sözleri futbol maçlarının başlangıçlarında ve benzeri olaylarda makineleşmiş gibi ağızlarını açıp kapayarak, duayı içtenlikle okumadan dinsel bir törene katılmış gibi kim bilir kaç kez tekrarlamışlardı. Ülkeler arası bir telefon konuşmasında **çok önemli kişi'ye** yakarır gibi söylüyorlardı:

«Oh Allahım bize bolluk ve neşe ihsan et,

Düşmanla savaşırken kollarını bize uzat.

Talihsizliklerle yoğrulmuş biz'e mutlu bir yıl kıs-
met et.

Bu ülke hem geçmişin, hem geleceğin kefarecini
fazlasıyla ödedi...»

Marş, başladığı gibi ahenksiz bir şekilde eriyerek bitti. Nemetz, mendilini tabancayı sarmak için kullandığından, alnını eldivenli eliyle sildi ve şapkasını giydi. Bronşitin ilk belirtisi olarak boğazında hafif bir ağrı başlamıştı bile. Kuyrukta kendi yaşıtı pek az erkek vardı. Onlar da başları açık, üşümüş ve rahatsız bir haldeydiler. Nemetz bunlardan kaçının soğuk algınlığı ya da zatürre kaparak evine döneceğini merak etti.

ALEXA MEHELY gözleri tavana dikili, heyecan içinde divana uzanmıştı; kulakları ona ait olan bir kısa, iki uzun zil sesini bekliyordu sabırsızlık içinde. Dairede kendisi dışında üç aile daha oturuyordu; bu nedenle, karışıklığı önleyebilmek amacıyla her aile kendi kartının üstüne konuklarının kaç kere ve ne şekilde zile basmaları gerektiğini belirtmişti.

İhtilal patlak verdiğiinden bu yana ilk kez geceyi evinde geçiriyor, uğrayacağına söz vermiş olan Doktor Halmy'nin gelmesini bekliyordu. On gündür Halmy buraya gelmemişti. Birbirlerini sadece hastanede görebilmişlerdi, üstelik yalnız bile kalsalar Alexa onunla konuşma imkânını bulamamıştı. Çünkü Halmy ne söylenenleri anlayabilecek, ne de cevap verecek durumdaydı; çok yorgundu. Birlikte oldukları son günden bu yana Doktor'un yaşamında büyük bir değişiklik olmuş, dul kalmıştı. Kaderin bu beklenmedik tuhaflığını hiç yorumlamaya kalkışmıyor ve doktorun durumundaki bu değişikliğin kendi ilişkilerini ne yönden etkileyeceğini çok merak ediyordu.

Kapı çaldı; kız önce olduğu yerde dikildi sonra yeniden yastıklara gömüldü. Gelen öteki kiracılardan birinin ziyaretçisiydi. Kendi küçük odası, villanın parka bakan cephesinde, birinci kattaydı. Ev tek bir aile için yapılmış olduğu halde 1949'dan sonra ayrı dairelere bölünmüş ve her daire birkaç aile tarafından paylaşılır olmuştu. Alexa'nın oda penceresi evin arka tarafındaki oldukça güzel bir bahçeye açılıyordu. Odasına girmek için ya bütün daire sakinlerince kullanılan banyodan, ya da on sekiz yaşındaki yatalak oğlu ve karısıyla birlikte oturan bir fabrika işçisinin odasın-

dan geçmesi zorunluluğuna karşılık, odasının tek iyi yönü buydu. Mümkün olduğunca işçi ailesinin odasını kullanmamaya çalışırdı, çünkü yatalak oğlan kendisini görür görmez derhal üstündeki battaniyeyi atıp, çirkin, iyice biçimsizleşmiş bedenini ortaya koyuveriyordu. Tabii banyodan geçmenin de kimi güçlükleri vardı. Sık sık beklemek zorunda kaldığı gibi, pisliğine kokusuna ve hattâ zaman zaman kapıyı içeriden kilitlemeyi unutan birini şaşırtma sıkıntısına katlanması gerekiyordu. Yine de banyonun bu kadar yakın olmasının bazı yararları vardı. İsteddiği zaman duş yapabilir, saçını ya da çamaşırlarını yıkayabilir ve komşularının sabırsızca kapıyı vurmalarına aldırılmazlıktan gelebilirdi. Temizliğe olan bu tutkusu kendisinin komşu aileler içinde pek fazla sevilmesini ve hayranlık kazanmasını sağlamıyorsa da, üzüntüleri arasında herhalde en önemsizi buydu. Yedi yılı aşkın bir süredir kendi hayatını yaşayan biri olduğu için, sık sık başkalarını gocundurmak anlamına da gelse, kendi çıkarlarını korumayı öğrenmişti. Karşılığında hiç bir şey görmeyeceği kimselere boş yere bir şeyler vermemek gerektiğini öğrenmişti artık. Duygusal ilişkilere girmekten daima kaçındığı için, kendisinden bağlılık ve sadakat bekleyen herkesten kaçmıştı Zoltan Halmy'yi tanıdığı güne değin. Sonra onun kölesi olmuştu nerdeyse.

Her şey 1956 yılında, hastanedeki görevine atanalı daha birkaç ayı geçmeden başlamıştı. Önceleri doktor kendisinden mümkün olduğu kadar uzak durmuştu; belki o da Alexa'nın bu görevi Béla Borbas sayesinde sağladığını biliyordu. Borbas 1950'lerde hastabakıcılıktan hastane idaresinin başına geçmiş, çok içen, iriyarı, kaba saba bir komünistti. Siyasal görüşlerine rağmen, üst sınıfın narin, uzun bacaklı kadınlara büyük ilgi duyardı. Alexa'yla ilk görüşmeyi ya-

parken, ne referanslarını okumaya ne de yeteneklerini soruşturmaya gerek duymamış, bunların yerine kızı derhal akşam yemeğine çağırmıştı. Lokantadan çıktıklarında Buda tepelerinde bir meyva koruluğundaki küçük yaz köşküne götürmüştü Alexa'yı. Ertesi sabah da işe alındığını resmen bildirmişti kendisine.

Geçmişine bakılacak olursa, başka türlü kesinlikle sağlayamayacağı işlere girebilmek için yattığı ilk adam Borbas değildi. 1930-1948 yılları arasında parlamento üyeliği, savaş sırasında Tarım Bakanlığı yapan babası Tibor Mehely oldukça varlıklı bir çiftçiydi. Muhalefettekiler tarafından bİle büyük saygı gören bir politikacıydı Tibor Mehely; boş bir kibirliliği ucuz emelleri olmayan son derece dürüst bir insandı. Alexa için mükemmel bir baba, karısı için sevgi ve sadakat örneği bir eştİ. Alexa'nın annesi kocasına yakın uzun boyu, şişman denemeyecek fakat dolgun sayılabilecek vücuduyla, berrak kestane rengi gözleriyle, kapkara saçlarıyla ve kalın üst dudağıyla modası geçmiş bir güzeldi. Ö da Macaristan'ın soylu ailelerinden birine mensuptu; baronesti ve oldukça zengindi.

Macaristan'ın batı bölgesindeki bir çiftlikte yaşıyorlardı. Çocukluk yıllarında hep birlikte İsviçre dağlarına ya da Baverya göllerine yaptıkları yolculukları Alexa hâlâ tüm canlılığıyla hatırlıyordu. Bu yolculuklar Alexa'nun ruhunda kendi dikenli-tel-ve-tarla-çevrili ülkesinin ötesindeki güneş, eğlence ve özgürlük diyarına karşı yatışmak bilmez bir özlem bırakmıştı. Çocukluğu, neşeli tatiller ve bayramların birbirinden güzel anıları olarak kalmıştı. Bu bayramların birinde, akşam çöktüğü zaman hayatları da sönmüş oldu bir anda.

Ruslar Hangony kasabasını ele geçirmişlerdi.

Çiftlik ise bu kasabadan birkaç kilometre ötedeydi. İki üç gün önce Almanlar anlaşmalı bir şekilde bölgeden çekilmişlerdi. Bu çekilişten sonra Tibor Mehely kasaba halkını alana çağırmış ve onlara Rusları işgalciler gözüyle değil, arkadaş, dost, barış müjdecileri olarak görmeleri ve korku duymadan, düşmanca duygular beslemeden karşılamaları gerektiğini anlatmıştı. Yine de bir korunma tedbiri olarak genç kızlarıyla içkilerine sahip çıkıp, iyi saklamalarında yarar olduğunu sözlerine eklemişti. Hangi milletten olurlarsa olsunlar, uzun ve kanlı bir mücadeleden dönen askerlere güven olmazdı. Kendisi de avlusunun uzakça bir yerinde, rençberlerine kazdırdığı sığınağa ev halkından olan genç kızları ve Alexa'sını saklayacaktı.

Piyade botlarının, atlı araba tekerleklerinin, at nallarının ve tankların kaldırdığı ilk tozbulutu ufku kaplamaya başladığı zaman Mehely, karısı ve kasabanın birkaç yerlisi geniş park kapılarının açıldığı yolun yanında yer aldılar. Rusların ilerledikleri yol boyunca en çok gerek duyulan mallardan olan beyaz bayrağı ellerine alıp beklemeye başladılar.

Öğle üzeri Sovyet ileri hattı kasabanın sınırını geçerek içeri girdi. Yoldan gelmeyip, ellerinde emniyeti açık tüfekleriyle kuşkulu buldukları her kişiyi, hayvanı ya da eşyayı vurmaya hazır, tarlalardan dalmışlardı kasabaya. Yine de Mehely kendisinin ve kasaba halkının iyi niyetlerini onlara bildirmeyi görev bildi. Askerlerin Rus değil Tatar ve Kafkas askerleri olması nedeniyle böyle bir davranışın ne ölçüde yürek istediği açıkça ortadaydı. Onlara komutanlarıyla bir an önce görüşmek istediğini de anlattı.

Kirli, yeşil bir kılığa bürünmüş komutanları az sonra çiftlikle kasaba arasındaki ulaşımı büsbütün ak-

satacak atlı arabalardan birindeydi. Mehely'yle dostça bir iki laf edebilecek kadar Almanca biliyordu. Adamlarının büyük kısmı henüz yoldaydılar, dolayısıyla komutanın asıl merak ettiği konu kendilerine konaklayacak bir yer bulmaktı. Mehely'nin, karargâhını kendi malikânesine kurabileceği yolundaki önerisini adam zevkle kabullendi.

Bu dostça ilişkiye rağmen çiftlikteki ateşli silahların tümünün kendisine teslim edilmesini şart koştu. Mehely böyle bir şeyi bekliyordu zaten; albay rütbesindeki komutanı ahırlardan birine götürerek, oradaki eliyi aşkın tüfeği ve küçük silahı kendisine gösterdi. Antika tüfeklerden tutun da en son model otomatik silahlara kadar her cinsten birkaç örnek bulunan bu ateşsağan kümenin kimisi kendi koleksiyonuna aitti, kimisi ise çiftlikte çalışanlarındı.

O gün fazla bir sorun doğmadan geçti. Hangony'de sadece birkaç ev yağma edilmiş ve kasabanın dışındaki bir bağda bulunma aptallığını gösteren üç kadına saldırılmıştı. Çiftlikte her şey sakin gibiydi. Albayla kurmay heyeti malikânede şarap ve yiyeceklerle ağırlanmışlar, erler ise ahır ve samanlıklara yerleştirilmişlerdi. Mehely'yle karısı rahat bir soluk almak üzereydiler.

Alman yapısı Luger ortaya çıktığında alacakaranlık çökmüştü. Mehely'nin bu tabancayı özellikle mi, yoksa unutkanlık nedeniyle mi öteki silahlarla birlikte teslim etmediği hiç bir zaman anlaşılamadı. Bir yüzbaşı hiç de hakkı olmadığı halde girdiği oyun odasında, yine hiç hakkı olmadığı halde karıştırdığı çalışma masasının çekmecesinde buldu tabancayı.

Ukraynalı, uygar ve dost bir insana benzeyen Albay, Mehely'nin tabancayı aklına gelmediği için kendisine teslim etmediği yolundaki açıklamasını kabul

ederek, olayı kapatmayı yeğliyordu. Fakat bu arada konu NKVD'li bir kurmayın ilgisini çekmişti. Mehely'nin öldürülmesi gerektiğini ileri sürdü. Albay, Almanlarla yaptığı savaşlardan öylesine yorgun düşmüştü ki, NKVD'yle savaşma gücünü bulamadı kendisinde. Eski püskü paltosunu giydi, geçmekte olan bir tanka atlayarak, ev sahibinin kaderini NKVD'li adamın eline bıraktı.

Mehely samanlıkların kalın, beyaz badanalı duvarlarının önüne getirilerek, apar topar çağırılmış yarım düzine, yarı sarhoş, yarı giyinik askerden oluşan bir idam mangası tarafından kurşuna dizildi.

Daha on dakika önce, Rus-Macar uzlaşmasının en güçlü örneği gibi gözüken bir ziyafet sofrasının başında oturan Bayan Mehely ilk önce durumun ciddiye-tini kavrayamamıştı. Albay'ın çabucak gidişinden sonra, kocasının durumu Rusça olarak tartışıldığı için hiç bir şey anlayamamıştı. Değerli dakikaları bir tercüman bulup, konuşulanları anlayabilme çabası içerisinde geçirdi; avluya vardığında askerler tüfeklerini doğrultmuşlardı bile. Kendisini NKVD'li subayın ayaklarına attığı zaman çok geçti. Gözünü kırpmadan ateş emrini verdi genç adam. Kocasının yere yığıldığını görünce ona doğru koştu kadın; haykırıyordu. İşte tam o sırada nişan alma yeteneğine güvenen bir asker kendisini arkadan vurdu. Samanlık duvarıyla mutfak kapısının arasındaki boşlukta yaralı, fakat tümüyle bilinçli olarak yığıldı kaldı. Kurşun omurgasına rastlamış olacaktı, çünkü bacakları bir anda tüm duyarlılıklarını yitirmişti, hareket ettiremiyordu. Hiç bir acı duymuyor, sadece havanın dondurucu soğukluğu nede-niyle titriyordu. Yardım istedi, fakat çiftlikte çalışanlardan ve hizmetçilerden çoğu kaçmış, kimisi de sığınağa saklanmış olduğundan sesini duyan olmadı.

Kendisini ilk gören asker de ötekiler gibi Tatar'dı. Olayın üstünden saatler geçmişti. Tatar askerleri Rus subaylarını bile ürkütecek kadar vahşi, disiplinsiz kişilerdi. Kendilerinden kaçamayacak durumda bir kadının bulduklarında, onun hasta mı, yaralı mı, ölmek üzere mi olduğuna bakmadan, tıpkı yol boyunca gördükleri her çeşit kuyudan ve ırmaktan susuzluklarını giderdikleri gibi, cinsel isteklerini gidermeye bakarlardı.

Sabah olduğunda kadın akıl almaz bir biçimde, hâlâ sağdı. O zamana kadar, şehvetle kıvranan kaç sarhoş bedene dayanmak zorunda kaldığını hesaplayamaz duruma gelmişti. Mutfağa saklanmış tek hizmetçi kız hanımının yanına yaklaşarak, elbiselerini biraz düzeltecek cesareti bulduğunda bir bardak da su getirdi ve Bayan Mehely'nin yüzünü sildi.

Bir süre sonra subaylardan biri oradan geçiyordu. Beyaz denecek kadar sarı saçlı, pembe yanaklı bir gençti bu. Sadece Rusça biliyordu. Bayan Mehely kendisine seslendiği zaman, NKVD'li subayı kızdırmamak için duymazlıktan geldi, çünkü kadının yardım istediğini sanmıştı. Oysa bu ses öylesine ürkütücü bir ihtiyaç çığlığıydı ki, sonunda dayanamayıp durdu ve kadına doğru eğildi. Kadın ilk önce Almanca, sonra Fransızca bir şeyler söyledi. Hiç bir şey anlamayınca işaretle kendisini öldürmesini anlatmaya çalıştı.

Subay çok gençti, fakat Cengiz Han'ın saldırılarından da vahşi, barbarca bir savaşta tam üç yıl geçirmişti. Pek çok yaralı köpeğe, ata, sığıra, hattâ belki yanlarında taşıyamayacakları, düşmana da bırakmak istemedikleri arkadaşlarına bu ölüm ilacını vermek zorunda kalmıştı. Dolayısıyla kadının isteğine uy-

mayı kesinlikle olanaksız bir iş olarak görmedi. Gördüğü geçirdiği felaketler kendisini yaşından çok daha olgun yapmıştı ve Bayan Mehely'nin artık yaşayacak bir durumda olmadığını, ölümün tek ve en güzel kurultuş olduğunu göremeyecek bir kişi değildi. Eğildi, tabancasını çıkardı, emniyetini açtı ve kadının gözlerini sol eliyle kapadıktan sonra, başından vurdu.

Alexa'nın oturduğu dairenin kapısı yeniden çaldı. Bu kez bir kısa, iki uzundu zil sesi. Ayağa fırladı ve o sırada boş olan banyodan geçerek içeri koştu. Kapıya yaklaşırken, kalp atışlarının hızlandığını farkederek, bir iki saniye durdu, soluk aldı. Tam beş aydır onunla beraber yaşadığı halde yine de Halmy'yi her görüşünde böylesine heyecanlanması hoş değildi doğrusu.

Kapıyı açtığı zaman doktorun ne kadar solgun ve yorgun olduğunu görmek kendisini şaşırttı. Gözlerinin altında derin çizgiler belirmiş, gür sarı saçları bile parlaklığını yitirmiş gibiydi.

Holde tek kelime konuşmadılar, öpüşmediler. Kiracılardan birisinin yarı kapalı bir kapının ardından dışarıyı gözetlemediğinden asla emin olamıyordu. Evdeki tek bekâr kız, üstelik de çok güzel olduğundan, kiracıların başlıca meraklarından biri haline gelmişti.

Halmy'yi odasına aldı, ardından kapısını kilitledi. Sonra durdu ve ilk hareketi ondan bekledi. Doktoru en son bir önceki gece hastanede görmüştü, ama yine de nasıl bir ruh hali içinde olduğunu kestirmesine imkan yoktu. Onu bu kadar az tanımasına kızıyordu. Belki de böylesine etkisine girmesindeki başlıca neden buydu. Bir erkeği sevmek Allah'ı sevmek gibiydi; on-

dan korkmak, kuşkulanmak ve onun da sizi aynı ölçüde sevip sevmediğini merak etmek gerekiyordu.

Sessizlik uzayınca:

«Çok yorgun görünüyorsun» diye söze başlamak istedi. «Galiba dün gece hiç uyumadın.»

Adam divana oturdu.

«Pek uyudum sayılmaz. Her şeyin kontrol altına alındığını sandığım sırada Rus albayında yeniden bir kanama başladı. Eğer kendisini derhal ameliyathaneye almasaydım, mutlaka ölecekti. Yine de fazla ümitli değilim. Sağlam böbreği de dert olmaya başladı. Zavalı perişan durumda.»

Alexa yanına yaklaştı. Şimdi Halmy de kendisine bakıyordu, ellerini uzatıp genç kızı kucağına doğru çekti. Sonunda doğum günü armağanını açmasına izin verilmiş bir çocuk gibi hissetti Alexa kendisini. iyice sokularak, yüzünü adamın omuzuna yasladı. Eskimiş tvid ceketi ilâç, tütün ve naftalin kokuyordu. Ansızın tam bir mutluluk duygusunun benliğini kapladığını hissetti. Bu öylesine güçlü bir mutluluktan ki, sarhoş gibi oldu. Ne hareket etmek, ne konuşmak istiyordu. İsteddiği tek şey böylece oturup, sevgilisinin yakınlığını içinde duymaktı. Bundan önce içini böyle bir duygu hiç kaplamamıştı; bundan sonra da olacağını biliyordu.

Ona aşık olduğunu anladığından bu yana, merak edip duruyordu. Neydi aşık olmasının sebepleri? Yakışıklı ve zeki bir erkek olmasıysa, bu özellikleri sahip başka aşıkları da olmuştu eskiden. Zaman zaman çok esprili ve neşeli olduğu halde, bu neşede hep bir acılık, bir sabırsızlık okunurdu. Doktor olarak, meslektaşlarından daha fazla iyilik ve ilgi gösterirdi hastalarına; yine de bu yakınlığın sınırları içinde soğuk ve ayrı kalmayı beceriyordu. Liberal sayılan ilkeleri-

le bağdaşmayan önyargıları, kaprisleri olurdu çoğu kez. Alexa, Anna'nın ölümü olayıyla ilgili olarak Halmy'nin suçlu ya da suçsuz olabileceği konusunu asla düşünmemeye karar vermişti. Gerçek kişiliğini, huylarını öylesine az biliyordu ki, her iki seçeneği de inceleyecek gücü yoktu.

Halmy:

«Dün gece bir arkadaşınla tanıştım» dedi.

«Öyle mi?» Neden kendisini öpmediğini, neden böyle dimdik oturduğunu, ciddi bir ziyarete gelmiş gibi duruşunu şimdi anlamıştı.

Halmy:

«Fiiler isminde bir çocuk» diye devam etti. «Albert Filler,» Alexa'nın başı hâlâ göğsüne dayalıydı; konuşurken adelerinin sertleştiğini ve düşmanca kasıldığını hisseder gibi oldu. «Tata'dan birkaç yaralı getirmiş. Senin de hastane kadrosunda olduğunu öğrenmiş. Seni görmek için pek istekli bir hali vardı. Adresini bile istedi fakat ben önce sana sormadan vermemem gerektiğini düşündüm.»

Alexa:

«Onsuz durabileceğime eminim» diyerek ayağa kalktı.

Halmy kıkırdayarak:

«Sana hak vermiyor değilim. Gürültücü bir herif. Küçük siyah tırtıllara benziyor!» dedi.

Alexa içinden 'Gerçekten öyle' diye düşündü. Albert Filler buruşmuş bir pijama ceketini içindeki küçük siyah tırtıldı. Kendisini tıpkı böyle hatırlıyordu işte. Şaşkın, korku içinde ve her nedense acınacak bir halde odanın ortasında duruşu gözlerinin önünde canlanmıştı.

1949 yılı yazının sonlarına doğruydı; Macaris-

tan'ın resmen bir halk cumhuriyeti olduğunun açıklandığı yıl. Alexa haziran başlarında liseyi bitirmişti. Sınıfının en başarılı öğrencilerinden olduğu halde, Budapeşte üniversitesine yazılmak istediğinde acımasızca geri çevrilmişti. Hükümet sadece işçi ve köylülerin çocuklarına yüksek öğrenim yaptıırma amacını güden bir politika izliyordu.

Alexa, ölen annesinin ekşi suratlı, dindar, savaş sonucu dul kalmış kız kardeşiyle birlikte, kadının yıkıntıya dönmüş evinde oturuyordu; evleri, bombalanarak harap edilmiş Kraliyet Sarayının yanındaydı. Tuna nehrine ve onun gerisindeki Peşte şehrine bakan olağanüstü bir manzarası vardı. Sadece zemin kattaki iki odasıyla mutfak oturulabilir haldeydi. Alexa teyzesiyle birlikte geçirdiğı üç yılı aşkın sürenin her saniyesini nefretle anıyordu. Eğer üniversiteye girmesine izin verilseydi, oda ve yatak parası hemen hemen bedavaya gelen bir öğrenci yurdunda kalabilecekti. Oysa bir konserve fabrikasında çalışmaya başladı; gündeliğı öylesine düşüktü ki teyzesinin, duvarları yıkılmaya yüz tutmuş, üzüntü ve küf kokularıyla kaplı evinden ayrılarak başka bir yere çıkmayı hayal etmesine bile imkan yoktu.

Kendisini büyük bir acıya, kedere kaptırdığı bir gün, Tuna nehri kıyısındaki genel plajlardan birinde Albert Filler'le karşılaştı. Albert, Alexa'nın babasının yanında bir süre çalışmış, fakat malikânede değil de, babasının büyük mağazasının arkasındaki küçük odada yani Hangony kasabasında dünyaya gelen bir oğlandı. Onu kısa boyu, sivilceli suratı, çirkin, cırtlak sesi ve beyefendilerin kibirli dünyalarına karşı acı bir nefret besleyen haliyle hatırlıyordu. Kumsalda karşı karşıya geldiklerinde hâlâ kısa boylu ve çirkindi, si-

vilceler yok olmuş, ama izleri kalmıştı yüzünde. Acı nefreti belli olmuyordu; belki de bu; şimdi Parti üyesi, çok içten, eski bir dost görünümünü altına gizlendiği için Alexa görememişti. Alexa'nın onu, babasının dükkanında asık bir yüzle müşteri beklediği günlerdeki en son görüşünden sonra, Albert ileri doğru büyük bir atılım yapmıştı. Eğitim Bakanlığında çok iyi bir görevi vardı ve Bakan'ın yakınlarından biriydi.

Alexa'yı tam, kendisini Tuna nehrine atmakla, Corvin Sinemasındaki en son Varkonyi filmine gitmek arasında bocaladığı sırada gördü. Boğulmayı düşünüyordu, ama çok usta bir yüzücüydü; filim de çok güzeldi gerçi, oysa onun da kötü yanı biletlerinin pek pahalı olmasıydı. Albert Filler'i görünce boğulma düşüncesi çok daha çekici geldi, çünkü Hangony anılarını da birlikte getirdi bu çehre. Fakat sonunda onunla birlikte sinemaya gitti.

O günden sonra birbirlerini sık sık gördüler. Albert genç kızı operaya, konserlere, tiyatrolara, pahalı lokantalara ve kendi başınayken gitmesi olanak dışı olan pek çok yere götürdü. Üstelik onu üniversiteye kaydettireceğine, bir burs bularak öğrenci yurdunda kalmasını sağlayacağına da söz verdi.

Matra dağlarında birlikte iki hafta geçirmelerini önerdiğinde aylardan eylöldü. Artık Albert, Alexa'ya kesinlikle aşık ve bir buldozer inceliğiyle kur yapmaya çalışıyordu. Parti tarafından yeni yönetici sınıfa tatil yeri olması için devralınan bir otelde kalacaklardı. Karar verememek yüzünden uykusuz geçen pek çok geceden, huzursuzluk dolu pek çok gündüzden sonra bu öneriyi kabullendi. Konserve fabrikasındaki işi yüzünden neredeyse aklını kaçıracaktı. Ağzı bozuk işçi kızlar yerine kendi zevklerini paylaşan, kendi yaşı-

tı insanlarla birlikte olabilmek için can atıyordu. Ayrıca teyzesi de gittikçe daha güç katlanılır bir hal almıştı. Cimriydi, dırdırcı, durmadan her şeye kusur bulan bir kadındı ve Alexa'nın sinirine dokunan pek çok alışkanlıkları vardı. Sabahları boğazını temizlemek için ölüm çanlarını andırır biçimde öksürmesini, kahvaltısını yaparken mutfaktaki musluğa sürekli balgam çıkarmasını düşündükçe çıldıracak gibi oluyordu. Ne zaman bu öksürüşü duyacak olsa, içinde uyanan şiddetli istek eline geçirdiği bir odun parçasını teyzesinin başında paralamak oluyordu.

İki haftalığına bir yere gideceğini açıkladığı zaman kin dolu, kötü bir çatışma başladı aralarında ve Alexa'nın kendine ait eşyalarını toparlayıp bir daha dönmemek üzere evden ayrılmasıyla son buldu.

Verdiği kararın gerçek anlamı kafasında tam olarak belirldiğinde çoktan trene binmişlerdi. Kalabalık kompartımanda yanbaşında oturan ve kırık bir termometreden akan cıva damlaları gibi çatlak dudaklarıyla hızlı, parlak sevgi kelimeleri fısıldayan Albert Filler'e baktı; ansızın Hangony'deki odasına dalan Tatar yağmacılarını gördüğünde benliğini saran korkuyu ve tiksintiyi hissetti.

Annesinin ve babasının ölüm haberini, Fransız dadısıyla birlikte saklandıkları sığınağa gizlice gelmeyi başaran bir çiftlik kahyası bildirmişti. Annesinin ölümüyle son saatleri üzerine korkunç ayrıntıları anlatmamıştı adam; Alexa bunları çok sonra, o sabah Bayan Mehely'ye bir bardak su veren hizmetçi kızıdan öğrenmişti. O arada Tatarların cinsel alışkanlıkları konusunda yeterince aydınlanmış olduğu için annesinin çektiği işkenceyi çok daha iyi anlayabilmişti.

Kendi deneyi doğrudan doğruya değil, dolaylı,

söz gelimi vekâlet yoluyla gerçekleşmişti. Çok cesur ve pratik görüşlü bir kadın olan dadısı, Rusların bu sığınağı ergeç bulacaklarına kesinlikle inanınca, Alexa'yı aldığı gibi doğru kasabaya kaçırdı. Orada Alexa'nın ailesine yürekten bağlı bir köylünün evinde misafir edildiler. Nerdeyse orman kanunlarının hüküm sürdüğü malikânede yaşamaktansa kasaba çok daha emin bir yerdi. Fakat Mademoiselle, genç kızın güvenliğini şansa bırakmak istemiyordu; bu nedenle Alexa'nın korunması için çok etkili fakat oldukça din dışı bir düzen kurdu. Stallion Hanında oda hizmetçiliği yapan, yeni pişmiş bir kurabiye kadar taze ve dolgun, tatlı suratlı sarışın kızı kiraladı; bu kız aynı zamanda kadın arkadaş ihtiyacı duyan her konuk tahlil tüccarını ve satıcıyı memnun etmeye çalışan bir fahişeydi de. Sari adlı bu genç kadın Mademoiselle ve Alexa'yla birlikte aynı eve yerleşti. Kısa-sürelî aşk amacıyla eve dalan herkese kendisini sunacağı iyice anlatıldı.

Mart ayının oldukça sessiz görünen gecelerinin birinde, düzenlenen oyun gerçekleşme olanağını buldu. Yalnız, kadınlar çok gafil avlandıkları için daha önceden tasarladıkları planı uygulama fırsatını bulamadılar. Sarhoş Tatarlar kapıya dayanarak kıracakları tehdidini savurmaya başladılar ansızın. Sari, onları ön odaya almak için uğraşmaya vakit bulamadığı gibi Alexa da ne yatağın altına ne de tavanarasına kaçarak saklanabildi. Yapabildiği tek şey battaniyesini başına çekerek, küçük, sıska bedenini iyice duvara doğru yaslayıp, boğazında düğümlenen korku dolu hıçkırıkları kesmeye çalışmak oldu. Şehvetten gözü kararmış Tatarlar kalın battaniyenin altında kendisini farkedemediler. Adamlardan biri Mademoiselle'i yakaladı, öteki ise Sari'yi kaptı. Sari Alexa'nın yattığı yatağın üstüne

atıldı ve o andan sonra Alexa'yla bedenleri yüzlerce kas, sinir ve kan damarıyla birbirine yapışık Siamlı ikizler gibi oldular. Asya usulü aşkın her kıpırdanışını, her davranışı (vahşi, hızlı ritmi; şiddeti; terkedişi ve doruk noktasını izleyen ani sessizliği) Alexa yakından duydu.

Çiftlikte büyümüş, on beş yaşında bir genç kız olduğu için hayvanlar dünyasındaki aşk konusunda oldukça belirgin bir fikri vardı, fakat romantik duygularla karışık olarak hayallediği insan ilişkilerinde, aşk üzerine en küçük bir kanı bile yerleşmemiştir kafasına. Şimdi bu iki yaratık arasında çok az, daha doğrusu yok denecek kadar az bir ayırım olduğunu görmek kendisini dehşete düşürdü. Üstelik Allah tarafından uygun görülen hayvanlar arasındaki saf çiftleşmeye oranla insanların cinsel ilişkisi çok daha pis ve gayri tabii idi.

Saldırganların bedenlerinden yayılan korkunç kokudan başka, odaya girişlerinde savurdıkları vahşi, ürkütücü tehditler de mide bulandırıcıydı. Onlar çıkıp gittikten çok sonra, Alexa korku dolu duyarsızlığından sıyrılarak ayıldığında Sari'yi yatakta yan başında kendinden geçmiş bir durumda yatar buldu. Fransız uyruklu olduğunu avaz avaz haykırmış olmasına rağmen eşit bir davranışla karşılaşan Mademoiselle, Alexa'yla birlikte Sari'yi ayıltabilmek için tam bir saat uğraştı. Daha önceleri hiç bir tahıl tüccarı ya da seyyar satıcıyla cinsel ilişkisi olmadığı halde Mademoiselle'in bu saldırıda bayılmaması ilgi çekici bir durumdu. Bu, Fransızların kendini çabuk toparlayabilme özelliklerini bir kez daha kanıtlamış oluyordu.

Ve şimdi Alexa, dokunmasından bile öğrendiği bir adamla birlikte iki hafta geçirmek üzere dağlarda bir otele gitmekteydi. Yatağına girdiği zaman, kendisini kurtarmak için yanında ne Sari, ne de Mademoiselle olmayacaktı. Bir an, kendisini trenden aşağı fırlatmayı düşündü. Sonra o anın geçmesine çalışarak, olayları doğal gelişimlerine bırakmaya karar verdi.

O iki haftayı hasta denilebilecek bir sersemlik içerisinde geçirdi. Annesinin son saatlerini düşünüyordu durmaksızın. O ana kadar direnmiş, o gecenin bütün izlenimlerini gözünün önüne getirmemeye çalışmıştı. Sanki o gizlilik tülünü kaldıracak olursa annesinin gururunu daha da kırmış, utancını daha da arttırmış olacak gibi bir duygu vardı hep içinde. Oysa şimdi ürkütücü bir filim gibi o sahneler gözlerinin önünden geçiyordu ve ansızın kendisini hayatında hiç bir zaman tatmadığı ölçüde yakın hissediyordu annesine. Bunun nedenini açıklayamıyordu, fakat kendi bayağı tutumunun, annesinin o son saatlerini daha az ızdırap ve işkence verici bir biçimde görmesine yol açtığı düşüncesine kapılmıştı.

Yıkıntılar içinde geçirdiği üç yıl boyunca sık sık ülkesinin yeşil özgürlüğüne özlem duymuştu. Güneşin batışını ya da ayın doğuşunu insanın kendi penceresinden seyredebilmesi Alexa için mutluluğun ta kendisiyken şimdi çevresindeki görünümlere dikkat bile etmez olmuştu. Eğer gecenin yarısını tıraşta oturup aya bakarak geçiriyorsa, bunun tek nedeni yanibaşında doyuma ulaşmış bir biçimde uyuyan aşığından uzak durabilmek isteğiydi.

Odalarının dışında geçirdikleri saatler de daha hoş değildi. Gürültücü, çoğu kez terbiyesiz ve inanılmayacak kadar kendini beğenmiş kişilerden oluşan arkadaş topluluğu Alexa'yı rahatsız ediyor, sıkıyordu;

neredeyse teyzesinin dost çevresine özlem duymaya başlayacaktı.

Albert Filler, huzursuzluğunu farkettiği haide, bunu genç kızların bekaretlerini yitirdikten sonraki iç bunalımlarına yoruyordu. Alexa'nın ilk aşığı olmaktan korkunç gururlanıyor ve çılgınca mutluluk duyuyordu. Alexa, Albert'in beyi'nin kızı olmasının yanısıra, tanıdığı en zarif yaratıklardan da biriydi. Onu kazanmak Lenin ödülünü kazanmaktan daha da büyük bir zaferdi.

Budapeşte'ye döndükten sonra da Alexa onunla birlikte kalmayı sürdürdü, çünkü gidecek başka bir yeri yoktu. Filler, sorunu Bakanla konuşup onun yardımını sağlamak zorunda olduğu ve bir türlü konuyu kendisine açacak uygun zamanı bulamadığı için, üniversiteye kaydolma işi biraz gecikmişti. Birkaç hafta sonra tutuklandı. Bir gizli polis müfrezesi gecenin ortasında kapıyı açıp içeri girerek, Albert'i apar topar yataktan çıkarıp götürdüler. İşte onu en son o geceki haliyle hatırlıyordu: Korku içinde titreyen, gururu kırılmış, sadece pijamasının üstünü giymiş, totaliter bir sistemin topukları altında ezilmeye mahkûm küçük, siyah bir tırtıl. Alexa'nın sonradan öğrendiğine göre, Albert, Parti'nin üst kademeleri arasında çıkan bir karışıklığın kurbanı olmuştu. Bakan düşürülünce, o da yerini kaybetmişti. Yıllarca onun hakkında hiç bir şey öğrenemedi; yaşayıp yaşamadığını bile bilmiyordu. Sonra 1955'lerde Albert yeniden siyasal sahnede görünür oldu. Fakat o sırada Alexa da Budapeşte Üniversitesinde biyokimya ihtisası yapmış ve bir ecza fabrikasında oldukça paralı bir işe girmişti; bu nedenle onunla yeniden karşılaşmaktan kaçındı.

Kendisinin üniversiteye girmesini sağlayan adam, 1956 baharına kadar Parti'nin üst kademele-

rinde kalmayı başarmış, güçlü klik'e mensuptu. Elli yaşlarında, evli ve çok meşgul biriydi; bu nedenle de Alexa'dan aşırı bir ilgi beklemiyor, kendisine fazla zaman ayırmasını istemiyordu. Bir başkasıyla en ufak bir ilişkisi olmadığından, onunla arasında hoş bir düzen kurarak, bundan böyle değişik olamayacağını bildiği hayata uymayı başardı. Durumunu ahlak dışı ya da günah olarak görmüyordu. Her şeyden önce bunu kendisi seçmiş değildi ki... Kader onu bu yola sürüklemişti. Yeniden fabrikalara ya da işçi kamplarına girmek istemediğine göre başka çaresi olmadığını düşünmüştü. Hâlâ bir evlilik ihtimali söz konusuydu, ama sevebileceği bir erkek bulamadığı gibi, güçlkle kazandığı bağımsızlığını da kolayca kaptırmak istemiyordu.

Dağınık bir kadın değildi; gerekmediği sürece aşıklarını değiştirmeye kalkışmıyordu. Sonuncusu Borbas oldu. Zoltan Halmy'ye aşık olunca Borbas'tan ayrıldı.

Hastanede çalışmaya başlamasından birkaç hafta sonra karşılaştılar Halmy'yle. Doktor, hiç değilse hastane kadrosundaki kadın elemanlar açısından, ahlâk kurallarına son derece bağlı, iyi yürekli, namuslu ve dürüst bir kişiydi. Kadınlara karşı ilgisizliği pek çok dişi için bir hırs ve direnme konusu olmuşsa da, hiç biri doktorun kendisinin yarattığı herkesten uzak durma duvarını aşamadılar; doktor bu duvarıyla erkek meslekdaşlarından bile ayrı kalmayı beceriyordu. Kişiliğini açıklayacak anahtarı bulmak için çok uğraşanlar sonunda aşırı sadık ve seven bir koca olduğuna karar verdiler. Tek anlayamadıkları konu, böyle bir adamın, karısını neden davetlere ve partilere getirmediydi. Bayan Halmy'yi tanıyan az sayıda birkaç kişi onun çok çekici bir kadın olduğunu söylediklerinden sorunun iyice çözüldüğü sonucuna varıldı.

Doktor, Alexa'yı ilk kez kantinde gördü ve derhal ilgilendi. Asıl tanışmaları sırasında ise, kadının hastane kadrosu tarafından bilinen geçmişini tümüyle öğrenmiş olduğu halde, kayıtsız davranma yolunu seçti. Hastanede iş nedeniyle bir arada oldukları ilk zamanlarda Alexa'yla, sanki çok çekici fakat suçlu bir çocukla konuşurcasına, yarı hafiften alır, yarı şakacı, yarı da lütfeder bir tonla konuşuyordu. Karanlık ve lekeli sayılacak geçmişi için ne kendisini azarlamaya kalkıştı, ne de bir kez olsun 'Neden böyle yaptın?' 'Nasil yapabildin?' benzeri sorulara yöneldi. Bu konuda da-ima tırnak yeme ya da yatağına işeme gibi, çoktan bıraktığı çocukluktan kalma bir alışkanlığından söz ediyormuş gibi yarı şakacı bir acılıkla konuştu. Yine de, iyice kulak verecek olursa, bu şakacı söyleyişte hafif bir üzüntü, bir acı hissedebiliyordu; ilişkileri derinleşince şu acılık daha da belirgin bir durum alır oldu.

Halmy hâlâ Albert Filler'den söz ediyordu:

«Senin üniversiteye girmende en büyük yardımı kendisinin yaptığını söyledi.»

Alexa sandığından daha da büyük bir kinle.

«Yalan» diye bağırdı. «Kendisini bir daha göreceksen böyle dediğimi söylersin!»

Halmy ,genç kızı her nedense daima ürküten ve huzursuz eden o yarı alaycı, yarı denetler bakışlarıyla süzdü.

«Pekâlâ öyle söylerim» diyerek uzandı ve yüzünü Alexa'nın boynuna yasladı. «Oh, ne güzel kokuyorsun! İnsan bedeninin sadece ter ve irin kokmadığını neredeyse unutacaktım.»

Alexa rahatladı ve o mutluluk fırtınası yeniden tüm benliğini sardı. Bu sanki yavaş yavaş ılık suyla dolmaya başlayan bir küvette yatmak gibiydi.

Halmy:

«Bu gece seninle dışarı çıkmak istiyorum.» dedi. «Bir orkestra dinleyerek dans edip, sarhoş olalım. Fakat koca şehirde açık tek bir salon yok. Ne kötü değil mi? Tam ben böyle bir ruh haline girmişken, açık yer bulamamak çok kötü.»

Halmy'nin daha önceleri böyle konuştuğunu hiç duymamıştı. Şehri ziyarete gelen bir grup Rus doktoru onuruna düzenlenen yaz festivalinde birkaç kez dans etmişlerdi. Genç aşıkıar gibi davranabilecekleri tek fırsat da o olmuştu zaten. Budafok'taki şarap mahzenlerine mehtaplı gecelerde motor gezileri düzenlenmiş, Parti tarafından büyük bir yemek davetiyle, konser salonunda balo verilmişti. Daha önce her ikisi de bu tip toplantılara katılmamış oldukları haide sırf birbirlerinin orada bulunacağını bildikleri için gelmişlerdi.

Alexa:

«Budafok'ta sunulan beyaz şarabı hatırlıyor musun? Herhalde Mademoiselle bile severdi.»

Mademoiselle Macar şarapları konusunda oldukça kötü düşüncelere sahipti, ama Burgundy diyarı Venedik'ten buraya geldiği göz önüne alınırsa, ona hak vermemek mümkün değildi.

Alexa:

«Acaba bize Venedik'e gitmek kısmet olabilecek mi dersin?» diye sordu.

Kapının ardında, banyoda, birisi sifonu çekti. Ansızın Venedik ayrı bir gezegendeymiş gibi gözüksü.

«Yani, devamızı kazanacak olursak demek istiyorum. ihtilali... Eğer sınırlarımız yeniden Batı'ya açılırsa, yeniden yolculuk edebilirsek...»

Halmy bir süre sustuktan sonra:

«Ben de bu konuyu düşünüyordum.» diye cevapladı. «Venedik'i... Belki hemen Venedik olmasa bile daha sonra... Paris, Venedik ve belki de New York. Ya da Florida, California.»

Alexa doktora bakakaldı:

«Batı'ya mı gitmek istiyorsun?» Soru sormaktan çok, kesin bir dille söylemişti bunu.

«Evet. Benimle gelir misin?»

Alexa başının döndüğünü hissetti.

«Seninle gelir miyim? Bilmiyor musun? Çin'e, Timbuktu'ya, Güney Kutbuna! Nereye gitmek istersen geleceğimi bilmiyor musun?»

Adam:

«Buradan uzak bir yere gitmek istiyorum sadece» diye fısıldadı. «Başka bir yere, o kadar.»

«Ne zaman... Yakında mı... yarın mı... bugün mü?...»

Halmy ayağa kalktı ve odada dolanmaya başladı.

«Yarın olmayacak tabii. Ne de ertesi gün. Profesör Lendvai ve arkadaşı Forster dönerse başka. Fakat geleceklerini sanmıyorum. Kanımca şimdi Avusturya'ya varmışlardır bile. Ben de hastaneyi Doktor Soos'a bırakamam. Doğru olmaz bu. Profesör Baling benim yerime birini bulana değin beklemek zorundayız. Kendisiyle çoktan konuştum. Çok anlayışlı davrandı.

«Fakat bu kadar uzun bir süre bekleyemeyiz. Sınırların daha ne kadar açık kalacağını bilemeyiz ki... Kendini düşünmek zorundasın. Hep başkalarını düşünerek geçiremezsin hayatını!»

Halmy muzip bir bakışla sevgilisini yeniden uzun uzun süzdü:

«Acelen ne? Daha bir dakika önce ülkeyi terke-deceğimizi bilmiyordun bile. Allahım, sen benim tanı-

diğim en hızlı kadınsın. Bavullarını hazırlamamış olduğuna şaşıyorum doğrusu.»

«Söz ver bir dakikada hazırlayayım.»

Halmy pencereye yaklaştı ve sırtı odaya dönük, bir süre orada durdu.

«Sanki bu öğleden sonra işe boş verip Lunapark'a gitmemizi önermişim gibi davranıyorsun, Alexa. Benim söylediğim, bu yıkık ülkeyi bir daha dönmek üzere terketmek. Ve benimle diye de ekledim. Bu da iyice tartman gereken bir başka konu. Çünkü benim Anna'yı öldürdüğümü sanan o adam da var ortada, biliyorsun.»

Alexa ses çıkarmadan doktorun sırtına bakakalmıştı. Birkaç saniye sonra yeterince karşı koyabileceğini anlayarak konuşmaya başladı:

«O delil Aklını kaçırmış!» diye bağırdı.

«Hayır. Oldukça dürüst ve sadık bir köpek. Oldukça da zeki. Ne kadar kültürlü, okumuş bir adam olduğunu bilsen şaşardın. Yani, polislere göre, demek istiyorum. Üstelik de kararının geçerliliği, ihtimal yüzdesi bakımından oldukça dikkate değer...»

Alexa garip bir biçimde huzursuz olmuştu.

«Yepyeni bir Sherlock Holmes doğuyor olsa, ne çıkar! Sen karını öldürmedin!»

«Önemli olan bu değil. Eğer o bunun doğru olduğu sonucuna varırsa, tersini kim ispat edecek?»

«Sen tabii!.. Kim olacak?»

Halmy divana oturdu ve yavaşça, düşünceli düşünceli bir sigara yaktı. Camel'di yaktığı sigara. Gözle görünür bir zevkle içmeye koyuldu.

«Fakat ben böyle bir şeyi ispat edemem. Sadece yapmadığımı söyleyebilirim. Onun sözüne karşılık benim sözüm. Dolayısıyla kime inanman gerekeceği sana düşen bir sorun olacak.»

Sözü nereye getirmek istediğini anlayamadı Alexa.

«Bana bak» dedi. «Senin karını öldürdüğünü nasıl söyleyebilir? Karınla senin aranda neler geçtiğini nereden bilebilir? Orada değildi ki!»

«Sen de orada değildin. Hâlâ benim öldürmediğimi iddia ediyorsun. Anlamıyor musun? Birlikte çekip gideceğiz ve her nerede olursak olalım, bir ay, bir yıl, belki on yıl sonra bir mektup alacağız; belki de bir telgraf. Karımı öldürdüğümü kesin olarak kanıtlayan bazı delillerin ele geçirildiğini bildiren bir çağırı.»

«Öyle bir telgraf gelmeyecek. Gerçek denilen bir şey var dünya yüzünde, değil mi?»

Halmy sigarasını söndürdü.

«Hayır, öyle bir şey yok. Daha doğrusu senin yorumlamak istediğin anlamda... Ve özellikle benim durumumda. Cumartesi gecesı olup bitenleri ancak iki kişi kesin olarak biliyor; Katil ve kurbanı. Kurbanı ölü. Katil ise konuşmuyor. Senin, o yaşlı polisin ve bütün dünyanın gözünde gerçek, insanın inandığı şeydir. Ben son nefesimi verene değin, onu öldürmediğimi haykırayabilirim, fakat sözlerimin doğruluğunu kanıtlayana dek, senin gerçeğı öğrenmene imkân yok. Ve durum öyle gösteriyor ki, ben bunu hiç bir zaman kanıtlamayacağım.»

Çok yavaş sesle ve serinkanlılıkla konuşuyordu. Onun bu sakin tavrı nedense Alexa'yı büsbütün tedirgin etti.

«Bu, hayatımda duyduğum en saçma şey» diye haykırdı. «Bunu konuşmak, tartışmak bile.. Allah kahretsin! Ne demek istediğimi biliyorsun. Belki asırlardır beraber olmadık ve kim bilir bir daha ne zaman

böyle yalnız kalma fırsatını bulabileceğiz. Sen karşıma geçmiş böyle saçma sapan laflarla bu değerli vakti harcıyorsun.»

Halmy yeni bir sigara yaktı. Alexa doktorun ardı ardına sigara içtiğini farketti.

«Birlikte buralardan kaçmak istiyoruz. Fakat ancak benim Anna'yı öldürmüş olabileceğim düşüncesini iyice tarttıktan sonra böyle bir kararı vermelisin. Yoksa ne bana, ne de kendine karşı dürüst davranmış olursun.»

«Yani karını öldürdüğünü mü söylemek istiyorsun?»

«Hayır, böyle bir şey demiyorum!» Alexa'ya müzip bir tavırla baktı. «Bu sözlerimin bir itiraf olduğu aklının köşesinden bile geçmemeli. İtiraflarda bulunmak benim yaradılışıma aykırı bir şeydir zaten. Bir ke-re, suçlu bir insanın, bütünüyle suçsuz bir başka birini kendi suçunun ağırlığı altında ezilmek zorunda bırakması son derece zalimce bir davranıştır. Bu yakın arkadaşını ona ait elbise dolabında senin olan bir saatli bomba saklamaya mecbur etmeye benzer. Polise başvurarak kendini güvene almakla, arkadaşına sadık kalarak parçalanma düşünceleri arasında bocalamak, herhalde cehennem azabı olsa gerek.»

Alexa sinirlenerek,

«Lütfen bu konuyu kapatalım artık.» dedi.

«Fakat henüz karar vermiş değiliz.» Halmy gü-lümsüyordu.

Alexa heyecanla fısıldadı:

«Verdik bile... Beni korkutup kaçırmaya uğraştın fakat başaramadın. Seninle geliyorum. Və karını öldürmediğini **biliyorum**»

Doktor çaresizlikle içini çekti.

«Ondan nefret ediyordum. Ondan kurtulmak istiyordum. O kritik saatlerde ben de evdeydim. Tabancam vardı. Bu nedenle ne kadar çalışırsam çalışayım, sana suçsuzluğum konusunda kesin bir delil sağlayamam. Bu yüzden de suçluluğuma sadece sanmanı ve sanki on birinci parmağım ya da bir konuşma aksaklığımış gibi, beni bu sakat yönümle kabul etmeni istiyorum.»

«Verdiğin örneklerle pek aynı değil sözünü ettiğimiz kusur.»

«Öyleyse kabul etme. Cinayet zanlısı kabul edilen bir adamla birlikte yaşamayacağını söyle, anlarım seni, Bunu söylediğin an, şu kapıdan çıkar gidersin, bir daha da asla dönmem.»

Alexa bir süre düşündükten sonra:

«Pekâlâ, dediğin gibi olsun» diye cevap verdi. «ikinci bir Landru bile olsan, umurumda değil. Nereye gidersen git seninle birlikte gelmeye, beni istediğin sürece yanında kalmaya razıyım.»

Adam başını salladı:

Uzun bir süre sessiz oturdular. Sonra Alexa:

«Müfettiş yüzünden mi kaçmaya karar verdin?» diye sordu.

«Hayır, tam tersine. Ben kaçmaya karar vermiş olduğum için müfettiş bu işe karıştı. Tam olarak böyle değilse de bir bağlantı var ikisi arasında. Anna, ikimizin birlikte kaçabilmesi için bir takım hazırlıklar yapmakta olduğumu öğrendi ve...»

Alexa sözünü kesti:

«İkimizin mi?»

«Evet, seninle ben... İşte bunu öğrenir öğrenmez evden fırlayıp doğruca polise giderek beni ihbar etti.»

Alexa bir süre konuşmadı. Hikâyesinin dağınık parçalarını zihninde birleştirmeye uğraşıyordu. Kimi gerçekler birbirini tamamlıyor, kimisi ise genelden ayrı düşüyordu.

«Sen, birlikte kaçabilmemiz için hazırlık yapıyordun, fakat bana bundan hiç söz etmiyordun demek. Şu ana kadar söylemedin.»

«Söyleyecektim, ama tam o sırada bütün bu olaylar patlak verdi. Bekleyip, sonucu görüp, hareketlerimi ona göre ayarlamayı düşündüm. Hâlâ kaçmak isteyip istemediğimi kesinlikle anlamak niyetindeydim.»

Alexa doktorun yanına gelerek, kollarını boynuna doladı.

«Yani karın hayattayken, benimle birlikte kaçma kararını vermiş miydin?»

«Evet, tabii.»

«Fakat hiç bir zaman boşanmayı kabul etmeyecekti ki...»

«Biliyorum.»

«Öyleyse biz hiç bir zaman evlenemeyecektik.»

«Ne farkeder ki? İnsanların birlikte yaşamaları için evli olmaları mı gerekli? Biz çocuk değiliz ve ortaçağda da yaşamıyoruz.»

Alexa'nın kolları iki yana düştü, doktorun yanından uzaklaştı. Konuşmaya başladığı zaman, ses tonunun çok doğal ve kaygısız olmasına çalıştı.

«Pekâlâ, şimdi ne olacak? Şimdi özgürsün.. Evlilik konusunda şimdi ne düşünüyorsun?»

Aynı şeyleri. Olayları zorlamaya gerek yok. Nîkâh memurunun odası haftanın beş günü açık. istekli olduğunu bildirdiğin an işini görmeye dünden hazır oluyorlar.»

Bu sözlerin Alexa için bir sürpriz sayılmaması gerekirdi. Halmy asla evlilikten söz etmemişti; «Birlikte buralardan kaçmak» lafını duyar duymaz, bu üç kelimenin ardında daha fazla bir anlam aramak kendi işgüzarlığı olmuştu. Yine de hayal kırıklığına uğramış ve kalbi kırılmıştı; gözlerinin yaşlarla dolduğunu sezer gibi oldu. Kendisine hakim olmaya çalışarak, gözyaşlarını içine akıttı, acı bir tat kapladı benliğini.

Sakınarak sordu:

«Evliliğin bazı işlemleri kolaylaştıracağı düşüncesinde değil misin?» Yüzünün kızardığını hissetti. Kadın olduğu halde evlilik önerisi ondan geliyordu.

Halmy:

«Hayır» diye cevapladı. «Sanmam. Özgür olmak istediğimiz için böyle bir atılımı göze alıyoruz. Eğer evlenecek olursak, birbirlerine zincirli iki tutuklunun kaçıışı gibi olur bu.»

Uzun bir süre doktoru süzen Alexa, onu anlamaya uğraştı. Sonra ansızın yüzü parladı.

«Ama madem ki benimle evlenmek istemiyordun, öyleyse o, yolunu kesip sana engel olmaya çalışan biri değildi!»

«Kimden söz ediyorsun?» Aslında kimden söz ettiğini anlamış olmalıydı.

«Anna. Sana engel olmadığı doğru ama, değil mi?» Soruyu garipsenecek tiz bir ses tonuyla tekrarlamıştı.

«Tabii. Tersini söyleyen kim?»

«Hiç kimse. Ama o adamın böyle düşündüğüne eminim.»

«Onu unut. Şimdi ben teklif ediyorum: Konuyu değiştirelim.»

Halmy divana iyice yayıldı, gözlerini kapadı ve oldukça yorucu bir işi bitirmişcesine bütün kasları gevşedi. Elleriyle Alexa'nın elbisesinin üst düğmesini yoklarken, genç kız:

«Bana bir şey söyler misin lütfen» dedi. «Eğer seninle birlikte gelmeyeceğimi söyleseydim, yine de gidecek miydin?»

El olduğu yerde donakaldı. Halmy korku dolu bakışlarla Alexa'ya baktı:

«Yani gelmek istemediğini mi söylüyorsun?» Ses tonunun, yankılarda sezilen garip, ölü boşluğu Alexa'nın dikkatini çekti.

«Cevap ver! Gidecek miydin?» diye ısrar etti.

Halmy biraz durakladıktan sonra:

«Hayır. Gitmeyecektim» dedi. Sonra hemen ekledi, «Gidebileceğimi sanmam, çünkü gerçekten sana çok fazla bağlandığımı sanıyorum. Ne saçma, değil mi?»

«Bazı insanlar buna aşk diyorlar...» Alexa merakla doktoru izledi.

«Şaka ediyorsun, değil mi? Geleceksin, değil mi?»

«Gayet tabii. Bunun böyle olacağını zaten biliyordun, Zoltan.»

Halmy öteki düğmeleri de açtıktan sonra elbiseyi çıkarttı Alexa'nın teni hâlâ yazdan kalma yanıklıktaydı.

«Hayır, bilmiyordum. Bir an için bile olsa beni gerçekten korkuttun.»

Nemetz sabahleyin iş yerine geldiğinde, Kaldy'yi kendisini bekler buldu. Adamın öğrendiklerine göre, Anna Halmy'nin kinci yaradılışının öteki kurbanı ayak-

kabıcı Jozsef Klein ihtilalin çıkmasından çok daha önce Çekoslovak sınırına yakın Komarom'a taşınmıştı. Böylece cinayet zanlısı olmaktan kurtuluyordu. Nemetz bunu öğrenince rahat bir nefes aldı. Hafif ateşi vardı; yeni birtakım sorunlarla karşılaşmak isteyecek kadar halsizdi. Kaldy'ye, Bartha'nın içki arkadaşlarının listesini verdi ve ortalarda gördüğü dedektiflerden birini bu adamları bulmakla görevlendirmesini istedi. Kaldy ise çok daha güç bir işle, cumartesi gecesi, o fırının önünde bulunan ölü kadınlardan sarışın olanının başında bekleyen küçük kızı bulmakla görevlendiriliyordu.

Sabırlı ve görevine düşkün bir kişi olan Kaldy, Pazartesi günü sabahtan akşama kadar fırının önünde nöbet tutmuş, dükkâna giren herkesi sorguya çekmişti. Ölü sarışının adının Kovacs, Takacs ya da Szakacs olduğunu öğrenmişti. Bu çok yararlı bir bilgi değildi, çünkü isimlerden üçü de oldukça sık rastlanan türdendi. Ama kadının nerede oturduğunu öğrenme olanağını buldu. Tam adresi değildi de, Parlamento binasının arkasındaki bir evde oturduğu biçiminde genel bir bilgiydi bu. O bölge Ruslar'ın elindeydi, yine de yer yer ihtilalcilerin egemen olduğu görülüyordu. Hükûmetin sürekli uyarılarına rağmen, buradaki esirler silâhlarını bırakmamakta direniyor; barikatlarının ardında birbirlerine kenetlenmiş olarak inatla ölüme meydan okuyorlardı. Bu asi yuvalarının önünden geçmek pek tekin bir iş olmamakla birlikte, Kaldy, Nemetz'in bu küçük kızı bulma işine niye böyle önem verdiğini sormaya gerek bile duymadan yola koyuldu. Üzerinde çalıştığı davalara karşı gösterdiği sonsuz kayıtsızlık Nemetz'i sık sık hayretler içerisinde bırakır, hattâ biraz huzursuz ederdi. Bir kimsenin yıllar boyu, kendisine verilen görevleri, sorgusuz sualsiz, makine düzeniyle yerine getirmesi Nemetz'e anlaşılmaz görünür-

dü. Kaldy kendisine verilen görevlerde başarı kazandıkça, sessiz ve uysal tutumları Nemetz'i büsbütün şaşırtırdı.

Irene başını Nemetz'in oda kapısından içeri uza-
tıp, Jozsef Bartha'nın kendisiyle görüşmek istediğini
bildirdiği zaman saat on'a geliyordu. Bartha yalnız de-
ğildi; karısı ve sıska yeğeni yanındaydı. Üçü de ciddi,
siyah elbiselere bürünmüşlerdi. Cenaze törenine gider
gibi yarı şaşkın bir üzüntü havasındaydılar. Nemetz
Bartha'yı odasına çağırdı. İki kadın dışarıdaki sıranın
üstünde oturmaya devam ettiler. Bayan Bartha'nın ya-
nında kartondan bir kutu duruyordu. Belki de kocası
için bir takım iç çamaşırıyla, diş fırçası getirmişti.

Nemetz, ayakkabıcıya bir iskemle gösterdi; yaşı-
lı adam içini çekerek oturdu. Uzun bir sessizlik oldu
sonra Nemetz, cumartesi geceki ifadesine ekleyeceği
bir şeyler olup olmadığını öğrenmek istedi. Adam ba-
şını sallayarak:

«Size dün söylemediğim hiç bir şey yok.» diye
cevap verdi. «Benimle birlikte olan arkadaşlarımdan
ikisiyle konuşmaya gittim. Onlar da aynı şeyleri söy-
lediler. Rado meyhanesinde içmeye başlayıp, sonra
bir başkasına geçmişiz ve saat dokuza kadar orada
kalmışız,»

«Oradan çıkınca nereye gittiniz? Onlar da mı ha-
tırlamıyorlar? Yoksa hepiniz mi çok sarhoştunuz?»

Adam yine başını salladı:

«Hayır. Onlar çok sarhoş değildi. Sadece...» dur-
du ve derin bir soluk aldı. «Dediklerine göre, ikinci
meyhaneden çıktıktan sonra ben kendilerinden ayrılı-
p, yalnız devam etmişim. Ve nereye gittiğimi de Al-
lah bilir.»

«Senin ne kadar sarhoş olduğunu bilerek, sana
engel olmaya kalkışmamışlar mı?»

«Sanmıyorum.»

«Bakın, Bay Bartha, tabancanızı muayene ettirdim. Çok yakın bir tarihte ateş edilmiş. Yani, son dört ya da beş gün içinde.»

Adam başını kaldırdı.

«Bunu size ben de söyleyebilirim. Tabii kullanıldı. Geçen hafta bir öğlenden sonra avluda nişan tılımı yaptım. Bunu herkes yapıyor.»

Nemetz:

«Tabancayı nereden buldunuz?» diye öğrenmek istedi.

«Herkesin var! Ya bir ayna çerçevesinin ardına gizlenmiş, ya da mutfaktaki borunun içine, su-geçirmez bir torbayla yerleştirilmiş... Ben mutfak borusunda saklarım. Galiba bir gün silâha ihtiyacımız olacağını ulusca anlamıştık; hepimiz yeterince silâh ve cephane edinmiştik geçen yıllar boyunca. Bütün şehrin bir anda tepeden tırnağa silâha bürünmesini başka nasıl açıklayabiliriz ki?»

Nemetz:

«Bay Bartha» dedi, «Acaba içkinin etkisiyle Bayan Halmy'ye karşı beslediğiniz derin ve köklü öfke su yüzüne çıkmış, siz de kendisiyle hesaplaşmaya karar vermiş olmayasınız? Nerede oturduğunu biliyordunuz; evine daha önceden gitmiştiniz. Bay Bartha bu davanın tek zanlısı siz değilsiniz. Başkaları da var. Bu kişileri de kurtarmak sizin elinizde eğer...»

«Eğer kadını benim öldürdüğümü size söyleyecek olursam, değil mi?» Bartha sözünü kestikten sonra ayağa kalktı ve Nemetz'in gözlerinin içine bakarak, «Eğer böyle bir şey yapmış olsaydım, emin olun ki, söylerdim.» dedi. «Yemin ediyorum, söylerdim. Fakat bilmiyorum. Kötü bir insandı ve benim hayatımı

yıktı, geçimime engel oldu. Ondan nefret etmekte bütünümle haklıyım. Sık sık rüyalarımnda onu dövdüğümü görürdüm. Her gece hep aynı rüya. Fakat rüyalarım dışında hiç kimseyi dövmüş bir insan değilim ben. Karımı bile. Hayatım boyunca hep sakin bir hayat sürmüşümdür. İyi bir Hıristiyan olarak. Eğer öldürseydim, size söylerdim. Yemin ediyorum ki, söylerdim. Fakat bilmiyorum.»

Bartha'ya, daha sonraki sorgularda hazır bulunması ihtarıyla eve göndermekten başka yapacak şey yoktu. Nemetz kendisini kapıya kadar geçirdi. Holde bekleyen iki kadınla karşılaşmasını seyretti. Bartha serbestçe eve gitmesine izin verildiğini karısına söylediğinde, kadın yarı şaşkın, yarı inanmaz bir tepki gösterdikten sonra aceleyle paketini eline aldı ve tedirgin bir çoban köpeği tavrıyla, müfettişin kararından dönmesinden ürküyormuş gibi, Bartha'yla genç kızı apar topar odadan çıkarttı.

Nemetz içinden, 'Anna Halmy'yi kocasının öldürdüğünü sanıyor' diye düşündü. «Belki de iddia ettiği kadar iyi huylu bir Hıristiyan değildir.»

Bartha'lar biraz uzaklaştıktan sonra telefonu açarak, Irene'e ayakkabıcının izlenmesine devam edilmesini bildirdi. Bartha'nın da Avusturya sınırına doğru göçe kalkışmasını istemiyordu.

Odasında yalnız kalınca radyosunu açtı. Özgür El Sanatçıları Birliği'nin sözcüsü hükûmetten, birliğin başlıca sorunlarını çözümlemek için gerekli yardımı sağlayacaklarına dair söz alındığını ve özellikle hammaddelerin eşitsiz dağılımının önüne geçileceğini bildirdi. Nemetz acı acı gülümsedi. Gerek Jozsef Bartha, gerekse Anna Halmy için geç kalınmıştı bu kararın alınmasında. Anna dönüşü olmayan bir yola gitmiş;

Bartha'ya gelince, hükûmet, sorunlarının hepsini bile çözsé, yeni bir hayat kurma olanağı pek kalmamıştı.

Yengesinin kendisi için hazırladığı ve her zaman-ki gibi hardalla turşu koymayı unuttuğı, önceki gece yedikleri domuz etiyle mısır ekmeğinden yapılmış bir sandviçten ibaret soğuk yemek paketini açtığı sırada, Kaldy içeri girerek, hafifçe genizden çıkan sesiyle istenilen küçük kızı bulduğunu, fakat Merkez'e gitmeleri konusundaki isteğine inatla karşı çıktığından, onu getirmeyi başaramadığını bildirdi. Müfettiş'e sormadan zor kullanmak istememişti. Fakat müfettiş'in bu kızı mutlaka görmek isteyeceğini düşünerek bir ekip arabası bulmuş, müfettişi oraya götürmeyi teklif etmeye karar vermişti. Nemetz bunun çok akıllıca olduğunu söyledi ve derhal yola çıkmalarını istedi. Sandviçini arabada bitirebilirdi.

Küçük kızın adı Maria Kovacs'dı, fakat herkes onu Mimi diye çağırıyordu. Burası eskiden çok güzel bir yerdi, ama şimdi, parçalanmış ve barikat haline getirilmiş kaldırımları, Rus ateşiyle yıkılmış binalarıyla umutsuzluk, acı okunuyordu her köşesinde. İhtilalden önce Kovacsların dairesi bir büyük, bir küçük oda, bir mutfak ve banyo'dan ibaretti. Fakat ev isabet aldığı zaman, tavan çökmüş, sadece büyük oda oturulabilir halde kalmıştı; onun da pencerelerinin çoğı kırılmıştı.

Mimi on dört, on beş yaşlarındaydı. İnsanlar onu yaşından daha oigun bulurlardı; görünüşünden değil de, davranışlarından dolayı. Mahalle ve okul arkadaşları yoktur. Annesi hayattayken arkadaşına ihtiyaç duymamıştı. Babası, 1944 yılının haziranındaki büyük saldırıda doğu sınırında öldürülmüştü. Erkek kardeşi Joye, babasının izimli olarak eve en son gelişinden iki yıl sonra, 1946'da doğdu. Mimi bir keresinde kom-

şularından birinin Joey'e 'piç' diye seslendiğini duydu. Bir başkası da Joey'in babasının, savaştan sonra bölgeye gelen Müttefik Birliklerinden Amerikalı bir çavuş olduğunu, Macarlarda pek rastlanmayan Joey adının kaynağının bu yabancı olduğunu ağzından kaçırdı. Nedense Mimi hiç bir zaman Joey konusunu annesine sormaya cesaret edemedi; onlar ana-kızdan çok kız kardeşi andıran birer arkadaştlılar.

Bayan Kovacs tüm sorunlarını Mimi'yle tartıştır: iki yakalarını bir araya getirmek için neler yapmayı tasarladığını, iki çocuğuyla birlikte kendisini almayı kabul edecek bir koca bulmanın yararlarını, sürüden ayrılmış bir kuzunun peşine düşen aç kurtlar gibi peşinden ayrılmayan çoğu orta yaşlı hayranlarını anlatırdı. Devlete ait bir kasap dükkânında kasiyer olarak çalıştığı ve çok az para kazandığı halde, çocuklarını gayet iyi besler, iyi giydirdi. Bunları başarabilmesinin nedeni erkek arkadaşlarını eve ne ölçüde katkıda bulabileceklerini hesaplamadan seçmemesiydi. Örneğin, dükkânın idare müdürü olan patronu ne zaman kendisini ziyarete gelecek olsa, yanında yarım kilo domuz eti, koca bir kangal sucuk ya da hiç değilse bir kilo dana pizolası getirmek zorundaydı. Bir başka hayranıyla birlikte gezmeden döndüğünde, karabatakların boğazlarındaki torbaları andıran koca çantasından daima yenilecek ya da içilecek bir şeyler çıkartırdı.

Mimi babasını hayal meyal hatırlıyordu; evlerinden çıkarken mutfak kapısını kullanan ve bahçedeki yolun tam ortasında güneşlenen iki kediyi rahatsız etmemek için adımlarını dikkatle atan, yeşil asker üniformalı yalnız bir adamın hayalîydi gözlerinin önünde canlanan... Kimi zamanlar babasını, gerçekten mi hatırladığını yoksa bilmece çözercesine, onun hakkında

anlatılan ufak tefek öyküleri ve tanımları birleştirerek, böyle iyi yürekli, terbiyeli bir adamın hayalini kendi kafasında mı canlandırdığını kesinlikle bilemiyordu. Hâlâ hayattaymışcasına derin ve sönmek bilmeyen bir sevgiyle tutkundu babasına. Şimdi eşit derecede sevdiği iki varlık, hem babası, hem de annesi, ölmüşlerdi; birisi uzak ve yabancı bir toprakta öteki ise şehir parkının zengin, özlü toprağında gömülüydü. Mimi, ikisini birbirinden ayıran o zalim uzaklığın acaba kıyamet gününde birbirlerini bulmalarına engel olup olmayacağını düşünmüştü hep.

Nemetz kapıyı vurduğunda Mimi, alkolle yanan küçük bir ocakta biftek pişirmekle meşguldü. Asıl yemeklerini daima öğlenleri yerlerdi. Annesi sabahları işe gitmeden önce yemeği ateşe koyar, öğle tatilinde geldiğinde birlikte sofraya oturlardı. Bunun her zaman sıcak ve tok tutacak bir yemek olması gerekiyordu ki çay, ekmek, yağ ve reçelden oluşan akşam yemeğine kadar karınları acıkmasın... Annesi saat dokuzda dükkân kapanmadan eve gelmediği için, akşam kahvaltılarını Mimi hazırlardı. Saat tam dokuzu çeyrek geçte kapıda anahtarın döndüğünü duyarlardı. Sonra üçü birlikte mutlu bir şekilde sofralarına kurulurlardı.

İlk önce Nemetz'i tanıyamayan Mimi korku ve şaşkınlık içinde yaşlı adama bakakaldı. Sonra cumartesi gecesinin korkunç kabusu yeniden gözlerinin önünde canlandı; titremeye başladı ve oturmak zorunda kaldı.

Nemetz:

«Korkma, küçük kız» dedi. Onun sakinleşmesini bekleyerek eşikte duruyordu. «Kimse sana bir kötülük yapacak değil.»

Mimi düşmanca, kuşku dolu bakışlarla kendisini

süzüyordu. Cumartesi gecesi çevresindeki konuşmaları anlayamayacak kadar duygusuz bir haldeydi; şimdi laflar tek tük aklına geliyordu. Ansızın adamın dedektif olduğunu hatırladı. Birini arıyor, ardı kesilmek bilmeyen sorular soruyordu; sonunda kendisini polis merkezine götürmek istemişti. Herhalde bütün bu sorunlar gerçek amacını gizlemek içindi. Asıl istediği Joey'i ve kendisini ele geçirmektir. Joey kendisinden alınıp ya bir yetimhaneye ya da bir çocuk yuvasına yerleştirilecekti; kendisi de ya bir kollektif çiftliğe ya da bir sanat okuluna gönderilecekti.

Bütün cesaretini toplayarak, adamın gözlerinin içine baktı ve:

«Biz burada iyiyiz» dedi. «Erkek kardeşimle ben... Ben ona bakabiliyorum. Bizi bir hafta daha geçindirecek kadar param da var. Bu arada Debrecen'de oturan teyzeme mektup yazarak para göndermesini de isteyeceğim. İhtilal bitince, annemin çalıştığı kasap dükkânının müdürüyle konuşacağım; bana iş verir sanıyorum. Ben kardeşimle birlikte burada kalmak istiyorum. Gitmek istemiyorum.»

Nemetz:

«Ben de seni götürmek istemiyorum ki» diye cevap verdi. «Sadece üzerime aldığım bir sorunun çözümünde senin yardımına ihtiyacım var.»

Kız başını salladı:

«Öteki adam öyle söylemedi. Beni emniyet müdürlüğüne götürmek istedi.»

Kırılan camların yerine karton yerleştirilmişti. Ansızın esen bir rüzgâr kartonlardan birini yere uçurdu. Kız bunu yerden kaldırdı, bir çekmecedan yapıştırıcı çıkardı, hızlı ve becerikli hareketlerle kartonu yerine yapıştırdı.

Nemetz:

«Çok zekisin» dedi. Mimi cevap vermedi. Sırtı Nemetz'e dönük pencerenin yanında durmaya devam etti. Alkol ocağının üstündeki tencereden cızırtılı bir ses geldi. Nemetz gülümseyerek «Galiba etini biraz karıştırman gerekecek.» dedi.

Kız koşarak, kapağı kaldırdı.

«Allahım, neredeyse yakacakmışım!»

Sanki bu muhtemel facianın sorumlusu oymuş gibi, Nemetz'e öfkeli bir bakış fırlattı. Kızgın bir sesle:

«Niçin gitmiyorsunuz?» diye sordu.

«Eğer benim konuşmama izin verirsen, gideceğime emin ol.»

Kız eti karıştırdı, biraz daha su ekledi.

«Pekâlâ» dedi. Bu çirkin, suratı yaralı adamın ses tonunda kendisini her şeye rağmen yatıştıran bir şey vardı.

Nemetz sanki yetişkin bir bayanla konuşuyormuş gibi:

«Oturabilir miyim?» diye kibarca sordu.

Kız homurdanırcasına:

«Oturabilirsiniz» dedi. Sonra, daha yumuşak bir sesle «Lütfen buyrun» diye ekledi.

Nemetz:

«Daha önce de söylediğim gibi yardımına ihtiyacım var» diye yeniden söze başladı. «Biliyorsun ben bir dedektifim ve bir katilin peşindeyim. Cumartesi gecesi fırının önündeki kaldırımda, köşeye en yakın yatan, yeşil kazaklı kadının katilinin?»

«İyi bir insan mıydı?» Soru kapının eşiğinden sorulmuştu. Kenarlarına kürk geçirilmiş deri paltolu küçük oğlan uzun bir süredir orada duruyor olmalıydı. Neşeli, yuvarlak bir yüzü, düz sarı saçları ve düğme

gibi küçük, kapkara gözleri vardı. Burnu akıyor, o da sürekli eldivenli eliyle silmeye çalışıyordu.

Nemetz bir süre ne cevap vereceğini bilemedi. Sonunda:

«Bu önemli değil» dedi. «Kötü bir kadın bile olsaydı, onu öldürmek cinayettir.»

Oğlan:

«Kim öldürmüş?» diye sorarak yaklaştı.

«Ben de bunu öğrenmek istiyorum.»

«Neden?»

«Katili cezalandırmak için.»

«Annem de öldürüldü, ama onun katilleri cezalandırılmayacak» diye Mimi söze karıştı. Oğlana bakarak aynı ses tonuyla devam etti, «Neden burnunu silmiyorsun? Sana mendil vermiştim, değil mi?»

Oğlan cebinden buruşuk bir mendil çıkartarak bir görevi yerine getirircesine burnunu sildi. Nemetz kıza dönerek:

«Anneni ihtilal öldürdü» dedi. Bir takım ahlaki konularda kıızı aydınlatmayacak olursa, hiç bir yardım sağlayamayacağını biliyordu. «İhtilaller savaşlar gibidir. İşlenen cinayetlerin hesabını tek tek kişiler değil bütün bir ülke verir. Sen Hitler'i hatırlayamayacak kadar küçüksün, fakat adını duymuş olman gerekir.» Kız başını evet anlamında sallayınca devam etti. «Onun orduları ve uçakları hemen hemen Avrupa'nın bütün ülkelerini harabetti. Sonunda kendi şehirleri birer hurda yığını haline gelirken, milyonlarca vatandaşı da öldürüldü.»

Oğlan ciddi ciddi:

«Allahın belası Rusların da başına gelecek olan bu işte» dedi.

Mimi:

«Beddua etme» diye karıştı. «Annem bu tür konuşmaları sevmez.»

Nemetz, asıl konuya geçmenin zamanının geldiğini düşündü.

«Cumartesi gecesi gördüklerini bana anlatmanı istiyorum. Elimizde bir iki cinayet zanlısı var; eğer suçluyu bulmamda bana yardımcı olursan, suçsuz olanlara iyilik etmiş olacaksın.»

Mimi oturarak, ellerini kucağında kavuşturdu. Soruşturmayı yöneten bir kişi tavrıyla:

«Kim onlar? Yani zanlılar?» diye sordu.

«Birisi bir ayakkabıcı, birisi bir doktor. Çok genç bir adam. Sonra başkaları da var.»

Kız derin bir nefes aldı.

«Kendisini kimin öldürdüğünü görmedim.» dedi. «Oraya atıldığında zaten ölmüştü.»

Nemetz:

«Atıldığında mı?» diye sordu. «Atılmakla neyi kastediyorsun?»

«Şeyi işte, bir kadın el arabasıyla geldi. Büyük bir el arabasıyla. Tuğlacıların kullandığı çeşitten. Yeşil kazaklı ölü el arabasındaydı. Kadın arabayı köşeye çekti ve ölüyü aşağı itiverdi. Sonra da el arabasıyla çekip gitti.»

«Bir kadın mı? Kadın olduğundan emin misin?»

«Evet.»

«Seni gördü mü?»

«Sanmam. Ben 10 numaralı evin kapısının içindeydim. Fırının yanındaki evin. Kadın gelmeden önce, Ruslarla dolu iki kamyon geçmişti; ben de kapının içine saklanmıştım. Orda uzun bir süre durdum. Çok... çok korkmuştum. Annemin ölmüş olduğuna hâlâ inanmıyordum. Öyle... öyle... şaşkındım ki... gerçekten fazla bir şey hatırlayamıyorum.»

«Fakat el arabasıyla gelen kadını hatırlıyorsun, değil mi?»

«Evet. Sonra uyudum ve bir sürü rüya gördüm. Fakat o rüya değildi. Gerçekti. Rus kamyonları da gerçektir.»

«Eğer o kadını tekrar göreceksin olsaydın, tanır mıydın?»

Mimi olumlu bir işaretle başını sallayarak:

«Evet» dedi.

Nemetz:

«Kısa boylu ve şişman bir kadın mıydı?» Bayan Bartha'yı aklından geçiriyordu.

- Mimi:

«Hayır» dedi. «Uzun boylu ve şişman da değildi. Sıksa da sayılmazdı. Normal... Üzerinde ne bir palto, ne de ceket vardı. Ah, evet, önlük vardı. Elbisesinin üstünde bir önlük vardı.»

Bu tanım Bayan Bartha'yla, hizmetçi Tiny'yi saf dışı bırakıyor, ortada sadece Bartha'nın veremli yeğeniyle Alexa Mehely kalıyordu. Nemetz kıza:

«Benimle birlikte gelir misin?» diye sordu. «Köşede duran bir arabam var. Seni ayakkabıcının evine götüreceğim, sonra da birkaç kişiyi daha aramız ve kadını bulmaya çalışmamız gerekecek.»

Mimi biraz durakladı.

«Önce Joey'in karnını doyurmam gerek. Annem yemeklerini hep zamanında yedirmemi isterdi.»

Oğlan tiz bir sesle:

«Yabancılarla hiç bir yere gitmemen gerektiğini de söylerdi» diye bağırdı.

Kız kibirli bir tavırla:

«Saçmalama» dedi, «o, herhangi bir kimse değil. Dedektif.»

Oğlan:

«Pekâlâ» dedi. Bir süre sonra da Nemetz'e dönerek «Ben de arabada sizinle birlikte gelebilir miyim?» diye sordu.

Nemetz, çocuk yargıçları tarafından tartılarak, kusurlu bulunmadığını böylece anlamış oldu.

İlk önce Barthaların evine gittiler. Kaldy ve küçük oğlan arabada kaldılar. Nemetz, Mimi'nin elinden tutarak kapıyı vurdu. Açan yine o yaşlı kadın oldu. Bartha yatakların önündeki elbise dolabının arkasından ortaya çıktı. Yeğen önceki gibi yine divanda oturuyordu, fakat bu kez kucağında bir dergi vardı.

Nemetz Bartha'ya ışığı açmasını söyledi, sonra kadınları ışığın altına çağırarak, yüzlerini Mimi'ye çevirtti. Mimi, gencecik alnı kırışmış, dudakları düşünceli düşünceli kasılmış bir halde en az iki dakika kadınları süzdü. Sonra Nemetz'e dönerek, yavaş, fakat kararlı bir davranışla başını salladı: Hayır!

Nemetz yardımlarından dolayı Barthalara teşekkür etti; ve küçük kızla birlikte arabaya döndü.

«Onun, bu kadınlardan biri olmadığına emin misin?» diye sordu.

Kız:

«Eminim» diye cevap verdi. «Çok daha uzun boy-luydu ve bu ikisinden çok farklıydı. Daha bir hanım-efendiye benziyordu Elbiselerinden dolayı değil, çünkü güzel giyinmemişti; sadece basit bir elbiseyle bir de kocaman önlüğü vardı üstünde, fakat yine de hanımefendiye benziyordu.»

«Kaç yaşlarındaydı dersin?»

Mimi:

«Oh, çok yaşlıydı» diye cevap verdi. «Hiç değilse anneannem kadar vardı.»

«Anneannen kaç yaşındadır?»

Joey:

«En azından yüz yaşında» diye atıldı.

Mimi ters ters bakarak:

«Aptallaşma!» dedi. «Daha elli beş yaşında.»

31 Ekim, Çarşamba

SABAH saat sekiz buçukta Nemetz Halmylerin evinin zilini çaldı. Üç kere çalması gerekti. Sonunda içeriden birinin kapının zinciriyle uğraştığını duydu ve kapı açıldı. Toz-mavi bir elbise giymiş, saçını kurdeleyle bağlamış Alexa Mehely eşikte göründü. Sıkkin ve uyukulu bir hali vardı.

«Oh, yine mi siz?» diye karşıladi Nemetz'i.

Nemetz:

«Evet, benim» diyerek başını salladı. «Acaba doktorla biraz görüşebilir miyim?» Sonra kızın cevap vermesini beklemeden hızla ekledi, «Hastaneyi aradım, geceyi evde geçirdiğini öğrendim.»

Her geçen saniye biraz daha ayılarak, öfkesi artan Alexa:

«Evet» diye cevap verdi. «Bu hafta ilk kez öyle yaptı. Şimdi hâlâ uyuyor ve benim de uyandırmaya hiç niyetim yok.»

«Öyleyse ben de uyanana kadar beklerim.»

Alexa:

«Nasıl isterseniz» diyerek tam kapıyı yüzüne kapayacaktı ki ansızın durumu bir kere daha aklından geçirerek «Pekâlâ içeri buyrun. Orası oldukça ceryanlı. Holde de bekleyebilirsiniz» dedi.

Nemetz terbiyeliçe teşekkür ederek içeri girdi.
Kız bir iskemleyi gösterip:

«Buyrun oturun» diye ekledi.

Nemetz, Alexa'nın yanından ayrılmasını önlemek için oturmadı.

«Tiny nerede?» diye sordu.

Kız boş boş baktı.

«Kim?» diye sordu. Sonra hatırlayarak «Hizmetçi-yi mi soruyorsunuz? Gitti. Geçen pazar günü evi terketti. Sizin gelişinizden hemen sonra. Korkutmuş olacaksınız...» Gülümser gibiydi. «Belki kendisiyle ilişki kurmak istersiniz diye, doktor adresini aldı. Sizi tekrar görmekten çok zevk duyacağına eminim.»

Nemetz, iğneyi duymazdan gelince konuyu değiştirdi:

«Belki size ben yardımcı olabilirim. Beklemek zorunda kalmazsınız.»

«Beklemeye aldırmam.»

Alexa omuzlarını silkerek, mutfığa ve yatak odalarına giden koridorun karanlığında gözden kayboldu. Yarım saati aşkın bir süre evde hiç bir hareket olmadı.

Alexa yeniden görüldüğünde:

«Uyandı» diye bildirdi. «Fakat kalkmasına izin vermiyorum. Dinlenmeye çok ihtiyacı var. Siz odasına gidin, ben de kahvaltısını hazırlayayım.»

Saçları hâlâ karmakarışık, uykudan yeni kalkmış olan Doktor Halmy, pijamalarıyla iki kişilik geniş yatakta oturuyordu. Yatağın boş olan yanındaki yastık da buruşuk olduğundan iki kişinin yattığı anlaşılıyordu. Elbise dolabının kapılarından biri açıktı; Nemetz orada asılı olan kadın elbiselerinin cumartesi günkünden daha az olduğunu farketti. Anna Halmy'ye ait küçük kişisel eşyaların tümü tuvalet masasının ve şifonyerin üstünden kaybolmuşlardı.

Bir iskemlede doktorun dikkatle katlanmış elbise-leri duruyordu; bir başkasına da beyaz bir naylon ka-dın gömleği, bir çift naylon çorap ve pembe bir jartiyer konulmuştu. Odanın havası temizdi, ya bir şampuan-dan ya da parfümden yayılmış hafif bir çam kokusu sinmişti bu güzel havaya. Halmy kendisini:

«Ziyarette bulunmak için erkence bir saat değil mi, Müfettiş Bey?» diye karşıladı.

Nemetz gülümseyerek:

«Öyle galiba» diye cevap verdi. «Onun için biz buna iş ziyareti diyelim olur mu? Size sormak istediğim birkaç soru var. Fakat eğer sizce bir mahzuru yok-sa Bayan Mehely'nin de bulunmasını istiyorum. O da bana yardımcı olabilir.»

Doktor hafifce kaşlarını çattı fakat cevap vermedi. Radyoyu açtı ve hükümetçe hazırlanan haber programını dinlediler. Spiker Ruslar'ın son motorlu birlik-lerinin sabah saatlerinde Budapeşte'den ayrılacağını söyledikten sonra halktan olay çıkartmamalarını ve Ruslar'ın bu çekilişinin barış içinde, düzenli bir biçim-de olmasını sağlamalarını istedi.

Nemetz:

«İnşallah ne dediklerinin farkındadırlar» diye söylendi. «Ben evden çıkarken Parlamento binasının çevresi hâlâ Rus tanklarıyla doluydu.»

Halmy:

«Çekilmeleri gerek» dedi. «Dünya kamuoyuna böylesine umursamaz davranamazlar. Blöfleri görüldü.»

Nemetz:

«Korkarım, Ruslar dünya kamuoyuna zerre kadar önem vermiyorlar» diye cevap verdi «Batılılar, Rusların kendi dünyalarının çevresini demirden bir

perdeyle kapatmalarına izin vermişlerdi, fakat biz Macarlar bu perdede bir delik açmayı başardık. Yol-
daş Kruşçev'in şu anda tek bir korkusu var: O deliği
yeniden sıvamak, ne pahasına olursa olsun. Öfkeye
kapılmış bir Batı onu huzursuz etmez, ama o perdede
açılan bir delik rahatını kaçıırır.»

Alexa, elindeki tepsinin üstüne yerleştirdiği tost,
reçel, kahve ve üç fincanla odaya girdi.

Nemetz'e arkadaşça bir ses tonuyla:

«Bizimle birlikte bir fincan kahve içer misiniz?»
diye sordu. «Gerçek kahve.»

Bu dağınık yatak odasında, sanki eski ve yakın
arkadaşmışlar gibi oturuları çok tuhaf göründü Ne-
metz'e.

«Çok teşekkür ederim» diye cevap verdi. «Öyle
güzel kokuyor ki, hayır diyemeyeceğim.»

Alexa:

«Biraz da tost ve reçel?.. Reçel gerçekten çok
güzel. İskoçya'da yapılmış. Şişesinin üstünde öyle ya-
zıyor. Böyle hazineleri nereden buluyorsunuz?»

Doktor omuzlarını silktilti:

«Bunu Anna'ya sormalıydın.» Herhalde Ne-
metz'i dikkate alarak verdiği bu cevapta belli belirsiz
bir meydan okuyuş vardı. «Şimdi hiç bir zaman öğre-
nemeyeceğiz.»

Nemetz:

«İmre Kelen'e sorun. O bilir» diye cevap verdi.
Sonra Alexa'ya döndü ve «Ben de bir tost isteyeceğim
galiba» dedi.

Doktor kaşığını elinden bırakarak:

«İmre Kelen?» dedi soru dolu bir yüzle.

Nemetz şaşkın şaşkın baktı:

«Bilmiyor musunuz? Karınızın karaborsacılıkta
işbirliği yaptığı kişilerden biri.»

Halmy kaşlarını çattı.

«Bu davayla epey ilgilenmişsiniz galiba, Müfettiş Bey. Benim bile bilmediğim pek çok şey bulmuşa benziyorsunuz. Tabii ki alışveriş işleriyle ben uğraşmıyordum. Aslına bakılacak olursa, yiyeceklere dikkat etmeye fırsat bulamazdım, çünkü evde çok ender yemek yerdim. Dikkat etsem bile çok kötü pişirilmiş olduklarına dikkat ederdim. Anna felaket bir aşçıydı; Tiny de ondan daha iyi değildi.» Gülümseyerek Alexa'yı gösterdi. «O da aynı.»

Alexa içini çekerek:

«Galiba haklısın» diye cevap verdi.

Halmy:

«Zaten hep yanlış kadınları seçerim» diye ekledi. «Kötü bir aşçı olduğu kadar kötü de bir ev kadını. Dağınık. Sistemli çalışmıyor. Ona nasıl katlanacağımı bilemiyorum.»

Nemetz:

«Doktor Halmy'nin evine siz mi bakacaksınız artık?» diye sordu.

Alexa:

«Evet» diye cevap verdi. «Dün taşındım. Ve çok da mutluyum! Özel mülkiyet uygarlığımızın en büyük keşiflerinden biri. Daha önce bu olanağa hiç sahip olamadım. Dokuz kişiyle aynı evi paylaşıyordum. Dairenin banyosuna bitişik olan oda bana aitti. Kimi çiftler sudan tasarruf edebilmek için birlikte yıkanırlandı. Allahım! Bu özelliğin ne büyük bir şey olduğunu bilemezsiniz!»

Müfettiş:

«Hayaletlere, ruhlara inanmamanız çok iyi doğrusu, Bayan Mehely» dedi.

Kız uzun bir süre kendisini süzdükten sonra fincanını elinden bıraktı. Düzgün bir sesle:

«Daha öleli dört gün olan bir kadının yatağında yatmamın çok korkunç bir şey olduğunu mu düşünüyorsunuz?» diye sordu.

Nemetz olumsuz anlamda başını sallayarak:

«Hayır» diye cevap verdi. «Ama bazı kişiler böyle düşünebilir.»

Kız alaycı bir gülüşle:

«Tabii, çarşafı değiştirdim» dedi. «Çekmecede iki düzine hiç kullanılmamış Amerikan çarşafı buldum. Hâlâ orjinal paketleri içindeydiler.» Ayağa kalkarak Nemetz'in boşalan fincanına uzandı. «Biraz daha kahve ister misiniz, Müfettiş Bey?»

Nemetz'i kandıramazdı. Onun özellikle katı yürekli ve kötü bir insan tavırları takınmaya çalıştığını anlamıştı. Geçmişi üzerine Kaldy'nin sağladığı bilgiler kızın takınmaya çalıştığı ruh halini inandırıcı gösterebilirdi, ama yine de Nemetz'in gözüne küçük bir kız çocuğu gibi gözüküyordu: Korku içinde, gözyaşlarını zorlukla zaptedebilen, fakat büyüklerin dünyasına karşı direnmeye devam ederek, onlara çakıl taşları fırlatan küçük bir kız...

Çok özel geceler için saklanmış Çin ipeğinden pijamasıyla, karısından miras kalan sigaraları ardı ardına içen 'yeni dul' da oynamaya çalıştığı her şeyden bıkmış, usanmış, pervasız adam rolünde başarılı olamıyordu. Bu geniş, yumuşak, çift kişilik yataktaki ilk geceleri, buruşuk yastıkların yansıtması gereken biçimde, şehvet dolu bir macera olarak değil, kötü cadı kadından ürken Hansel ve Gretel'in korku dolu sarılışlarıyla geçmişti mutlaka.

Nemetz, Alexa'ya:

«İstemiyorum, çok teşekkür ederim» dedikten sonra ayağa kalktı. «Kahveniz çok lezzetli, fakat bir

ın önce konumuza dönelim. Daha önce de söylediğim gibi birkaç soru sormak istiyorum.» Biraz durakladık-
ın sonra devam etti. «Elde ettiğimiz bilgilere göre, Bayan Halmy'nin cesedi, Perc Koez'in köşesine kadar bir el arabasıyla taşınmış.»

Doktor inanamazmış gibi:

«El arabasında mı?» diye tekrarladı. Oturduğu yerde dikilmişti.

Nemetz başını salladı ve:

«Bir kadın götürmüş» diye ekledi. «Yaşlıca, uzun boylu bir kadın; üstünde de bir önlük varmış. Bilgiyi sağladığımız kişi kendisinin bir hanımefendi olduğunu söylüyor. Bu tanıma uyan birini tanıyor musunuz?»

Nemetz doktorun, işbirliği yaptığı kişinin ele geçirilmesi karşısında paniğe kapılmış bir katilin ruh haline bürüneceğini sanmıştı, oysa genç adamın yüzünde sadece gerçek ve içten bir şaşkınlık okunuyordu.

Halmy:

«Tanımıyorum» diye mırıldandı. «Tanığınızın sizi kandırmaya çalışmadığına ya da sarhoş olmadığına emin misiniz?»

«Eminim. Son derece ciddi.» Muzipçe kıkırdadı, Nemetz.

Halmy başını kaşıyarak:

«Hanımefendi tavırlı, yaşlıca bir kadın geceleri el arabasına koyduğu ölüleri gezdiriyor demek. Özür dilerim, Müfettiş Bey, fakat bu bana biraz garip geldi.»

Nemetz biraz sustuktan sonra:

«Bayan Halmy'nin düşmanları olup olmadığını size daha önce de sormuştum,» diye sözüne devam etti. «Siz bize yardımcı olmadınız; biz de kendi başı-

mıza araştırmaya başladık. Daha şimdiden elimizde iki isim var.»

Halmy pek ilgilenmemiş gibiydi.

«Öyle mi?» diyerek sigara paketine uzandı.

«Bartha ve Klein'ı iyice araştırdıktan sonra listeden çıkarttık.»

«Bunlar da kim?» Doktorun her iki adı da ilk kez duyduğu apaçıktı.

«İkisi de ayakkabıcı. Karınızın müşterileriydi.»

Halmy:

«Yani, karım onların müşterisiydi» diye düzeltti.

«Hayır, benim söylediğim gibi.» Sonra doktora birkaç kelimeyle karısının karaborsacılığını anlattı.

Halmy gerçekten şaşkına dönmüştü:

«Bunlar hakkında en ufak bir fikrim yoktu. Tabii bütün o giyecekleri ve makyaj malzemelerini benim aylığımla alamayacağını düşünmem gerekirdi. Fakat hepsini babası kanalıyla, toptan aldığını söylerdi. Bu da bana yetiyordu. Yıllarca o kendi hayatını yaşadı, ben de kendiminkini. Belki ona soru sormayışımın nedeni, cevap vereceğinden korkmamdandı.» Biraz durarak, henüz yakmış olduğu sigarasını sinirli sinirli söndürdü. «Herhalde artık anlamışsınızdır, Müfettiş Bey; ben korkak bir insanım.»

Nemetz ayağa kalktı ve:

«Hepimiz öyle değil miyiz?» dedi. «Artık gideyim bari. Demek el arabasını taşıyan o kadının kim olduğunu gerçekten bilmiyorsunuz?»

Halmy:

«Özür dilerim, ama size bu konuda gerçekten yardımcı olamayacağım. Zaten bu hikaye bana biraz hayal ürünü gibi göründü, Edgar Allen Poe'nun hikâyelerine benziyor.»

Ziyaretin sona ermekte olduğuna Alexa'nın da, onun da sevindikleri belli oluyordu. Doktorun el sıkışı içten ve dostçaydı. Alexa da yeniden zarif bir ev sahibesi oluvermişti. Nemetz'i kapıya kadar geçirerek uğradığı için teşekkür etti. Fakat Nemetz, kapıyı kapandıktan sonra onun sevgilisine doğru koşuşunu, kendisini yatağı atarak sımsıkı sarılışını ve belki ağlayışını, rahatlıkla gözünün önüne getirdi.

Aşağı inerken, sanki bir ipucuna rastlayacakmış gibi, bakışlarını basamaklardan ayırmadı. Bu haliyle, anneannesini hatırladı; o da daima yürüdüğü yolu gözleyerek kayıp bir hazine, hiç değilse bir çift eldiven, bir mendil ya da bozuk para bulabilme umuduyla yürürdü. İşin gülünç yönü bu dikkatinin semeresini görmesiydi; sokaktan topladığı eşyalardan bir koleksiyon derlemişti. Gerçek Çin yeşim taşından bir kaplumbağı, üzerinde iki adet yakut bulunan bir broş gibi...

Eğer birisi ne aradığını soracak olsa, tatmin edici bir cevap veremeyecekti kuşkusuz. Cumartesi gecesinden beri kim bilir kaç yüz kişinin çiğnediğı bu basamaklarda önemli bir delil ele geçirebileceğini sanmak aptalca bir şey olurdu. Sonra son basamağı varıp, evin uzun, dikdörtgen avlusuna göz attığında, gördüğü bir şey olduğı yerde kaskatı kesilmesine yol açtı.

Bir kum sandığı, birkaç kereste ve bir sıra tuğla duruyordu gözünün önünde. Avluya bakan zemin katlarından birisinin pencerelerinden teki yerinden çıkartılıp kapı haline getirilerek yeniden inşa edilmişti. Görünürde el arabası yoktu, fakat işçilerin bıraktığı malzemelere, öte-beriye bakılacak olursa mutlaka kullanılmış olması gerekirdi.

Kapıcının dairesini arayıp buldu; bütün Budapeşte’de kapıcıların oturdukları yer aynı olurdu: Zemin katta, merdiven boşluğunun tam karşısında. Kapıcı, rutubetli, mağaramsı ufacık odasının karanlık gölgesinden evdeki bütün olan biteni, gelen giden konukları, mektup ve paketleri izlerdi.

Nemetz kapıya vurduktan kısa bir süre sonra her nedense kendisine fırtınadan harap olmuş bir kavak ağacını anımsatan uzun boylu bir kadın gözüktü. Kim olduğunu söyleyip, apartman sakinlerinin kimliklerini sorduğunda, kadın huzursuzlanarak konuşmak istemedi. Bu hali Nemetz’i şaşırttı; çünkü kapıcılarla, kapıcı karıları her zaman polisler en çok yardımı dokunan bilgi kaynakları olurlardı. Ayrıca bu kadınla ilk karşılaşması olmadığı biçiminde tuhaf bir duygu da belirmişti içinde. Sesi bile tanıdıktı. Boğuk ve hafifçe kaba denilebilecek bu seste belli belirsiz yabancı bir aksanla, müzikal bir ton vardı.

Mutfak, aynı zamanda oturma ve yemek odası görevini de görüyordu. Kadının bir ailesi olduğunu, musluğun içine konulmuş oldukça fazla kirli tabak ve bardaklardan anlamıştı. İkinci bir odaya açılan kapı aralık duruyordu. Bu aralıktan Nemetz henüz düzeltilmemiş iki yatak gördü.

Kadına:

«Oturabilir miyim?» diye sordu. «Biraz not almak istiyorum.»

Kadın cevap vermedi; uzun parmaklı ve iyice kirli eliyle mutfak masasının yanındaki iskemlelerden birini gösterdi.

«Oturabilir miyim?» diye sorusunu tekrarladı.

Kadın:

«Tabii» dedi ve sonra gülümseyerek bir başka

iskemleye oturdu. «Özür dilerim. Çok şaşırdım da... Böylesine terbiyeli konuşan bir polis! Yıllardır hiç rastlamadım. Nedeni ihtilal mi, yoksa siz mi böylesiniz, Müfettiş Bey?»

Bu ses! Nemetz kendi kendisine kadının konuşma tarzının hiç de kapıcı karılarınıninkine benzemediğini söyleyip duruyordu. Oldukça kültürlü ve rahat. Oturdu.

Masanın üstüne rastlayan lambada sadece tek bir ampul yandığı halde, verdiği ışık Nemetz'in kadını rahatlıkla incelemesine yetiyordu. Elli, altmış yaşları arasındaydı, vücudu hâlâ ince ve düzgündü. Geçmişte güzel olduğunu sandığı bir yüzü vardı: Kırışmamış, yaşın etkisiyle beliren birkaç ufak leke dışında, pürüzsüz bir cildin altında mükemmel bir kemik yapısı. Kadife gibi yumuşak bakışlı, koyu kahverengi gözlerinin tek kusuru, yorgun, kızarık göz kapaklarının altına gizlenmiş olmasıydı. Çenesinin ve üst dudağının çevresinde hafiften belirmiş tüyler... Küçük bir topuz halinde topladığı, grileşmiş saçları kadının dış görünüşündeki dağınıklıkla çelişki yaratacak kadar düzgündü. Üstündeki giysi elbiseden çok arkadan düğmeli, büyükçe bir çocuk önlüğüydü. Kuşkusuz sinirli, hattâ ürkekti, fakat kendinden geçecek kadar korkuya kapılmış değildi. Temsil ettiği sınıfın kadınlarının korku belirtileri ise böyle olmazdı. Sesine, hareketlerine, tepkilerine tümüyle hakimdi, yine de cevaplarını vermeden önce daima biraz duraklıyor ve sesi hafiften titriyordu.

Nemetz apartmanda oturan ailelerin kimlikleri hakkında bilgi istedikten sonra bunların Halmylerle olan ilişkilerini soruyordu; bu arada doktorun herkes tarafından çok sevildiğini ya da hiç değilse önemsen-

diğini, oysa Tothlarla, Zlochlardan nefret edildiğini öğrendi. Özellikle apartman yöneticiliğini üzerine almış olan Bay Toth, bütün kiracıların tiksindiği bir kişiydi. Tothlarla kendi ailesi arasındaki ilişkileri soruğuında, kadının iyiden iyiye gözle görölür biçimde sinirli bir hal aldığını farkettti.

Bu arada Nemetz bu önlüklü hanımefendiyi tanıdığı konusunda kesin kararını vermişti. Hâlâ ismini sormuyordu, çünkü kendisi bulmak amacındaydı. Hafızasına güvenip güvenemeyeceğini denemek için sık sık bu oyuna baş vururdu, ama bu kez bir sonuç alamayacağını anlayınca pes etti. Kadın:

«Bayan Moller» diye cevap verdi. «Bayan Rudolf Moller.»

Ansızın hatırladı; üstelik de kadın, soyadının sadece yarısını söyleyerek kendisini şaşırtmak istediği halde hatırladı. Adı tam tamına Bayan Rudolf Maray - Moller'di. Kendisini, daha çok genç bir dedektifken, Macar sosyetesinin verdiği parti ve davetlerde görevlendirildiği zamanlardan hatırlıyordu. O sıralarda, yani 1920'lerde, savaştan ve savaşı izleyen ihtilallerden sonra kendisini yeni yeni toparlayan, sahte bir barış ve güvenlik görünümüne bürünen üst tabaka eski yaşantısını sürdürmeye çalışıyordu. Yara izinin çok belirgin olduğu yüzüne rağmen, bu göreve Nemetz'in atanmasının nedeni gece kıyafeti içinde hiç de gülünç olmaması, her türlü nazik ya da tehlikeli durumu çözümlayebilecek zekaya ve gerekli terbiyeye sahip bulunmasıydı. Meşru kralı, rutubetli bir Funchal villasında soğuktan titremeye mahkum edildiği; kralın oğulları ve kızları, tarafsız Belçika'ya sığınmış birkaç kralcı aile tarafından yetiştirilmek üzere ülke dışına yollandığı halde, resmî kayıtlara göre Macaristan hâlâ Krallık'tı. Bu akıllı üst tabaka, Almanya ve Rusya'da

insızın gelişen olaylar kadar bu yersiz saçmalıkları da anlamazlıktan gelerek, kendi kendine egemenliğini ilan eden, denizsiz amiral Nicholas Horthy'yle, unutulmuş bir Arşidük olan Josef de Habsburg - Lotharingia'nın çevresinde eski toplumsal yaşantılarını sürdürüyordu. Bir çelişkiler döneminde yaşadıkları (vekâlet benzeri geçici, iğreti bir dönemdi bu) halde ayaklarının altındaki zemin bataklık değil de sağlam bir kayaymış gibi davranıyorlardı. Sosyeteye ilk kez takdim olunan genç kızlar kar - beyazı tuvaletler içinde salona giriyorlar, düğünlerde ve cenazelerde kadife giysilerden geçilmiyor, kış tatilleri Monte Carlo'nun oyun salonlarında, yaz tatilleriyse Lido'nun kumar masalarında geçiriliyordu. Vigado'da orkestra şefi Toscanini, Kraliyet Opera Sarayında solist Gigli'ydi. Gerek güzel Madame Horthy'den, gerekse garip Arşidüşes Augusta'dan daha ön plandaki taşsız kraliçenin adı ise Bayan Rudolf Maray - Moller, genç kızlık adıyla Beatrice Bedier'di. Yeni ve eski aristokrasinin kadınlarından, büyük aktrislerden ve politikacıların eşlerinden çok daha üstün olmasının nedeni onların hepsinden daha zengin, daha akıllı ve çok daha güzel olmasıydı.

Nemetz, bekçi köpekliği yaptığı gösterişli toplantılarda ona sık sık rastlamıştı. İçeriye her zaman, geç kalışının ayıplanmayıp, sükse sayılabileceği bir saatte, siyah renkli samurdan ya da çinçilladan kürklerle, muhteşem mücevherlere bürünmüş olarak girerdi. Alabildiğine yakışıklı kocasının eşliğinde salona girdiği andan başlayarak, tanınmış, şan ve şeref sahibi soylulardan, kimliği belirsiz olanlarına kadar bütün erkeklerce tek tek selamlanırdı.

Nemetz güvenliğini ve mücevherlerini gözetlemekle yükümlü olduğu kadınlar içinde en çok onu be-

ğenirdi. Kendisini özellikle arayıp, birkaç kelime konuşan, hiç değilse selam veren tek kadındı Bayan Maray-Moller... Eğer toplantı onun evinde düzenlenmişse, sofrada güzel bir yere oturtulmasına ve iyice ağır-lanmasına daima özen gösterirdi.

1942'de Nemetz smokinlerini ve öteki gece giy-silerini sandığa kaldırarak, cinayet masasına atandığında, hanımefendiyi çok az görür olmuş, fakat gazete-lerin dedikodu sütunlarından ve şehirde ağızdan ağı-za dolaşan haberlerden neler yaptığını izlemeye devam etmişti. Avrupa'nın, elinden krallığı alınmış, çok daha görkemli bir kralı onun için sık sık Budapeşte'ye gelir olmuştu. 1930'da Margit isimli bir kızla, 1933 de de Miklos ve Mihaly adlarında ikiz oğlan doğur-muştu. Gerek kızının, gerekse oğullarının vaftiz tö-renleri o yılların en önemli toplumsal olaylarından ol-muştu, bu törenlere Arşidükle karısı, eşleriyle birlikte krallık ailesi, aristokrasi ve tacını yitiren kralla eşi de katılmışlardı.

Nemetz bir an için kadına, saraylardan kapıcı dairesine inişinin öyküsünü sormak istedi, ama hemen caydı. Madem kendisi sırrını vermek istememişti, bu-na saygı göstermesi gerekirdi. Zaten ana çizgileriyle konuyu biliyordu da...

Rudolf Maray - Moller Yahudi asıllıydı; dolayısı-yla gözden düşüşü 1938 yılında Avusturya'daki mal ve mülküne Hitler'in el koymasıyla başladı. Bunu iz-leyen yıllarda, sanayi imparatorluğunun öteki kurum-ları da yine Naziler tarafından elinden alındı. 1944 yı-lında Amerikalılar gelene değin Dachau'da tutuklu kaldı. Tam o sıra Batı'da yerleşmekle, Macaristan'a dönmek arasında bir seçim yapması gerekince Maca-ristan'ı seçti. Kuşatma yılları süresinde evi harabeye dönmüştü, ama bir mucize olarak Renoirları, Van

Goghları, Ultrilloları Modiglianileri bozulmadan, yerli yerlerinde kalmışlardı. Kalbi kan ağlayarak onları teker teker elden çıkardı ve gerek yaşamını gerekse evini yeniden kurmaya başladı. 1949 yılı onu ikinci kez toplama kamplarına attı, fakat bu kez Yahudi olduğu için değil, kapitalist olduğu için tutuklanmıştı. O günden beri de kendisinden hiç bir haber alınamamıştı. Ölmüşse bile ne Nemetz'in, ne de dünyanın bundan haberi vardı. Tufan sırasında Kral'ına kaçmayıp, kocasının yanında kalan Bayan Maray - Moller de ölmüş olabilir; oysa şimdi hamamböcekleriyle dolu bir mutfakta, yüzü is içinde, parmakları mafsalsı romatizmasıyla sertleşmiş, soylu görünümünü hâlâ koruyan çenesi hanımefendilere hiç yakışmayan bayağı bir tüy yığınıyla örtülmüş olarak Nemetz'in karşısında oturuyordu.

Nemetz sorguya:

«Duyduğuma göre sizin oğullarınız ve kocanız Tothlarla pek iyi geçinemiyormuş» diye başladı.

Tabii gerçekte kendisine böyle bir şey söylenmiş değildi; denemeye girişmişti.

Kadın sessizce başını sallayarak:

«Doğru» dedi.

«Neden? Neden Tothlarla geçinemediler?»

«Gerçekte önemli bir şey değil. Yani, daha doğrusu her şeyi başlatan Bay Toth oldu.» 'Yoldaş' kelimesini kullanmamış, 'Bay' demişti. «Galiba ikizlerimin kendi fabrikasında çalışmalarını istemedi; Veritas Deri Fabrikası. Oh, daha önceden de onunla başımız derde girmişti. 1952'de bu işe girdiğimizden beri. O yöneticiydi ve kendisinde bir takım haklar görüyordu... karışmaya diyelim... Merdivenler iyice silindi mi? Çöpleri zamanında boşalttık mı? Belirli bir kiracı-

nın konuklarını izledik mi?» Durdu sonra çabucak ekledi. «Ciddî şeyler değildi. Herhangi bir çatışmayı önlemek istiyorduk, onun için hiç bir zaman olay çıkarmasına sebebiyet vermedik.»

Aralarındaki gerginliği basit göstermeye çalışmak için ne kadar uğraştığı Nemetz'in gözünden kaçmadı. Bir süre sustu. Devam etmesi için Nemetz'in uyarması gerekti.

«Niçin devam etmiyorsunuz, Bayan Moller?»

Kadın derin bir soluk aldı.

«Garip bir raslantı sonucu oğullarım Veritas'da iş bulana kadar her şey iyi gitti. Bu dediğim iki yıl önce. O zamandan beri Bay Toth gerçekten...»

Nemetz:

«Gerçekten?» diye dürtükledi.

«Gerçekten bizi bu evden çıkarmaya ve oğullarımı da fabrikadan atmaya karar verdi. Uzun bir süre başaramadı. Müdür olduğu halde. Ustabaşları oğullarımı çok sevmişti ve onları hep korumaya çalıştı. Fakat sonunda Bay Toth kazandı. Oğullarımı sahte bir sabotaj suçuyla ihbar etti. Yarım düzine yalancı tanık sağladı, sonunda mahkeme ikisini de on sekiz ay ağır iş cezasına çarptırdı. İhtilal çıkıp da serbest bırakıldıklarında dört aylık bir cezaları kalmıştı.»

Nemetz:

«Toth bunları niçin yaptı?» diye sordu.

Bayan Moller omuzlarını silkti.

«Aslını bilmiyorum. Anladığıma göre oğullarım fabrikadaki bazı yolsuzlukları öğrenmişler. Fakat benimki sadece bir tahmin. Benim tahminim...» Son cümleyi telaşlı bir tavırla eklemişti. «Oğullarım böyle bir şey söylemiş değiller.»

Nemetz uzanıp, kadının oğuşturup durduğu elle-

rini güven vermek istercesine okşamak isteğini duydu içinde; sonra kadının ve kendisinin rollerini (zanlıyla polis) aklına getirerek duygularını kontrol altına aldı.

Kadın yeniden söze başlamıştı:

«Eğer anne gibi konuşuyorsam, özür dilerim. Bu tip şeyler, yani uyduruk suçlamalar günlük olaylar haline geldi bu dönemde. Bay Toth'dan daha da kötü patronlar vardı. Biz, kocam ve oğullarım, olayın sorumlusu olarak Bay Toth'a kin beslemedik.» Ses tonu korkulu bir hal almıştı yeniden. «Çoktan unuttuk bile. Neden bu konuyu açtığımı bilmiyorum. Belki de oğullarımın yediği cezayı başkalarından öğrenip, onlar hakkında yanlış düşüncelere kapılırsınız diye korkmuşumdur. Öyle iyi çocuklardır ki... Çok zeki, çok yetenekli. İşçi olmalarına acıyorum. Belki galip gelirsek, yani ihtilali kastediyorum, yeniden okumaya başlarlar. Hâlâ çok gençler. Yirmi üç yaş nedir ki? Politeknik'te iki sömestr okumuşlardı ki...» Yine çok fazla konuşmuş olacağından korkarak sustu.

Başlangıçta Nemetz çıkıp Mimi'yi alıp, yeniden dönmeye karar vermişti ama artık buna gerek kalmadığını iyice anladı. Bayan Moller'i ele veren şey Nemetz'i yanıltmaya uğraşmasından başka bir şey değildi: Tothlarla aralarında hiç bir düşmanlık olmadığını kanıtlamaya uğraşması, on dört aylık bir kamp hayatının ne genç bir erkekte ne de onun ana-babasında hiç bir iz bırakmayacağını anlatmaya çalışması...

«Tothlar şimdi nerede, biliyor musunuz?» diye sordu.

«Hiç bir fikrim yok. İhtilal çıkınca ortalıktan kayboldular.»

«Ya Bayan Halmy?»

Kadın, Nemetz'e büyümüş gözlerle uzun uzun baktı.

«O öldürüldü. Bozsan fırınının önünde Ruslar tarafından vuruldu.»

Nemetz ansızın konuyu değiştirdi:

«Avludaki inşaat nedir?»

Kadın tuzağın nerede olduğunu anlamak istercesine Nemetz'i süzdü.

Sonunda:

«Oh, dairelerden birini ikiye bölmek istemiştik, fakat olaylar patlak verdiğiinden beri işçiler görünmediler.»

«Burada bir el arabası unuttular mı?»

Kadın sarardı.

«Bilmiyorum. Aramadım ki...»

«Nerede?»

«Ne nerede?»

«El arabası. Cumartesi gecesi el arabasını nereye bıraktın?»

«Ne demek istediğinizi anlayamadım.»

Nemetz ayağa kalktı, masanın çevresinden dolaarak kadının önünde durdu.

«Ne demek istediğimi çok iyi biliyorsunuz, Bayan Moller.»

Bir zanlının teslim olduğu anları uzatmayı hiç bir zaman sevmemişti. İşin acı yanı şuydu ki, çoğu kere-ler içini kaplayan acıma duygusuna rağmen daima bu anlardan belirli bir doyum, bir zevk duyardı. Hayvanlara işkence edilmesinden nefret eden, fakat kendisi fırsat buldukça ava çıkan bir tilki avcısına benziyordu.

«Bayan Moller» dedi, «Sizi birisi görmüş. Bayan Halmy'nin cesedini el arabasıyla Perc Koez'in köşesine kadar götürüp oraya bırakmışsınız. Bu tek başına alındığında bir suç değildir. Kadını kimin öldürdüğünü bilmiyoruz. Fakat katil siz de olabilirsiniz.»

Kadın ayağa fırladı.

«Hayır... Hayır...» diye bağırdı.

«Ya da bir başkası. Bunu bulmamız gerekecek. Siz de bütün bildiklerinizi bize anlatarak çok yardımcı olabilirsiniz.»

«Ben öldürmedim! Ben buldum... Cesedi buldum. Tam burada merdivenlerde. Ölmüştü! Müfettiş, inanın bana. Ölmüştü!» Sesi, durmaksızın çalan bir telefon zili gibi sabırsızdı.

Nemetz:

«Size inanıyorum. Bayan Moller» dedi. «Yalnız bana bütün bildiklerinizi anlatın. Onu bulduğunuzu söylüyorsunuz. Nasıl ve ne zaman?»

«Buldum işte... Ölmüştü! Size söyleyebileceklerim bundan ibaret.»

Nemetz başını salladı.

«Hayır. Bana söyleyebileceğiniz daha pek çok şey var. Örneğin cumartesi günü siz neredeydiniz? Bayan Halmy'yi en son ne zaman görmüştünüz? En son ne zaman konuşmuştunuz? Lütfen rahatlayın biraz. Eğer yaptığınız tek şey kendisini bulduğunuz yerden kaldırıp, sokağın köşesine taşımak idiye, korkmanız gereken hiç bir şey yok.»

Kadın yorgun argın güçlkle gülümseyerek Nemetz'e baktı ve yerine oturdu.

«Kızımı görmeye gitmiştim. Kendisi Budaorsi sokağında oturur. İki küçük çocuğu var. Onun mahallesindeki evlerin çoğunun tahrip edildiğini öğrenince, meraklanmışım. Cumartesi sabahı daha fazla dayanamayacağımı anladım. Tuna nehrini, Chain köprüsünden, belki inanmayacaksınız ama bir Rus tankının üstünde geçtim. Öylesine umutsuz bir haldeydim ki, yanlarına gidip, beni taşıyıp taşımayacaklarını sordum.

Derdimi anlatabilecek kadar Rusça biliyorum. Tanktakiler iyi çocuklardı; birisinin benim ikizleriminkiler gibi kabarık, sarı saçları vardı. Gerçekte birbirlerine bu kadar benzeyen gençlerin ayrı kamplarda olmaları ne yazık, değil mi? Her neyse, beni köprünün karşısına geçirdiler. Onlar da öğrencilerle dövüşmek üzere, Tarım Koleji'ne doğru gittiler. Sonunda kızımın evine vardım. O da, çocukları da iyiydiler. Fakat günlerdir kocasını görememişti. Kendisinden en son haber aldığı anda, Zsigmond Meydanını tutan gurupla birlikte dövüştüğünü öğrenmişti. Mahalle oldukça sessizdi, sadece yedi sekiz blok ötedeki Tarım Koleji'nden ara sıra silah sesleri duyuluyordu. İyi olduklarını görünce kalktım ve yeniden yola çıktım. Saat altıyı biraz geçiyordu. İkizlerin dönebileceklerini düşünerek, evde bulunmak istiyordum. Size söylemeyi unuttum; onlar da isyancı guruplardan birine katıldılar. Çok yalvardım, fakat sözümü dinletemedim, gittiler... Çarşamba günü. Cuma günü öğle üzeri sadece üstlerini değiştirmek için döndüler. O günden beri de bir daha göremedim. Cumartesi gününü döneceklerini düşünüyordum, çünkü bağlı oldukları gurubun artık dağıldığını, o bölgede hiç bir Rus'un kalmadığını duymuştum. İsyancılardan kimisi evlerine dönmüş, kimisi Millî Güç'e katılmış, kimisi ise Avusturya'ya doğru yola çıkmıştı.»

«Ya kocanız? O neredeydi?»

«Oh, o her yerdedir. İnsanlarla konuşur. Eski arkadaşlarını arar. Onun için ihtilal, yeniden doğuş oldu. Çok üzülüyordum. Son birkaç yıldır uyuşuk, duygusuz, şaşkın bir hal almıştı. Bütün gün hiç bir şey yapmadan köşede oturur durur, gözlerini boşluğa dikerdi. Şimdi yeniden dünyaya geldi sanki.»

«Cumartesi gecesi o neredeydi?»

«Kendisine sormanız gerekir. Benim bildiğim ka-

darıyla gecenin bir kısmını Lacı Tarjan adında bir adamla birlikte geçirmiş. Tek oğulları Ruslar tarafından öldürülmüş. Bir tanka, eline geçirdiği tuğlaları fırlatıyormuş. Daha on üç yaşındaymış... Kocam pazar sa bahına kadar eve gelmedi.»

«Cumartesi gecesi siz kaçta döndünüz eve?»

Kadın ayağa kalktı, koca gövdeli demir sobanın yanına gitti ve ateşe birkaç parça kömür attı. Alevler zaten güçlü olduğu için buna hiç gerek yoktu. Kuşkusuz biraz zaman kazanmak istiyordu; çünkü artık hikâyesinin can alıcı noktasına gelmişti.

Sonunda, eli ayağı tutmaz bir halde koltuğa oturarak söze başladı:

«Dokuz buçuk sıralarında olmalıydı. Kolay gecemişti dönüş yolculuğum. Margit köprüsüne yaklaşırken şansım biraz yaver gider gibi oldu. Bu kez bir cankurtaran arabasından beni almasını rica ettim. Onlar Saint Rokus hastanesine gidiyorlardı, beni de oradaki cad dede bıraktılar. Oradan buraya, eve geliş sokaktaki lambaların sönük olması dışında hiç de güç ve ürkütücü olmadı. Eve geldiğimde de elektrik yoktu, sonradan yandı. Sokağa çıkma yasağı dolayısıyla giriş kapısı kilitliydi. Fakat benim anahtarım yanımdaydı. Tam girişteki sahanlıkta yolumu bulmaya çalışıyordum ki, ayağım bir şeye takıldı. Elime aldım ve bir kadın çantası olduğunu anladım. Daireye girdikten sonra bir mum yaktım ve çantanın Bayan Halmy'ye ait olduğunu gördüm. Pek çok kereler elinde görmüştüm. Çantasını sahanlığa düşürmesini biraz tuhaf buldum, mumu elimle alarak dışarı çıktım, cesetle karşılaştım.» Sözlerini bitirirken, kemikli omuzlarını ne yapacağını bilmez bir tavırla silkmişti.

Nemetz:

«Peki sonra? Sonra ne oldu?» diye sordu.

«Kadını el arabasına koydum, Perc Koez'in köşesine götürerek, oraya bıraktım. Sonra da el arabasını bodruma sakladım.»

«Neden Perc Koez'i seçtiniz?»

«Orada, ötekilerle birlikte toplanacağını düşündüm.»

Nemetz ayağa kalktı.

«Bir dakika, Bayan Moller» dedi. «Siz sabah erkenden evden çıktığınızı söylemişsiniz. O dört kadın cumartesi akşamı öldürüldüler. Siz bütün gün burada olmadığınız halde, onların orada olduğunu nereden biliyordunuz?»

Küçük, muzaffer bir gülümseme okundu kadının yüzünde.

«Ah, fakat size çankurtaran arabasının beni o caddeye bıraktığını söyledim ya... Eve gelirken onların yanından geçmiştim.»

«Sokak karanlıktı. Öyle dediniz.»

«Bizim sokağımızın karanlık olduğunu söyledim, fakat Perc Koez için böyle bir şey demedim. Orada lambalar yanıyordu.»

«Onların Ruslar tarafından vurulduklarını biliyor muydunuz?»

«O sırada bilmiyorum. O zaman sadece kaldırımda yatan dört kadın ölüsü görmüştüm. Cumartesi günü gördüğüm ölüler de sadece onlar değildi. Bütün şehir ölülerle doluydu. Nasıl olduğunu siz de biliyorsunuz.»

Nemetz kadının yanına geldi.

«Bakın, Bayan Moller, siz eve şehrin ta öteki ucundan geldiniz. Zor bir yolculuk yapmıştınız. Fakat gelir gelmez çok daha güç bir yolculuğu göze alabildiniz. Gecenin geç bir saatinde, sokağa çıkma yasağına rağmen, ve ölü bir kadınla birlikte!»

«Gelir gelmez değil. Ne yapacağıma karar vermem biraz vakit aldı.» Kadın Nemetz'in bakışlarını cevaplandırırken, yüzü bir ölü maskının sıkıcı, asık görünümüne bürünmüştü. «İlk önce kocamın eve gelmesini beklemeye karar vermiştim.»

«İkizler? Onlar evde miydiler?»

«Hayır, değillerdi tabii. Size onları cumadan beri görmediğimi söylemiştim ya..»

Nemetz başını salladı:

«Evet, söylemiştiniz.»

Kadın ilk kez düşmanca bir ses tonuyla sözüne devam etti:

«Şimdi yine söylüyorum. Bütün cumartesi gecesi gözümü kırpmadan onları bekledim. Fakat ne bir haber, ne herhangi bir şey. Nerede olduklarına dair en ufak bir fikrim yok. Belki de Batı'ya gitmek üzere yola çıkmışlardır. Özgür Avrupa Radyosunu devamlı olarak dinliyor, onlardan bir mesaj alacağım umuduyla yaşıyorum; sınırı geçtikleri zaman ötekilerin yapı ığı gibi bir haber yollayacaklarını düşünüyorum.»

«Size veda etmeden gidebileceklerine ihtimal veriyor musunuz?»

Kadın sıkıntılı bir şekilde:

«Bay Nemetz» dedi, «Eğer kaçmak zorundaysanız, veda etmeye ayıracak vaktiniz kalmamış olabilir. Bu sadece filimlerde mümkündür.»

Nemetz sustu. Kadının oğullarının kaçabilme ihtimalini kabulleniş biçimi çok ilginçti. 'Eğer kaçmak zorundaysanız' demişti. Demek ki, oğullarının kaçmak zorunda kaldıklarını düşünüyordu. Çalışma kampında geçirdikleri on dört ayın öcünü almak için Anna Halmy'yi öldürdüklerini düşünüyordu belki de. Biraz sustuktan sonra:

«Neden cesedi bulduğunuz yerde bırakmadınız?» diye sordu.

«Bırakamadım.» Kadının konuşması sinirli bir hal alarak hızlanmıştı. «Bu evdeki herşeyden ben sorumluyum. Olağan bir durumda cankurtaran çağırırdım. Oysa şimdi böyle bir şeyi aklımın ucundan bile geçirmem. Sadece o cesedi bir an önce bu evden çıkarmayı düşündüm. Burada pek çok çocuk oturuyor. Sabahleyin aşığı inen çocukların merdivenlerde bir ölüyle karşılaşmalarını istemedim!»

«Fakat Doktor Halmy'ye söylediniz, değil mi?»

Kadın soğuk bir şekilde Nemetz'i süzdü ve:

«Evde olduğunu sanmıyordum.» dedi.

«Emin misiniz? Kapısını çaldınız mı?»

Kadın yeniden koltuğa oturdu.

«Benden ne istiyorsunuz, Müfettiş Bey? Bayan Halmy'ye hiç bir şey yapmadığıma dair yemin ederim. Onu ölü olarak buldum. Kaldırılacağına emin olduğum bir yere kadar taşıdım. İşte bu kadar.»

«Doktor Halmy'yi hastaneden aradınız mı?»

Kadın başını salladı.

«İşte bu bir hataydı. Hepimiz böyle hatalar yaparız.»

Uzun bir sessizlik oldu. Kadın alnını sıvazlayarak çevresine bakındı. Bakışları, musluktaki kirli tabaklara takılarak durdu. Sanki onları ilk görüşüymüş gibi kaşlarını çatdı. Sinirli bir gülüşle:

«Burası bir mezbele haline geldi.» dedi. «Siz gelmeden az önce evi temizlemeye girişecektim.» Sonra, şu sırada kirli tabakların hiç de önemli bir konu olmadığını hatırlamış gibi ansızın sustu. Nerdeyse neşeli bir tavırla «Başka, Müfettiş Bey?» diye sordu.

Nemetz paltosunu giydi, kaşkolunu boynuna doladı ve:

«Sizi götürmem gerekiyor, Bayan Moller» dedi.

Kadın musluğun yanına gitti ve bir sünger taşıyla ellerini ovmaya başladı. Nemetz döndüğü zaman:

«Böyle yapacağınızı biliyordum.» dedi. «Kocama bir not bırakabilir miyim? Nerede olduğumu merak edecek.»

Nemetz:

«Buna gerek yok.» diye cevap verdi. «Adamlarımdan birisi onu burada bekleyip, döndüğü zaman bana getirecek.»

Kadın o yorgun, acı gülümseyişiyle:

«Anlıyorum» dedi ve önlüğünün düğmelerini çözmeye başladı. Önlüğünü çıkardıktan sonra, elbise dolabından, savaş öncesinden kalma, deve tüyü bir palto aldı ve Nemetz'in, giyinmesine yardım etmesine izin verdi. Çekmecelerin birinden yıpranmış bir el çantası çıkardı. Nemetz:

«Bayan Halmy'nin el çantasını ne yaptınız?» diye sordu.

Kadın:

«İnanmayacaksınız» diye cevap verdi aynı garip, çok şey-bilen gülümseyişiyle; bu kez gülümseyişinde alaycı bir ifade de vardı. «Önce çöp tenekesine atmayı düşündüm. Fakat tam Kurnicz derici dükkânının önünden geçerken bütün camlarının kırılmış olduğunu gördüm ve Bayan Halmy'nin çantasını vitrinlerden birinin içine koydum. Hâlâ da orada olduğuna eminim. İnsanların ansızın ne kadar dürüstleştığını görmek çok komik. Başka bir zamanda olsaydı, vitrini kırılan dükkân bir anda yağma edilirdi. Şimdi öyle değil. İnsanların içinden gelmiyor çalıp çırpamak. Eskisinden çok

daha aç ve perişanlar fakat kendilerine ait olmayan hiç bir şeyi almıyorlar.»

Sabahleyin Nemetz, Doktor Halmy'ye gitmek üzere evinden çıkmış yürürken, Akademi Sokağına şöyle bir göz atmış, Parlamento Binasının çevresinde bir grup Rus tankının kümелendiğini görmüştü. Şimdi Bayan Moller'le birlikte Merkez'e giderken, Chain köprüsünün üstünden Buda'ya doğru yol alan uzun bir Rus zırhlı taşıtları zinciri dikkatlerini çekti. Tembel, acı-mak bilmez tırtıl tekerleklerinin üstünde gürültüyle yu-varlanan bu büyük gri-yeşil canavarlar şehrin her ya-nından köprüye doğru yaklaşıyorlardı.

Odasına girer girmez radyoyu açtı. Tam öğle vaktiydi; kısa öğle haberleri okunmak üzereydi. Buda-peşte radyosu iç ferahlatıcı şeyler söyledi. Sovyet birliklerinin düzenli olarak şehirden ayrılma işlemi bir gece önce başlamıştı ve hâlâ sürüyordu. Parlamento Binasının önünde kalabalık bir halk topluluğuna hita-beden Başbakan Nagy «galiplere yaraşır bir gururla» konuşmuş, şunları söylemişti:

«Ulusal Hükûmetimiz, Macaristan'ın işlerine, her-hangi bir müdahaleye karşı hoşgörülü olmayacaktır. Komşu ülkelerle eşit olarak, egemenliğimizi ve bağım-sızlığımızı daima koruyacağız. 25 ekim tarihinden be-ri Budapeşte'de bulunan Sovyetler Birliği Başbakan yardımcısı Bay Mikoyan, bana en geç 15 Ocak 1957 tarihine kadar bütün Rus birliklerinin Macaristan'ı ter-kedeceklerine dair söz verdi.»

İkinci haber Batı'dan Macaristan'a yapılan hava yolu yardımıyla ilgiliydi. Yardım, kusursuz bir biçim-de gerçekleştiriliyor, Ferihegy havaalanına sürekli o-

İlâç ve yiyecek indiriliyordu. Kuzeydoğu sınırına yakın bölgelerin haber ajansları durumu böylesine iyimser bir gözle dile getirmiyorlardı. Sovyet Ordusunun bazı birliklerinin Budapeşte'den ayrılımlarının yanı sıra bazılarının da ülkeye girmekte olduğu bildiriliyordu.

Nemetz içini çekerek radyoyu kapattı. Irene'i biraz sandviç ekmeği ve sosis alması için kantine göndermiş, Bayan Moller'i karışık masasının üstüne hazırlamış bir piknik yemeğine davet etmişti. Kadın hiç direnmeden kabullendi ve kendini sıkmadan, iştahlı iştahlı önündekileri yedi.

İrene, Kaldy'nin giriş holünde beklediğini ve acele Nemetz'le görüşmek istediğini bildirdiğinde yemeklerini hemen hemen bitirmişlerdi. Nemetz dışarı çıkınca, Kaldy heyecanlı bir sesle:

«Bil bakalım dün gece Doktor Halmy'yi kim ziyaret etti?» diye sordu. Bir sorunla uğraştığı sırada Kaldy'nin apaçık bir heyecan göstermesi görülmüş şey değildi. «Lori Kunl Raslantı sonucu öğrendim. Şöyle oldu: Müfettiş Koller (ay, hep de şef demeyi unutum..) ansızın gümrük kaçakçılarının peşine düşmeye karar verdi. Tabii bugünlerde bu tür suçluların tutulmasına hep halk yol açıyor. Avusturya sınırında trafik bir alem! Onun için şef, kaçakçılarla halkın buluştuğu yerlere bizim çocukları yerleştirdi. Şef Koller'in adamı, Cuban Espresso'da Lori'nin izini buldu. Sonra bütün gün peşine düştü. Kun durumdan habersizdi; zaten haberi olsa it herif...»

Nemetz sözünü kesti:

«Koller, Kun hakkında yeni birtakım şeyler mi öğrenmiş?»

«Yeni bir şey yok. Eski çalışmaları yeterli. Şef onu

ele geçirmek için bundan iyi zaman olamayacağını düşündü. Koruyucularının kimisi ortadan kaybolmuş, kimisi ise başka yerlerde çalışıyorlarmış; onun için şef bu fırsatı kaçırmaması gerektiğini düşündü.»

Lori Kun, polisin ve gümrük nöbetçilerinin burunlarının dibinde iş tutan, sık sık da sonunculardan gizli kapaklı yardım gören, en gözü pek ve en başarılı kaçakçıydı. İhtilalden önce, Iskoç kaşmiri, Fransız parfümleri, İtalyan ayakkabıları, Alman fotoğraf makineleri, İsviçre saatları gibi lüks eşyalara tenezzül etmeden en iyi cins eşyaların kaçakçılığını yapardı. En iyi müşteri sivil ve asker yüksek rütbeli Ruslardı; Lori Kun gibi küçük ve ahlâksız bir adamın her türlü tehlikeye karşı silâhı, Siegfried'in canavar kanı gibi, bu yüksek sınıfın koruyucu kanatlarıydı. Arasına bazı kişilerin Avusturya'ya kaçmasına da yardımcı olurdu, ama ilgilendiği konu insan eti değil, lüks eşya olduğundan bu tür olaylara ender rastlanırdı. Çok da tehlikeliydi üstelik; ancak büyük ücretler karşılığında böyle bir işe girişirdi. Fakat şimdi dikenli teller çirkin bir tırmanıcı ot gibi yerlerinden sökülmüş, mayınlar, olgun patatesler gibi gömülü oldukları yerlerden çıkartılmış ve el fenerleri, katarakt hastalığına tutulmuş gözler gibi körleşmiş olduğundan, genç bir adamın çabucak zenginleşmesinin başlıca yolu yabancıları bu sınırlardan geçirme işine atılmak olmuştu. Özgür dünyanın insanları Viyana'ya doluşmuş, Lori Kun'a kelle başı beşyüz dolardan, beşbin dolara kadar artan ücretler ödeyerek, uzun zamandır ayrı kaldıkları ana-babalarını kız ve erkek kardeşlerini, arkadaşlarını yeniden görebilme yarışına girişmişlerdi.

Lori Kun, müşterileriyle ilişkilerini küçük bir kahvenin arka odalarından birinde sürdürüyordu. Başvuranların sayısı öylesine kabarıktı ki, artık bu işi tek tek

kişiler için değil, guruplar halinde bir araya topladığı kitleler için yapıyor ve böylece bir yolculuk kendisine beş ile onbeş bin dolar arasında bir kâr sağlıyordu. On dokuz yaşında, bekâr, yetim ve ıslahevlerinin eskisinden daha da bozulmuş olarak mezun ettiği öğrencilerdendi Lori.

Nemetz:

«Lori, Doktor Halmy'yle nerede buluştu?» diye sordu.

«Doktoru hastanede ziyaret etti. Sanki yaralanmış da ilk yardıma gidiyormuş gibi başına bir mendil sarmıştı. İkisi birlikte laboratuvara kapandılar ve on dakika kadar içerde kaldılar. Dışarı çıktığında, başı sarılıydı, fakat Rakoczi Caddesine gelince sargıyı çıkardı.»

Nemetz. Koller'i çağırarak, ondan Lori'nin peşinden hiç ayrılmamasını ve bütün davranışlarını Nemetz'e bildirmesini istedi. Sonra yeniden Mollerler konusuna döndü. Kaldy'den sıkı bir biçimde ikizleri aramasını ve ayrıca cumartesi gecesi Bay Moller'le birlikte olanları tek tek sorguya çekmesini istedi.

Kaldy'nin işi kolay değildi; daha doğrusu saman yığınının arasında kaybolmuş bir toplu iğneyi aramaya benziyordu. Yine de birkaç saat sonra döndüğünde, ikizlerin nerede olduğunu öğrendiğini bildirdi. Adlarını Kızılhaç'ın yaralıları listesinde bulmuştu. İkisi de Halk Bahçesi'nin yanındaki St. İstvan hastanesine kaldırılmışlardı.

Nemetz saatine baktı. Altı olmuştu. Yengesinin zorlamasıyla erkenden yemeğe geleceğine söz vermişti. Eğer sözünü tutmayacak olursa, gidip ikizleri sorguya çekebilir ve şansı elverdiği takdirde Halmy olayını su yüzüne çıkarabilirdi. Boş odalardan birinde ki-

litli tutulan Bayan Moller, Nemetz'in kendisi hakkında vereceği hükmün açıklanmasını bekliyordu. İkizlerin bulunduğunu bilmiyordu, çünkü Nemetz çocuklarla önce kendisi konuşmadan, annelerine haber vermek istememişti. Dolayısıyla Lilla'ya boşverip, doğru St. Istvan hastanesine gitmeye karar verdi.

Mucizeler yaratıcısı Kaldy kendisine bir ekip arabası sağlamıştı; oraya kadar da Nemetz'e şoförlük yaptı. Hastane şehrin Kuzeydoğusunda, oldukça dışındaydı. Kaldırım taşları yerlerinden sökülmüş, yolu, yer yer harabeye dönmüş binaların enkazı, parçalanmış arabalar ve baş aşağı edilmiş tramvaylar kaplamış olduğu için, yolculuk uzun ve yorucu geçti. Her yerde sessizlik hüküm sürüyordu. Ne canlı, ne de ölü bir tek Rus'a rastladılar. 31 ekim din bir gün olduğu için, halk bahçelerindeki geçici mezarların başında mumlar yanıyordu.

St. Istvan hastanesi, yüksek tuğla duvarlarla çevrili büyük bir arazide, yaşlı, bol gölgeli ağaçların arasındaki binalardan oluşuyordu. Çeşitli bölümlerde ayrıntılı bir soruşturma yaptıktan sonra, hariciye kliniğinden, ikizlerden birinin birkaç saat önce öldüğünü haber aldılar. Ceset, acil durumlarda morg olarak kullanılan bodruma indirilmişti. Öteki genç hafif yaralı olduğu için taburcu edilmek üzereydi.

Hastane görevlilerinden biri, hademeler kanalıyla hayatta kalan ikiz kardeşi aratırken, Nemetz bodrum katına indi. Kantinden alındığı kanısını uyandıran çinko kaplamalı uzun masaların üstüne konulmuş buz kalıpları arasında bir düzineyi aşkın ceset vardı. Her bedeninin ayakucuna, ölünün adını, adresini, yaşını, ölüm nedenini ve zamanını belirten bir kart konulmuştu. Bu kartlardan kimisinin üstünde 'kimliği bilinmeyen bir

kadın' ya da 'kimliği bilinmeyen bir erkek' sözleri okunuyordu. Çevrede, kazalardan beton zemine damlayan suyun sesinden başka bir ses duyulmuyordu. Hava nemli ve ürperticiydi. Tavandan, cesetleri soluk, sarı, yok denecek kadar az bir ışıkla aydınlatan birkaç çıplak ampul sarkıyordu.

Nemetz, adını okumaya gerek duymadan Moller'in oğlunu tanıdı. Annesinin klâsik profiliyle Grek etkisi altında kalmış Roma sanatında görülen insan bedenlerindeki gibi uzun, zarif kol ve bacakları oğlunda da hemen dikkati çekiyordu. Üstüne kefen yerine kendi gömleği örtülmüştü. Sevgi dolu bir el tarafından MMM harfleri işlenmiş olan gömlek, ucuz cinsten ve soluk renkliydi. Birisi, oğlanın göğsünün üstüne bir demet, taze koparılmış pembe yıldız çiçeği koymuştu. Uzaktan bakılınca bunlar büyük, açık yara gibi gözüküyordu.

Nemetz, birkaç dakika sonra zemin kata çıkınca, az önce çinko kaplı masanın üstünde yatmakta olan genç adamı capacanlı karşısında gördü. Tabii bu, aynı genç, yani Miklos, değildi; kan lekeleriyle kaplı paltosuna bürünmüş Mihaly'ydi. Sol kolu askıya alınmıştı. Kardeşiyle arasındaki benzerlik hayret vericiydi. Yine de küçük bir ayrım vardı. Yüzünü bir hoşnutluk, sanki bir mutluluk kaplanmış olan Miklos, bir barış dünyasında bulunmanın huzuru içindeydi. Hayatta kalan Mihaly'nin ise acı ve işkence okunan gözlerinin parlaklığı kaybolmuştu.

Nemetz, ona adıyla seslendiğinde, irkildi.

Kendisini tanıttıktan sonra:

«Niye yaralandığınızı annenize haber vermediniz?» diye sordu. «Nerede olduğunuzu bile bilmiyor. Öyle üzgün ki.»

Mihaly düzgün bir sesle:

«Kardeşim öldü.» diye cevapladı. Çevresini ses geçirmez bir duvar gibi kaplayan acısı, sanki dışarıdan içeri hiç bir sesin sızmasına izin vermiyordu.

Nemetz genç adamı sağ kolundan kavradı.

«Benimle gel. Seni annene götüreceğim. Hemşire taburcu edilebileceğini söyledi.»

Oğlan:

«Kardeşim öldü.» diye tekrarladı.

Nemetz:

«Biliyorum» dedi. «Annene haber vermemiz gerek. Kolay bir iş değil, ama hiç olmazsa sen hâlâ yaşıyorsun; bu, darbenin sertliğini biraz olsun hafifletecektir.»

Mihaly, biraz durakladıktan sonra, Nemetz'le birlikte çıkmayı kabul etti; fakat önce bodruma inip, Miklos'a veda etmek istiyordu. Oradaki görevli, Öğleden beri Mihaly'nin hiç değilse on kere aşağı indiğini söyledi. Yüzü daha da solgun, ama gözleri kupkuruydu. Şehre dönerken yolun ilk yarısında, sırtı kamburlaşmış bir şekilde arabanın arka koltuğuna büzüldü. Sonra Palace Oteli'nin önünden geçtikleri sırada canlandı ve,

«Şu damı görüyor musunuz?» diyerek sokağın karşı tarafındaki beş katlı bir evi gösterdi. Evin ön cephesi yıkılmış ve burnu düşmüş cüzzamlı insanlar gibi çirkin bir hal almıştı. «İşte çarşamba günü orada mevzilendik. Elli kişi kadardık. Hemen herkesin bir tüfeği ya da tabancası vardı. Bir sürü de el bombası ve cephaneyi eklemeye gerek yok tabii. Cuma gününe kadar adamlarımızdan yarısını kaybetmiştik; bina da harap olmuştu. Yine de dayandık. En azından bir düzine tankı uçurduk. Sonra cumartesi akşamı cephanemizi bitirmiş olduğumuzdan damı terketmek zorunda

kaldık. Adamlarımızın yarısı üstlerini değiştirmek ve yemek yemek için evlerine dağıldılar. Biz de gidecektik, ama tam o sırada bir arkadaş Corvin Sinemasını tutan gurubun takviyeye ihtiyacı olduğunu haber verdi. Kardeşim, ben ve beş arkadaş oraya gitmeye karar verdik. Fakat iki blok kadar ötede Rus gurubuyla karşılaştık. Tek bir kurşunumuz bile olmadığından teslim olmaktan başka çaremiz yoktu. Bizi bir kamyonu doldurup doğru yola çıktılar. Tam merkezlerine götürdüklerini düşünmeye başladığımız sırada kamyon durdu ve hepimizi aşağı indirdiler. Evlerden çoğu tümüyle yıkılmış durumdaydı, fakat nasılsa bir tuhafiyeci dükkânı olduğu gibi kalmıştı. Namlular üstümüze çevrili olarak bizi bu dükkâna doğru yürüttüler. Ruslardan biri dükkânın büyük vitrinine doğru ilerleyerek tabancasının kabzasıyla camı kırdı. Bir başka Rus (yüzbaşıydı) bozuk bir Macarcayla bize vitrinden istediğimiz şeyleri almamızı söyledi. Önce ne demek istediğini anlayamadık; derken bir başka Rus kamyonunun geldiğini ve üstünde de bir film çekme makinası bulunduğunu gördük. Amaçları dükkânı soyduğumuz sırada filmimizi çekmek, sonra da bu filmi dünyaya seyrettirip ne kadar alçak yaratıklar olduğumuza dünya halkını inandırmaya çalışmaktı tabii. Yüzbaşı'ya cehenneme kadar yolu olduğunu söyledik. Üç kadar sayıp, emre uymadığımız takdirde, ateş edeceği cevabını verdi. Üç kadar saydı ve elindeki makinali tüfekle üstümüze ateş açtı. Gurubumuzdaki dört kişi derhal öldü. Biri de bir saat sonra. Biz, Miklos ve ben, özel arabasıyla oradan geçen bir Macar kadını tarafından alınarak St. Istvan hastanesine götürüldük.»

Nemetz çocuğun susmasını bekledikten sonra:

«Bunların cumartesi gecesi olduğunu mu söyledin?» diye sordu.

Mihaly:

«Evet» dedi. «Saat üç sıralarında.»

Nemetz:

«Cumartesi öğleden sonra..» diye kendi kendine mırıldandı. Bayan Halmy cumartesi gecesi öldürülmüştü. Şu ana kadar boş yere uğraşmış olduğunu farketti. Bu iki kardeşi hemen zanlılar listesinden çıkarabilirdi. Sıkılmak ya da hayal kırıklığına uğramak yerine, ferahladığını farketti tuhaf bir biçimde... Artık Bayan Moller o sıkıcı, tek düze, hiç kimsenin burnunu sokmadığı, uydurma kişiliğiyle sürdürdüğü hayatına dönebilirdi.

Merkez'e geldikleri zaman oğlana, annesiyle yalnız konuşmasını söyledi. Binanın sessizliğini bozacak acı çığlığı sinirli sinirli beklemeye koyuldu. Fakat hiç ses çıkmadı. Masasının üstünde Kaldy'nin, o düğün, kolayca okunur el yazısıyla yazıp bıraktığı bir not duruyordu. «Rudolf Moller, cumartesi gecesi, saat yedi ile on iki arasındaki zamanı, arkadaşı Laci Tarjan'la geçirmiş ve sözü edilen arkadaşı bu ifadeyi doğrulamıştır.»

Nemetz yeterince kendisini topladıktan ve serinkanlı davranabileceğine aklı kestikten sonra, Bayan Moller'in durumuna bir göz atmaya karar verdi. Kadını, oğlu Mihaly'nin yanındaki iskemleye oturmuş ve kollarını oğlunun boynuna dolamış durumda buldu. Gözleri kıpkırmızıydı, ama kendisine hakim, sessiz bir boyun eğme içindeydi.

Müfettiş:

«Artık evinize dönebilirsiniz, Bayan Moller» dedi, «Oğlunuz Miklos için üzüntülerimi kabul etmenizi isterim. Başınız sağ olsun. Ve sizi bunca sıkıntıya soktuğum için de özür dilerim.»

Kadın yavaşça ayağa kalktı ve yorgun bir gülümseyişle Nemetz'e baktı:

«Hiç önemli değil, Müfettiş Bey, inanın bana, içinde bulunduğumuz bu koşullara rağmen sizinle yeniden karşılaştığıma memnunum. Son görüşmemizden bu yana ne çok zaman geçti, değil mi?»

Elini uzattı. Nemetz bu eli avucuna aldı ve uzun bir süre, birbirlerine bakarak, ama en azından Pompei'nin külleri kadar derinliklere gömülmüş dünyaya ait iki insanı görerek, hareketsiz kaldılar.

1 Kasım, Perşembe

ALEXA sokağa çıktı, bir an durarak açık, serin sabah havasını derin derin soludu. Günün ilk kadehini yuvarlayan bir alkolik gibi bu soluktan büyük bir haz duydu. Batıdan esen bir rüzgâr burun deliklerini nehrin kokusuyla doldurdu. Bir gurup kadın Jozsef Meydanında, ihtilalin bıraktığı döküntüleri süpürmekle meşguldü. Profesyonel sokak temizleyicilerine oranla çok daha iyi giyimli, çok daha neşeli ve çok daha istekli oldukları göz önünde tutulursa, bu işi gönüllü yaptıkları anlaşılıyordu. Aralarında bulunan genç bir kız, şarkı söylemeye başladı; ona ötekiler de katıldılar. Bu halleriyle gerçek dünyadan uzaklaşmışlar, tiyatro sahnesini anımsatan bir görünüme bürünmüşlerdi. Genç kızlar ancak müzikal komedilerde bir sokağı böylesine neşeli ve canlı davranışlarla süpürebilirlerdi.

Dağınık, karışık bulutların arasından ansızın ortaya çıkan güneş, geçen haftanın ölüm dolu sıkıntısının

dan sonra bir umut habercisi gibiydi. Trajedi sona ermişti, enkazı ise tek bir yığın halinde toplanıyordu. Hayatın bütün zevklerini beraberinde getiren barış, köşebaşındaydı: Tiyatrolar, sinemalar, konserler, dışarıda yenen yemekler, uzun yürüyüşler, Tuna nehrinde kayık gezintileri... Böylesine kısa bir sürede böylesine özlenmiş olmaları garipti.

Bulvar'a doğru yürümeye başlayan Alexa, Ruslar, Avusturya gibi Macaristan'ı da özgür bırakırlarsa, Budapeşte yaşamak için hiç de kötü bir yer değil diye geçirdi içinden. Tabii Halmy'den ayrılmadığı sürece. Bahar gelecek ve nehir kıyısında, ağaçlarda at kestaneleri açacaktı; yaz geldiğinde Buda'nın bahçeli lokantalarında uzun ve yağlı saçlı, gömleklerinin yakaları eskimiş, dirsekleri parlamış smokin ceketlerine bürünmüş çingenelerden kurulu orkestralar çigan melodileri çalacaklardı; sonbaharda «Şen Dul» un yeni bir yorumu sahneye konacak, St. Gellert tepesinin üzerindeki kale kadar yaşlı ve sağlam yapılı bir primadonnayla perdeler açılacaktı; kış gelecek ve dağlarında sevişeceklerdi. Yılda bir kez alınan izinlerde Venedik'e, ya da İsviçre'ye geziler düzenlenecekti. Hayır, hayat hiç de kötü olmayacaktı doğrusu.

Bulvar'a vardığında güneş kaybolmuş ve hafif bir yağmur çiselemeye başlamıştı. Evlerin çoğunda bir parçaları kesilip çıkartılmış krep bayraklar dalgalanıyordu. Pencerelerde, en güçlü rakipleri olan güneşin ortadan çekilmesi nedeniyle parlak renkli bir ışıkla yanan mumlar dikkati çekiyor; geçen dinî bayramı hatırlatıyordu.

Alexa başını havaya kaldırdı ve bir iki saniye yağmurun yüzüne çarpmasını bekledi. Hiç bir şeyin içini dolduran bu mutluluk duygusunu yenemeyeceği iyi

günlerden biriydi bugün. Zoltan Halmy'yle birlikte o geniş, konuksever yatakta ikinci gecelerini de geçirmişlerdi. Annesi ve babasıyla beraber yatmasına izin verildiği günlerden bu yana kendisini ilk kez bu kadar rahat ve güven içinde hissediyordu. Sanki bugüne kadar yattığı bütün yataklar, geçirdiği bütün geceler, bir başkasınınmış gibi, bir anda geçmişinden silinip gitmişti; sanki hiç yaşanmamıştı. Hayatı boyunca en iyi yanı, kötü anılarını geçen bir yılın takvimi gibi kolayca silkip atabilmesiydi. Kirli bir gölde yüzdükten sonra kıyıya çıkınca, doğanın kendisine bağışladığı sudan etkilenmeyen yaği sayesinde tüylerine yapışan her türlü pisliğı silkinerek atabilen beyaz bir kuğı gibiydi.

Bir erkekten ayrıldığı an, adam, büsbütün yabancısı, ya da seyrek rastladığı bir tanıdık kadar uzak olurdu kendisine. Asla ayrıldığı erkekten nefret etmeye kalkışarak onu gururlandırmazdı. Eski sevgililerinden onda kalanlar, beraberken edindiğı, ya bırakamayacak kadar alışması ya da tembelliğı sonucu bir türlü silkip atamadığı küçük alışkanlıklar, kimi zevklerdi. Söz gelimi sert ve iyi kahveyi çok seviyor, bunu hep Bela Borbas'ın öğrettiğı biçimde hazırlıyordu. Uzun bir süre önce ayrıldığı bir erkeğın kendisine tanıttığı diş macununa da daima sadık kalmıştı. Büyük bir spor gazetesinin ünlü muhabiri ona su kayağı öğretmişti; Alexa bu gazetecinin yerini alan arkadaşlarıyla su kayağı yapmaya devam etmişti. Albert Filler'in bile bıraktığı küçük bir alışkanlık, daha doğrusu bir seçme alışkanlığı vardı. Matra dağlarına ilk gidişlerinde Albert'in salık verdiği baş ağrısı ilâcını kullanıyordu hâlâ.

Kendisini Halmy'ye ilk teslim edişinde, hayatında hiç cinsel ilişki kurmamış saf bir bakireden farksızdı. Bu, Halmy'yi hem şaşırtmış, hem de huzursuz et-

mişti. Çünkü Alexa'nın bu çekingen davranışının iyi becerilen bir rol olduğunu sanmıştı. Ne yazık ki, Alexa'nın büsbütün silkip attığı erkekler doktorun kafasında önemli bir yer tutuyorlardı. Bir kez bile adlarını anmamış olmasına rağmen, kendisini bu genç kızıdan ayıran görünmeyen bir duvarı ya da her parçasının üstünde başka bir erkek yüzünün çizili olduğu yüksek bir tahta parmaklığı aralarında her an hissediyordu. Bu nedenle arkadaşlığa başlayalı beş ayı geçtiği halde, bir erkeğin bir kadınla birlikte yemek yemesinin, konuşmasının, müzik dinlemesinin, sinemalara gitmesinin, yürüyüşlere çıkmasının ve yatmasının nedenlerini açıklayan en kısa ve en öz «Seni seviyorum» sözünü bir kez bile ağzından kaçırmamıştı. «Çok güzelsin» veya «Senden çok hoşlanıyorum,» «Sana ihtiyacım var», «Ne iyi anlaşıyoruz.» «Seni çok özledim», «Seni istiyorum» ya da «Beni çıldırtıyorsun» demiş fakat asla «Seni seviyorum!» dememişti.

Anna'nın ölümünden önce Alexa, aralarındaki engelin bu evlilik olduğunu düşünmüştü. Halmy Anna'yı sevmiyordu, ama çok sıkıcı bile olsa, karısından ayrılmak onun için söz konusu olamazdı. Kimi erkekler için evlilik, dinsel ya da batıl inançlarından, alışkanlıklarından, korkaklıklarından veya ruhsal kişiliklerinden dolayı, ömür boyu sürecektir olan bir bağdı. Oysa şimdi Anna Halmy öleli günler geçtiği halde hâlâ evlenme teklifi gelmiş değildi. Alexa doktorun, ahlak kurallarına sıkıca bağlı, güçlü önyargıları ve değişmek bilmez bir takım inançları bulunan; geçmişte bir sürü aşığı olmuş bir kadının yaşamının geri kalan bölümünü tek bir erkekle geçiremeyeceği yolunda sarsılmaz bir kanıya sahip, tutucu biri olduğuna karar vermişti sonunda.

Geçen haftanın en şiddetli savaşlarının verildiği

Astoria Otel'i'nin karşısındaki Rakoczi caddesine varmıştı. Burada da her yerdeki görüntü hakimdi: Parçalanmış, kırılmış vitrinler ve hiç bir yankesici ya da soyguncu elinin uzanmadığı, enkaz altına gömülmüş eşyalar. Vitrinlerin birinde, ithal malı naylon çamaşırların üstüne birisi, kırmızı mürekkeple yazılmış bir yazı yerleştirmişti:

«Genel greve biz de katıldıkl.. Hırsızlar ve Yankesiciler Birliği.» Bu dükkânın yanındaki kuyumcu dükkânının parçalanmış vitrini ise bomboştu. Raflardan birine raptiyeyle bir karton iliştirilmişti. Bozuk çocukça bir el yazısıyla kartonun üstünde şunlar yazılıydı:

«Efendim! Satış eşyanızı buradan alarak, bir listeye geçirdikten sonra kapınıza teslim ettim. Kendisinden alabilirsiniz. Selâmlarımla, Sandor Gelb. Özgürlük savaşçısı.»

Alexa mesajı okuduktan sonra tüm benliğini sıcak bir duygu dalgasının sardığını hissetti. Oh, onu seviyordu; bu tanımadığı Gelb'i ve hepsi birbirinden deli, pervasız, neşe dolu, canlı, ölüme meydan okuyan, cehennemî göze alan bu insanların tümünü, mutlu bir sona ulaşmasına imkân olmayan delice, tarihe aykırı bir savaşa başlayan halkını öylesine seviyordu ki!

Orta yaşlı bir adam, bir yabancı, yanında durdu ve aynı yazıyı okuduktan sonra dönüp Alexa'ya baktı. Onun da gözlerinde aynı duygular okunuyordu. Bir an için ikisi de oldukları yerde kımıldamadan, bugüne değin iki insanı birbirine bağlayan en güçlü anlayışla birbirlerine bakakaldılar. Sonra bir daha karşılaşmamak üzere yollarına devam ettiler. Bu insanın bütün yaşamı boyunca belki ancak bir kez hissedebileceği, güçlü, baş döndürücü bir dayanışma anıydı; birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için dedirtebiilen coşku dolu ulusal duyguların doruk noktasıydı.

Alexa yeniden yürümeye başladı. Hastaneye yaklaştığı sırada üç erkek geçti yanından. Ortadaki kısa boylu, sarışın, pembe yanaklı adam tanıdık gibiydi. Terzinin atölyesinden yeni çıkmış gibi iyi ütülü, temiz, gri tvid bir kostüm giymişti. Onun özenli giymi yanındaki iki erkeğin olduklarından daha da kılıksız görünmelerine yol açmıştı. Pejmürde kılıklı görünen ikisi ortadaki adama, nerdeyse yapışacak kadar yakın yürüyorlardı. O ise başını bir sağa bir sola çevirip, yüzlerinden tepkilerini okumak isteyerek sürekli konuşuyordu; bu tepkileri görmesine de imkân yoktu, çünkü her ikisi de sanki sağırmış gibi ileri bakarak yürüyorlardı. Alexa onların, iki sivil polis olduğunu ve bir suçluyu götürdüklerini hemen anladı.

İyi bir gözlemciydi, çünkü gerçekten de durum buydu. Ortadaki iyi giyimli delikanlıyı, Lori Kun'u, kız arkadaşının evinde ele geçirmişler, şimdi Merkez'e götürüyorlardı. Orada Doktor Halmy'yle olan ilişkileri konusunda Müfettiş Nemetz tarafından sorguya çekilecekti.

Kun'un, Alexa'ya yabancı gelmemesinin nedeni, genç adamın Halmy'yi hastanede ziyaret ettiği bir gün, Alexa'nın ona şöyle bir bakıp geçmesinden ötürüydü. İhtilâlin pıhtılaşmış kan ve pislik dolu görünümü içinde bu gencin eşi benzeri bulunmaz kılığı oldukça tuhaf bir görüntü yaratmış ve genç adam koridorun öteki ucunda kaybolduktan sonra bile, uzun zaman Alexa'nın zihninden silinmemiştir. Şimdi onunla sokakta karşılaşınca içinde, onu tanıdığına dair bir duygu uyanmış, ama nerede ve nasıl karşılaşmış olduklarını çıkaramamıştı. Her neyse, bu durum kendisini rahatsız etti ve hastaneye gidene kadar sürekli kafasını kurcalayıp durdu.

Hastane binasına girdi, basamakları tırmanmaya başladı. İkinci katın sahanlığına adımını attığı sırada Halmy'yi gördü. Doktorun yanında başhemşire Schulz, ardında da Soos ve Wirth adlı doktorlar vardı. Halmy canlı, dinlenmiş bir haldeydi; yüzünde, ihtilal patladığından beri görülmemiş bir neşeyle konuşuyordu. Halmy'ye duyduğu aşkın büyüklüğünden nerdeyse sarsılarak, ansızın başı dönüp bayılacak gibi olduğu yerde durdu. Daha iki saat önce ayrılmışlardı birbirlerinden, fakat bu kadar kısa bir ayrılık bile ona duyduğu ihtiyacı arttırmış, içinde öylesine güçlü, şiddetli bir istek fırtınası yaratmıştı ki, karnında bir sancı hissederek gibi oldu. Mutlaka yüzünden de okunan bu delice tutkuyu saklamak için koşup ortadan kaybolmanın en doğru şey olacağını düşündü. Fakat bakışları Halmy'yle karşılaştığında, onun gözlerinde de aynı ifadeyi gördü.

«Allahım, beni seviyor!» diye düşündü. Gökte gezinen bir kuş gibi bu kelimelerin kafasının içinde dönüp durmaya başladığını hissetti. «Benimle evlenecek, çocuklarımız olacak ve hayatımın sonuna kadar, yanımda kalacak!»

İçinde esen fırtınaları gizlemek istercesine Bayan Schulz'a döndü ve:

«Yeni haberler var mı?» diye sordu.

«Pek iyi haberler yok. Korkarım, Albay'ın durumu nazik.»

Bu haber Alexa'yı yeryüzüne indirdi. Halmy'ye döndü:

«Ne oldu?»

«Tek kalan böbreği... Biraz canımı sıkıyor. San-ki işbirliği etmek istemiyor gibi bir hali var.»

Sözü edilen hasta, ihtilalin ikinci günü ağır ya-

ralı olarak hastaneye getirilen Rus subayıydı. Doktor Halmy adamın parçalanmış sol böbreğini alıp, yırtılmış barsaklarını dikerek, biraz olsun kurtarmayı başardığı zaman herkes bunun nerdeyse bir mucize olduğu düşüncesinde birleşmişti. Albayı ameliyathane-den çıkardıktan sonra koğuşun en uzak köşesindeki, hemşirelerin sağlayabildiği en iyi yatağa yatırmışlar, öteki hastaların gözlerinden uzak tutmak için de yatağının önüne geniş bir perde koymuşlardı. Bir önceki gün, yani ameliyatının üstünden bir hafta kadar bir zaman geçtikten sonra kendisine haşlanmış et ve sebzeden meydana gelen güçlü bir yemek vermişler ve hiç bir sancısı bulunmadığını, oldukça iyi göründüğünü farketmişlerdi. Sonra ansızın durumu iyice kötüleşmişti.

Elli yaşını geçkin, kültürlü, hassas, genç okuyuculara seslenen kimi kitapların yazarıydı Albay. Alexa da, Halmy de onu çok sevmişlerdi. Alexa:

«Kendisini görebilir miyim?» diye sordu.

«Eğer uyanıksa. Son baktığımda uyuyordu.»

Alexa, yaralıların yataklara, sedyelere, şiltelere, hattâ döşemeye yatırıldığı kalabalık koğuşa girdi. Nemetz'in pazar sabahı gördüğü altı genç Rus askerinden sadece dördü kalmış, birisi ölmüş, birisi ise iyileşerek yeniden birliğine dönmüştü. Geriye kalan dördünün ise durumları iyiydi ve hiç de gitmek ister gibi bir halleri yoktu. Kendilerine gösterilen ilgiden ve yemeklerden hoşnut gibiydiler; çocuksu bir içtenlik ve şükranla karşılık vermeye çalışıyorlardı. Koğuştaki öteki hastalarla arkadaşlık kurmuşlardı; ayağa kalkabilen ikisi de hemşirelere yardım etme görevini yüklenmişlerdi.

Alexa yatağın ayakucuna geldiğinde, Albay uyanıktı. Güçsüz, ama sevgi dolu bir sesle:

«Oh, Bayan Mehely» diyerek gülümsedi. «Beni görmeye gelmenize ne kadar sevindim bilseniz...»

Birbirleriyle Fransızca konuşuyorlardı: Alexa, Fransız Mademoiselle'in öğrettiği akıcı, mükemmel, yarı argoyla; Albay ise dikkatli, kitaplara özgü, Racine, Corneille ve Molière piyeslerinde görülen deyimlerle dolu, nerdeyse eskimiş bir dille...

Adamı dikkatle süzünce ne kadar küçülmüş olduğunu farkederek hayretler içinde kaldı. Bir süre önce oturduğu evin bahçesinde bulduğu küçük kuşu anımsattı koca Albay bir anda. Bir fırtına sonrasıydı; küçük, hafif ve hemen hemen tüysüz olan kuş, yuvasından aşağı düşmüştü. Alexa onu odasına götürmüş, pamuklardan bir yuva yapmış ve suya batırılarak ıslatılmış ekmekler ve ölü sineklerle onu beslemeye çalışmıştı. Bir süre kuş canlı ve gürültülü biçimde yeni yaşamını sürdürmüş sonra ikinci günün sabahında ansızın iştahını kaybetmiş ve ötüşlerindeki tiz sesi yitirmişti. Git-tikçe zayıflayıp sessizleşerek, çıplaklaşarak inanılmaz kadar ince bir iskelet halini alana değin bir gün daha yaşamıştı. Albay şimdi, kuşun o ikinci günkü görünümündeydi. Ağırlaşmış göz kapaklarının altındaki iri gözler; çirkin, sivri bir burun; kaybolmuş benzeyen bir çene ve uzun, ince boyun. Ağır hastane battaniyesinin altında tuhaf, bükülmüş bir durumda yatıyordu. Alexa adama doğru eğildi.

Sesine neşeli bir ton vermeye çalışarak.

«Kendinizi nasıl hissediyorsunuz?» diye sordu. «İyi görünüyorsunuz.»

Adam yavaşça:

«Böyle düşündüğünüze sevindim» diye cevap verdi. «Hissettiğim gibi görünmeyi asla istemezdim.» Biraz durdu. «Galiba öleceğim.»

Alexa gülmeye çalıştı:

«Saçma. Doktor Halmy birkaç haftaya kadar ayağa kalkacağınızı söyledi.»

«Hayır, sadece leceğim. Ve bu da o kadar kötü bir şey değil. Herkes bir gün ölecek değil mi? Sadece... ehh... sadece çok komik.»

«Komik olan ne?»

«Burada, Budapeşte’de, Macarlar tarafından vurulmuş olarak lmek.» Ellerini kaldırarak özür diler gibi bir hareket yaptı ve devam etti. «Sizin vatandaşlarınızı suçlamıyorum. Bunun böyle olması gerektiğine inanıyorum. Tarihin akışını değiştiremeyiz. Sadece çok komik. Babam Finler tarafından, annem Almanlar tarafından, ben de Macarlar tarafından öldürülmüş oluyoruz. Oğlumun kimler tarafından öldürüleceğini merak ediyorum. Belki Amerikalılar... Oğlum Amerikalıları sever; tıpkı benim Macarları sevdiğim gibi. İnsan, hayatının altı yılını bir ülkede geçirirse, o ülkenin insanlarını ya içtenlikle sevecek ya da nefret edecektir. Ben sevmesini öğrendim.»

Renksiz balık pullarını andıran küçük, parlak ter damlacıkları belirmişti alnında. Alexa mendilini çıkartarak Albayın yüzünü sildi. Adam o eski, kitabı Fransızcasıyla:

«Ne kadar güzel bir koku» dedi. «Rus kadınları hiç böyle güzel kokmazlar. Onlar sadece iş ve toprak kokarlar. Ben Macar kadınlarının en büyük hayranlarındım. Tam altı yıl! Her anını da zevkle geçirdim. Ve inanın, bu anları böyle ödemeye hazırırım...»

Lori Kun, Nemetz’e:

«Pişman olacaksın» dedi. «şehirde çok dostum var. Seni doğduğuna doğacağına pişman edecekler.»

Nemetz'in odasında idiler; Müfettiş, masasının ardında kamburunu iyice çıkartmış bir halde, genç adam ise sıranın üstünde oturuyorlardı. Lori Kun'un beyaz kandil mumlarını anımsatan soluk renkli, uzun parmaklarının arasında, sönmek üzere olan bir Havana purosunu duruyordu; kısa bacaklarını kayıtsız bir biçimde üst üste atmıştı. Tırnakları iyice parlatılmıştı.

Nemetz:

«Saflık etme, Lori» diye homurdandı.

Lori sözüne devam etti:

«Bana bak, babalık...» Yarı tehdit edici, yarı bıkkın bir ses tonuyla konuşuyordu. «Şimdi bırak gideyim ve meseleyi büsbütün unutalım. Aslında kötü bir insan değilim ve zorlanmadıkça belâ çıkarmam. Fakat seni uyarıyorum. Ben bir kuklacıyım. Buradan bir ip çekerim, oradan bir ip çekerim ve sen o yumuşak iskelemlenden...»

Sözünü bitiremedi çünkü Nemetz ayağa kalkarak nerdeyse duvarları titreten bir sesle bağırды:

«Kapa çeneni, it herif!» Nemetz gibi sessiz ve yumuşak konuşan bir adamdan hiç umulmadık bir anda çıkan bu ürkütücü, insan-dışı ses her zamanki etkisini yaptı. Lori ağzı açık kalakalmıştı; bozulan bir oyuncak gibi hareketsiz, sessiz, taş kesilmişti sanki.

«27 Ekim cumartesi gecesi Doktor Halmy'yi evinde ziyaret ettin; neden?» Nemetz'in sesi bir önceki bağırışındaki gibi tiz olmamakla birlikte yine de sertti. «Onunla ne tür bir alış-verişin vardı?»

Odaya girdiğinden beri ilk kez kullanılan Halmy adı Lori'nin huzursuz huzursuz kıpırdanmasına yol açtı. Polisin neden peşine düşmüş olabileceği konusunda pek çok şey düşünmüştü, ama Halmy'yle olan anlaşması bunların arasında yoktu. Polisin bu işle niçin ilgilendi-

ğini anlayamadığı için daha rahatsız oldu. Suçun ne olduğunu bilmeden kendisini nasıl savunabilirdi?

Lori soruyu tekrarladı:

«Ne tür bir alış-verişim vardı?» Sonra ansızın gülümsedi. «O, doktor değil mi? Ben de hastaydım; bu nedenle onu görmeye gittim.»

Nemetz yarı sinirlenerek, yarı eğlenerek Lori'yi süzdü ve:

«Rahatsızlığın neydi, Lori?» diye sordu.

Lori ciddi bir şekilde:

«Bunu söyleyemem? Doktorluk yemini bunu söylememe engel...»

Nemetz gülmeye başladı:

«İyice şaşırdın oğlum. Yanlış biliyorsun. Tam'tersi... Yeminle bağlı olan doktordur; hasta değil. Her neyse, zaten bana bir gül kadar canlı ve taptaze görünüyorsun. Konuşsan ve doğruyu söylesen daha iyi edersin!» Lori sesini çıkartmayınca, devam etti. «Onu ve karısını Avusturya'ya götürmeyi teklif ettin. Akşam saat altı sularında evine gittin. Kendisi evde değildi, fakat karısı evdeydi. Doktor'un tasarılarını karısıyla konuştun ve sonradan öğrendin ki karısının bu tasarıdan haberi olmaması gerekiyordu. Doktor sana kızmıştı ve seni sepetledi...» Nemetz durdu ve Lori'nin tepkisini bekledi.

Genç adam sıkılmış gibi omuzlarını silkti:

«Madem her şeyi biliyorsun, neden beni sorguya çekiyorsun?»

«Doktorun evinden saat yediden önce çıktın. Saat kaçta döndün?»

«Ne demek istiyorsunuz? Bir daha dönmedim ki!»

Nemetz buna cevap vermedi.

«Doktorla ödeme konusunda neye karar vermiştiniz?»

Lori:

«Hep aynı» diye cevap verdi. Sesi huzursuzdu. Hâlâ bir önceki sorunun anlamını düşünüyordu. «Biri sana benim tekrar o eve döndüğümü mü söyledi?» diye sordu. «Eğer böyle bir şey söylemişlerse, yalan söylemişler. Bin dolar verseler yine o eve dönmezdim. Kadının doktorun üstüne nasıl saldırdığını gördükten sonra, asla! Hayatta gerçekten nefret ettiğim bir şey varsa, o da aile kavgasıdır. Üstelik, kiminle kaçmak isterse istesin, bana ne? Müşterilerimin yarısı Ruslardan değil, karılarından kaçanlar...»

«Soruma cevap vermedin. Doktor sana ne ödeyecekti?»

«Başlangıçta onbin forent teklif etti, sonra bunu yirmibine çıkarttı. Fakat forentler işime yaramıyor artık. Viyana forentlerle doldu. Mülteciler forentlerle yüklü. Karaborsada eskiden bir dolar kırk forent ederd, şimdi bir dolar beşyüz, hattâ daha fazla forent ediyor!»

Nemetz başını saliadı:

«Pekâlâ. Forent almıyorsun. Ne alıyorsun?»

«Dolar. Alman markı. İsviçre frankı, sterlin ve benzeri değerli döviz...» Ansızın sustu ve Nemetz'e baktı. «Hey, neden beni uğraştırıp duruyorsun? Pekâlâ, insanları sınırın öte yanına geçirmek için karşılığında para alıyorum. Kanuna aykırı bir şey, ama Rusları öldürmek ve tanklarını havaya uçurmak da kanuna aykırı; oysa hep yapılıyor. Ülkenin her yanında. Bir ihtilâl olduğuna göre ben de buna katıldım. Herkes gibi!»

Nemetz başını salladı:

«Senin katılışın pek herkesinkine benzemiyor. Sen bunu kâr için yapıyorsun oysa onlar...» Ansızın,

Lori Kun gibi bir adamla böyle ahlaki tartışmalara girer gibi olduğu içini kendisini suçlayarak sustu. «Neyse, bunlara boş ver... Doktor Halmy'yle olan anlaşmanı hâlâ anlatmadın.»

Lori, purosunu yeniden yakmakla meşguldü. Bu oldukça karmaşık iş, yeniden cevap vermesini epey geciktirdi. Sabrı tükenen Nemetz, ayağa kalktı, genç adamın yanına geldi, purosunu elinden aldığı gibi söndürüp çöp tenekesine attı. Lori öldürücü bir bakışla Nemetz'i süzdü.

«Bunu yapamazsın! Bu puroyu iki dolara aldım.» Nemetz yeniden oturduğu yere döndü ve:

«Oynamayı bırak, Lori» dedi. «Soruma cevap ver.»

Lori hikâyesine başladı:

«Doktorun doları yoktu. Bu nedenle bana mücevher verecekti. Kendisine annesinden kalmıştı. Onun için evine gittim; mücevherleri görmek istiyordum. Fakat sıra bir türlü mücevherlere gelmedi. Karısı yüzünden. Yani karısının çıkardığı kargaşa yüzünden. Şimdi anladın mı? Hoşuna gitti mi? Soruna cevap verdim.» Arkasını döndü ve evrak dolabının üstünde duran küçük, şık Tirol şapkasına uzandı. «Artık gidebilir miyim?» diye sordu.

«Gidemezsin. Doktoru bir daha ne zaman gördün?»

«Beni kovduğunu söylemiştin ya... Neden kendisini bir daha göreyim? Benim de gururum var. Üstelik müşteri için ölüyor değilim. İşim yeterince başımdan aşkın zaten.»

Nemetz:

«Onu görmek için önceki gece hastahaneye gittin.»

«Ne olmuş yani? Bu neyi kanıtlar?»

«Anlaşmanın hâlâ süregeldiğini.»

Lori üzüntülü üzüntülü başını salladı:

«Anlıyorum. Bu şehir polis memurlarıyla dolmuş. Artık insanın özel bir hayatının olması imkânsız. Pekâlâ. Sana bütün bildiklerimi anlatacağım. Şöyle oldu. Geçen haftanın büyük bir bölümünde burada değildim. Pazartesi gecesi döndüğümde ev sahibim Halmy'nin bana bıraktığı notu verdi. Tamam mı... Notta doktoru hemen aramam yazılıydı. Ertesi gün, yani salı günü, başka işlerim vardı; dolayısıyla akşamın geç bir saati-ne kadar doktora gidemedim. Hâlâ hastanedeydi. Kendisini ve kız arkadaşını ilk yapacağım seferde sınırdan geçirmeyi teklif ettim. Yani bu gece olacaktı bu yolculuk. Fakat o, hastaneden bu kadar erken ayrılamayacağını söyledi gelecek haftaki yolculuğa katılmaları konusunda anlaştık.»

«Ne gün?»

«Pazar günü... Ayın dördü...»

Nemetz şaşırmamıştı. Doktor daha öncede kaçmayı tasarlamış olduğuna göre, şimdi kaçmasını gerektiren neden daha da güçlüydü. Önceleri sadece nefret ettiği bir hayattan kaçıyor olacaktı; şimdi ise ölümden kaçıyordu. Karısının hayali üzerine çöküyordu ve bu gittikçe uğursuz bir hayal halini alıyordu.

«Onunla yolculuğu ayrıntılı bir biçimde konuştun mu?»

Lori, hemen hemen gözle görülmeyecek ölçüde omuzlarını silkerek:

«Evet, konuştum» diye cevap verdi.

Nemetz bu omuz silkişin anlamını kavradı. Lori özgürlüğünü kazanmak uğruna doktoru harcamaya karar vermişti. Nitekim hemen söze başladı:

«Pazar akşamı Doktor ve kız arkadaşı benim bir

tanıdığımın evine gidecekler. Tanıdığım adam onları ve daha birkaç kişiyi kamyonuna bindirerek Gyoer'e götürecektir. Pazartesi sabahı gün ışımadan orada olacaklarını sanıyorum. Bir başka arkadaşın evinde kalacaklar ve o gece Hegyeshalom kadar bile sürmeyen bir başka yere götürülecekler. Ben kendilerini orada karşılayacağım. Orası da yine bir üçüncü arkadaşına ait bir çiftlik evi. Eğer her şey yolunda giderse, o gece sınırı geçeceğiz. Tersine bir durumda ertesi günü de orada geçirip, güneş battıktan sonra yola çıkacağız.»

Nemetz içten bir takdir duygusuyla:

«Başarılı bir yöneticisin, Lori» dedi.

Oğlan gülümsedi.

«Öyle olmam gerek. Fıstık ticareti yapmıyorum.»

«Yeteneklerini kanuna uygun birtakım işlerde kullanmayı hiç düşünmedin, değil mi?» Nemetz bunu şaka edercesine sormuştu, çünkü cevabı biliyordu.

«Beni güldürmeyin, Müfettiş bey. Kanuna uygun ha? Kanun bir kuş kafesi gibidir. Birkaç santimetrekalı bir alan içine alır adamı ve günlük yemiyle besler durur. Sadece kuş yemiyle beslenmeyi kim ister?»

«Yani kanunlara gerek olmadığını söylüyorsun?»

Lori'nin yüzünde sinsisi, şakacı bir gülümseme belirdi.

«Hiç söyler miyim, Müfettiş Bey? Tabii ki kanunlar olmalı. Eğer kanun denen şey olmasa, benim halim ne olur? Her serseri bana rakip kesiliverir. Bir sürü itikopuğu benim alanıma saldırmaktan alakoyan bu kanunlar işte. Benim mesleğimi bugünkü şartlarda benimsemeyen ya çok korkak ya da çok akıllı bir araba herif o zaman hemen ortaya çıkıverirdi. Aman Allahım, eğer gümrük kaçakçılığının meşru olduğu ilan edilseydi, kendimi vururdum, Müfettiş Bey. Sakın benim kanunlardan yana olmadığımı söylemeyin!

Nemetz, genç adama kendi zekasıyla övünebilmesi için biraz süre tanıdıktan sonra asıl sorusunu sormaya karar verdi:

«27 Ekim cumartesi gecesi doktorun evinden saat kaçta ayrıldın?»

Lori kaşlarını çatı.

«Bu konuyu bitirmemiş miydik? Saat kaçta ayrıldığımı söyledim size. Yediği biraz geçe...»

«Bunu ben söyledim. Şimdi senin bana söylemeni istiyorum.»

«Saat yedi civarındaydı.»

«Kaçta geri döndün?»

Lori kızgın kızgın baktı.

«Size geri dönmediğimi de söylemiştim. Ne oluyor anlamıyorum. Sabit bir fikre mi kapıldınız? Neden geri dönmüş olayım?»

«Mücevherler için. Doktorun az sonra hastaneye gideceğini biliyordun. Evde Bayan Halmy'den başka kimse kalmayacaktı.»

Lori derin bir soluk aldı, sonra kızgınlıkla soluğunu koyuverdi. Kenetlenmiş dişleri arasından mırıldanır gibi:

«Ne yapmak istiyorsunuz, Müfettiş?» diye sordu. «Bana bir suç yakıştırmak amacıyla mısınız? Neden? Niçin? Benden ne istiyorsunuz?» Sesi yükselmiş ve ince, madenî, hareket eder gibi bir ton kazanmıştı. «Nedir bu olup bitenler? Para sızdırmak mı amacın? Pekâlâ. Ne istediğini söyle. Ne kadar? Söylel Sınırdaki beni bekleyen on bir kişi var. Eğer ben hemen şimdi yola çıkamazsam onlar tehlikeye düşecekler, ben de bir servet kaybetmiş olacağım. Onun için söyle fiyatın nedir? Vereceğim. Ne istersen vereceğim. Yeter ki bırak beni gideyim!»

Nemetz yerinden kıınıldamadan eleştirici, dikkatli bir gözle bu ateşli konuşmacıyı dinliyordu. Sonunda alçak sesle:

«Seni nasıl bırakabilirim, Lori?» dedi. «Cumartesi gecesi yeniden Halmylerin evine dönmediğini ve Bayan Halmy'yi öldürmediğini kanıtladığın ana kadar seni nasıl bırakabilirim?»

Konuşurken gözlerini genç adamdan ayırmamıştı. Başlangıçta Lori'nin yüzünde hiç bir tepki belirmedi; aynı öfkeli ifade tüm yüzünü kaplamıştı. Sonra yavaşca, çok yavaş, kendisine az önce söylenen cümlenin anlamı kafasının derinliklerine işlemeye başladı. Vızardayan bir eşek arısını kovmak istercesine bir iki kere başını salladı. Gözleri beyinde meydana gelen şokun etkisiyle büyüdü ve parladı.

«Ne dedin? Ne dedin?» diye sordu tiz bir sesle. «Bayan Halmy mi öldürülmüş?» Yeniden başını salladı ve «Ölmüş» diye ekledi.

Nemetz:

«Söylediklerimi duydun» dedi. «O cumartesi gecesi saat dokuz kırk beşle on kırk beş arasında. Bu sırada sen neredeydin?»

Küçük kaçakçı ağzını açtı bir şeyler söylemek ister gibiydi; fakat boğazından hiç ses gelmedi. Cinayetle suçlanmak insan hayatının her döneminde belâydı; ama şimdi felaketlerin en büyüğüydü oturarak boş gözlerle Nemetz'e bakmaya devam etti.

Müfettiş:

«Nerede olduğunu kanıtlayabilir misin, Lori?»

Sesi genç adamı uyandırmış gibiydi.

«Demek böyle» diye hırıldadı. «Bir cinayet tuzağı. Pekâlâ, istediğin nedir?»

«Bak oğlum, ilk ve son söylüyorum. Ben rüşvet

almam. İster itiraf edersin, ister başka bir yerde bulunduğunu kanıtlayarak haklı çıkarsın. İstediğim bu, anlaşıldı mı?»

Lori'nin rengi sararmaya başlamıştı. Dişlerini gıcırdattıktan sonra karnavallarda takılan maskelere benzer bir hal aldı yüzü. En sonunda konuşmaya başladı:

«Biraz daha anlayışlı davranmanız gerekir, Müfettiş Bey. Bana bir gün ihtiyacınız olabileceğini hiç hesaba katmıyorsunuz. Yakında. Size şunu söyleyebilirim: Ruslar geri dönüyor, Romanya'dan, Çekoslovakya'dan içeri akıyorlar. Biliyorum çünkü gördüm. Tüm havaalanları onlar tarafından kuşatılmış. Doğu'daki tren istasyonları da keza. Kısa zamanda halk uyanacak ve kaçışmaya başlayacak. Bugüne değin görülmemiş büyük bir göç olacak ve işte o zaman bana gerçekten çok ihtiyacınız olacak!»

Nemetz başını salladı.

«Rusları unut. Daha soruma cevap vermedin. Ayın 27'sinde gece saat dokuz kırk beşle, on kırk beş arasında nerede ve kiminle beraberdin?»

Lori çaresizlikle içini çekti.

«Simay adlı bir çiftle beraberdim. Avusturya sınırına doğru ilerlemekteydik. Motosikletle. Doktor Halmy'nin evinden çıktıktan hemen sonra onlarla buluşmuştum. Aynı gece sınırı geçtik.»

Nemetz başını salladı ve:

«İyi» dedi. «Yapacağın tek şey Simayları bulup, ifadenin doğruluğunu kanıtlamak.»

Lori:

«Onları nasıl bulabilirim?» diye bağırdı. «Nerede olduklarını kim bilebilir ki? Avusturya'daki, Fransa'daki belki Amerika'daki göçmen kamplarından birinde-

ler! Ben onları sınırın Avusturya tarafına bıraktıktan sonra döndüm. Kendilerini son görüşüm oldu bu.» Alnında terler belirmişti. «Aman Allahım, Müfettiş Bey, böylesine uyduruk bir suçlamayla beni burada tutuklu tutamazsınız! Viyana'da beni bekleyen bir Amerikalı milyoner var. Bu gece on yedi kişiyi buradan Avusturya'ya götürmemi bekliyor. Yani on yedi bin dolar! Bugün sınırlar ardına kadar açık. Yarın açık olup olmayacaklarını kim bilebilir?»

Nemetz masasının üstündeki zile uzandı ve:

«Bügünlük bu kadar yeter, Lori» dedi. «Yarın biraz daha konuşabiliriz.

Zili çaldı ve Kaldy içeri girince, Loriyi geceyi geçirebileceği bir odaya kilitlemesini söyledi. Hâlâ itirazlar savuran genç adam odadan çıkartılırken, Nemetz, rehberinin tutuklandığı haberini duyan Doktor Halmy'nin nasıl bir tepki göstereceğini merak ediyordu.

2 Kasım, Cuma

NEMETZ uyandığında boynu iyice ağrıyor, sırtında da yine mızımız bir sancı dolanıyordu. Bir haftadır savaştığı soğukalgınlığı şimdi kaslarına ve kemiklerine saldırmaya karar vermiş olmalıydı. Hiç değilse bir gün yataktan çıkmamanın ne kadar akıllıca bir iş olacağını düşündü; kuş tüyü yatakta, üç kalın battaniye altında yatarken, içine şnaps konulmuş sıcak çay ya da çaysız şnaps iyileşmek için yeterliydi. Fakat aklına bu durumda yengesinin çıkaracağı huysuzluklar geldi ve gelir gelmez de giyinip, işine sürüklenerek gitmenin çok da-

ha çekici olduğuna karar verdi. Ayakkabılarını giyerken radyoyu açarak haber bültenini dinledi. Başbakan Nagy'nin 'Tarafsızlığın ilânı' adlı konuşması yeniden okunuyordu. Bay Nagy ülkesinin hangi nedenlerle Varşova Paktı'ndan çekilmiş olduğunu anlatmaktaydı.

«Bağımsızlık ve eşitlik kavramlarına yürekten inanan ve Birleşmiş Milletler ilkelerinden bir an için bile ayrılmak istemeyen Macar halkı gerek komşuları Sovyetler Birliği gerekse tüm dünya ülkeleriyle gerçek bir dostluk anlaşması içinde yaşamayı amaç edinmiştir.»

Sokaklarda düne oranla çok daha fazla sayıda trolleybüs var gibi göründü Nemetz'e. Bunlardan birine rastlayıp binebilmek umuduyla Özgürlük Meydanı'na saptı, fakat durakta uzunluğu birkaç yüz metre olan bir kuyruk görünce yaya gitmeye karar verdi. Caddelerde, her yerde kalabalık birikmişti ve birkaç dükkan satış yapmak üzere kepenklerini kaldırmıştı.

Merkez'e geldiğinde Irene'i yine çalışma masasının başında buldu.

«Bilin bakalım ne oldu, Müfettiş Bey?» diye karşıladı Irene kendisini. «Lori sizi görmek istediğini bildirmiş. Aklına çok önemli bir şey geldiğini söylemiş. Bu mesajı getiren Çavuş Polovitzer, Lori'nin aklına ne geldiğini biliyor gibiydi, ama bana söylemedi.»

Nemetz bir an için düşündü. Asıl isteği Doktor Halmy'yi bulup bu kaçış planını onunla konuşmaktı. Şimdi ise bu tasarımı geciktirip beklemeye ve önce Lori'nin söyleyeceklerini dinlemeye karar verdi. Fakat genç adamın hiç de değerli bir bilgi sunabileceğini sanmıyordu.

Lori bir önceki günkü kadar iyi traşlı, canlı, elbiseleri aynı şekilde ütülü olarak içeri getirildi. Bu garip

bir görünüştü gerçekte, çünkü bodrum katındaki hücrede geçirilen bir gece zanlının gerek yüzünde, gerekse kılığında epey kırıksıklıklara yol açardı. Purosunu, ayakkabı bağları, kravatı ve kemeri alınmıştı sadece.

Yalnız kaldıklarında Lori hemen söze başladı:

«Bütün gece düşündüm ve kendimi temize çıkarmaya karar verdim, Müfettiş Bey. Size dün yalan söyledim. Cumartesi gecesi Doktor Halmylerin evine yeniden gittim. Söylediğiniz gibi kadın yalnızdı. Kendisine mücevherleri istediğimi söyledim, fakat bana saldırdı ve vurdu. Hem de kötü bir biçimde. Beni çıldırttı sanki; ben de kendisine ateş ettim ve öldürdüm.»

Nemetz hayretler içerisinde dinlemişti bu açıklamayı. Çünkü itiraf, aklının ucundan bile geçmiyordu Lori'yi çağıştıran. Eğer kendisine karşı dürüst olması gerekirse, Lori'nin suçluluğuna ya da Bayan Anna Halmy'nin öldürülüşüyle herhangi bir biçimde ilgisi olabileceğine baştan beri inanmış değildi. Şimdi ise ne kadar yanıldığını gözler önüne seren bir durumla karşı karşıyaydı. Fısıldar gibi:

«Demek onu öldürdün?» dedi.

Lori galiplere yaraşır bir ses tonuyla:

«Öyle ya...» diye cevap verdi.

Nemetz'in midesini bulandıran bu ses tonu oldu. İçini bir kuşku dalgası kapladı ansızın. Lori, oyunun bütününü okumadan, sadece kendisine ait cümleleri okuyan bir aktör gibiydi; şu anki konuşma tarzının tonlaması gerçek duruma kesinlikle uymuyordu.

«Bayan Halmy'ye ateş ettiğini söyledin. Bu olay kesin olarak nerede cereyan etti?»

«Evde. Nerede olacak?»

«Fakat Lori, cesedi kapıcının karısı tarafından bulunduğu zemin kat sahanlığındaymış.»

Lori omuzlarını silkti.

«Nö olacak yani? Belki ben tam öldürememiş, sadece yaralamışımdır. O da ölmeden önce merdivenlerden aşağı inmeyi başarmıştır. Size ne oluyor anlayamadım? İtiraf istemiyor muydunuz? İşte size itiraf. Şimdi de nerdeyse itirafımı geri aldırmaya uğraşır gibisiniz.»

Nemetz lafı duymazlıktan gelerek:

«Ateş ettiğinde yüzü sana mı dönüktü?» diye sordu.

Lori bir an düşündü.

«Bilmiyorum. Karanlıktı. Üstelik olayı tüm ayrıntılarıyla da hatırlayamıyorum. Sadece yüzüme güçlü bir tokat aşkettiğini, öfkeden deliye döndüğümü ve ateş ettiğimi hatırlıyorum. Sonra dünya karardı sanki...»

«Dünya karardı ne demek?»

Lori bir an şaşırđı yine. Sonra kendisini toparlayarak:

«Şok geçirmiş gibi aklımı kaybettim. Adımı ve her şeyi unuttum. Amnezi mi ne diyorlar tıpta hani...»

Nemetz başını sallayarak:

«Çoğunlukla filimlerde böyle denir» dedi. Sinemanın halkın kelime bilgisini ne ölçüde geliştirdiğini ve bu gelişimin nasıl kanunun karşıtı yönde olduğunu görmek çok ilginçti.

Lori saf saf devam etti:

«Evet tıpkı filimlerdeki gibi oldu. Hatırladığım ikinci şey sokakta yürüdüğüm...»

Nemetz olayın ayrıntıları konusunda ne kadar sıkı bir sorgu biçimi uygulamaya çalışırsa çalışsın, Lori hikâyesinin ana çizgilerine sarılmış hiç ayrılmıyordu: Tokat, ateş etme, dünyanın kararması ve sokakta yürüyüş...

Hiç bir kesin sonuç alamadığı bir saatin sonunda Irene'ı çağırđı ve itirafın stenoyla kaydedilmesini, sonra daktilo edilerek Lori'ye imzalatılmasını istedi. Öğleyn Koller'e gidip raporunu sundu. Şef, Lori Kun'un Marko sokağındaki sorgu yargıçlığına sevkedilmesini emretti.

Alexa, Rus albayının yatağıнын yanibaşındaki bir portatif iskemleye oturmuş, ölmesini bekliyordu. Ne kendisinin ne de bir başkasının bu adamı kurtarabilmesine artık imkân yoktu; tek kalan böbreğinin kötü çalışması kan zehirlenmesine yol açmış, yavaşça ölümünü hazırlamıştı. Gerçekte komada olması gerekiyordu ama değildi. Sık sık gelen spazmlardan halsiz düşmüş bedeni, ağır hastane battaniyesinin altında sanki hiç ağırlığı yokmuş gibi zayıf düşmüştü. Ara sıra bilincine bütünüyle hakim olduğu anlarda gözlerini açıyor, dudaklarının çevresinde beliren sönük bir gülümseyişle Alexa'ya bakıyordu. Sonra ansızın kasları gerildi ve son, korkunç bir krampın etkisiyle bedeni, kıvrılmış, titreyen eklemlerden bir yumak haline geldi. Gözlerini açtı ve kemikli ellerinden birini Alexa'ya uzattı. Bu, düşen ve düşmeyi önlemek için bir dala tutunmaya çalışan adamın çaresizlik içindeki çırpınışıydı, Alexa kendisine uzanan eli tutunca bedeni rahatladı, gevşedi; bütün o güzel bilgiler, iyiliksever düşünceler, çocuk kitapları yazarına özgü yüce ülkülerle dolu kafası yastığa düşerek kalakaldı; ağzı yarı açıktı; gözleri Alexa'ya dikiliydi, ama artık görmüyordu.

Alexa, Bayan Schulz'un bu görmeyen gözleri kapamasını, acınacak kadar çirkin yüzü battaniyeyle örtmesini izledikten sonra Halmy'yi aramaya gitti. Onu ameliyathanede bu sabahki üçüncü ameliyattan sonra

plastik eldivenlerini çıkarırken buldu. Solgunluğuna, bitikliğine rağmen mutsuz görünmüyordu. Alexa ameliyatın başarılı sonuçlandığını anladı. Getirdiği kötü haberle bu zafer anını bozacağı için çok üzüldü. Fakat daha konuşmasına fırsat kalmadan kendisine bakan Halmy, söyleyeceği şeyin ne olduğunu anladı.

«Ne zaman?» diye sordu.

«Şimdi. Bir dakika önce.»

Halmy eldivenlerini musluğa attı.

«Allah kahretsin! Neden burnunu bu uğursuz işlere sokmuştu sanki? Bu, kendisini ilgilendiren bir savaş değildi ki O kurşun onu hedef almamıştı ki Yol-
daş Mikoyan'a ve General Grebennik'e yönelmişti namlular. Allah kahretsin! Bu dünyada kutsal ve masum kişilerin öldürülmesi ne zaman son bulacak?»

Alexa bir havlu alıp ılık suya soktuktan sonra doktorun alnında beliren terleri sildi. Doktor genç kı-
zı kendisine doğru çekti ve yanağını yanağına dayadı. Yumuşak bir sesle:

«Kadife gibi bir tenin var» dedi.

Alexa:

«Sen zaten beni değil, tenimi seviyorsun» dedi ve hemen pişman oldu.

Halmy hafifçe kaşlarını çatarak bir süre baktıktan sonra:

«Ne kadar saçma bir söz» diye cevaplayarak kapıya doğru yürümeye başladı. «4 numaralı hastaya bakmam gerek. Pazartesi gecesi getirilen, bacakları kırık küçük kız için de çok üzülüyorum. Sol bacağının kesilmesi gerekebilir. Fakat beklemek istiyorum. Belki de kurtarabiliriz. Bilmiyorum. Bazan hiç bir şey bilmediğim kanısına kapılıyorum; bir gün bir sinir cerrahı, bir gün kemik uzmanı, bir gün ürolog oluveriyo-

rum. Hep kendi başıma kaldığım bu durumlarda, dayanacak hiç kimsem yokken, karşıma çıkan olayların hepsi de ölüm-kalım soruları oluyor. Artık direncim gittikçe zayıflıyor.»

Cdadan çıktı. Alexa arkasından seslendi:

«Yemeğini laboratuvara getiririm. Gecikme. Bir kerecik olsun sıcak ye yemeğini!»

Çalışanların günden güne daha yorgun düşmesi üzerine Alexa, yemeklerini bir tepsiye koyup getirmeye başlamıştı. Hastane menüsü çok çekici olmasa bile yine de sebze çorbaları ve et yemekleri bulmak mümkün oluyordu. Baş diyetisyen, Halmy için bir şişe bira sağlamayı da beceriyordu daima. Hastane kadrosu kendisini gerçekten çok seviyordu ve ona ilgi göstermez, bakmazlarsa, bütün gün aç bilaç dolaşıp, sonunda gıdasızlıktan öleceğini de biliyorlardı.

Yemekten sonra Halmy laboratuvardaki divana uzandı, Alexa da kimi kan örnekleri üzerinde çalışmaya başladı. Doktorun biraz olsun uyumasını istiyordu, ama o uyuyamayacak kadar sinirleri gergin bir durumdaydı. Huzursuz bir hali vardı. Ardı ardına sigaraları yakıp duruyordu.

Bir süre sonra, çok derinden gelen bir sesle:

«Aslında bu ölüm zamanında oldu» dedi. «Pazar günü geçüyoruz!»

Alexa'nın mikroskopu tutan elleri çözöldü, doktora döndü.

«Yani ayın dördünde mi? Yarın değil öbür gün!» Bir şey sormak isteyerek derin bir soluk aldı, fakat Halmy onun konuşmasına fırsat vermeden söze başladı:

«Meseleyi Profesör Balint'le konuştum.»

Profesör, o sıralar hastaneyi yöneten İhtilâl Konseyi'nin başkanıydı. Halmy devam etti:

«Çok anlayışlı davrandı. Pazar gününden sonra bensiz de yürütebileceklerini sandığını söyledi. Debrecen Üniversitesinden gelecek olan Profesör Hodossy, Lendvai'nin yerini alacaktı. Yanında iki asistanıyla birlikte yarın gelmesi bekleniyor.»

Alexa şaşkın bakışlarla doktora bakıyordu.

«Ülkeyi terkedeceğimizi söylemek zorunda mıydın?»

«Bırakıp gidemezdim yal»

Alexa elindeki lam'ı incelemeye başladı ve:

«Gitmeye kesin olarak kararlı mısınız?» diye sordu. «Kazandık gibi görünüyor. Ruslar gerçekten çekilmeye başladılar. Hayat çok daha değişecek. Macaristan da Avusturya gibi bağımsız bir ülke olacak. Özgürlük ve mutluluk dönemi başlayacak. Batı'dan ekonomik yardım ve...»

Halmy sözünü kesti:

«Bu beni kararımdan döndüremez.» Sesi soğuk, nerdeyse buz gibi çıkmıştı. «Ülke dolarlar içinde yüzse bile ben burada kalmayacağım. İstedğim tek şey çekip gitmek. Yeterince çektim. Eğer sen ayrılmak istemiyorsan, söyler, gelmezsin. Sırf benim için gelmeye kalkma. Eğer böyleyse gelmemeni tercih ederim.»

Alexa kalbinin durur gibi olduğunu hissetti.

«Yine zalimce davranıyorsun» dedi. «Sensiz olmayacağımı biliyorsun.» Gözlerinde hemen yaşlar belirdi. İş, gerginlik ve geçen haftanın heyecanı ürünlerini veriyordu. Artık bir çocuk kadar kolayca ağlıyor, sonra da kendine hakim olamadığı için utanıyordu.

Halmy doğruldu:

«Öyleyse saçma sapan konuşmaya başlama. Yeni bir ülkede yepyeni bir düzene girmenin pikniğe benzemediğini ben de biliyorum, ama başka çarem yok».

Gözleri tuhaf bir ışıltıyla parlıyordu. «Benim hayatım ucuz bir gömleğe benzedi. Başlangıçta iyi oturuyordu, düzgün bir gömlek gibi... Sonra onu çok dikkatsizce giymeye başladım; kirlendi, buruş buruş oldu. Buna pek aldırmadım, çünkü ister beyaz sabunla ister başka bir şeyle yıkansın yeniden eski temizliğine, güzelliğine kavuşacağını sandım. Oysa yıkama işlemleri kumaşı yıpratmaya başladı, sürekli onarmak, yama vurmak gerekti; ta ki gömleğin tümü yamalardan oluşan bir görünüm kazanana değin. Sadece yama; gömlek kalmamıştı ortada. Bu nedenle de onu atıp, yenisini almam gerekiyor artık.»

Alexa şaşkınlıkla dinliyordu. Bir kere, Halmy bugüne kadar hiç bir zaman içinde biriken acıyı ortaya dökmeyen bir insandı. Her zaman, kendisi de dahil, hiç bir şeyi ciddiye almayan, acı çekebilecek duyarlıktan yoksun bir kişi havasına bürünmüştü.

Yavaş sesle:

«Öyleyse bavullarımı hazırlamaya başlayayım» dedi.

«Ne bavulundan sözediyorsun Yanımızda elbise dolabımızı taşımaya niyetli değiliz. Yoksa sen böyle mi düşünmüştün?»

Alexa sıkıntılı sıkıntılı baktı.

«Tabii hepsini değil. Ama yine de bazı şeyler almamız gerek. Birkaç elbise, evraklarımız...» Ayağa kalktı ve direnç dolu bir bakışla gözlerini Halmy'nin gözlerine dikti. «Benimle alay edip etmemen umurumda değil. Benim geride bırakamayacağım birtakım şeylerim var. Annemin olan bir gecelik takkesi. Babamın portresi. Hiç görmedin, çünkü teyzemin evinde asılı durur.»

Halmy alaycı bir gülüşle:

«Başka?» diye sordu.

«Şu anda hepsini birden sıralayamam. Fakat eminim ki senin de geride bırakmak istemeyeceğin kimi şeylerin olacaktır.»

Doktor gülümsedi ve ayağa kalktı. Alexa'nın çalıştığı sıranın yanındaki iskemleye otururken:

«Gayet tabii» dedi. «Örneğin kayınvaldemin Japon yelpazeleri, bacanak Zloch'un yemek odamın bir köşesini süsleyen tükürük hokkası, karısının banyoda asılı duran özel aleti. Sonra Anna'nın resmi! Bunlar olmadan yeni bir hayata başlayamam ki!»

Başlangıçta gülerek dinliyordu, fakat «Anna» adı bu neşeli anı ansızın bozdu. Doktor bunu farkederek derhal karşı saldırıya geçti:

«Ne var ki bütün bunları almam belki de yersiz» dedi. «Çünkü yanımda yoldaş Borbas'ın kız arkadaşını da götürüyorum.»

Alexa buna cevap verecek fırsatı bulamadı, çünkü daha son heceyi söylerken ayağa kalkan Halmy, nerdeyse boğacakmış gibi vahşi ve umutsuzca sarılıp vermişti kendisine. Kupkuru, sıcak dudakların, yüzünde, boynunda, saçlarında gezindiğini, özür dileyen öpücüklerle her yanını okşadığını hissetti.

«Bebeğim, tatlım, bağışla beni! Bunu söylemek istemedim! Allah biliyor ya seni asla üzmem istemiyorum! Seni hele seni, bütün insanlar bir yana, seni hiç üzer miyim?»

Alexa kendisini saran kollardan kurtulmaya çalışmayacak kadar şaşkıındı. Hareketsiz, kalbi kırılmış ve içi buruk olarak buz gibi durdu.

Halmy:

«Bir şeyler söyle» diye yalvardı. «Bu lafı unıttığını söyle. Neden böylesine saçma sapan konuştuğumu bilemiyorum!»

Sonunda Alexa sesine hâkim olabileceğini anlayarak:

«Neden böyle konuştuğunu sana söyleyeyim» cevabını verdi. Yavaşça kendisini saran kollardan sıyrıldı, bir iki adım geriledi. «Düşünüyordun bunu; onun için söyledin. Mademki aklını kurcalayan bir konu bu, yüksek sesle söyleyip söylememen hiçbir şeyi değiştirmez.»

«Lütfen beni bağışla ve unut.»

Alexa başını salladı.

«Ama unutmak istemiyorum. Tersine yüksek sesle konuşmak istiyorum. Tartışmamız gerek. Tek çıkar yol bu.» Bir iki saniye durakladı, sonra devam etti. «Hayatımdaki ilk erkek sen değilsin. Başkaları da oldu. Ve bunu değiştirmek de artık elimizde değil. Eğer bir gün seninle karşılaşacağımı bilseydim, beklerdim. İnan bana, hep seni beklerdim. Seni seviyorum. Seni öylesine çok seviyorum ki bu sevgi bir çılgınlık halini alıyor. Şuna kesinlikle inanıyorum, sana aşık olmamın nedeni senden önce başkalarını tanımış olmam, birinden ötekine sürüklenip durmamdır. Seni bulmak bir mucize gibiydi; mucizelerin mucizesi. Senden ayrılmak istemiyorum; oysa senin benim için aynı duyguları beslemediğini biliyorum.»

Halmy karşı çıkacak oldu:

«Yanılıyorsun...»

«Doğru değil bu. Ben her şeyin bilincindeyim. Yine de benden hoşlandığını belli edecek küçük belirtileri arıyorum. Beni bütün... bütün kusurlarımla kabullenebilmek gibi... Eğer bu belirtileri göremezsem, seninle birlikte yaşamak sensiz yaşamaktan da daha güç olacaktır.»

Halmy pencereye doğru yürüdü ve sırtı genç kıza dönük konuşmaya başladı:

«Ben sersem herifin tekiyim. Sen bana çok iyi davrandın ve buradan gitmek istememin tek nedeni sensin. İkimiz için de tertemiz bir düzene başlayabilmek... Sen olmasan hiç bir yere gitmezdim. Asla. Ayrıca seninle birlikte burada da kalamam. Burada gerek benim, gerekse senin raflarını süsleyen çok sayıda gecelik takkeleri, ölmüş kişilere ait çok sayıda portre var. İşte bu yüzden çekip gitmemiz, bunları geride bırakmamız gerek. Sanki hiç varolmamışlar gibi.» Alexa'yı omuzlarından tutarak kendisine doğru çekti. «Anlamıyor musun? Benim de kendi 'Yoldaş Borbas'larım var. Sadece adları değişik. Fakat hepsi aynı anlama geliyorlar. Ne düşünüyorum, biliyor musun? İhtilâlin çıkmasının nedeni, halkın Ruslardan ve komünistlerden nefret etmesi değil; daha çok birbirlerinden nefret etmeleri. Uzun bir süredir kendi kendilerine duydukları saygıyı, böylece gururlarını yitirmişlerdi. Önce Nazi işgali, derken Ruslar. Artık buna dayanamaz oldular. Kendilerini kendi gözlerinde küçülten utançtan kurtulmanın tek yolu sokağa dökülüp öldürmek ya da ölmekti. Tanklara taşlar fırlatıp, gururlarını kurtarmış olduklarına inanarak ölmek!»

Cebinden bir paket sigara çıkardı. Açılmamış bir paket Camel. Kağıdını yırtmakla uğraştı bir süre sonra ansızın, kızgın bir hareketle paketi olduğu gibi çöp kutusuna attı.

«Senin sigaralarından bir tane versene» dedi.

Alexa kendi Macar sigaralarından bir tane yakarak doktorun dudaklarının arasına koydu. Sonra çöp kutusundan Camelleri çıkardı.

«Böyle güzel sigaraları atmak için deli olman gerekir. Birine versen ne kadar sevinir.»

Halmy sigarasından bir nefes çekti.

«Hiç kimseyi sevindirmek, mutlu etmek istemiyorum, Senden başka.» Bir süre sustu. «Sınırı geçer geçmez yapacağımız ilk iş ne biliyor musun: Evleneceğiz.»

Cümlenin söylenişi öylesine olağan, zamanı ise öylesine umulmadı ki, Alexa başlangıçta kelimelerin taşıdığı anlamı kavrayamadı. Sonra Halmy'nin evlenme teklifi yaptığı gerçeği kafasına dank etti. Soluğa:

«Gerçekten benimle evlenmek mi istiyorsun?» diye sordu.

Halmy tam bir şey söyleyecek olduğu sırada kapı vuruldu. Hastabakıcı Janos başını içeri uzattı.

«Bizim düztaban geldi yine» dedi. «Hani yüzünde kırmızı bir yara izi olan adam var ya, o. Sizi görmek istiyor. Dinlendiğinizi söyledim, fakat çok önemli olduğunu söyledi.»

Alexa homurdandı.

«Yine ne istiyor?»

Halmy biraz düşündü. Sonra Janos'a:

«Git söyle kendisini bekliyorum» dedi.

Hastabakıcı gittikten sonra, Alexa doktora dönerek:

«Niye başından savmadın?» diye sordu. «Öyle baş belâsı bir adam ki...»

Halmy kafasını sallayarak:

«Sonunda nasıl olsa görüşmek zorunda kalacağım» diye cevap verdi. «Ben cinayet işlemek suçundan zanlı bir adamım. Bu nedenle, polisin kapıma dayandığı zamanlarda sinirlenmemeye alışmalısın.»

Nemetz içeri girdiğinde Alexa ona dikkat etmeyecek kadar işine dalmış bir tutuma büründü. Verilen selâmı kısa bir «Günaydın»la karşıladı.

Halmy gülümseyerek:

«Mutlu haberleriniz nelerdir, Müfettiş Bey?» diye sordu.

«Gerçekten de mutlu haberlerle geldim. Adamı bulduk.»

«Kimi buldunuz?»

«Karınızı öldüren adamı.»

Halmy bu haberi hiç şaşkınlık ya da ilgi belirtisi göstermeden dinledi. Alexa'nın preparatları tutan elleri ise kaskatı kesilmişti. Gergin ve hareketsiz dinlemeye başladı.

Halmy:

«Umarım gerçek katili bulmuşsunuzdur» dedi.

Nemetz:

«Öyle sanıyorum» diyerek başını salladı. «İtiraf etti, bu nedenle aradığımız adam olduğu konusunda kesine yakın bir yargıya sahibim.»

Uzun bir sessizlik oldu. Halmy masaya giderek, Alexa'nın az önce kurtardığı Camel paketini aldı. Yavaşça ve dikkatle, sanki nazik ve çok değerli bir eşyayı elliormuşçasına, paketi açtı. İstenmeyen sıkıcı bir misafir karşısında konu bulmaya çalışan kibar ev sahiplerini andıran bir ses tonuyla:

«Ben tanıyor muyum?» diye sordu.

Nemetz gözlerini doktorun yüzünden ayırmadan:

«Evet, tanıyorsunuz. Arkadaşınız... Lori Kun» karşılığını verdi.

Halmy artık daha fazla dayanamamıştı.

«Olamaz» diye bağırarak elindeki sigara paketini yere düşürdü. «Olamaz. Yanılmış olmalısınız!»

Nemetz elinde olmaksızın oldukça eğlendiğini farketti. İşinin en sevdiği bölümü buydu işte: Bilinçli bir köşe kapmaca oyunu, yaşlı profesyonelin hüner ve

ustalığının, genç amatörün coşkunluğunu tehlikeye soktuğu bir satranç partisi...

«İtiraf etti» dedi sadece ve beklemeye başladı.

Halmy bir süre durakladıktan sonra:

«Nerede?» diye sordu.

«Tutuklu. Marko sokağındaki cezaevinde.» Saati ni çıkartıp, göz attı. «Şimdi orada olmalı. Belki de sorgu yargıcı tarafından sorguya çekilmektedir şu anda.»

«Peki, ona ne yapacaklar?»

«Duruşmalar başlayana kadar tutuklu bulundurulacak.»

Halmy odada dört dönüyordu. Ansızın durarak Nemetz'in karşısına dikildi.

«Bütün bu dava baştan aşağı saçmalıklarla doldu. O çocuk benim karımı öldürmedi. Bu itirafı nasıl sağladığınızı bilmiyorum, fakat bütünüyle saçma. Bu çocuğun karıma hiçbir kını olamaz. Kendisini sadece bir kere gördü ve çok da kısa oldu karşılaşmaları.»

«İki kere. Mücevherleri almak için geri döndüğünü söylüyor.»

Doktor bir an müfettişi süzdü.

«Mantıksız. O mücevherleri nasıl olsa alacaktı. Cinayet işlemesi gerekmez ki...»

Nemetz:

«İşlenen cinayetlerde mantık aramamak gerekir» diye cevap verdi. «Katillerin yüzde doksanı bir mantıksızlığın kurbanıdır.»

Halmy'nin yüzü sancı çekiyormuş gibi sapsarı ve acı doluydu.

«Bu oğlanın böylesi büyük tehlikelere girmesine gerek yoktu» diye tekrar etti. «Sizden, benden ya da tanıdığımız birçoklarından çok daha fazla para kazanıyor. Allah kahretsin!» iyice sinirlenmişti. «Sırf bir

suçlu bulabilmek için masum bir insanı mahvedemezsiniz Katilin o olmadığını siz de biliyorsunuz. Neden serbest bırakmıyorsunuz?»

«Katilin o olmadığına nasıl bu kadar emin olabiliyorsunuz?»

Bir kez daha Halmy pencereye doğru yürüdü, gözlerini sokağın karşı yanındaki savaş kurbanı binalara dikti. Nemetz soluğunu tuttu. Eğer o anda birisi kendisiyle bahse tutuşacak olsa, beş dakika içerisinde Anna Halmy davasının aydınlığa çıkacağına dair bire karşı bin koyardı.

Telefon çaldı. Alexa, arayanın kimliğini ve ne istediğini sordu.

«Doktor Halmy orada mı?» Oldukça tiz, madeni bir sestti. İlk anda kadın mı erkek mi olduğunu anlayamadı.

«Kim arıyor, efendim?»

«Kendisine çok önemli olduğunu söyleyin. Çok önemli.»

Arayanın bir erkek olduğunu sonunda anlamıştı. Ve bu erkek soluk soluğaydı, mutlaka çok acelesi vardı.

Halmy'yi çağırarak:

«Seni istiyorlar, Zoltan» dedi. Doktor yavaştan alınca da «Gel, haydi» diye eklemek gereğini duydu.

Halmy soru dolu bakışlarla Alexa'yı süzerek, telefona uzandı.

Ses:

«Ben Lori» dedi. «Planlarımızda kimi değişiklikler yapmamız gerek. Pazar akşamına kadar bekleyemezsiniz. Sabahleyin yola çıkmanız gerekiyor. Bir arkadaşım sizi ve bayan arkadaşınızı saat sekiz ile on bir arasında hastaneden alacak. İsmi Joska Jordan. Ama

hiç kimseye benden, sizi aradığımdan söz etmeyin. Adımlarınızı dikkatle atın. Bundan böyle büyük bir ihtimalle izleneceksiniz.»

Halmy taş kesilmiş gibi telefondaki sesi dinliyordu. Kendisinden epey ötede oturan Nemetz'e bir bakış fırlattı. Arayanın kimliğini tahmin ettiğine dair en ufak bir belirti bile yoktu yüzünde.

Lori sinirli sinirli,

«Dinliyor musun?» diye sordu. «Artık kapamam gerek, çünkü...» ..

Halmy sözünü kesti:

«Bir dakika! Sen nerelerdesin? Pek iyi olmadığını duydum. Bir kaza geçirmişsin galiba...» Bir yandan Lori'ye rahatça konuşmadığını belirtecek, öte yandan da Nemetz'in kuşkusunu çekmeyecek kelimeleri bulmaya çalışıyordu.

Lori kıkırdayarak:

«Demek duydun» dedi. «Evet, başım biraz derde girdi, ama şimdi iyiyim. Benim için üzülme. Lori Kun'u yıkacak herif daha anasından doğmadı.» Durdu, sonra daha alçak bir sesle, «Sana kim söyledi?» diye sordu. Halmy cevap vermeyince devam etti. «Tam olarak sana ne dediler?»

«Pek fazla değil.» Halmy'nin ses tonu, sonunda Lori'yi uyarmıştı; doktorun yalnız olmadığını anladı. Fısıltıyla,

«Odada yalnız değil misin?» diye sordu. «Onun için mi konuşmıyorsun?»

Halmy:

«Doğru» diye cevap verdi.

«Öyleyse kapatıyorum. Unutma, Joska Jordan pazar sabahı saat sekiz ile on bir arasında sizi hastaneden alacak.»

Ufak bir tıkırtı oldu. Doktor da telefonu kapattı.

Alexa:

«Kimdi?» diye sordu. Halmy'nin yüzündeki anlamdan bu soruyu sormamış olması gerektiğini anladı.

«Eski bir dost; sen tanımazsın.» Kısa ve basit bir yalandı bu, ama doktor pek inandırıcı olamamıştı yine de. Nemetz'e döndü ve «Sözünüzü kestiğim için özür dilerim. Nerede kalmıştık?» dedi. Yüzünde o eski alaycı gülümseme belirmişti.

Nemetz:

«Lori Kun'dan söz ediyorduk» diye hatırlattı. «Karrınızı onun öldürmediği konusunda nasıl olup da böylesine kesin konuşabildiğinizi merak ediyordum.»

«Sadece kuşku kapısını açık tutmak istemiştim, o kadar. Ne de olsa kendisini fazla bir tanıdımlığım yok. Ama bende katil olabilecek bir kişi izlenimini uyandırmamıştı.»

Nemetz duygusuz bir sesle:

«İnsanın katil olabilmesi için, katil gibi görünmesi gerekmez» dedi.

«Eh, ben bu konuda ihtisas yapmış değilim, tabii. Üstelik insan beyninden geçenleri okumama da imkan yok. Bana getirdiğiniz kişinin fizik yapısını kesinlikle açıklayabilirim. Göğsünün, karnının, kafasının röntgenini çekerim. Fakat bilinçaltı dünyasını filme geçirmem mümkün değil.»

Nemetz'in kafasında doktorun birden değişen tutumuyla deminki telefon konuşması arasında bir bağlantı olabileceği düşüncesi ansızın beliriverdi. Konuşma öncesi Lori'yi şiddetle savunduğu halde, birden ilgisiz, umursamaz bir hal alıvermişti. Arayan her kimse, bu değişikliği yaratacak bir haber vermiş ya da bir mesaj iletmış olmalıydı.

Halmy bu görüşmeyi artık sona erdirmek ister gibi,

«Konuşmak istediğiniz başka bir şey var mıydı?» diye sordu.

«Lori Kun'la bir anlaşmanız olduğunu söylemişsiniz...»

Halmy hemen sözünü keserek:

«Evet» dedi. «Bizi, yani Bayan Mehely'yle beni, Avusturya'ya geçirmesi için kendisiyle anlaşmıştım.» Yüzünde yine o gülüş belirmişti.

«Ne yazık ki bu yolculuk da böylece suya düşmüş oluyor. Hafiyeliğiniz sayesinde... Teşekkürler.»

Nemetz'e artık veda ederek ayrılmaktan başka yapacak şey kalmamıştı. Merkez'e giderken yol boyunca hep ne kadar gülünç duruma düştüğünü düşünmekten kendini alamadı. Aslında bu Halmy davası onu yormaya başlamıştı. Son maçını çoktan gerilerde bırakmış bir boksörün yeniden antremana başlaması gibi bir hal çökmüştü üstüne.

Odasına girmeden önce Irene'in yüzüne şöyle bir bakması kendisini oldukça şaşırtıcı bir habere hazırlaması gerektiğini açıkladı, Irene:

«Sana söyleyeceklerim var» derken öylesine nesheliydi ki, vereceği haberin çok kötü olduğu ortadaydı.

«Lori Kun kırıış kırıış. Kaçmış yani.»

Nemetz:

«Ne?» diye homurdandı. Gerçekten ne demek istediğini tam olarak anlayamamıştı.

«Marko sokağına giderken. Buradan, yanında iki nöbetçiyle, Blasko ve Polovitzer'le birlikte çıktılar; saat biri on geçiyordu. Saat şimdi üç olduğu halde ne o, ne de nöbetçiler henüz sorgu yargıçlığına gitmiş

değiller. Kaldy, Marko sokağına gidip döndü, geçmiş olmaları gereken yolların hepsini taradı, fakat ne onların, ne de arabanın izine raslayamadı. Şu anda Kaldy, Lori'ye eşlik eden nöbetçilerin evlerine gitmiş bulunuyor. Aileleriyle görüşecek. Belki bir şeyler biliyorlardır diye düşündü.»

Kaldy'nin getirdiği haberler hiç de iç açıcı sayılmazdı; değil iki nöbetçinin izini bulmak, ailelerini de ele geçirememişti. Blasko'nun karısı ve dört çocuğu, Polovitzer'in de karısı ve bir oğlu vardı; oysa bütün bu insanlar o sabah saat on birden önce evlerinden çıkıp gitmişlerdi. Komşularının dediğine bakılırsa ellerinde paketler ve bavullar vardı, büyük bir telaş içinde görünüyorlardı. Blasko'nun Ferenc Bulvarında, Polovitzer'in de Zugliget'de oturdukları gözönüne alınacak olursa, evden çıkış saatleri çok ustaca hazırlanmış bir planı akla getiriyordu.

İrene:

«Şimdi sınıra doğru ilerlemektedirler» diye bir tahmin savurdu. «Fareli Köyün Kavalcısı Sayın Lori Kun da kendilerine önderlik ediyordur. Ne ayıp... Siz bunca sıkıntı çekip, kendisinden o itirafı almayı başardıktan sonra!..»

Nemetz cevap vermedi. Odasına girerek kapıyı ardından kapadı. Lori'nin itirafına bir an için olsun inanmamış olması kendisine fazla bir ferahlık sağlamıyordu. Bunun bir tuzak olduğunu düşünmüş ve yanılmamıştı işte. Lori nöbetçilerle pazarlığa girişmiş, onları ve ailelerini sınırdan geçirmeye söz vermişti. Hücresinin kapısını açıp da dışarı buyur edemeyeceklerine göre, cinayeti kendisinin işlediğini itiraf etmesini ve böylece sorgu yargıçlığına gönderilmesini sağlamasını salık vermişlerdi nöbetçiler. Durum bu olunca nö-

betçilere düşen tek şey, Lori'yi Marko sokağına götürmeye gönüllü olmalarıydı.

Nemetz, planın güzelliğine hayran olmaktan kendini alamadı. Sabahleyin Doktor Halmy'yle konuştuğu sırada edilen telefonu hatırladı; arayanın ya Lori, ya da işbirlikçilerinden biri olduğu apaçık ortadaydı artık. Doktorun ülkeyi terketme kararının da hâlâ geçerli olduğu kesinleşmişti böylece. Hattâ daha da büyük bir istekle bu plana sarılmış olmalıydı. Kaldy'yi çağırarak, Doktor Halmy'yi son derece gizli, ama yakından izlemesini, göz altında tutmasını istedi.

3 Kasım, Cumartesi

BİRBİRLERİYLE çelişen demeçlerle, umutla, sevinçle, üzüntüyle dolu, karmakarışık bir gündü. Saat sabahın onunda Kossuth Radyosu Haber Ajansının bildirdiğine göre Birleşmiş Milletler'den on altı kişilik bir heyet Ferihegy havaalanına inmek üzereydi. Başbakan Nagy'nin kabinesi büyük değişikliklere uğramıştı. Komünistlerin çoğu kabine dışı bırakılmış ve Killian Kışlasındaki savaşın galibi General Maleter Savunma Bakanlığına getirilmişti. Saat 3.18 haberlerine göre Rus büyükelçisi yoldaş Andropov Başbakan Nagy'ye, Sovyet hükümetinin, Macaristan'daki Rus birliklerinin tümüyle geri çekilmesi yolundaki Macar isteğini kabul etmeye hazır olduğunu bildirmiş ve öğle üzeri iki tarafın seçtiği delegeler bu geri çekilişin teknik yönlerini tartışmak üzere toplanmışlardı.

O sabah Alexa evden çıkmadı. Ev işlerinden nefret ettiği halde, zevkle her yanı temizledi, toz aldı, ci-

laladı. Artık bu kendi evleriydi. Zoltan'ın ve kendisinin. Buraya ilk taşındığı gün Halmy, Anna'nın kişisel eşyalarını, Toth ve Zlochların giysilerini, ıvır zıvırlarını kutulara, sandıklara doldurarak, bir zamanlar Tothların yatak odası olan yere yığmıştı. Daire kapısının üstündeki plakalar, duvarlardaki Japon yelpazeleri ve tuhaf takvimler de kaldırılınca, Toth-Zloch adını anımsatacak herhangi bir şey ortada kalmamış oluyordu. Birkaç gün önce şehir parkındaki Stalin heykelini, kaidesinin üzerinden oynatarak deviren insanların coşkunuğu içinde başlamıştı bu temizleme ameliyesine. Alexa onu hiç bu kadar genç ve mutlu görmemişti; uzun bir uğraştan sonra klisesindeki kötü ruhları savmayı başaran bir rahibin taşkınlığı içindeydi. Alexa, artık ev kötü anılardan temizlendiği ve yeniden kendisine ait bir yer haline geldiği için, doktorun göç fikrinden cayacağını umuyordu.

İşe öylesine dalmıştı ki, iki kadının içeri girdiğini farketmedi bile. Yaşlı olanı konuşmaya başladığı zaman yalnız olmadığını anlayarak şaşkın şaşkın onlara bakakaldı.

Yaşlı kadın:

«İyi günler» dedi. Kısa boylu, tıpkı bir mezar taşı kadar katı görünümlü, dört köşe bir kadındı bu. Dizlerini örten paltosu ve altından görünen kayak pantolonuyla, harem ağalarını anımsatan giysilere bürünmüştü. Arkadaşı daha uzun boylu, daha ince ve çok daha gençti; sivri bir burnu, sivri bir çenesi, omuzlarına dökülen dağınık saman sarısı saçları vardı. O da pantolon giymişti. Her ikisinde de sinsî bir döğüşkenlik seziliyordu. Keşfe çıkmış iki asker gibiydiler, hem görevlerinden hoşnut, hem korkak...

Alexa:

«Birisini mi arıyorsunuz?» diye sordu.

Genç kadın:

«Bayan Halmy evde mi?» diye sordu. Hafif bir aksan ve güçlü, boğuk bir sesle konuşuyordu.

Alexa ne cevap vereceğini şaşırdı. Anna Halmy'nin annesi ve kız kardeşiyle karşı karşıya olduğunu anladı; demek Anna'nın artık hayatta olmadığını bilmiyorlardı.

Sonunda kekeleyerek:

«Bayan Halmy... artık... burada değil...» dedi.

Kızkardeşi sesini yükselterek:

«Burada değil de ne demek?» diye sordu. «Burada oturmuyor mu?»

Çamur renkli gözleri Alexa'ya dikilmişti. Anne de aynı şekilde genç kızı süzmekteydi. Sanki tüfeğin namlusunu hedefe çevirmiş de ateş etmek üzereymiş gibi kısmıştı gözlerini.

Alexa kendisini toparladı ve onlara gerçeği söylemeye karar verdi.

«Galiba size pek iyi haberler veremeyeceğim. Bayan Halmy öldü.»

Anne yerinden kımıldamadı. Kardeşi acı bir çığlık atarak:

«Ne?!» diye bağırdı.

Alexa devam etti:

«Çok acı bir olay. Geçen hafta bugün, cumartesi günü. Bayan Halmy fırının önünde kuyruktaki duruyormuş. Bir Rus tankı kuyruktaki halka ateş açmış. O da ölmüş. Dört kadın daha aynı şekilde hayatlarını kaybetmişler.»

Anna Halmy'nin ölüm haberini ilk öğrendiği biçimiyle aktarmaya karar vermişti. Sonunda anne biraz kıpırdandı. Dudakları titremeye, yanaklarından iri göz yaşları süzölmeye başladı:

«Çocuğum benim...» diye ağlıyordu. «Benim güzel çocuğum, bebeğim. Gitmemeliydim! Benim zavalı, zavallı yavrum...»

Nerdeyse tıkanıyormuş gibi garip bir ses çıktı boğazından. Alexa kadının kolunu tuttu ve:

«Lütfen oturun» dedi. «Size bir şey vereyim mi? Bir bardak su?»

Kız kardeş:

«Ben getiririm» diye cevap verdi. «Burada oturduğumuzu biliyorsunuzdur herhalde.» Bir tartışma açmak ister gibiydi. Alexa cevap vermeyince devam etti, «Zaten siz kimsiniz? Burada ne arıyorsunuz?»

Soru ve soruluş biçimi Alexa'yı şaşırttı. Ama yine de bir cevap vermesi gerekiyordu. «Ben, ben temizlik yapıyordum da... Doktorun hastahaneye gitmesi gerekti. Ben de ortalığı temizliyordum.» Söyleyecek başka bir şey bulamadığından aynı cümleyi tekrarlamak zorunda kalmıştı.

Tam olarak tatmin etmese bile bu açıklama bir süre için genç kadını rahatlattı. Yeniden Anna'nın ölümüne döndü.

«Fırının önünde mi olduğunu söylediniz? Ruslar tarafından fırının önünde ha?»

Alexa:

«Evet, öyle...» diye cevap verdi. Bayan Zloch'un «Ruslar» ve «fırın» kelimelerini vurgulaması pek hoşuna gitmemişti.

Bayan Zloch:

«Olayın nasıl geçtiğini nereden biliyorsunuz?» diye sordu. «Siz orada mıydınız?» Dil bilgisi, telaffuzundan da kötüydü.

Alexa sıkıntısını belli etmemeye çalıştı.

«Bana böyle anlatıldı.»

«Kim tarafından?»

«Polis tarafından. Kendisini dört kadınla birlikte fırının önünde bulan polis..»

Konuklar acele, kuşkulu bakışlarla birbirlerini süzdüler. Alexa yüzüne kan bastığını hissetti. Bunlardan nasıl kurtulacağını düşünmeye başladı.

«Eğer doktorla konuşmak istiyorsanız, kendisi hastanede. Gecenin geç saatinden önce de gelmeyecek. Fakat gitmeden önce arayıp, haber vermenizi öğütlerim. Bugünlerde çok meşgul.»

Kadınlar bu sözleri cevapsız bıraktılar. Anne bir süre sonra:

«Cenaze ne zaman kaldırıldı?» diye sordu. Sonra «Aman Allahım, neden hiç kimse bana bir haber vermedi? Neden onu son bir kez görmeme izin vermediler?» diye inledi.

Alexa:

«Cenaze töreni olmadı.» dedi. «Kurbanlar olayın geçtiği gece toplanmışlar. Benim bildiğim kadarıyla park'a gömülmüşler. Herşey normale dönünce, gömülü oldukları yerden çıkartılıp, uygun bir törenle kendi mezarlarına nakledilecekler.»

Yaşlı kadın hıçkırmaya başladı:

«Çocuğum... Yavrum... Öyle de güzeldi ki...» Ansızın durdu ve parmakları göğsünün üzerinde kasıldı. «Su...» diye inledi.

Kız kardeş:

«Şimdi getiririm» deyip odadan dışarı çıktı. Bir saniye sonra elinde suyla döndü. Öfkeden köpürüyordu. «Her şeyimiz gitmiş» diye bağırdı. «Babamın, senin, bizim! Yataklarımız bile! Her şey!»

Alexa ona döndü:

«Onları doktor kaldırdı. Şehri terkettiğinizi ve... ve bir daha dönmeyeceğinizi sandı.»

Bayan Zloch:

«Yaa... Öyle mi?» diyerek Alexa'ya döndü. «Siz-ze bir şey söyleyeyim mi?» Sonra ansızın kendisini toparlayarak sustu. «Haydi gidelim, Anne» dedi. «Fakat giderken Anna'nın eşyalarının bir kısmını da alsak iyi olacak, yoksa onlar da ortadan kaybolabilir.» Alexa'ya kötü bir bakış fırlattıktan sonra odadan dışarı çıktı. Öyle çabuk davranmıştı ki, Alexa kendisine yetişemedi o, yatak odasına girmişti bile.»

Alexa bağıarak:

«Aradıklarınız burada değil» dedi. Gerçekten kızmaya başlıyordu. Fakat bir yandan da garip bir nedenle içini korku bürümüşü. Sanki gelenler basit birer ziyaretçi değil de kötü ruhlarmış gibi garip bir duygu kaplamıştı içini; intikam almaya, mahvetmeye gelen kötü ruhlar...

Bayan Zloch:

«Ben burada olduklarını söylüyorum!» deyip Alexa'yı iterek elbise dolabına gitti, kapağını açtı. Uzun bir süre orada durarak, içindeki iki yünlü elbiseyi, koyu kahverengi tayyörü ve sabahlığı inceledi. Hepsi Alexa'nındı.

Alexa:

«Kızkardeşinizin eşyaları kaldırıldı» dedi. «Hepsi küçük yatakodasında. Sizin giysileriniz de orada.»

O arada Bayan Toth da odaya girmişti. Kızı kendisine döndü:

«Buna ne buyrulur? Bu bayan burada oturuyor!» Bu arada parmağıyla Alexa'yı göstermişti. «Kendisi Doktor'un orospusu!»

Alexa:

«Defol!» diye bağırdı. Artık korkmuyordu. Sadece çılgına dönmüştü. «Defolun! İkiniz del»

Bayan Zloch gözlerini Alexa'ya dikerek:

«Çünkü gitmemiz işine gelir, değil mi?» dedi.

Alexa:

«Defolun yoksa polis çağıracağımı!» diye bağırdı. Bunu demesinin tek nedeni aklına daha başka bir tehdit gelmemesiydi.

Kadın:

«Beni güldürmeyin, Allah aşkına» dedi. «Burası bizim evimiz. Polis bizi dışarı atamaz ki. Sadece sizin burada ne aradığınızı sorar.» Kötü kötü Alexa'ya bakmaya devam ediyordu.

Alexa başının döndüğünü hissetti. Telefona uzandı, ahizeyi kaldırdı ve Müfettiş Nemetz'i aradı. İki kadın merakla kendisini izliyorlardı. Önce zil sesi, sonra öteki yandan telefonun açıldığı duyuldu.

Alexa nefes nefese:

«Ben Alexa Mehely, Müfettiş Bey» dedi. «Sizi rahatsız ettiğim için özür dilerim fakat şimdi Doktor Halmy'nin evindeyim ve bu iki kadın, Bayan Halmy'nin annesiyle kız kardeşi, içeri girip oldukça kaba bir tutum takındılar. Önceden burada oturuyorlarmış, fakat ihtilal çıkınca kaçmışlar. Bay Toth gizli polis teşkilâtından... Onun için kaybolmak zorunda kalmışlar zaten.»

İki kadın, sessiz ve hareketsiz, birkaç adım ötede durmuş kendisini dinliyorlardı. Gizli polis sözü geçince, Bayan Zloch Alexa'nın üstüne atılmak ister gibi bir hareket yaptı, fakat annesi elini uzatarak engel oldu.

Nemetz:

«Ne istiyorlar?» diye sordu.

Adamın sakın, derin sesi Alexa'yı rahatlatmıştı. «Çok kabalar, hakaret ediyorlar ve gitmiyorlar.»

Nemetz:

«Hemen geliyorum» dedi.

«Teşekkür ederim, Müfettiş Bey.» Alexa telefonu yerine koydu ve kadınlara döndü. «Müfettiş hemen geliyor.»

Neden Nemetz'i aradığını hâlâ anlayamamıştı. Baş belâsı, dert diye kabul ettiği biriydi Müfettiş.

Bayan Zloch:

«Müfettişinizin kim olduğu beni zerre kadar ilgilendirmez» diye köpürdü. «Fakat bizim yolumuzdan çekilmesi kendisi için iyi olur. Yoksa doğduğuna doğacağına pişman olabilir. Aynı şeyler senin için de geçerli!»

Annesi:

«Haydi gidelim, Rosa» dedi.

Kızı:

«Ne acelen var?» diye tersledi. Sonra Alexa'ya döndü ve «Kız kardeşimin eşyaları nerede?» diye sordu.

«Söylemiştim ya. Küçük yatak odasında.»

Ana kız odada ölü kadına ait eşyaları tararken, Alexa koridorda durdu. Kısık bir sesle konuşuyorlardı, fakat ara sıra kendilerini kaybederek seslerini yükselttikleri de oluyordu. Örneğin Alexa şu cümleleri rahatça duydu: «On sekiz çift naylon çorap! Samur kürkl Yeşil yün ceket nereden? Şuna bak; gerçek ipeklil Böyle bir şeyi olduğunu bile bilmiyordum! Altı şişe parfüm! Şu sabunlara bak!»

Birkaç dakika sonra ellerinde bavullar, kürk pantolar ve kollarında elbiselerle odadan çıktılar. Bayan Toth:

«Geri kalanları almak için yine geleceğiz» dedi.

Bayan Zloch:

«Bütün bunlar Anna'nın» diye ekledi. «Hepsini kendi parasıyla aldı. Doktorun bunlara sahip çıkmaya hiç hakkı yok!»

Alexa öfkeyle:

«Zaten istemediğinden eminim» diye cevap verdi. «Yalnız onları bir başkasını yollayarak aldırın; kendiniz gelmeye kalkmayın. Doktor'un sizi içeri sokmayacağını biliyorum.»

Bayan Zloch soluyarak:

«Sokmayacak ha?» dedi. «Başka çaresi kalmadığı günler de gelecek.»

Sonunda çıkıp gitmişlerdi. Alexa uzun bir süre arkalarından bakakaldı; şaşkına dönmüştü. Sonra Nemetz'i hatırlayarak telefona koştu; Merkez'i arayıp, ona acele etmesine gerek kalmadığını çünkü meselenin halledildiğini söylemek niyetindeydi. Tam o sırada kapı çaldı.

Alexa, Nemetz'e kapıyı açarken bir yandan da:

«Kadınlar gittiler» dedi. «Sizi böyle rahatsız ettiğim için çok özür dilerim fakat aklıma yapacak hiç bir şey gelmedi, paniğe kapılmıştım.»

Açık kapının önünde duruyorlardı. Seyrelmiş grileşen saçları rüzgârın etkisiyle uçuşan Nemetz, elinde şapkası olduğu halde kapının hemen dışında; Alexa ise eşikteydi.

«Hiç üzülmeyin.» Çirkin yüzü dostça bir gülüşle aydınlandı. «Her zaman yararlı olmaya bayılırım.» Sonra gitmek ister gibi geri döndü.

Alexa uzanarak koluna dokundu.

«İçeri girmez misiniz, Müfettiş Bey? Benimle bir fincan kahve için. Gerçek kahve.»

«İşte benim de zayıf tarafım kahveye düşkünlüğüm» diyen Nemetz içeri girdi. «Üstelik siz de öyle güzel yapıyorsunuz ki...»

«Teşekkür ederim.» Alexa Nemetz'i içeri buyuruttuktan sonra, kendisini oturma odasına götürdü. Bir koltuk gösterdi, sonra da mutfığa giderek cezveyi ateşe koydu. Yeniden odaya geldiğinde:

«O kadar nazıksınız ki» dedi. «Gerçekten çok teşekkür ederim. Tothlar korkunç insanlara benziyorlar. Doktor neden bu kadar uzun bir süre onlara katlandı bilemiyorum.»

Nemetz:

«Böyle korkunç kişilere katlanan daha başka bir sürü kişi var» diye cevap verdi ve sonra «Ne istiyorlardı?» diye sordu.

«Galiba onları kocaları gönderdi; ne var, ne yok anlasınlar diye... Keşfe geldiler bence. Hani Afrika'nın derinliklerinde ilerlerken bir yerli kabilesinin yakınlarına geldiklerinde, Stanley önce birkaç adamını oraya yollar, eğer öncüler sağ dönerse kendisi de rahatça köye girermiş ya, işte öyle. Eğer öncüyü yerlerse, Stanley apar topar oradan uzaklaşmış. Bence Yoldaş Zloch ve Toth, saklandıkları yerden çıkmak için ortamın uygun olup olmadığını araştırmak istediler.»

Ateşteki kahveden cızırtılı bir ses geldi ve derhal kokusu tüm evi kapladı. Alexa aceleyle fırladı ve az sonra tekerlekli bir çay masasıyla içeri girdi. Masanın üstüne dantel örtüler konmuş, İngiliz porseleninden bardaklar yerleştirilmişti. Gümüş, özel bir cezveden kahveyi fincanlara boşalttı.

Nemetz:

«Ne kadar güzel» dedi. «Fakat bu kadar zahmet etmeseydiniz...»

«Güzel şeyleri kullanma olanağını bulduğumda çok sevinirim. Bunlar Zoltan'ın annesinin. Tabii, porselenlerinden çoğu kırılmış. Galiba Anna Halmy böy-

le şeylerden pek hoşlanmıyordu. Kendisini hiç tanımadım, ama öğrendiklerimden çıkardığım kadarıyla iyi bir insan olmasına imkan yok.»

«Değilmiş.»

«Oh, öyleyse neden...» Tam bir soru soracak gibi oldu, fakat sustu; yanakları kıpkırmızı kesilmişti.

Nemetz, Alexa'nın kızaran yüzüne baktı.

«Neden onun ölümünü böyle bir sorun haline getirdiğimi soracaktınız?» dedi. «Neden onu hakettiği bir sonla başbaşa bırakmıyor, olayı aklımdan çıkarıyorum?»

Alexa suçlu suçlu gülümsedi:

«Evet. Öyle düşünmüştüm.»

«Eh, iyi bir insan sayılmadığı bir gerçek. Açgözlüydü, ahlaksızdı ve bayağı bir kadındı. İnsanlara zararı dokunmuştu. Hattâ kanuna bile karşı gelmişti. Fakat ben bir yargıç değilim. Ben bir polis memuruyum. Benim görevim onu öldüreni bulup adalete teslim etmek. Cezayı ve son kararı ancak yargıçlar verebilir.»

«Onu Zoltan'ın öldürdüğüne inanıyorsunuz, değil mi?» Nemetz cevap vermek istedi, fakat Alexa sözüne devam etti. «Anna'nın sözlerinden başka elinizde hiçbir delil olmadığı halde. Neden birisi öldüğü zaman, onun söylemiş olduğu şeyler gerçeğin ta kendisi kabul edilir acaba? Anna Halmy yalancıydı. İkinci, başkalarına zarar verici bir yalancı. Neden kurbanlarından birisi kendisini öldürmüş olmasın? O zaman katil haklı olmaz mıydı?

«Bir adamın neden küçük kızlara zarar verdiği ni bile anlayabilirim» diye cevap verdi Nemetz. «Hattâ belki kendisini haklı bulabilirim, ama bu onun yakasını bırakmamı, suçunu görmezlikten gelmemi gerektirmez.»

Alexa:

«Eğer size bir şey sorarsam, bana doğru cevap vereceğinize söz verebilir misiniz, Müfettiş Bey?» dedi.

«Söz veriyorum.»

«Eğer cumartesi gecesi fırının önünden geçmeseydiniz ve böylece Bayan Halmy'nin cesediyle karşılaşmasaydınız, hâlâ onun ölüm nedenini aramak elzin için bir sorun olabilir miydi? Yoksa o da ihtilâlin kurbanlarından biri olarak kabul edilip, ötekilerle birlikte gömülür müydü?»

Nemetz:

«Öyle olurdu sanırım» diyerek başını salladı. «Şu anda Halmy davası diye bir şey olmazdı herhalde.»

Alexa öne doğru eğildi:

«Öyleyse, cumartesi gecesi fırının yanından geçmemiş olduğunuzu farzedemez misiniz?»

Nemetz boğuk bir sesle:

«Ne yazık ki hayır» diye cevap verdi.

Alexa düş kırıklığı içinde omuzlarını silkerek geriye yaslandı.

«Bu konuyu açtığım için beni bağışlayın» dedi. Fincanlara uzandı. «Biraz daha kahve ister miydiniz?»

«İçmeyeyim, teşekkür ederim. Artık kalkmam gerek.» Ayağa kalktı.

«Bana kızgın değilsiniz, değil mi?»

«Kesinlikle. Eğer yardıma ihtiyacınız olursa, hiç çekinmeden daima çağırın.»

Alexa gülümsedi.

«Çok teşekkür ederim. Bunu daima hatırlayacağım. Her adam öldürüşümde...»

İkisi de güldüler. Alexa, müfettişi kapıya kadar

geçirdi ve eşikte durarak kendisini dostça uğurladı. Merdivenlerden kayboluncaya kadar içeri girmede; sonra derin derin içini çekerek, onu bir daha hiç görmeyi diledi.

İKİNCİ KİTAP

4 Kasım, Pazar

OTTO Koller uykusundan uyanıp, ahizeye uzanana kadar telefon üç kez çaldı. Hattın öteki ucundaki adam kendisini tanıتما zahmetine katlanmadan bağırdı:

«Hemen Merkez'e gelin, Şef.»

Koller, konuşanın gece nöbetçilerinden biri olduğunu anladı. Hâlâ uyku sersemliği içinde:

«Ne oluyor? Ne var?» diye kekeledi.

«Ruslar Budapeşte'ye doğru ilerliyorlar. Her yönden geliyorlar. Az önce aldığımız bir habere göre ülkenin bütün havaalanları ve demiryolu istasyonları onların eline geçmiş. Ayrıca General Maleter'in tutuklandığına dair dedikodular da var. General Malinin'le Rusların geri çekilmesi konusunda pazarlık etmek üzere Toekoel'deydi adamcağız. Geceyarısı, Sovyet Polis Şefi General Serov Parti'ye girmiş. O andan beri de Ma-

leter'in heyetinden hiçbir haber yok. Parlamento Binasında korkunç bir karışıklık hüküm sürüyor. Ne olup bittiğini kimse anlayamadı. Şu anda Başbakan Nagy, tüm ihtilalcilerden ateş etmemelerini istiyor, çünkü halâ Maleter'den haber bekliyor.»

Öteki yatakta Bayan Koller kıpırdanarak, kocasının gövdesini soldan sağa oynattı. Italyanca,

«Ne oluyor?» diye sordu. Hep, yirmi yıl önce Koller'in içini zevkle ürperten o yumuşak, melodik sesiyle konuşurdu. «Mutlaka senin orospularından biridir yine. Sinir bozucu yaratıklar.»

Koller kızgınlıkla telefonu yerine koyup yataktan çıktıktan sonra gülerek:

«Sana bir şey söyleyeyim mi, Edda?» dedi. «Gün gelecek arayanın benim orospularımdan biri olmadığını esef edeceksin.» Giyinmeye başladı. «Ruslar geri geliyorlar. Bodruma git ve orada saklan. Eğer gerekirse bütün gece çıkma.»

«Orası çok rutubetli.»

«Toprağın bilmem kaç metre altında gömülü olacağın yere oranla pek o kadar rutubetli sayılmaz sanırım.» Hızla odadan dışarı çıktı.

Bayan Moller geceyi kızının evinde geçirmiş, çocuklara bakmıştı; çünkü çocuklar iki gün önce kaba-kulak olmuşlardı. Budaorsi sokağındaki Piyade Alayı Kışlası top ateşine tutulduğunda üç büyük ve iki küçükten oluşan kalabalık ev halkının tümü uykudaydı. Çocuklar ilk patlamayla uyandılar. Beşiklerinde dikilerek bağırmaya başladılar. İki patlama arasındaki geçen süre içinde ise evin önünden geçen ağır zırhlı araçların tekerlek uğultusuyla doluyordu ortalık. Komşu

linalardan biri isabet alarak alevlere büründü. Parçalanmadan kalan birkaç pencere de bu yangın sırasında patlayarak, sokağa uçtu. Bayan Moller ansızın bütün evi dev bir elin yakaladığını ve temelinden kaldırdığını hisseder gibi oldu. Çocukların başucuna atılarak, beşiği kollarıyla sarmak istedi; dudakları belli belirsiz kıpırıyor, dua ile beddua arası, karmakarışık bir şeyler mırıldanıyordu. Beton duvarlar yıkıldı, ışıklar söndü; tuğla, kereste, mobilya ve insan karması dört katın altında ezildi kaldı.

Halmy başağrısıyla uyandı. ihtilal patlak verdiğiinden bu yana her gün ilaçlarla ayakta duruyor, her gece ilaçlarla uyuyabiliyordu; bunların da yararlarından çok zararları dokunuyordu. Bir asprin alıp almamayı düşündü. Fakat bu da Alexa'yı rahatsız etmek olacaktı. Alexa, sırtı onun göğsüne dayalı, bacakları kendi bacaklarına sarılı olarak, sanki uyurlarken kaçıp gitmesini önlemek istercesine, arkası dönük yatıyordu. Yıllardır süregelen, bir bakıma bekâr hayatından sonra, bir başka insan bedeniyle sarmaş dolaş olmak Halmy için yepyeni bir deney gibiydi, bazan çok zevkli gelen, bazan ise dert olarak gördüğü bir deney.

İlk patlamayı duyduğunda uyanalı beş dakika olmuştu. Ses çok uzaklardan, belki Buda dağlarından geliyordu. Bir an hareketsiz yatarak, şafak karanlığına dikti gözlerini. Birkaç dakikalık bir susuştan sonra patlamalar yeniden başlayınca, Alexa'yı yavaşça itti, bacaklarını kurtardı ve yataktan kalktı. Alexa kıpırdadı, bir şeyler mırıldandı, fakat uyumaya devam etti. Halmy parmak uçlarına basarak odadan çıktı, kendi çalışma odasına girerek radyoyu açtı. Ülke içi radyo istasyonları tümüyle sessizdi; yurt dışı istasyonlardan hafif

bir müzik sesi geliyordu ve birisi hızlı bir Rusçayla durmaksızın konuşuyordu. Savaş gürültüleri artıp, daha belirgin bir hal almaya başladıça komşu evlerin ışıkları birer birer yanmaya başladı. Şimdi bu grtler şehrin eteklerinden, birkaç yerden gelir gibiydi.

Halmy:

«İşte olacaklar oldu» diye düşündü.

Garip bir nedenle son derece sakindi, hiç şaşır-mış değildi. Nedense, bütün bu olayların felâketle son bulacağı biçiminde bir duygu beslemişti hep; za-fer gerekleşemeyecek kadar güzel bir hayaldi. Banyoya gitti, traş oldu, dişlerini fırçaladı, soğuk suyla duş yaptı ve giyindi. Kk bir çantaya güzel lacivert takım elbisesini, birkaç parça i çamaşırını, annesinin mücevherlerini, eski bir aile fotoğrafını ve aralarında nüfus kağıdıyla diplomasının da bulunduğu birtakım evrakını yerleştirdi. Tıpla ilgili kitaplardan bazılarını da seçerek bunların tümünü düzgün bir paket haline getirdi. Sonra Alexa'yı uyandırdı.

«Haydi giyin, Hastaneye gitmemiz gerek» dedi. «Buda'da yeniden savaş patladı. Komünistler ya da Ruslardır. Eğer buraya doğru ilerlerlerse, hastaneye hiç gidemeyiz. Onun için bir an önce evden çıkalım. Lori, arkadaşının saat sekiz ile on bir arasında bizi hastaneden alacağını söylemişti. Kendisini kaçırmak hiç işimize gelmez.»

Alexa giyinirken, Halmy kahve yaptı, yumurta pişirdi ve ekmek kızarttı. Kahvaltılarını bitirdikten sonra Alexa bulaşıkları yıkamak istedi, fakat Halmy izin vermedi. İnsanlar yaşıntılarını tümüyle geride bıraktıkları zaman birkaç parça kirli bulaşık ne ifade eder ki, diye takıldı. Sonra en hafifinden bir bavul bu-larak hemen hazırlamasını söyledi.

«Unutma ki, ormanlardan, çamurlu alanlardan kaçmak zorunda kaldığımız uzun saatler boyunca bu kuvul hep elinde olacak.»

«Bugün kaçmak konusunda kesin kararlı mısınız?»

«Evet, kararlıyım. Hiç bir şey beni durduramaz.»

«Fakat eğer gerçekten Ruslar yeni bir saldırıya geçmişlerse, çok sayıda yaralı gelecek demektir. Sana hastanede çok ihtiyaçları olacak.»

«Bensiz idare etmek zorunda kalacaklar.»

Ellerinde bavulları ve ayrıca Halmy'nin kitap paketiyle yola çıktılar. Gökyüzü hâlâ kapkaraydı; sadece güneybatı doğrultusundaki köşe kırmızımsı bir parlılıyla aydınlanır gibi olmuştu.

Sokaklar genç, yaşlı, tepeden tırnağa silahlı, kadınlı erkekli bir kalabalıkla sanki canlanmıştı. Belediye binasının önünde bir piyade albayı, çoğu hâlâ on dokuzunu aşmamış otuz kadar genç askerle birlikte atış talimi yapıyordu. Astoria otelinin önünde daha yeni döşenmiş olan kaldırım, bir gurup sivil halk tarafından yeniden sökülüyor, barikatlar kuruluyordu. Sokağın öte yanında üzerlerine top ve tanksavarlar yerleştirilmiş Macar zırhlı araçları stratejik köşeleri tutuyordu.

Rakoczi caddesinde, cephane yüklü kamyonların oluşturduğu uzun bir konvoy, Doğu Demiryolları istasyonuna doğru ilerlemekteydi. Dohany sokağının köşesine kum torbaları ve parçalanmış arabalardan gerçek bir kale yapılmıştı. Parçalanmış askerî araçların eğri büğrű, gri-yeşil çelik parçalarının arasındaki spor bir Porsche arabaya ait kırmızı karoser, çorak bir arsada açmış gelincikleri anımsatıyordu. Sevgili Dohany sokağının bu tanıdık köşesi bir ölüm-kalım savaşına hazırlanırken, bir kabus ya da bir filim sahnesi kadar gerçek-dışı bir görünüm kazanmıştı.

Halmy ve Alexa içeri girdiklerinde hastanede bekleyen bir düzine kadar insan vardı. Ulaşım çok güçlü ve güvensiz bir hal aldığından bu yana hastaların yakınıları geceyi yıpranmış, sert sıraların üzerlerine kıvrılarak geçirir olmuşlardı. Uyumayan birkaç kişi çocuğunun, kocasının ya da babasının ölümle savaşmakta olduğu üst katlara çıkan merdivenlere gözlerin dikmiş dimdik, kaskatı oturuyordu.

Halmy tam merdivenlere yaklaşıyordu ki, kareli bir ceketle kep giymiş, kısa boylu bir adamın kendilerini izlediğini farketti. Alexa'yla birlikte kapıdan içeri girdikleri sırada da adam gözüne ilişmişti.

Adam yanına gelerek:

«Doktor Halmy!» dedi. «Adım Jos'ka Jordan. Beni Lori gönderdi.» Alexa'ya bir göz attı. «Bayan bu mu?» Halmy başını sallayınca beğenisini dile getiril biçimde gülümsedi. «Benimle hemen şimdi gelmeniz gerekiyor, Doktor. Bir saat sonra her şey çok geç olabilir. Bütün ana yollar daha şimdiden tutulmuş durumda, fakat biz patikaları ve ara yolları izleyeceğiz. Yine de acele etmemiz gerek, çünkü bir saate kadar ormanlar bile Ruslarla dolmuş olabilir.»

Halmy susuyordu. Bu anın artık dönüşü imkânsız bir karar anı olduğunu, yüzmekle boğulmak arasında bir seçim yapması gerektiğini biliyordu. Cevabın ondan gelmesini umuyormuş gibi Alexa'ya baktı. Alexa'nın gözlerindeki bakışta bekleyiş ve Halmy'nin vereceği karara kayıtsız şartsız uyacağını gösteren bir boyun eğiş okunuyordu.

Cerrahî kliniği başhemşiresi Bayan Schulz koşarak basamaklardan aşağı indiği sırada Halmy, konuşmak üzere ağzını açıyordu.

Kadın bağırarak :

«Sizi bekliyorduk, Doktor Halmy» dedi. «İçeri girdiğinizi görür görmez zili çalması için kapıdaki adamı uyarmıştım. Profesör Balint sizi derhal görmek istiyor. Yeni bir gurup yaralı için hemen hazırlığa geçmemiz gerek. Budaorsi sokağından gelen birkaç cankurtaran var şu anda yolda.»

Halmy yerinden kıpırdamadı. Sağ elinde bavulu sol elinde paketlenmiş kitapları ve ufak el çantası, omuzunda kışlık paltosu olduğu halde, taşlığın ortasında hareketsiz duruyordu.

«Profesör Hodossy'den ne haber? Geldi mi?» diye sordu.

«Ne yazık ki hayır. Hâlâ Debrecen'de. Az önce telefon etti, yarım saat olmadı bile. Ne zaman yola çıkabileceğini, hattâ çıkıp çıkamayacağını bilemiyor. Dün arabayla hareket etmiş, Karcag'a kadar gitmiş. Orada Ruslar tarafından geri çevrilmiş. Bütün yollar tutulmuş, trenler de çalışmıyor. Telefonu kapattığında Profesör Balint ağlıyordu. Kendisini hiç böyle görmemişim.»

Halmy:

«Pekâlâ Edna» dedi. «Şimdi yukarı geliyorum.»

Uzaklaşan hemşire:

«Şimdi odasında» diye seslendi. Basamakları tırmanmaya başlamıştı bile.

Jordan sinirli bir tavırla:

«Şu anda hiç kimseyi görecektir vaktiniz yok» dedi. «Benim acelem, var. İki çifti daha alacağım. Sizi bekleyemem.»

Halmy:

«Öyleyse bekleme» dedi. «Ben bugün buradan ayrılamayacağım. Belki gelecek hafta. Gelecek haftanın sonunda.»

Genç adam yorgun ve bıkkın başını kaşıdı.

«Fakat Doktor, gelecek haftaya kadar neler olup biteceğini nereden bilebilirsiniz? O zamana kadar hepimiz ölmüş olabiliriz.» Bir an düşündü. «Ona ihanet ettiğiniz için Lori çok kızacak. Son kez soruyorum, geliyor musunuz?»

«Şimdi gelemeyiz.»

«Ya genç bayan?»

«Eğer isterse o gidebilir.» Halmy, Alexa'ya soru dolu bir bakış fırlattı.

Alexa;

«Genç bayan gitmek istemiyor» diye cevapladı. Halmy gülümseyerek:

«Eh, bu iş de halloldu» dedi.

Jordan öfke dolu bakışlarla ikisini de süzdü.

«Sizin yüzünüzden koskoca bir saat yitirdim. Saat beşten beri hastanenin önündeydim.»

Halmy sözünü kesti:

«Bu saatte gelmeni ben mi söyledim? Lori senin saat sekizle on bir arasında geleceğini söylemişti.» Arkasını dönerek merdivenlere doğru yürüdü.

Jordan yolunu kesti.

«Eğer fikrinizi değiştirecek olursanız... size adresimi vereyim de... Béke sokağı, 120 numara. Hazır olur olmaz bana haber gönderin. Ben Lori'yle nasıl ilişki kuracağımı biliyorum. Ne olursa olsun sizi sınırdan geçirmek isteyeceğine eminim. Eğer Lori aklına bir şey koymuşsa, hiç bir güç kendisini durdurmaz.»

Halmy sabırsızlıkla başını salladı:

«Pekâlâ, pekâlâ. Lori'ye söyle çok üzgünüm, fakat elimden başka bir şey gelmiyor. Ve sana da çok teşekkürler.» Bu sözleri söylediğinde çoktan basamaklara yönelmişti bile.

Genç adam yine peşinden ilerledi.

«Unutmayın, efendim, Béke Sokağı, 120 numara.»

Halmy omuzunun üstünden Alexa'ya seslenerek:

«Bir yere kaydediver» dedi ve elinde taşıdığı ağırlık gözönünde tutulacak olursa pek yabana atılmayacak bir canlılıkla basamakları ikişer ikişer tırmanmaya başladı.

Jordan basit bir sesle Alexa'ya:

«Siz kendisini mantıklı davranmaya ikna edemez misiniz, Bayan?» dedi. «Bu fırsatı kaçırdığına çok pişman olacak.»

Alexa omuzlarını silkti:

«Pişman olacağını ben de biliyorum. Fakat benim elimden bir şey gelmez.»

Jordan içini çekti.

«Lori çok sinirlenecek.» Yavaşça, isteksiz isteksiz kapıya doğru ilerlemeye başladı. Yarı yolda durup geri baktığında ne doktor ne de genç bayan görünürde yoktu.

Hem yoldaş Borbas'ın, hem de onun koruyuculuğu altındaki Profesör Lendvai'nin kırıntıları kesin olarak anlaşıldıktan sonra ihtilal komitesi, hastanenin başına Profesör Balint'i getirmişti. Dahiliye konusunda ihtisas yapmış, altmış yaşlarında bir doktordu Balint; teşhislerinin doğruluğu ve eski düzene açıkça bağlı oluşuyla tanınırdı.

Halmy kendisini bulduğunda radyosunun başında istasyon aramakla meşguldü. Düğme sağa sola kayarken bir ara yorgun ve umutsuz bir ses duyuldu. Başbakan Imre Nagy milletine sesleniyordu:

«... Sabahleyin Rus birlikleri, meşru ve demokratik Macar hükümetini devirmek amacıyla başkenti-

mize saldırmış bulunmaktadır. Birliklerimiz çarpışmaya başlamışlardır. Hükümet görev başındadır. Bunu milletime ve bütün dünya uluslarına bildiririm.»

Profesör:

«Olacağı buydu» diyerek radyonun sesini kısıtı. «Ayağa kalkabilir durumdaki hastaların tümünü evlerine göndereyim ki, yeni geleceklere yer açılsın. Yine de yeterince yatağımız olmayacak. Bundan sonraki birkaç gün, işgal altındaki günlerden daha da kötü olacak. Hodossy gelebilseydi.. Rusların bir gün daha geç davranmamaları çok kötü oldu. Aklıma gelmişken sorayım, senin kliniğinde antibiyotikler ne durumda?»

Halmy:

«Durumumuz iyi sayılır. Fakat 23 ekimdeki kadar yaralı gelirse, perişan oluruz.»

«Bütün ilaçları dikkatle kullan. Cimri ol. Yatıştırıcıları da tabii.» Profesör ayağa kalktı ve odada dolanmaya başladı. «Her şey bir yana kadromuz eksik. Ah, Lendvai geri dönecek yürekliliği, iyiliği bir gösterse... Beceriksiz herifin teki olduğunu biliyorum, fakat herkese ihtiyacımız var. Alkolik, sulu, it herifin teki olduğu ve hattâ bazan en basit bir apandisit ameliyatını bile beceremeyeceği halde Doktor Forster'i karşımda görmek beni ne kadar sevindirecek bilemezsin.»

Halmy:

«Altından kalkmaya çalışacağız» diye cevap verdi. «Daha önce olduğu gibi yine başaracağız.»

Profesör sevgiyle omuzunu okşadı.

«Teşekkür ederim, oğlum. Bunun büyük bir fedakârlık olacağını biliyorum ama senden, o hazırladığınız yolculuk planını erteleme ni istemek zorundayım galiba.»

Halmy:

«Çoktan ertelendi, efendim» diye cevap verdi.

Nemetz top ateşleriyle uyanmıştı, fakat Başbakan Nagy'nin millete seslenişini dinlemeden sokağa çıkmadı. Bu arada Otto Koller kendisini birkaç kez arayarak son haberleri bildirdi.

Anlaşıldığına göre, aralarında Başbakan Nagy'nin de bulunduğu bir gurup yönetici General Maletier'in Toekoel'den döneceği umudunu büsbütün yitirmiş durumdaydılar.

Koller ateş püskürerek:

«Ahlâksızlar General'i bir tuzağa düşürmüşlerdir kuşkusuz» dedi. Bir iki ağıza alınmaz küfür sıraladıktan sonra, ki ancak Macar dili uygundu bunları söylemeye, Nemetz'i uyarak:

«Merkez'e gelirken ara sokakları seç» dedi. «Rus tankları birkaç yeri ele geçirmişler ve Tuna'ya yaklaşıyorlarmış. Tam bir savaş düzeni içinde yaklaşıyorlar: Zırhlı arabalar, ağır tanklar, toplar ve avcı uçakları... Koca Nato'ya saldırarak olsalardı bundan daha büyük bir ordu kuramazlardı!» Bir başka Macar küfürü savurarak tek bir cümle içinde Nikita Kruşçev'i, annesini, anneannesini ve tüm Rus kadınlarını becerdi. Sonra ansızın duygusuzlaşan bir sesle «Herhalde öğle üzeri şehrin büyük bir bölümünü ellerine geçirmiş olacaklar» diye sözlerini bitirdi.

Nemetz telefonu kapattı. Ayağa kalkmak istediğinde dizlerinin titrediğini farkederek yeniden yatağa oturmak gereğini duydu. Alnı ve titreyen elleri ter içinde kalmıştı. Bir süre, kendisine neler olduğunu anlayamadan şaşkınlık içinde hareketsiz kaldı; kendini bildi bileli ilk kez korkudan eli ayağı kesilmişti. Öy-

lesine yeni ve beklenmedik bir duyguydu ki bu, açıklamak mümkün değildi. Bu korku oyununun ilk yarısında, tam bir çekimserlik ve bozulmak bilmeyen bir serinkanlılıkla davranmayı başarmış biri olarak nasıl olur da, daha ikinci yarıyı başlatan perde kalkar kalkmaz ucuz çömllekler gibi darmadağın olurdu? Bu çok gülünç, gurur kırıcı bir durumdu, ama yapacak tek şey durup, bu anın geçmesini beklemektir.

Allahtan o sırada mutfakta yengesinin yaptığı gürültüler kulağına geldi; demek ki o da erken kalkmış ve kafese kısıtılmış sincap örneğı günlük çabalamasına başlamıştı. Bunu düşünmek şaşkınlığını biraz olsun dağıttı. Giyinerek mutfağı gitti. Kadın kendisini Günaydın demeden karşıladı.

«Ne korkunç! Ruslar geri döndü! Fakat şaşırmadım. Tâ başından beri böyle olacağını biliyordum. Sana da söylemiştim, hatırladın mı?»

Tabii ki gerçekte böyle bir konuşma asla geçmemişti, ama bunu hatırlatmanın boşuna bir zaman kaybı olacağını Nemetz çok iyi biliyordu.

Kadın:

«Kahveni sade içmen gerekecek» diye devam etti. «Sütümüz bitti. Bugün pazar olduğundan dükkanlar da kapalıdır. Fakat belki arka kapıdan Frank'ın dükkanına girebilirim. Bir deneyeceğim.»

«Denemeyeceksin!» Nemetz sertçe kadının sözünü kesti. Belki kendisi korkusunu hâlâ tam olarak üstünden atamadığı için olsa gerek, onun bu umursamaz tavrı sinirlerini bozmuştu. «Çocukları giydirip doğru aşağı mahzene indireceksin. Ve orada onlarla birlikte kalacaksın. Önümüzdeki birkaç gün, daha doğrusu savaş sürdükçe de dışarı çıkmayacaksınız. Elimizdeki erzakla yetinmeye çalışırız.»

Saat yediyi az geçe evden ıktı. O arada Buda' da yangınlar büyümeye başlamıştı bile. Bir küme gürültücü kuşu andıran MIG avcı uçakları Sekizinci Bölge'ye, belki de Kilian Kışlası zerine parlak, küçük bombalarını yağdırmaktaydılar. Nemetz Merkez'e vardığında Ruslar, Tuna üzerinden açtıkları ateşle Peşte'ye saldırıya geçmişlerdi. Saat sekizde köprü başlarını tuttular ve nehri açmaya başladılar. Anacaddeler boyunca ilerlediler, Parlamento Binasını sardılar, Radyoyu ele geçirdiler. Saat dokuza gelmeden, Nemetz alışma odasının penceresinden aşağı baktığında, Merkez'in bulunduğu alanın Rus tanklarıyla kaynaştığını gördü.

Duvarlar arasında ölüm sessizliği hüküm sürmekteydi. Otto Koller bile direnmenin faydasız olacağını itiraf etmek zorunda kalmıştı. Bina zaten savunması imkânsız bir binaydı; cephanesi yoktu, hattâ insan gücünden bile yoksundular, çünkü şehrin i bölümlerini yılan gibi saran tank dizilerini geçerek görev başına gelmiş memurların sayısı çok azdı. Bir süre sonra giriş kapısına beyaz bir bayrak asıldı. Bu emri kimin verdiği ve bayrağı kimin çaktığı hiçbir zaman anlaşılamadı.

Nemetz pencerede durmaya devam etti. Çok aşağılarda en azından bir düzine kadar 75 milimetrelilik tank namluları üstüne çevrili olduğu halde, içinde en ufak bir korku duymuyordu artık. Sadece bir idam olayını izleyen seyircilerin içini kaplayan o ciz ve kınayıcı dehşet duygusu kaplamıştı benliğini.

O sıra sanki bir emir almışçasına, tankların kimisinden askerler çıktı ve ellerinde makinalı tüfeklerle giriş kapısına doğru ilerledi. Önlerinde kısa boy-lu, kalın yapılı bir albay ve a kargaları anımsatan

genç bir yüzbaşı vardı. Binaya dikkatle, tetikte yaklaştılar. Sanki bir eşek arısı kovanına yaklaşıyor gibiydiler; hâlâ orada durup durmadığını, Macarlara özgü anlaşılmaz bir el çabukluğuna getirilerek yok olup olmadığını kontrol etmek istercesine bir yandan da devamlı olarak kapıdaki beyaz bayrağa göz atıyorlardı.

Ansızın Nemetz'in arkasından tuhaf bir ses işitildi. Tıkali bir musluk borusundan çıkan gürültüye benziyordu ses. Döndü ve hiç ummadığı bir manzara ile karşılaştı : Irene Lestak ağlıyordu. Kapıda duruyor, ağzı sökülen bir dikiş gibi ayrılmış, yanaklarından aşağı iri göz yaşları süzülüyordu. Allah bilir ya, Irene'i gülerken görmek ne ölçüde kötüyse ağlayışı da zihinden çıkmayacak bir görüntüydü. Gülünç olduğu kadar, giderilmesi olanaksız çirkinliğiyle de son derece dokunaklı bir görünüme bürünmüştü. Nemetz, nerdeyse canavar olarak kabullendiği bir varlığın insan, üstelik ağlamasını bilen bir yüreğe sahip bir kadın olduğunu anlamanın şaşkınlığı içindeydi. Onu ferahlatacak bir şeyler söylemek istedi, fakat ne söyleyeceğini bilemeyerek arkasını döndü, bu güçsüzlüğünden dolayı utandı.

Askerler binaya giriyorlardı. Önce girişe sonra da merdivenlere yönelen ayak sesleri duvarlarda yankılanıyordu. Nemetz düşmanların ayak seslerinin, neden insanın kendi askerlerinin ayak seslerinden daha gürültülü olduğunu düşündü! Sesler üçüncü kata çıktı ve koridorda şef'le öteki yüksek rütbeli memurların odalarının bulunduğu yöne doğru ilerledi.

Birisi Nemetz'in kapısına yaklaşıyordu. Nemetz de, Irene de gelenin kim olduğunu görmek için döndüklerinde Kaldy'yi karşılarında bulunca rahatladılar.

Fakat yaklaştığında yüzündeki alaycı gülüş Nemetz'i garip bir biçimde huzursuz etti.

«Üçüncü katta neler oluyor?» diye sordu.

Gülümseme daha da yayıldı.

«Ruslar, ihtilâl komitesinin üyelerini sorguya çekiyorlar. Bazıları epey terleyeceğe benzer.»

Nemetz şaşkınlık içinde Kaldy'ye bakmaya devam ediyordu. Onda bugüne dek hiç rastlamadığı bir rahatlama ve sevinç görmenin şaşkınlığıydı bu. Daracık bir etek giymiş kadınlar gibi, dimdik, sakınarak yürüyen Kaldy, şimdi genç bir piyade subayı kadar çevik, canlı ve neşeliydi; sanki elindeki hayali kırba-cı şaklatıp duruyordu.

Irene ağlamayı bıraktı, kızgınlıkla Kaldy'ye baktı.

«Daha bitmedi kil» diye bağırdı. «Yine yenilecekler! Azıcık bekle!» Sonra soru dolu bakışlarla genç adamı iyice süzdü. «Sana ne oldu böyle de, saçma sapan konuşmaya başladın?»

Kaldy omuzlarını silkerek Nemetz'e döndü:

«Bazı insanlar nedense gerçeklerle karşılaşmaktan çekinirler. Dört bin tank ve iki bin asker! Onlara karşı neyle savaşacaksın? Sıcak havayla mı?» Yüzündeki gülümseme gitmiş yerini sabırsız bir huzursuzluk almıştı. «Dün General Grebennik'in ne dediğini biliyor musunuz? Bu birlikler Macaristan'dan ancak balıklar şarkı söyleyip, istakozlar ısıklık çılmaya başladığı zaman çıkarmış!»

Irene tiz bir sesle :

«Onun dün neler söylediğini sen nereden biliyorsun?» diye bağırdı. «Duyduğuma göre komünistler çekilirken geride tahta atlarını bırakmışlar. Galiba sen de bunlardan birisin.»

Kaldy cevap vermedi, fakat yüzü önce hasta gibi sarardı, sonra çirkin, gayri tabii mor bir renk aldı. Nemetz onu seyrederken, bu adamı gerçekte hiç sevmemiş olduğu için sessiz, fakat boş bir ferahlık duydu.

Üst kattan ayak sesleri ve yüksek sesle verilen Rusça emirler duyulmaya başlamıştı.

Nemetz gerçekten hiç kimseye yöneltmeden:

«Gidiyorlar mı? diye bir soru sordu. Sadece odadaki sessizliği bozmak için konuşmuştu.

Kaldy:

«Sanmam» diye cevap verdi. Ses tonu yeniden kibar ve ciddî bir hal almıştı. «Şimdilik, güvenlik ve düzen sağlanana kadar Sovyet Askerî Komutanlığı ülkenin yönetimini ele alacak. Buna biz de dahiliz.»

İrene yeniden parladı:

«Oldukça bilgilisin bu konuda, değil mi?»

Kaldy onu duymazlıktan geldi.

«Bütün bu saçmalıklara bir son vermeye kararlılar. Ben de bu konuda onları hiç suçlamıyorum. Hırsız polis oynayan bir gurup çocuk tarafından kendi adamlarının yok edilmesine göz yummaları aptallıktan da beter bir şey olurdu.»

Nemetz:

«Anlaşıldı, Kaldy» dedi. Bu adamdan bir an önce kurtulmak için ansızın sabırsızlanmaya başlamıştı. Fakat Kaldy henüz odadan çıkmak niyetinde değildi. Yavaş bir sesle:

«Çok zekice davrandınız, Müfettiş» dedi. «Her zaman olduğu gibi...»

«Ne demek istiyorsun, Kaldy?»

«Halmy davasını ortaya atıp bunu bir ölüm kalım sorunu yapmakla. Böylece politikaya karışmamış ol-

dunuz. Bu dahice bir buluştu doğrusu. Sizi büyük dertlerden adamakıllı kurtardı.»

Ortaya atılan bu düşünce itiraz edilmeyecek kadar bayağıydı. Nemetz içinin öfkeyle kabardığını hissetti. Güçlkle yutkundu. Tükürüğü bile ateş gibi sıcak ve acıydı.

«Çık dışarı, Kaldy» dedi alçak sesle. «Bir daha da bu odaya ayak basma.»

Gözleri yanıyordu. Kapattı; yeniden açtığında Kaldy gitmişti.

İrene:

«Pis, ahlâksız herif» diye hırladı. «Yalnız öğrenmek istediğim bir şey var.... Bütün bu süre boyunca onların casusu muydu, yoksa yeni mi oldu?»

Nemetz omuzlarını silkerek:

«Ne önemi var, İrene?» dedi.

Öfkesi yatışmıştı bile. Emniyette geçirdiği uzun yıllar boyunca buna benzer pek çok olayla karşılaşmıştı.

Öğle olmuş, ihtilâl komitesi ile Rus generali arasındaki görüşme konusunda hâlâ en ufak bir habersizliği. Kuşku dolu bu uzun, sessiz bekleyiş Nemetz'in sinirlerini bozmaya başlamıştı. Ansızın ayağa kalktı ve kendisini tutmaya çalışan İrene'in yanından ok gibi geçerek koridora çıktı.

Koridorun sonunda, basamaklarda askerler oturuyorlardı. Nemetz yukarıya Otto Koller'in odasına gitmeye, sekreteriyle konuşup, Koller'den bir haber clup olmadığını sormaya karar verdi. Oysa tam o sırada üçüncü kattaki bir odanın kapısı hızla açıldı, yeniden ayak sesleri ve Rusça emirler duyuldu.

Koller ve ihtilâl komitesinin beş elemanı merdivenlerde göründüler. Karga burunlu yüzbaşının önderliğindeki bir düzine Rus askeri kendilerine eşlik etmekteydi. Macarlar şapkasız ve paltosuzdu; Nemetz'in ilk düşüncesi çok çabuk nezle olan Koller'in böyle, bir kaşkolı bile olmadan dışarı çıkarılması halinde, hemen üşüteceği oldu.

Koşarak merdivenlere yaklaştı. Oraya vardığında gerek tutukluların, gerekse tutuklayanların yüzünden anladı ki, Koller'i bekleyen tehlike en ciddî soğukalgınlığından daha da ciddiydi.

«Otto, sizi nereye götürüyorlar?» diye sordu.

Yüzbaşı basamaklarda duran bir askere bir şeyler söyledi; adam Nemetz'e döndü ve makinalı tüfeğinin namlusunu kaburgalarına dayadı.

«Geri dön!» diye bağırdı.

Nemetz namluyu eliyle tutup iterek:

«Otto, ne oluyor?» diye sordu. Vücuduna gömülen namlunun verdiği acıyı hissedemeyecek kadar heyecanlıydı.

Macarlardan biri:

«Ailelerimize haber gönder!» diye seslendi.

Koller aynı anda,

«Eğer yanılmıyorsam, kendi Merkezlerine...» diye cevapladı.

Yüzbaşı bozuk bir Macarcayla:

«Yürüyün... konuşmayın!» diye bağırdı.

İkinci katı da geçip, zemin kata doğru inmeye başladılar. Nemetz peşlerinden gitmek istedi, fakat az önce kendisine engel olan asker omuzlarından kavradı. Bir başkası, kısa boylu, soğan, pislik ve ter kokan bir başka asker de yolunu keserek tüfeğini üzerine çevirdi. Tam o sırada Nemetz, Kaldy'nin hızla

merdivenlerden indiğini gördü. Paltosunu iliklemiş, şapka ve kürklü eldivenler giymişti.

Nemetz askerlerin arkasından seslenerek :

«Ne oluyor? Koller'i nereye götürüyorlar?» diye sordu.

«Boş ver! Ve burnunu sağa sola sokarak...» Cümlelerin gerisi Rusça emirler ve çizme seslerinin uyumsuz gürültüsü içerisinde eridi gitti. Altı kişi, kendilerine eşlik eden askerlerle birlikte basamaklardan aşağı inip, zemin katı geçerek, ön kapıdan dışarı çıktılar. Nemetz onları izleyebilmek için bir girişimde daha bulunmak istedi, fakat aynı kötü kokulu asker tarafından geri itilerek durduruldu. Sonunda boyun eğmek ve içini kemiren o acı, buruk öfkeyle başbaşa odasına dönmek zorunda kaldı. Irene kendisine neler olup bittiğini sorduğunda sadece başını salladı ve kapıyı kadının yüzüne kapadı.

Sevdiği, saygı duyduğu ya da yalnızca acıdığı adamlar kötü kaderlerine doğru götürülürlerken, onları çaresizlik içinde ilk izleyişi ya da bir yol dönemecinin, bir kilitli kapının ardında gözden kaybolurlarken ilk seyredişi değildi bu. Ama bu son olay geçmiştekilerden çok daha korkunçtu, çünkü büsbütün mantıksız ve duygusuz bulduğu bir gücün alıp götürdüğü adam hayattaki tek dostuydu.

Zırhlı araba Koller'i alıp götürdükten sonra uzun bir süre pencereden ayrılmadı. Dışarıda telefon çaldığında saatler mi, yoksa sadece dakikalar mı geçmişti, bilemiyordu. Irene:

«Yengeniz» diye seslendi. «Çok önemli bir şey söyleyecekmiş.»

Nemetz homurdanarak:

«Pekâlâ bağla» dedi. Çok önemli bir şey olma-

dığı sürece Merkez'i aramamasını Lilla'dan defalarca istemişti. Yine de o her zaman bir özür bularak, kendisini zorla dinletirdi.

«Ne var, Lilla?» dedi ters ters.

Kadın:

«Çocukları!» diye bağırdı. «Nerede olduklarını bilmiyorum.»

Nemetz içini bir panik duygusunun kapladığını hissetti.

«Nerede olduklarını bilmemek de ne demek?»

«Öyle işte. Bilmiyorum. Söylediğin gibi aşağı mahzene inmiştik. Her şey sessiz ve sakindi. Derken birileri aşağı indiler ve Parlamento Binasının yandığını söylediler. Biz de bakmaya gittik...»

«Yani yangını seyretmek için çocukları dışarı çıkardığını mı söylemek istiyorsun?»

Kadın kekeleyerek:

«Evet» dedi. «Hepimiz gittik. Bütün komşular. Her yer sessizlik içindeydi... bir tek patlama duyamadık... hiç bir yerde Ruslar görünmüyordu... fakat Parlamento alanına vardığımızda ansızın rıhtımdan gelmekte olan bir gurup Rus tankıyla karşılaştık. İlk önce tanklardan ateş açıldı, yoksa damlardaki adamlar mıydı, bilmiyorum... ah, söylemeyi unuttum, 6 numaralı evin damını hâlâ bizimkiler koruyor. Adamların ellerinde makineli tüfekler, el bombaları ve de...»

«Allah kahretsin.. Çocuklara ne oldu?»

«Silah sesleri başlayınca çocuklara seslendim, fakat onlar benim yanıma döneceklerine sokağın karşı yanına geçtiler. Anlıyorsun ya, birkaç adım önümde yürüyorlardı. Tanklar tam üstümüze doğru geldiği için peşlerinden gidemedim; aramıza girdiler; ben de

ötekilerle birlikte bir kapı eşiğine sığınmak zorunda kaldım. Sokağın karşı yanına geçtiklerini gözlerimle gördüğüm için ve ayrıca tanklar da sağa sola ateş etmediklerinden önceleri hiç telaşlanmadım. Ama o sırada en önde giden tank havaya uçuşturdu, onu konvoydaki üç tank izledi. Her zamanki gibi bir savaştı bu; ben de kapının eşiğinde gizlenmişim...»

Nemetz:

«Çocuklara ne oldu?» diye tekrarlardı.

Kadın:

«Ben de onu anlatıyorum ya...» diye bağırdı. «Onları hemen arayamadım. Yani bir süre arayamadım. Çor korkunçtu. Ruslar damı havaya uçurdular ve evin tümünü bir yıkıntı haline getirmeden ateşi kesmediler. Sonra hepsi yaralı beş çocuk elleri havada dışarı çıktılar; hepsi de öldürüldüler. Hiç biri on sekizinden yukarı değildi, çocuktular...»

Nemetz inatla:

«Çocuklara ne oldu?» diye sorusunu tekrarlardı.

Kadın huzursuz bir şekilde:

«Ruslar gider gitmez...» diye devam etti. «Tabii bu da oldukça sürdü, çünkü ölülerini ve yaralılarını topladılar...»

«Lilla, Allah aşkına, çocuklara ne oldu söylese-ne?»

«Onları her yerde aradım. Bay Galambos da benimle beraberdi; tanırırsın şu Hold sokağındaki bakkal dükkanının sahibi... Oğlu Sandor okulda Peter'in sıra arkadaşıdır... Sandor da kayıp...»

«Jozsef Bulvarında bir Rus askerini öldüren çocuk değil mi?»

«Evet.»

«Ve sen de çocukların onunla arkadaşlık etmelerine izin verdin, öyle mi?»

«Fakat Lajos, Sandor çok iyi bir çocuktur.»

Nemetz hiç cevap vermedi.

«Çocukları kesin olarak en son nerede gördün?»

Kadına gördüğü yeri tarif ettirdikten sonra telefonu kapadı. Nemetz bütün öğleden sonra Parlamento alanına giden sokakları tek tek taradı. Sabahleyin savaşın artık sona erdiğini ve isyancıların tümüyle sindirildiklerini sanmıştı, oysa şimdi durumun böyle olmadığını görüyordu. Direniş sürdürülüyordu. Planlı ve düzenli bir karşı koyuş değildi bu; vahşi, dağınık, umutsuz ve görünüşte bütünüyle yok olmaya mahkûm bir mücadeleydi. Ama yine de sürüyordu. Canlıydı. Bir milyonu aşan nüfusuyla koca bir şehir, bu orman dövüşünü olağanüstü bir durum olarak değil, yolun sağ yanını izlemek ya da yürüyüşe çıkmak kadar doğal bir durum olarak benimsemişti.

Kasım bulutlarının dağınık kümelerinin arasından süzülen soluk sarı güneş Castle tepesinin ardında batarken Nemetz hâlâ Peter'le Agnes'i aramaktaydı. Rüzgâr buz gibi parmaklarıyla kollarından, paçalarından içeri süzülerek bedenini ürpertiyordu. Lilla'yı lanetledi, acaba çocuklara kışlık paltolarını giydirme akıllılığını göstermiş midir diye düşündü.

Saat beşte aramayı bırakarak Merkez'e döndü; ama ilk önce eve bir uğramaya karar verdi. Lilla'yı, avutmak için doluşmuş bir kalabalığın arasında buldu, fakat çocuklardan hâlâ hiç haber yoktu. Oda da bir cenaze havası seziliyordu; ön kapı sık sık açılıp kapanıyor, sessizce el sıkışılıp, sarılınıyor, dramın öyküsü alçak sesle yeni gelenlere tekrarlanıyor ve arı sıra yükselen kısa bir kahkahayı çabucak susuşlar, özür dileyen bakışlar izliyordu.

Nemetz kendi odasına geçerek bütün polis kara-

kollarına telefon etti; kızla oğlanı aramalarını ve buldukları takdirde derhal Merkez'e telefon ederek kendisini durumdan haberdar etmelerini istedi. Ayrıca bütün hastaneleri de teker teker arayarak çocukları sordu; hiç birinde yoktular. Morg'a ve ölülerin toplanmasıyla uğraşan Kızılhaç'a telefon etme cesaretini bulamadı.

Eviyle Merkez arasındaki bir millik uzaklık genellikle yirmi beş dakika sürerdi. Şimdi on beş dakikada yürümüştü ki bu bir rekor sayılırdı. Rüzgâr gittikçe keskinleşiyor, gittikçe soğuyordu; yine de odasına girdiği zaman gömleğinin sırtının ter içinde, sıırılsıklam olduğunu farketti. Şapkasını çıkardığında alnından ter damlaları süzöldü.

Irene'e:

«Bir haber var mı?» diye sordu.

Kadın:

«Hayır» diye cevap verdi. «Hiç haber yok, Müfettiş bey.» Sonra arka taraftaki duvarın dibine konulmuş sırada oturanları göstererek «Bunlar sizi bekliyorlar» diye ekledi.

Nemetz sırada, soğuk ve dikkatli bir sessizlik içerisinde oturmakta olan iki erkekle kadını ancak o zaman farkedebildi. Erkeklerin yaşlıca olanı altmış yaşlarındaydı; kısa boylu, ince ve uzun bacaklıydı. Koyu renk aldatıcı gözleriyle tetikte duran yüzü Nemetz'e yakındaki bir dolaptan peynir kokusu almış fareleri hatırlattı. Ötekisi daha gençti; kırk yaşlarında gösteriyordu. Daha uzun boylu, en azından iki misli şişmandı. Yüzü yuvarlak, teni oldukça esmer ve yağlıydı; ne kadar yıkanıp silinirse silinsin asla temiz görünmeyecek yüzlerdendi bu. Kadın, kayak pantolonunun üzerine bir trençkot giyerek başına taktığı bereyi

iyice eğmiş olduğundan ilk önce onu da erkek sandı Nemetz. Ama ayağa kalktığında yağmurluğun sıkıca kapatılmış nnn belirginleştirdiği iri göğüsler kadın, ya da bir zamanlar kadın olduğunu, ortaya koydu. İki erkek birlikte ayağa kalktılar; yaşlı olanı öne doğru ilerledi.

«Halmy cinayetiyle sizin ilgilendiğinizi öğrendik, yoldaş Müfettiş» dedi.

Daha ilk an Nemetz, sanki bu adamı daha önce bir yerde görmüş gibi bir duyguya kapılmıştı; Halmy adı ortaya atılınca ipucunu yakaladı. Doktorun evindeki yatak odalarının birinde duvarda asılı duran fotoğraf gözlerinin önünde canlandı. Bu küçük adam, o fotoğraftaki damat, yani doktorun kayınpederi Bay Toth idi. Kadın da kuşkusuz Bayan Toth'du. Yağlı yüz-l genç adamın kim olduğunu bilemedi.

Kısa ve sert bir biçimde:

«Evet, Halmy davasıyla ben ilgileniyorum» diye cevap verdi. Kendisine yoldaş denilmesinden hiç hoşlanmazdı.

Toth:

«Eğer katili arıyorsanız, size kendisini nerede bulabileceğinizi söylemeye geldim» dedi.

«Katil doktordur! Yani kocası! Katilin ta kendisi.» Bunları söyleyen yaşlı kadındı. Bu arada Nemetz'e yaklaşmış ve cümleleri, nerdeyse tükürür gibi suratına bakarak söylemişti.

O arada yağlı yüz-l genç de yanlarına gelmişti; sık saflar halinde yürüyen mızraklı, kalkanlı Yunan askerlerini anımsatan bu ürkütücü ve geçilmez gibi görünen l, Nemetz'in karşısında dikilmişlerdi.

Nemetz:

«Bu sulamanız pek ciddî bir şey sayılmaz» de-

di. «Kesin delilleriniz olmadıkça hiç kimseyi cinayet suçuyla mahkeme önüne çıkaramazsınız.»

«Onu vatana ihanetten yargılatmaya yetecek delillerim var elimdel Halk Cumhuriyetine karşı örgütlenmekten, hükümeti devirmek için yapılan planlara katılmaktan, devletin güvenliğini tehlikeye sokmaktan, yabancı devletler hesabına casusluk' yapmaktan dolayı kendisini her an tutuklatabilirim.» Toth bütün bu yasa terimlerini bir şarkının güftesiymiş gibi rahatça kullanmıştı.

Nemetz yeniden kızmaya başladığını hissediyordu.

«Biz burada politikayla ilgilenmeyiz. Burası gizli polis örgütü değil, biliyorsunuz.»

Yağlı yüzlü adam söze karıştı:

«Elimizde bazı bantlar var. Anna bunları kocasının aleyhinde kullanmamızı istemedi, fakat yine de elimizde.»

Toth:

«Onu idam ettirmeye yetecek delillerimiz var» diye ekledi. «O bantlarla kendisini rahatça astırabiliriz.»

Nemetz:

«Yani doktorun katil olduğunu kanıtlamaya yeterli mi bu bantlar?» diye sordu.

«Her bakımdan suçlu olduğunu kanıtlayabilir.» dedi genç adam.

Toth:

«Hem de ne suç...» diye ekledi.

Bayan Toth da iki paralık bilgisini ortaya dökmekten geri kalamadı:

«Ruslar çoktan faşistleri yakalamaya başladılar. O da bir faşist! Faşistin ta kendisi!»

Nemetz, Toth'a döndü:

«Beni dinleyin, sevgili dostum. Ya ne demek istediğimi anlarsınız, ya da dışarı çıkarsınız! Bu saçmalıkları daha fazla dinleyemeyeceğim. Bizden ne istiyorsunuz?»

Adam:

«Söyledik ya...» diye cevap verdi.

«Bana daha hiç bir şey söylemiş değilsiniz. Adınızı bile. Her şey sırayla. Adınız nedir?»

«Janos Toth. Maktulün babasıyım.» Kendine çekti düzen verdi.

Nemetz kadını gösterdi.

«Bayan karınız mıdır?»

irene sessizce ve büyük bir dikkatle yün örmekteydi. 'Bayan' sözünü duyunca içinden gülerek başını kaldırdı.

Bayan Toth kocasından önce davranarak cevap verdi:

«Evet öyle.»

Nemetz şişman adamı işaret ederek:

«Peki bu kim?» diye sordu.

«Karoly Zloch. Damadım. Öteki kızım Rosa'yla evli. Şimdi bir şey söyleyebilir miyim?»

Nemetz adamın lafını yarıda kesti:

«Önce benim birkaç sorum var.»

Tothlara oturacak yer göstermemişti. Odanın ortasında yarı sinmiş, oldukça da rahatsız bir halde ayakta duruyorlardı. Toth'a döndü:

«27 Ekim cumartesi gecesi saat sekiz ile on bir arasında neredeydiniz?»

Toth kibirli bir şekilde:

«Kızımın ölümüyle bunun ne ilgisi var?» diye soracak oldu.

Nemetz:

«Sadece sorumu cevaplayın.»

Kadın, Toth'a dönerek:

«Dikkat et de sonunda seni katil çıkarmasın» diye uyardı.

Nemetz sesini yükselterek:

«Neredeydiniz?» dedi.

«Toekoel'deydim. Anna'nın bir Rus çavuşuyla evli bir kız arkadaşı vardır. Bu olaylar patlak verince Anna, arkadaşından birkaç geceliğine bizi barındırmasını istemişti.»

«ihtilalcilerden korkuyordunuz, öyle mi?»

Toth dik dik:

«Benim hiç kimseden korkum yok» diye cevap verdi.

«Pekâlâ, hiç kimseden korkun yoktu, ama yine de saklanıyordun.» Kadına döndü, «O cumartesi gecesi saat sekiz ile on bir arasında siz neredeydiniz?»

«Kocamla beraberdim. Karoly de bizimle birlikteydi.» Bu arada parmağıyla Zloch'u göstermişti. «Kızım Rosa ve iki çocuğu da tabii. Bizi orada gören en az on tanık getirebilir ve böylece temize çıkarız. Fakat Doktor Halmy neredeydi acaba? Sizin sormanız gereken soru bu.»

Nemetz kadının sözlerine kulak asmadan Toth'a döndü:

«Kızınızın öldüğü gece Toekoel'deydiniz demek» dedi. «Fakat yine de Doktor Halmy'nin katil olduğunu bildiğinizi söylüyorsunuz. Bu bilgiyi kimden sağladınız?»

Toth:

«Bilgiyi mi?» diye dudak büktü. «Birtakım insanlarla konuştum ve onlar da bana bazı şeyler söylediler. Birisi kızımı Bozsan fırınının önünde vurul-

muş gibi göstermek istemiş. Oysa o kadınlar saat beş-ten beri orada yattıkları halde kızım gecenin saat dokuzunda hâlâ sağlamış. Komşulardan birisi saat dokuz-az kala kendisini eve girerken görmüş. Ayrıca hizmetçiye de sorarsanız, kızımın, tankların ateş açtığı saatte fırının civarında bir yerde olmadığını öğrenebilirsiniz. Bütün öğleden sonra evdeymiş.»

Nemetz:

«İddianızı kanıtlayacak delili hâlâ söylemiş değilsiniz» diye cevap verdi. «Yani Doktor Halmy'nin kızınızı öldürdüğü yolundaki iddianızı demek istiyorum.»

Toth, sözlü sınava girmiş bir öğrenci gibi yüksek sesle:

«İddiamı yeterli delillere dayanarak ileri sürmüş bulunuyorum» dedi. «Kızımdan nefret ediyordu ve geçinemiyordu, bir başka kadınla da arkadaşlık ediyordu.»

Karısı homurdanarak:

«Arkadaşlık etmek mi?» dedi. «Yatıyorlardı!»

Zloch yeniden söze karıştı:

«Onu astırabilecek kadar güçlü bantlarımız var.» Anlaşılan sabit düşünceliydi Zloch. Bir kez bir konuya başlamaya görsün, aklını değişik yönler çekmek mümkün olmayacaktı. Nemetz eğer bu üçlüden kurtulmak istiyorsa, yenilgiyi kabullenip, bant meselesini dinlemek zorunda olduğuna karar verdi.

«Yani doktorun haberi olmadan bant mı doldurdunuz?»

Şişman adam:

«Evet» diye cevap verdi. «Bakın, Müfettiş Bey, ben elektronik aletlerle uğraşmaktan daima büyük zevk duymuşumdur. Bir çeşit hobi diyebiliriz. Ayrıca

mesleğim de elektrikçilikdir. Radyo, pikap ve benzeri şeyler yaparım.»

Toth sözü devraldı:

«Anna'yla doktorun arasında geçimsizlikler başlayınca, ben kızıma göz kulak olmanın iyi olacağına karar verdim.»

Nemetz öfkesini gizleyemeden:

«Odalarına mikrofonlar yerleştirip, evinin gizliliğine sığınarak rahatça söylediği sözleri kaydederek mi?» diye sordu.

Toth durakladı:

«Ehh... Evet» diye cevap verdi. Müfettişin ses tonu biraz canını sıkıyordu.

«Pekâlâ bu bantları kesin olarak ne zaman kaydettiğinizi sorabilir miyim?»

Zloch cevap verdi:

«İlk başlarda 1952 yıllarında banta alınmış şeyler var, fakat pek anlaşılır gibi değiller. O sıralarda sesler bir disk üzerine kaydediliyordu ki bu çok gürültülü oluyordu. Doktorun farkedeceğinden korktuk. Onun için bir süre vazgeçtik. Sonra teypler sağlanınca yeniden başladık.»

Nemetz:

«Bu teyplerde ne olduğunu söyleyin lütfen» dedi. «Doktorun karısını öldürmeyi tasarladığını ortaya koyan bir ipucu var mı?»

«Size söyledim ya... Bunlar siyasî şeyler. Birisi hastanede kendisine karşı çıkacak olsa kızıyor, Partiyi devirmeye, hükümeti ve tüm düzeni yıkmaya karar veriyor. Fakat son zamanlarda Anna fazla bir şey kaydedememiş, çünkü doktor kendisiyle hemen hemen hiç konuşmamış.»

Bayan Toth kızgın bir tavırla söze karıştı:

«Evet, o bir şeyler söylüyor, doktor sadece arkasını dönerek odadan çıkıp gidiyor.»

Nemetz hiç ilgilenmediği halde:

«Peki bu bantlar nerede?» diye sordu.

Toth bilgiç bir tavırla:

«Güvenilir bir yere koydum» diye cevap verdi.

Nemetz bütün günün gerginliğini hissetmeyö başlamıştı. Yorgun bir şekilde:

«Pekâlâ dostlarım» dedi, «Şimdi Bayan Lestak ifadelerinizi kaydetsin, imzalayın.»

Irene yüzünü kaldırdı; sökülüp, boyanmadan önce bej renkli bir kazak olan bu yünden şimdi mavi renkli yarısı tamamlanmış bir başka kazak örmekteydi. Elleri yazı makinasının üzerindeki yerini aldı.

«Haydi, Müfettişin dediğini yapın. Zaten yeterince vaktini aldınız.»

Nemetz yengesine telefon etmek üzere dışarı çıkarken onlar da huzursuzca Irene'in önüne geldiler. Lilla'dan yeni bir haber alamadı. Ne karakollardan, ne hastanelerden hiç bir bilgi sağlanamamıştı. Şehri iyice bilen iki çocuğun nasıl olup da hiç iz bırakmadan ortadan kayboldukları akıl alacak iş değildi. Biraz durakladı, fakat yine de morgu arayamadı.

Yeniden odaya döndüğünde Irene yazmayı bırakmış, yün örmeye başlamıştı. Ayaklarının dibinde duran iş sepetindeki yün yumağını oburca yutan şişleri, makine gibi işlerken, asık bir çehreyle yapayalnız oturan Irene, insanların alinyazısını ördükleri söylenen Üç Kader'den birini andırıyordu. Her an makasına uzanarak Tothların hayat ipliğini kesebilirdi.

Nemetz kağıda geçirilmiş ifadelere şöyle bir göz attı. Sonunda Tohtlara dönerek :

«Güzel» dedi. «Şimdi lütfen imzalar mısınız?»

Toth ayağa kalktı, masaya yaklaştı ve dikkatlice mayfanın alt köşesine imzasını attı.

«Şimdi artık tutuklayacak mısınız?» diye sordu.

Nemetz anlamazlıktan gelerek :

«Kimi tutuklayacak mıyım?» dedi.

Adam sinirlenerek:

«Doktoru tabii» diye cevap verdi.

Kadın tam imzasını atıyordu ki, elinde kalem durdu.

«Delil gerektiğini söylememiş miydiniz? Bu deliller yeterli değil mi?»

Nemetz başını salladı:

«Hayır değil. Şunu kafanıza koyun ki, Bayan Toth, siz de, ben de aynı şeyi istiyoruz. Kızınızın katilini bulmayı. Onun için buraya gelmeniz beni çok sevindirdi. Fakat bana verdiğiniz bilgilerin hiç biri yeni değildi. Kızınızın o ekmek kuyruğundaki kurbanlardan biri olmadığını ta başından biliyordum, aralarında kızınızın karaborsacılık alanında işbirliği yaptığı kişiler de dahil olmak üzere pek çok zanlıyı sorguya çektim.»

«Karaborsa» kelimesi Tothları afallatmıştı. Çabuk ve kızgın bakışlar fırlattılar birbirlerine.

Kadın sinirli bir sesle:

«Ah, şimdi de karaborsacılıktaki işbirlikçileri çıktı başımıza.» Saldırıya geçmenin en iyi savunma olduğu kanısındaydı anlaşılan. «Önce cumartesi gecesi bizim nerede olduğumuz soruldu. Sonra kızımın karaborsacılıktaki dostlarına geldi sıra. Allahtan ölmüş de tutup onu tutuklamaya kalkışmıyorsunuz. Siz aslında kızımın katilini bulmak istemiyorsunuz, Müfettiş, değil mi? Çünkü bu, arkadaşınız Bayan Mehely'nin hoşuna gitmeyecektir.»

Nemetz masasına dayanarak öne eğilmiş, kadının cümlesini bitirmesini bekliyordu. Koca burnu, yuvarlarına gömülmüş küçük gözleriyle iğrenç bir görünümü olan Bayan Toth, aynı zamanda her yanından kötülük akan bir kadındı. Hemen hemen hiç boynu olmadığından, kısa ve kalın bir sap üzerindeki iri, yuvarlak kafasıyla mantarlara benziyordu; hem de zehirli bir mantar. Birisi sertçe bir tekme atacak olsa, öldürücü hücrelerden oluşmuş koyu renk, kötü kokulu bir duman salarak patlayacak gibi göründü Nemetz'e.

Kadın şimdi de kocasına ve damadına dönmüş devam ediyordu:

«Oh, siz bilmiyorsunuz. Bayan Mehely'yle Müfettiş çok iyi arkadaşlar. Dün Bayan Mehely kendisini telefonla aradı. Bizi kapı dışarı etmesi için eve çağırdı. Beni ve Rosa'yı. Evet efendim, bizi kendi evimizden dışarı attırmak için çağırıyor! Ve müfettiş de uyuyor bu çağrıya! Yıldırım gibi geliyor! Rosa'yla birlikte eve girişini gördük, ama çıkışını boş yere bekledik durduk. Oh, bütün gün de bekleyebilirdik. Bayan Mehely'den ödülünü alıyordu tabii... Onun yaşında bir erkeğin de zamanını değerlendirmesi gerekir...»

Nemetz:

«Şimdilik bu kadar yeter» dedi. «Eğer ihtiyacım olursa, sizi yeniden çağırırım.»

Bayan Toth mosmor kesilmişti:

«Gel, Papa, gidelim!» dedi. «Buraya gelmekle sadece vakit kaybetmiş olacağımızı sana söylemiştim!»

Nemetz sabrını yitirmeye başlamıştı.

«Yeter, Bayan Toth! Benim atmama gerek kalmadan kendiniz dışarı çıkın derhal!»

Toth:

«Derhal Sovyet karargâhına!» diye bildirdi.

«Oraya gidiyoruz, haydi!» Yürümeye başladı sonra dönerek son bir kere Nemetz'in yüzüne baktı:

«Onlar cumartesi gecesi bizim nerede olduğumuzu sormayacaklardır. Doktorun nerede olduğunu bile sormayacaklar! Çünkü bütün bu deli saçmalıklarına, delillere, kimin nerede olduğunun kanıtlanmasına gerek yok!»

Nemetz:

«Defolun!» diye haykırdı. Bu anî, kaba, vahşi kükreyiş her zaman olumlu etkisini gösterirdi. Tothlar şaşkınlık içinde kendisine bakakaldılar, ardından telaşla odadan dışarı fırladılar.

Nemetz rahat bir soluk aldıktan sonra damadın Tothları izlemediğini, hâlâ odada oyalanmakta olduğunu farketti.

«Bir şey mi istiyorsunuz?» diye sordu.

Adam özür dilercesine gülümsedi. Otoriter bir tutumla karşılaştığında daima en iyi görünüşünü takıyan kişilerden olduğu belliydi.

«İddiayı benim de imzalamam gerekip gerekmediğini söylemeyi unuttunuz, efendim» dedi. «Yoksa gerek kalmadı mı?»

Nemetz omuzlarını silkti:

«Bu sizin bileceğiniz bir şey.»

Zloch gülümsedi.

«Öyleyse imzalamamayı tercih ederim. Bu benim ilkelerimden birisidir. Eğer mutlak şekilde gerekmiyorsa, imza atmamak... Çok büyük değişikliklere uğradık. Yaşıyor ve öğreniyoruz. Aynı düşüncede değil misiniz, Müfettiş, bey?»

Sonunda o da çıkıp gitti. İrene yününü toplayarak ayağa kalktı.

«Ne düşünüyorsunuz?... Doktor karısını öldürmüş olabilir mi?»

Nemetz:

«Hâlâ emin değilim» diye cevapladı. «Fakat eğer kızı annesine benziyor idiyse, onu ben de öldürebîlirdim, eminim.»

irene Tothlar'ın ifadelerinin bulunduğu kağıdı eline aldı.

«Bunun kalmasını istiyor musunuz?»

Nemetz:

«İstemediğimi biliyorsun» dedi. «Yırt gitsin.»
irene denileni yaptı.

5 Kasım, Pazartesi

TELEFON çaldığında saat sabahın dokuzuydu. Önceki gece Nemetz eve gitmiş; fakat evi, gürültü, duman, ıslak giysi ve turşuyla biftek kokusuna boğan aşırı dostluk gösterileri yüzünden, kısa bir süre sonra çıkmak zorunda kalmıştı.

Ay yüzeyinde bile daha ölü olamayacağına inandığı sokaklarda yürüdü. Şehrin kimi yerlerinde büyük yangınlar vardı; ışıklı diller gibi göğü yalıyordu alevler. Donuk ve seyrek top sesleri duyuluyordu. Ara sıra da makineli tüfeklerin güçlü, sürekli yaylım ateşleriyle, dağınık ve tek tük tüfek sesleri geliyordu. Oysa kendi mahalleleri oldukça sessizdi. Evlerin kapıları kilitli, pencere kepenkleri örtülüydü; sokaklarda tek bir canlıya raslamak mümkün değildi. Sadece cinayet masası dedektiflerinden yaşlı, yorgun, şanssız bir adam ayaklarını sürüyordu.

Rus tankları büyük silahlarını Merkez'e çevirmiş, Meydan'ı gözlemeye devam ediyorlardı. Nemetz, bu

araçların uyku sersemi görevlilerince vurulma tehlikesini göze alarak Meydan'a çıktı. Allahtan, ona kafa tutan Rus askeri önce vurup, sonra soru sormaya kalkmadı da Nemetz sağ salim binaya girebildi. Odasındaki divana uzandı ve uyudu.

Telefon çaldığında uyanalı çok olmuştu. Arayan, Sekizinci Bölge yüzbaşlarından biriydi. Önceki gece kendi bölgesinde toplanan yaralıların adlarının bulunduğu listeyi az önce Kızılhaç'tan almıştı. Bu adlar arasında Peter ve Agnes Nemetz adlı iki çocuk da vardı; Corvin Sinemasının yanında bulunmuş ve Municipal hastanesine götürülmüşlerdi.

Nemetz adama teşekkür ederek hemen hastaneye gideceğini bildirdi.

Merkez'den Astoria Oteli'ne kadar, sokaklar hemen hemen terkedilmiş gibiydi, fakat Rakoczi caddesinde her iki yöne doğru akan ağır bir trafik vardı: Rus tankları, zırhlı araçlar, motorize topçu birlikleri, cankurtaranlar, kamyonlar, itfaiye ve polis arabaları, tek tük özel otomobiller. Bu akışı düzenleyen hiç kimse yoktu; yolda ufak bir engel bile olsa, tanklar derhal kaldırımlara çıkıyor, halk canını kurtarmak için panik içinde kaçışmaya başlıyordu. Kamyonlardaki Rus askerleri bu görüntülerden pek zevkleniyorlardı. Ancak nefret edildiklerini bilen insanların göze alabileceği alay ve tahrik dolu kaba gülüşleriyle kahkahalar savuruyorlardı.

Hastanenin giriş kapısının önündeki geniş kaldırıma en azından on cankurtaran dizilmiş, yaralıları boşaltmak için sıra bekliyorlardı. Hafif yaralılar ilk yardım bölümünün önünde kuyruk olmuşlardı. Duvarların dibinde paltoların, eğerlerin, battaniyelerin, şiltelerin üstüne yatırılmış yaralılar doluydu. Bu sahne,

gerçek dışı, filim setlerini anımsatan bir görünüşteydi: Acele konulmuş sargıların arasından akan kırmızı renkli sıvının kan olduğuna, kimi yüzlerdeki korkunç yeşil rengin makyaj değil de ölümün gölgesi olduğuna inanmak çok güçtü.

Nemetz, ilk katta eski dostu Janos'la karşılaştı. Genç hastabakıcı Müfettiş'i tanır tanımaz bir küfür savurdu, fakat Nemetz kendisine iki yaralı çocuğu, yeğenlerini aradığını söylediği zaman tutumu derhal değişti.

Nemetz'i yeniden koğuş haline dönüştürülmüş koridorlardan geçirirken :

«Profesör Balint çocuklar için ayrı bir yer hazırladı» diye açıklamada bulundu. «Ufacık çocukların öldüğünü görmek büyük hastalar arasında büyük bir üzüntü ve moral bozukluğu yaratıyor. Üzerlerine ilaç sıkılmış sinekler gibi birbiri ardınca düşüp ölüyorlar. Doktorların elinden hiç bir şey gelmiyor. Kimisi yeterince kötü bile gözükmüyorlar. Oysa sabah uyandırıp kahvaltılarını yedirmek istediğin zaman bir de bakıyorsun ki, sen başını öteye çevirdiğin sırada ölüvermişler.»

Çocukların koğuşu pencereleri avluya bakan, uzun, dar bir odaydı. Bu odaya kırk kadar yatak ve sedye sığdırılmıştı. Biri genç, ötekisi yaşlı iki hemşire bir hastadan ötekine dolanıp duruyordu. Kimi yatakların ayak ucunda, ellerini birbirine kavuşturmuş, sanki uzaklardan gelen bir müziği dinliyormuş gibi sessiz, hiç kımıldamadan duran günlük giysileri içindeki kadınlar herhalde çocukların anneleriydi.

İçerideki çocukların sayısı düşünülecek olursa, odanın nerdeyse sessiz denilebilecek havası şaşırtıcıydı. Arada inleyen, ağlayan ya da konuşan çocuk-

ların sesleri bile hafif çıkıyordu. Yüzlerin kimisi çok kırmızı, kimisi ise oldukça solgundu. Bu zıtlık kırmızı yüzleri daha kızıl, solgunlarıysa daha soluk gibi gösteriyordu.

Nemetz, Agnes'le Peter'i odanın öteki ucunda buldu. Agnes normal büyüklükte bir somyada, Peter ise kendisine biraz küçük gelen bir bebek yatağında yatıyordu. İlk bakışta Peter, eskisi kadar sağlam göründü gözüne; ama sonra hastanece verilen geceliğin altından sol omuzundaki sargıyı gördü.

Kendisini toparlamaya ve sesinin neşeli çıkmasına çalıştı.

«Hey oğlum, ne oldu sana böyle?»

Peter utanarak, şaşkın şaşkın gülümsedi. Amcasının gerçek duygularının ne olduğunu bilemiyordu : Takdir mi edilecek, azar mı işitecek, yoksa sadece sevgi gösterisiyle mi karşılaşacaktı?...

«Fazla bir şey olmadı, amcacığım. Sadece etim yaralandı, önemli bir şey değil, Doktor böyle söyledi. Beni bu odaya Agnes'le beraber olayım diye koydular.»

Nemetz, kalın battaniyenin altında kaskatı ve hareketsiz yatan küçük kıza döndü. Çenesine kadar örtülü olduğu halde uzun, ince yüzünün griye kaçan rengi, kötü yaralandığını gösteriyordu. Yeniden endişelenen, fakat daha çok, ilk önce oğlanla ilgilendiği için utanan Nemetz yatağa doğru eğildi. Agnes gözlerini açarak baktı.

«Lajos amca» diye fısıldadı, «uzun zamandır burada mısın, Lajos amca?»

«Yok, yavrum, henüz geldim. Nasılsın?»

«İyiyim.» Sonra ansızın dudaklarının çevresinde o eski kendini önemseyen gülümseme belirdi. «La-

jos amca, bil bakalım koğuştaki en büyük yara kimin?» diye sordu.

Nemetz bildiği halde başını sallayarak:

«Bilmiyorum» dedi.

Agnes ciddi ciddi:

«Benim» diye cevap verdi. «Bak buradan buraya kadar...» Battaniyenin altından çıkardığı eliyle sağ kolunun altını işaret etti ve elini koltukaltından kalçasına kadar götürdü. «Doktor kalça kemiğime büyük çelik çiviler takılması gerekeceğini, ancak böylece tutturulabileceğini söyledi.»

Nemetz:

«Doktor bunu sana mı söyledi?» dedi.

«Yok, hayır. Başka bir doktora söyledi. Benim uyuduğumu sanıyordu, fakat ben uyanıktım... Sonra...» Konuşmaktan yorulmuştu; ansızın sesi kesildi.

Nemetz yatağın ayakucundaki grafiğe baktı ve 'Nefrektomi' kelimesini okudu. Demek bir böbreği çıkartılacak, kırık kalça kemiği çelik çivilerle tutturulacak ve kim bilir daha neler yapılacaktı. Hastabakıcının sözleri aklına geldi: «İlaç sıkılmış sinekler gibi birbirini ardınca düşüp ölüyorlar.»

Yataktan yatağa dolaşan hemşirelerden biri yanlarına geldi. Oğlana eğilerek:

«Bak, Peter, bir ziyaretçiniz gelmiş işte» dedi. Çocuğa bakan gözleri sanki ferahlamış gibiydi; sanki Peter'in, masum, güzel çekiciliği, 23 ekimden bu yana kendilerini saran dehşetten sonra bir huzur ve ferahlık aşılar gibiydi.

Nemetz güzel insanların işlerinin ne kadar kolay olduğunu düşündü. Çirkinlerin elde edebilmek için büyük bir çaba harcadığı sevgiyi, hayranlığı, dostluğu kolayca, bedelsiz bir yolla kazanıyorlardı. Güzel-

lerden karşılık olarak hiç bir şey beklenmezdi, sadece varlıkları yetiyordu.

Hemşire küçük kızın yanına geçtiğinde gözlerindeki pırıltı kayboldu. Yeniden durgun ve meşgul bir hemşire haline büründü. Kızın nabzını yokladı ve kah-verengi bir sıvıdan bir kaşık içirdi. Bakışları Nemetz'in soru dolu gözleriyle karşılaşınca umutsuzca omuzla-rını silkti.

Nemetz:

«Ben bu küçük kızın amcası ve velisiyim» dedi. «Ne zaman ameliyat olacağını biliyor musunuz? Ve ameliyatı kim yapacak?»

«Galiba Doktor Makray yapacak. Fakat ne zaman olacağını kesinlikle bilmiyorum. Biraz bekleyip çocu-ğün...» Devam etmedi. «Kadromuz o kadar yetersiz ki. Şimdi Ruslar geri geldiğine göre Profesör Lendvai'in ortaya çıkacağını umuyoruz. Hattâ Doktor Forster'i bi- le bekliyoruz. Onun dönmesini isteyeceğim bir günün geleceğine hayatta inanmazdım. Fakat böyle işte. He- pimiz istiyoruz. Doktorlar artık bütün bu işlere yetişe- mez oldular!»

«Yeğenimi Doktor Halmy'nin ameliyat etmeyece- ğinden emin misiniz?»

«Eminim. Doktor Makray yapacak. Galiba sonra- dan birkaç ameliyat daha geçirmesi gerekecek; kalça kemiği nedeniyle. Fakat bu çok daha sonra düşünüle- cek bir şey.» Anlatmak istediği, küçük kızın, ancak ameliyattan sağ çıkarsa ötekilerin yapılabileceği idi.

Nemetz Doktor Makray'ı aramak ve yeğeninin kurtulma ihtimalinin ne olduğunu sormak üzere koğu- ştan ayrıldı. İlk katın koridorunda Alexa Mehely'le karşılaştı.

Kız kendisini görmekten pek mutlu olmuşa ben- zemeyerek:

«Yine mi siz?» dedi. Fakat Nemetz hangi nedenle burada olduğunu açıkladığında, doktoru bulmasına yardım etti. Doktor Makray o sırada kurşun yaralarıyla değil de bebeklerin koğuşundaki bir mide rahatsızlığıyla ilgileniyordu.

Doktor'un Agnes hakkında verdiği rapor, Nemetz'in korktuğundan da kötüydü.

Yeniden koridora çıktığında Alexa:

«Zavallı kızcağız» dedi. «Bu çocukların başına gelenleri görmek çok korkunç. Şehrin, her yanına ateş poligonları yerleştirilmiş koca bir eğlence parkı haline geldiğini sanıyorlar. Barikatların ardına yatarak, tahta tavşanlara nişan alıyormuşcasına, Rus askerlerine silah doğrultuyorlar. Sonra bu tavşanlar, kendilerine ateş açınca hepsi ölüyor.»

Nemetz:

«Doktor Makray iyi midir?» diye sordu. «Yeğenimi o ameliyat edecek.»

Alexa:

«En iyi operatörümüzdür» diye cevap verdi. «Ülseri yüzünden hasta raporu alarak bir süre hastaneye gelmemiştii. Dün döndü.»

Alexa çocukların koğuşuna geldi. Agnes'i uyur buldular; öylesine hareketsiz yatıyordu ki, soluk alıp almadığını anlayabilmek için bir süre dikkatle incelemeleri gerekti.

Peter kendi yatağında oturmuş, genç hemşireye kötü sonuçlanan maceralarının öyküsünü anlatmakla meşguldü. Buna benzer daha bir sürü öykü duymuş olan genç kadın gerçekten büyülenmiş gibi dinliyordu, belki sözleri değil de taptaze, gencecik sesin kuş civıltısını andıran tatlı melodisiydi dinlediği...

Alexa:

«Ne tatlı bir oğlan» diye fısıldadı. «Allahtan kötü bir yara almamış!» Agnes'e baktı. «Ne komik, kardeş oldukları halde birbirine benzemiyorlar.» Sonra hemen düzeltmek istedi. «Agnes de çok tatlı, ama daha değişik.»

Nemetz başını salladı. Agnes'in konuşulanları duymadığına sevindi.

Kapının yanında bir gürültü oldu. Birisi içeri girmiş ve koğuşun kliseyi andıran sessizliğiyle bağdaşmayacak kadar yüksek bir sesle hemşireye bir şeyler söylüyordu. Nemetz kapıya dönünce yengesini gördü.

Hastaneye gelmeden önce Irene'e eve telefon etmesini ve çocukların bulunduğunu haber vermesini söylemişti. Şimdi yengesi yatakların arasından bulundukları yere doğru yaklaşıyordu. Uzun zamandır koşuyormuşcasına nefes nefeseydi. Yanaklarından aşığı koca koca yaşlar akıyordu. Zaten duygularını asla gemleyemeyen bir kadındı; Nemetz çocukları ürkütecek bir söz söylemesine vakit bırakmadan onu nasıl engellemesi gerektiğini düşünmeye başladı. Yanına gidip kolundan tutarak durdurmaya çalıştı:

«Tamam, Lilla, iyiler» diye bir yalan savurdu.

Kadın:

«Peter!» diye haykırdı. «Girişteki hemşire onun da endişeli durumda olanlar listesinde kayıtlı bulunduğunu söyledi.»

Oğlan bilgiç bir ifadeyle annesine baktı.

«Ama değilim kil Olmadığımı görmüyor musun?»

Kadın titremeye başladı.

«Yaralısın!» diye bağırdı. «Allahım, yaralısın!»

Yaşlı hemşire sıkıntılı sıkıntılı susmasını öğütledi, fakat Lilla'nın aldıracağı yoktu.

«Ah, şu hemşireye göstereceğim!» diye bağırdı.

«Yalan yere bir anneye çocuğunun endişeli durumda olduğunu söylemek, ha?...»

Bu arada Nemetz Agnes'in uyandığını ve annesini izlediğini farkettiler.

Küçük kız alçak sesle, fakat rahat anlaşılacak şekilde:

«Hemşire beni kastetmiştir, anne» dedi.

Lilla olduğu yerde dönerek, bir kızı olduğunu şimdi hatırlamış gibi vicdan azabı içinde taş kesildi. Agnes'e bakakaldı. Aptal aptal:

«Sen... sen endişeli durumda olanlar listesinde misin?»

«Evet, anne. Peter değil... sadece ben.» Çok yaşlı ve hayattan bıkmış kişilere özgü bir olgunluk ve bağışlama havasıyla cevap vermişti Agnes.

Uzun bir sessizlik oldu. Lilla Nemetz yeniden ağlamaya başladı.

«Dün neden kaçtınız? Nereye kayboldunuz? Sizi aradığımı bilmiyor muydunuz? Aklımı kaçıracaktım neredeyse!»

Nemetz kızgınca,

«Kızı rahat bırak» diye fısıldadı. «Görmüyor musun ne kadar... ne kadar...» Söyleyecek kelimeyi bulamadı. «Ne kadar yorgun...»

Peter cevap vermeye hazır gibiydi.

«Sandor Galambos'la birlikte gittik. Bizi Fransız Bulvarı'na kadar götürdü. Dün sabah bir arkadaşının havaya uçurduğu Rus tanklarını gösterecekti bize. Fakat o sırada ansızın her taraf Ruslarla doldu. Biz de bir mahzende gizlenmek zorunda kaldık. Eğer çocuklardan bazıları Ruslara el bombaları atmaya ve ateş etmeye başlamasalardı hiç bir şey olmayacaktı.»

Agnes:

«Bana da ateş ettirdiler» dedi. «iki Rus askerini öldürdüm.»

Oğlan elleriyle ağzını kapayarak yavaşça:

«Öldürmedi» diye fısıldadı. «Ateş etmesine de izin vermediler. İstemedi ki zaten. Çok korkmuştu.» Bir an sustu ve düşünceli düşünceli «Ben de korkmuşum» diye ekledi.

Agnes o akşam saat altıda öldü. Ölümü gerçekten hastabakıcının öteki çocukların ölümünü anlattığı biçimde oldu. Bir saniye önce fısıldayarak bile olsa konuşurken, bir saniye sonra görmeyen gözlerle tavana bakakalmıştı. Yaşlı hemşire tarafından çağırılan Doktor Makray ve bir rahip hemen hemen aynı zamanda yatağının başucuna geldiler. Fakat ikisinin de bu kırık bedene yapabilecekleri bir şey kalmamıştı. Rahip son duasını yaptı, fakat iriyarı, seyrek sarı saçlı, gözlerinin altı yorgunluktan şişmiş Doktor Makray için bu küçük kızın ölümü bardağı taşıran son damla olmuş gibiydi; acı bakışlarla bu cansız varlığı uzun uzun süzdü. Sonra arkasını döndü ve hiç kimseye bir tek kelime söylemeden asık bir yüzle çıktı gitti. Rahip bu gibi durumlar için daha hazırlıklı olduğundan biraz daha kaldı.

Nemetz yengesini eve dönmeye ikna ettikten sonra cenaze töreni için ne gibi hazırlıklar yapılabileceğini öğrenmek üzere hastanede kaldı. Peter de annesiyle birlikte eve gönderildi, çünkü onun yattığı yere gerçekten ihtiyacı olan bir başka çocuk getirilmişti.

Genç hemşire, kendisine veda eden Nemetz'e:

«Küçük yeğeniniz için gerçekten çok üzüldüm» dedi. «Çok tatlı bir çocuktu. Onu çok sevdiğinize eminim.»

Nemetz bilinçsizce:

«Evet» diye cevap verdi. «Hepimiz çok severdik.» Bunu söylerken yalan söylediğini biliyordu. Gerçekte, 'Hayır ben onu sevmiyordum. Ona yiyecek, sığınacak yer ve giyecek sağlıyor; okula gönderiyor; müzik ve bale dersleri alması için para veriyor; anlamsız, bitmek bilmeyen öykülerini dinliyor; yavan, sevimsiz küçük sorularını cevaplandırıyordum fakat sevmiyordum,' demesi gerekirdi. 'Ne annesi, ne kardeşi, ne okul arkadaşları, ne de öğretmenleri seviyordu. Seviyen bir insan değildi o. Çünkü evde kalmış kız kurullarını andıran bir suratı ve bu görünüşüne uyan davranışları vardı. Onu en değer verdiği şeylerden, önemsenme ve hayranlıktan yoksun bıraktık. Eğer bugün bir Rus kurşunu bedenine saplanmamış olsaydı, eğer Allah ya da bu işlerle uğraşan büyük varlık büyümesine izin verseydi, belki bir gün kendisini güzel, çekici, zeki bulacak bir erkekle tanışabilirdi; bu erkek ilgisi ve beğenisiyle onun yaşamını anlamsız, boş halinden kurtarıp güzellik, önemlilik ve umut dolu bir yaşam haline sokabilirdi.'

Nemetz ölüm belgelerinin verildiği odanın önünde uzun bir süre beklemek zorunda kaldı. Kuyruk ya ana - babalarını, ya bir çocuklarını, ya da bir arkadaşlarını kaybetmiş kadın ve erkeklerden oluşmuştu. Yine de ne bir çığlık ne de yüksek sesli ağlama duyuluyordu. Herkes önündeki ya da arkasındaki kişilerin tümünün, kendisinin duyduğu ölçüde büyük bir acı içinde olduğunu bilerek boş gözlerle, konuşmayan ağızlarla kaskatı duruyordu.

Dışarı çıkmak üzere merdivenlerden aşağı indiğinde bir saat geçmişti. Bir an Doktor Halmy'ye uğramayı düşündü, sonra vazgeçti. Ölen bir çocuğun yanında geçirilen bir gün insanda, kendisi de ölmek üzereymiş gibi bir duygu yaratıyordu.

Basamakların sonuna vardığında bir el uzanıp koluna dokundu. Dönüp baktığında bunun Alexa olduğunu gördü. Kendisi aşağıya kadar izlemişti herhalde, ama Nemetz bunu farkedemeyecek kadar kendi düşüncelerine gömülmüştü o sırada. Alexa üzgündü, Nemetz'e gerçek bir kızgınlıkla bakıyordu. Soluk soluğa, kalın bir sesle:

«Yeğeninizin durumunu duydum» dedi. «Onun için çok üzgünüm. Fakat sizin için üzülmedim. Sizin gibi bir adam için üzülemem!»

«Niçin, Bayan Mehely?»

«Onu Ruslara ihbar etmişsiniz.»

«Kimi ihbar etmişim?»

Nemetz'in soruş biçimi gerçekten şaşkın olduğunu açıkça belli ediyordu. Alexa biraz durakladı.

«Halmy'yi Ruslar'a ihbar ettiniz...» Cümleyi söyleyişi itham etmekten çok soru sorar gibiydi; ses tonu da daha alçak ve sakindi.

Nemetz başını salladı.

«Etmedim! Bu da nereden aklınıza geldi?»

«Rus karargâhına çağrıldığını bildiren bir emir aldı.» Alexa artık kızgın bir tavırla konuşmuyordu; sadece ürkekti. «Gerçek bir çağrı. On dakika önce bir yüzbaşı geldi. Kendisini hemen götürmek istedi. Fakat Zoltan ameliyattaydı. Yüzbaşı karargâhı aradı; onlar da yarın sabaha kadar bekleyebileceklerine karar verdiler. Fakat Doktor Halmy saat tam dokuzda orada bulunmak zorunda. Yoksa onlar gelip alacaklar.»

Nemetz kısa bir süre düşündü.

«Kendisini niçin aradıklarını söylediler mi?»

«Yüzbaşı, Zoltan aleyhinde bir suçlama olduğunu söyledi sadece. Biz de bu suçlamayı sizin...» An-sızın bütün gücünü yitirmiş gibi sustu. «Eğer siz de-

ğilseniz, öyleyse kim? Başka nasıl bir suçlama olabilir?» Sesi acılıydı.

Nemetz:

«Benden ve polisten gelmediği halde yine de benzeri bir suçlama olabilir» diye mırıldandı. Sonra Alexa'ya kısaca Tothların önceki gün kendisini görmeye gelişlerini anlattı.

Alexa özür dilercesine gülümseyerek:

«Size başlangıçta çok kaba davrandığım için başışlayın.» dedi. «Hele böyle acılı bir anınızda...» Ansızın ağlamaya başladı. Yanlarından geçenler dönüp bakmıyorlardı bile. Ansızın yükselen bir kahkaha belki herkesi olduğu yerde kaskatı durdururdu, ama genel yerlerdeki hıçkırık sesleri artık merak yada şaşkınlık dolu bakışlarla karşılaşmayacak kadar yaygınlaşmıştı.

Alexa hıçkırıklar arasında yutkunarak:

«Artık bu kadarı çok fazla» dedi. «On dört gündür sürüp gelen bu felâket... Zoltan'ın böyle korkunç bir suçlamayla karşı karşıya olması... karısını onun öldürmediğini biliyorum... biliyorum! Onun için çok üzülüyorum... aldırıyor gibi davranıyor, ama aldırılmaz olur mu? Karısını öldürmekle suçlanan bir insan ne ölçüde duygusuz kalabilir?...»

Nemetz:

«Henüz suçlanmıyor» diye düzeltti.

Alexa şiddetle başını sallayarak:

«Ediliyor, ediliyor» dedi. «Hep karısının öç alma isteği yüzünden. Hayattayken onu mutsuz kıldı; öldükten sonra da mutsuz kılmaya devam edecek. Onu başkası öldürdü, o ise bunun cezasını kocasının çekmesini istiyor. Ve çecktirecek de. Göreceksiniz!»

Nemetz, genç kızı oradaki sıralardan birine götürdü, oturdular.

«Rusların, Halmy'den ne istediklerini öğrenmek için elimden geleni yapacağım» dedi. «Halmy'ye yarın Rus Karargâhına gitmemesini söyle. En iyisi benden bir haber alana kadar ortalıkta görünmemesi. Evet, evet, böyle yapmalı. Onu aramayacakları bir yere gidip, beklemeli. Yerini bana bile söylemeyin. Ama yarın sabah ilk iş olarak beni Merkez'den arayın.»

Nemetz gittikten sonra Alexa, uzun bir süre kanyepede oturdu kaldı. Kendisini yorgun ve bomboş hissediyordu; yalnız, az öncesine oranla çok daha sakin-di. Garip ve anlaşılmaz bir biçimde, Nemetz'le konuşmak kendisini bir kez daha rahatlatmış, ferahlamıştı. Gerçekte Nemetz'in de bir düşman olduğunu aklından çıkarmıyordu, fakat nerdeyse bir çocuğun babasına olan sevgisine benzer duygularla ona bağlanmaya başladığının da farkındaydı. Eğer yaşasaydı, babası da onun yaşında olacaktı herhalde; Nemetz'in yanındayken duyduğu ferahlık ve huzuru bu içgüdüye bağlıyordu. Çirkin bir yara izi taşıyan yüzü, zayıf bedeni ve sanki çarpık bir tel askıya asılmış gibi omuzlarından aşağı kayan elbiseleriyle; aslında uzun boylu, yakışıklı babasına hiç benzemiyordu Nemetz, ama serinkanlılığı, rahatlığı 'ne yapacağını bilir' tavırları ve davranışlarındaki kesinlik Alexa'ya çok aşinaydı.

Yavaşça ayağa kalktı ve merdivenlerden yukarı çıktı. Halmy'yi laboratuvarı, divana uzanmış, gözleri açık dinlenir buldu.

«Rusları üstüne saldırtan Nemetz değilmiş» dedi. «Sevgili kayınpederin galiba. Dün gece Nemetz'e gitmişler. Toth'la karısı. Seni tutuklamasını istemişler.»

Halmy gözlerini kaldırdı.

«Tutuklamak mı? Niçin?»

Alexa bir an durakladı; sonra çekingen bir tavırla cevap verdi:

«Anna yüzünden...» Yüzünün kızardığını hissetti. «Senden nefret ediyorlar, değil mi? Bunu sen kendin de söylemiştin. Pek çok tekarlamıştın hem de, hatırlıyor musun?» Böyle huzursuz bir tavır takındığı, üstelik bu halini belli de ettiği için kendi kendisine kıızıyordu. «Allah kahretsin!» diye bağırdı. «Bana böyle bakıp durmal Ben Nemetz'in söylediklerini tekrar ediyorum. Ruslarla temas kurup senden ne istediklerini öğrenecek. Başının derde gireceğinden kuşkulandır bir hali vardı. Geceyi, seni aramayacakları, emin bir yerde geçirmeni istedi. Yarın sabah karargâh'a da gitmemeni söyledi.» Bütün bunları, sanki Ruslar daha şimdiden kapıyı yumruklamaya başlamışlar gibi soluk soluğa, bir çırpıda söyleyivermişti. «Nereye gideceğiz? Benim evim emin sayılmaz. Belki Bayan Schulz, kendi evinde kalmana izin verir. Ya da Bandi Soos. Yok ama orası olmaz! Çok belirli. Ruslar ilkönce orayı ararlar. Hay Allah kahretsin, koca şehirde bir tek güvenilir yer yok mu?»

Halmy soğuk ve soru soran gözlerini bir an için bile Alexa'nın yüzünden ayırmadan, başı, dirseğine dayalı hiç ses çıkarmadan dinlemişti bütün bunları.

«Çirkin konuşma...» dedi. «Hanımlara yakışmaz böyle konuşmak. Kendini de böyle yorma. Çünkü hiç bir yere gitmiyorum. Burada kalıyorum.»

Alexa kendi düşüncelerine dalmış olduğu için onu duymadan yeniden konuşmaya başladı.

«Ah, ne sersemim! Béke sokağı, 120 numara! Joska Jordan! Tamam! İşte oraya gideceğiz!» Divanın yanına gitti, eğilerek, sanki kapıda birisinin kendilerini dinlemesinden korkuyormuş gibi kulağına fısıldaya-

rak, «Joska Jordan, Béke sokağı, 120 numara» dedi. Halmy'nin gözlerinde hiç bir karşılık göremeyince devam etti. «Lori Kun'un adamının adresi! Her zaman için Lori Kun'la nasıl ilişki kuracağını bilirmiş yal Bu gece ona gideriz. Yarın sınırı geçeriz. Ya da çarşamba günü. Düşün bak, perşembe günü Avusturya'dayız demektir!»

Halmy'nin söylediğı tek şey:

«Hayır» oldu, ama bu, oldukça yüksek sesle ve kesinlikle söylenmiş bir «Hayır»dı.

«Fakat Zoltan, seni anlayamıyorum. İki gün önce kaçma konusunda kesin kararlıydın. Üstelik o sıralar, her şey iyiye doğru gelişıyormuş gibi görünüyordu, herkes geleceğı umutla bakıyordu. Şimdi olaylar bu korkunç biçime büründü, gelecek için beslenen tüm umutlar suya düştü; sen kalmak istiyorsun.»

Halmy başıyla doğrulayarak:

«Evet, öyle» dedi.

«Seni alakoyan nedir, biliyorum. Burada sana ihtiyaçları olduğunu düşünüyorsun. Fakat ya Ruslar seni tutuklarsa? Hastaneye ne yararın dokunur o zaman?»

«Tutuklamazlar. Böyle uyduruk bir suçlama yüzünden... Bu kadar mantıksız da değiller. Kaba olabilirler ama aptal değiller. Düştükleri eğere bir kez iyice yerleşsinler hele, her şeyi en kısa zamanda normale döndüreceklerdir. Macaristan onların onuruna sürülmüş bir leke oldu. Dünyaya bu ihtilali unutturmak isteyenlerdir. Evlerin yeniden yapılmasını, pisliklerin süpürülmesini, ölülerin gömülmesini, yaraların sarılmasını sağlamak için uğraşacaklardır. Elde edebildikleri tüm duvarcılara, çöpçülere, mezarcılara ve doktorlara ihtiyaçları olacaktır.»

«Zoltan, saçmalamal Şehirdeki tek doktor sen değilsin. Profesör Balint'le konuş. Senin yerine birini bulmayı becereceğine eminim.»

Halmy ayağa fırlayıp kızınlıkla odanın içinde dört dönmeye başladı.

«Pekâlâ, madem böyle düşünmek istiyorsun, düşün. Ben Allahın belâsı bir iyilik perisiyim. Modern bir evliya.. Gittikçe daha fazla kol ve bacak kesileceğinden, daha fazla barsak dikileceğinden, deriler yamalanacağından, buradan ayrılmak istemiyorum. Burada kalıyorum, çünkü incil'den fırlamış, iyi bir hristiyan örneğiyim. Bütün insanlara iyilik etmek isteği içinde çırpınan örnek bir dindarım. Çünkü...» Ansızın susarak bir iskemlenin üstüne çöktü.

Alexa gözleri acıyana kadar Halmy'nin kızgın yüzüne baktı.

«Neden bana kıızıyorsun?» diye sordu.

«Sana kızmıyorum.»

«Kızıyorsun. Biliyorum.. Bazan benden nefret eder gibi, hattâ daha da beteri beni hiç sevmiyormuş gibi bir tavır takınıyorsun.»

«Hayır. Senden nefret etmediğim gibi, seni sevmiyormuş gibi bir halim de yok. Keşke öyle olsaydı.»

Alexa ağladı ağlayacak:

«Neden, ama neden?» diye sordu. Ciddî mi yoksa şaka mı olduğunu bir türlü anlayamazdı Zoltan'ın kimi sözlerinin.

«Çünkü o takdirde özgür olurdum. Doğruluğuna inandığım her kararı rahatça verebilirdim. Senin ve senin büyük yüzünden ters yönlere çekilmemiş olurdum.»

«Büyü hal Bu da yeni çıktı. Benim büyüml Ne demek istediğini anlayamıyorum!»

«Öyle de iyi anlıyorsun ki..» Halmy ayağa kalkıp, yanına geldi ve Alexa'yı omuzlarından kavradı. Kollarını gergin tutarak bir kol boyu uzaklıktan gözlerinin içine baktı.

«Bana nasıl hükmettiğinin sen de farkındasın. Her gece soyunup, aynaya bir göz attığında elindeki silâhları bir kez daha görmüş oluyorsun. Yüzün, göğüslerin, tenin, kalçaların, bacakların. Önümde kaç kadın soyunursa soyunsun, senin gibisini bulamayacağımı çok iyi biliyorsun. O beyaz önlüğüne önümde dolaştığın zaman içimden, 'Onda böylesine çekici olan şey ne? Neden o da, bir başkası değil?' diye düşünüyorum. Sonra ansızın o beyaz önlüğün altındakiler aklıma geliyor, bu düşünce bile seni çılgınca arzulamama yetiyor.»

Alexa şaşkınlıkla Halmy'ye bakakalmıştı.

«Fakat bunlar çok güzel duygular değil mi? Neden kızılıyorsun?»

«Hiç de güzel değil. Tam tersine. Her şeyi çok daha güçleştiriyor. İki gündür kendi kendimle mücadele ediyorum. Gideyim mi, gitmeyeyim mi? Otuz yedi yaşındayım, bir yanlış adım yüzünden bütün geçmişimi harcadım. Şimdi on bir yıl sonra yine çatallı bir yolun başına geldim. Yarın gece seninle birlikte sınırın öte yanında olabilirim: Otuz yedi boktan yılımı geride bırakıp her şeye yeniden başlayabilirim. Ama bu tatlı hayat da bir gün benim için ekşi bir hal alabilir. Örneğin sana uyamadığımı farkederek, daha uygun bulduğun birini seçebilirsin.»

Alexa:

«Sen delisin!» diye güldü.

«Fakat bu düşüncelerle canımı sıkmaya gerek yok. Çünkü gitmiyoruz. Ben görevimi her şeyden üs-

tün tutarak burada kalıyorum. Bu davranışımın beni gurlandırması ve bana doğru yolu seçmiş kişilere özgü huzur dolu uykular sağlaması gerekir. Oysa vicdan rahatlığı insana iyi bir uyku dışında her şeyi sağlayabilir. Çünkü her gece sabahlara kadar gözünü kırpmadan yatıyor ve kendini ne kadar gülünç durumlara soktuğunu düşünüp duruyor insan.»

6 Kasım, Salı

RUSLARIN Macaristan'ı yönettikleri on iki yıllık süre boyunca Nemetz, şunu iyice öğrenmişti ki, sorun ne ölçüde basit, ne ölçüde haklı olursa olsun, resmî kanallardan yaklaşmak isterse hiç bir yarar, hiç bir işbirliği sağlamasına imkân yoktu. İsteğin bir Macar polisi tarafından belirtilmesi bile daha işin başında olumsuz bir tepkiyle karşılanmasına yetiyor gibiydi ona göre. Koca, ulu bir meşe ağacının, birbirine kenetlenmiş kökleri arasında tünel kazan köstebekler gibi yavaş yavaş ve dikkatle yaklaşması gerekiyordu Macaristan Geçici Sovyet Güçleri adı altında çalışan her şeye kadir yüce makamlara...

Rus karargâhındaki tanıdıklarından biri, rütbe ve görevi ne Nemetz ne de öteki Macarlar tarafından anlaşılamayan Fedor Alekseyevich Blavatsky adlı bir sivildi.

Ruslar, Budapeşte sahnesinde garip ve pek da parlak denilemeyecek bir rol oynamışlardı geçen yıl boyunca... Yalnız ya da asık çehreli sessiz gruplar halinde ilk kez şehrin sokaklarında görülmeye baş-

ladıkları 1945 yılında, hepsi de geniş Slav yüzü, çevrelerindeki yeni, büyüleyici Batı dünyasını süzen Doğululara özgü kuşku, saygısızlık, horgörü ve kötü niyet dolu donuk gözleriyle mermi kafalı adamlardı. Hepsi, beyazlığını yitirerek sarıya kaçan gri bir renk almış yamasız gömleklerinin üstüne ağır, siyah elbiseler giyerler ve ter kokusunu giderici şeylere karşı büyük bir çekimserlik gösterdiklerinden oldukça kötü kokarlardı. Sıcak günlerde rastlantı sonucu yanlarından geçenler bu adamların su ve sabun kullandıklarından kuşkuya düşerdi. Erkekleri kadar kaba ve iri yapılı, kötü görünüşlü, ağır kokulu kadınları da, dizlerine ancak varan dar siyah etekleri ve bedenlerinin üst kısmını, kuş tüyüyle tıkabasa doldurulmuş, sert, büyük yastıklara benzeten kolalı, dar beyaz bluzları içinde birörnektir. Kadını erkeği, hepsi asfaltta, nal seslerini andırır bir gürültü çıkaran ağır çizmeler ve botlar giyerlerdi. Yerli halkın şaşkın bakışları önünde Tuna nehri ve Balaton gölü kıyılarında sadece iç çamaşırlarıyla güneşlenirlerdi; bu da, erkeklerde çizgili şortlar, kadınlardaysa, suya girip çıktıktan sonra vücutlarının bütün çizgilerini, tüyelerine varıncaya kadar ortaya koyan sütyen ve gömlekler demektir.

Yıllar geçtikçe bu gülünç fatihler değişik bir cinsle karıştılar: Kendilerinden biraz daha boylu, daha ince, daha iyi giyimli ve daha güzel kokan bir cinsle.. Bu gelişme hızlı olmadı; giyinik ya da çıplak, bu tiplere gittikçe alışılması önemli bir etken oldu. Ama göz ne kadar alışır alışsın, aslında bir değişiklik de olmuyor değildi. Bir iki yıl geçtikten sonra, Ruslar'ın en bağınazları bile Batı lüks ve zevkinin çekiciliğine kurban olmaya başladılar. İnsana, kaçak bir Harris kostümü mü, yoksa içinde kimse yokken bile ortaçağ şövalyelerinin zırhları gibi kaskatı duran bir takım el-

bise mi istediği sorulduğunda, Harris kostümünü seçmiyorsa sadece aptallık etmiş olurdu. Üstelik naylon çoraplar yün çoraplardan çok daha çekici, banyoda sıcak ve soğuk suyla yıkanmak, avluda yıkanmaktan daha az hastalık çağırıcıydı.

Nemetz, Fedor Alekseyevich Blavatsky'yi ilk kez, çok güçlü bir takım delillerin yüksek rütbeli bir Rus subayına yöneldiği bir cinayet davası soruşturması sırasında tanımıştı. Tabii ki Rus subayının suçluluğu hiç bir zaman kesinlikle kanıtlanamadı ve bu dava da Rus askerî kişilerini ilgilendiren davaların tümü gibi çözülemeden bırakıldı.

Aralarında garip bir benzerlik olması nedeniyle, büsbütün nahoş denilemeyecek ilk karşılaşmalarından sonra Nemetz barlarda, kahvelerde Blavatsky'ye raslamaya dikkat ederek sonunda bir dostluğu başlatmayı başardı. Tabii Blavatsky'ye hiç bir zaman bütünüyle güvenmedi. Birlikte içmeye gittikleri gecelerde bile konuşmasına dikkat etmeye çalışıyordu ki, Otto Koller'le birlikte kafa çektiği sıralar hiç böyle bir sorunu olmazdı. Yine de bu, sürdürülmeye değer bir ilişkiydi. Bu ilişkiden her ikisi de yararlanıyorlardı. Nemetz, Blavatsky'den birtakım değerli bilgiler edinirken, karşılığında Rusların giremedikleri yerlere onun rahatça girebilmesini sağlardı.

Pazartesi gecesı hastaneden çıktıktan sonra Blavatsky'nin ailesiyle birlikte oturduğu villaya telefon etti, fakat Fedor Alekseyevich'in dışarı çıktığı ve yemeğe dönmeyeceği cevabıyla karşılaştı. Bundan sonra Blavatsky'nin, bir Macar gece lokalinde çalışan ve hormonal bir dengesizlik nedeniyle doymak bilmeyen, fakat çöp gibi sıska metresinin evini aradı. Bu sürekli açlık hali, ihtilâl sırasında bile genç kızın

Blavatsky'den ayrılamamasına yol açmıştı. Çünkü onun kadar dipsiz bir mideye sahip genç kızla hiçbir Macar erkeği başedemezdi. Telefon cevap vermedi; bunun üzerine Nemetz aramaktan vazgeçerek ertesi sabahı beklemeye karar verdi.

Sabah saat sekizde dosdoğru Rus karargâhına; daha doğrusu Blavatsky'nin, ağaçlı bir caddeden hemen hemen yüz metre kadar berideki büyük, yaygın, üç katlı villasının yanında bulunan binaya gitti. Bu binanın sovyet yetkililerinin kaynaştığı bir arı kovani olduğunu gösteren tek şey önünde park etmiş duran Sovyet arabalarıyla, ellerinde ağır çantalar olduğu halde sürekli içeri girip çıkan sivil ve askerî Ruslarla, yerli halkın yarattığı yoğun trafikti. Hiç kimse, Nemetz bile, bu binanın gerçek görevinin ne olduğunu bilmezdi; bilinen tek şey Rus gizli polis örgütü NKVD ile, bu örgütün Macaristan kolu olan AVO arasındaki bağlantının bu kanalla sağlandığıydı.

Binaya giriş oldukça can sıkıcı bir işlemi gerektiriyordu. Nemetz ancak bir soru formunu doldurduktan, kimliğini ve güven belgesini, gösterdikten sonra interkom aracılığıyla Blavatsky'ye, Lajos Nemetz adlı birinin kendisini görmeye geldiğini bildirdiler. Bu son engeli de aşan Nemetz merdivenlerden ikinci kata çıktı.

Üst kat kordoru çeşitli sözleşmeler için vaktin gelmesini bekleyen kişilerle doluydu. Her yerde büyük bir faaliyetin uğultusu vardı: Bağırışmalar, konuşmalar, telgraf alıcısının sesleri, yazı makinesi tıkırtıları, telefon zilleri, ayak sesleri, kapı çarpımları, radyo gürültüleri ve tuvaletlerden gelen sifon çekişler..

Blavatsky, renk hücrelerinden büsbütün yoksun 'Albino'ları andıracak kadar soluk tenli, beyaza ya-

kın sarı saçlı, renksiz gözlü, orta boylu bir adamdı. Çenesiz yüzü ve en azından iki beden büyük gömleklerinin yakasından yükselen uzun, ince boynuyla Walt Disney kaplumbağalarının garip görünüşüne sahipti. Bir şeyi incelediği zaman taktığı gözlükleri ince, çelik çerçeveliydi. Dış görünüşüyle kansız, hazımsızlık çeken ve hattâ verem olması mümkün bir adamdı; oldukça da içkiye düşküdü:

Nemetz'İ:

«Ah, sevgili dostum Lavrov Petrovich» diye karşıladı. «Aklım hep sendeydi. Bu karışıklık dolu günleri nasıl geçirdiğini merak ediyordum.» Biraz bozuk, fakat dil kuralları açısından doğru bir Almancayla konuşur, Nemetz'i daima Rus usulü çağırırdı. İlk adını «Lavrov» olarak çevirmiş, buna «Peter'in oğlu» anlamına gelen Petrovich kelimesini eklemişti.

Nemetz kıkırdarak:

«Benim de aklım hep **sendeydi**» dedi. Çevresine bakındı. «Burada hiç bir değişiklik olmamış.»

Blavatsky içini çekerek:

«Allaha şükür olmadı» dedi. «Herhalde biliyordur, 13 Ekimde çalışma merkezi olarak Goedelloe'deki Kraliyet Sarayı'nı seçip oraya taşındık. Fakat geçici olarak; dün yine buraya döndük. Burayı harap bir durumda bulacağımızı, soyulmuş olabileceğini falan ummuştum, ama şansımıza o serseri gürhunun gözünden kaçmış.»

Nemetz, **serseri güruhu** sözünü sevmeydi, fakat karşı çıkmanın boş bir çaba olacağını biliyordu. Blavatsky geniş bir kültüre ve ülkelerarası görüşlere sahip bir kişi olduğu halde, birtakım konular vardı ki, Nemetz bunları kendisiyle tartışmaktan kaçınırdı. Blavatsky Almancanın yanısıra, batı dünyasının ayrıntıları

yönünden tam, fakat esası açısından çocukça hatalarla dolu bir resmini zihninde canlandıran eserleri orjinallerinden okuyabilecek kadar Fransızca ve İngilizce da bilirdi. Uzun yıllardır süregelen arkadaşlıklarına rağmen bu adamın böyle yabancı kalabilmesinin nedenini çok düşünen Nemetz sonunda bunu, Blavatsky'nin, kendisi dışındaki insan hayatının dokunulmazlığına büsbütün ilgisiz kalabilmesinde bulmuştu. Bu öyle kolay anlaşılabilir bir tutum değildi, Fakat Nemetz bir kez nedenini çözdükten sonra Rus düşünüş biçimini açıklayan anahtarı bulmuş oldu. Bu, doğululara ve isyancılara özgü bir özellikti ki Fedor Alekseyevich her iki guruba da dahildi. Kırk yaşlarını aşkınken savaşta Almanlarla çarpışmış, Stalin döneminde gizli polis örgütüne girmiş, böylece yaşamının en iyi çağını enseye saplanan bir kurşunla ölmenin, kanser ya da verem nedeniyle olan ölümlerden daha olağanüstü sayılmadığı sıralarda geçirmişti. Nemetz'e göreyse, mesleği bakımından alabildiğine içinde olmasına rağmen adam öldürmek yine de insanlık dışı bir olaydı. Bütün içtenliğiyle ölüm cezalarına karşıydı. Onca hiç kimse, bir daha yapamayacağı bir evi yıkma, kopyası olmayan bir kitabı yakma, ya da bir daha yakamayacağı bir ateşi söndürme yetkisine sahip değildi.

İki adam arasındaki görünmeyen duvar, ayrılık, işte bu değişik dünya görüşlerinden ileri gelmekteydi.

Blavatsky:

«Evet, sevgili dostum, sana ne gibi bir yardımım dokunabilir?» diye sordu.

Nemetz:

«Sana ihtiyacım var.» dedi. «Bir adam var, bir operatör; bütün doktorlar gibi bugünlerde çok ihtiyaç duyulan biri... Birisi onun başına iş açmak istiyor. Dün

kendisine bir emirle Rus karargâhına gelmesi bildirildi. Karargâhın kendisinden ne istediğini öğrenmeye geldim. Belki sizin uğraşmanıza gerek kalmadan mesele kendiliğinden halledilebilir.» Blavatsky hareketsiz durmuş, dinliyordu. Nemetz sözünü bitirince öne eğilerek:

«Bu doktor... senin arkadaşın mı?» diye sordu. Müfettiş derhal:

«Hayır» diye cevap verdi. Sonra bu karşı çıkışını açıklayarak belirginleştirmesi gerektiğini düşündü. «Kendisini bir soruşturma sırasında tanıdım. Karısı, ölümle sonuçlanan bir kaza geçirmiş. Bazı bulgular, olayın cinayet de olabileceği kanısını uyandırdı. Davaya ben atandım...»

Blavatsky sözünü kesti:

«Cinayet miydi?

Nemetz dikkatle:

«Hâlâ bilmiyoruz» diye cevapladı. «Son on gündür hiç bir şey yapmaya imkan olmadığı için elimiz kolumuz bağlı kaldık.»

Blavatsky ayağa kalktı ve Nemetz'e bir kâğıt kalem uzattı.

«Adam hakkında bildiklerini şuraya yazıver. Elimden geldiğince bir şeyler öğrenmeye çalışırım.» Nemetz yazısını bitirdikten ve kâğıdı geri verdikten sonra Blavatsky kapıya doğru ilerledi. Masasının üstünde üç telefon vardı, fakat onları kullanmak istemediği anlaşılıyordu. Eşiğe gelince biraz durdu ve ilgisiz bir ses tonuyla:

«Senden ne haber?» diye sordu. «Yani nasılsın demek istiyorum. İşler şimdi normale döndüğüne göre başının derde girebileceği bir konu var mı?»

Nemetz şaşkın bir bakışla cevaplandırdı bu soruyu. Sonra:

«Sanmam» dedi. «Tabii ihtilâl komitesi işbaşına geldiğinde ben de görevime devam ettim.» Sesini biraz yükselterek devam etti. «Şartların bunu gerektirdiği kanısındaydım.»

Blavatsky:

«Ben de bunu kastetmiştim» dedi anlamlı bir biçimde başını sallayarak.

Nemetz :

«Sizler Kraliyet Sarayı'nda tatildayken birisinin işlere bakması gerekiyordu ama, değil mi?» diye cevap verdi.

İki erkek, her zaman aralarında duran görünmeyen duvarın ansızın bir gökdelen kadar yükseldiğinin bilincine vararak birbirlerini süzdüler. Sonra Blavatsky'nin ince dudakları kıvrılarak bir gülümseme belirdi.

«Ah, siz Macarlar, hepiniz aynısınız. Hemen parlarsınız!» dedi ve odadan dışarı çıktı.

On dakika sonra dönmüştü.

«Sevgili dostum, doktorunuzun başı gerçekten derttel!» dedi. «Cinayet ithamı çocuk oyuncağı değil, tabii.»

Nemetz ayağa fırladı. Yorgun bedeninin böylesine bir harekette bulunabileceğini asla düşünemezdi.

«Buraya bak» dedi. «Biz davayla ilgili bütün soruşturmayı yaptık ve kendisini eleveren hiç bir ipucuyla karşılaşmadık. Karısı pek çok düşman kazanmış bir kadındı ve...»

Blavatsky sözünü keserek:

«Fakat bunun karısıyla hiç bir ilgisi yok ki...» dedi. «Karargâh kendisini...» elindeki kâğıda bir göz attı ve devam etti, «Albay Mikhail Sergeyevich Milyukov adlı birinin ölümünden sorumlu olmakla suçluyor.»

Nemetz taş kesilmişti.

«Bir yanlışlık olmalı. En azından altı kez onun sorumlu olduğu koğuşa gittim. Orada yaralı Rus askerleri olduğunu gördüm. Ve şunu söyleyeyim ki, Macarlar'a gösterdikleri ilgiyi gösteriyorlardı onlara da. Hattâ belki daha bile fazlasını.»

«Olabilir. Fakat Albay Milyukov ölmüş. Ve kendisini ameliyat eden de Doktor Halmy'ymiş. Biz de albayın iyileşmek üzere olduğu bir sırada anlaşılmayan bir kriz geçirerek öldüğü haberini almış bulunuyoruz. Doktor Halmy'nin hastası olduğu için başka hiç bir doktor da yanına yaklaşmamış.»

«İyileşiyorken, dediniz. Eğer Halmy ihmalkâr ya da kötü niyetli olsaydı, albay ameliyat masasındayken ölebilirdi. Ya da onu hiç ameliyat etmezdi.»

«Doğru. Fakat kuşku verici bir sorun var. Durumun kötüye gidişi sizlerin, bizim bu ülkeden bir daha dönmemek üzere ayrıldığımızı sandığınız zamana raslıyor.»

«Oh, bırakın bunları, Fedor Alekseyevich, bunun ne ölçüde akılalmaz bir tahmin olduğunun en az benim kadar farkındasınızdır kuşkusuz! Kendi elle-riyle kurtardığı bir hastayı öldürmesi için doktorun bir canavar olması gerekir!»

Blavatsky yere bakıyordu. Kötümser bir ifadeyle:

«Bu çıldırmış ülkede mi?» diye sordu. «Demek bir canavar olması gerekirdi. Fakat zaten hepsi öyle değil mi! Tümü. Bütün bir ulus vahşi bir öldürme cinneti geçiriyor! Bu sabah işe gelirken neredeyse ben de ölecektim. Tam bir köşeyi döndüğümüz sırada an-sızın makineli tüfek ateşi başladı. Arabam isabet aldı, şoförüm yaralandı. Sonra bizi izlemekte olan tank-lar ateş edilen bölgeyi taradı. Bu gangsterlerden hiç birinin on altı yaşını geçkin olmadığını bilmem, biliyor musun?»

Nemetz, tankın taradığı bölgede bulunan on altı yaşındakilerin başına gelenleri sormaya cesaret edemedi. Ayrıca şu anda böylesine şiddetle yerdiği gerilla taktiklerini, Budapeşte çocuklarına özel ders saatlerinde, kapitalizme karşı açılacak savaşta kullanmaları amacıyla öğretenlerin kendileri olduğunu hatırlatmaktan da kaçındı. Sustu, çünkü Blavatsky'den bir dilekte bulunmaya gelmişti, kızdırmaya yeltenemezdi.

Blavatsky yeniden kendi konularına dönerek:

«Şimdi.. Doktor senin ilgilendiğin birisi olduğuna göre» dedi, «neler yapabileceğimi araştıracağım. Yoldaş Stambulov'a gitmemiz gerek. Kendisi bu davayla uğraşan bölümün şefidir.»

Grigori Aleksandrovich Stambulov Nemetz, kendi vatandaşlarından çok azının bildiği bir gerçeği, Stambulov'un Macar Gizli Polis Örgütüne **danışman** sıfatıyla atanmış bir NKVD mensubu olduğunu biliyordu. Onu sokaklarda dolaşırken, büyük Ziv arabasına binip inerken, yiyecek maddeleri satın alırken, şehrin kahvelerinden birinde kahvesini yudumlarken sık sık görmek mümkündü; hantal yürüyüşü, yaban eşeklerini andıran etli sarkık gerdanlı ve domuzları andıran uzun burnuyla görünüşte oldukça zararsız bir dev...

Stambulov, Macaristan sahnesinde ilk kez 1949 yılında kendisini göstermiş ve 1953 yılına kadar casusluk, suikast, sabotaj, ihanet gibi gizli polisin uğraştığı bütün konularda perde arkasından işleri düzenleyen, yöneten tek güç olmuştu. 1953 ile 1955 yılları arasında siyasal durum büyük bir aydınlığa kavuşunca, uzunca bir izin verilerek anayurduna gönderilmiş; sonra daha 1955 yılı bitmeden geri gelmişti.

İşte şimdi, koca vücudunu daha da gülünç hale sokan, zarif, barok stili, kocaman bir masanın ardında oturmaktaydı. Çalışma odası bir bayanın özel oda-

sını andırıyordu. Zaten NKVD bu villayı ele geçirmeden önce de bu amaçla kullanılıyordu. İyi oturmuş, koyu gri bir takım elbise giymişti; beyaz ipekli bir gömlek ve İtalyan kravatı görünüyordu elbisenin içinden. Çevresine Schiaparelli'nin Snuff adını taşıyan kokusu yayılıyordu. Bu kadınsı zevklerine rağmen hiç kimse Stambulov'un erkekliğinden kuşkulanamazdı; kaldı ki yanında çalışan sekreterler, koroda şarkı söyleyen kızlardan tutun da alt rütbeli görevlilerin karılarıyla kızlarına kadar pek çok kişi bunu doğrulayabilirdi. Bu canavar bedende yara alabilecek tek nokta olarak düşünülen kadına düşkünlüğün, giderek onu mahvedeceğini uman düşmanları, gerçekte bu umutlarından kendileri bile, kuşkudaydılar.

Nemetz, Doktor Halmy'nin koğuşundaki bütün Rus askerlerine büyük bir özenle bakıldığı yolundaki ifadesini ona da tekrarladı. Stambulov Macarcayı çok iyi, hattâ bir yabancı için umulmayacak kadar iyi bildiğinden, rahatlıkla ana diliyle konuşuyordu. Bu da Stambulov'u saran esrar perdesinin bir yanıydı. Ya Budapeşte'deki görevine atanmadan önce çok ayrıntılı bir eğitimden geçirildiğinin ya da Macar asıllı olduğunun bir kanıtıydı bu.

Nemetz'i dinledikten sonra:

«Pekâlâ, meseleyle ilgileneceğim» dedi. «Size şimdilik tek bir şey söyleyeyim yalnız... Bu Halmy adlı arkadaşınız kesinlikle bize yararlı biri değildir. Şu anda gerçekten inanabileceğimiz kişilere her zamankinden çok daha fazla ihtiyacımız var.»

Nemetz:

«İşlerinde başarılı olan adamlara da ihtiyacınız var» diye cevap verdi. «Doğru Doktor Halmy Parti üyesi değildir ama bunun ana nedeni politikaya hiç bir ilgi duymamasındandır. Oysa...»

Stambulov sözünü kesti:

«Bunu pek kolay yemem, dostum. En ufak bir kıskırtmayla aleyhimizde atıp tutmasını biliyor ama. Yok, sevgili Müfettiş dostum, bu adam bizim için bir düşmandır.»

Nemetz, Karoly Zloch'un teyp bantlarının Stambulov'un eline geçtiğini artık anlamıştı.

«İnsanlar kızdıkları zaman gerçekte düşünmedikleri pek çok şey söylerler» diye cevap verdi bu sözlerle. «Ayrıca genel bir yerde yapılan konuşmalarla, aile mahremiyeti içersinde istim koyuverme arasında büyük bir fark vardır. Hele insan böylesi bir konuşmaya itilecek biçimde tuzağa düşürülürse.» Durdu ve Stambulov'un tepkisini bekledi; hiç bir belirti görmedi. Yaban eşeklerini andıran küçük gözlerindeki yarı sıkkın, yarı öfkeli anlam bile değişmemişti. Nemetz konuşmasını sürdürdü:

«Komutanınız bu sabah yayınladığı bir emirle tüm Macarları işlerinin başına çağırıyor. Sırf kayınpederiyle iyi geçinemediği için çok fazla ihtiyaç duyulan bir adamı işinden ayırmak mı istiyorsunuz?»

Stambulov masasının üstünde yayılı duran evrak bir göz attı.

«Toth... Janos Toth. Kayınpederi dediğiniz o mu?» diye sordu.

Nemetz:

«Evet» diyerek başını salladı. «Bir de Bayan Toth var. Kaynanası.» Stambulov, nerdeyse dostça denilebilecek bir sesle:

«Sizin kaynananız var mı, Müfettiş?» diye sordu.

Nemetz:

«Hayır» diyerek gülümsedi. «Allahtan, hiç evlenmedim.»

«Allahtan, ha?... Çok iyi!» Derin derin içini çekti. «Bu Bayan Toth dünyanın en belâlı kadınlarından biri olabilir, ama benim kaynanamla karşılaştırıldığında yine de barış güvercininden farksız olduğunu söyleyebilirim. Eğer on yıl erken ölürsem, bu sadece kaynanamın yüzünden olacaktır.» Bir süre susarak dertli dertli baktı; sonra filozofça omuzlarını silkerek, «Hepimizin böyle dertleri oluyor işte» dedi. «Doktor Halmy'nize söyleyin, üzülmesin. Adamlarımdan birini hastaneye gönderip durumu incelettiririm. Ve eğer onun bulguları sizin söylediklerinizle bağdaşıyorsa...»

Nemetz sözünü yarıda keserek:

«Benim anlayamadığım bir şey var» dedi. «Tothlar geçen haftalarda hastanenin yakınından bile geçmiş değiller. Nasıl olur da Doktor Halmy'nin, Albay'ın ölümünden sorumlu olduğu yolunda bir suçlamada bulunabilirler?».

Rus'un yüzündeki neşe bir anda silindi. Ilık mart güneşinin, dağ tepelerindeki son ince kar tabakasını da eritip, alttaki çorak, gri kayalık zemini ortaya çıkarması gibi eriyip gitti o neşeli görünüş.

Sertçe:

«Onlar böyle bir suçlamada bulunmadılar» dedi. «Bu bilgi hastaneden geldi.»

Nemetz ayağa kalktı:

«Çok teşekkür ederim, efendim. Eğer herhangi bir yardıma ihtiyacınız olursa, beni aramakta hiç tereddüt etmeyin.» Gerçekte Rusların hiç bir zaman **kendisinden** yardım istemeye gelebileceklerini düşünmüyordu.

Sambulov elini uzattı. Yumuşak, ılık bir hamur tabağı gibiydi bu el. Nemetz tam elini geri çekeceği sırada, yumuşak topak ansızın sertleşti; elini tutan ve

şimdi sıkıca yakalayan bir ipek tenin altında sanki çelikten bir yapı vardı.

Sonunda müfettişin elini bırakırken:

«Sizden şu an isteyeceğim bir şey var» dedi. Masasının üstünde duran interkoma giderek, sekteretine Rusça bir şeyler söyledi.

Kız, elinde Manila kâğıdından yarım düzine kadar şişkin zarfla birlikte hemen geldi. Stambulov zarfları kızdan alarak, Nemetz'e uzattı.

«Bunlar sizin tanıdığınız bazı kişilerin özel eşyaları. Ailelerinin bunları isteyeceğini düşündüm.»

Nemetz önce zarflara, sonra Stambulov'a bakarak, ne dediğini anlayamadı, ya da anlamak istemedi.

«Özel eşyaları mı?» diye sordu.

«Eehhh... Cüzdanları, kalemleri, saatleri...» Seste sabırsızlık ve öfke okunuyordu. «Bunları ailelerine iade etmek istiyoruz. Rus askerlerinin, tutukluların kişisel eşyalarını çaldıkları yolundaki saçma sapan söylentilerden bıktık artık. Böyle hırsızlıklar yaptığını tesbit ettiğimiz adamlarımızı kurşuna dizeriz.»

Zarfların taşıdığı anlamın korkunçluğunu Nemetz gittikçe daha iyi anlıyordu. Onları açması gerekeceği an, daha şimdiden tüylerini ürpertmiş zarflara bakalmıştı. Stambulov:

«Bunu gizli tutmak istiyoruz» dedi. «Bu yüzden, zarfları resmî kanallarla Merkez'e göndermedim. İş çözümüleme biçimini size bırakıyorum.» Biraz durakladı. «Birisi zarfların içindekileri yok etmemiz teklifinde bulundu. Fakat ben 'Olmaz!' dedim. Adamlar ne kadar büyük bir suç işlemiş olurlarsa olsunlar, biz yine de ailelerine anlayış göstermeliyiz. Ne de olsa, vahşi bir ulus değiliz!»

Nemetz, Stambulov'un şaka yapıp yapmadığını anlayabilmek için adama bir göz attı. Fakat hayır, ol-

dukça ciddiydi. Bir kez daha el sıkıştılar. Sonra müfettiş odadan çıktı.

Binadan dışarı çıkmak üzere ilerlerken bir ara Blavatsky'ye de «Allahaismarladık» dedi, ama bunu kesin olarak nerede, ne zaman söylediğinin hiç farkında değildi.

Şehre doğru gitmek yerine, ters yönde ilerleyerek parka girdi. İlk sıraya oturup zarfları açtı.

Üçüncü zarfın içinde Otto Koller'in cüzdanını, kimlik kartlarını, dolma kalem ve sıkıca düğmelediği yeleğinin üstünden şişman karnını süsleyen ağır zinciriyle birlikte eski tip altın saatini buldu. Cüzdanı karıştırdı; içinde gizli bir mesaj, gerçekte veda etmediğini açıklayan gizli bir mektup, üzerinde şu sözler yazılı bir kâğıt parçası bulabilme umudu içindeydi: «Onlara inanma; bütün bu işleri sırf, iki gece eve gidemediğim için Wop kıyameti koparmasın diye şakadan hazırladık. Beni öldürmediler. Yarın ya da ertesi gün, ya da daha sonraki bir gün, mutlaka işe geleceğim...»

Ne bir mesaj, ne de bir veda notu vardı. Sadece birkaç giriş izni, bir mevsimlik tramvay kartı, sirk, Spor Arenası ve Nep Stadyomu için yine birer mevsimlik giriş kartları ve son olarak da kendi ölüm fermanını hazırlayan kart, onun Ulusal Emniyet Kuvvetleri ihtilâl Komitesinin Başkanı olduğunu gösteren kart vardı cüzdanında. Cüzdanın gözlerinden birinde iki çocuğunun bebekliklerinde çekilmiş resimleri duruyordu. Nemetz bu çocukları tanımıyor gibiydi. Çünkü hasta olmadıkları sürece birbirlerini evlerinde ziyaret etmezlerdi. Acaba çocukları Koller'i onun kadar arayıp, özleyecekler mi diye merak etti.

Fotoğraflardan biri eskimiş ve sararmıştı; iri güzel gözlü, ensesinden aşağı dökülen uzun siyah saçlı

bir genç kızı gösteriyordu. Nemetz bunu daha önceden de görmüştü, Koller'le birlikte kafa çektikleri her gece görmüştü daha doğrusu. İster bir barda, ister bir meyhanede, ister bir genelevde, nerede olurlarsa olsunlar, Koller'in cebine uzanarak cüzdanındaki bu resmi çıkartıp, bir damat kadar buğulu gözlerle, isteyen herkese gösterdiği bir an gelirdi mutlaka.

«İşte karım» derdi ve çevreden oh, ah sesleri, şaşkınlık ve hayranlık ünlemleri yükselir, birisi omuzuna vurur, birisi çok şanslı bir herif olduğunu belirtir ve Koller bin dolarlık bir kâğıt paraymış gibi yavaşça, dikkatle resmi yeniden cüzdanına koyardı. Fakat kimi zaman resme uzun uzun bakanlardan birinin 'Çok güzel bir kadın... Öleli ne kadar oldu?' dediği duyulurdu. O zaman Koller'in dudakları kurnaz bir gülümsemeyle kıvrılır ve çok uzun yıllar önce olmuş bir olayı hatırlamak istercesine alnını karıştırarak «Ohh, yirmi iki yıl kadar önce» diye cevap verirdi.

Nemetz, elinde fotoğraf düşünüyordu. Kısa bir süre önce bu resmin sahibini, 140 kiloluk koca Edda Koller'i de görmüştü. Fakat nedense, şimdiki Edda Koller bu fotoğraftaki hayalden çok daha genç gibi duruyordu. Bu resim başka bir döneme aitti. Fotoğraflar suni çiçekler gibiydi, yaşlandıkça değerleri artmıyordu. Eskidikçe giderek gülünçleşiyorlardı.

Yavaşça ayağa kalktı ve şehre doğru yürümeye başladı. Kendisini bekleyen görevi düşününce tüyleri diken diken oluyordu. Altı evin kapısını çalıp, bu altı zarfı onlara teslim edecekti. Yine de hiç gecikmeden bu işi bitirmesi gerektiğini düşündü. En vahşi gerçek bile boş bir umuttan daha iyiydi. Ailelerde ölüm, cümlelerin sonuna konan noktaları andırırdı. Bir kez konulduktan sonra, oradan yeni bir cümle, yeni bir paragraf, ya da yeni bir bölüm başlardı.

Saatine baktı. Saat tam ondu. Alexa Mehely şu sırada yazıhanesini aramış olmalıydı. Birkaç kez aramış ve kendisini bulamayınca gittikçe daha da endişelenir olmuştu muhakkak. Merkez, yürüyerek en azından kırk beş dakika sürerdi Hastane ise yirmi beş dakikalık bir yoldaydı. Önce hastaneye uğrayıp, oradan Merkez'e gitmeye karar verdi.

Ayın dördünden, Rusların şehri ikinci kez işgal edişlerinden bu yana, filmlerdeki fon müziği kadar alışılan top ateşi bütün sabah yine sürmüştü. İnsan bu sesleri hiç duymadan dinliyordu; ta ki olayları bastırarak kadar gürültülü bir hal alana değin...

Suluk soluğa, neyse ki hiç bir olayla karşılaşmadan hastaneye vardı. Dosdoğru laboratuvara gitti, ama Bayan Mehely'nin az önce dışarı çıktığını öğrenince beklemek üzere bir sıraya oturdu.

Herhalde içi geçmiş olmalı ki, kapının açıldığını duymadı. Gözlerini açtığı anda kendisinden birkaç metre ötede Doktor Halmy duruyordu.

«Oh, oh, Müfettiş Bey, günün ortasında 'uyuyakalmak!» diye gülümsedi Doktor. «Çok çalışmak böyledir işte. Neden bu kadar yoruyorsunuz kendinizi? Birkaç katilcik de arada kaçıversin, ne olur yani? Büyük katiller serbestçe dolaşırken, ötekileri yakalamak o kadar gerekli mi?»

Nemetz:

«Ben de bu büyüklerden birinden geliyorum» diye cevap verdi. «Stambulov adı size bir şey hatırlatıyor mu?»

Doktor başını salladı. Gerçekten herhangi bir konuyla ilgilenemeyecek kadar yorgundu.

«Hayır, hiç duymadım.»

«Fakat o sizin adınızı duymuş. Ben de bu ne-

denle kendisiyle görüşmek zorunda kaldım. Sizi birisi ihbar etmiş... Albay Milyukov adlı birinin ölümünden sorumlu olduğunuzu söylemiş.»

Halmy şaşkınlıkla bakakaldı. Kalın bir sesle:

«Efendim, efendim?» diyebildi ancak.

Nemetz bu sabahki görevini doktora tekrarladı.

Doktor:

«Fakat bu akıl almayacak kadar saçmal» diye bağırdı. «O adamı kurtarmak için elimizden gelen her şeyi yaptık. Son derece bitik bir durumdaydı, yaşaması bir mucize olurdu ancak. Ameliyat bile hayatını yüzde onluk bir ihtimalle kurtarabilecekti. Ameliyat olmazsa hiç bir şans tanınmazdı. Mucizeler gerçekleşmediğine göre, biz de kendisini kurtaramadık. Fakat çok çalıştık. Allah kahretsin, gerçekten çok uğraştık!»

Nemetz:

«Anladığıma göre birisi sizin peşinizde» dedi. «Hastaneden birisi. Burada hiç düşmanınız var mı, Doktor?»

Doktor omuzlarını silktilti.

«Belki vardır. Böylesine kalabalık bir yerde bas-kalarının ayaklarına basmadan pek kolay dolaşılmaz herhalde. Normal zamanlarda ufak tefek içnelemelerle huzursuz edenler böyle bir dönemde insanın sırtına bıçağı saplarlar tabii.» Sesi yeniden duygulu bir hal almıştı. «Fakat böylesine küstah bir yalanı düşünmek inanılmayacak şey! It herif daha iyisini bulamamış mı acaba?»

«'It herif' dediniz. Muhbirin kimliği konusunda bir düşündüğünüz olsa gerek.»

Halmy :

«Sadece bir tahmin» diye cevapladı.

«Tabii ki yalnız değil. Kaynananızla, kayınpederinizi de kendi safına çekmiş durumda.»

Halmy dişlerini gıcırdattı.

«Demek yine kovuklarından dışarı çıktılar. Bir daha hiç görünmemelerini dilemiştim.» Durup bir si-
gara yaktı. «Alexa size baş vurduklarını ve sizinle ko-
nuştuklarını söyledi. Neden size geliyorlar?»

«Çünkü Halmy davasından hâlâ ben sorumluyum
da ondan.»

Doktor gülümsedi.

«Ah, tabii. Az kalsın unutuyordum.» Olduğu yer-
de dönerek, Nemetz'in iyice yakınına geldi. Neredey-
se bedenleri birbirlerine değecekti. «Beni bir konuda
aydınlatmanız gerekiyor, Müfettiş! Şu 'Halmy davası'
dediğiniz konuda esas zanlınızın ben olduğum anlaşı-
lıyor. Yine de Rusların o canavar yuvasına gidiyor be-
ni kurtarmak için herifleri kandırmaya çalışıyorsunuz.
Benim için gerçekten esrarengiz bir hal aldınız, Müfet-
tiş Bey, gerçek bir bilmecel»

«Belki gerçekten suçlu olmadığınız bir konudan
dolayı çarmıha gerilmenizi istemiyorum.»

«Pekâlâ, diyelim ki benim Anna'yı öldürdüğüme
yüzde yüz inandınız, asılmamı ister miydiniz?»

Nemetz başını salladı:

«Hayır. Ben sadece yakalanmanızı isterdim, çün-
kü görevim bu. Tabii yakalanmayı cezalandırılmak iz-
leyecektir. Fakat asılarak değil. Hayır, ben hiç kimsə-
nin idam edilmesini istemem. Temelde idam cezasına
karşı bir insanım. Birden fazla adamı ip'e göndermiş
biri olarak bunları söylememin gülünc kaçabileceğini
biliyorum. Ama yine de sözlerim gerçek duygularım-
dır.»

Uzun bir sessizlik oldu. Doktor duvardaki saate
bir göz attı.

«Hay Allah, saat on bir olmuş. Beni mazur görün ama hemen gitmem gerek.» Kapıya doğru yürümeye başladı.

Nemetz onu durdurarak:

«Bir şey daha, Doktor» dedi. «Albay Milyukov konusundaki suçlamanın gerçek olmadığını nasıl kanıtlayacaksınız?»

«Onlar gerçek olduğunu kanıtlasınlar. Usul böyle değil mi?»

«Haydi, haydi. Ruslarla durumun böyle olmadığını siz de çok iyi biliyorsunuz. Hele bugünlerde.»

Halmy sanki kulağının çevresinde vızıldayan bir sineği kovmak ister gibi başını salladı.

«Böyle saçmalıklarla zamanımı harcayacak değilim. Hâlâ yarım düzine kadar ağır hasta Rus askeri var elimizde. Bu adamların iyileşmesi karargâh için kapanmış bir Albay Milyukov olayından daha önemli değil mi? Hiç bir güç Albay'ı geri getiremez artık!»

Nemetz'in aklına yeni bir düşünce gelmişti o an.

«Bir dakika! Bu yaralılar, Albay öldüğünde de hastanede miydiler?»

«Üçü ya da dördü buradaydı. Eğer yanlış hatırlamıyorsam, Milyukov'la birlikte getirilmişlerdi. Bağlı oldukları birlik geri çekilmeye mecbur kalınca yaralılarını bırakmış. Bu yüzden bizim cankurtaranlarımız tarafından taşındılar.»

«Burayı sevdiler mi? **Sizi** sevdiler mi?»

«Ah, hepsi iyi çocuklar. Önceleri korku ve panik içindeydiler. Sonradan bizim kendilerine nerçekten yardım edeceğimizi anlayarak rahatladılar. Altı kişiydiler; bir de albay yedi... Ama albaydan önce bir emirlerini kaybettik. Adamlardan biri iyileşti ve taburcu edildi. Onları kurtarmak için ne kadar caba gösterdiğimizizin farkında olduklarına eminim.»

«Eğer komutanlıkları kendilerini sorguya çekecek olursa böyle bir ifade verirler mi, dersiniz?»

«Müteşekkîr bir halleri var. Hattâ bize teşekkür edebilmek için birkaç kelime Macarca bile öğrendiler.»

Nemetz:

«Öyleyse şimdi dinle» dedi. «Bana bu adamların adlarını, rütbelerini ve numaralarını yazmanı istiyorum. Ve lütfen ihmal de etme; yoksa, boş yere hayâttından olursun.»

«ihmal etmem. Hemen şimdi başlıyorum.» Halmy tam kapının yanına gelmişti ki, eşikte durakladı. «Size söylemeyi unuttum. Küçük yeğeniniz için çok üzüldüm. Elimizden gelen her şeyi yaptık onu kurtarmak için. Ama yeterli olamadık.»

Koridora çıktı, kapıyı kapatıyordu ki ansızın taş kesiliverdi.

«Ne oluyor?» diye bağırdı. Bir iki saniye kadar hastanenin bekleme salonunun olduğu yöne baktı. Sonra Nemetz'e dönerek:

«Müfettiş bey! Bunu yapamazlar! Onları durdurmak gerek! Allahım, onları birinin durdurması gerek!» diye haykırdı.

Doğru salona koştu. Bir Rus binbaşısının yönetimindeki çakal gözlü, kısa bacaklı bir bölük asker hastane pijamaları içinde kadınlı erkekli dokuz genç hastayı yarı iterek, yarı çekerek çıkış kapısına doğru götürüyorlardı. Biri uzun, biri kısa boylu, deri ceketler ve deri çizmeler giyinmiş iki sivil de bu baskıncı guruba katılmışlardı. Pijamalıların kimisi halsizlikten yürüyemeyecek durumda olduğu için öteki hastalara dayanmak zorunda kalmıştı.

Doktor Halmy öylesine hızlı koşmuştu ki, Nemetz

kendisine yetiştğinde çoktan yumruğunu binbaşuya doğru sallıyordu bile. Almanca,

«Bu insanları yataklarından alıp sürükleyemezsiniz!» diye bağılıyordu. «Ölürler! Ne kadar hasta olduklarını görmüyor musunuz?»

Binbaşı bomboş gözlerle doktora baklıyordu. Kelimeleri anlamamış olsa bile ne anlama geldiklerini sezmemesine imkân yoktu. Sonunda bakışlarını doktorun kızgın yüzünden çeviriş biçimi, halıyı ıslattığı için azarlanan bir köpeğinkine benziyordu. En azından yüz yirmi beş kilo gelen, iriyarı bir adamdı, ama kirli beyaz önlüğüyle ince, genç doktorun yanında an-sızın tüy kadar hafif bir görünüm alıvermişti. Deri ceketli sivillerden uzun boylu olanı doktorun yanına gelerek kolundan kavradı.

Macarca,

«Sen bu işe karışmasan iyi edersin» dedi. Bir ara dağıtılıp şimdi yeniden kurulmuş olan Macar gizli polis örgütü AVO'dandı. «Bizi, buradaki faşistleri toparlamamız için gönderdiler. Emir karargâhın. Onun için sen bu işlere karışma.»

Doktor Halmy, gözünü budaktan sakınmayacak kadar hiddetlenmişti.

«Hay Allah kahretsin! Bu adamlar çok hasta! Kimisi ciddi durumda olanların listesine bile alındı. Onları götüremezseniz. Elinizde ölürler.»

Adam sırtarak :

«Daha iyi ya!» dedi. «Böylece Ruslar vurmamış olur!»

Doktor Halmy silkinerek, kolunu kurtardıktan sonra:

«Şu budala herife söyle» dedi (bir yandan da eliyle Rus binbaşısını gösteriyordu), «ya o hastaları serbest bırakır, ya da ben kafasını kırarım! Bu zaval-

lıları götürmesine izin vermeyeceğim. Bana ne yaparsa yapsın umurumda değil, ilk önce ben onu öldüreceğim!»

AVO'lu adam garip bir şekilde bakarak:

«Sen delirmişsin» dedi. «Ona bunları söyleyemeyeceğimi bilmen gerek!»

O arada çevrelerini bir gurup seyirci sarmıştı. Çoğunu hastaların oluşturduğu bu topluluk Ruslara fazla yaklaşmak istemediği için, çember oldukça geniş tutulmuştu. Fakat koca bir küme halinde olayı izleyen bu kişilerin gözlerinden taşan nefret ve hırs ne düşündüklerini açıkça ortaya koyduğundan Rusların herhangi bir tahminde bulunmalarına bile gerek yoktu.

Geniş omuzlarına güvenen deri ceketli, kısa boylu adam onların arasından sesini yükselterek:

«Haydi bakalım» diye bağırdı. «Öyle durmayın. Haydi çekilin gidin. Burası karnaval değil! Haydi dağılın!»

Hiç kimse yerinden kıpırdamadı. Çıkış kapısına yakın uzaklıkta askerler de durdu ve orada kaldılar. Arasıra, çevrelerini saranlara düşmanca fakat tetikte bakışlar fırlatıyorlardı. Tiz bir çığlık ya da anî bir kıpırdanış, hepsinin ellerini tabancalarına götürmeye ve sağa sola ateş ettilmeye yeterliydi.

Nemetz, Halmy'nin kolunu tutarak:

«Bırak, Doktor» dedi. «Bunu günlerdir sürdürüyorlar. Gençleri buldukları her yerde yakalayıp götürüyorlar. Sokaklarda, evlerde okul yatakhanelerinde. Bu dünyada onları durdurabilecek hiç bir güç yok. Bırak. Sadece başını belaya sokmuş olursun.»

Doktor bir silkinişte kolunu kurtardı.

«Aldırmıyorum!» Gözleri öfkeden kararmıştı. «Burada durup bu zorbalığa seyirci kalamam. Ben onla-

rın doktoruyum; onlar da benim hastalarımı! Bana ne yaparlarsa yapsınlar...»

Cümlesini bitiremedi, çünkü merdivenlerden gelen bağırmlar, ayak sesleri ve itişmeler dikkatini o yöne çekti. Bir başka Rus bölüğü üç genç erkekle bir genç kıızı basamaklardan aşağı sürüklüyordu. Bunlar ayakta dolaşabilen hastalardandı. Pijamalarının üstüne hastaneye ait önlüklerden giymişlerdi. Dördü de direnmek için çabalıyorlardı, fakat Kalmuk askerleri sayıca onlardan çok daha üstündü. Kız Nemetz'e yabancı gelmedi; önlüğün sol kolunun omuzundan aşağı boş boş sarktığını farkedince kimliğini hatırladı; bir gün hemşireye parmaklarındaki ağrıdan yakınışına rastlantı sonucu kulak misafiri olduğu genç kızdı bu.

Kız, Doktor Halmy'yi görünce, tek kolunu sallayarak:

«Doktor! Doktor! Bizi nereye götürüyorlar? Ne olur bırakmayın! Ne olur...» diye bağırdı.

Koskoca iki adımda, daha doğrusu sıçrayışta, Halmy dışarı çıkmaya yeltenen binbaşığı yakaladı.

«Bırakın onları. Duyuyor musun? Onlar sakat! Hasta! Artık sizinle mücadele edemeyecekler! Onlardan ne istiyorsunuz?»

Şaşırın binbaşı ürkererek kenara çekildi. Sarhoşlara ya da geri zekâlılara özgü anlamsız, pariak gözlerle doktoru süzmeye başladı. Artık cümle yerine ipe sapa gelmez kelimeler ve küfürler savurmaya başlamış olan doktor, üç asker tarafından yavaşça çevrilmişti. Sovyet işgâli altındaki Macaristan'da, görev başındaki bir Rus subayına saldırmasının sonuçlarını göremeyecek, uyarıları anlayamayacak kadar büyük, kontrol edilemez bir kızgınlığa kapıldığı için Halmy'nin artık sakinleşmesine imkân yoktu. Tam yumruğunu kaldır-

mış binbaşının suratına indirecekti ki, askerler kendisini tuttukları gibi yere savurdular.

Nemetz uzun boylu, deri ceketli Macar'a:

«Binbaşıya doktorun hasta olduğunu söyle» dedi. «Ne yaptığının farkında değil.» Sonra AVO ajanının konuşmaya başlamasını beklemeden kendi sınırlı Rusçasıyla adama, Doktor Halmy'nin geçici bir buhran anında böyle davrandığını anlatmaya çalıştı.

Rus'un kendisini dinleyip dinlemediğini anlayamadı, çünkü ay yüzeyindeki dağları andıran şişkin burunlu suratı, anlamsız görünümünü korumuştur. Bu arada Doktor Halmy sendeleyerek ayağa kalktı. Yere yıkılıp, hakem daha ona kadar saymadan ayağa kalkmayı başaran boksörlerin kızgın bakışı okunuyordu gözlerinde. Eğer askerler kendisini tutmuyor olsalardı, yeniden binbaşıya saldıracaktı.

Subay üç askere bir şeyler söyledi; onlar da doktoru çıkış kapısına doğru sürüklemeye başladılar. Paniğe kapılan Nemetz, AVO'lu adama döndü.

«Onlara doktoru bırakmalarını söyle! Baş operatör o. Hastane onsuz çalışamaz.»

Zemin kat salonunu dolduran insanlar bir tablo için poz verir gibi hareketsiz duruyorlardı. Pijamalı hastalardan ikisi soğuk taşa yığılmışlardı. Başları arkadaşlarının dizlerine dayalı durumda öylece yatıyorlardı. Kolsuz genç kızla birlikte aşağı indirilen üç erkekten biri çöp tenekesine eğilmiş kusuyordu. Kız onun yanında durmuş, ensesini okşuyor, ama gözlerini doktordan ayırmıyordu.

Deri ceketlilerden uzun boylu olanı:

«İşte karışmaması için kendisini uyarmıştım» dedi. «Eğer öldürmezlerse şanslı demektir. Zaten karşı koyuşunun ne anlamı vardı ki? Tek başına başa çıkabileceğini mi sandı?»

Nemetz direnmeye devam ediyordu.

«Adam hasta. Aklını kaçırmış. Lütfen bunu bin-başıya anlatın.»

«Eğer hastaysa neden çalışıyor? Hasta bir adam nasıl insan hayatı teslim edilir? İnsan ya doktordur, ya hasta... Her ikisi birden olamaz.»

Nemetz:

«Olabilir işte... Aptal herif» diye birşeyler geveledikten sonra sırtını döndü.

Bir şeyler yapmak gerekiyordu ama yapacak zaman kalmamıştı. Doktor delilik, manyaklık etmişti. O kadar serinkanlı ve akli başında görünen bir adamın kendini, basınçla fışkıran kaynar su gibi yakıcı ve yatışmak bilmez bir öfkeye kaptırması inanılacak gibi değildi. Herkesin ergeç patladığı bir nokta vardı; kimileri bu noktaya daha geç, kimileride çok erken varıyorlardı demek yerinde bir tahmin olacaktı. Yine de doktoru tanıyan biri olarak, onun, sabrını böyle kolayca yitirdiğini söylemek çok güçtü.

Giriş salonunda sanki zaman durmuştu. Ne Ruslar, ne tutuklular, ne de olayı izleyen halk yerinden kıpırdıyordu. Nemetz çevresine bakınarak kendisine yardımı dokunabilecek biri olup olmadığını aradı. Ansızın farkettiler, doktor olarak hiç kimsə yoktu aralarında. Neredeydiler? Profesör Balint neredeydi? Asistanları? Onları tutan neydi? Neden bu saldırıya karşı çıkmıyorlardı? Diyelim ki, karşı çıkmaya çalıştılar ve beceremediler, o zaman doktoru kurtarmak için aşağı neden inmiyorlardı?

Aralarında başhemşire Bayan Schulz'un da bulunduğu bir gurup hemşirenin arasında hastabakıcı Janos'a ilişti gözü. Yanlarına gitti..

Hiç bir girişe gerek duymadan:

«Profesör Balint nerede?» diye sordu.

Janos ve Bayan Schulz şaşkın şaşkın birbirlerine baktılar. Nemetz sabırsızlanmıştı.

«Aşağı inmeli ve Ruslarla konuşmalı. Doktor Halmy'yi serbest bırakmalarını sağlamalı.»

Bayan Schulz:

«Oh fakat o artık burada değil ki...» diye cevap verdi. «O..» Ansızın sustu.

Öğrenci hemşirelerden biri kendisini kimin duyduğuna aldırmadan bağıarak:

«İşe yaramaz kazlar gibi tekmeleniverdi ansızın! Profesör Balint gibi büyük bir doktor kovuldu!»

Nemetz :

«Öyleyse şimdi hastaneyi yöneten kim?» diye sordu.

Janos başını salladı.

«O bir işe yaramaz.» Yüzünü ekşiterek devam etti. «Yeniden yoldaş Borbas işbaşına geldi. Fakat onu çağırmak yararsız; parmağını bile oynatmayacaktır.»

Bayan Schulz:

«Yararından çok zararı dokunur» diye ekledi.

Nemetz, Borbas adını ihtilâl öncesi günlerden hatırladı. Hafızasını yoklayan kurtlar gerçekten iyi çalışıyorlardı doğrusu.

«Fakat yardım edebilecek hiç kimse yok mu? Bir doktor, bir profesör, Ruslarla iyi geçinen biri?...»

Janos ciddî bir şekilde başını iki yana salladı.

«Yok, efendim.»

Nemetz, hastabakıcının ilk kez kendisine «Efendim» diye hitap ettiğini farkettiler, demek ki artık müttefikler sınıfına alınmıştı.

Janos:

«Hiç kimse yok» diye ekledi. «Profesör Lendvai geri döndü, ama Doktor Halmy kendi öz kardeşi bile

olsa yine ağzını açıpta tek kelime söylemez. Bugün Budapeşte’de pek çok korkak adam var, ama Lendvai hepsinin en korkağı. Yanılmıyorsam bütün gün kendisini çimdikleyip durarak, ihtilâlden sağ çıkıp çıkmadığını, yaşayıp yaşamadığını kontrol ediyordur. Yok, yok, kendi kardeşini kurtarmak için bile ağzını açmaz.»

Başka genç hastaları iteleyerek yeni bir gurup Rus askeri inmeye başlamıştı merdivenlerden aşağı. Hastaların arasında on dört yaşından fazla göstermeyen bir oğlan da vardı.

Hastabakıcı oğlanı göstererek:

«İşte Peti» dedi. «İhtilâl sırasında Szena Meydanında bir grupla birlikte çarpışmalara katılmış.»

Yeni Budapeşte diinde «İhtilâl» sözcüğü ekim ayının 23’üyle 31’i arasındaki günleri ifade ediyordu artık. Kasım’ın dördünde başlayan ikinci Rus müdahalesine de «savaş» adı verilmişti. Janos oğlanı anlatmaya devam ediyordu:

«Annesi onu bize getirdiğinde yarı ölüydü. Çocuğunu yıkıntıların arasında bulmuş, kazıp çıkarmış, bir el arabasına koymuş ve taaa Buda’dan buraya kadar ite ite getirmiş. Getirdiğinde çocuk parça parçaydı. Doktor Halmy nasıl o parçaları bir araya getirdi, işte gerçek bir mucize bu.»

Binbaşı demek bu yeni getirilenleri bekliyordu; çünkü o an adamlarına bağırarak bir emir verdi ve hepsi harekete geçtiler. Hastalar ayağa kaldırıldı, geri kalanlarla birlikte kapıya doğru itilmeye başlandı. Elllerinde paltolar ve battaniyeler bulunan iki hemşire depodan çıkarak, askerlerin tehditlerine kulak asmadan bunları pijamalı guruba dağıtmaya başladılar. Doktoru hâlâ tutmakta olan üç asker ne yapacaklarını bilemeden duruyorlardı, yanlarında götürecekler miydi, yoksa bırakacaklar mıydı? Marş emrini verdikten

sonra doktoru unutmuş gibi gözüken binbaşuya dikmişlerdi gözlerini. Sonunda bunlardan biri binbaşının yanına giderek bir şeyler sordu. Binbaşı ağır gözkapaklarını kaldırıp bakışlarını düşünceli düşünceli Zoltan Halmy'ye çevirdi. Roma arenalarından bir sahneyi anımsatıyordu insanda bu görüntü: Yenilmiş gladyatörün kaderini tartmaya çalışan canı sıkkın imparator.. Aynı sahne geçen yüzyıllar boyunca sayılamayacak kadar çok yerde, çok değişik kılıklarda ve biçimlerde, sayılamayacak kadar çok kereler tekrarlanmıştı; Neron'un devrinden Stalin devrine kadar, sıkılı bir yumruğun düz tutulan baş parmağı yere mi yoksa göğe mi yönelmeli diye duraksanan bu an defalarca yaşanmıştı.

Bu kez parmak yeri gösterdi. Eğer doktor gözlerini kaçırsa ve öyle kafa tutar gibi bir karşı koyuşla binbaşuyu süzmeseydi belki Rus kendisini serbest bırakabilirdi. Ayrıca binbaşı iki AVO ajanının olay hakkında neler düşündüklerini ve ne yolda rapor vereceklerini de bilmiyordu. Bu nedenle Sovyet ordusundan bir subaya el kaldıran kişiyi serbest bırakmaktansa, tutuklamak daha iyi bir yol gibi gözüküyordu.

Nemetz ve çevresindeki insanlar, doktorla genç özgürlük savaşçılarının yan çıkış kapısından dışarı itişlerini soluk almaktan bile çekinerek, hareketsiz izlediler. Kapının eşiğine vardıklarında içlerinden en genci olan Peti geri döndü ve çocuk bahçelerinde rastlanan tiz, genç sesiyle:

«Vatan sağolsun!» diye bağırdı.

Koskoca bir battaniyeye sarınmış, körpe, sıska bir vücuttan yükselen kahramanlık taslağı bu bağıris izlenen sahnede gülünç bir hava yarattı ve kalabalığın içindeki orta yaşlı bir kadın kahkahalarla gülmeye

başladı. Bu beklenmedik, ince kahkaha, keresteyi parçalayan testere keskinliğiyle havayı deldi. Öfkeli bakışlar kadına yöneldi fakat onun kahkahaları gittikçe yükseliyor, tizleşiyordu; sonunda kriz geçiren kişilerin kulakları tırmalayan çığlıkları halini aldı. Hemşireler kendisini alıp, bir kapının ardında sessizce gözden kayboldular. O arada kadınlardan kimisi ağlamaya başlamıştı, bir an için toplu bir kriz anının belirtileri sardı ortalığı. Sonra o hale varmadan kalabalık yavaşça dağıldı.

Janos, Nemetz'e:

«Doktor Halmy'ye ne olacak dersiniz, efendim?» diye sordu. Müfettiş belirsiz, boş bir ses tonuyla:

«Kötü bir şeyler olmayacağını umudedelim.» cevabını verdi.

Yanıbaşındaki üç mermi kafalı Rus askeriyle birlikte dışarı çıkarken doktorun ansızın sessizleştiğini ve soğuk, duygusuz, hattâ cansız bir hal aldığını farketmişti Nemetz. Eğer bu adam yaşama gücünü yitirirse, bütün suçun kendisine ait olacağını düşündü. Halmy'nin, karısının ölümü olayında masum olabilme ihtimali büyüktü. Anna Halmy'yi en azından on kişi öldürmüş olabilirdi. Serseri bir kurşuna kurban olmuştu belki de. Bütün bunlara rağmen bir engizisyon mahkemesinin amansızlığıyla doktorun peşine düşmüştü.

Bayan Schulz sessizliği bozarak:

«Birisi Bayan Mehely'ye durumu bildirmeli» dedi.

Nemetz:

«Nerede?» diye sordu. Ne tuhaf onu aramak hiç aklına gelmemişti.

Bayan Schulz:

«Yanılmıyorsam, yukarıda çocuklara bakıyor» diye cevapladı. «Doktor Torda'nın annesinin eve gitmesi gerekti; son zamanlarda bebeklerle o uğraşıyordu. O da Bayan Mehely'den, burada yokken kendisinin yerine çocuklara bakmasını rica etti. Galiba Bayan Mehely'nin henüz olup bitenlerden haberi yok. Birisi mutlaka gidip söylemeli.» Janos'a baktı.

Hastabakıcı olduğu yerde dikilerek:

«Yok, kardeşim, ben gitmeyeyim» diye sert bir tavırla cevaplandırdı bu bakışı. «Böyle haberleri hiç kimseye veremem!» Sonra yavaşça, düşünceli düşünceli başını sallayarak «Zaten artık burada olacağımı da sanmıyorum» diye ekledi.

Hemşire, Janos'a şaşkınlıkla baktı:

«Artık burada olmayacağım da ne demek? Nerede olacaksın?»

Janos hâlâ başını sallıyordu. Büyükbabasının duvar saatini taklit etmeye uğraşan dev bir çocuktan sanki. Sonra döndü ve kararlı, ağır adımlarla çıkış kapısına doğru yürüdü.

Bayan Schulz arkasından seslenerek:

«Nereye gidiyorsun?» diye sordu.

Janos hiç durmadan:

«Batı'ya» diye cevap verdi. Doktorla, on dokuz hastasını yutan kapıdan beyaz önlüklü bir şekil daha kayboldu.

Alexa, bir zamanlar Doktor Halmy'ye ait olan, fakat şimdi çocuklar koğuşunun en genç hastalarına ayrılan odada bebeklere bakmakla meşguldü. Hastaneyi dolduran o acınacak insan dalgasından, kısa bir süre için bile olsa, uzaklaşmasını sağlayan hoş bir vesile olmuştu bu.

Çocukları, özellikle bebekleri çok severdi. Bunların arasında en sevdiği, genç bir Afrikalı öğrenciyle güzel ama kafasız olduğu belli bir garson kızın birlikte bıraktıkları tombul, neşeli, çikolata tenli on aylık armağan paketi idi. Bebeğin bademcikleri alınmış, fakat taburcu edileceği gün annesi gelip almamıştı. Ne ertesi gün ne de daha sonra hiç görünmemişti. Eğer annesi gelmezse, eğer Batı'ya doğru yola çıkmışsa, ya da yıkılan bir binanın altında yatıyorsa, hattâ belki de geçmişini eleverecek çikolata tenli bir delilden uzak yepyeni bir hayata başlamaya karar vermişse, bu bebeğin hali ne olacak diye düşünüp duruyordu.

Tabii ki, bebek bakıcılığı, hele bunlar yirmi iki taneyse, huzur dolu bir dinlenme sayılamazdı. Bir dakika yoktu ki içlerinden biri ciğerleri sökölürcesine avaz avaz bağırmasın; sadece çikolata tenli olanı hep mutlu ve tatlı sesler çıkarıyordu.

Odadaki korkunç gürültü dışardaki bütün sesleri bastırıldığından Alexa Rus baskınını duyamadı. Sabahın daha erken saatlerinden başlayarak sürekli Nemetz'i aramış ve Irene'den müfettişin daha Merkez'e hiç uğramadığını öğrenmişti. Tuhaf bir nedenle bundan rahatsızlık duymamıştı. Nemetz'in kendisi, daha doğrusu Zoltan için uğraştığı inancı vardı içinde.

Nemetz kapıyı vurduğunda bebeklerden birinin altını değiştirmekle uğraşıyordu.

«Girin» diye seslendi neşeli neşeli; sonra adamın yüzündeki üzüntülü ifadeyi görünce gerginleşti ve endişelendi.

«Ne var?» diye sordu. «Karargâhta ne gibi kötü haberlerle karşılaştınız? Zoltan'ın başı dertte mi?»

Nemetz derin bir soluk aldı.

«Korkarım ki dertte» diye cevap verdi. Sonra hi-kâyeyi elinden geldiğince öz olarak aktardı. Alexa'ya

işkence ettiğinin farkındaydı; ama bilmesi gerekiyordu ve ne kadar çabuk öğrenirse o kadar iyi olacaktı.

Kızın yüzündeki bütün kanın çekildiğini gördü, bir an gözlerini kapayınca, bayılmasından korkarak ona doğru uzandı. Oysa Alexa gözlerini açtı ve bebeğin altına temiz bir bez koyma işini sürdürdü. Sonra yavaşça kucağına aldı, öptü ve beşiğine yatırdı. Nemetz'e:

«Niye hemen beni çağırtmadınız?» diye sordu. «Zoltan'ı durdurabilirdim... tutabilirdim.»

«Hiç zaman yoktu. Kaldı ki onu hiç kimse durduramazdı. Siz bile... Kimin ihbar ettiğini öğrenmek istirdim. Stambulov, muhbirin hastaneden birisi olduğunu söyledi.»

Alexa düşünceli bir tavırla:

«Benim bir fikrim var» diye cevap verdi.

Nemetz kim olduğunu sorunca sadece başını salladı, cevap vermedi. Bebeklerden birkaçı vızıldamaya başlamışlardı; genç kız hepsini teker teker kucağına alarak, dertlerini anlamaya çalıştı.

Sonra birisini soyarken:

«Burası bir erkek için fazla eğlenceli bir yer değil» dedi. «Ah, seni küçük domuz, seni! Daha on dakika önce değiştirmiştım altını. Öylesine pis, fakat öylesine aciz yaratıklar ki bunlar... Günün birinde bir bilim adamı, bir doktor, ya da bir öğretmen olacaklarına inanmak çok güç.. Ya da bir katil..» Ansızın bağırarak «Müfettiş Bey, Zoltan'a ne yapacaklar?» diye sordu. «Onu öldürmezler, değil mi?»

Nemetz son derece güvenilir bir sesle cevap vermeye çalışarak:

«Tabii ki öldürmezler» dedi. «Fakat çok çabuk bir şeyler yapmak gerek. Albay Milyukov'la birlikte

buraya getirilen Rus askerlerinin adlarını, rütbelerini derhal bulmalısın.»

«Bayan Torda gelip beni serbest bırakır bırakmaz hemen öğrenirim.»

«Onlarla konuş ve Doktor Halmy hakkında neler düşündüklerini öğren. Karargâhta doktor için ifade vermeleri gerekeceğini söyle. Bizi kötü duruma düşürmeyeceklerinden emin olmaya çalış. Lehte tanıklık etmeleri gerek. Yoksa onlardan yararlanamayız demektir.»

Alexa ansızın başını kaldırarak, değişik ve sert bir sesle:

«Neden onu kurtarmak istiyorsunuz?» diye sordu. «Karisını öldürmediğine artık emin olduğunuz için mi?»

«Albay'ı öldürmediği için.»

«Nereden biliyorsunuz?»

«Öyle söyledi.»

«Fakat size karısını öldürmediğini de söylemişti.»

Nemetz bir an düşündü.

«Doğru» dedi. «Yalnız aslına bakılacak olursa o konuda hiç bir şey söylememişti.»

Alexa sinirlenerek karşı çıktı:

«Tabii ki söyledi. Belki bir sürü kelimeyle değil.. Belki böylesine saçma bir suçlamaya karşı kendisini savunmayı onuruna yedirememişti. **Çünkü gerçek böyle, değil mi? Aynı düşüncede değil misiniz? Hele şimdi onu daha iyi tanıdıktan sonra?...»**

Nemetz kızı daha fazla üzmemekten korkarak:

«Evet, aynı düşüncedeyim.» diye cevap verdi. Böyle bir günde ona daha fazla acı çektirmemek gerekirdi.

Bebekler yine huzursuzlanmaya başlamışlardı.
Alexa:

«Yemek vakitleri geliyor» diyerek içini çekti. «İnşallah onlar için biraz yemek kalmıştır. Artık yiyecek de bulamaz olduk. Hiç bir şey bulamaz olduk! Batı'dan gelen ilâç ve yiyecek yüklü trenler sınırda Ruslar tarafından geri çevriliyor!»

Nemetz gittikten sonra elinde bir sepet dolusu süt şişesi olduğu halde Bayan Schulz görüldü, bebeklerin karnını doyurdular. Bayan Torda hâlâ gelmemişti; Alexa yine bebeklerin altını değiştirmeye, göz ve kulak damlalarını koymaya, inatla karşı koyan ağızlarından zorla ilâç akıtmaya ve yumuşak, pembe popolara iğne yapmaya devam etti. Bayan Torda içeri daldığında saat akşamın altısı olmuştu. Kadın sevgi dolu bir sesle:

«Ah, zavallı yavrum» diye haykırdı. «Bayan Schulz bana olanları kısaca anlattı. Eğer bilseydim daha önce gelirdim. Ne kadar kötü durumda olduğunu anlıyorum.»

Alexa gerçekte o kadar kötü bir durumda değildi. Duyguları uyuşmuş, katılaşmıştı. Modern bir Andromeda olarak tanrıların gazabına terkedildiği 6 Kasım 1956 gününü hiç bir zaman unutmayacaktı. Öfkeli denizin kaban dalgaları arasında tanımlanamayacak kadar korkunç bir şey yaklaşıyordu, fakat ne kaçmasına, ne de kendini korumasına imkân vardı, çünkü bir tepeye zincirlerle bağlanmıştı.

Sonunda bebeklerin koğuşundan çıkarak, Rus askerlerini aramaya koyuldu. Onlarla tek tek konuştu ve kendilerine çok yararlı olacak biçimde tanıklık edeceklerini anlayarak rahatladı. Nemetz'e telefon edip, elde ettiği bilgileri verdi. Sonra yeni bir işe girişti. As-

linda bu işi öğleyin yapmalıydı, çünkü akşamın altısında pek yararlı bir sonuç vereceğini sanmıyordu.

Yukarı çıkarken arkadaki merdivenleri kullandı, hiç kimseyle karşılaşmak istemiyordu. Yöneticilerin bulunduğu bölümün girişindeki, odanın bütün masalarının boş oluşu, katiplerle sekreterlerin daha sabahtan işe gelmediklerini gösteriyordu. «Hastane Müdürü» yazılı kapıdan içeri dalarken, kapıya vurmaya yeltenmedi bile.

Önce buranın da boş olduğunu sandı, ama ağır bir vücudun kıpırdanışıyla gıcırdayan iskemle olduğu yerde dönmesine ve odanın uzak bir köşesinde sessizce oturan erkeği görmesine yol açtı. İki haftalık ayrılığı süresince birkaç kilo vermişti, gözlerinin altında koyu gölgeler belirmişti. Uzun kolları iki yana sarkık, koca bacakları biçimsizce öne uzatılmış olarak oturuyordu. Onun kadar canlı ve hayat dolu bir adama göre tuhaf sayılacak bu oturuş biçimi bir an Alexa'da ölmüş olduğu kanısını uyandırdı. Sonra bacaklarını toplayınca, canlı olduğunu gördü.

«Bunu neden yaptın?» diye haykırdı.

Borbas yerinden kalkmadan:

«Neyi neden yaptım?» diye cevap verdi. Gençliğinde kamyon şoförlüğü yapardı; hastane yöneticiliğine yükseldiği halde davranışları yine değişmemiş, aynı kalmıştı.

Alexa biraz daha yaklaştı:

«Doktor Halmy'yi neden ihbar ettin?»

Adam gözlerini genç kızın yüzüne dikmişti. Aç bir buzağının iri, üzgün, ıslak gözleriydi bunlar.

«Zayıflamışsın» diye cevap verdi. «Az mı yemek yiyorsun, yoksa çok mu sevişiyorsun?»

Alexa duymazlıktan geldi.

«Neden ihbar ettin?» Sesi tiz bir çığlık halini almıştı.

Sonunda adam ayağa kalktı. Geniş omuzlu, uzun bacaklı, yaşına göre hiç de çirkin sayılamayacak bir adamdı.

«Onu ihbar etmedim» diye cevap verdi. «Gerçek bir ihbar değil bu. Anlıyorsun ya, kediciğim, Ruslar.. Onlar kelle peşinde. Kabile hayatı yaşadıkları günlerden kalmış bir alışkanlıkları olsa gerek.. Savaş bitti, onlar kazandılar; fakat kalelerinin duvarlarını mızraklarına geçirilmiş çepeçevre düşman kelleleriyle doldurmazlarsa, kazandıklarını nasıl kanıtlayacaklar?»

Sallanarak birkaç adım atınca, Alexa adamın sarhoş olduğunu anladı. Onu hiç bir zaman bir bardaktan fazla şarap içerken görmemiş olduğu için şaşırdı.

Borbas masaya doğru ilerledi ve bir iskemleye yığıldı. Sanki açıklamasına gerek varmış gibi:

«Ben sarhoşum» dedi.

Alexa :

«Daha soruma cevap vermedin» diye direndi.

«Sana söylüyorum işte. Buraya geldiler ve birkaç kelle istediler. Her kuruluş onlara birkaç tane vermek zorunda. Gerçekte vergi gibi bir şey bu. Ama onlar devlet güvenliğini koruma diye adlandırıyorlar. Her neyse, karargâhtan birini gönderdiler. Dün. Sovyet-aleyhtarı eylemlerde bulunan elemanların adlarını vermemi istedi. Önce hiç böyle insanlar olmadığını söyledim. Fakat gitmiyordu. Doktorların listesine baktım. Karargâhtan gelen adam Albay Milyukov olayını ortaya attı. Bu da Doktor Halmy adının geçmesine yol açtı. Ben de kendi kendime, 'Madem bir isim vermek gerekiyor, bu neden Doktor Halmy olmasın?' diye düşündüm. Ve verdim.»

Alexa cansız bir sesle:

«İt herif» diye mırıldandı.

Borbas uzun bir süre genç kızı süzdü. Bakışları, yıkanmak isteyen saçlarından, boyanması gereken a-yakkabılarına dek aşağıdan yukarı, tekrar yukarıdan aşağı tüm bedeninde gezindi. Alexa'yı canlı bir insan gibi değil de, bir tablo, bir heykel ya da satılığa çıkarılmış cins bir ineği inceler gibi inceledi.

«Seninle evlenmek istemiştım, biliyor musun?» diye sordu.

«Kabul etmezdim.»

«Beni hiç sevmedin, değil mi?» hâlâ gözlerini Alexa'dan ayırmamıştı.

«Evet sevmiş sayılmam. Fakat nefret de etmemiştim.»

«Şimdiki gibi mi?»

Alexa, Borbas'ın yanına yaklaştı.

«Bela! Allah aşkına, Zoltan'ı serbest bırakmaları için hiç bir şey yapamaz mısınız? Karargâh'a giderek, bu suçlamanın bütünüyle mantıksız ve saçma olduğunu anlatamaz mısınız ve...»

«Yaparsam ne olacak?» Borbas elini uzatarak parmaklarıyla Alexa'nın elini tuttu. «O zaman benimle... benimle...» Uygun kelimeleri aradı ve sonunda «yeniden benimle yatar mısınız?» diyerek gerçek düşüncelerini açıklayıverdi. Sonra başını önüne eğip, tokat yemekten korkarcasına geriledi.

Oysa Alexa yüksek sesle gülmeye başlamıştı. Yüksek sesle, ama zorlama bir kahkahaydı bu.

«Aman Allahım, Tosca'nın ikinci perdesini oynamaya başladık galiba!» dedi. «O inanılmaz, hayattan da öte sanılan büyük operalardan kaçının bugünün şartlarına uyduğunu, benzer olayların kaçının her

an yaşanır olduğunu hiç düşündün mü? Bütün o yüce duygular, kahramanlık ve felâket.. Rigoletto kızının cesedini buluyor, Andrea Chenier darağacına tırmanıyor, La juive canlı yakılıyor! Mukavva dekorların önünde oynayan mukavva kişiler. Ve şimdi işte biz.. Sen Scarpia, ben Tosca ve zavallı Zoltan da Cavara-dossil» Yine güldü, fakat bu kez gülüşünde sinirli bir gerilim vardı. «Muhteşem bir şey, değil mi?»

Borbas:

«Nereden bileyim?» diye bir şeyler geveledi. «Alahın belâsı operaya hiç gitmedim ki.. En yırtıcı kadın bile beni buna zorlayamadı.» Ansızın ayağa kalktı ve kitaplığın yanına giderek iki deri ciltli kitabın arkasına dikkatle yerleştirdiği bir şişeyi çekip çıkardı. Bu arada, yere düşen bir kitabın cildinin arasından görünen beyaz sayfalar ölü kuşların göğsünü andırıyordu.

Şişeyi ağzına götürürken:

«Sana bir soru sordum» dedi. «Bana bütün bu kültür kokan lafları etmene gerek yok.» Büyük bir yudum aldı. «Evet ya da hayır dersin, o kadar!»

Alexa bakışlarını tavana dikti, bütün dikkatini orada gördüğü çatlaklara yer yer solan boyaya yöneltmiş gibi bir tavır takındı.

Yavaşca, -

«Evet» karşılığını verdi. «Eğer onu serbest bıraktırırsan, seninle yatmayı kabul ediyorum. Ve bu arada sırtına bir bıçak saplamayacağıma da emin olabilirsin.» Son sözleri güler gibi söylemişti.

«Ben eve gidiyorum. Benimle gelir misin?»

Alexa paniğe kapılmıştı.

«Şimdi mi?» diye sordu.

«Evet, şimdi.»

«Pekâlâ. Seninle geliyorum. Yalnız gidip paltomu alayım.»

«Arabamı park yerine bıraktım. Siyah bir Skoda.»
Anna:

«Orada buluşuruz» diye cevap verdi. Eskiden olduğu gibiydi işte. Halmy-öncesi devir gibi.

Aşağı laboratuvara indi. Dolabını açtı. Kendi elbiselerinin yanında Halmy'ninkiler —yağmurluğu, ceke-ti— duruyordu; demek ruslar onu önlüğüyle götürmüşlerdi. Üşütecek diye geçirdi aklından ve ona giyecek bir şeyler göndermenin bir yolu var mıdır acaba diye düşündü. Pazardan bu yana sadece iki günün geçtiğine inanılacak gibi değildi. Geçmişi geride bırakarak birlikte yepyeni bir hayata atılacaklardı o gün. O, Tothlar, Borbas ve kendisi için bambaşka olacaktı bütün bu günler. Her şey öylesine basit görünürken, şimdi tırmanarak kurtulmaya çalıştıkları uçurumun en dibine yuvarlanıvermişlerdi ansızın. Tothlar Zoltan'ı, Borbas da kendisini yakalamıştı bir kez daha.

Karşılığında bir dileğini sağlayabilmek için yine bir erkekle yatmak zorunda kalıyordu işte. Bu sefer kendi çıkarları değildi söz konusu olan: Aşığının özgürlüğüydü. Yine de, önceki değerlerle ödemek zorundaydı karşılığını. Bunun kendisini üzmesi gerekiyordu, ama o, dişçiye gitmek zorunda kalan bir hasta gibi bunu bir an önce başından savmaktan başka bir şey düşünmüyordu. Kendisini huzursuz eden tek şey Halmy'nin bu pazarlığa göstereceği tepkiydi; tabii eğer öğrenecek olursa... Doktor, kendisinden on yaş büyüktü ve geçen yıllarının çoğunu kanun ve düzen denilen ilkelerin daha geçerli olduğu bir devirde geçirmişti. Onun idealinde yücelttiği kadın, hayatta gerçekten ve kayıtsız şartsız aşık olduğu tek insan, küçücük bir bakireyken

ölüvermişti. Hayatta kalmanın nerdeyse ölümsüzlükle eşanlam kazanacağı yeni bir devre açılmadan parça parça olmuştu.

Alexa aşağı indiğinde Borbas direksiyonun başına geçmişti bile. Kâbe dışında hiç bir cansız varlığa gösterilemeyecek bir özenle sürekli bakım gösterilen, parlatılan, bu kocaman bir fare kapanını andıran Skoda'ya daha önceleri birçok kez binmişti. Şimdiyse çamur içindeydi, çamurlukları eğrilmiş ve paslanmıştı; kırık yerlerde yapılan uzun yolculukları ve hiç bir zaman gerçek bir temizlemeye fırsat bırakmayacak kadar kısa süren duraklamaları dile getiriyordu bu hal.

Borbas kapıyı açtı, Alexa bindi. Deri kaplı döşemelerin kaygan yüzeyi, yere serilmiş halının sert teması, sanki bu arabaya son binişinin üstünden geçen beş ay, yasak kâbuslarla dolu bir tek uzun geceymiş gibi tanıdık geldi Alexa'ya. Yalnız, direksiyonun arkasında oturan iri yarı adam, ilişkilerinin sürdüğü günlerdeki kadar yabancı ve uzaktı. Çıplak göğüslerinin üstünde dolaşan ellerinin dokunuşunu, sevişirken araba motorunu andıran seslerle soluk alıp verişini, sonradan gözlerinde beliren muzaffer ifadeyi hatırlıyordu. O zamanlar erkeklik konusunda pek çok şey biliyordu, ama gerçek erkeği tanımıyordu.

Araba hareket etti. Dış kapıdan çıkarak, nehre doğru akan trafiğe karıştılar. Borbas kendisini Buda sırtlarındaki sayfiye evine götürüyordu.

Köprünün başına geldiklerinde, Tuna'yı geçmeden önce her aracı tek tek kontrol eden Rus askerleri tarafından durduruldular. Bekleyen arabalar uzun bir kuyruk oluşturuyordu. Alexa pencereden başını çıkararak olup bitenleri incelemek istedi. Önlerindeki taşıt, Budapeşteliilerin «Leper» adını taktıkları değişik parçalardan yapılmış garip arabalardan biriydi. Sigara içen,

şapkasız, genç bir erkekti sürücüsü, Alexa adamın başının sadece arkasını görebiliyordu; berbere gitmesi gerektiğinde tıpkı Zoltan'ınki gibi ensesini örten gür, açık kumral saçları vardı. Ansızın içini tuhaf bir titremenin sarmaya başladığını ve yükselerek boğazında düğümlediğini hissetti.

Leper'deki genç adam yanında oturan arkadaşına döndü. Şimdi profilini de görebiliyordu: Uzun ve sivri bir burun, kalın dudaklar. Artık saçı bile Halmy'ye benzemiyordu. Yine de başının döndüğünü hissetti.

«Bırak beni gideyim!» dediğini duydu. Kelimeler ansızın patlayan bir volkan gibi, kendi iradesi dışında dökülüvermişti dudaklarından.

Borbas dönerek:

«Neyin var?» diye sordu.

Alexa açmak için gücünün yetmediği kapının koluyla uğraşmaya başlamıştı bile. Panik içinde:

«Dışarı çıkmak istiyorum!» diye bağırdı. Önlerindeki arabalar hareket etmişti, kapı hâlâ açılmıyordu. «Seninle gitmeyeceğim! Bırak beni çıkayım!»

Borbas soğuk bakışlarla onu uzun uzun süzdü.

«Bırak o kolu. Kilitlendi yine. Allahın belâsı! Benim uğraşmam gerek.»

Alexa çığlık atar gibi:

«Çıkmak istiyorum» diye bağırdı.

Adam:

«Kes sesin!» diye homurdandı. «Olay çıkarmaya kalkma. Seni burada bırakamam. Önce şu köprüyü geçmemiz gerek.»

Arabasının ön camında Sovyet Askerî Kuvvetlerine ait kart ilişik olduğundan, Rus nöbetçisi kimliklerini bile sormadan geçmelerine izin verdi.

Köprüyü geçtiler. Buda'ya geldiklerinde,

«Hâlâ çıkmak istiyor musun?» diye sordu.

Alexa bu soruyu hayretle karşılamış gibi:

«istediğimi biliyorsun» dedi.

Borbas sağdaki sokaklardan birine saptı ve az ötede arabayı durdurdu. Kız hemen kapının koluna atıldı. Ve mucize olmuş gibi açılabilindiğini gördü.

«Çok özür dilerim» benzeri bir şeyler mırıldanarak dışarı çıkmaya kalkıştı.

Borbas uzanarak kolundan yakaladı.

«Delilik etme. Bana önceki günlere hiç benzemeyecek kadar çok ihtiyacın olacak bundan böyle. Hastanede büyük bir temizlik yapılacak. Benim yardımım olmadan orada kalamayacaksın.»

Alexa başını salladı:

«Bana nel Artık hiç önemli değil.»

Borbas, kolunu biraz daha sıktı.

«Beni nasıl boynuzladığını, gülünç duruma soktuğunu unutmaya hazırdım. Fakat böyle bir şeye bir daha yeltenme, kediciğim. Eğer beni gerçekten sinirlendirecek olursan, hayatı senin için yaşanmayacak kadar güçleştirebilirim. Öyle ki.»

Kız:

«Bırak gideyim!» diye bağırarak kendisini tutan elden kurtuldu. Arabadan aşağı atlayıp koşmaya başladı. Borbas arabada kaldı; bir an sonra açık kapının çekilerek kapandığını ve motorun çalıştığını duydu.

Saat hemen hemen yedi olmuştu. Sokağa çıkma yasağının başlamasına birkaç dakika kalmıştı. Nehre doğru dönerek, köprü yönünde yürümeye başladı. Peşte yakasında hâlâ alev alev yanan yerler vardı, gökyüzünün simsiyah kadifesi önünde avant-garde bir baleyi andırırcasına oynuyordu bu alevlerin kırmızı dilleri. Tuna rıhtımı bomboştu, Buda'nın bu bölümü tümüyle Sovyetler'in elindeydi.

Arkasında bir araba sesi duyduğunda çok uzun bir

redir koşmakta olduğunu farkettti. Araba önce hızla yaklaşmış, sonra yavaşlayarak, ona ayak uydurabilecek olde yavaşlamıştı. Alexa, bunun Borbas'ın Skodası olduğunu ve adamın kendisini ayartabilmek için yeni bir yol denemeye karar verdiğini sandı. Ama araba hızlanarak yanından geçti ve az ileride, kaldırımın kenarında ansızın durdu. Parlak, oldukça yeni ve şık bir Citroen'di; genç bir Rus yüzbaşısı sürüyordu, yanında da bir Rus teğmeni oturmaktaydı. İki erkek arabadan aşağı inip ona doğru yürümeye başladıkları zaman, Alexa korku ve büyük bir şaşkınlıkla olduğu yerde kaldı. Tek söz söylemeden cebinden cüzdanını çıkardı, kimlik kartını uzattı. Ellerinin titremesinin önüne geeme-mişti. Yüzbaşı uzun boylu, düzgün kılıklı ve sivilceli y-zne rağmen oldukça yakışıklı biriydi. Arkadaşı daha kısa boyluydu: greşilere özgü geniş omuzları, kalın, kısa bacakları vardı. Siyah, deri çizmeler giymişti ve yüzü en az çizmeleri kadar parlıyordu. Ayaklarının s-tnde dengesini bulamıyormuş gibi bir hali vardı.

Yüzbaşı Rusça:

«Neden koşuyordunuz?» diye sordu.

Rusça, niversite öğrenimi sırasında mecbur ders-lerinden biri olduğu için, Alexa ne demek istediğini an-ladı, fakat cevap veremeyecek kadar yorgun düştüğün-den omuzlarını silkmekle yetindi. Yüzbaşı, genç kızın anlamadığını düşünerek, yarım yamalak bir Almanca-ya başvurmayı denedi.

«Warum Du gerannt?»

Alexa:

«Sokağa ıkma yasağı başlamadan önce eve var-mak istiyordum» diye cevap verdi.

şimdi yüzbaşı, genç kızın evi, Peşte'nin öteki u-cundaki Bajza sokağında olduğuna göre, Buda'da ne aradığını merak etmişti. Alexa elinden geldiğince ihti-

yatlı bir cevap vermeyi düşünerek bir arkadaşını zıy-
rete geldiğini söyledi. Bu arada saatine bakmayı unu-
tuğu için geç kalmıştı. Hiç de ziyaretlerde bulunulacak
bir zaman olmadığından, yüzbaşı bu sözleri yüzünü bu-
ruşturarak dinlemişti. Bütün bu süre boyunca da kısın-
boylu, sarhoş teğmenin gözleri genç kızın yüzünden ay-
rılmamıştı. Nefesinin sıcaklığını boynunda hissedecek
kadar yaklaşmıştı Alexa'ya bu konuşmalar boyunca
Yüzbaşı:

«Arabaya atla.» dedi. «Bizimle birlikte geliyor-
sun.»

Alexa olduğu yerde biraz daha doğruldu. Teğmen-
den daha uzun boyluydu, ama yüzbaşıya yetişmesine
imkân yoktu. Elinden geldiğince sert bir sesle: «Kabul
etmiyorum» dedi. Sonra sırtını dönüp yürüyecek gibi
yaptı. Fakat yüzbaşı yolunu kesti. Teğmen de kolunu
tuttuğu gibi arabaya doğru çekmeye başladı. Arkadaşı-
nıki kadar kötü bir Almancayla:

«Du steig in Wagen» dedi.

Yüzbaşı gülümseyerek:

«Sokağa çıkma yasağından sonra güzel kızlar tek
başlarına ortalıkta gezinmemeliler. Tehlikeli olur. Tu-
tuklanabilirsiniz.» diye ekledi.

Alexa kaşlarını çattı.

«Beni tutuklamıyor musunuz?»

Her iki erkek de başlarını salladılar. Alexa içini,
büyük bir korkunun kapladığını hissetti. Geceyi Bor-
bas'la geçirmek istememişken şimdi bu iki Rusla bera-
ber olacaktı. Hangony'deki geceyi hatırladı ve kendin-
den geçmiş durumda yatan Sari'nin hayali gözlerinin
önünde canlandı. Bu hayal içinin titremesine yol açtı.

Teğmen yeniden:

«Du steig in Wagen» diye mırıldandı.

«Fakat madem beni tutuklamıyorsunuz, neden arabaya bindiriyorsunuz?

Yüzbaşı iri, kırmızı eliyle sırtını okşayarak:

«Seni evine götüreceğiz» diye cevap verdi. «Sen cici bir kızsın. Seni evine götüreceğiz.»

Alexa içinden «Yalan söylüyorsunuz» diyerek gözleriyle bir kez daha rıhtımı taradı. Hâlâ bomboştu.

Arabanın ön koltuğu üçünü de rahatlıkla alabilecek kadar genişti. Teğmen Alexa'yı yarı iterek, yarı yardımcı olmaya çalışarak içeri soktu. Yüzbaşı öteki kapıdan direksiyona geçti. Kaldırıma bakan evlerden birinin ikinci katının penceresi açıldı ve bir kadın aşağı sarktı. Teğmen arabaya binerken yukarıya, kadına şöyle bir baktı. Kadın da panik içersinde geri çekilerek hızla camı kapadı; teğmen kıkırdadı.

Alexa Almanca:

«Herkes korkuyor sizden» dedi.

Teğmen omuzlarını silkerek başını öte yana çevirdi. Yüzbaşı üzgün gözlerle Alexa'ya bakarak:

«Her Rus kötü olmadığı gibi, her Macar da iyi değildir» dedi ve arabayı çalıştırdı.

Alexa:

«Beni nereye götürüyorsunuz?» diye sordu. Kim olduğunu hatırlayamadığı birisi bir zamanlar kendisine, ister bir saldırgan, ister hırsız, ister çocuk kaçıran bir adam olsun, onunla sürekli olarak konuşmanın en akıllıca tutum olacağını, çünkü kelimelerin kişiler arasında bir köprü görevi görmesine karşılık sessizliğin derin bir uçurum yaratacağını söylemişti.

Yüzbaşı ters ters:

«Birazdan anlarsın» diyerek gazladı.

Chain köprüsünü geçtikten sonra Margit köprüsü üzerinden Tuna'yı aştılar. Parlamento Binasının bulunduğu alan sanki hiç bir şiddet eylemi ve ölüm görme-

mişcesine sessiz ve huzur doluydu. Özgürlük Meydanından geçtiler. Amerikan elçiliğinin önünden geçerlerken, Alexa başını kaldırıp ışıklı pencerelere baktı; bu aydınlık odalardan hangisinin Kardinal Mindszenty'ye ait olduğunu merak etti. Yol boyunca fazla konuşmadılar. Subayların Almancası birkaç kelimeyi aşmadığı gibi Alexa da üniversitedeki mezuniyet sınavlarından bu yana pek kullanmadığı Rusçasını hatırlayamayacak kadar yorgun ve düşünceliydi. Koltuğa yaslanarak gözlerini kapadı ve motorun uğultusuyla kendi kalbinin hızlı, sinirli atışlarını dinlemeye başladı. Sonra Citroen yavaşladı ve durdu. Yüzbaşı:

«İşte geldik» dedi.

Teğmen ise tramvay biletçilerini taklit eden bir sesle:

«Aussteigen!» diye bağırdı.

Alexa gözlerini açtı. Doktor Halmy'nin evine taşınmadan önce oturduğu ve bir odası hâlâ kendisine ait olan, Bajza sokağındaki evin önünde durmuşlardı. Şaşkınlık içinde:

«Beni gerçekten evime getirdiniz!» diyerek yutkundu.

Yüzbaşı, bir çocukla konuşurcasına ciddî bir ses tonuyla yavaş yavaş:

«Sana söylemiştik» diye cevap verdi, «sokağa çıkma yasağından sonra sokaklarda dolaşmak büyük aptallık. Askerî polisimiz tarafından da yakalanabilirdin, ayrıca onlar tarafından yakalanmak hiç de hoş bir şey değil.»

Alexa özür dileyerek:

«Sizi yanlış anladığım için bağışlayın.» dedi.

Yüzbaşı:

«Size, bütün Rusların kötü olmadığını söylemiştim» karşılığını verdi.

El sıkıştılar; sonra Alexa kapıdan içeri girene kadar iki subay ayakta beklediler. Son bir kere daha el salladıktan sonra Citroenlerine atlayarak hızla uzaklaştılar.

7 Kasım, Çarşamba

ALEXA'NIN yanından ayrıldıktan sonra Nemetz, derhal Blavatsky'ye telefon etti, fakat sekreteri, patronunun resmî bir nedenle şehirden ayrıldığını ve ertesi sabahdan önce dönmeyeceğini bildirdi. Müfettiş kendisini bulmayı başardığı zaman Rus'un ses tonu, birlikte geçirdikleri içki alemlerinin yakın dostuna hiç benzemeyen, kayıtsız, hattâ düşmanca bir hal almıştı. Ters ters konuşuşundan Halmy davasında bundan böyle aracılık etmek istemediği rahatça anlaşıyordu.

«Senin doktorun delinin teki» dedi. «Aslan kafesinden zor kurtulmuş biri gider de yeniden başını aslanın ağzına sokar mı? Bir Rus subayına saldırmak! Böyle bir adama yardım etmek amacıyla hiç bir şey yapılamaz.»

Müfettiş, büyük bir sinir bunalımının eşiğinde olan birisiyle konuştuğunu bilemezdi tabii. Blavatsky az önce aldığı bir emirle direnme hareketine girişen çetelerin hâlâ savaşmakta olduğu banliyödeki Obuda kasabasına gönderileceğini öğrenmiş bulunuyordu. Macarlara hiç bir zaman güvenmemiş biri olarak, şimdi içini müthiş bir korku kaplamıştı. Şöförü ve muhafızı binanın önündeki arabada kendisini beklerken o, korku dolu bir önsezi içerisinde masasında taş kesilmiş oturuyordu. Sekreteri başını kapıdan uzatıp, şöförün sabır-

sızlanmaya başladığını söylediği zaman kıpırdanmak zorunda kaldı.

Bekleme odasından dışarı fırtına gibi çıkarken, kendi kendine:

«Bu Allahın belası şehrin üstüne neden bir atom bombası atmazlar?» diye homurdandı. Sonra çevresindekilerin şaşkın tepkilerini görmezden gelerek onu, isyancıların talimlerinde canlı bir hedef haline sokacak olan Obuda adlı banliyö bölgesine götürecek arabaya binmek üzere hızla aşağı inmeye başladı.

Merkez’de, İhtilâl sonrası yeni bir düzen oluşmaya başlamıştı. Görevi sadece bozulan kanun ve nizamları yeniden kurmak olan ve ‘R. Polis’ adıyla anılacak yeni bir örgütün kuruluşu konusunda birtakım söylentiler dolaşmaktaydı. Polis memurlarının hepsine işbaşı yapmaları için emirler gönderildiği halde, Otto Koller’in başına gelenler duyulduğu için pek azı bu çağırığa uymayı kabul etmişti.

1920’lerden bu yana olduğu gibi, değişiklikler fırtınası bu kez de Nemetz’i etkilemeden geçip gitti. Müfettiş’in kendisini Halmy davasına adaması Kaldy’nin de söylediği gibi gerçekten çok akıllıca izlenmiş bir yol olmuştu. Ve Halmy davası, görünüşü, gelişim açısından büsbütün değişmiş olmakla birlikte, önceye oranla çok daha zaman harcatacak biçimde hâlâ onun omuzlarındaydı.

Şimdiki görevi, ne pahasına olursa olsun, Halmy’yi kurtarmaktı. Eğer birisi Nemetz’e bu inatçı direnişin nedenini soracak olsa, cevap vermekte çok güçlük çekecekti kuşkusuz. Doktora karşı olan duyguları acıma, merak ve hoşnutsuzlukla inkâr etmediği bir suçlu-

luğun oldukça karmaşık bir bileşimiydi. Yetenekli, yürekli ve kişilik sahibi bir erkek, sürekli takındığı alaycı, insanlardan nefret eder tutumuyla yaşamını bir yıkıntı haline çevirmişti. Kötü alinyazılı kuşağının bütün bireyleri gibi o da, insanların gizli tuzaklarla kapalı bir ormanda yaşamak zorunda bırakıldıkları bir çağın kurbanıydı. Attığı adımları gözetmeyecek kadar kibirli ve başı yukarda, dümdüz bir çizgi boyunca ilerleyen birkaç kişiden biri olduğu içindir ki varlığını kabullenmek istemediği tehlikeli çukurlardan birine ergeç düşeceği kaçınılmaz bir gerçektir. Avının yasak yerde avlanmalarını kurduğu çelik tuzaklardan birine çaresizlik içinde, kendisini kurtarmaktan aciz bir durumda kısıvrak yakalandığını gören Nemetz'in şimdi yapabileceği tek şey, onu elinden geldiği kadar uğraşarak kurtarmaya çalışmaktır.

Blavatsky'den bir sonuç alamayınca, Macar resmi makamları kanalıyla bir şeyler yapıp yapamayacağını denemeye karar verdi. Halmy davasıyla ilgili dosyayı kaptığı gibi Başsavcı'nın Marko sokağındaki bürosuna doğru yola koyuldu.

Bütün bakanlıklarla, çeşitli devlet kademelerinde olduğu gibi, başsavcılık görevi de yeni atanan biri tarafından devralınmıştı. Bu yeni kişilerin iki ortak özellikleri vardı: Güvensizlik ve vicdan azabı... Bu yerlere pek çok cesedin üstünden atlayarak gelebildikleri ve geçtikleri yolu ıslatan kan'ın kendi düşlerine yol açabilecek kadar kaygan olması gibi nedenlerle daha başından bu görevi kabullenmemek gerekirdi diye düşünüyorlardı. Sadece halkın nefretini kazanmakla kalıyor, onları koruyan ve destek olan işgalcilerin de sevgisini kazanamıyorlardı.

Yeni Başsavcı Ferenc Poll gerek dış görünüşü, gerekse düşünce yapısı açısından cüce bir adamdı.

İhtilâlden önce basit bir kâtipken, sonradan bu durumu getirilmesinin tek nedeni şimdiki Adalet Bakanlığı iyi geçinmeyi becerebilmiş olmasıydı. Odasındaki kocaman masanın ardında otururken, kendi küçüklüğü çok daha belirginleşiyor ve yüksek iskemlesi de bu harekete katılmak istercesine ayaklarının yere yetişmesini engelliyordu. Masanın üstünde bir dizi telefon, bir de odalar arası konuşmayı sağlayan, üzerindeki bir sürü düğme ve kolun hangi işe yaradıklarını sormaya utandığı interkom adlı aygıt vardı. Giriş holünde oturan iki sekreteri en azından onun kadar boş boş vakit öldürmekle meşguldüler.

Uzun bir süre sonra masanın bir yanındaki zil çaldığında, birkaç dakika kadar bunun ne anlama geldiğini anlayamadı. Bir numaralı sekreteri:

«Merkez'den Müfettiş Nemetz sizi görmek istiyor. Kendisini içeri göndereyim mi?» diye sordu.

Başsavcı, umulmadık bir anda kardeşinin geliverdiğini öğrenen bir adamın heyecan ve sevinciyle:

«Tabii, hemen gönderin» diye cevap verdi.

Nemetz'i ne tanımış, ne de adını duymuştu ama yalnızlığını giderecek herkese kapısı açıktı.

Müfettiş, Doktor Halmy'den söz ettikten ve ondan Sovyet askerî makamlarına giderek, genç adamı serbest bırakmalarını sağlamasını istedikten sonra, heyecanı gözle görülür biçimde söndü.

Küçük Yoldaş Poll cansız bir sesle:

«Onu serbest bıraktırmak mı? Hangi nedene dayanarak?» diye sordu.

Nemetz:

«Kendisi karısını öldürmüş olmaktan zanlıdır,» dedi. «Eğer gerçekse, politikayla hiç ilgili olmayan bir suç...»

Doktor'u Rusların pençelerinden kurtarabilmek için bundan başka hiçbir çare gelmemiştir aklına. Hele onlar bir serbest bıraksınlar, ondan sonraki tutuklama ya da serbest bırakma işlemi Başsavcının elindeydi. Poll başını sallayarak:

«Siz imkânsız bir şey istiyorsunuz» dedi.

«Neden? Sovyet askerî makamları tarafından tutuklanan Macarların kendi adlî yargı sistemimizin ilgili bölümlerine devredilecekleri bütün gazetelerde yayınlandı.» Nemetz, aslında basının gerçek dışı verilerle davrandığını bilmesine rağmen, Poll'un bundan haberi olduğundan emin değildi.

Poll olduğu yerde huzursuzca kıpırdanarak:

«Kısa bir süre sonra böyle olacaktır, fakat şu anda Macar hükümeti gerçekten kontrolü tümüyle eline almış değil. General Grebennik...»

Ansızın gereğinden fazla konuştuğu ve sözlerinin bir eleştiri biçiminde yorumlanabileceği korkusuyla sustu. Yeniden söze başladığında ses tonu farklıydı:

«Hep halkın hatası! Eğer hemen işlerinin başına dönecek olsalar, iki güne kalmaz, barış ve düzen hakim olur! O zamana kadar da General Grebennik'in iş başında kalması gerek.»

Bütün bunlara rağmen, sonunda Nemetz, Yoldaş Poll'u Sovyet askerî makamlarıyla bizzat temasa geçerek, Doktor Halmy'nin serbest bırakılması teklifinde bulunmaya ikna etti.

Öğleden sonra daha geç bir saatte Nemetz yeniden Başsavcı'yı aradığında, birinci sekreteri kendisine, patronunun hiç kimseyle görüşemeyecek kadar meşgul olduğunu bildirdi. Neşeli bir sesle:

«Adamcağızın başına çorap ördünüz doğrusu» dedi.

Şişman, iriyarı, neşeli bir kız olan bu sekreter, iç bölümlerdeki odaların heybetli masalarının ardında oturan ve yuvarlanan taşları andıran adamların tersine, tam on beş yıldır aynı görevdeydi. Ama iyi bir sekreter bulmak güç olduğundan bu durum o kadar da şaşılacak bir şey değildi. Başsavcılarının bilmediği imîâyı onlar bilmek zorundaydılar. Stella adlı bu sekreter, kilitli kapıların ardında cereyan eden olayların tükenmek bilmeyen bir bilgi kaynağıydı. Nemetz'in bu makama sık sık uğramasının gerektiği uzun yıllar boyunca aralarında bir çeşit arkadaşlık doğmuştu.

Stella kıkırdarak:

«Küçük dev'imiz karargâha gitti» diye devam etti. «Ben, önceden telefon ederek gideceğini bildirdiğim için, yollara kırmızı halılar döşeyeceklerini umdu herhalde. Oysa onu orada tam iki saat bekletmişler. Sonunda geri zekâlı binbaşılardan biri kendisini kabul etmeye karar vermiş. Fakat o arada bizimki de epey sinirlenmiş olacak ki, ileri geri, büyük laflar etmiş. Her neyse, binbaşıya kim olduğunu açıkladıktan sonra ne istediğini söylemiş. Rus da bu isteğinden dolayı kendisini tutuklayabileceğini söylemiş. Bizimki karşı çıkınca, domuz, pis bir sabotajcı, faşist bir köpek olduğu yolunda iddialarla karşılaşmış. Binbaşı ortadan toz olması için kendisine iki saniye süre tanımış. Buraya geldiğinde tir tir titriyordu. Hâlâ da öyledir sanırım. Onun için sakın kendisini bir daha Ruslara göndermeye kalkmayın.»

Bu, Nemetz'in açtığı kampanyanın sonu oldu. Belki biraz yürek isteyen, fakat yine de denenmesi gereken bir yoldu. Eğer başarabilmiş olsaydı, belki herkesten önce Doktor Halmy'yi kızdırabilirdi. Çünkü cinayet işlediği yolundaki suçlama iyice kesinleşmiş bir hal alıverecekti. Ne var ki, Marko cezaevinin temiz

blr hücresi, askeri bir cezaevinde yüzlerce kişiyle birlikte tıklandığı bodrumlardan çok daha iyiydi. Üstelik suçlama ne kadar ağır olursa olsun, hiçbir zaman suçun kesinleşmesi demek değildi. Eğer gerçekten suçsuzca, yine kendisini kurtarması için olanakları mevcuttu.

Fakat bütün bu «eğer»ler, «olurdu» ve «olabilirdi»ler geçmişte kalmıştı. Şimdi yeni bir strateji bulunması gerekiyordu. Doktoru kurtarabilecek güçte olan tek kişinin Grigori Aleksandrovich Stambulov olduğu konusunda kesin bir karara varmıştı. Eğer ona bir daha yaklaşmak istiyorsa, basılmamış topraklardan geçen yeni bir yol bulması gerekiyordu.

Hiç kimse Stambulov gibi beş yıl boyunca aynı şehirde yaşayıp, böylesine büyük bir sır perdesi arkasında kalmayı başaramazdı kuşkusuz. Stambulov bile, ne kadar herkesin gözünden uzak kalmaya, özel hayatını yüksek duvarlarla sarmaya çalışmış olursa olsun, yine de bu duvarda beliren ufak tefek yarık ve çatlaklar en istemediği anlarda kendisini birtakım meraklı gözlerle karşı korumasız bırakıvermişti. Stambulov'un geçmiş konusunu, kimi tahminlerden öteye geçemediği halde şimdiki yaşamı Nemetz dahil pek çok kişinin yakından bildiği bir konuydu.

En zayıf yönü kadınlara olan düşkünlüğüydü. Genç, sarışın ve kibar olanlarını tercih eder aynı anda birkaçıyla ilişkide bulunmayı severdi. Mevkii nedeniyle gece kulüplerinden, tiyatrolardan uzak kalmak zorundaydı. Çok ender olarak operaya, baleye gittiğinde yanına, yüzü kurumuş bademleri andıran, soluk, ağırbaşlı bir kadın olan karısını alırdı. Avlanma bölgele-ri daha gizli kalabilecek yerlerdi; örneğin, hanım arkadaşlarının evleri ya da bir zamanlar tüm şehri saran

popüler caf  lerin yerini alarak mantar gibi hızla   ren-
yen barlar gibi...

Stambulov'un en sevdiği yer,   hrin i  bölümün-
de, Tuna nehrine paralel, iki yanı ağaçlı, geniş gezin-
ti bölgesi Corso'ya çıkan sessiz yan sokakların birin-
deydi. Sahibesinin adı Hannah Zagon olduğu halde,
kulübün adı anlaşılmaz bir nedenle **Chez Lola**'ydı.  -
nemsiz kişiler **Chez Lola**'yla   hrin öteki kulüpleri ara-
sında belirgin hiç bir ayrıntı göremezlerdi. Aynı de-
korlar, aynı tuzaklar burada da vardı: Pırıl pırıl piriç-
ten içki kavanozları, dönerek uzayan bar, iskemleleri
duvara dayalı duran zarif, küçük masalar, tavana g -
m lmeleri sonucu ortalığı fazla aydınlatmayan neon-
lar... içki sunan genç kadınların, çevrenin öteki barla-
rına oranla daha çekici ve sunulan içkilerin çoğunlukla
ithal malı olmaları yüzünden daha pahalı oluşları da
hiç kimseyi hayrete d   rmezdi. Çünkü bu barın   hr-
in hâlâ yüksek zümresini barındıran ve otellerle çevrili
mahallesinde bulunması yeterli bir açıklama sayılabi-
liyordu. Ayrıca Hannah Zagon'un sahip olduğu ve i -
lettiği bir yerin m kemm l olması son derece olağan
kabul edilmeliydi.

Hannah elli ya ını geçkin bir kadındı; gençliğin-
den tanıyan pek çok erkek hâlâ buraya uğrar ve b t -
sine uygun d   yorsa bir kadeh içer, hiç değilse onu,
yaşamının en büyük tutkusu olan kasasının başında o-
tururken seyrederdi. Büyük bir özenle gi inmi  ve
makyajını yapmış olan bu ya lı kadın sabahdan akça-
ma kadar orada oturur; çevresindeki kişileri, acaba tu-
valete gitmek için olsun yerinden kalkmaz mı diye d -
  nd r rd .  atladığı, yer yer çizildiği ve bir telle sa-
rılarak, parçalanması   lendiği halde, gerek ya ı, ge-
rekse kendine özgü yok edilemeyen güzelliği nedeni-
le paha biçilmez bir porseleni hatırlatıyordu bu haliy-

le. Teni hâlâ mükemmeldi, gözleri hâlâ pırıl pırıl, profili ise altın madalyonlara işlenen bir kraliçenininki kadar düzgün ve güzeldi. Yine de insanda, sertçe ve dikkatsizce dokunulduğu takdirde parçalanacakmış duygusunu uyandırıyordu. Aslında iri bir balta bile ona zarar veremeyeceğinden; ne zarif, ne ince, ne de narin bir kişi olduğundan, bu sadece kafalarda yaşayan bir hayaldi. Gençliğinde oldukça pahalı bir fahişeydi; şimdiyse, yaşlılığın eşiğinde, şehrin en başarılı kadın satıcılarından. Hannah Zagon, Nemetz'in ciddî olarak evlenmeyi düşündüğü tek kadındı.

O sıralar Nemetz yirmi dört yaşındaydı, emniyete yeni girmişti ve mavi gözlü, bebek yüzlü taşra kızlarını fahişeliğe sürükleyen nedenin yalnızca kötü bir kader ve fakirlik olduğuna inanacak kadar saf bir erkekti. Hannah'ı, son nefesini bu genç kadının yatağında verecek kadar dikkatsiz bir politikacının ölümü üzerine açılan soruşturmayı yürütmekle görevlendirildiği zaman tanımıştı. Hannah o zamanlar iyice pişmiş, tecrübe sahibi olmuş bir kadındı ve benzeri durumları nasıl idare edebileceği konusunda bazı fikirleri de vardı. Genç Nemetz'in aklını başından alan, heyecanlandıran, onun yabanî çiçekleri andıran güzelliği değil aşırı temizliğiyle evinin titiz, burjuva düzeniydi. Hiçbir yerde en ufak bir toz zerresi olmadığı gibi ne döşemelerin üstünde küçücük bir lekeye, ne evin tümünde dağınık bir çekmeceye rastlamıştı. İşlerinin ehli uşaklarına, hizmetçilerine rağmen kendisi de yemek pişiriyor, dikiş dikiyor, her işini yapabiliyordu. Nemetz, böyle güzel yeteneklere sahip bir kadının, çekmece ve rafları kadar temiz ve düzenli bir hayatın özlemini çekeceği kanısına kapıldı.

Bir ayı bulmayan tanışma süresinden sonra kendisine evlenme teklifinde bulundu. Nemetz'le birlikte

yatmayı kabul etmesinin yanısıra Hannah, onu sırdaşı ve iyi bir arkadaşı olarak da kabullenmişti. Çiçek yüz-lü hayalin kendisine uygun düşmeyen tek yanı kahka-halarıydı. Zeki, duygusuz bir sokak kadınının tiz ve kaba kahkahaları... İşte bu bayağı gülüşle cevaplan-dırdı Nemetz'in teklifini. Bu gülüş zehir gibi Nemetz'in içine işledi. Yıllar sonra dostlukları yeniden canlan-dı, fakat ne Hannah yeniden kendisiyle yatmaya kalkıştı, ne de Nemetz evlilikten söz etti.

1930'larda Hannah zengin olmuştu. Dört apart-manı, bir çorap ve mensucat fabrikası, ülkenin batısın-da da bir çiftliği vardı. Serveti nedeniyle saygı duyu-lan biri haline gelmişti ki, bu da onun insanlardan u-zaklaşmasına yol açıyordu. Hayattan beklediği tek şey paraydı. Ne çocuk, ne din, ne evcil bir hayvan, ne şehvet, ne sevgi, ne de saygı bekliyor, istiyordu. Pa-ra onun için her şeydi. Kendisini sıcak tutabilecek, yaşlılığın ve yalnızlığın ürpertisini hissettirmeyecek tek şeydi para. Hâlâ sevgilileri vardı; çünkü artık er-keklerin kendi mevkilerini kanıtlamak için birlikte ol-maya mecbur hissettikleri bir sembol halini almıştı ve bu nedenle kendisine biçtiği astronomik fiatları rahat-lıkla kabul ettirebiliyordu.

1940'larla birlikte savaş, ve Hannah'ın güçlkle kazandığı güvenliğini yitirdiği dönem geldi. Apart-manları yandı, kül oldu; fabrikaları komünistler tara-fından devletin malı olarak ilan edildi; çiftliği kamu çiftliği haline getirildi. Kârlı ve bilinçli bir günah içeri-sinde geçen zorlu bir yaşantıdan sonra, altmış yaşına beş parasız yaklaşıyordu. Her şeye en başından giriş-mesi en mantıklı çözüm yolu olarak görünüyordu; uygulayıcı kendi olmasa bile yönetici olabilirdi.

Başarılı bir dönüş yapmadan önce adamakıllı bü-yük sorunlarla uğraşması gerekti. Eski müşterileri tü-

müyle silinip süpürülmüştü; hâlâ ortalıkta olan ve hâlâ cinsel güçlerine sahip durumdaki beyefendiler ise yeni maddî olanakları nedeniyle ancak karılarıyla sevişebiliyorlardı. Ayrıca komünist rejim fahişeliğe de son vermişti. Alayı sevenler, buna zaten gerek olmadığını, çünkü çalışma hayatına ve özgürlüklerine yeni kavuşmuş olan düşük ücretli kadın işçiler nedeniyle arzın talepten fazla olduğunu söylüyorlardı.

Hannah, Nemetz'e yakıarak:

«Hayatım, bu dönem her şeyin ehliyetsiz kişilerin elinde olduğu bir dönem» diyordu. «Bir zamanların kapıcıları banka müdürü oldu, tuğlacılar bakanlıklara atandı, her ev kadını ve fabrika işçisi genç kız da yataкта sırtüstü yatmanın sekse yeterli olduğu kanısında! Dünya nereye gidiyor, bilemiyorum!»

Servetinin arta kalan birkaç kuruşunu bir araya getiren Hannah, Chez Lola'yı açtı. Günün her saatinde Hannah'ın kulübünde altı, yedi uzun bacaklı, gayet güzel makyajlı genç kadın bulunurdu; kahve ikram eden, gelen erkeklerin tümüne iyi niyet ve sevgi saçan bu güzellerin, insanda hiç bulaşık yıkamamış kanısını uyandıran uzun, bakımlı tırnakları olurdu. Hannah kızlarının yeni düzende çok ender rastlanan bir nitelikte olmasına özellikle dikkat ederdi; bu, yüksek sınıftan kişiler olmalarıydı. 'Ancien régime'in iyi ailelerinden gelen bu genç hanımlar yabancı dil bilirler, hal ve tavırlarıyla insanı hayran bırakırlardı.

Hannah Zagon böylece hayatında ikinci kez bütün rakiplerini kıskançlıktan çıldırtacak bir müşteri topluluğu kazandı. Büyük otellerin hepsinin kapıcılarının işbirliğini sağladıktan başka, yabancı elçiliklerin değerli konuklarını şehirde dolaştıran şöförleri de aylığa bağladı. Kendisini ziyaret eden kişiler arasında,

paratoner diye adlandırdığı devlet büyüklerinin bulunmasına daima dikkat ederdi. Rus olmayanları ürkütmecek biçimde batılılaşmış olmaları şartıyla kabul edilen Rus büyükleri sayıca çok az olmalarına karşılık görevleri açısından, Hannah'ın başını her türlü beladan koruyabilecek nitelikteydiler.

Hannah komünizmden nefret etmesine rağmen, kapitalistler gibi iştahlı ve cömert oldukları sürece komünistlere ses çıkartmazdı. İhtilâl sırasında kızlarından bazıları isyancılara katılarak ölüme meydan okudukları, daha kötüsü iyileşmiyecek biçimde yaralar aldıklarında, Hannah öfkeden küplere binmişti. Konuşkan, sevimli bir kumral olan Erica, Kale çevresindeki çarpışmalarda öldürüldüğünde Hannah üzülmemişti, kızmıştı.

5 Kasım günü, Rus işgalini boykot etmek üzere bütün ülke oturma grevine başladığı zaman, kapılarını kapamayan ve çalışan tek bar onunki olmuştu. Grevciler kendisini ulusal bir neden'e ihanet etmekle suçladıklarında ise omuzlarını silkmekle yetinmişti. Üzüntüleriyle başbaşa kalacak bir yere ihtiyaçları yok muydu? Büyük bir acının getirdiklerini, ızdırabı doya doya tatmaktan hoşlanan milletlerden biri İrlandaysa, ikincisi Macaristandı kuşkusuz. Hannah'ın tek sorunu Erica'nın anısına hürmeten kızlardan çoğunun işe gelmemesi sonucu dar bir kadroyla başbaşa kalmış olmasıydı bugünlerde.

Nemetz içeri girdiğinde daha güneş batmamıştı. Savaşın, yaşın ve ölümlerin yıpratmadığı porselen tanrıça Hannah, her zamanki gibi kasasının başında oturuyordu.

«Oh, Lajos, seni gördüğüme ne kadar sevindiğimi bilemezsin!» derken gülümsemeye başlamış ve

gözlerinin altındaki ince, şeffaf cildini bir anda kırışıklıklar kaplayıvermişti. «Otto Koller'in başına gelenleri duydum. Ne korkunç, değil mi? Neden şu ihtilâle burnunu soktu sanki? Sana hiç bir şey olmadığına sevindim!» Sonra ansızın durarak, çabucak ekledi, «Yeğenini duydum. Ne acı! Çok üzüldüm.» Şefkatlice Nemetz'in elini okşadı. Çocukları tanıyordu. Yeğenlerini dolaştırmaya çıkardığı zamanlar seyrek de olsa buraya uğrar, Hannah da onlara birer dilim kekle gazoz benzeri içecek bir şeyler verirdi. «Zavallı kızcağız» diye için çekti. Sonra Nemetz'i avutmak istemesine «Belki de böylesi çok daha hayırlı oldu» dedi. «Hiç bir zaman güzel bir kız olamayacaktı.»

Geçen iki hafta boyunca, barın üst katındaki, zarif döşeli küçük dairesinden dışarı hiç çıkmadığı halde, yine de şehirde olup biten herşeyi biliyordu.

«Erica'nın öldürüldüğünü duydun mu?» diye devam etti. «Onu hatırlıyorsundur mutlaka. Hani şu peltek konuşan kız. Bir öğretmene baş vurarak, konuşmasını düzeltmek istiyordu. Ben bunun aptalca bir çaba olacağını söylemiştim. Erkekler kendisini o haliyle çekici buluyorlardı. Çocuksu bir nitelik kazandırıyordu öyle konuşma Erica'ya. Pazar günü, Kale'nin çevresinde öldürüldü.» İçini çekti, omuzlarını silkitti. «Yeni kuşağı anlayamıyorum. Öylesine güzel bir yaratık gidip ölümün kucağına atılıyor. Neden? Vatanseverlik mi?.. Biz çok farklıydık, değil mi?»

Nemetz başıyla tasdik ederek:

«Gerçekten farklıydık» dedi. «Fakat bu farklılığın bizim lehimize olduğunu sanmıyorum.»

Hannah içini çekerek :

«Oh, boş ver» dedi ve yeniden gülümsedi. «Önemli olan bir depremi daha kazasız belasız atlat-

miş olmamız. Epey depremlerden geçtik, değil mi La-
jos? Acaba daha kaçını göreceğiz?»

Nemetz, onu buraya getiren konuyu artık açma-
nın zamanı geldiğine karar verdi.

«Senden bir yardım istiyorum» dedi.

«Pekâlâ, neymiş bakalım?» Sesi belli belirsiz so-
ğumuştı.

«Arkadaşın Stambolov'u en son ne zaman gör-
dün?»

Kadın biraz durakladı. Nemetz en eski dostların-
dan biriydi, ama yaşamının tek sırrının hiç kimseye
güvenmemek olduğunu öğrenmişti.

«Neden soruyorsun?»

Birkaç cümleyle Nemetz, Hannah'a, Doktor
Halmy olayını anlatıverdi.

«Stambolov'un buraya gelmesini, böylece benim
onu görebilmemi sağlayabilir misin? Raslantı gibi...»

«Neden kendisine telefon edip bir randevu almı-
yorsun?»

«Çünkü randevu vermeyecektir de ondan. Bu da-
va için beş dakikasını bile boşa harcanmış bir süre ola-
rak görecektir.»

«Ama sen doktorun suçsuz olduğunu kanıtlayabi-
lirsen?»

«Bu da onun için önemli değil. Şu andaki tutum-
ları baskı ve ürkütme politikası izlemek. Halkı korku-
dan deli etmek. ihtilâl katıldıkları bilinen kişileri tu-
tuklayıp, sürüyorlar. Dün Bajnok sokağını tutarak o
bölgede oturan gençlerin tümünü yakaladılar. Hepsini
kamyonlara doldurup doğru Doğu Demiryolları İs-
tasyonu'na götürdüler.»

«Fakat neden Stambolov burada, kendi bürosun-
dakinden daha mantıklı olsun?»

«Her şeyden önce, bürosuna girmeme imkân yok. Ayrıca burada onu, daha yumuşak bir ruh hali içinde yakalayabileceğimi umuyorum. Doktoru, benim ya da senin hatırın için serbest bıraktırması konusunda ikna etmeye uğraşabilirim sanıyorum.»

Hannah delici bakışlarla Nemetz'i bir süre süzdükten sonra:

«Zengin mi?» diye sordu.

«Kim?»

«Doktor.»

Nemetz gülümsedi.

«Anlıyorum. Bunu para için yaptığımı sanıyorsunuz. Fakat öyle değil. Ayrıca oldukça fakir olduğunu sanıyorum.»

«Öyleyse neden yapıyorsun?»

Nemetz bir an durakladı. Hannah'ın daha değişik, gizli nedenler aramasına fırsat bırakmayacak biçimde kendi nedenlerini en belirgin nasıl açıklayabileceğini düşündü. Kimi yönlerden Hannah'ın düşüncü tarzı küçük bir çocuğunkinden farksız olduğu için, bu açıklamanın bir çocuğa anlatır gibi basit olması gerekiyordu.

«Bunu hastane için yapıyorum» diye cevap verdi. «Ona çok ihtiyaçları var. Benim yeğenime çok iyi davranmışlardı.»

Stambulov, ihtilâlden bu yana bara hiç gelmemişti. Birkaç telefon numarası içinde, resmî kayıtlarda bulunmayan ve Stambulov'u her zaman bulmanın mümkün olduğu ikisini Hannah biliyordu; bunlardan biri evinin, öteki ise bürosunun numarasıydı. Kendisini araması gerektiği zamanlar birlikte buldukları şifreli bir dil kullanırlardı, çünkü kendi hattının dinlenip dinlenmediğinden Stambulov bile emin değildi.

Hannah, akşamın daha geç bir saatinde Nemetz'● telefon etti.

«Biz barı kapamadan biraz önce gelecek; bu gece» dedi. «Saat altı buçuk sıralarında. Yukarı katlara çıkmadan önce bir süre aşağıda oturmayı çok sever. Birkaç kadeh içki, bir fincan kahve içer. Kendisini burada görenler olursa, kahvemizi beğendiğini düşününler diye.»

Nemetz kıkırdayarak :

«Bunu bir polise söylememelisin» dedi.

Hannah martıları andıran tiz kahkahasıyla:

«Ben de bir polise söylemiyorum ki» diye cevap verdi.

Saat altıyı kırk iki gece, parlak bir Ziv marka araba barın önünde durdu ve Stambulov indi. İçeri girdiğinde barda bir takım müşteriler olduğunu görerek hafifçe kaşlarını çatı. Sonra küçük masalardan birinde Nemetz'in kendi başına içki içtiğini görünce kaşları daha da çatıldı ve aceleyle, dışarı çıkmak ister gibi arkasına, kapıya bir göz attı. Oysa Ziv çoktan hareket etmişti ve yüksek taburesinin üstünden Hannah, kendisine en çekici gülüşlerinden biriyle hoşgeldin diyordu. Daha az dikkati çeken bir görünüme bürünebilmek, ufalmak istercesine sırtını kamburlaştırdıktan sonra, bulunduğu şartları kabullenerek Hannah'ın selâmını cevaplandırdı.

Kahve makinasının başında duran, dar, siyah saten üniformalı, pembe organze önlüklü, ceylan gözlü sarışına :

«Bir duble viskiyle bir duble kahve» dedi.

Üniformanın gizlediği bedeninin tüm özelliklerini yakından bildiği için, geçen karışık haftaların bu kıv-

rımlara hiç bir zarar vermediğini görünce büyük bir zevk duydu. Tezgâhın arkasında duran uzun boylu, kızıl saçlı kız da tanıdıktı, ama kendi gözdelelerinden değildi. Öteki genç kızları göremedi. Yüzünü bir hoşnutsuzluk gölgesi kaplayıverdi ve soru dolu bakışlarını Hannah'a çevirdi. Akşam yemeğinde bıldırcın yemeyi beklerken, olağan bir dana etiyle karşılaşan kocalara benziyordu.

Hannah bu bakışı görmezlikten geldi; sarışın viskisini uzattı.

«Burada mı içeceksiniz, efendim, yoksa masaya mı götüreyim?» diye sordu.

Hannah kızlarına, barda bir müşteriye hizmet ederlerken, kesinlikle tanıdıklarını belli etmemelerini öğretmişti.

Sambulov bir an düşündü.

«Evet, masaya götürün» dedi ve sonra ansızın, «Hey, şuraya bakın! Müfettiş de buradalı» diye bağırdı. Kendisini şimdi farketmiş gibi elini uzatarak Nemetz'e doğru yürüdü. «Dünya çok küçük, değil mi?»

Nemetz:

«Küçük ama kokmuş bir dünya» diye cevap verdi.

Sambulov oturdu. Zarif, küçük iskemle kırılacakmış gibi gıcırdadı. Genç kız gümüş bir tepsiyle getirdiği viskiyi masanın üstüne bıraktı.

Sambulov :

«Neden? Ne var, Müfettiş Bey?» diye sordu, fakat çok ilgilenir bir hali yoktu.

Nemetz:

«Sizler ve yaptığınız hatalar var ya, ona bozuluyorum işte!» Eğer kendisini dinletmek istiyorsa, önce Rusu iyice şaşırtması gerektiğine karar vermişti.

Sambulov olduğu yerde doğrularak:

«Ne demek istiyorsunuz?» diye sordu.

«Sizin için utandırıcı bir hal aldığından dolayı ihtilâle bir an önce son vermek istiyorsunuz, fakat tuttuğunuz yol yanlış!»

Stambulov, Nemetz'e soğuk bir bakış fırlattı.

«Neden söz ettiğinizi anlayamıyorum»

«Macaristan'ı sindirerek bastırmak istiyorsunuz. Fakat neden size hiç bir zararı dokunmamış kişileri de bu arada çiğniyorsunuz? Hattâ size iyilikleri dokunmuş kişileri! Herkesin nefretini kazanmak için daha, ne kadar uğraşacaksınız?»

Rus:

«Ben buraya ders dinlemeye gelmedim» diye karşı çıktı.

Nemetz gülümsedi.

«Gayet tabii.» Biraz fazla küstahlık ettiğinin farkındaydı, ama oyununa devam etmeye karar verdi.

«Buraya hepimiz aynı nedenle geliyoruz. Hannah benim eski bir dostumdur. Çok eski bir dost. Pek çok kereler, yukarıya, evine çıktım. Sizler burayı keşfetmeden çok daha önce gelir giderdim. Kulübün kurucu üyelerinden olduğumu söyleyebilirim.»

Stambulov hâlâ soğuk bakışlarla müfettişi süzmeye devam ediyordu.

«Benden ne istiyorsun?»

«Arkadaşım Doktor Halmy'yi serbest bırakmanı. O çok iyi bir insandır. Sizin askerlerinizin hayatlarını kurtarmış bir kişidir. Sırf kaynanası, ölmesini istiyor diye, adamı kurşuna dizdiremezsiniz ya!»

Ceylan gözlü sarışın masaya yaklaştı.

«Vakit ilerliyor» dedi. «Acaba kapanmadan önce, beyefendiler birer kadeh daha arzu ederler mi?»

Hâlâ barda oyalanan üç müşteriye de aynı soruyu sormuştu. Onlar paralarını ödeyerek, birer birer çıkıp gittiler. Sonuncusu da gittikten sonra kıızısaçlı so-

kağıza uzanıp, kimse olup olmadığını kontrol ettikten sonra dış kapıyı örten ağır demir kepengi indirdi.

Stambulov:

«Burası ne rahat bir yer, değil mi?» dedi, fakat hiç de hayatından hoşnut bir hali yoktu.

Hannah tahtından indi, raftan bir şişe Napoleon konyası aldı ve masalarına geldi. Üç tane de bardak getirmişti.

«Afiyet olsun» diyerek iskemlenin birine oturdu. «Bir daha böyle günleri hiç göremeyeceğimden öyle korkuyordum ki...» Erkeklerin kadehlerini doldurduktan sonra bir parmak kadar konyak da kendisine koydu. «Oh, kendimi öyle iyi hissediyorum ki... Benim 'heure bleue'm... ben böyle derim işte. Günün en özleyerek beklediğim anı. Köylüleri başımdan savıp, dostlarımla başbaşa kaldığım zaman.» Stambulov'un eline uzanarak, okşadı «Özledim seni, Grigori!»

Stambulov kendi özleminden söz etmedi. Konyasından bir yudum aldıktan sonra şişeyi kaldırıp etiketini inceledi.

«Oh, oh, şuraya bak... Etiket orjinal... İnsanların ne kadar kötü olduğunu görüyor musun? Bir de diyorlar ki, senin ikram ettiğin konyakların sadece şişesi Fransızmış; içindeki biraz şnapsla, renk verici bir madde karışımıymış.»

Hannah güldü.

«Aradaki farkı anlayamayacak aptallar için hiç bir zaman kaliteli mallarımı ortaya koymam. Fakat sana bunu yapmayacağımı bilirsin, hele konuğum olduğun zamanlar!..»

Stambulov düşünceli bir tavırla kadını süzdü.

«Bir oyun hazırladınız, değil mi? Beni buraya çağırdın ki, Müfettiş bir köşeye sıkıştırıversin.»

Kadın öne doğru uzanarak, adamı yanağından öptü.

«Neden hep böyle kuşkulusundur, Grigori? Çok özlediğim için çağırdığımı söyledim ya sanal Kimi insanlar yalnız olmaktan hoşlanırlar. Ben öyle değilim. Bu delikte bir başıma oturmaktan çıldıracak hale geliyordum nerdeyse. Kızlar da çok özlediler seni. Öyle değil mi, Angela?» Soruyu sarışına yöneltmişti. Angela cevap vermeyince, oldukça sert sorusunu tekrarladı.

Kız itaatkâr,

«Ah, evet, gayet tabii» dedi.

Stambulov başını salladı:

«Yalan söyleme.» İçkisini bir dikişte bitirdi. Hannah hemen bardağı yeniden doldurdu. «Beni bir daha hiç görmeyeceğini umuyordun.»

Kadınlar karşı çıkınca, yumuşak, beyaz elinin anî bir hareketiyle susmalarını işaret ederek, Nemetz'e döndü.

«Bizden nefret etmenizin sebebi nedir? Size, daha önceden hiç bir zaman sahip olamadığınız bir şey... büyük bir fikir... size cenneti öldükten sonra değil, dünya yüzünde bulmanızı sağladığı için öteki dinlerin tümünden üstün bir din getirdik! Armağanların en büyüğü. Neden bizden nefret ediyorsunuz?»

Nemetz:

«Fakat Grigori Aleksandrovich» diye söze başladı, «eğer birine armağan vererseniz, onun evine yerleşerek kullanıp kullanmadığını kontrol etmeye kalkışmazsınız, öyle değil mi? Bu armağanı beğenip beğenmediği kararını bırakırsınız, kendisi versin. Eğer armağanınızı noel ağacının altına bırakıp, parmaklarınızın ucuna basa basa odadan çıkıp gitseydiniz, sizleri herhalde çok severdik.»

Sambulov huysuz bir tavırla :

«İşte ben de bunu söylemek istiyorum. Siz bizim çıkıp gitmemizi istiyorsunuz!» diye homurdandı.

Kadınlar, yeniden samimî olmayan haykırışlarla karşı çıktılar. Sambulov kılını bile kıpırdatmadan bu karşı koyuşları dinledi. İkinci konyasını bitirmiş, üçüncüsüne başlamıştı.

«Siz sarhoş musunuz; Müfettiş Bey?» diye sordu.

«Yok, hayır. Ya siz?»

Sambulov başını salladı:

«Daha değil. Fakat şişe bittiğinde sarhoş olabiliyim.» Hannah'a döndü. «Bundan sonra içkiler benden.»

Hannah:

«Kesinlikle olmaz» diye cevap verdi. «Her şey bizden. İsrar ediyorum. Bu bir kutlama töreni.»

Sambulov alaycı alaycı:

«Zafer kutlama mı?» diye sordu. Sonra Nemetz'e bir bakış fırlattı.

Müfettiş:

«Değişmeyen halimizi kutlama töreni desek daha iyi olacak. Zafer insanları, kazananlar ve yenilenler diye ikiye böler. Biz bu gece mutlu büyük bir aile olmak istiyoruz.»

Sambulov en sonunda gülümser gibi oldu; fakat bu, içkinin yarattığı geçici bir parıltı da olabilirdi.

«Mutlu, ama büyük değil... Kızların nerede? Erica... Rozsi... Tilda... Vilma... Berta? Neredeler? Onlar da Batı'ya mı sığındı? Yoksa rakiplerin mi elinden aldılar?»

Hannah dik dik:

«Bu şehirde bana rakip olabilecek hiç kimse yok» diye cevap verdi. «Kızlara gelince, kendileriyle

ilişki kuramadım. Bilmiyorum, birkaçı belki şehirden ayrılmışlardır; belki de telefonları kesildiği için cevap vermiyorlar.»

Elindeki bardaklarla dolu tepsiyi musluğa götürürken yanlarından geçen kızıl saçlı:

«Ben buradayım» diyerek utangaç bir tavırla gülümsedi.

Stambulov kurnaz bir ifadeyle :

«Farkındayım» diye cevap verdi.

Sarışın söze karışarak:

«Erica pazar günü öldürüldü» dedi. Ses tonunda gizlemediği bir acılık ve direniş okunuyordu. Hannah kendisine öldürücü bakışlar yöneltiyse de kız sözüne devam etti. «Kale'yi koruyan gurupla birlikte çarpışmalara katıldı. Babası II. Dünya Savaşının generallerinden olduğu için kendisi de iyi bir nişancıydı. Pek çok madalya kazanmış bir zamanlar; bronz, gümüş ve bir de altın madalyası vardı.»

Aksırığını güçlükle tutan kişiler gibi, uzun burnu titreyen Stambulov gözlerini kıza dikmiş dinliyordu. Sözü bitince:

«Erica'ya... ve altın madalyasınal» diyerek kadehini kaldırdı. Konyağını bitirdikten sonra şişeyi alarak Nemetz'le, kendi bardaklarını doldurdu. «Siz hanımlar içmiyor musunuz?» diye sordu «Herkes ciddi ciddi dururken, sarhoş olmaktan hiç hoşlanmam! Bir cenaze töreninde çırılçıplak yürümeye benzer bu. Çok utanç verici bir şeydir!»

Sarışın kız bir bardak alarak, Stambulov'un önüne koydu ve:

«Ben de sizinle birlikte sarhoş olacağım» dedi. «Bu gece sarhoş olmak kadar istediğim hiç bir şey yok. Hepimiz sarhoş olalım! Fakat cenazelerden söz

etmeyelim. Son zamanlarda cenazelerden çok sık konuşuldu!» Konyağını bir dikişte bitirdi.

Hannah manastır başrahibelerini anımsatan bir tonla:

«Senin yerinde olsam, hiç içmezdim, Angela» diye uyarıda bulundu. «Biliyorsun, içkiye karşı dayanıklı değilsin.»

Angela fıkırdayarak:

«Yani nasıl davranmam gerektiğini unutacağım-dan korkuyor» dedi. «Pis fıkralar falan anlatabilirim... Ama ne iyi olur, değil mi? Kibar, saf oruspuları isteyen kim? Tabii ki, Hannah bizim her zaman mükemmel birer hanımefendi olmamızı ister. Yatak dışında hiç bir erkeğe sırtımızı dönmemeliyiz. Kibar konuşmalarla vakitlerini hoş geçirtmeliyiz. 'Bu akşam nasılsınız, efendim?' 'İyi bir gün geçirdiniz mi?' 'Eğlenebildiniz mi?' 'Eğlendirici idamlara tanık oldunuz mu?'...»

Hannah öldürücü bir bakıştan sonra hırsını alamayarak, masanın altından bir de tekme savurdu; Angela acıyla haykırdı.

Stambulov pek eğlenmişe benzemiyordu. Nemetz'e dönerek:

«Sizler beni şaşırtıyorsunuz» dedi. «Uzun yıllar ülkelerimiz arasında hiç bir sürtüşme olmadı. Belki dost değildik, ama her iki taraf için de yararlı, uygar, iyi bir ilişki düzeyindeydik. Sonra ansızın vahşileşiverdiniz. Ülkenin her bir ferdi, hepiniz! Buna ne demek gerekir bilmiyorum. Toplu bir isteri nöbetine mi yakalandınız? Bir güruhun şiddete yatkın coşkunuğu mu sardı hepinizi? Bugün Csepel fabrikasına havadan baskın yaparak, koca adayı alevler içinde bırakmak zorunda kaldık; yine de o deliler teslim olmayı bilmiyorlar! Size bir şey sormak istiyorum, acaba bu halk gerçekten bizi yenebileceğini mi sanıyor? Yoksa hâlâ

Batı'dan yardım geleceğini mi umuyor? Davalarının ne denli umutsuz olduğunu anlayamayacak kadar deli mi bunlar?»

Angela şişeyi alarak, kendi bardağını tepesine kadar doldurdu. Kaldırdı ve:

«Csepel delilerinin şerefine!» diye fıkırdayarak, kanyığı, renkli bir suymuş gibi bir dikişte bitirdi.

Hannah öfkeden kararmış gözlerle kızı seyrediyordu.

«Sızıp kalacaksın, Angela.»

Kız gülerek yeniden şişeye uzandı ve:

«Yok, yok sızmam» diye cevap verdi.

Bu kez Hannah daha atik davrandı, kızın almasına vakit bırakmadan şişeyi daha uzağa itti.

Angela:

«Oh, lütfen. Hannah teyze...» diye yalvardı. «Minicik, ufacık, azıcık, daha ver! İçeyim ki, cesaretim iyice yerine gelsin.»

Stambulov, bu genç, içkinin etkisiyle kızarmış yüze kötü bir biçimde uzun uzun baktı. Gözleri kan çanağına dönmüş, konuşurken Slav lehçesi daha fark edilir bir hal almış, sesli harflerle dolu Macar kelimelerini telaffuz ederken dili peltekleşmeye başlamıştı.

«Neden cesarete ihtiyacın var?» diye sordu.

Angela pırıl pırıl gözlerle gülümsedi.

«Sen Judith'in öyküsünü okudun mu? Incil'in eski ahit bölümündedir. Judith, Nebukadnezar'ın generallerinden Holofernes'in kafasını kesen Yahudi kadının adıdır. Önce adamla beraber yatmış, sonra boğazını kesivermiş.» Bu sırada hayalî bir boğazı keser gibi bir hareket yaptı eliyle. Biraz durduktan sonra ekledi. «Ben de Yahudiyim.»

Stambulov öfkeli bakışlarını bu kez Hannah'a yöneltti.

«İyi bir vakit'ten amaçladığın bu muydu?» dedi. «Telefon ettiğinde bana böyle söylemiştin: 'Sana çok iyi bir vakit geçireceğimiz konusunda garanti verebilirim. Eski dostlarla bir arada neşeli bir akşam.' Neşeli bir akşam anlayışın bu mudur senin? Düztaban herifin teki tarafından yapılan şantaj, sarhoş bir orospunun hakaretleril...» Yumruğunu masaya indirdi. «Keşke evde kalsaydım. Hiç değilse orada hiç kimse boğazımı kesme isteğini duymazdıl»

Hannah Stambulov'u, huysuzluk edeceği tutmuş küçük bir oğlanmış gibi, hoşgörülle seyrediyordu.

«Evde kalman daha iyi olmazdı, Grigori, çünkü o zaman karın ve kaynananla birlikte olacaktın. Oysa onlarla bir akşam geçirmektense, bir kulağından ötekine boğazının kesilmesini tercih edersin. Kaldı ki, Angela'nın sadece saçma sapan konuştuğunu sen de çok iyi biliyorsun. Değil yüz kiloluk bir adamın, ufacık bir civcivin bile boğazını kesemez ol Şantaj yapılmasına gelince, Müfettiş Nemetz benim çok eski bir dostumdur ve senden sadece bir iyilikte bulunmanı istiyor... bu isteğe ben de katılıyorum. Bırak o zavallı doktoru, gitsin; bunu yaparsan bana da iyilik etmiş olacaksın. Ve bunun da çok kârlı bir yatırım olacağını şimdiden söyleyebilirim, çünkü ben hiç bir borcunu unutmamakla tanınan bir kimseyimdir.» Stambulov konuşmak ister gibi oldu fakat Hannah sözüne devam etti. «Bir şey daha. Eğer buraya yeniden çağrılmak istiyorsan, sakın benim masalarımı kırmaya kalkma. Ben ucuz bir genelev değil, yüksek tabakaya hitabeden bir bar işletiyorum. İkisinin arasındaki farkı değerlendirmeni isterim.»

Bu küçük konuşmasını yaparken çenesini avucuna dayamış, parlak mavi gözlerini bir an için olsun Rus'un yüzünden ayırmamış ve oldukça olağan bir tavırla konuşmuştu. Sesi yumuşak, aynı zamanda çelik bir bıçak kadar keskindi. Erkeklerin taptığı Circe'nin sesiydi bu. Nemetz, bu kadını kendi alanında böyle güçlü ve başarılı bir duruma getiren nedenin ne olduğunu farkettiler. Bu özellik ne güzelliği, ne hırsıydı; sadece yürekliliği ve otoritesiydi. Çevresine saçtığı büyünün Stambulov'u ne ölçüde yakaladığını anlaması için adamın yüzüne bakmasına gerek bile yoktu. Omuzları çökmüş, sırtı kamburlaşmış, ansızın domuz haline çevrilmekten korkuyormuş gibi karşısındakini yatıştırmak isteyen, utanç dolu bir gülümseme dudaklarının çevresinde dolanmaya başlamıştı.

Gövdesinden beklenmeyecek kadar ince bir sesle:

«Kaba davranmak istememiştim» dedi. «Son birkaç gün hepimiz için oldukça yorucu oldu. Ne de olsa, biz de insanız. Eğer gereksiz sözler sarfetmişsem, özür dilerim. Bana kızmanızı istemiyorum. Budapeşte gibi düşman bir çevrede, siz olmadan ben ne yaparım?»

Hannah gülümseyerek adamın elini okşadı.

«Öyleyse iyi bir çocuk ol ve annenin sözünden çıkmaya kalkma.»

Sonra Angela'ya döndü. Sesi neşesini yitirip, sertleşerek, «Çok çirkin davrandın» dedi. «Tek özürün sarhoş oluşundur. Git, büyük bir fincan kahve iç. Ama ilk önce, Grigori'den özür dile!»

Angela odanın ortasında durmuş, şiddetli bir fırtınaya tutulmuşcasına sallanıyordu. İnatçı bir tavırla:

«Ya özür dilemezsem?» dedi:

«Öyleyse şu andan itibaren kendini işsiz kabul edersin...»

«Daima bir fabrikaya girip çalışabilirim.»

Hannah:

«Gayet tabii» diyerek başını salladı.

Angela:

«Erkeklerden nefret ediyorum» diye fısıldadı.

Hannah:

«Hayır» diye cevapladı. «Tersine onları çok seviyorsun.» Sonra sesini yükseltti. «Haydi Angela, özür dilesenel»

Angela kollarını iki yana açıp, büyük bir güçlkle reverans yaptıktan sonra:

«Özür dilerim» diye mırıldandı. Sonra hemen ekledi. «Eğer bu geceyi benimle birlikte geçirmek isterseniz, boğazınızı da kesmeyeceğim.» Bunları söyler söylemez sırtını döndü, tezgâha gitti ve kendisine koca bir bardak sade kahve doldurdu. Bardağın kaldırarak Stambulov'a, «Şerefınızla» dedi, büyük bir yudum aldı. Yavaşça bardağını tezgâhın üstüne bıraktı; zayıf, korku dolu bir sesle «Hastalanıyorum galiba» diye mırıldandı. Ansızın gözleri görmez olmuş gibi ellerini öne doğru uzatarak, kırmızı kadife perdenin ardındaki çıkış kapısını bulmaya çalıştı.

Hannah, kızıl saçlıya dönerek:

«Onunla birlikte git» dedi. «Banyoyu berbat etmesin, dikkat et.»

Kızların ikisi de odadan çıkınca, Stambulov'a döndü:

«Birazdan düzelir. Daha çok genç. Aslında hafif alkollüyken çok iyi oluyor.» Ve hiç duraklamadan konuyu değiştirdi: «Evet, gelelim doktora. Onu serbest bıraktırabilecek misin?»

Stambulov sertçe kadını süzdü:

«Bu doktor çok mu zengin?»

Hannah güldü.

«Doktor mu? Hayır! Sana yemin ederim, bu anlaşmadan ne ben, ne de Müfettiş tek bir kuruş bile sağlamayacağız!»

«Öyleyse neden bu kadar üstüne düşünüyorsunuz?»

«Müfettiş bunu iyi bir insan olduğu için yapıyor; ben de Müfettiş'i memnun etmek istediğim için.»

Sambulov:

«Kendisini memnun edebileceğin tek yol bu mu?» diye sordu.

Hannah yarı düşünceli içini çekerek:

«Ne yazık ki öyle» diye cevap verdi.

Nemetz üzerinde Rus askerlerinin adları, rütbeleri yazılı olan kağıdı Stambulov'a uzattı.

«Doktor Halmy bu gençleri tedavi etmiş. Hattâ kimisinin hayatını kurtarmış. Kendileri de böyle söylüyorlar. İsterseniz hepsini sorguya çekebilirsiniz.»

Sambulov kağıdı inceledi, sonra cebine koydu.

«Pekâlâ öyleyse» dedi. «Bana temiz bir dosya kağıdı bulun. Albay Levitov'a bir not yazayım.» Nemetz'e döndü. «Kendisi Buda askerî cezaevinin komutanıdır. Saat sabah dokuzda —daha erken olmasın, çünkü içkici bir adamdır ve erken saatlerde rahatsız edilmeyi sevmez— orada olun. Beni çok iyi tanır; dolaşısıyla kendisine sadece bu notu vermeniz yeter. Doktorunuzu serbest bırakacaktır. Bu arada şunu da söyleyeyim, Levitov Almanca bilir. Hiç bir zorluk çıkacağını sanmıyorum, ama eğer herhangi bir terslik olursa, Levitov'a beni telefonla aramasını söyleyin. Böyle halletmemiz en doğrusu olacak, çünkü eğer resmî kanallardan uğraşmaya kalkışırsak, sonsuza kadar uzar.»

Kızıl saçlı kağıdı getirdi, Stambulov da albaya

bir not yazdı. Zarfın üstüne adresi yazarak kapadı ve Nemetz'e uzattı.

Müfettiş ayağa kalktı.

«Çok teşekkür ederim, Grigori Aleksandrovich» dedi. «Bu iyiliğinizden dolayı cennete gideceğinizden kuşkunuz olmasın.»

Stambulov gülümseyerek :

«Çok iyi ama...» dedi, «tek mahzuru... orada karımla karşılaşacağımı biliyorum.»

Stambulov gecenin arta kalan bölümünü sabırsızlıkla beklemeye başlamış gibiydi. Angela henüz banyodan dönmemiş olduğu için Nemetz'de Stambulov'un gecesini berbat etmemek amacıyla Hannah'ın işbaşına döneceği kanısı uyandı. ikisine de veda etti. Eşikte geri dönüp:

«Arkadaşımız Blavatsky'ye selamlarımı söyler misiniz?» diye seslendi.

Stambulov şaşkınlıkla :

«Blavatsky mi?» dedi. «Fakat bilmiyor musunuz? Onu bu sabah öldürdüler.»

Nemetz:

«Gerçek olamaz!» diye bağırdı.

«Obuda'da. isyancılar arabasına bir el bombası atmış. Şöförü ve muhafızı kaçtı, ama o yanarak öldü. Bu ulus büsbütün aklını kaçırmış derken işte bunu söylemek istiyordum. Blavatsky gibi zararsız, iyi bir insan! Siz arkadaşınız, değil mi?»

Nemetz içinden, 'Öyle ama, Otto Koller'le olduğu gibi değil' diye düşündü ve nedense, Blavatsky'nin ölümünden aşırı bir acıya kapılmadığını farkettiler.

Eve yürürken geçtiği sokaklar, sanki herkes Batı'ya göçmüş kanısını uyandıracak kadar ıssızdı.

Son zamanlarda eve gitmekten nefret eder olduğu halde, bir değişiklik olsun diye kendi yatağında

uyumaya karar verdi. İlk önceleri eve karşı duyduğu isteksizliğin nedenini anlayamamıştı; sonradan farket-ti. Sebep Agnes'ti. Küçük kız hayattayken kesinlikle inanamayacağı bir durum onun ölümünden sonra belirmiş, Nemetz onu çok özler olmuştu! Eskiden eve gelip, odasına girerek yorgunluktan bitkin yatağına uzandığında, bir süre sonra kapısı azıcık açılır ve çirkin yüzü, karşısındakine bir armağan uzatan kişiler gibi, bir gülümsemeyle parlayarak içeri giren Agnes, geçen günün bütün sıkıcı, önemsiz, ufak tefek haberlerini amcasına anlatırdı. Nemetz, gözleri yarı kapalı yeğenini dinlerken, içinden sürekli olarak bir an önce gitmesini ve kendisini rahat bırakmasını dilerdi. Fakat o, anlatır durur, Nemetz de çocuklara karşı kesinlikle gaddar olamadığından, çok ilgileniyormuş gibi dinlemek zorunda kalırdı. Çocukların kelebeklere benzediklerini düşünürdü; kanatlarında taşıdıkları çiçek tozlarının dökülmemesi için, onlara sert bir şekilde dokunmamak gerekirdi. Bu nedenle güçlkle uykusunu dağıtmaya çalışır, Venedik'teki evlerin neden sular altında kalmadığı on iki yaşındaki küçük kızların neden kırmızı oje kullanamadığı, ya da oğlu Yahudi olduğuna göre neden Allahın Yahudi olmadığı gibi çeşitli konularla ilgili soruları cevaplandırmaya başlardı. Oysa şimdi Agnes gitmiş ve geride, ne Allahın dini, ne Venedik'in evleri, ne de kırmızı ojelerle ilgilenen, çok sevgili Peter'in bile dolduramadığı büyük bir boşluk bırakmıştı.

Alexa Mehely'yi arayarak, iyi haberleri verdi. Telefonla konuşmak aslında çok vaktini aldı. Telefon şebekesi Sovyet Askerî Makamlarının eline geçtiğinden bu yana ulusal direniş eylemine katılan santralci kızlar önlerinde yanıp sönen sinyalleri görmezlikten geldikleri için görüşmeler çok güçleşmişti.

Alexa eskiden oturduğu odasına dönmüştü yine. Sabahleyin hastaneye gitmiş ve Borbas'ın, sözünü tutarak, kendisine yol verdiğini öğrenmişti. Hastane idaresi Bayan Mehely'nin 'zararlı bir insan; devlet güvenliği ve halk yararı için tehlikeli bir kişi' olduğuna karar vererek, kendisine bildirmeye gerek duymadan, tazminat da ödemedi, işine son vermişti. Batı'ya kaçacaklarına karar verdikleri zaman borçlarının tümünü ödediği için bugüne değin biriktirmiş olduğu paradan sadece birkaç yüz forent kalmıştı elinde. Kasım ayının kirasını ödemediği gibi, iyi giysilerinin çoğu da, şimdi yeniden Tothlar ve Zlochlar tarafından işgal edilen Halmy'nin evinde kalmıştı. Yolculuk için hazırladığı küçük bavulu hâlâ hastanedeki dolabındaydı; ayrıca aynı dolapta Halmy'nin çantası, kışlık paltosu ve tıp kitapları da vardı. Bayan Schulz bunları alıp, kendisine verdikten sonra hastaneye ait cankurtaran arabalarının birinin şoförüne, genç kızı evine kadar bırakmasını rica etmişti.

Hastane personeli hem doktora yapılan haksızlık, hem de Alexa'nın gitmesinden dolayı öfke içindeydi. Profesör Lendvai bile dikkatli bir tavırla.

«Çok üzgünüm; iyi şanslar» diye mırıldandı. Bunları söylerken takındığı içten tavır, ne yazık ki, kirasını ödemesini sağlayamıyordu.

Günün geri kalan bölümünü evde geçirdi; divana uzanarak, ardarda sigara içerken banyodan ve evin öbür yanlarından gelen gürültülere kulaklarını kapatmaya çalıştı. Kiracılardan biri kapısını vurup, telefondan kendisini istediklerini söylediğinde uyuyakalmıştı.

Dışarı, hole fırladı, fakat öyle şaşkın bir haldeydi ki, Nemetz'in sözlerini anlayabilmesi için tekrarlatması gerekti. Sonra ağlamaya başladı.

«Çok iyisiniz. Siz olmasaydınız, ne yapardık bilmiyorum.»

«Kesin bir şey öğrenir öğrenmez, sizi hastaneden ararım.»

«Hayır! Hastaneden olmaz! Yarın orada olmayacağım.» İşine son verildiği haberini telefonda vermek istememişti. «Eğer Zoltan yarın serbest bırakılırsa, ona da hastaneye gitmemesini söyleyin, lütfen.»

Şehirde intikam duyguları öylesine alıp yürümüştü ki, hiç bir şeyi tehlikeye sokmak istemiyordu.

Nemetz:

«Sizin evinize yollarım öyleyse.»

«Yok, o da iyi bir fikir değil. Ben kendisini şehrin başka bir yerinde bekleyeyim. Fakat nerede? Hiç bir yer açık değil ki...»

Nemetz bir an düşündü.

«Ben açık olan birini biliyorum. Corso'daki Chez Lola adlı kahve. Hiç oraya gittiniz mi?»

Alexa gözleri hâlâ yaşlı olduğu halde gülümseyerek :

«Gitmeyen var mı ki?» diye cevap verdi.

«Sabah saat sekizde oraya gidin ve sahibesi olan Bayan Zagon'a beni bekleyeceğinizi söyleyin. Kendisini kasanın başında oturur bulacaksınız.»

«Teşekkür ederim.» Sesi fısıldar gibi çıkmıştı. «Her şey için çok teşekkür ederim. Siz olmasaydınız, halimiz ne olurdu bilmem.»

Ansızın, aynı şeyleri tekrarlamakta olduğunu farketti.

SAAT tam dokuzda Nemetz askerî cezaevinin ağır demir kapılarının önündeydi. Binanın önüne çiftter çiftter parketmiş olan zırhlı arabalar ve tanklar bulvar üzerindeki trafiğin tek yönlü akmasına yol açmıştı. Otomatik silahlarla donatılmış Sovyet askerleri giriş kapısını tutmuşlardı; başlangıçta Nemetz'in geçmesine izin vermek istemediler. Allahtan tam o sırada, İdare'de çalışan ve Nemetz'i tanıyan bir kâtip gelerek, hâlâ nöbetçilerle tartışan Nemetz'in imdadına yetişti; nöbetçileri kapıları açmaları için ikna etti.

İdare binası avlunun sokağa bakan yanındaydı; cezaevi ise geçen oldukça karışık yıllar boyunca pek çok idama tanık olmuş, geniş, boş avlunun arka tarafındaydı. Demir kafesli pencereleri, kurşunlarla delik deşik olmuş duvarlara ve iki sabit darağacına bakan, üç katlı bir binaydı bu. On beş yaşından küçük oğlanlarla, çok yaşlılarına kadar kadınlı, erkekli en azından beş yüz kişi bu sırada avluda toplanmıştı. Kimisi kalın giysiler içinde kimisi ise nerdeyse çıplak olan, bu, bir araya gelmiş kader arkadaşları çok alçak sesle konuşmaktaydılar. Sadece birkaçının ellerinde bavulları vardı. Ötekilerin elleri boştu. Duvarın dibinde, ikişer metre aralıklarla makineli tüfek taşıyan Rus nöbetçileri dizilmişler ve silahlarını soğuktan titreyen topluluğun üstüne çevirmişlerdi.

Kâtip alçak sesle:

«Zavallılar» dedi, «Bugün yola çıkarılıyorlar.»

Nemetz :

«Nereye gönderiliyorlar?» diye öğrenmek istedi.

Yazıcı sinirli sinirli başını sallayarak :

«Bana sorma» diye cevap verdi. «Ben bilmiyo-

rum. Bilmek istemiyorum! Kendimi bildiğimden bu yana Parti üyesiyimdir. Savaşta yeraltı çalışmalarına katıldım. Almanlar kafamı getirene ödül koydular. Cephane yığınağı haline soktuğumuz bir mahzende saklandık. Uzaklarda patlayan bir bombanın küçücük bir parçası bile bizi bir anda havaya uçurabilirdi. Fakat bu... olup bitenler, Gestaponun işkencelerinden daha çok etkiledi beni. Artık Partiye ve yoldaş Kruşçev'e bağlılığımı yitirecek hale geldim.»

Nemetz, kâtibe, Stambulov'un kapalı mektubunu göstererek, yapacağı şeyi anlattı. Adam zarfın üstündeki adresi okuyunca kaşlarını çatı.

«Bakayım Albay Levitov kalkmış mı... Burada yatar kendisi. Çalışma odalarının birine bir yatak koydurdu. Şu sıralarda kalkmış olması gerek, ama hiç belli olmaz. Dün gece saat kaçta sızdığına bağlı.»

Kâtip içeri geçince Nemetz dış kapıdan avluya geçen cereyanlı koridorda beklemeye başladı. Birkaç dakika sonra adam döndü.

«Daha ortaklıklarda yok.»

Nemetz, bu arada Doktor Halmy'yle görüşüp görüşmeyeceğini öğrenmek istedi. Kâtip, şu sırada cezaevini dolduran binlerce tutuklu arasında bir kişiyi bulmanın çok güç olacağını söyledi. Yine de İdare binasına gitti. Bu kez biraz daha çok kaldı. Nemetz tam isteğinin suya düştüğünü düşünmeye başlamıştı ki, yanında bir Rus çavuşuyla birlikte geri döndü.

«Doktor avludakilerin arasındaymış!» dedi. «Nöbetçi teğmenden kendisiyle konuşabilmen İçin izin aldım. Çavuş seni oraya götürecektir. Fakat çok oyalanma. Albay günün ilk içkisini istetti bile; onu bu miktar artmadan görmelisin. Hayatımda rastladığım en kötü sarhoşdur...»

Ardında Rus çavuşu olduğu halde avluda doktoru aramaya başlayan Nemetz'e soğuktan titreyen kalabalık öldürücü gözlerle bakıyordu. Kendisinin gizli polis örgütünden olduğunu düşünerek bir araya toplanıyorlar ve her yerde insandan bir duvar gibi karşısına geçiyorlardı. Yine de kısa bir aramadan sonra Halmy'yi buldu.

Bu insan ormanının ortasında bir yerde yalnız başına duran Doktor Halmy'nin üstünde hâlâ o kirli önlüğü vardı; omuzuna da köylü kadınların kiliseye giderken taktıkları cinsten el örgüsü küçük bir siyah eşarp almıştı. Soğuktan yüzü morarmıştı, dişleri birbirine çarpıyordu. Nemetz ona seslendiğinde, çatlak dudakları gerilerek gülümsedi.

«Gözlerime inanamıyorum! İçeri nasıl girebildiniz?» Sonra cevap beklemeden ekledi, «Sigaranız var mı?»

Şans eseri, Nemetz'in yanında açılmamış bir paket vardı. Doktora uzattığı zaman Halmy'nin parmakları paketi açamayacak kadar donmuştu. Nemetz bir tane yakıp verdikten sonra paketi önlüğünün cebine bıraktı. Halmy:

«Yeni bir haber var mı?» diye sordu.

Nemetz alçak bir sesle:

«Seni buradan çıkarmaya uğraşıyorum» diye cevap verdi. «Henüz hiç bir şey sağlanmış değil, ama bir ihtimal var. Çok güçlü bir ihtimal.» Aklına gelen anı bir fikirle kışlık paltosunun düğmelerini açmaya başladı.

Halmy:

«Ne yapıyorsunuz?» diye sordu.

Nemetz paltosunu çıkardı.

«Bunu giy!» Paltoyu uzattı fakat Halmy'den önce paltoyu Rus çavuş yakaladı ve tek eliyle havaya kal-

dırdıktan sonra öteki eliyle ceplerini yoklamaya, bir tabanca, bıçak ya da hiç değilse bir sopa aramaya başladı. Bulamayınca yeniden Nemetz'e verdi.

Müfettiş, doktor'a:

«Bunu giy! Yoksa soğuktan gebereceksin!» dedi.

Halmy:

«Ya siz?» diye karşı koymak istedi.

«Ben içeri gireceğim şimdi. Her taraf sıcak olacak. Ayrıca ceketimin içinde yün bir kazak daha var.» inandırmak için ceketinin önünü açarak, hâlâ kendisinden umutlu olduğu günlerde İrene'in örmüş olduğu kazağı gösterdi. Doktorun paltoyu giymesine yardım etti.

«Şimdi gidiyorum» dedi. «Fakat Albay Levitov'la görüştükten sonra yine geleceğim.» Sonra ekledi, «Ah az daha unutuyordum. Bayan Mehely sevgilerini gönderdi.»

«Kendisini gördünüz mü? Nasıl?» Genç adamın dudakları titremeye başlamıştı.

«Salı günü götürüldükten sonra konuştuk ve dün gece de kendisini telefonla aradım. Eski odasına dönmüş. Tabii tek üzüntüsü bu, yoksa iyi» Elini genç adamın omuzuna koydu. «Burada bekle beni» dedikten sonra batıl bir inançla arkalarındaki tahta parmaklığa eliyle üç kere vurarak «Hemen döneceğim» dedi. «Sen de tahtaya vur da nazar değmesin!»

Çavuş bir iki adım önünde olmak üzere idare binasına doğru yürümeye başladı. Birkaç adım sonra bir elin yakasına yapıştığını farketti. Döndü ve yankeşici Ernoe Lehotzky'yi tanıdı. Adamın sol gözü ve yüzünün yarısı sarılıydı, dudakları şişmişti.

«Ernoel» dedi. Genç adam çarpık çarpık gülmeye çalıştı. Kron kaplı olanları da dahil tüm ön dişleri kırılmıştı. «Allahım, sana ne olmuş böyle?»

«Enselendik! it herifler iyice dövdüler! Fakat üzölmeyin, Müfettiş, ben de karşılığında az vurmadım hani! Darbeye darbe, üstelik fazlası dal»

Müfettiş hızla:

«Ernoe» dedi. «Demin konuştuğum adam doktordur. Yüzünü ona göster. Fazla bir yardımı olabileceğini sanmam, ama sen yine de bir göstersen iyi edersin.»

«Pekâlâ, Müfettiş. Fakat siz benim için üzölmeyin! Hayata dönüp, onlar için mezar taşları oyma işine başlayacağıma inanıyorum.»

Nemetz:

«iyi şanslar, Ernoe» diyerek döndü ve yeniden çavuşu izlemeye başladı. Avluda bir rüzgâr esti, hava en azından nerdeyse on derece daha soğudu. Nemetz ürperdi.

Ernoe ardından:

«Kendinize dikkat edin, Müfettiş» diye seslendi. «Eve gidin ve sıcak bir rom için! Bu hava, yaşlı bir adamın paltosuz ortaklıklarda gezineceğı hava değıll!»

Albay kalkmıştı, odasındaaydı! Kimlik kartları üç ayrı nöbetçi tarafından kontrol edildikten sonra Nemetz'i yüksek huzuruna kabul etti.

Odaya girdiğinde iri yapılı, asık yüzlü bir adamın, üstü evraklarla dolu bir masanın ardına oturmuş, burnunu karıştırmakla meşgul olduğunu gördü. Delici gözleri, irinli sivilceleri ve en azından bir haftalık kızıla kaçan sakalları vardı. Rusça olarak Nemetz'e:

Ne istiyorsun?» derken burnundan baş parmağını çekip, işaret parmağını soktu.

Nemetz kendisini tanıttıktan sonra Stambulov'un mektubunu masanın üstüne koydu. Almanca olarak :

«Bunu Grigori Aleksandrovich Stambulov gön-

derdi» dedi. «Sizin kendisini tanıdığınızı söyledi Albayım.»

Albay gözlerini kaldırdı. Bakışlarında en ufak bir iyi niyet parıltısı yoktu.

«Tabii, tabii» dedi. «Kendisini tanırım! Grigori Aleksandrovich. Çok iyi tanırım.» Fakat yine de mektuba uzanmadı.

Kötü bir şans eseri, Nemetz, Albay'ı, en kötü günlerinden birinde tanımış oluyordu. Normal anlarında bile kolayca anlaşılabilecek biri değilken, şimdi sivilceli yüzünün kaşıntısı, kâbusa benzeyen akşamdan kalmalık ve Macar olan her şeye duyduğu aşırı nefret, onu iyice huysuz bir hale getirmişti.

Birliğin, Macaristan'daki çarpışmalara takviye gücü olarak gönderildiği 2 kasım gününden beri buradaydı. Daha Budapeşte'ye gelmeden, bu delice ihtilâle kin beslemeye başlamıştı. Savaş biteli on bir yıl olduğu halde bir kez daha ölümle burun buruna gelmiş oluyor ve bu da içini kızgınlığın yanısıra büyük bir korkuyla dolduruyordu. Bu paniği bastırmanın tek yolunun kendini kaybedecek kadar içmek olduğuna karar verince, içkiye olan dayanıklılığının, tehlikeye karşı dayanıklılığından daha az olduğunu farketmişti. Bu nedenle içtikçe daha da kötülüyordu.

Ters ters zarfa bakarak :

«Yoldaş Stambulov bana neden mektup yazıyor?» dedi.

Müfettiş can sıkıntısını bastırmaya çalışarak:

«Eğer okursanız anlayacaksınız, Albayım!» diye cevap verdi.

Sonunda Levitov zarfa uzanarak eline aldı ve açtı. Beş satırı aşkın olmayan kağıdı ezberlercesine uzun uzun okudu.

«Bunu isteyen Yoldaş Stambulov mu dediniz?» diye sordu yavaşça.

«Kendisi, efendim. imzasını atmamış mı?»

Albay mektubu bir daha okudu.

«Burada bir imza var. G.A. Stambulov. Fakat bir başkası, örneğin sizin tarafınızdan yazılmadığına nasıl inanabilirim?»

«Kendisine sorun! Zaten bana, bu konuda sormak istediğiniz şeyler olursa, kendisini karargâhtaki odasından telefonla aramanızı söylemişti.»

Levitov omuzlarını silktilti.

«Neden kendisini arayayım? Ben ondan bir şey istemiyorum ki...»

Nemetz sesini yükseltti.

«Albayım, Grigori Aleksandrovich, Doktor Zoltan Halmy'nin serbest bırakılmasını istiyor. Mektupta da bunu yazıyor. Sizin bu isteğe uymamanız kendisini sevindirmeyecektir.»

Albay Levitov sakallarının dibine kadar kızardı.

«Grigori Aleksandrovich'in de...» Neredeyse bir küfür savuracaktı, ama yarısında kendisini tutmayı başardı. Stambulov'la_topu_topu iki kez karşılaşmıştı. Ondan nefret ediyordu. NKVD'nin tümünden, Parti'den nefret ediyordu zaten. Amerikalılardan ve Batı'dan da nefret ediyordu. Dünyada, Albay Levitov'un nefret etmediği çok az insan ve kuruluş vardı.

İnatçılıkla:

«Bu mektubun sahte olup olmadığını nasıl anlayacağım » diye sordu.

«Giriş holünde oturan bir sekreteriniz var. Kendisine söyleyin, Stambulov'u arasın; madem siz aramak istemiyorsunuz...»

Albay gerindi. Sonra yüksek sesle esneyerek masasının üstündeki düğmeye uzandı ve bastı.

Biraz bekledi ve yeniden bastı. Bu kez daha sabırsız bir hali vardı. Sonunda kapı açıldı, Levitov'un askeri cezaevi komutanlığına atanmasından bu yana hem sekreterliğini, hem de yâverliğini yapan dolgun göğüslü bir dişi onbaşı içeri girdi.

Albay kendisine mektubu uzatarak Stambulov'u aramasını ve imzanın ona ait olup olmadığını sormasını söyledi.

Nemetz'e de:

«Sen dışarıda bekle» diye kükredi.

Albay'ın sıkıntı verici görüntüsünden kurtulduğu için hiç bir üzüntü duymayan Nemetz onbaşının ardından dışarı çıktı.

Kız güzel bir Macarcayla:

«Lütfen oturun» dedi. Yıllardır bu ülkede bulunduğu için Macarcayı oldukça güzel öğrenmişti.

Nemetz teşekkür ederek oturdu; kız da Stambulov'un numarasını santraldaki görevliye verdi. Bina önceden Macar askerî cezaevi olduğu için Rus karargâhıyla direkt bağlantısı yoktu. Onun için Budapeşte Merkez telefon şebekesi aracılığıyla hattın bağlanmasını beklemek gerekecekti.

Onbaşı telefonu yerine bırakırken:

«Hat meşgul; beklememiz gerekecek» dedi. Bir dakika sonra yeniden aradı ve aynı sonuçla karşılaştı.

Beşinci denemeden sonra :

«Galiba bulmamız imkânsız» dedi.

Nemetz korkuyla :

«Neden?» diye sordu.

Kız omuzlarını silkti.

«Bilmem. Dün de bütün gün karargâhı aradım, fakat bulamadım. Bir kez bile bağlayamadılar.»

Nemetz :

«Acaba bir kere daha deneyebilir misiniz? diye sordu. «Bu bir ölüm kalım sorunu. Doktor Halmy yanlış yere tutuklandı. Gerçekte çok iyi bir insandır: Operatör. Hastanesinde Rus askerlerini tedavi etmiş biridir. Buraya kadar geldikten sonra onu kurtaramazsam yazık olur.»

Onbaşı başını sallayarak yeniden numarayı çevirdi. Kısa boylu, şişman, Nemetz'in oldukça çekici bulunduğu bebek yüzlü genç bir kadındı. Belki akıllara durgunluk verecek, hattâ pek çok kişiyi kendisine aşık edecek bir güzelliği yoktu ama yüzünde yine de ılık bir gençlik havası ve iyilik okunuyordu.

Santrala Stambulov'un numarasını tekrarlayıp kısa bir süre bekledikten sonra telefonu yerine bıraktı.

Nemetz'e dönerek :

«Hat bozulmuş» dedi. «Tamirine çalışıyorlar. Daha doğrusu santraldakilerin söylediği bu.»

Gerçeği ne bu genç kadının, ne de Nemetz'in bilmesine imkân yoktu; gerçekte hat çok normal çalıştığı halde, santraldaki memur karargâhı arayan numaraları bağlamayarak, tek başına bir sabotaja girişmiş bulunuyordu. Telefon şebekesinde çalışanlar işlerine gelmemelik edemiyorlardı, çünkü Rusların yönetimine geçtiğinden bu yana işe gelmeyenler hemen tutuklanıyordu. Bu nedenle pasif direnişe katılmalarının tek yolu işlerinin başında oturup, Rus müfettişlerin dikkatini çekmeden ellerinden geldiğince kötülük yapmaya çalışmaktı.

Birkaç kez daha denedikten sonra onbaşı Nemetz'e:

«Faydasız» dedi. «Artık memurla da konuşamıyorum. Dün de aynı şey oldu. Sonunda habercilerle çalışmak zoruncıla kaldık.»

Bir kere daha denedi. Zil sesi duyuldu, fakat cevap veren olmadı.

Nemetz, onbaşıya:

«Avludakilerin sürgüne yollandıkları doğru mu?» diye sordu.

Kadın bir süre durakladıktan sonra :

«Doğru» diyerek başını salladı.

«Nereye?»

Cevap vermedi. Bilmediği anlamında omuzlarını silkmekle yetindi.

Nemetz sıkıştıarak.

«Ne zaman?» dedi. Yine ses çıkmayınca ekledi: «Doktor da onların arasında olduğu için soruyorum.»

Kız, Albay'ın kapısına sinirli sinirli göz atarak, yavaşça:

«Kamyonlar bulunur bulunmaz» diye cevap verdi. «Hemen Doğu Demiryolları İstasyonu'na götürülecekler.»

«Ülke dışına çıkarılacaklar, öyle mi?»

Kız, yine sesini çıkartmadan omuzlarını silkti.

Nemetz'in düşünmekten beyni karıncalanır gibi olmuştu. Ayın dördünden bu yana ne bir tramvay, ne de bir taksi çalışmadığı için, Stambulov'a yürüyerek gitmek iki saat sürerdi. Hele odasına girmeden önce muhtemel beklemeyi hesaba katacak olursa, bu yarım günlük bir gecikme anlamına gelirdi.

Onbaşıya :

«Acaba Yoldaş Stambulov'a bir haberci gönderek kendisinden imza istemek mümkün mü?» diye sordu.

Kız biraz durakladı. Albay'ın odasını göstererek : «izin almam gerek» dedi.

Nemetz başını salladı.

«Yok, yok. Ona gitmeyin! Olmaz! Kendi başınıza böyle birini yollayamaz mısınız?»

Kız masasından kalkarak pencerenin önüne gitti. Arkası Nemetz'e dönük uzun bir süre orada kaldı.

Garip, ölü bir sesle :

«Nişanlım ihtilâlde öldürüldü» dedi. «Yüksek atlama şampiyonuydu. En iyi atletlerimizdendi. 1954'de Moskova'da şampiyonluk aldı.»

Nemetz :

«Çok üzgünüm» diye cevap verdi.

Kız :

«Kendi halkı tarafından öldürüldü» diye ekledi. «İdam edildi. Çünkü o ve emrindekiler... kendisi tank komutanıydı... Macar ihtilâlcilerine katılmışlar.»

Pencere yan sokağa bakıyordu. Avlu ve o umutsuz kalabalık buradan gözüküyordu; sadece oluktan akan yağmur suları gibi sıkıntı verici, tekdüze bir uğultu duvarlardan içeri süzülüyordu.

Onbaşı Nemetz'e döndü.

«Yoldaş Stambulov'a bir haberci göndereceğim. İnşallah Albay Levitov haber almaz.»

Haberci döndüğünde öğle olmuştu. Nemetz, Albay'ın kendisini görme tehlikesinden uzak kalabileceği küçük ve ayak altında olmayan bir odada bekliyordu. Onbaşı kendisini almaya geldiğinde uyumak üzereydi. Son zamanlarda rahat rahat kendi yatağına uzaşmışken değil de, en olmayacak anlarda ve en rahatsız şartlarda kolayca uyuyakalması herhalde yaşlılığın belirtilerinden biriydi. Kız :

«İşte mektubunuz» dedi. «İmzalı ve mühürlü!» Gülümsedi. «Haydi şimdi Albay Levitov'a götürelim.»

Oysa Albay kendisini kabul etmeye hazır değildi. Yarım saati aşan bir süre sonra onbaşıyı çağırarak

Müfettiş'in içeri girebileceğini haber verdi. Nemetz kendisine mektubu uzatırken :

«Neden bu kadar geciktiniz?» diye alaycı bir tavırla sordu.

Nemetz acı bir güldü:

«En son keşfettiğiniz o yeni işkence usulü, bekleme odalarındaki uzun bekleyişler nedeniyle» diye cevap verdi.

Albay şaşkınlıkla Müfettiş'i süzdü, fakat cevap vermedi. Resmî kağıda yazılmış ve Stambulov'un imzasıyla mühürünü taşıyan mektubu okudu. Sanki kelimeleri değil de harfleri teker teker inceler gibi bir hali vardı. Sonunda kağıdı masanın üstüne bıraktı.

«Bu mektubun yoldaş Stambulov tarafından yazıldığına kuşku yok. Sizi bütün bu güçlülere soktuğum için özür dilerim. Fakat benim durumumdaki birinin çok dikkatli olması gerekiyor; hele NKVD ile karşı karşıyaysa. Tek bir güçlük kalıyor geriye...» Durdu ve Nemetz'in sabrını ölçmek ister gibi yüzüne baktı.

Müfettiş :

«Şimdi ne var?» diye sordu.

«Biraz geciktiniz. Doktor yola çıkarıldı.»

Nemetz, bu sivilceli yüze tükürmek için büyük bir istek duydu içinde, fakat kendisine hakim oldu. Kalın bir sesle :

«Yola çıkarıldı mı? Nereye?» diye sordu.

Albay duvardaki saate baktı.

«Şu anda istasyonda olmalılar. Eğer oradan hareket etmedilerse...»

Nemetz sesini yükselterek :

«Hangi istasyon?» dedi. Bu arada masanın üstünde duran mektuba uzandı, aldı ve cebine koydu.

Albay :

«Bu askerî bir sırdır» diye cevap verdi.

Nemetz sabrını yitirmeye başlamıştı.

«Hiç umurumda değil! Grigori Aleksandrovich Stambulov, doktorun serbest bırakılmasını istiyor! Sizi bu konuda iki mektup gönderdi! Aslında mektup değil emirdir bunlar. Ve kendisi emirlerinin yerine getirilmesi konusunda çok titiz davranır. Eğer tersi olursa çok kötüleşebilir!»

Albay ayağa kalktı.

«Benim de kendi komutanımdan aldığım bazı emirler var ki bunlardan biri Sovyet ordusunun aldığı baskı tedbirleri hakkında hiç kimseye ayrıntılı bilgi vermemektir. Ve ben Stambulov'u çiğneyerek bu emre uymayı tercih ediyorum! Sana gelince...» Yürüyerek, Nemetz'in yanına geldi. «Eğer bir saniye içinde buradan çıkmazsan, seni tutuklatacağım. Çünkü burada yoldaş Stambulov değil ben hakimim!»

Nemetz içinden Macarca bir küfür savurarak odadan çıktı.

Onbaşıya :

«Bana yine yardım etmeniz gerekiyor» diyerek, Levitov'la olan gereksiz tartışmasını kısaca anlattı.

Kız:

«Gönderildiklerini bilmiyordum, fakat hangi istasyona gittiklerini hemen öğreneyim» dedi.

Odadan dışarı fırladı ve birkaç dakika sonra döndü.

«Evet» dedi, «Yarım saat kadar önce on kamyon dolusu insan çıkmış. Korkarım artık doktoru kurtarmaktan ümidinizi keseceksiniz. Bir bakıma sürgüne yollanması kendisi için daha iyi. Ne mahkemeye çıkarılacak, ne tutuklanacak, ne de...» Cümlesini bitirme-

di. «Dolayısıyla başına gelenleri büyük bir felâket olarak kabul etmemeliyiz.»

Nemetz:

«Tren hareket etmeden istasyona yetişebilsem...» diye söylendi.

Kız:

«Size bir araba sağlayabilirim!» diye atıldı.

Bina içi telefonu açarak, Sergey adında, motosikletli biriyle uzun uzun konuştu. Hızlı ve argolu konuşmasından Nemetz'in anladıkları sadece bu kadardı.

Telefonu yerine koyduktan sonra:

«Sergey sizi götürecektir» diye bildirdi. «Çok neşeli bir gezi olacağını sanmıyorum; arkasında oturup, sımsıkı yapışmanız gerekecek çünkü manyak gibi sürer. Ne var ki sizi oraya yetiştirebilir. Eğer istasyona kamyonlardan önce varırsanız hiç şaşmam.»

Sergey, genç, koyu renk saçlı, çingenelere benzeyen ve Macarca bilen bir emireri gibi az sonra kapıda belirdi. Parlak gözleri ve pırıl pırıl beyaz dişleriyle Nemetz'e çok ünlü bir diş macunu reklâmını hatırlattı. Nemetz'i, sanki birlikte dansetmeye gidiyorlarmış gibi büyük bir neşe içinde selamladı.

Şehrin taşlı yollarında son hızla ilerlerlerken, bir yandan da Nemetz'e geçtikleri görüntüler hakkında sürekli bilgi veriyordu. Onun görüş açısından bakıldığı zaman ihtilâl birbirinden gülünç olayların ardı ardına cereyan ettiği koca bir sirkte sanki. Arasına kahkahadan kırılacak hale geliyordu; hernekadar böylesine taşkın bir neşe insanı hoşnut kılan, değişik bir durum-
sa da, Nemetz genç adamın kendisine biraz daha hakim olmasını ve saatte seksen millik bir hız yerine daha temkinlice motosiklet kullanmasını tercih ederdi.

Sergey:

«Ah şu Macarlar ne alem şeyler! Görmeliydiniz!» diye bağırdı. «Tanklarımızdan beşini uçurdular! Düşünün, tam beşinil El bombalarıyla! Sonunda altıncı tank da onları uçurdu! Hepsini! Bir tek atışta! Çok komik adamlar!»

Ona göre her şeyde bir komiklik vardı: Yıkılmış binalarda, sığınmak için kaçışan halkın görünüşünde, sokak lambalarından aşağı sallanan gizli polislerin halinde... Büyük bir kahkaha, neşe ve işte şimdi de saatte doksan mil hız!

«Ama size en komiğini söylemeyi unuttum. Cuma günüydü, evet evet sirkin cuma günü programı... En azından yüz isyancının elinde bulunan bir bloğa saldırıya geçtik. Biz tank gücüyle destekleniyorduk; onların sadece makineli tüfekleri vardı; tabii hepsini istasyona kadar sürdük. Taa demir yollarının arasına kadar. Orada siper aldılar... ama bilin bakalım nerede? Ah, bilmenize imkân yok! Domuz yüklü iki katarın arkasında. Kurşunlar vagonlara saplandıkça domuzların çıkardıkları gürültüleri duyacaktınız! Hayatınızda hiç bu kadar fazla jambonu bir arada görmemişsinizdir! Her yan kan içerisindeydi; adamlar ve domuzlar kan içinde yüzüyorlardı. Ve Macarlar hâlâ ateş ediyorlardı. Domuzlar bağıırıyorlardı! Bu arada kaçmaya çalışanları da vardı! Aman ne görüntü! Ne görüntü! İnsan gülmekten ölebilirdi, inanın!»

İstasyona vardılar. Sergey motosikleti durdurdu ve Nemetz'in inmesine yardım etti. Müfettiş'e dokununca adamın tir tir titrediğini farketti.

«Paltosuz dolaşmamalıydınız» dedi. «Genç bir adam değilsiniz, dostum.»

Nemetz gülerek :

«Sanki bilmiyor muyum?» diye cevap verdi. «Bir dahaki sefere seninle motosiklete binişimde palto giyeceğime söz veriyorum.»

İstasyonun önünde, katranlı muşambayla kaplanmış ve içlerinde sadece şöförlerinin oturduğu, Rus ordusuna ait uzun bir kamyon dizisi vardı. Ortalıkta tren görünmediği halde, büyük bekleme odası müstakbel yolcularla tıklım tıklım doluydu ve hepsi de sanki günlerdir orada bekliyorlarmışçasına yorgun ve dağınık bir haldeydiler. Boş kamyonları gözlemek için kapılara Rus nöbetçileri dikilmişti. Rusların ve Macarların yüzlerinde aynı umutsuzluk ve acı okunuyordu.

Sergey :

«Yük katarlarının olduğu yere gitmemiz gerek» dedi. «Sürgün treni oradan hareket edecek.»

Demiryollarına paralel uzanan duvar boyunca yürüyüp, geniş bir kapının önüne geldiler. Kapıda bütün konuşmaları Sergey yaptı. Nemetz soğuktan tüm duygularını yitirmiş bir durumda, sağır ve dilsiz yanıbaşında durdu. Oğlan, Nemetz'in anlamasına imkân olmayacak kadar hızlı konuşuyordu, fakat herhalde gerekli şeyleri söylemiş olmalı ki, kapıdan içeri, perona geçmelerine izin verildi.

Tren, çoğu sığır yüklü, otuz iki vagondan oluşuyordu. Bunlardan ilk yirmisine sürgünler doldurulmuştu bile. Geri kalanlar yavaş yavaş bindiriliyorlardı. Bilinmeyen kaderlerine doğru yola çıkmadan önce Budapeşte semalarına son bir kez bakabilmek için hepsi vagon kapılarının önüne doluşmuş olduklarından, her vagona kaç isteksiz yolcu bindirildiğini anlamak çok güçtü. Peronun en ucunda, lokomotifin yanıbaşında, büyük bir gurup trene binmek için emir bek-

liyorlardı.. İstasyon, sürgüne gidenlere, herhangi bir kaçma çabasının en kısa yoldan nasıl sonuçlanacağını anlatmak üzere silahlarla donatılmış Rus askerleriyle tıklım tıklım doluydu.

Kapıda Nemetz'e, tren komutanını araması söylenmişti. Sergey'in yardımıyla adamı buldu ve kısa boylu, sıska, fare yüzlü komutana Stambulov'un mektubunu uzattı. Subay mektubu çok ciddî bir tavırla okuduktan sonra sinirli bir halle başını iki yana salladı.

«Burada 'Buda'daki Askerî Cezaevinden serbest bırakılması' deniliyor» dedi. «Ne var ki, adam artık orada değil, dolayısıyla da mektup hiç bir şey ifade etmiyor.» Binbaşı Rusça konuşuyor; Sergey tercüme ediyordu.

Nemetz :

«Yanıldığını söyle» diye bağırdı. «Doktor serbest bırakılmalı. Nereden olursa olsun, bu önemli değil, ister bir hücreden, ister trenden...»

Sergey yeniden tercüme etti.

«Binbaşı ikisinin arasında büyük bir fark olduğunu söylüyor. Kendisine bin altı yüz yirmi iki tutuklunun teslim edildiğini, yani yolculuğun sonunda kendisinin bin altı yüz yirmi iki adamı teslim etmesi gerekeceğini anlatıyor.»

Nemetz :

«Fakat mektubu gösterebilir» diye karşı çıktı. «Doktoru serbest bırakması için emir aldığının delilidir bu mektup.»

Sergey yeniden sözleri Nemetz'e aktarmaya başladı.

«Bu mektubun hiç bir şeyi kanıtlamayacağını söylüyor. Böyle emirleri ancak kendi komutanı verebi-

lirmiş. O da General Grebennik'miş. Ayrıca, Stambu-
lov diye birini tanıımıyormuş. Her kimse, önce General
Grebennik'e gitmesi gerekirmiş. Eğer benim fikrimi
soracak olursanız, Müfettiş, siz bu davadan vazgeçin.»
Sergey yumuşak bir yüz ifadesiyle Nemetz'e bakıyor-
du. «Bu palyaço size yardımcı olamaz. Ne kadar kork-
tuğunun farkında değil misiniz? Dün sınıra yakın bir
yerde, sürgünleri götüren trene saldırıldı. İsyanlılar
tüm tutukluları serbest bırakarak nöbetçileri vurdular.
Tren Uzhgorod'a vardığında, sadece bir tek yolcusu
vardı: Tren komutanı. O da harp divanına verildi. Bu
palyaçonun ürkekliği oradan geliyor!» Sonra neşeyle
gülümsedi.

Nemetz:

«Hiç değilse Doktorla konuşabilmek için izin is-
tediğimi söyle» diye direndi. Amacını öylesine çarpı-
şarak, inatla kovalamıştı ki, yenilgiyi kabullenmek çok
güç geliyordu.

Sergey isteği binbaşya iletti. Rus önce kaşlarını
çattı, sonra ilgisizce omuzlarını silkti ve yürüdü gitti.
Cevabının ne olduğunu anlayabilmek için Sergey'in
adamin peşinden koşması gerekti. Döndüğünde:

«Onca bir mahzur olmadığını söyledi» dedi. «Ye-
ter ki aradığınız adamı bulabilesiniz. Fakat acele et-
mek gerekiyormuş çünkü tren her an kalkmak üzerey-
miş.»

Nemetz, içinden subaya bir küfür savurduktan
sonra bin altı yüz yirmi iki kişilik bir kalabalığın ara-
sından Doktor Halmy'yi bulmak gibi hemen hemen
umutsuz bir eyleme daha girişti. Her vagonun önün-
de durup, kendisini süzen solgun, kızgın ya da yaşlar-
la ıslanmış yüzlere baka baka tren boyunca yürümeye
başladı. Bazan kendisinin bir dost olduğunu anlıyor

ve birbirine karışan seslerle isimler, adresler, mesajlar söylüyor, bağırlıyorlardı ama Nemetz'in hiç bir şey anlamasına imkân yoktu.

Trene binme emri alan bir gurubun yanına geldiği sırada, bir adamın:

«Müfettiş! Müfettiş! İşte buradayız!» diye bağırdığını duydu.

Bu, yüzünde yeni, iğreti bir sargı bulunan Ernoe Lehotzky'ydi. Doktor da yanındaydı ve üzerinde hâlâ Nemetz'in paltosu vardı. Müfettişi tanıyınca öteki arkadaşlarının yanından sıyrılarak yaklaştı. Nöbetçi geri dönmesi için ihtarda bulunmadı, sadece her hareketini kuşkulu bakışlarla kollamaya başladı.

Halmy mutlu bir şekilde :

«Tam zamanında!» dedi. Nemetz'in kendisini özgürlüğüne kavuşturmak üzere geldiğini sandığı kuşkusuzdu.

«Nasıl başarabildiniz bunu? Siz bir büyücüsünüz! Bir sihirbaz!»

Nemetz üzüntü içinde başını iki yana salladı.

«Her ikisi de değilim.» Genç adamın yüzündeki umut, keskin bir sancı gibi bedenine saplanmıştı an-sızın. Yine de devam etti. «Çok üzgünüm. Hiç bir şey yapamadım. Bir an çok umutlanmıştım. Düğümü çözecek mektubu sağlamıştım. Fakat fayda etmedi. Bin-başı izin vermiyor.»

Doktor sadece :

«Oh...» diyebilirdi. Derin bir soluk aldı. «Yine de size çok teşekkür ederim.» Utangaç utangaç gülüm-sedi. Sonra paltonun düğmelerini çözmeye koyuldu. «Paltonuz... Hiç değilse bunu vereyim.»

Nemetz, elini tutarak engel oldu.

«Hayır, hayır, Kalsın. Buna benden daha çok ihtiyacın olacağına eminim.»

Doktor duraklayınca sesini yükseltti.

«Aptallık etme! Ben kendi kendime bakabilirim, ama senin için bu pek kolay olmayacak. Her neyse Allahın cezası bir palto için bu kadar laf etmeye değmez. Söyleyeceğin bir şey var mı? Senin için yapabileceğim herhangi bir şey?»

Tutuklulardan az ötede duruyorlardı, fakat konuşmalarının duyulmasına imkân yoktu. Beş metre kadar ötede, tutukluluğu özgürlükten, yaşamı ölümden ayıran duvar vardı. Yine de ne doktor ne de tutukluların herhangi biri bu duvardan atlamaya yeltenmiyorlardı. Alplerin en yüksek dağından da daha geçilmez bir engeldi bu.

Halmy alçak ve ölü bir sesle :

«Evet bir mesajım var» dedi. Nemetz, doktorun her zaman soluk olan yüzünün parça parça kızardığını, gözlerinin her zamankinden çok daha parlak bir hal aldığını gördü.

«Kendini iyi hissediyor musun? Bana biraz ateşin var gibi geliyor» dedi.

Halmy sabırsız bir ifadeyle:

«Onlara boş verin şimdi» dedi. «Bu çok önemli. Size bir şey söylemem gerek. Benim için yaptıklarınıza karşılık olarak bir veda armağanı...»

«Hiç bir şey yapmış değilim. Denedim ve başarısızlığa uğradım.» Her nedense Nemetz doktorun söyleceklerini duymak istemediğini farketti. Onu durdurmak istedi, fakat Halmy devam etti.

«Siz çok iyi bir insansınız, Müfettiş Nemetz. Kesen inançlara ve sağlam prensiplere sahipsiniz. Bu dünyada düzen ve adalet istiyorsunuz. İyilerin mükâfatlandırılmasını, kötülerin cezalandırılmasını istiyorsunuz. Sırf değersiz bir kadının katilini bulmayı görev

saydığınız için kendinizi harabettiniz. Onun değersiz olduğunu biliyordunuz, fakat cinayet kanunlara karşı olduğuna göre siz yine de katili bulmalıydınız. Sizinle tanışincaya kâdar sadece romanlarda yaşadıklarına inandığım içten polislerden birisiniz. Bu nedenle, herhangi bir davayı çözmeden bırakmak sizce acıların en büyüğü olsa gerek diye düşündüm. Benim için yaptıklarınızı da düşünerek, size haklı olduğunuzu bilmenin mutluluğunu tattırmayı görev sayıyorum. Tâ başından beri haklıydınız. Onu ben öldürdüm. Tabancamla. Karım Anna Halmy'yi ben öldürdüm.»

Nemetz dili tutulmuşcasına genç adama baka kalmıştı. İtiraf öylesine beklenmedik bir anda gelmişti ki, nerede olduğunu, çevresindeki cehennemi, yük katarlarının bulunduğu demiryolu ağını Rus askerlerini; kendilerini sevdikleri her şeyden koparıp, korktukları ve nefret ettikleri karanlık bir bilinmeze götürecek olan trene doldurulmuş kadınlarla erkekleri unuttu bir an. Çok uzun bir süre sonra :

«Demek onu sen öldürdün» diye kekeledi.

«Başından beri biliyordunuz bunu, değil mi?»

«Hayır, emin değildim. Hiç bir geçerli nedenin yoktu. Onu terkedecektin, ama onun seni durdurmasına imkân yoktu. Hele bu şartlarda. Sınırlar açıldı... kontrol yoktu... kaçabilmek çok kolaydı. Onu öldürmen için gerek yoktu.»

«Hiç bir gerek yoktu. Ve öldürmek istemedim de zaten...» Halmy eski, alaycı ses tonuyla devam ediyordu. «Bu düşünce hiç bir zaman aklımın köşesinden bile geçmiş değildi. İstedğim tek şey kaçıp gitmekti. Fakat korkunç yalancı bir kadındı, benim gitmeme engel olmak için bir yalan daha uydurdu. Size geldi ve onu öldürmekle tehdit ettiğimi söyledi. Aslında bu bir

hayaldî. Sonra eve gelip, söyledikleriyle övünmeye başladı. Onu terkedemeyeceğimi, çünkü polisin beni gözaltına alacağını söyledi. Gece gündüz peşimde bir dedektifin dolaşacağını anlattı. Ona, kendisini hiç bir zaman tehdit etmediğim halde böyle mantıksız bir yalanı nasıl düşünebildiğini sordum. O da polis inandığına göre, demek ki yalanının o kadar mantıksız olmadığını söyledi.

Nemetz :

«Bu doğru değil» diye mırıldandı. «Yalan söylediğini kesinlikle anlamıştım.»

«Fakat ben bunu bilmiyorum ki... Masama gittim, çekmeceyi açtım, tabancamı çıkardım ve vurdum. Tam gülerek odadan çıktığı sırada, vurdum. Kötü bir şekilde yaralandığını sanmıyordum, çünkü yardım isteyerek, bağırarak evden dışarı fırladı. Birkaç dakika sonra dışarı çıktığımda onu aşağıda, merdivenlerin dibinde buldum. Ölmüştü.»

«O zaman ne yaptın?»

«Hastaneye gittim.»

«Sadece daha erken davranmamış olduğum için... Korkaklık etmiştim. Daha başından beri beni mahvetmek için uğraşıyordu, fakat ben karşılık vermiyordum. Her şeyimi elimden aldı: Evimi, annemi, ailemi, kendi kendime duyduğum saygıyı... Ben bütün bunları yapmasına izin verdim. Somurttum, kaçmaya çalıştım, evden ayrı olmak için uğraştım, fakat onun yapmak istediği her şeyi yapmasına izin verdim. O bir ceza arıyordu; o cezayı vermedim. Bu nedenle öyle bir yalan uydurdu. Başka her erkek açısından bu yalan gerçek olabilir diye düşündü. İşte bu noktada artık çok ileri gitmişti. Hiç de mantıksız bir fikir olmadığını söyledi. Bunun üzerine ateş ettim.»

Nemetz soğukça doktoru süzdü.

«Budapeşte halkı bu ihtilâli saf bir biçimde korumaya çalıştı» dedi. «Dükkanların kırılan vitrinlerinden hırsızlık yapılmadı. Ölüler soyulmadı. Kurşunlarla parçalanmış banka kasalarından bir kuruş bile aşırılmadı. Oysa sen bir cinayeti örtbas etmek için ihtilâli kullandın.»

Halmy :

«Hayır, yanıyorsunuz!» diye karşı çıktı. «Bu bir cinayet değildi. Bu benim ihtilâlimdi.» Yüzü gerildi. «Ve ötekiler gibi ben de kaybettim.»

Sergey yanlarına geldi.

«Nöbetçi bu adamın da trene binmesi gerektiğini söyledi»

Nemetz :

«Bayan Mehely'ye söylememi istediğin bir şey yok mu? Herhangi bir mesaj?» diye sordu.

Halmy sinirli sinirli alnını oğuşturdu.

«Daha önce söylememiş olduğum ne kaldı ki? Ünlü son sözler!» Kızgınlıkla güldü. «Kendisine bakmasını, beni beklemesini söyleyin. Geri gelebilirim. Fakat çok uzun bir süre beklemesin! Evlenip, çoluk çocuk sahibi olmalı! Çünkü hayat onu beklemeyecektir! Allah kahretsinsin! Ona üzgün olduğumu söyleyin... başka türlü olabilecekken, bu hale düşmek ayıp... Başka türlü ve iyi olabilecekti, biliyorum!»

Artık peronda çok az kişi kalmıştı. Binbaşı tren boyunca yürüyor ve birkaç balık daha sıkıştırabileceği bir vagon var mı diye kolluyordu. Üç vagon kadar ötede durdu ve nöbetçilere Halmy'yi getirmelerini işaret etti. Bir asker, doktorun yanına gelerek, kendisi vagona doğru itmeye başladı.

Halmy içeri girdikten sonra Sergey :

«Haydi gidelim, Müfettiş» dedi. «Ben donuyorum.»

Nemetz :

«Bir dakika» diye cevap verdi. Soğuktan uyuşmuş olduğu halde bu görüntüden kendisini koparıp alamıyordu. Bin altı yüz yirmi iki ağız hep birlikte ağlıyor, bağılıyor ve küfrediyordu; sanki kıyâmet kopmuştu. Kapandıktan sonra sıkıca kilitlenmiş kapının tahtalarının üstünden başı gözüken Halmy olduğu yerde kaskatı duruyordu. Aralarında birkaç genç kız da bulunan altmış kadar insan doldurulmuştu bu vagona.

Nemetz, Halmy'ye :

«Eğer fırsat bulursan bir iki satır bir şeyler yaz. Bayan Mehely'ye nerede olduğunu bildir» diye seslendi.

Tren sarsıldı ve gıcırtılı bir sesle tekerlekler dönmeye başladı.

Halmy:

«Müfettiş!» diye seslendi. «Sesinde aceleci bir ton vardı. «Müfettiş! Bir şey unuttum!»

Nemetz yavaş yavaş ilerleyen trenin yanısıra yürümeye başlayarak:

«Ne var?» diye sordu.

Halmy:

«Yakala!» diye bağırarak tahtaların arasından perona küçük bir şey fırlattı. «Paltonun cebindeydi! Neredeyse götürecektim. Anahtarın!»

Üç Rus askeri bunun bir cins silah, belki de bir dinamit çubuğu olduğunu düşünerek üstüne atladılar. Sadece bir anahtar olduğunu anlayınca da kızgınlıkla tekme savurdular.

Sergey yerden anahtarı alıp, Nemetz'e verirken:

«Palyaçolar!» dedi. Askerlerden biri buna küfürle karşılık verince de bastı kahkahayı.

Halmy yeniden seslenerek:

«Müfettiş!» dedi. Artık tren daha hızlı gittiği için Nemetz, yüzünü göremiyordu. «Alexa'ya kendisini ne kadar sevdiğimi söyleyin! Ona deyin ki...»

Gerisi trenin tekerlek sesleri ve kilitli vagonlardan kopan öfkeli, umutsuz bağrışmalar arasında kayboldu.

Alexa, sabahın köründen beri, Chez Lola'nın kuytu köşelerindeki masalardan birinde oturuyordu. Hannah'a, Nemetz'i beklediğini söylediğinde, kadın kendisine açlıktan kıvranan Budapeşte'de eşi az bulunabilecek bir kahvaltı hazırlamış; kahve, yeni pişmiş sandviç ekmeği, tereyağ, yumurta sunmuştu. İç huzursuzluğu, dar bir yaka gibi boğazını sıkmaktayken, hâlâ iştahla yemek yiyebildiği için kendi kendisine kızıyordu. Fakat son yirmi dört saattir ağzına, odasında bulunduğu birkaç bayat krikkraftan başka bir şey girmediği için iyice açtı.

Hannah, Alexa'nın yemek yiyişini seyrederken, sinirli, gergin yüzüne de sık sık bakmaktan kendini alamıyordu. Göz göze geldiklerinde genç kıza sımsıcak, kardeşçe gülümsüyordu. İşlerin çok sıkışık olmadığı aralarda tahtından aşağı inip, içini kemiren korkular nedeniyle yalnız kalmadığına şükreden Alexa'nın yanına oturuyordu. Konuşuyorlar ve Hannah'ın meraklı küçük sorularını rahatça, düşünmeden cevaplıyordu. Kendisini yabancılara, hattâ yakın arkadaşlarına bile tanıtmak, anlatmak Alexa'nın yaradılışına uygun bir davranış olmadığı halde, artık aşırı alkol almış gibi büyük bir sarhoşluk içindeydi ve kendisini bir ipin en ucuna gelmiş, orada asılı kalmış gibi his-

sediyordu. Hannah Zagon'un ününden, tüm Budapeşte halkı gibi o da haberdardı ama artık, insanları burjuvaların ahlâk anlayışlarına ve yargılarına göre değerlendirmekten vazgeçmişti.

Öğle olduğu halde, Nemetz'den hâlâ ses çıkmamıştı. Hannah öğle yemeği yemesi için de ısrar ettiği halde, sadece birkaç lokmayla yetindi. Angela hemen hemen dokunulmamış tabağını önünden alıp götürdükten sonra, Hannah yeniden ayağa kalktı masaya büyük bir bardak konyak koyarak:

«Bu sana iyi gelecektir!» dedi.

Alexa:

«İşlerin kötü gittiğini biliyorum» diye cevap verdi. «Yoksa Müfettiş ya telefon eder, ya da bir haber gönderirdi.»

Hannah avutmaya çalışarak:

«Tersine yavrum» dedi, «Eğer işler gerçekten kötü gitseydi, şimdiye kadar bir haber almış olurduk. Bekle göreceksin, az sonra şu kapıdan içeri girecek ve doktor da yanında olacak!»

Öğleden sonra saat ikiyi az geçe Nemetz içeri girdi, fakat doktor yanında değildi. Alexa onu ve yüzündeki ifadeyi gördüğü an, işin başarılamadığını anladı. Ayağa kalktı ve koskoca gözlerle, benzi sararak adama bakmaya başladı. Onun birşey söylemesine vakit bırakmadan:

«Öldül» diye atıldı.

Alexa'nın böyle bir tahminde bulunması Nemetz'i biraz olsun ferahlattı, çünkü şimdi kendisinin vereceği haber, genç kızın umduğuna oranla biraz daha iç açıcı olacaktı.

«Hayır ölmedi. Sürgüne yollandı.»

Alexa:

«Nereden biliyorsunuz?» diye sordu.

«Onunla beraberdim. Treni hareket ettiği zaman oradaydım.»

Hannah da yanlarına geldi. Nemetz'in buz kesmiş yüzüne şöyle bir baktıktan sonra :

«Lajos sen çıldırmışsın» dedi. «Böyle soğuk bir günde paltosuz çıkılır mı?»

Alexa da müfettişe bakıyordu, fakat gerçekte hiç bir şey görecek halde değildi. Hannah'ın sözleri üzerine karşısında sadece kötü bir haberler getiren birini değil, Nemetz'in kendisini gördü.

«Paltonuz nerede?» diye sordu ve derhal karşılığını kendisi verdi. «Ona verdiniz!» Nemetz sesini çıkartmayınca devam etti. «Tabii, ona verdiniz! Onu olduğu gibi, paltosuz götürmüşlerdi ve siz kendi paltonuzu verdiniz.» Olduğu yere oturup ağlamaya başladı. Gariptir, olayların gerçekte acılığı değil, insanların iyiliğiydi kendisini ağlatan.

Nemetz her ikisi için de şnaps ısmarladı. Alexa hâlâ ilk bardağıyla oyalanırken, ikinciye de istedi. Alexa:

«Onunla konuştunuz mu?» diye sordu.

«Evet. Uzun uzun. Size sevgilerini gönderdi.»

«Ah, benden söz etti mi?»

«Evet. Başka hiç kimseden söz etmedi ki...»

«Ne dedi?»

«Yeniden size döneceğini umduğunu.»

Alexa başını kaldırdı; gözlerinde bir gülümseme okunuyordu.

«Hiç de onun söyleyeceği laflara benzemiyor.» Başını salladı.

«Öyle anlar vardır ki, herkes kendisinden umulmayan sözler söyler.»

Alexa onu duymamış gibiydi; kendi düşünceleri-

ne dalmış gitmişti. Ansızın gözlerini Nemetz'in yüzüne dikerek:

«Eğer geri dönerse» dedi, «Anna Halmy davası ne olacak? O zaman da Anna Halmy davası diye bir şey olacak mı?»

Nemetz bir an düşündü.

«Hayır, olmayacak» diye cevap verdi. «Artık Anna Halmy davası kalmadı. Bitti.»

«Yani çözülemediği için mi demek istiyorsunuz?»

«Tersine Çözüldüğü için.»

«Yoksa katili buldunuz mu?»

Nemetz başını salladı.

«Buldum.»

«Kimmiş?»

Nemetz üçüncü şnapsını ısmarlarken:

«Burası çok soğuk» dedi. Göğsünü sıkıştıran ağır baskının hafiflemekte olduğunu hissediyordu. Bugün içkilerin ardının kesilmeyeceğini farkediyor ve bundan memnurluk duyuyordu.

«Bugün bin altı yüz yirmi iki kadınlı, erkekli yolcuyla hareket eden bir tren gördüm. Hiç birisi hakkında soruşturma açılmamış, hiç biri mahkemeye çıkarılmamışlardı, fakat mahkûm edilmişler ve suçlarını çekmeye başlamışlardı. Hangilerinin suçsuz, hangilerinin suçlu olduğunu bilebilir misin? Hepsi de aynı trendeydiler; oysa, Bayan Halmy'yi kimin öldürdüğü neyi değiştirebilir? Diyelim ki, onun katili de aynı trendeydi... Böyle diyelim ve dedikten sonra davamızın burada bittiğini ilân edelim.»

Ayağa kalktı. Alabildiğine sarhoş olmak isteyeceği yer Chez Lola değildi. Bir kere çok pahalıydı. Ayrıca burada fitil gibi sarhoş olduğu son gün yanında Otto Koller vardı.

«Ben şimdi gitmeliyim» dedi. «Siz hastaneye mi döneceksiniz?»

«Hastaneye dönmeyeceğim. Kovuldum.»

Nemetz haberi hazmetmeye çalıştı.

«Peki planınız nedir?»

«Gerçekten bilmiyorum. Daha iyi bir şey bulana değin bir fabrikaya gireceğim herhalde.»

Hannah, yanlarında duruyordu. Bu söz üzerine Alexa'ya omuzlarından sarılarak:

«Ah, hiç de böyle bir işe girmen şart değil» dedi. «Her zaman için sana burada bir iş bulunur, yavrum. Aslına bakacak olursan, bunu sana kendim teklif etmeyi düşünüyordum. Öyle yalnız kaldım ki...»

Nemetz bağırır gibi:

«Hayır, burada çalışmayacak!» dedi. Yüzü kızarmış, yara izi kırmızı bir kuş tüyü görünümü almıştı.

Hannah dikilerek:

«Neden çalışmayacakmış?» dedi. «Ondan istediğim tek şey müşterilerle ilgilenmesi. İstemediği hiç bir şeyi yapmayacak ki!» Öfkeli öfkeli adamı süzdü. «Lajos bazan öyle konuşuyorsun ki, duyan da eroin kaçakçılığı yapıyorum sanırl!»

«Hayır, eroin kaçakçılığı yapmıyorsun, fakat yine de Bayan Mehely burada çalışmayacak!»

Alexa tenis maçı seyreder gibi bir ona, bir ötekine bakarak konuşmaları dinliyordu.

Hannah kuru bir sesle:

«Kabul edip etmemek genç kızımızın bileceği iş» dedi ve Alexa'ya döndü «Evet, sen ne diyorsun? Kızlarıma çok iyi aylıklar veririm. Ayrıca daima güvenlik içindedirler. Çok mükemmel ilişkilerim olduğu gibi, AVO bile benim kızlarıma el uzatmaya cesaret edemez.»

Alexa yavaşça ayağa kalktı.

«Şimdi eve gitsem iyi olacak» dedi. Ödenmemiş kirası yüzünden başı derde girmeden daha bir iki gün geçirebilecekti odasında. «Oldukça yorgunum.» Derin bir nefes aldı. «Teklifiniz için çok teşekkürler, Bayan Zagon. Bir iş bulmak ve hem de acele etmek zorunda olduğum gerçek. Onun için yarın gelirim ve size cevabımı bildiririm.»

Hannah sımsıcak bir gülümsemeyle:

«Tamam, yavrucuğum» dedi. «Seni bekleyeceğim.» Sonra yerine tünedi. Nemetz parayı ödedikten sonra kapıya doğru yürümeye başladı.

«Geliyor musunuz, Bayan Mehely?» Sesi biraz boğuk ve ters çıkmıştı.

«Evet, Müfettiş Bey, geliyorum.»

Kapının eşiğinde bir an durup, arkasını dönerek Hannah'a baktı. «Allahısmarladık, Bayan Zagon. Her şey için çok teşekkürler.» Kadın, yüzünde Kül Kedisi'nin iyilik perisini andıran gülümseyişiyle : «Bir zevkti, yavrum» diye cevap verdi. «Yarın bekliyorum!»

e yayınları genel dizi

1. **BOYALI KUŞ/Roman**
Jerzy Kosinski/15 lira/5. Baskı
2. **KARA ÇOCUK/roman**
Richard Wright/10 lira/2. Baskı
5. **USTA İLE MARGARİTA/roman**
Mihail Bulgakof/2 cilt/20 lira
6. **İLK ÇEMBER/roman**
Aleksandr Solzenitsin 30 lira Nobel 1970 4. Baskı
7. **PRAG 1968**
Derleme/10 lira
8. **BOLŞEVİZM TARİHİ**
Arthur Rosenberg/10 lira
9. **İNSAN ASKER DOĞMAZ**
K. Simonof/3 cilt/30 lira/2. Baskı
10. **ŞAKA/roman**
Milan Kundera/15 lira/2. Baskı
11. **ORTALIK NEDEN KARIŞTI**
Vedat Saygel/10 lira
12. **GÜNEŞİ GÖRÜYÖRUM/roman**
Nodar Dumbadze/10 lira
13. **BEYGİRNAME**
Nehar Tüblek/5 lira
14. **SÜLÜNAME**
Tonguç/5 lira
15. **ÖLÜMSÜZ/roman**
Vassili Vassilikos/20 lira/4. Baskı
17. **PAŞANAME**
Nehar Tüblek/5 lira
18. **ADIMLAR/roman**
Jerzy Kosinski/10 lira/2. Baskı
19. **KARDEŞ KAVGASI/roman**
Nikos Kazancakis/15 lira/2. Baskı
20. **KELEBEK/roman**
Henri Charriere/25 lira/8. Baskı
21. **TRENLER/roman**
Bohumil Hrabal/5 lira

- 23. KEŞKÜLÜ FUKARA/karikatür**
Zeki Beyner/5 lira
- 24. HAVA ALANI/roman**
Arthur Hailey/20 lira/4. Baskı
- 25. ÖLÜMÜN ADI/roman**
Ladislav Mnacko/20 lira/2. Baskı
- 26. ÖNCE EKMEKLER BOZULDU**
Oktay Akbal/12.50 lira
- 27. AMERİKAN RÜYASI/roman**
Norman Mailer/10 lira
- 28. FAKİR AŞIKLAR/roman**
Vasco Pratolini/20 lira/2. Baskı
- 29. İTALYAN KIZI/roman**
Iris Murdoch/10 lira
- 30. ATEŞ HIRSIZLARI/roman**
Vuk Vučo/10 lira
- 31. BİZE TOPRAK VERDİLER**
Juan Rulfo/5 lira
- 32. HACİZLİ TOPRAK/roman**
Cengiz Tuncer/15 lira/3. Baskı
- 33. MEKTEPLİ/roman**
Charles Webb/15 lira/2. Baskı
- 34. YILKI ATI/roman**
Abbas Sayar/10 lira/3. Baskı
- 35. BABA/roman**
Mario Puzo/20 lira/12. Baskı
- 36. ÇIPLAK VE ÖLÜ/roman**
Norman Mailer/iki cilt/40 lira/2. Baskı
- 37. SİLAH ARKADAŞLARI/roman**
Konstantin Simonof/20 lira/3. Baskı
- 38. BİR OLAYIN BAŞLANGICI/roman**
Muzaffer Buyrukçu/12.50 lira
- 39. GENÇ KIZ/roman**
Carlo Cassola/15 lira/3. Baskı
- 40. AĞACA TÜNEYEN BARON/roman**
İtalo Calvino/10 lira
- 41. KERKENEZ/roman**
Cengiz Tuncer/20 lira/3. Baskı
- 42. FİL/roman**
Elio Vittorini/5 lira

43. **İDAMLIKLAR/roman**
Kerim Korcan/15 lira/2. Baskı
44. **İŞTE HAYAT/belgesel roman**
Oscar Lewis/25 lira/2. Baskı
45. **OTEL/roman**
Arthur Hailey/20 lira/3. Baskı
46. **ATLARI DA VURURLAR/roman**
Horace Mac Coy/10 lira/2. Baskı
47. **ÇORAK YÜREK/roman**
Carlo Cassola/10 lira
48. **TANRI SEVENLERİ KORUR/roman**
J. Mario Simmel/15 lira/2. Baskı
49. **FOTOĞRAFLAR/roman**
Vassili Vassilikos/10 lira
50. **İKİ SEVGİLİ/roman**
Mervyn Jones/10 lira
51. **SEVDALILAR/roman**
Jaroslaw İwaszkiewicz/10 lira
52. **PAPAZ HERZAMAN PİLAV YEMEZ**
J. Mario Simmel/20 lira/3. Baskı
53. **SANÇEZ'İN ÇOCUKLARI/roman**
Oscar Lewis/20 lira
54. **ACI YUDUM/roman**
J. Mario Simmel/2. Baskı/25 lira
55. **HEPİMİZ KARDEŞ OLACAĞIZ/roman**
Johannes Mario Simmel/25 lira
56. **ŞEYTANIN DANSI/roman**
Fred Mustard Stewart/10 lira
57. **SİCİLYA KONUŞMALARI/roman**
Elio Vittorini/10 lira
58. **ÖLESİYE SEVMEK/roman**
Pierre Duchesne/10 lira
59. **YAŞAYANLAR VE ÖLÜLER/roman**
Konstantin Simonof/25 lira/3. Baskı
60. **DEHŞETENGİZ/roman**
Voldemar Lestienne/25 lira
61. **KIÇÜSTÜNDE TOPLANTI**
Zeyyat Selimoğlu/10 lira
62. **MAĞARA**
Muzaffer Buyrukçu/20 lira

63. **LİNÇ/roman**
Kerim Korcan/10 lira/3. Baskı
64. **GARİPLER SOKAĞI/roman**
Oktay Akbal/10 lira/3. Baskı
65. **JACK LONDON/Denizler Serüveni**
İrving Stone/20 lira
66. **AŞK DEDİĞİN LAFTIR/roman**
J. Mario Simmel/iki cilt/40 lira
67. **SEVGİLERLE/roman**
Charles Webb/10 lira
68. **BAĞIŞLANMIŞ KÜHEYLAN/roman**
Hildegard Knep/25 lira
69. **GÖRÜLMİYEN ADAM/roman**
Ralph Ellison/25 lira
70. **ÇAKAL/roman**
Frederic Forsyth/20 lira/3. Baskı
71. **EKABİR/roman**
Arthur Hailey/25 lira
72. **ÇETE KARAVANA ATİYOR/roman**
Jimmy Breslin/15 lira
73. **HASTANE/roman**
Arthur Hailey/20 lira/2. Baskı
74. **YAVRU CEYLAN/roman**
Magda Szabo/15 lira
75. **BİR YERDE/roman**
Jerzy Kosinski/10 lira
76. **MAHALLE/roman**
Vasco Pratolini/10 lira
77. **ODESSA/roman**
Frederic Forsyth/20 lira
78. **UZLAŞMA/roman**
Elia Kazan/iki cilt/40 lira
79. **ÇELO/roman**
Abbas Sayer/15 lira/2. Baskı
80. **DALAVERE/roman**
G. William Marshall/25 lira
81. **İLK YILLARIN EKMEĞİ/roman**
Heinrich Böll/10 lira/3. Baskı
82. **VATAN SAĞOLSUN/roman**
J. M. Simmel/30 lira

83. **YALNIZ BİR AVCIDIR YÜREK/roman**
Carson Mc Cullers/20 lira
84. **MUHBİR/roman**
Liam O'Flaherty/10 lira
85. **LİMANLAR/roman**
James Barlow/25 lira
86. **KITLIK/roman**
Liam O'Flaherty/20 lira
87. **SONBAHARLA GELEN/roman**
Jean Freustié/20 lira
88. **SIHHİYE BÖLÜĞÜ/roman**
Richard Hooker/15 lira
89. **EŞSİZ BİR ADAM/roman**
Christine Arnothy/20 lira
90. **BANKO/roman**
Henri Charrière/20 lira/3. Baskı
91. **GÜNLER VE GECELER/roman**
Konstantin Simonof/20 lira
92. **AŞK DELİSİ/roman**
Chris Kazan/10 lira
93. **KASABANIN SIRRI/roman**
Robert Crichton/25 lira
94. **BABA DOSYASI**
Mario Puzo/20 lira
95. **FOTOĞRAFTA KADIN DA VAR/roman**
Heinrich Böll/25 lira/Nobel 1972
96. **BAŞROLDEKİLER/roman**
James Barlow/25 lira
97. **İKTİDAR ÇARKI/roman**
Max Gallo/30 lira
98. **İTALYAN BAHARI/roman**
Emmanuel Robles/15 lira
99. **AİLE GÜNLÜĞÜ/roman**
Vasco Pratolini/10 lira
100. **PAZARLARIN KADINI/roman**
Fruttero/Lucentini/30 lira

besinci kadın

maria fagyas

20 LİRA

roman

